

SLĄSKA

ŻYJ PORADNIK Z NATURA

Niektóre choroby i dolegliwości można pokonać za pomocą bardzo prostych metod. Czasem pomoże dotyk bioterapeuty, a czasem tylko tabletki.

Qigong to prastara chińska metoda uzdrawiania, która polega na połączeniu ćwiczeń ruchowych, oddechowych i mentalnych. Zapobiega chorobom, pomaga odzyskać zdrowie, a nawet przedłużyć życie.

Po kontakt z gorącymi dłońmi terapeuty Tadeusza Ceglińskiego ludzie przyjeżdżają do Tychów z całego kraju.

Nadmorską kurację, mającą zbawleny wpływ na organizm, możemy zapewnić sobie nie ruszając się ze Śląska.

Bioterapia i uzdrawiająca moc piramid

Apteka w przyrodzie, czyli o lekarstwach z ziół

Miód dobry na wszystko

Zupa pełna energii

Sól na katar i nie tylko

Jesteś przeziębiony – nie pij herbaty z cytryną!

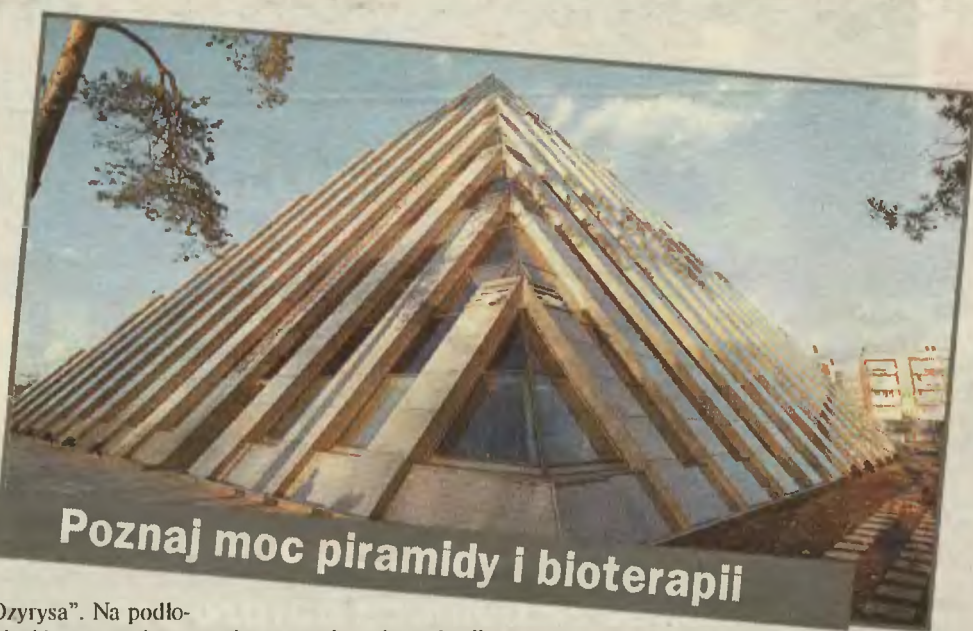

Andrzej Żak pomaga ludziom, ale jest przekonany, że często możemy pomóc sobie sami.

**W tym tygodniu:
Igrzyska Olimpijskie
Ateny 2004
PORADNIK KIBICA**

20 Żyj z naturą

Ciepły dotyk

Poznaj moc piramidy i bioterapii

Centrum RehabilitacyjnoTerapeutyczne „Świat zdrowia i urody”, czyli tyska Piramida to królestwo Tadeusza Ceglińskiego.

Ten znany tyski bioterapeuta spełnił swoje marzenie i wybudował nad jeziorem paprociańskim kawałek Egiptu. Jego Piramida to wierna kopia piramidy Cheopsa. Jest wprawdzie pięć razy mniejsza od starożytnej budowli w Gizie, ale i tak imponuje rozmiarami oraz... luksusem.

Malowidła na ścianach są jakby przeniesione z egipskich grobowców. Sale terapeutyczne mają egipskie nazwy: „Oko Horusa”, „Barka boga

Re”, „Podziemie Ozyrysa”. Na podłogach kobierce w egipskie wzory, tkane na specjalne zamówienie. W najwyższym punkcie Piramidy – piramidionie powietrze przesycone jest ozonem i zapachowymi olejkami. Po zmroku, oświetlona Piramida błyszczy i opalizuje. Wewnątrz „właściwej” piramidy znajduje się druga, mniejsza, aby podwoić moc kształtu. Ta moc działa bowiem do 1/3 wysokości od podłoża i 1/3 od czubka.

Moce działają tu zresztą wszędzie – wokół fontanny usytuowanej tuż nad czarkramem, czyli miejscem skupiającym energię Ziemi i kosmosu, w salach odnowy biologicznej, w gabinetach do hydro, fizyko i kinezyterapii, w studiu kosmetycznym, solarium, saunie, w salonie fryzjerskim, kawiarni, drink barze, w każdym z hotelowych pokoi, na każdym ze 130 miejsc noclegowych, a także w gabinetach leczenia nadwagi, w szkole rodze-

nia oraz podczas konsultacji z zakresu chirurgii plastycznej, szczególnie korekcji biustu i twarzy. Działają również w sklepie oferującym gadżety i pamiątki z Piramidy.

Ale działa tu przede wszystkim największa moc przyciągająca ludzi gotowych słono zapłacić za szansę na odzyskanie zdrowia – to umiejętności terapeutyczne i uzdrowicielska sława Tadeusza Ceglińskiego.

Nadzwyczajne zdolności

Ludzie, których dotyka Tadeusz Cegliński odczuwają płynące z jego dłoni ciepło. Tak było zawsze.

Nieżyjący już doktor Zygmunt Filipowicz, do ubiegłego roku przewodniczący Komisji do spraw Medycyny Naturalnej przy Ministrze Zdrowia tak

oceniał umiejętności Ceglińskiego: „Niewątpliwie rzadkim zjawiskiem jest, by ktoś miał temperaturę dłoni 38,6 stopnia. Nigdy dotąd nie zetknąłem się z czymś takim. Co więcej, poza seansami uzdrowicielskimi temperatura kończyn pana Ceglińskiego jest normalna, w granicach 28 stopni. Wzrasta gwałtownie dopiero, gdy zaczyna on dotykać pacjentów; ciepło jego rąk jest wówczas wyraźnie wyczuwalne przez odzież. (...) Nie znamy mechanizmu tego działania. Ja sądzę, że jest jakiś specyficzny rodzaj energii, która podczas przekazywania jej choremu wytwarza ciepło. Energii, która ma zdolność wnikania do organizmu człowieka i korygowania tam zaburzeń bioenergetycznych”. ■ EK

SPECJALNIE DLA NASZYCH CZYTELNIKÓW

Dzisiaj szczególny upominek od bioterapeuty, czyli...

50 procent zniżki na pierwszą terapię do Tadeusza Ceglińskiego.

Bonifikatę otrzyma każdy, kto zadzwoni pod numer

(032) 2193435

aby umówić się na spotkanie z Tadeuszem Ceglińskim i przyjdzie na seans z dzisiejszym wydaniem „Trybuny Śląskiej”. ■

ZDJĘCIA: ZYGMUNT WĘCZOREK

Proste rady

➤ **Prosty i tani peeling.** Trzeba zmieszać na papkę 2–3 łyżki soli, 2–3 łyżki oliwy, trochę mydła w płynie, dodać kilka kropli witaminy A lub E. Następnie masować ciało, najlepiej od nóg do serca.

➤ **Warto jeść gotowaną pszenicę.** Przez dwa tygodnie samą lub zamłast chleba. Doskonale czyści wątrobę.

➤ **Chorujący na cukrzycę, którzy mają problemy z uregulowaniem poziomu cukru, mogą zastosować nietypową terapię.** Stopy posmarować na noc czosnkiem ze smalcem, obłożyć gazą i założyć skarpetki. Wystarczy zrobić 3–4 takie zabiegi. Terapia reguluje także funkcje krążeniowe, pomaga przy infekcjach.

➤ **Warto wycisnąć sok z 3–5 cytryn, a następnie wlać go do wanny podczas kąpieli.** Cytryna powoduje, że skóra ma prawidłowy odczyn i otwiera naczynia. ■ EK

REKLAMA 074407/A

ATRIA
CENTRUM STOMATOLOGII

Z TYM OGŁOSZENIEM OSZCZĘDZASZ 10 ZŁ NA LECZENIE, 20 ZŁ NA PROTETYKĘ

Zapraszamy do nowej placówki!
Katowice, ul. Mikołowska 5B (obok AWF)
tel. (032) 808 30 10 lub 0 888 207 785

Implantologia – System Q
Ortodoncja – Aparaty Stałe
Protetyka kosmetyczna
Nowoczesna endodontcja
Wybielanie zębów
Panoramyczne rtg zębów
Chirurgia stomatologiczna
Nowość – protezy elastyczne!

CHORZÓW, Hajducka 15, tel. 77 10 777
RUDA ŚL., Niedurnego 50 d, tel. 24 06 906
SIEMIANOWICE ŚL., Staszica 14, tel. 22 04 296

VISA VISA Electron MasterCard Maestro

TWÓJ UŚMIECH NASZĄ WIZYTÓWKĄ

DBAJ O NOGI – ZDROWIE NIE BOLI

Nawet dwa, trzy lata wcześniej, zanim zaczniesz szwankować określony organ wewnętrzny, zaczynają boleć nogi.

Człowiek jest jak doskonały instrument. Gdy jest dobrze nastrojony, każda struna, czy klawisz znajduje się na swoim miejscu, brzmi czystym dźwiękiem. Ale wystarczy, że jedna struna pęknie, a cała reszta zaczyna szwankować. Wtedy musi przyjść „stroiciel” i przywrócić ludzkiemu organizmowi właściwe brzmienie. Teresa Terlecka wykonuje zabiegi refleksologii. – Nie diagnozuję, nie przepisuję leków, nie działam w zastępstwie lekarza – zapewnia. Refleksologia to bardziej forma rehabilitacji. Najważniejsze są stopy. Nawet 2, 3 lata wcześniej, zanim zaczniesz szwankować okre-

ślony organ wewnętrzny, zaczyna ją boleć nogi. Dlatego powinniśmy zwracać uwagę na sygnały płynące z naszych stóp i łydek. Często np. ludzie czują swędzenie w stopach. A to oznacza, że któryś z organów utracił biologiczną równowagę. Zaniepokoić powinny również wszelkie narośla, obrzęczenia nóg, miejsca gdzie uporczywie narasta naskórek, zmiana koloru stóp. – Zimne stopy są sygnałem, że źle funkcjonuje układ krążenia. Skurcze i cierpienie stóp to także objawy wadliwego funkcjonowania narządów wewnętrznych – twierdzi Teresa Terlecka. – Najlepszym

przykładem jest kręgosłup, czyli oś naszego ciała. Stresy, które przeżywamy powodują, że w określonych partiach mięśni powstają napięcia, które z kolei wywołują zmiany w kręgosłupie. Te zmiany dają o sobie znać chorobami takich narządów jak nerki czy serce. ■

TERESA TERLECKA PRZYPOMINA:

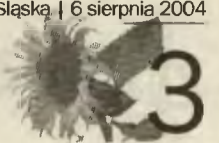
„Nie noś za ciasnych butów, bo np. wąskie noski, które uciskają palce mogą być przyczyną uporczywych bólów głowy”.

„Kiedy oglądasz telewizję lub czytasz książkę, znajdź punkt na kciuku lewej dłoni, którego ucisk sprawi ci ból. Nie zrażaj się, lecz uciskaj go na tyle mocno, żeby ból nie był zbyt uporczywy. To doskonale poprawi funkcjonowanie twoich nerek”.

Na bezsenność i lumbago

Żyj z naturą

(Nie)ziemskie siła płytki

Energię podobną do ziemskiego pola magnetycznego, wyglądającą na fotografię jak aura człowieka, emituje urządzenie zwane Polar Power. To tylko niewielka płytka, szaro-grafitowa, z wyglądu mało efektowna, a jednak... posiadająca zadziwiającą, prawie niezemską siłę. Ta mała płytka „żyje wiecznie” – nigdy się nie zużywa. W Polsce dostępna jest w niewielu ośrodkach psychotronicznych, chociaż uzyskała już atest Polskiego Towarzystwa Psychotronicznego.

Terapia samuraja

Niezwykłą moc niepozornej płytki odkrył japoński lekarz Kyoichi Nakagawa, ordynator kliniki w Tokio. Postanowił sprawdzić, czy specyficznie ukształtowane pole magnetyczne, tak bardzo podobne do energii Ziemi będzie miało wpływ na ludzki organizm. Bo skoro jesteśmy przyzwyczajeni do ziemskiego magnetyzmu, to może jego zwiększona dawka, działająca miejscowo, złagodzi niektóre dolegliwości? Nakagawa przebadał ponad 11 tysięcy chorych cierpiących na sztywność ramion i karku, lumbago, bóle mięśniowe i reumatyzm. Aż 95 procent spośród nich uznało, że Polar Power ma łagodzący wpływ na ich dolegliwości. Obecnie, energetyczną płytkę ma w domu co dziesiąty Japończyk.

Z Japonii, Polar Power trafił do USA i Kanady. Stosowany jest w ponad tysiącu szpitali i ośrodków zdrowia. Za jego pomocą lekarze usuwają bóle reumatyczne, skurcze, leczą artretyzm. Dziwną płytkę przywiózł do Polski w latach 90. XX wieku Tomasz Kozieł. – Przywiozłem biostymulatory z Kanady specjalnie dla mojej mamy, która choruje na gościec. Chciałem sprawdzić, czy płytka pomoże i... kiedy okazało się, że pomaga, a mama czuje się coraz lepiej, zainteresowałem się bliżej tym dziwnym przedmiotem – opowiada Tomasz Kozieł.

Od zainteresowania był już tylko krok do fascynacji. Obecnie, pan Tomasz jest jedynym w Polsce producentem płytek zawierających magnetyczną energię.

Smog atakuje

Najpierw dziwną płytką zainteresowali się radiesteci, później bioterapeuci, w końcu lekarze. Jeden z nestorów polskiej radiestezji, dr Franciszek Dąbrowski twierdzi, że biostymulator likwiduje szkodliwe wpływy żył i cieków wodnych. Doc dr Zbigniew Gałaszek ze Śląskiej Fundacji Reumatologicznej dostrzegł pozytywne działanie płytek w leczeniu osób z urazami i schorzeniami narządu ruchu.

Okazało się, że Polar Power działa nie tylko na reumatyczne bóle. Dlaczego zapewnia spokojny sen i poprawia samopoczucie? Specjaliści twierdzą, że likwiduje smog elektromagnetyczny.

Czym jest smog – ten zwyczajny, codzienny, „nasz domowy”? Każdy sprzęt elektryczny – komputer, telewizor, lodówka, pralka, kuchenka mikrofalowa emituje szkodliwe promieniowanie elektromagnetyczne. Określa się je w nanoteslach. Komputer np. wydziela smog o wartości około 2 tys. nanotesli. To już wielkość szkodliwa dla człowieka. Taka, która nie przynosi szkody powinna sięgać 250 nanotesli (w Szwecji

obowiązuje właśnie taka dopuszczalna norma promieniowania w miejscu pracy przy komputerze).

ELŻBIETA KAZIBUT

Polar Power ma łagodzący wpływ na bóle mięśniowe i reumatyzm, a także sztywność ramion, karku i lumbago.

OCZYSZCZANIE ORGANIZMU, CZYLI...

Wymiana pierwiastków

Przeżywamy stresy, prowadzimy niezdrowy tryb życia, funkcjonujemy w zanieczyszczonym środowisku. To główne przyczyny spadku energii, złego samopoczucia, bólów głowy, kłopotów z koncentracją. Właśnie w podobnych przypadkach może pomóc Body Detox. – Urządzenie wytwarza odpowiednio zmodulowany prąd o zmiennej biegunowości, a to powoduje jonizację wody – wyjaśnia Zbigniew Priebe.

To może trudno sobie wyobrazić, ale na każdej ludzkiej stopie znajduje się około dwóch tysięcy porów, czyli... „małych dziurek”, przez które następuje swoista „wymiana pierwiastków” między organizmem i środowiskiem. – Gdy zanurzymy stopy w wodzie, właśnie poprzez pory dochodzi

do oczyszczania organizmu i jego doenergetyzowania – zapewnia bioterapeuta.

Działa jak odtrutka

Fosforany zawarte w pokarmach mięsnych, azotany – w roślinnych, a także kadm, ołów, aluminium i inne pierwiastki są częścią składową naszego organizmu. Gdy jest ich za dużo, w komórkach, człowiek zaczyna chorować. – Żyjemy w środowisku, w którym jesteśmy wręcz bombardowani metalami ciężkimi – przekonuje Zbigniew Priebe. – Ich zaleganie w organizmie powoduje wiele niekorzystnych zmian. Urządzenie przeznaczone do oczyszczania pozwala pozbyć się tych substancji. ■ EK

Warto wiedzieć

Ile zabiegów

Bioterapeuci zalecają wykonywanie zabiegów oczyszczania organizmu co 2 dni. Zabieg trwa około 30 minut. W zależności od stopnia zanieczyszczenia organizmu, potrzeba od 8 do 10 zabiegów. Zabiegi mogą być wykonywane przy zanurzeniu stóp w jonizowanej wodzie, lub całego ciała (w specjalnych wannach).

O czym nie wolno zapomnieć

W czasie zabiegu trzeba pić dużo wody, bo urządzenie oczyszczające krew powoduje jednocześnie pewien jej ubytek w organizmie.

Skutki uboczne

Niektóre osoby mogą odczuwać po zabiegu senność lub dodatkowe pobudzenie. Objawy te szybko mijają, ale dobrze jest, gdy zabieg odbywa się pod okiem bioterapeuty.

Przeciwwskazania

Oczyszczanie organizmu nie wolno stosować podczas ciąży. Z urządzenia nie mogą korzystać również osoby mające przeszczepione organy, założony rozrusznik serca lub chorujące na epilepsję. ■

UWAGA!

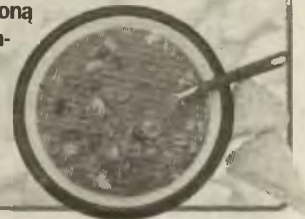
Dla naszych Czytelników, Centrum Zdrowia „Biomat” zapewnia 10-procentową zniżkę na dowolnie wybrany zabieg. Wystarczy przyjść do Centrum z dzisiejszym egzemplarzem „Trybuna Śląskiej”, a wcześniej zadzwonić i umówić się na wizytę. Numer telefonu: (032) 757 27 76 (78)

Proste rady

ZUPA PEŁNA ENERGII

Jak przyrządzić zupę energetyzującą (według przepisu naturoterapeutki, Teresy Kołodziej):

Składniki: pół kurczaka, 1 kg marchewki, 4 duże cebule, szklanka czerwonego, wytrawnego wina. **Przygotowanie:** połowę kurczaka, pokrojoną marchewkę, cebulę i wino zalać zimną (koniecznie!) wodą. Gotować 3-4 godziny na małym ogniu. Wywar odlać do kamiennego naczynia. Pić dwie filiżanki dziennie. ■ EK

REKLAMA

0341452/1A

Biostymulator „Polar Power”

1. Działanie lecznicze:

- Zespół chorób reumatycznych, nerwobóle
- Podwyższony poziom cholesterolu, miażdżyca, arterioskleroza
- Nerwice, choroba wieńcowa, menopauza
- Arytmia serca, nadciśnienie
- Przewlekłe stany zapalne, nieżyt układu pokarmowego
- Zaburzenia metabolizmu, cukrzyca
- Kamienie nerek, woreczka żółciowego
- Dolegliwości dróg moczowych
- Przerost gruczołu krokowego
- Migrena i otyłość

2. Neutralizuje szkodliwy wpływ żył wodnych.

3. Likwiduje szkodliwe promieniowanie urządzeń domowych: komputery, lodówki, pralki, telewizory itd.

Posiada atest Polskiego Towarzystwa Psychotronicznego i pozytywne opinie Śląskiej Fundacji Reumatologicznej.

Cena bardzo niska, biorąc pod uwagę fakt, że urządzenie ma wieczystą gwarancję.

Wszystkie informacje, opinie lekarzy, klientów, radiestetów i bioenergoterapeutów wysyłamy bezpłatnie drogą pocztową.

Do 31.08.2004 r. można zamówić 1 sztukę 22% taniej.

Każdy pacjent otrzymuje ankietę na temat działania biostymulatora. Dysponuję około 2000 ankiet wypełnionych przez moich pacjentów. Wszystkie są do wglądu w siedzibie firmy.

Opinie Klientów na temat „Polar Power”:

1. Podgórska Danuta z Gliwic – cierpi na bóle zwyrodnieniowe stawów oraz bóle szyjne i barkowe. Bóle były tak silne, że nie pomagały środki przeciwbólowe. „Mogę powiedzieć, że biostymulator bardzo korzystnie wpłynął na moje samopoczucie, dobry sen i ciśnienie. Nie wyobrażam sobie życia bez „Polar Power”. Zawsze mogę po niego sięgnąć i pozbyć się bólu”.
2. Wąs Stanisław z Katowic cierpi na bóle kręgosłupa. „Uważam, że „Polar Power” powinien stosować każdy, gdy cierpi na bóle kręgosłupa i bóle reumatyczne stawów. Jest to bardzo duża ulga w cierpieniach chorobowych”.
3. Ryszka Danuta z Kuźni Raciborskiej – rwa kulszowa, bóle kręgosłupa i uszkodzenie nerwów. „Po 2 dniach odstawiłam leki. Po tygodniu bóle ustąpiły całkowicie. To rewelacyjny sposób na pozbycie się bólu”.
4. Seemann Kazimierz z Żywca – od 2 lat cierpi na bezsenność. Spał przeciętnie z przerwami 4-4,5 godz. w nocy. „Czuję się znacznie lepiej, śpię w nocy po 6 godz., sen mam spokojny, ciśnienie dobre. Rano wstaję wypoczęty i rześki”.
5. Śpiewak Maria z Wilkowic – od 10 lat choruje na gościec ze szczególnie ostrymi bólami stawów skokowych. „Jest rewelacyjny, łagodzi bóle, pozwala oszczędzić na wydatkach na leki. Lepiej śpię, obniżyło mi się ciśnienie”.
6. Świerta Elżbieta z Żor – zwyrodnienie kręgosłupa lędźwiowego, nadciśnienie, niedotlenienie lewej komory serca. „Samopoczucie się polepszyło, bóle kręgosłupa ustąpiły, ciśnienie w normie, dobrze przesypiam noc”.
7. Dzięcioł Jan z Sosnowca – nadciśnienie, zawroty głowy, bóle kręgosłupa i stawów. „Stany zapalne ustąpiły, lepszy sen, spadek ciśnienia, lepsze samopoczucie”.
8. Kruczek Małgorzata z Jastrzębia – bolesne skurcze w nogach, bóle stawów, nadciśnienie tętnicze. „Wspaniała, rewelacyjna rzecz, dała kres moim cierpieniom, polecam wszystkim, którym ból nie jest obcy. Dziękuję Panie Tomasz, dzięki Panu wróciła mi chęć do życia, nie boli”.

Zamówienia telefoniczne i drogą pocztową:

Kozieł Tomasz

32-650 Kęty, ul. Kościuszki 138

tel. (0-prefix-33) 845-32-00, tel. kom. 0602-624-819

poniedziałek-sobota: 9.00-16.00

tel. (0-prefix-33) 845-32-00

poniedziałek-sobota: 18.00-20.00, niedziela: 9.00-15.00

4 Żyj z naturą

SPRAWDŹ, CZY JESTEŚ ZDROWY

W Polsce taka technika stosowana jest od niedawna, ale za jej pomocą można doskonale ocenić stan zdrowia organizmu.

Badanie za pomocą specjalnego urządzenia daje informacje o stanie zdrowia poszczególnych tkanek i narządów, centralnym układzie nerwowym, krwionośnym, wątrobie, dwunastnicy, żołądku i całym układzie trawiennym, płuc i układzie oddechowym. - Od razu mamy dane o tym, jak działają nerki, system immunologiczny i endokrynologiczny - mówi Wiesław Wojciechowski, który zajmuje się diagnostyką z pomocą elektrostrefowym, jest tak-

że bioenergoterapeutą i kregarzem. Badanie jest bezbolesne - trzeba spokojnie usiąść, przytrzymać w rękach elektrody, a na głowie zamocować specjalną opaskę. Po kilku minutach na komputerze pojawi się dokładny obraz naszego organizmu. Urządzenie pokazuje stan narządów - od najbardziej do najmniej schorowanych, a także to czy organy są tylko podrażnione, czy już poważnie osłabione. Każdy organ jest opisany, z informacją czy jest zdrowy komórkowo czy funkcjonalnie. Podczas badania rejestrowane są informacje z czakr, czyli centrów, ośrodków energetycznych. Dane od razu przesyłane są do komputera. - Urządzenie daje informacje o schorzeniach, nawet przed wystąpieniem ich objawów klinicznych. ■

Wiesław Wojciechowski bada pacjentkę.

Viofor na ból

Coraz powszechniej stosowanym urządzeniem w medycynie i rehabilitacji jest viofor. Wykorzystuje ona zmienne pole magnetyczne, pomaga m. in. w likwidacji bólu.

Vioforoterapia jest metodą bezpieczną i polecaną przede wszystkim tym pacjentom, którzy cierpią na zwyrodnienie układu kostno-stawowego, mają

uciążliwe bóle przewlekłe i nocne.

Przeciwwskazania

Terapii nie powinny się poddawać osoby z wszczepionym rozrusznikiem serca, pacjenci, którzy korzystają z pomp insulinowych, kobiety w ciąży, a także osoby z chorobą nowotworową. ■ MOKR

Iwona Owczarz z Katowic.

Ruszaj się na łóżku

Wzmocniają m. in. stawy kolanowe i biodrowe, poprawiają krążenie krwi, masują mięśnie w okolicy kręgosłupa krzyżowego. Zabiegi na łóżkach napędzanych elektrycznie jednocześnie modelują sylwetkę, dzięki takiemu masażowi może się odchudzić.

Tęgo typu aktywność jest polecana szczególnie starszym osobom z różnymi schorzeniami. - Niekiedy już po kilku sensach widać niesamowitą poprawę.

Mięśnie nie są już tak sztywne, przechodzą bóle kręgosłupa. Lepsze jest krążenie, dotlenienie organizmu, znika też tkanka tłuszczowa. Jeśli ktoś chorujący na astmę nie może ani biegać ani ćwiczyć albo ktoś ma problemy z sercem, to takie łóżka są dla niego idealne - tłumaczy Iwona Owczarz z Katowic, rehabilitantka.

Ćwiczenia mogą wykonywać osoby w każdym wieku - od 15 lat wzwyż. Są odpowiednie dla kobiet po porodzie, astmatyków, osób cierpiących na dolegli-

Masaże i ćwiczenia na specjalnych łóżkach

rehabilitacyjnych dają dobre efekty.

ści sercowe i choroby układu krążenia. Ćwiczenia nie powodują przyspieszenia pracy mięśnia sercowego, zadyszki ani wzrostu ciśnienia. Polecane są także osobom z zaburzeniami gospodarki wodnej organizmu.

Ćwiczenia są rewelacyjne dla osób, które pracują w pozycji siedzącej, są mało aktywne fizycznie. Brak ruchu powoduje ból pleców, głównie w okolicy lędźwiowo-krzyżowej, dlatego trzeba wzmocnić mięśnie pleców i brzucha oraz poprawić ruchliwość stawów. ■ MOKR

Światło leczy

Światło białe spolaryzowane wykorzystywane jest przy leczeniu miejsc po złamaniach, odleżynach, odmrożeń, świeżych ran, zylaków cukrzycowych, wspomaga zranienie się kości. Poza tym wzmacnia właściwości obronne organizmu. To właśnie światło zmusza organizm do samoleczenia, wspomaga także metabolizm i ukrwienie.

Największe rezultaty można osiągnąć, gdy światłoterapię stosuje się przy chorobach skóry. Oprócz problemów dermatologicznych lampy świetlne sobie daje radę ze schorzeniami laryngologicznymi i reumatologicznymi, a także depresjami. Dobrze

goją się rany pooperacyjne, rany pocukrzycowe albo żylaki. Metoda jest bezpieczna, nie ma skutków ubocznych.

W zależności od schorzenia sesje są kilkuminutowe, zwykle wynoszą od 6 do 10 minut.

Zdarza się, że po jednym zabiegu widać poprawę. Dobre rezultaty przynosi leczenie egzem, łuszczycy, trądziku, grzybicy, odmrożeń, figówki czy łysienia plackowatego. Oprócz światłoterapii można zdecydować się także na kąpiele w kolorach, czyli kilkuminutowe naświetlanie siedmioma kolorami - czerwonym, pomarańczowym, żółtym, zielonym, niebieskim, fioletowym i białym. ■ MOKR

Proste rady

GDY UKĄSI KOMAR...

Latem jesteśmy szczególnie narażeni na ukąszenia pszczoł, os i komarów. By dolegliwości były mniejsze, można zastosować ludowe metody.

> u dzieci miejsca ukąszone trzeba posmarować fioletem gencjany, u dorosłych amoniakiem. Dobre są również okłady z pletruszki, cebuli, czosnku.

> profilaktycznie można smarować ciało olejkami: goździkowym, eukaliptusowym, lawrowym, cytrynowym, mętowym. Olejkami tymi można też smarować na przykład łóżeczko dziecka, wózek, nasączać firany.

> w przypadkach ukąszeń można przyłożyć roztarty w palcach liść babki lancetowatej, bądź plaster pomidora lub cebuli ogrodowej.

> rośliny, których nie lubią komary: geranium, krzaki pomidora, kwitnąca pelargonja oraz zióła: mięta, piołun, liście orzecha włoskiego. ■

CENTRUM REHABILITACJI I PROMOCJI ZDROWIA w Dąbrowie Górniczej, ul. Bandrowskiego 1A

Stosujemy vioforoterapię w następujących schorzeniach:

- przewlekłe zmiany zwyrodnieniowe stawów i kręgosłupa, reumatoidalne zapalenia stawów, urazy stawowe
- regeneracja tkanek, utrudnione gojenie, oparzenia, owrzodzenia, odleżyny
- leczenie chorób układu krążenia, miażdżyca naczyń krwionośnych, nadciśnienie tętnicze, choroba wleńcowa, stany przed- i pozawałowe
- leczenie chorób układu nerwowego, nerwice, depresje, udary mózgu, SM, niedowłady, porażenia
- stymulacja układu odpornościowego
- odnowa biologiczna
- poprawa koncentracji uwagi
- stres

* dodatkowo stosujemy również masaż leczniczy

Nasi pacjenci są objęci przez personel Centrum Rehabilitacji i Promocji Zdrowia szczególną opieką, każdy z nich jest indywidualnie konsultowany, a indywidualnie dobrane serie zabiegów vioforoterapii powodują:

- przywrócenie wewnętrznej równowagi w organizmie, lepsze samopoczucie
- ustąpienie licznych dolegliwości bólowych
- szybszą regenerację organizmu po przebytych chorobach

Centrum czynne jest od poniedziałku do piątku w godz. 9⁰⁰ - 17⁰⁰ konsultacje lekarskie wraz z kwalifikacją na zabiegi - informacja telefoniczna: (0-32) 764-01-79 lub osobiście w recepcji.

Czytelnicy Trybuny Śląskiej, którzy zgłoszą się do Centrum z naszym ogłoszeniem w okresie do końca września 2004r, mają zapewnioną 20% zniżkę

MAGICZNE ŁÓŻKA

Są to łóżka magiczne, ponieważ ogólnie mówiąc to one ćwiczą za osoby, które się na nich znajdują. Dosłownie. Program ćwiczeń pozwala pozbyć się problemów z nadwagą, cellulitem, bólami stawów, słabą kondycją fizyczną, słabymi mięśniami brzucha, bólami pleców i kręgosłupa oraz nerwobólami. 80 minut spędzonych na łóżkach daje tyle, co 7 godzin wysiłku na sali gimnastycznej. Ponadto gimnastyka ta wymaga minimalnego wysiłku. Łóżka napędzane są silnikiem elektrycznym, po kolei ćwiczone są wszystkie grupy mięśni. W ciągu 10 min. osoba wykonuje 900 ruchów nogami, a przy ćw. naśladowującym chodzenie robi się tyle ruchów, ile przy 3 km spacerze.

SALONY ZNAJDUJĄ SIĘ:

BIELSKO-B. Pl. Wolności 10, TEL. (033) 812-62-78
BYTOM: ul. Dworcowa 36, TEL. (032) 387-11-35 do 36
KATOWICE ul. Pułaskiego 20, TEL. (032) 255-53-42
SOSNOWIEC ul. Długosza 6, TEL. (032) 294-34-49
TYCHY ul. Hierowskiego 8, TEL. (032) 217-63-40

Na stres i zdenerwowanie

Łyknij sobie... ziółek

Coraz częściej denerwujemy się nawet z błahych powodów. Jeśli jesteśmy tylko nadpobudliwi, ale swoje nerwy umiemy utrzymać na wodzy, to jeszcze pół biedy... Gorzej, gdy do objawów zdenerwowania dołączają się dolegliwości takie jak bezsenność, przyspieszone bicie serca, zaczerwienienie twarzy, drżenie rąk, duszność. Od tego już tylko krok do poważnej choroby – nerwicy emocjonalnej. Ze zdenerwowaniem i stresem warto więc powalczyć wcześniej, zanim przejdzie w takie stadium, że będzie mógł pomóc już tylko lekarz psychiatra. A więc... spokojnie, nie denerwuj się!

Napar z liści melisy:

Jest szczególnie skuteczny jeśli ktoś cierpi na bezsenność i towarzyszy mu uczucie niepokoju. Aby przygotować napar należy jedną łyżkę stołową liści melisy zalać 1 szklanką wrzątku, przykryć i odstawić na 15 minut do naciągnięcia. Pić 3, 4 razy dziennie po pół szklanki naparu. ■

Napar z szyszek chmielu:

Bardzo skuteczny przy nadmiernej pobudliwości i zmienności nastrojów. Aby go przygotować należy 1 łyżkę stołową szyszek zalać 1 szklanką wrzątku, przykryć i odstawić na 15 minut do naciągnięcia. Przecedzić i pić 3 razy dziennie po 1/3 szklanki naparu. ■

Mieszanka rumiankowa

Zmieszać równą ilość koszyczka rumianku, ziela majeranku ogrodowego, liścia mięty pleprzowej i owoców kminku zwyczajnego. Jedną łyżkę stołową mieszanki zalać jedną szklanką wrzątku. Przykryć i odstawić na 15 minut do naciągnięcia. Pić 3 razy dziennie po pół szklanki przed posiłkami. ■

Kąpiel uspokajająca

Zmieszać po 1 ziela garści szawli, macierzanki i szyszek chmielu. Zioła zalać 1 litrem wrzątku i parzyć pod przykryciem przez pół godziny. Przecedzić i wlać do wanny z ciepłą wodą. Kąpiel stosować 2, 3 razy w tygodniu. Czas kąpieli – 20 minut. ■

KURACJA KSIĘDZA KNEIPPA

1. Obmyć rano całe ciało zimną wodą, a po wyjściu z kąpieli położyć się i przykryć kocem. Po takiej kąpieli najważniejsze jest bowiem natychmiastowe rozgrzanie ciała.
2. Chodzić boso po mokrych kamieniach lub po trawie (oczywiście latem).
3. Pić napar z owoców jałowca, a także herbatę z ziela piołunu (w małych ilościach).
4. Wykonywać zabiegi przez 4 tygodnie, potem zmniejszyć ich liczbę o połowę, a następnie powrócić do czterotygodniowego rytmu. I tak aż do ustąpienia nerwicy.
5. Pić dużo wody. ■

Żyj z naturą

Proste rady

DOMOWE SPOSOBY NA ZŁAGODZENIE KASZLU

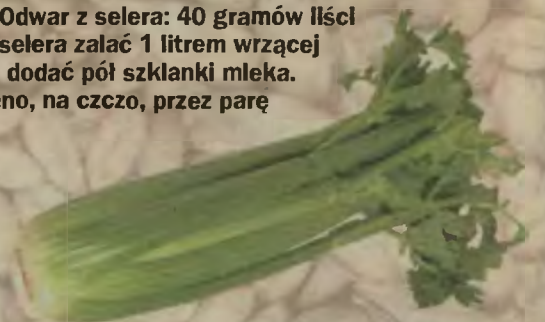
1. Drobnoposiękać jedną łyżkę stołową korzenia goryczki, gotować w 1/2 litra wody przez 5 minut. Pić ciepły płyn 3 razy dziennie po 1 szklance.
2. Jedną łyżeczkę kwiatu czarnego bzu zalać szklanką wrzącej wody. Odstawić na 15 minut do naciągnięcia. Pić trzy razy dziennie tak przygotowaną szklankę naparu.
3. W jednej szklance wrzątku zanurzyć kilka liści szanty zwyczajnej. Przykryć i odstawić na 15 minut do naciągnięcia. Pić 3 razy dziennie po jednej łyżeczce płynu (dawka dla dzieci jest o połowę mniejsza).
4. Jedną czubatą łyżeczkę kwiatu ślazu zalać pół litra chłodnej, przegotowanej wody i odstawić na 12 godzin. Następnie lekko podgrzać – pić od 1 do 3 szklanek dziennie.
5. Kaszel łagodzi syrop z cebuli, z cebuli z dodatkiem czosnku oraz syrop z czerwonego buraka. Pokroić 2, 3 cebule i układać w słoiku warstwami przesypując cukrem. Ugnieść i odstawić na kilka godzin w ciepłe miejsce. Pić 3 razy dziennie po 2 duże łyżki.

6. Pokroić 2, 3 duże cebule i 5 ząbków czosnku. Mieszanke zalać 100 g płynnego miodu. Ugnieść i odstawić na parę godzin w ciepłe miejsce. Pić tak przygotowany syrop 3 razy dziennie po 1 łyżeczce.

DOMOWE SPOSOBY NA CHRYPKĘ

1. Herbata z kwiatu ślazu: Jedną kopiastą łyżkę ziół zalać 1 szklanką przegotowanej wody. Odstawić na noc. Podgrzać i pić 3 razy dziennie po 1 szklance.
2. Mieszanka ziołowa: Zmieszać po 30 gramów owoców kopru lekarskiego i liści babki lancetowatej. 1 łyżkę stołową ziół zalać 1 szklanką wrzątku. Przykryć i odstawić do zaparzenia na 15 minut. Pić trzy razy dziennie po 1 szklance.
3. Odwar z selera: 40 gramów liści selera zalać 1 litrem wrzącej wody, dodać pół szklanki mleka. Pić rano, na czczo, przez parę dni.
4. Napój z czosnku i miodu: Lekiem usuwającym chrypkę jest również napój z czosnku, miodu i mleka. Proporcje mieszanki możemy ustalić sami, w zależności od naszych upodobań smakowych. Mieszanke należy pić rano, przez parę dni. Powinniśmy skutecznie pozbyć się chrypki. ■

REKLAMA

0741231/A

57-350 Kudowa Zdrój
ul. Sikorskiego 6
tel. 074 866 18 67,
fax 074 866 27 44
www.scaliano.com.pl,
e-mail: poczta@scaliano.com.pl

Scalano
willa i kwatery

Zapraszamy
do uzdrowiska
Kudowa Zdrój.

Oferujemy pokoje o wysokim standardzie 1-, 2-, 3-osobowe, apartamenty oraz studia rodzinne. Wszystkie wyposażone w pełny węzeł sanitarny, TV-Sat, radio, apartamenty posiadają suszarki i lodówki. Do dyspozycji Gości: restauracja, sala konferencyjna (50 miejsc), piłkarzyki, stół do gry w ping-ponga, duży taras, kryty basen (w odległości 150 m od ośrodka), ogród, plac zabaw i korty tenisowe (300 m od ośrodka), masaże, zamknięty parking oraz chata biesiadna z grillem. Scalano to idealne miejsce do wypoczynku rehabilitacyjnego, wczasów w gronie rodziny, znajomych czy wszelkiego rodzaju szkoleń i sympozjów. **Na miejscu:** sauna, masaże ręczne, masaże banką chińską, kąpiele perfumowe, ozonowe, borowinowe, solne.

REKLAMA

0729426/A

**SKUTECZNA
OCHRONA
PRZED
UKĄSZENIAMI
KOMARÓW,
KLESZCZY
I MUSZEK**

Pierwsza pomoc w oparzeniach,
również słonecznych.

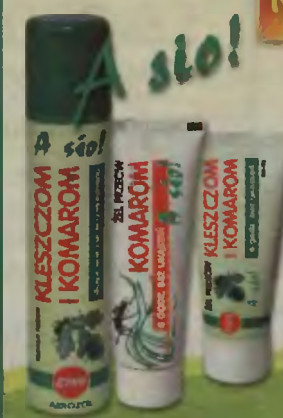
Ból mięśni i stawów.
Urazy, kontuzje, zwyrodnienia stawów.

RIVEL® przyspiesza gojenie.
Odkłada skałecznia, otarcia, ropnie.
Łagodzi skutki ukąszeń owadów.

EMO-FARM Sp. z o.o.
95-054 Ksawerów
ul. Łódzka 157
tel./fax 0-42 215 83 04
www.emo-farm.pl

Przed użyciem zapoznaj się z ulotką, która zawiera wskazania, przeciwwskazania, dane dotyczące działań niepożądanych i zawiadomienia oraz informacje dotyczące stosowania produktu leczniczego. Lepiej skonsultuj się z lekarzem lub farmaceutą.

REKLAMA

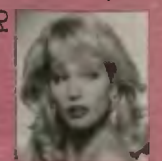
0741123/A

METAMORFOZA
www.metamorfoza.com.pl
Bielsko Biala, ul. Partyzantów 11
tel. (033) 812-60-68
ALICJA SZYMKOWSKA

SPOTYKAMY SIĘ: OD 9.00 DO 19.00

PROMOCJA PRZEDŁUŻANIE WŁOSÓW OD 700 ZŁ

KOREKJA ZMARSZCZEK, BOTOX, RESTYLANE,
PERMANENTNY MAKIJAŻ, TATUAŻ, PIERCING,
AKRYLE, ŻELE, SKIN MASTER, DRETY, WARKOCZYKI,
SOLARIA, MASAŻ WYSZCZUPLĄJĄCY I KLASYCZNY

„Dar to dopiero początek,
ważna jest nauka i praca nad sobą”

Zdrowie z Tybetu

Bogusław Mikołajczak posiada dar pomagania innym za pomocą dotyku rąk. W ten sposób przekazuje bioenergię. Jego umiejętności od dłuższego czasu sprawdzane są przez lekarzy. Od dwóch lat, efekty pracy Bogusława Mikołajczaka śledzi również znany norweski neurolog, profesor Rold Strandjord. Dlaczego? Bo u jednej z jego pacjentek, za sprawą kontaktów z bioterapeutą z Polski, cofnęło się SLA, czyli stwardnienie zanikowe boczne. Jest to bardzo poważna choroba układu nerwowego prowadząca

do zaniku mięśni, a w konsekwencji do śmierci.

Kim jest Bogusław Mikołajczak. Czy wrodzony dar przekazywania bioenergii wystarczy, aby pomagał innym? – Dar to dopiero początek, ważna jest nauka i praca nad sobą – twierdzi bioterapeuta.

Tajniki biopola, pracy z energiami i metody naprawy zaburzonej ludzkiej aury zgłębiał wic na różnych kursach. Był uczniem słynnej Dzuny Dawitaszwili, gruzińskiej uzdrowicielki, prezesa Międzynarodowej Organizacji Lecznictwa Niekonwencjonalnego przy WHO. Spędził ponad rok w tybetańskim klasztorze, gdzie osobisty mistrz wprowadzał go w skomplikowane tajniki pracy z energiami. ■

WARTO WIEDZIEĆ

Schorzenia, w których zaobserwowano poprawę stanu zdrowia po terapii u Bogusława Mikołajczaka: choroby układu krążenia, schorzenia skóry, alergię, migreny, bóle głowy, nerwice, depresje, stany lękowe, bezsenność, choroby nosa, gardła, krtani, uszu, wady wymowy, choroby układu

pokarmowego, schorzenia wątroby i trzustki, choroby układu moczowego, choroby neurologiczne, schorzenia tarczycy, choroby oczu (jaskra, zapalenie spojówek), stany zapalne narządów ruchu, niedowład kończyn, schorzenia reumatyczne, choroby kręgosłupa, schorzenia ginekologiczne (mięśniaki, guzy sutków). ■

ZMIENIĆ DIETĘ!

To najczęstsze zalecenie tybetańskich lekarzy, energia życiowa, przepływająca przez organizm jest podstawą wszelkich procesów życiowych. Energia porusza się tzw. kanałami energetycznymi (merydianami), które mają związek z różnymi narządami i ich funkcją w organizmie. Wiedza na temat ruchu energii w organizmie jest tak dokładna, że lekarz może określić, na co konkretny składnik pokarmowy będzie oddziaływał, i którym kanałem popłynę energia.

– Wielką rolę w profilaktyce i leczeniu odgrywają herbaty ziołowe ze składników, już dostępnych w polskich sklepach (jak świeży korzeń imbiru, goździki, cynamon, lukrecja, koper włoski, tymianek, rozmaryn). Moja wiedza pozwala dobrać do konkretnej choroby konkretnego pacjenta skład herbaty, bo nie dla każdego ta sama herbata jest właściwym napojem. Jednemu może pomóc, drugiemu zaszkodzić. W Polsce hoduje się już żeń-szeń, ale równie znakomitym lekiem jest korzeń arcydzięgla, sok brzozy czy liście kapusty – twierdzi Mikołajczak. ■

Na ludzkich dłoniach znajduje się kilkadziesiąt ważnych punktów energetycznych m. in. odpowiedzialnych za układ krążenia (prace serca), głowę, gardło, kręgosłup. Trzeba wiedzieć, gdzie te punkty się znajdują, aby pomóc sobie, lub innym, w nagłych wypadkach. Masaż, ucisk i dotyk to nie wszystkie metody na polepszenie zdrowia. – Odpowiedni układ palców sprawia, że zmienia się obieg energii w ciele człowieka. Takie ćwiczenia nazywamy mudrami – wyjaśnia Bogusław Mikołajczak. – Można się ich nauczyć i wykonywać w domu. Są przydatne szczególnie wtedy, gdy cierpimy na kołatanie, ucisk lub ból serca. – Ale jedno jest bardzo ważne, najpierw musimy być zdiagnozowani przez lekarza i pewni, że nasze dolegliwości nie są wynikiem poważnej choroby. Bo wtedy mudry nie pomaga. ■

Nasze dłonie to lekarstwo

PRZECIPIEŃ
Pacjentka zgłosiła się do bioterapeuty Bogusława Mikołajczaka. Miała problemy z nerkami. Po siedmiu wizytach dolegliwości minęły. Na zdjęciu: bioterapeuta bezpośrednio oddziaływał na okolice nerek. Podczas zabiegu pacjentka odczuwała ciepło o dużym nasileniu, połączone z delikatnymi wibracjami. ■

UKŁADAMY PALCE
W tym przypadku Bogusław Mikołajczak zalecił najważniejszą mudrę, tzw. ratującą życie. To mudra najlepsza i najszybsza w dolegliwościach serca. Ćwiczenie polega na ułożeniu palców w następujący sposób: palec wskazujący dotyka podstawy kciuka, a palec środkowy i serdeczny opuszkami łączą się z kciukiem. Mały palec pozostaje wyprostowany. Ćwiczenie wykonujemy jednocześnie za pomocą obydwóch dłoni. ■

SZUKAMY PUNKTÓW
Ucisk pulsacyjny opuszcza środkowego palca, gdzie znajduje się punkt tzw. pomocy przedlekarskiej często ratuje życie człowieka, który ma atak serca. Punkt uciska się około 25-30 razy w rytmie zbliżonym do bicia serca. Ucisk powinien być mocny i wyraźny. Możemy go wykonywać sami ujmując środkowy palec jednej ręki kciukiem i wskazującym palcem drugiej. Zabieg zmniejsza też lub likwiduje bóle w okolicy serca. Punkt energetyczny masujemy najpierw na jednej, potem na drugiej ręce. ■

ELŻBIETA KAZIBUT

Joga dla równowagi

Piotr Rzeteci jest wykładowcą jogi na Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach, prowadzi także zajęcia z jogi w kilku śląskich miastach.

– W jogie ważne jest to, że pracuje się z ciałem i z umysłem – tłumaczy terapeuta. – Dzięki niej można wyciszyć umysł, poczuć większą równowagę i bardziej się uelastycznić – wylicza.

Joga pomaga wyciszyć się, zrelaksować i doskonale wzmacnia organizm. Mistrzowie jogi mówią, że jest pewną równowagą między poziomem fizycznym, psychicznym a duchowym naszego organizmu. I jeśli ktoś raz spróbuje ćwiczeń, na pewno się do nich przekona.

Do ćwiczenia jogi nie ma żadnych przeciwwskazań, mogą je wykonywać nawet starsze osoby. – Każdy ćwiczy bowiem we własnym tempie i na miarę swoich możliwości. Jeśli w tygodniu poświęcimy półtorej godziny na ćwiczenia jogi, to po pół roku już będzie widoczna poprawa – podkreśla.

Drugą pasją Piotra Rzeteciego jest terapia manualna. Skończył m. in. kurs japońskiej terapii stawiania miednicy. – Ona ma ogromny wpływ na ułożenie całego układu kostnego. Im on bar-

dziej będzie w równowadze, a to zależy od miednicy, tym większe jest prawdopodobieństwo, że inne układy – mięśniowy, nerwowy, narządy wewnętrzne czy ściegna będą dobrze pracować – tłumaczy. – Oprócz terapii, trzeba wy-

konywać także ćwiczenia w domu. W przeciwnym wypadku, efektu nie będzie. ■ MOKR

Joga wzmacnia organizm.

Instytut Zdrowia BIOMAT

40-514 Katowice
ul. Ceglana 67c
(boczna od ul. Kościuszki)
tel. (032) 757 27 76,
(032) 757 27 78

Propozycje Instytutu:

- ❖ Terapia manualna – Jarosław Jawny
- ❖ Psychoterapia – Lucyna Michałowska
- ❖ Bioenergoterapia – Bogusław Mikołajczak
- ❖ Refleksologia – Teresa Terlecka
- ❖ Diety i suplementy – Barbara Pelczar
- ❖ Ziołolecznictwo – Barbara Pelczar
- ❖ Grota solno-jodowa
- ❖ Body Detox
- ❖ Komputerowa ocena stanu zdrowia

DAJE SIŁĘ DO WALKI Z CHOROBA

SELAMER lek w kapsułkach
zawiera alkoksylglicerole (20%) - naturalne związki biologicznie czynne

Skuteczne leczenie objawów ubocznych radio- i chemioterapii

- zwiększa apetyt, powoduje przyrost masy ciała
- poprawia morfologię krwi
- regeneruje i wzmacnia układ odpornościowy (zapobiega zakażeniom grzybiczym i bakteryjnym śluzówek jamy ustnej i przewodu pokarmowego)

NIE MA ŻADNYCH DZIAŁAŃ NIEPOŻĄDANYCH

TYMOFARM, 00-790 Warszawa, ul. Willowa 8/10 lok. 41,
tel. (0-22) 646 02 38, www.tymofarm.pl

**POLSKI PRODUKT NAJWYŻSZEJ JAKOŚCI
POSIADA REJESTR MINISTERSTWA ZDROWIA**

Proste rady

SPOSOBY NA CHOROBY

Niewiele osób wie, że niektóre choroby i dolegliwości można pokonać za pomocą bardzo prostych metod. Często możemy pomóc sobie sami stosując samoleczenie. Co więcej, jak twierdzi bioterapeuta Andrzej Zak, zioła i produkty do tego potrzebne znajdują się w każdym domu.

Cukrzyca
Sok z mleczka, czyli mniszka lekarskiego. Liście i kwiaty opłukać i osuszyć, przepuścić przez sokowirówkę. Pić przed posiłkami. Jedną łyżeczkę, stopniowo zwiększając porcję, aż do półtorej szklanki w ciągu dnia. Kuracja miesieczna.

Nadciśnienie
Jednym z prostych środków obniżających ciśnienie krwi są kapsle nóg. Najpierw wkładamy je do wody o temperaturze 36-38 stopni C, następnie do wody zimnej. Czas zanurzenia – pięć minut w ciepłej, 15 minut w zimnej wodzie.

Niedociśnienie
Pić gotowaną kawę naturalną. Na 250 ml wrzącej wody wsypać dwie czubate łyżeczki kawy. Gotować przez dwie minuty. Dodać miodu i odrobinę koniaku.

Nieżyt żołądka
Pić herbatę rumiankową z miodem. Co dwie godziny filiżanka.

herbatki zmieszana z jedną kopłastą łyżeczką miodu.

Żylaki nóg
Bólące, rozdęte żylaki okładać liśćmi białej kapusty lub kompresować octem jabłkowym. Pić herbatę z gryki. Jedną łyżkę ziela gryki zalać 1/4 l wody. Gotować przez minutę. Zostawić pod przykryciem na 15 minut. Pić trzy razy dziennie po filiżance, najlepiej po posiłku.

Piegi
Zbleleją, jeśli parokrotnie posmarujemy je na noc sokiem z korzenia pietruszki. Rano dobrze jest przemyć te miejsca sokiem z cytryny.

Stany zapalne oka
2-3 krople soku z korzenia pietruszki wpuścić parokrotnie do oka. Dodatkowo na noc kompres z gazy zanurzonej w soku z korzenia pietruszki.

Jęczmień
Potrzeć jęczmień złotym pierścieniem lub obrączką. Stosować ciepłe okłady z naparu ziela świetlika na powłoki.

Katar
Smarować śluzówkę nosa maścią propolisową lub miodem. Japończycy leczą katar parokrotnym zanurzeniem łokci w gorącej wodzie. ■ EK

nie bój się blizny

Alcepalan żel

...skuteczny w miejscowym leczeniu blizn i bliznowców (keloidów) po:

- oparzeniach i urazach,
- zabiegach chirurgicznych,
- czyszczeniach i owrzodzeniach,
- trądziku;

...stosowany pomocniczo w leczeniu przykurczy.

Substancja czynna: żel zawiera wyciąg z cebuli 50 mg/g i sól sodową heparyny 5000 j.m./g

Przed użyciem zapoznaj się z ulotką, która zawiera wskazania, przeciwwskazania, dane dotyczące działań niepożądanych i dawkowanie, oraz informacje dotyczące stosowania produktu leczniczego, bądź skonsultuj się z lekarzem lub farmaceutą.

8 Żyć z naturą

Kąpiele w „morskiej” wodzie można zażywać nawet w wannie.

Relaks w słonej jaskini.

REKLAMA

0744531A

udowodniony
spadek wagi
w trzymiesięcznych
testach
klinicznych

-8,51
kilograma

nowość

figurella

kapsułki

figurella®

zwiększa
termogenezę

poskramia
apetyt

zmniejsza
wchłanianie
tłuszczu

Termogeneza
to jeden
z najważniejszych
czynników
wpływających
na masę ciała.
Im wyższa
termogeneza,
tym niższa waga.

odchudzanie

produkt do nabycia w aptekach

www.krotex.com.pl

Nie ma to jak sól

Żeby poodychać morskim powietrzem, nie trzeba wyjeżdżać nad morze. Coraz popularniejsze są w naszym regionie solne grot. Jedną z nich znajduje się w Katowicach, przy ul. Ceglanej w Instytucie Zdrowia „Biomat”.

Zbudowana jest z soli z Morza Martwego. Z sufitu zwisają solne sopele, ściany wyłożone są słonymi „cegiełkami”, a pod stopami skrzypi śnieżnobiały słony „piasek”.

Seans w solnej grocie trwa 45 minut. Morska sól ma zupełnie inne właściwości niż ta wydobywana z podziemnych grot Wieliczki. Pobyt w solnej grocie nie tylko relaksuje, lecz także działa leczniczo. Sól intensywnie paruje, dzięki czemu powietrze jest przesycone mikroelementami. 45-minutowy seans daje tyle, ile cały dzień spędzony np. na śródziemnomorskiej plaży.

Jak powstaje sól krystaliczna

Sól z Morza Martwego jest produktem naturalnym, pozyskiwanym przez odparowanie wody morskiej. Wysoka temperatura, powodująca intensywne parowanie wody, sprawia, że w strefie przybrzeżnej Morza Martwego wytrącają się kryształy soli morskiej o niepowtarzalnym składzie

chemicznym, tworząc na wybrzeżach charakterystyczne „białe koronki” i solne kolumny.

Sól z Morza Martwego od innych soli morskich odróżnia stosunkowo niewielka zawartość chlorku sodu (czyli soli kuchennej), przy znacznym bogactwie innych związków, zwłaszcza potasu, bromu, magnezu, jodu.

Morskie pluskanie

Co drugi dzień zażywaj kąpiele w „morskiej” wodzie. Czy to możliwe? Ależ tak, bo wystarczy do wanny wsypać odpowiednią ilość morskiej soli. Najlepiej, jeśli będzie to sól z Morza Martwego. Ale może to być również sól z naszego Bałtyku. Sól morską dostępną jest w sklepach kosmetycznych i niedroga. A z pewnością jest zdrowsza niż wszelkie pianki i płyny używane do kąpieli.

Jak to działa?

➤ Wsypujemy do wody w wannie torebkę morskiej soli i zanurzamy się w niej na pół godziny. Wieczorem woda powinna mieć temperaturę ciała – taka kąpiel podziała wówczas uspokajająco i nasennie. Jeśli pragniesz pobudzenia, nalej do wanny gorącej wody – taka kąpiel doda ci energii. Leżąc w wannie warto masować ciało miękką rękawicą lub frotową ściereczką. Taki zabieg pobudza krążenie krwi. Kąpiel w wodzie z dodatkiem morskiej soli nie tylko relaksuje, lecz także przyspiesza krążenie limfy i zapobiega powstawaniu cellulitu. ■ EK

NA CO POMAGA?

Na liście chorób, które łagodzą wdychanie soli znajdują się:

- astma oskrzelowa;
- chroniczne zapalenie oskrzeli;
- przewlekłe zapalenie płuc;
- przeziębienia;
- alergie;
- nadciśnienie tętnicze;
- łuszczyca;
- zapalenia skóry;
- nerwice i stany lękowe;
- zaburzenia krążenia;
- stany pozawałowe;
- choroba wrzodowa żołądka;
- nieżyt żołądka;
- zapalenie jelita grubego. ■

Uwaga !

• Zimnych lub chłodnych kąpieli nie powinno się stosować przy chorobach nerek lub pęcherza moczowego.

• Gorąca kąpiel jest niewskazana przy chorobach serca i układu krążenia.

• Po kąpielach i zabiegach wodnych wskazany jest półgodzinny odpoczynek.

Qigong – sekret chińskiej medycyny

Sześć tajemnych słów

Według tradycyjnej medycyny chińskiej podstawowym warunkiem utrzymania zdrowia jest sprawne krążenie energii Qi (wymawia się „cz”) w kanałach energetycznych organizmu, czyli tzw. meridianach.

Jeśli krążenie energii zostaje zakłócone, człowiek choruje. Prawie 4 tysiące lat temu, Chińczycy zaczęli praktykować zestaw ćwiczeń przywracających prawidłowe krążenie Qi. Tę metodę leczniczą nazwali Qigong (wymawia się „czigong”).

Jest to nic innego, jak zestaw specjalnych ćwiczeń ruchowych i oddechowych powodujących wzmocnienie organizmu oraz otwierających kanały przepływu energii.

– Zapobiega chorobom, pomaga odzyskać zdrowie, a nawet

przedłużyć życie – przekonuje Małgorzata Szkurlatowska (na zdjęciach poniżej), jedna z najbardziej znanych – nie tylko w Polsce – specjalistek Qigong.

Medyczny Qigong jest dostępny dla każdego, nawet najbardziej schorowanego człowieka – przekonują bioterapeutki. Wspaniale sprawdza się również jako metoda terapeutyczna zapobiegająca chorobom i powstrzymująca procesy starzenia się organizmu. – Qigong nie wymaga fizycznego wysiłku – przekonuje Małgorzata Szkurlatowska. – Tych ćwiczeń można się nauczyć i wykonywać je samemu. Z pewnością nie zaszkodzi.

Są dwa rodzaje ćwiczeń Qigong – dynamiczny oraz statyczny. Ten pierwszy to wolne, czasem szybsze, ale płynne ruchy połączone z głęboką koncentracją i odpowiednim sposobem oddychania. Drugi rodzaj – statyczny – to ćwiczenia wykonywane w pozycji siedzącej lub leżącej. – W drugim przypadku również ważna jest koncentracja i głębokie oddychanie. Ale właśnie ten drugi rodzaj Qigong przeznaczony jest dla ludzi pragnących pomóc sobie w ciężkich schorzeniach lub obłożnie, przewlekłe chorych – wyjaśnia Małgorzata Szkurlatowska.

ELŻBIETA KAZIBUT

W JAKICH SCHORZENIACH POMAGA QIGONG?

Najczęściej ćwiczenia Qigong stosowane są w alergiach, astmie i chorobach górnych dróg oddechowych, bólach kręgosłupa i głowy, w depresji, bezsenności, w nerwicach, schorzeniach psychosomatycznych, nadciśnieniu, problemach neurologicznych, w schorzeniach wątroby, serca, płuc, śledziony, nerek. Wpływają korzystnie na kręgosłup, regulują przemianę materii, pomagają pozbyć się nałogów. ■

Płynne, powolne ruchy, czyli...

Taniec białego żurawia – ćwiczenie poprawiające kondycję fizyczną i sprawność ruchową.

Zaczynamy od tzw. postawy tygrysa gotującego się do ataku – nogi w kolanach lekko ugięte, ustawione w dość dużym rozkroku, ręce wyciągnięte na wysokości głowy, z dłońmi zwróconymi na zewnątrz. W takiej postawie trwamy od 2 do 3 minut. Jednocześnie staramy się skierować myśl wyłącznie na ćwiczenie, zapomnieć o kłopotach i problemach. ■

Wykonując płynny ruch (w ćwiczeniach Qigong nigdy nie zmieniamy pozycji gwałtownie) przechodzimy do postawy „walczącego rycerza”. Skupiamy wzrok na palcach wyciągniętej dłoni. To ćwiczenie poprawia koncentrację. ■

Wychodząc od postawy „na baczność”, unosimy na przemian w górę prawą lub lewą nogę zgłętą w kolanie oraz prawą lub lewą rękę zgłętą w łokciu. Powtarzamy przez 5 – 7 minut. Ćwiczenie to poprawia sprawność fizyczną. ■

Ćwiczenie na dobre samopoczucie

Usiądź wygodnie, rozluźnij mięśnie brzucha. Powoli wdychaj powietrze przez nos aż „do brzucha”, licząc do czterech. Zatrzymaj powietrze „w brzuchu” licząc znów do czterech. Zrób wydech przez usta licząc do ośmiu. Powtórz ćwiczenie kilka razy. Oddychaj w ten sposób przynajmniej raz dziennie. Duża ilość tlenu w organizmie zahamuje procesy starzenia się, doda energii, rozjaśni skórę i zmniejszy ilość zmarszczek. ■

Aby pozbyć się bólu głowy lub długotrwałego zmęczenia wystarczy przez około 2 minuty lekko uciskać płatki nosa. W tym miejscu znajdują się bowiem punkty akupunkturalne odpowiedzialne za funkcjonowanie mózgu i układu nerwowego. ■

Żyj z naturą

Proste rady

MIÓD DOBRY NA WSZYSTKO

Miód jest jedną z najcenniejszych i niepowtarzalnych substancji odżywczych, jakich dostarcza nam natura. Jego właściwości bakterioobójcze i uodporniające są znane ludzkości od 4 tysięcy lat i już starożytni potrafili wykorzystać jego leczniczą moc.

Warto wiedzieć, że miód miodowi jest nierówny i, że jego właściwości lecznicze zależą od roślin z jakich powstał. Polskie miody stosuje się przy następujących schorzeniach:

GRYCZANY:

● podczas stanów wyczerpania ● przy nerwicach ● przy złamaniach kości ● przy problemach z układem krążenia

SPADZIOWY:

● choroby dróg oddechowych, gruźlica ● zaburzenia przemiany materii ● zapalenie płuc ● cukrzyca, astma, katar

WIELOKWIATOWY:

● alergię ● katar sienny ● rany

LIPOWY:

● uspokojenie ● ma właściwości antyseptyczne ● grype, kaszel, zapalenie oskrzeli ● bezsenność

AKACJOWY:

● nleżący przy nadkwaśności, trudności w trawieniu ● zaburzeniach przewodu pokarmowego

WRZOSOWY:

● leczy prostatę ● schorzenia nerek i pęcherza ● drogi moczowe

RZEPAKOWY:

● wzmacnia mięsień sercowy ● leczy niewydolność krążenia, zaburzenia rytmu serca ● młodzięcę i drogi żółciowe

NAWŁOCIOWY:

● polecany przy dolegliwościach i schorzeniach dróg moczowych, nerek i pęcherza.

Właściwości bakterioobójcze miodu najskuteczniej uaktywnimy, jeśli do pół szklanki ciepłej wody dodamy łyżeczkę miodu i pozostawimy taki roztwór na noc. Pod wpływem wody i temperatury wydzieli się z niego woda utleniona, która zabija bakterie, grzyby i pierwotniaki. Właśnie po rozcieńczeniu miodu wodą wytwarzanie tego związku wzrasta aż 200 razy w porównaniu do stałego miodu. Szklankę tego „boskiego nektaru” najlepiej wypijać codziennie rano na czczo.

MIÓD NA ALERGIĘ

Niewiele osób wie, że miód może być stosowany na katar sienny i wszystkie inne objawy alergii. Wystarczy jedną stołową łyżkę miodu wielokwiatowego rozpuścić w połowie szklanki wody. Tak przygotowany napój trzeba pić dwa razy dziennie.

Każdy dobry miód powinien skrzystalizować się po 3-4 miesiącach od dnia zebrania. Jeśli pozostaje płynny, to oznacza, że jego skład jest niewłaściwy i nie może być w pełni aktywny. Jeżeli ktoś

jest amatorem miodu płynnego, nie powinien podgrzewać go w wodzie o temperaturze powyżej 40°C. Także dodając miód do gorącej herbaty czy mleka poczekajmy aż nieco przestygną, inaczej zniszczymy tak wartościowe enzymy i hormony. ■ EK

10 Żyj z naturą

Apteka w przyrodzie

Co robić, jeśli przed wyjazdem zapomnimy o pójściu do apteki?

Albo znajdziemy się w takiej sytuacji, że w pobliżu nie będzie ani lekarza, ani farmaceuty, a lekarstwa nam się skończą?

– Wszystkiego nie przewidzimy, a wypadki mają to do siebie, że zdarzają się w najmniej oczekiwanych momentach – wyjaśnia bioterapeuta Andrzej Żak.

– Możemy jednak próbować leczyć się za pomocą roślin. ■

Zranienia

- > **kora dębu** – działa ściągająco, przeciwzapalnie, słabo przeciwbakteryjnie;
- > **liść szalwi** – działa antyseptycznie, ściągająco, przeciwzapalnie;
- > **zioło dzurawca** – przydatne w leczeniu ran, ropni, oparzeń, zapaleń skóry; działa przeciwzapalnie i ściągająco;

Uwaga! U osób wrażliwych może spowodować uczulenie na światło słoneczne.

- > **czosnek** – podczas II wojny światowej w przyfrontowych szpitalach radzieckich mieszano w równych proporcjach czosnek z cebulą i przygotowaną z nich papkę umieszczano pod ranami w specjalnych pudełeczkach (nie bezpośrednio na skórze); substancje lotne tej mieszaniny działają silnie przeciwbakteryjnie, zmniejszają więc ryzyko zakażenia i przyspieszają gojenie się ran;

Przeziębienie

Rośliny, które obniżą gorączkę i podwyższą odporność organizmu to:

- > **kora wierzby** – działa przeciwgorączkowo, przeciwbólowo i przeciwzapalnie (zawiera kwas salicylowy, którego pochodną występuje w aspirynie); była powszechnie uży-

wana do walki z bólem i gorączką przez Indian Ameryki Północnej;

- > **owoce i liście maliny** – oprócz dużej ilości składników odżywczych i witaminy C, zawierają również kwas salicylowy; napar działa przeciwgorączkowo, napotnie, słabo przeciwbólowo, przeciwbakteryjnie;
- > **pączki topoli** – również zawierają kwas salicylowy, działają więc przeciwgorączkowo, przeciwbólowo i napotnie;
- > **owoc dzikiej róży** – zawiera witaminę C i wiele mikroelementów;
- > **kwiatostan lipy** – działa napotnie, słabo przeciwwirusowo;

Zaburzenia żołądkowo-jelitowe

- > **liść jeżyny** – działa przeciwbiegunkowo, ponadto owoce stanowią źródło witaminy C;
- > **kłącze tataraku** – ma wartości odżywcze, a oprócz tego wykazuje działanie poprawiające trawienie i przyswajanie składników pokarmowych;
- > **zioło dzurawca** – leczy nudności i niestrawność po spożyciu tłustego posiłku;
- > **owoce borówki czernicy** (potocznie zwanej czarną jagodą) – wysuszone działają przeciwbiegunkowo, natomiast surowe

wykazują działanie przeczyszczające; działają także odtruwająco i przeciwbakteryjnie; sporadycznie zdarzają się fatalne w skutkach pomyłki z owocami pokrzywy wilczej jagody;

Jak przygotować ziołowe lekarstwo?

W trudnych warunkach zalecanym sposobem przygotowania roztworu (do picia i do przemywań) lub okładu jest sporządzenie naparu. Jak się to robi? Około 2-3 łyżek rozdrobnionego surowca zalewa się 0,5 l wrzącej wody lub wysypuje bezpośrednio do wrzątku. Zioła trzeba krótko gotować, a następnie przesączyć przez kawałek płótna. Może to być gaza, ściereczka, a nawet kawałek czystej bawełnianej koszulki. Wywar otrzymywany przez gotowanie, sporządzamy głównie z substancji twardych, zbitych, np. z kory. Surowiec powinien pochodzić z roślin zdrowych. Trzeba pamiętać, żeby zioła przed gotowaniem dokładnie umyć i usunąć chore fragmenty (pokryte pleśnią lub zbyt wysuszone).

Uwaga!

Zioła mogą pomóc, ale mogą również zaszkodzić. Pamiętajmy, aby stosować tylko te rośliny, które na pewno znamy. W Polsce występuje około 60 gatunków roślin trujących i niebezpiecznych dla człowieka. ■ EK

Przede wszystkim zdrowe jelita

Preparat Colon C powstał po to, by chronić zdrowie jelit. Dlatego zawiera trzy fundamentalne składniki pochodzenia naturalnego: łupiny nasion babki płesznik, fruktooligosacharydy oraz bakterie z rodzaju *Lactobacillus*.

Codzienna dawka Colon C zapewni odpowiednią ilość błonnika ułatwiającego perystaltykę i dostarczy jeli-
tom przyjaznych bakterii.

Bezpieczny w długotrwałym stosowaniu! Nie zawiera sennozydów, które mogą powodować atonię jelita grubego lub nadmierną utratę elektrolitów.

Preparat dostępny bez recepty w aptekach i sklepach zielarskich.

A-Z Medica Sp. z o.o.
Dział Handlowy
ul. Leszczyńskich 9
80-464 Gdańsk

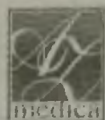
Infolinia: 0 800 391 944

(pn.-pt. w godz. 9.00-18.00, sob. w godz. 9.00-14.00)

www.azmedica.pl

@lon C

- reguluje pracę jelit
- zapobiega zaparciom
- dostarcza błonnika i przyjaznych bakterii

Zdrowe zęby bez fluoru

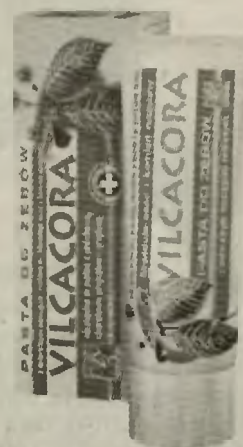
Pasta do zębów Vilcacora

- Wskazana po antybiotykoterapii
- Likwiduje osad i kamień nazębny
- Nie zawiera fluoru

Pasta do zębów Vilcacora dzięki oryginalnie skomponowanemu składowi wykazuje niezwykle wysoką aktywność przeciwdrobnoustrojową. Likwiduje osad i kamień nazębny, zapewnia skuteczną higienę jamy ustnej, pomaga walczyć z próchnicą i grzybicą jamy ustnej. Wskazana jest szczególnie w przypadku schorzeń przyzębia, przy paradontozie i nadwrażliwości zębów.

Zapewnia długotrwałą czystość jamy ustnej, a także utrzymuje pH na pożądanym poziomie. Zalecana jest także do szczotkowania uzupełnień protetycznych i aparatów ortodontycznych oraz po antybiotykoterapii.

Wiele osób cierpi z powodu nieestetycznych białych plam na powierzchni zębów, powstających wskutek przedawkowania fluoru. Radą na to może być naprzemienne stosowanie past zawierających fluor i nie zawierających go. Pasta Vilcacora nie zawiera związków fluoru. Produkt został przebadany klinicznie w Akademii Medycznej w Gdańsku. Dostępny w aptekach bez recepty.

Wiesiołek kontra PMS

FemoSan

- łagodzi objawy zespołu napięcia przedmiesiączkowego
- wpływa korzystnie na samopoczucie
- bogate źródło nienasyconych kwasów tłuszczowych

Zespół napięcia przedmiesiączkowego (PMS) to dolegliwość, której doświadcza 70-90% kobiet na całym świecie, bez względu na czynniki genetyczne, ilość porodów, poziom wykształcenia, zamożność itp.

Jednym ze skutecznych środków zaradczych jest odpowiednia dieta – częste, nieduże posiłki bez tłuszczów zwierzęcych. Dobre rezultaty dają też zioła, znane już naszym prababkom. I tu przychodzi nam z pomocą FemoSan – dostępny w aptekach wyciąg z wiesiołka w kapsułkach z dodatkiem oliwy z oliwek. FemoSan to produkt szczególnie polecany w terapii PMS, z takimi objawami, jak wahania nastroju, stany depresyjne, nadpobudliwość, bolesność piersi, bóle głowy i migreny, nudności, obrzęki. FemoSan skutecznie neutralizuje te dolegliwości. Dzięki zawartości oleju z wiesiołka dwuletniego i oliwy z oliwek uzupełnia niedobór nienasyconych kwasów tłuszczowych w organizmie, usprawnia funkcjonowanie układu krążenia, poprawia samopoczucie i nadaje skórze zdrowy wygląd.

Z FemoSanem czas poprzedzający Twoje trudne dni nie będzie już taki przykry.

BEZPIECZNA
WITAMINA C

Na rynku pojawił się nowy, bezpieczny preparat witaminy C. Neutral C-Long firmy Vita Care zawiera ten konieczny do prawidłowego funkcjonowania związek w postaci nie wykazującej kwasowego odczynu. Kwas askorbinowy został tu zastąpiony asborbiniem wapnia i palmitynianem askorbylu dzięki czemu preparat nie zakwasza treści żołądka. Może być więc stosowany bezpiecznie przez pacjentów z nadkwaśnością soku żołądkowego i wrzodem trawiennym. Zmniejszone zostało ryzyko niepożądanych efektów zażywania witaminy C, w tym kamicy nerkowej. Nadmiar witaminy C zostaje wydany z organizmu wraz z moczem. ■ **NOWY**

Herbaciany raj

Żyj z naturą

Najlepiej mieszać

Bardzo dobrym sposobem na oczyszczenie organizmu i złagodzenie nerwowego napięcia jest picie herbaty. Trzeba jednak pamiętać, że nie każdy gatunek herbaty jest odpowiedni w przypadku określonych schorzeń.

Herbata czarna

Zawiera dużo kwasu moczowego i szczawianów. Działa wysuszająco (szczególnie na układ pokarmowy, skórę i włosy) oraz moczopędnie. Prócz tego, zakwasza organizm. Dlatego czarną herbatę – tak bardzo u nas popularną – trzeba pić z umiarem. Mało kto wie, że przy przeziębieniu i grypie, picie herbaty z cukrem i cytryną jest niewskazane. Tak przyrządzona czarna herbata jest bowiem napojem bardzo ochładzającym.

Zielona herbata

Działa wychładzająco, dlatego w naszym klimacie i w zestawieniu z naszą kuchnią nie zdaje egzaminu. Dobra jest w zestawieniu z potrawami kuchni chińskiej silnie rozgrzewającymi organizm. Dlatego – wbrew zaleceniom wielu bioterapeutów – nie wolno przesadzać z jej piciem.

Ziołowe mleszanki

Zioła mają wielką moc uzdrawiającą – relaksują, oczyszczają, energetyzują organizm. Jeśli nie wiesz, jaka z ziołowych herbat jest dla ciebie najlepsza, która sprawi, że poczujesz się lepiej, to możesz poeksperymentować – co tydzień pij inną herbatę ziołową, aż znajdziesz swoją ulubioną.

rymentować – co tydzień pij inną herbatę ziołową, aż znajdziesz swoją ulubioną.

Sprawdź jak działają herbatki z trzech lub pięciu ziół:

- tymianek, lukrecja, imbir – herbata rozgrzewająca
- tymianek, lipa, lukrecja – herbata rozgrzewająca
- owoce, tymianek, anyż, lukrecja, imbir – herbata naturalna
- kwaśne owoce, tymianek, lipa, lukrecja, imbir – herbata naturalna
- rumianek, lukrecja, mięta – herbata ochładzająca i działająca rozkurczowo
- skrzyp, melisa, krwawnik – herbata oczyszczająca krew, regulująca pracę nerek oraz wątroby.

ELŻBIETA KAZIBUT

Jeśli jesteś przeziębiony, nie pij herbaty z cytryną!

UWAGA!

JEŚLI MASZ GRUPĘ KRWI „0”, TO...

Zredukuj picie czarnej herbaty i herbat sztucznie barwionych do jednej filiżanki dziennie. Po miesiącu w ogóle zrezygnuj z tych napojów. Pij herbatę jaśminową, czerwoną lub japońską. ■

DBAJ O KRĘGOSŁUP!

Rafał Kociński (na zdjęciu) wszystkim tłumaczy, że najważniejsza jest profilaktyka, potem rehabilitacja i ruch. – Jeśli w dzieciństwie dojdzie do małego przemieszczenia się któregoś z kręgów, to w życiu dorosłym można to odczuć. Przyczyn wielu chorób i dolegliwości trzeba szukać w kręgosłupie – mówi Rafał Kociński, który zajmuje się kręgarstwem. Jeżeli jeden krąg w kręgosłupie odpowiada za dwa, trzy organy i gdy dojdzie do małej dyslokacji, doprowadzi to do ucisku na dany nerw, zachwiane zostanie funkcjonowanie zdrowego narządu. A stąd już prosta droga do choroby. – Ważne zadanie stoi przed rodzicami, gdyż o prawidłową postawę trzeba zadbać już w dzieciństwie. Rodzice powinni przyprowadzić dziecko do rehabilitanta czy kręgarza, żeby sprawdzić budowę kręgosłupa – tłumaczy R. Kociński. Rehabilitant sprawdzi łopatki, biodra, barki u dzieci, wytłumaczy, jaka jest prawidłowa postawa.

Gdy dorosły człowiek nie ma zmian zwyrodnieniowych, to i tak warto odwiedzić specjalistę. Można pomóc również ludziom cierpiącym na skoliozy, korzonki, dyskopatie. ■

Kręgarz poprzez prawidłowe ustawienie kręgosłupa likwiduje bóle głowy czy kręgosłupa, pomaga przy schorzeniach stawów biodrowych, kolanowych, barkowych – tłumaczy Rafał Kociński (na zdjęciu).

Koenzym Q10 - skuteczna ochrona i regeneracja

Kremy antyalergiczo-przeciwzmarszczkowe Vita Care to seria wysokiej jakości produktów opracowanych w laboratoriach duńskiej firmy farmaceutycznej Jemo-Pharm. Polecane głównie dla osób o wrażliwej skórze, ze skłonnościami do alergii. Zawierają dwie substancje lecznicze – koenzym Q10 i sukralfat oraz wiele innych substancji aktywnych stosowanych w nowoczesnej kosmetologii. Wyróżniają się unikalnym składem i wysoką skutecznością połączoną z delikatnością działania.

Głównym składnikiem kosmetyków marki Vita Care jest koenzym Q10. Ta naturalna substancja, uważana za „eliksir młodości” i „długowieczności”, jest katalizatorem niezbędnych do życia procesów. Jest także odpowiedzialna za kluczowe dla naszego wyglądu procesy regeneracji komórek powstrzymujące proces starzenia.

Koenzym Q10 pełni główną rolę w dotlenianiu komórek. Jest również najsilniejszym wymiataczem wolnych rodników.

W połączeniu z wit. E najefektywniej odtruwa komórki z toksyn, pomagając jednocześnie w ich usunięciu z organizmu.

Istotną rolę w wyżej omawianych procesach pełni również sukralfat mający zdolność łagodzenia podrażnień skóry i pobudzania wzrostu jej komórek, wnika w głębsze warstwy skóry (podczas gdy 95% kremów dostępnych na rynku działa tylko w warstwie rogowej – naskórku). Badania wykazały, iż sukralfat podawany na skórę przez sześć tyg. zwiększał jej grubość o 40%, dzięki czemu głębokość zmarszczek efektywnie malała (badania wykonano w University Hospital w Helsinkach w 1992 r.).

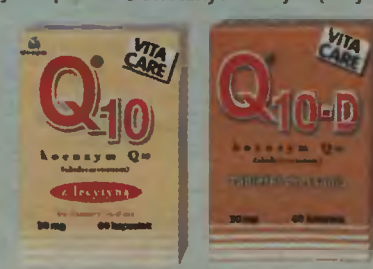
Kremy – na dzień, na noc i pod oczy nie zawierają substancji zapachowych ani barwiących, działają przeciwzapalnie. Zapewniają długotrwałe nawilżanie, nadają skórze miękkość i elastyczność.

Kremy z serii Vita Care Q10 zmniejszają intensywność przebarwień oraz łagodzą skutki lżejszych oparzeń słonecznych. Przy cięższych podrażnieniach można używać ich w połączeniu ze środkami farmakologicznymi.

Kremy te zostały przebadane dermatologicznie uzyskując doskonałe opinie.

Jeszcze lepsze efekty regeneracyjne można uzyskać stosując kremy jednocześnie z koenzymem Q10 Vita Care w kapsułkach lub tabletkach do ssania.

Producent: P. H. Hedat s. j. 05-071 Sulejów ul. Wrocławska 13
na licencji duńskiej firmy Jemo-Pharm, tel./fax 022 783 43 63. Więcej informacji: www.hedat.pl

Złote ręce dla kręgosłupa

Korzystając z zabiegów terapii manualnej kręgosłupa Stanisława i Rafała Kocińskich, jednych z najpopularniejszych i najsilniejszych polskich kręgarzy-chiropraktyków, terapeutów manualnych, zachowujesz na długo prawidłową i zgrabną sylwetkę. Zapobiegasz chorobom zwyrodnieniowym kręgosłupa i stawów prowadzącym do kalectwa.

Zabiegi przynoszą zdecydowaną poprawę, a nawet wyleczenia w już powstałych tzw. chorobach odkręgosłupowych.

1) Częste bóle i zawroty głowy, mdłości, zaburzenia wzroku i słuchu, uciski w krtani, lęki, depresje. Bóle i drętwienie kończyn górnych, międzyłopatkowe, mostka, przedsercowe – **SKUTKI NIESPRAWNOŚCI ODCINKA SZYJNEGO KRĘGOSŁUPA.**

2) Neuralgie międzyżebrowe, zaburzenia oddychania, bóle opasujące brzucha, bóle udowe, blokada pseudotętkowa, rwy kulszowe, dyskopatie, bóle kości krzyżowej i miednicy, kończyn dolnych, barków, łokci, bioder i kolan – **TO WYNIK NIESPRAWNOŚCI KOLEJNYCH ODCINKÓW KRĘGOSŁUPA.**

Dzięki tej metodzie setki, a może i tysiące osób zawdzięcza powrót do zdrowia, którym nie pomagały lata kuracji sanatoryjnych, nieskuteczne operacje i kilograme niepotrzebnie przyjętych leków.

Przyjdź i ty, pomogł tysiącom – pomogą i tobie!

PRZYJĘCIA: Katowice
14 i 28 sierpnia 2004
Hotel „Polonia”,
ul. Kochanowskiego 3,
godz. 12-16.
REJESTRACJA:
tel. (052) 33 421 41,
0601 98 53 00.

Opis wakacyjnego krajobrazu

28 min = 28 gr

PROMOCJA. Szczegóły oferty w regulaminie Promocji.

Sony Ericsson T610

1 min = 1 gr

77 zł

(94 zł brutto)

- Minuta w Plusie kosztuje tylko 1 grosz!
- Nowe, niższe ceny telefonów!
- Sony Ericsson T610 w najpopularniejszej taryfie tylko 77 złotych (94 zł brutto).

BĘDZIN, Molachowskiego 22, (032) 762 21 62
 BIELSKO-BIAŁA, Cieszyńska 145, (033) 811 79 12
 BRZEG, Chrobrego 2B, (077) 416 07 77
 CHRZANÓW, Al. Henryka 25, (032) 627 61 05
 CZECHOWICE DZ, Niepodległości 14A, (032) 215 89 02
 CZĘSTOCHOWA, NMP 43, (034) 361 16 47
 JAWORZNO, Mickiewicza 23, (032) 615 60 52
 KATOWICE, Słowackiego 51, (032) 201 16 74
 KRZEPICE, Rynek 15, (034) 317 60 72
 LUBLINIEC, Lompy 1/1, (034) 356 36 22
 MYSŁOWICE, Gen. Ziętka 67, (032) 223 92 35
 MYSZKÓW, Kościuszki 22, (034) 313 11 18
 OLESNO, Rynek 15, (034) 355 78 76
 OLKUSZ, Rynek 9, (032) 754 35 35
 OŚWIĘCIM, 1000-lecia 2, (033) 842 38 90
 PIEKARY ŚL, K. Wyszyńskiego 14, (032) 287 14 60
 SIEWIERZ, Długosza 11, (032) 674 28 69
 SOSNOWIEC, Zuzanny 20, C.H. AUCHAN, (032) 730 60 51
 SZCZECOCINY, Plac Kościuszki 11, (034) 355 74 67
 TRZEBINIA, Piłsudskiego 8, (032) 753 29 99
 TYCHY, Towarowa 2, (032) 780 13 94
 USTRON, Ogrodowa 1, (033) 854 22 99
 WĘGIERSKA GÓRKA, Zielona 54A, (033) 862 37 77
 WISŁA, 1 Maja 64, (033) 855 28 79
 ZAWIERCIE, Marszałkowska 6, (032) 670 05 31

OPAL

Plus
GSM

SLĄSKA

> Kredyty na dom i samochód: siedem porad jak zaoszczędzić kilkadziesiąt tysięcy złotych.

> Euro czy złoty: w jakiej walucie pożyczać pieniądze?

> Jak nie trafić na listę dłużników banków.

Twoje pieniądze

PORADNIK

> Ponad 60 procent Polaków powyżej 15. roku życia korzysta z usług bankowych. Jak wybrać najlepsze konto?

> Lokata czy rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy? Nowe oferty banków nie każą nam już stać przed takim dylematem.

> A może w ogóle nie chodzić do banku i wszystko załatwić przez Internet?

> Jak wypłacić i, co ważne, wpłacić pieniądze, czyli instrukcja obsługi bankomatów.

> Karty płatnicze – ważne rady dla użytkowników.

> Specjalne konta dla młodzieży.

ZA TYDZIEŃ: TWOJA SZKOŁA
Bank wolnych miejsc
w uczelniach
regionu

Lokata 24-miesięczna

infolinia: 0 800 65 66 66
internet: www.ing.pl

ING

6,50%

WYSTARCZY
1000 ZŁ

ING BANK ŚLĄSKI

PARTNER WYDANIA

2 Twoje pieniądze

Rachunki oszczędnościowe

Twoje pieniądze 3

Finansowe dwa w jednym

KONTA OSZCZĘDNOŚCIOWE

Bank	Nazwa rachunku	Progi kwotowe	Oprocentowanie	Kapitalizacja	Wymagany ROR	Symulacja*
ING Bank Śląski	Otwarte Konto Oszczędnościowe	poniżej 100 000 zł od 100 000 zł	4,25% 4,50%	miesięczna	nie	4 000 = 138,63 10 000 = 346,70
GBG	Twój Program Oszczędnościowy (TOP)	od 500 zł od 10 000 zł od 30 000 zł od 100 000 zł	posiadacze ROR posiadacze klancni 3,50%3,40% 4,10%3,70% 4,40%4,20% 5,70%4,70%	miesięczna	nie	4 000 = 115,03 10 000 = 338,62
BGŻ	e-skalacja	od 1 000 zł	2,50%	kwartalna	tak	4 000 = 80,75 10 000 = 201,88
Kredyt Bank	Konto Oszczędnościowe	od 1 000 zł od 3 000 zł od 20 000 zł od 50 000 zł od 100 000 zł	3,00% 4,25% 4,30% 4,35% 4,60%	kwartalna	nie	4 000 = 138,18 10 000 = 345,46
m-bank	e-max	4,30%		miesięczna	nie	4 000 = 140,34 10 000 = 350,86
Volkswagen Bank	*konto	od 1 zł od 25 000 zł od 50 000 zł od 100 000 zł	4,15% 4,20% 4,25% 4,30%	miesięczna	nie	4 000 = 135,35 10 000 = 338,39
Emobank	Rachunek bieżący	3,00%		miesięczna	nie	4 000 = 97,33 10 000 = 243,33

* Wynik oszczędzania przez 12 m-cy. Zakładamy, że na koncie przez rok znajduje się wpłacone początkowo kwota 4 lub 10 tysięcy zł. Wysokość rocznych odsetek podane jest po odliczeniu potrącanego przez bank podatku od zysku z oszczędności.

Lokata czy rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy? Większy zysk z oszczędności, czy łatwiejszy dostęp do własnych pieniędzy? Okazuje się, że nie musimy już stawać przed takimi dylematami. Banki oferują nam bowiem rozwiązania, które łączą zalety obu propozycji.

Otwarte Konto Oszczędnościowe, to jedna z propozycji ING Banku Śląskiego. – Otwarte Konto Oszczędnościowe to propozycja pośrednia między zwykłym kontem a lokatą terminową – tłumaczy Edyta Bracik z biura prasowego ING Banku Śląskiego. W porównaniu z tradycyjnym rachunkiem oszczędnościowo-rozliczeniowym, konto oszczędnościowe ma znacznie wyższe oprocentowanie. O ile w pierwszym przypadku możemy liczyć przykładowo na 0,1–0,2 odsetek rocznie, w drugim oprocentowanie wynosi już kilka procent. Odsetki naliczane są co miesiąc.

Zyski są porównywalne z lokatą terminową. Przewaga konta oszczędnościowego polega na tym, że klient w każdej chwili ma dostęp do swoich pieniędzy. Może wycofać ich całość albo część, nie tracąc naliczonych odsetek. Nie wymagamy od klienta deklaracji okresu, na jaki zostaną ulokowane środki – podkreśla Edyta Bracik.

W przypadku lokaty pieniądze zostają „zamrożone” na okres jej trwania. Wcześniej wypłata oznacza utratę oferowanych przez bank odsetek.

W przypadku Otwartego Konta Oszczędnościowego nie ma wymogu minimalnego wkładu. Oprocentowanie 4,25 procent obowiązuje już od pierwszej złotówki. Przy wkładzie powyżej 100 tysięcy złotych oprocentowanie wynosi 4,50 procent i dotyczy całego wkładu, a nie tylko

nadwyżki ponad 100 tysięcy złotych – zaznacza Edyta Bracik. – Otwarcie i prowadzenie rachunku nie jest obciążone żadnymi opłatami – dodaje.

Pieniądze można wpłacać, dokonując przelewów z innych rachunków bankowych lub gotówką w kasie ING Banku Śląskiego. Konto mogą zasilać również osoby, które nie są jego właścicielem, np. pracodawca.

Konto oszczędnościowe to bardzo dobry produkt, który ciągle jest jeszcze za słabo rozpowszechniony – podkreśla Henryk Małota, dyrektor I Oddziału w Katowicach Górnośląskiego Banku Gospodarczego, który

klientom proponuje Konto TOP, czyli Twój Program Oszczędnościowy.

Pod względem oprocentowania Twój Program Oszczędnościowy przebiega w naszym banku dopiero

lokata 12-miesięczna. W jej przypadku pieniędzy nie można jednak ruszyć przez rok, w TOPie są cały czas do dyspozycji – zaznacza dyrektor Henryk Małota.

Podobnie jak w ING Banku Śląskim, otwarcie w GBG konta oszczędnościowego nie oznacza konieczności prowadzenia w tym samym banku rachunku oszczędnościowego – rozliczeniowego. Jest to jednak korzystne.

Klient może na bieżąco przekazywać środki z ROR-u na konto oszczędnościowe. Przy lokacie nie ma takiej możliwości. Dzięki ROR-owi można realizować zlecenia stałe oraz otrzymać karty płatnicze. TOP nie daje takich możliwości – tłumaczy dyrektor II Henryk Małota.

W mBanku konto oszczędnościowe nosi nazwę e-max.

Rachunek oszczędnościowy na żądanie eMAX to rewolucja w świecie finansów osobistych. To najlepszy sposób oszczędzania w banku: bez ograniczeń, stałych wpłat, pamiętania o terminach dopisywania odsetek – podkreślają pracownicy mBanku. ■ IC

OPINIA

Katarzyna Sosin, Dyrektor Departamentu Produktów Masowych w ING Banku Śląskim:

Zależy nam na tym, by korzyści z lokowania środków w naszym banku były ewidentne i odczuwalne w bardzo krótkim okresie, także dla osoby z niezbyt zasobnym portfelem. Staramy się, by nasza oferta była prosta i zrozumiała, a zarazem atrakcyjna pod względem oprocentowania i funkcjonalności. Jako przykład mogę

podać ostatnio wprowadzone zmiany w ofercie Otwartego Konta Oszczędnościowego oraz zdecydowaną podwyżkę stóp procentowych. ■

MÓJ BANK

STANISŁAW MICHAŁOWSKI, pracownik umysłowy z Katowic:

Mam konto osobiste, zdarza mi się też robić przelewy, wypłaty i inne drobne operacje. Z techniką nie jestem za pan brat, więc bankom internetowym nie ufam. Brania kredytów też staram się wystrzegać. Pewnie was zdziwię, ale z mojego banku jestem zadowolony. Nie ma kolejek, formalności, wszystko da się szybko załatwić.

Wybieramy konto

Z badań wynika, że ponad 60 procent Polaków powyżej 15. roku życia korzysta z usług bankowych. Posiadanie własnego konta staje się coraz częściej wymogiem, jaki stawia przed nami pracodawca. Oferta rachunków proponowanych przez banki jest niezwykle szeroka. Na co powinniśmy zwracać uwagę, by wybrać możliwie najlepsze dla nas konto?

1. Odpowiedz sobie na pytanie, do czego jest ci potrzebne konto. Z jakich usług lub w przyszłości, a jakie są ci w ogóle niepotrzebne. Nie ma sensu wybierać rachunku dającego szerokie możliwości, jeśli będziesz z niego tylko wypłacać wynagrodzenie, które wcześniej przeleje tam twój pracodawca.

5. Sprawdź, na jakich warunkach możesz otrzymać debet w rachunku. Debet oznacza możliwość wydania większej kwoty pieniędzy, niż masz aktualnie na rachunku. Jest to swoista pożyczka udzielana przez bank bez dodatkowych formalności. Sprawdź, jaki jest limit oferowanego debetu i od czego zależy.

2. Sprawdź wysokość opłaty, jaką bank pobiera za prowadzenie rachunku. Doświadcz się, co w zamian za to oferuje (np. zlecenia stałe, darmowe przelewy, karty płatnicze). Może się okazać, że za wyższą opłatą otrzymasz usługi, za które w tańszym banku będziesz musiał dodatkowo płacić. W ostatecznym rozrachunku wyższa opłata za prowadzenie konta może się zatem opłacać. Dla porównania kosztów istotną jest informacja, co bank rozumie pod pojęciem zlecenia stałego. Czy jest to przelew realizowany w takich samych odstępach czasu na dany rachunek, czy również kwota musi być z miesiąca na miesiąc identyczna. Jeżeli nie może się zmieniać, to już w ten sposób nie opłacisz rachunków za telefon czy gaz.

6. Jeśli zamierzasz dokonywać operacji na swoim rachunku bez konieczności wizyty w banku, sprawdź jakie możliwości w tym zakresie oferuje dany bank. Za pośrednictwem telefonu lub Internetu można już dziś sprawdzać stan konta, zadłużenie, składać dyspozycje przelewów, zleceń stałych, a nawet składać wnioski o wydanie karty lub pożyczkę.

3. Sprawdź, jaką kartę bank proponuje do danego rachunku i jaka jest ewentualna opłata za jej wydanie.

7. Sprawdź, co gwarantuje bank w sytuacji, gdy zgubisz kartę lub zostanie ci ona skradziona. Jak szybko bank zastrzeże kartę i weźmie odpowiedzialność za ewentualne nielegalne wypłaty? Czy najpierw zwróci ci sporą kwotę, a potem będzie wyjaśniać sytuację, czy też od razu ci pieniądze po zakończeniu wszystkich procedur, pod warunkiem, że reklamacja okaże się słuszną? Czy bank wyznacza limity kwot, poniżej których reklamacje nie będą uznawane?

4. Sprawdź, jak bardzo jest rozwinięta sieć bankomatów danego banku. Za wypłatę tę pieniędzy z bankomatów własnej sieci, banki z reguły nie pobierają prowizji. Przy wypłatach z obcych bankomatów musisz się liczyć z dodatkową opłatą. Jeśli często zamierzasz korzystać z bankomatu, wybierz bank, który w twojej okolicy ma najwięcej takich urządzeń.

8. W wielu bankach posiadacze rachunków oszczędnościowo – rozliczeniowych mogą liczyć na bardziej korzystne oprocentowanie kredytu niż klienci z zewnątrz. Jeśli w bliskiej przyszłości zamierzasz zaciągnąć kredyt samochodowy czy hipoteczny, zastanów się nad wyborem banku, który oferuje takie rabaty. ■ IC

SŁOWNIK PRZYDATNYCH TERMINÓW, CZYLI BANKOWE

CZEK – pisemne polecenie zapłaty skierowane do banku przez wystawcę czeku (trasanta) określonej sumy pieniężnej osobie wymienionej w czeku. Zapłata czeku dokonywana jest ze środków wystawcy czeku.

CESJA – umowa, w myśl której dana osoba przelewa przysługujące jej prawa na rzecz innej osoby. Przekazanie praw w drodze cesji może nastąpić bez zgody dłużnika, jednak powinien być on o cesji zawiadomiony. Cesja wierzytelności przyjmowana jest na zabezpieczenie udzielonych przez bank kredytów.

EFEKTYWNA STOPA PROCENTOWA – stopa procentowa uwzględniająca całkowity przychód z kapitału (przy odsetkach otrzymywanych) lub też całkowity koszt kapitału (przy odsetkach płaconych). Obliczając efektywną stopę procentową należy uwzględnić np. efekt kapitalizacji odsetek, wszystkie prowizje i opłaty związane z produktem, metodologię spłaty kapitału i naliczania odsetek.

HIPOTEKA – forma prawna zabezpieczenia roszczeń wierzyciela w stosunku do dłużnika poprzez dokonanie odpowied-

niego wpisu w księdze wieczystej danej nieruchomości. Ustanowienie hipoteki wymaga formy aktu notarialnego. Wierzyciel otrzymując stosowny zapis o ustanowieniu hipoteki, zyskuje możliwość odzyskania długu, kiedy dłużnik nie ureguje zobowiązania w terminie, gdyż teoretycznie powinien on otrzymać pieniądze w wyniku sprzedaży nieruchomości, na której została ustanowiona hipoteka.

KARENCAJA W SPŁACIE KREDYTU – okres, w którym bank zwalnia kredytobiorcę od obowiązku spłaty pożyczonego kapitału. Karen-

cja powoduje przesunięcie w czasie obciążeń finansowych.

DEPOZYT – z punktu widzenia banku, to środki składane przez klienta, za które przyjmujący je bank płaci pewną cenę w formie odsetek, stanowiących dla banku koszt pozyskania kapitału. Depozyt bankowy z punktu widzenia składającego go klienta jest określany jako lokata.

ODSETKI – środki płacone przez bank za udostępnienie mu kapitału lub należne bankowi z tytułu ud-

stępionego przez niego kapitału. Wysokość odsetek wylicza się na podstawie stopy procentowej.

POLECENIE ZAPŁATY – skierowane do banku przez zleceniodawcę polecenie dokonania zapłaty określonej kwoty na rzecz wskazanego beneficjenta. Polecenia zapłaty mogą zostać zrealizowane w drodze wypłaty gotówkowej lub w formie bezgotówkowej. Bezgotówkowa realizacja poleceń zapłaty przez bank odbywa się najczęściej w formie przekazów bankowych zwanych także przelewami.

PRZEWŁASZCZENIE – polega na przeniesieniu przez właściciela własności rzeczy ruchomych na rzecz innej osoby na podstawie zawartej pomiędzy nimi umowy. Stosowane jest jako jedna z form zabezpieczenia spłaty udzielanych przez banki kredytów. Przykładowo, chociaż bank staje się właścicielem kredytowanego samochodu, przewłaszczający zatrzymuje go i może używać, ponosząc koszty jego utrzymania. Nie może jednak auta zastawić lub sprzedać, gdyż nie jest jego właścicielem. Umowa przewłaszczenia zazwyczaj zawiera klauzulę, że jeżeli

kredyt wraz z odsetkami zostanie spłacony w określonym terminie, przeniesienie własności oraz strony umowy, kwotę kredytu, termin przekazania do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych oraz terminy spłaty. Umowa kredytowa reguluje podstawowe wzajemne prawa i obowiązki występujące w relacjach pomiędzy kredytodawcą a kredytobiorcą, wskazuje formę prawnego zabezpieczenia kredytu, warunki ewentualnego wypowiedzenia kredytu, może określać sposób wykorzystania kredytu. ■ IC

UMOWA KREDYTOWA – umowa o kredyt jest porozumieniem określającym warunki na jakich kredytodawca zobowiązuje się postawić do dyspozycji kredytobiorcy określoną kwotę środków pieniężnych na podany w umowie czas oraz

cel. Umowa kredytowa musi być zawarta w formie pisemnej. Musi określać oprocentowanie kredytu oraz strony umowy, kwotę kredytu, termin przekazania do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych oraz terminy spłaty. Umowa kredytowa reguluje podstawowe wzajemne prawa i obowiązki występujące w relacjach pomiędzy kredytodawcą a kredytobiorcą, wskazuje formę prawnego zabezpieczenia kredytu, warunki ewentualnego wypowiedzenia kredytu, może określać sposób wykorzystania kredytu. ■ IC

Źródło: „Słownik terminów używanych w bankowości”

SZKOLNA pożyczka

pieniądze
w 15 minut*
bez poręczyciela

* najpóźniej następnego dnia roboczego

www.skok-kopernik.pl

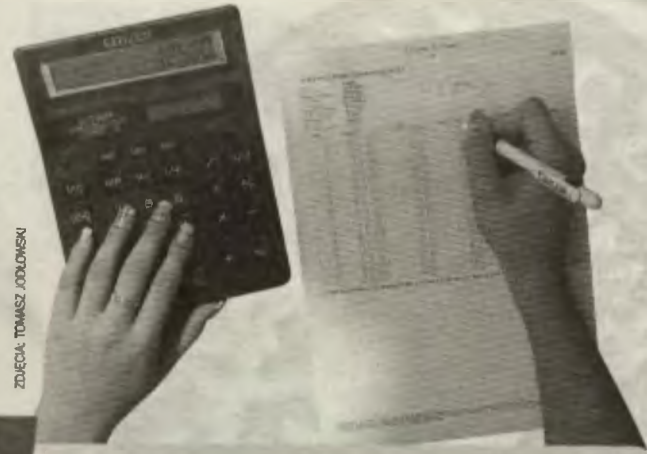
801 303 801

Bytom, tel. 306 07 03 • Bytom, tel. 307 17 30 • Białsko-Biała, tel. 331 816 03 41 • Chorzów, tel. 248 04 09
Cielonów, tel. 302 32 60 • Katowice, tel. 301 63 40 • Ormontowice, tel. 332 65 15 • Rybnik, tel. 432 93 80
Racibórz, tel. 415 03 48 • Tarnowskie Góry, tel. 383 24 20 • Tychy, tel. 219 07 05
Wodzisław Śląski, tel. 436 06 92 • Zabrze, tel. 378 73 81 • Zabrze, tel. 376 67 08

4 Twoje pieniądze

Kupujemy dom i samochód na kredyt

Twoje pieniądze 5

7 krótkich porad, dzięki którym możesz zaoszczędzić nawet kilka tysięcy złotych!

Na co zwracać uwagę przy zakupie mieszkania i wyborze kredytu hipotecznego radzi Mariusz Stramowski z Agencji Nieruchomości Navigator.

1. Szukanie najlepszej oferty kredytu rozpocznij od swojego banku. Zanim zaczniesz szukać gdzie indziej, sprawdź aktualną ofertę banku, który prowadzi Twoje konto osobiste. Często się zdarza, że banki dla swoich klientów mają korzystniejsze warunki – np. obniżone oprocentowanie kredytu lub brak opłat za rozpatrzenie wniosku kredytowego czy przyznanie kredytu.

2. Sprawdź ofertę banków internetowych. Dzięki temu, że mają one możliwość utrzymywania swoich bieżących kosztów na niskim poziomie, mogą zaproponować bardzo korzystne warunki udzielania kredytów hipotecznych. Sprawdź więc bieżącą ofertę w portalach finansowych, które pozwalają składać wnioski kredytowe on-line wprost na serwer wybranego banku.

3. Staraj się ograniczyć opłaty dodatkowe. W trakcie załatwiania kredytu, banki będą starały się pobrać od Ciebie dodatkowe opłaty za:
> rozpatrzenie wniosku (ok. 50-100 zł),
> przyznanie kredytu (z reguły 0,5-2% wartości kredytu). Nie bój się negocjować. Silna konkurencja na rynku powoduje, że bank często ulega i obniża rzekomo „sztywną” prowizję nawet o 1 punkt procentowy. Przy kredycie rzędu 100.000 zł to dodatkowy 1000 zł w Twoim portfelu!

4. Uważaj na „promocyjne” oprocentowanie! Nie daj się ogłupić reklamom w stylu kredyt od 1,5% czy 1,75%. Banki co prawda oferują czasami takie niskie oprocentowanie, ale tylko przez rok lub dwa lata. Później oprocentowanie jest podwyższane, a kredyt będziesz spłacać przez 20 a nawet 25 kolejnych lat. Najlepiej za każdym razem poprosić o wydrukowanie planów spłaty kredytu, abyś mógł porównać w dłuższym terminie co ci się naprawdę opłaca.

5. Nie daj się namówić na zbyt duży kredyt. To niebezpieczne! Nawet jeśli Twoja zdolność kredytowa na to pozwala, staraj się ograniczyć wysokość kredytu do 2,5-krotności Twoich rocznych dochodów brutto lub 2,5-krotności sumy rocznych dochodów brutto wszystkich osób mających zostać stroną umowy kredytowej.

6. Jeśli nie boisz się ryzyka kursowego – wybierz kredyt we frankach szwajcarskich. Dziś taki kredyt jest najtańszy (oprocentowanie ok. 3-4 proc. rocznie). Coraz więcej specjalistów poleca jednak branie kredytu w walucie, w której zarabiasz.

7. Jeśli Twoja sytuacja na to pozwala – wybieraj kredyt spłacany w ratach malejących. Zapłacisz znacznie mniej odsetek! Spłacasz szybciej i więcej kapitału niż w systemie rat równych. Co prawda pierwsza rata może być nawet 30 procent większa niż wysokość raty obliczonej wg metody rat równych. ■

Kasa na własne M

Wielu z nas o tym marzy. Jedni o willi, inni o małym domku w lesie. Jeszcze inni o dwupoziłowym M4 w centrum dużego miasta. Słowem – o własnym kącie, na który mało kogo stać. Rozwiązaniem wydaje się być kredyt hipoteczny. Trzeba jednak uważać i dobrze się zastanowić, bo raz zaciągnięty dług będziemy spłacać przez najbliższe 20-30 lat.

Czy łatwo dostać kredyt?

Nasi „przykładowi Kowalscy” to w sumie 4 osoby. Oboje rodzice pracują, zarabiają razem około 3 tys. zł „brutto”, mają umowy na czas nieokreślony. Dwoje dzieci jest w wieku szkolnym. Nie mają żadnych innych zobowiązań w innych bankach, ani nie są zadłużeni. Chcą kupić mieszkanie o wartości 70 tys. zł, sami „uskładać” 20 tys. zł, pozostałe mają pochodzić z kredytu.

Czy dostaną kredyt? Jakiego warunki może zaproponować im bank? Jaka jest najniższa możliwa rata i jak długo będą musieli spłacać?

LUKAS BANK

Marcin Pawelec, młodszy specjalista ds. public relations: Przy założeniu maksymalnego okresu spłaty czyli 30 lat, oprocentowania na obecnym poziomie oraz rat równych, rata wyniesie od 345 zł. Aby taki kredyt mógł być spłacany przez 2 kredytobiorców mających na utrzymaniu 2 dzieci, ich łączny dochód musiałby wynosić ok. 2350 zł netto (czyli ok. 3500 zł brutto).

Rozwiązaniem dla tej rodziny może być też podwyższenie zdolności kredytowej poprzez włączenie jeszcze jednego kredytobiorcy. W LUKAS Banku do kredytu może przystąpić maksymalnie 5 osób.

ING Bank Śląski

Hubert Kłifner z biura prasowego:

Przy podanych założeniach nie jest możliwe uzyskanie zdolności kredytowej potrzebnej do uzyskania kredytu na zakup mieszka-

KREDYT HIPOTECZNY – CO TO JEST?

Kredyt hipoteczny – rodzaj kredytu, który ze względu na długi okres kredytowania jest zabezpieczany hipoteką. Jest ona najbardziej efektywnym zabezpieczeniem pożyczki na budowę domu czy zakup mieszkania. Kredyt hipoteczny udzielany jest najczęściej na zakup mieszkania bądź domu od osoby prywatnej lub dewelopera albo budowę domu lub mieszkania. Banki mogą go udzielić także na remont, modernizację, rozbudowę lub przebudowę domu jednorodzinnego czy mieszkania. ■

Bank Pekao SA

Tatiana Kuwak-Frentzel, zastępca rzecznika prasowego banku

Bank

Przemysław Handlowy

Małgorzata Dłubak z departamentu public relations:

W opisanej sytuacji kredyt w złotych, frankach szwajcarskich, euro lub dolarach. Niezależnie bowiem od tego w jakiej walucie opisana rodzina ubiegaby się o kredyt, posiada zdolność kredytową do jego zaciągnięcia, przy założonym maksymalnym okresie kredytowania – 30 lat. Kredyt może być spłacany w ra-

tach równych lub malejących, o oprocentowaniu stałym bądź zmiennym.

W przypadku kredytu o zmiennym oprocentowaniu raty kredytu wyniosłyby odpowiednio: dla złotych – 402 zł, dla franków szwajcarskich – 228 zł, dla euro – 273 zł, dla dolarów – 259 zł (wg aktualnego kursu).

Bank Pekao SA

Tatiana Kuwak-Frentzel, zastępca rzecznika prasowego banku

W założonej sytuacji rodzina ubiega się o kredyt w wysokości 50.000 zł. Jeżeli wnioskodawcy są stosunkowo młodzi (ok. 35 lat), bank może zaproponować im pożyczkę na 25 lat. Aktualna rata miesięczna przy jej spłacie wyniosłaby 308,54 zł. ■

EURO CZY ZŁOTÓWKA?

Działalność banku coraz rzadziej proponują swoim klientom pożyczki w obcej walucie. Niektóre wręcz wycofują je ze swojej oferty. Nie brakuje jednak głosów, że kredyt w walucie nadal jest opłacalny. Główną zaletą kredytów walutowych jest to, że ich oprocentowanie jest niższe niż w przypadku kredytu złotówkowego. Oplera się bowiem na niższych zagranicznych stopach procentowych. Różnice nie są jednak już tak duże, jak jeszcze kilka lat temu. Ryzyko związane ze spłatą kredytu w walucie wiąże się ze zmianami kursu danej waluty wobec złotówki. Miesięczna rata kredytu wyliczana jest bowiem w euro, dolarach, lub frankach szwajcarskich. Spłata następuje natomiast w złotych, według kursu waluty z danego dnia. Im bardziej rośnie kurs, tym większą ratę zapłacimy. Im kurs jest niższy, tym niższa jest nasza rata. – Atrakcyjność kredytów walutowych wiąże się także z tym, że w ich przypadku łatwiej jest uzyskać zdolność kredytową. Można więc pożyczyć z banku większą kwotę. Jeśli jednak kurs skoczy w górę, klient może mieć kłopoty ze spłatą – uważa Dawid Nowak z oddziału Banku Pekao SA w Katowicach. Na starcie wysokość raty jest zawsze niższa w przypadku kredytu walutowego. – Nawet jeśli kurs wzrośnie i wysokość raty w walucie zrówna się z ratą złotówkową, w ogólnym rozrachunku zyskujemy dzięki ratom wpłaconym po niższym kursie – mówi Henryk Małota, dyrektor oddziału GGB w Katowicach. ■

Cztery kółka na raty

O czym warto pamiętać, zaciągając kredyt samochodowy? Banki zazwyczaj różnicują swoją ofertę w zależności od tego czy zamierzamy kupić samochód nowy czy używany. W przypadku używanych aut może być wymagana większa wpłata własna, pojawiają się też ograniczenia w długości spłaty kredytu.

W Banku Pekao S.A. maksymalny okres spłaty to 5 lat. Auto nie może mieć więcej niż 5 lat. W Górnośląskim Banku Gospodarczym maksymalny wiek auta to 13 lat. Suma okresu użytkowania samochodu i okresu kredytowania nie może przekroczyć 15 lat. Bank dopuszcza również możliwość skredytowania całej wartości samochodu.

W ING Banku Śląskim minimalna wpłata własna wynosi 10 procent ceny samochodu nowego i 20 procent ceny samochodu używanego. Kredyt na zakup nowego auta może być spłacany przez 7 lat.

– W naszej ofercie suma wieku auta i okresu kredytu nie może przekroczyć ośmiu lat – wylicza Aleksandra Grodzińska

z działu kredytów Renault Pietrzak BB. – Oprocentowanie jest uzależnione od wielkości pierwszej wpłaty. Im jest większa, tym mniej też potrzebnych zaświadczeń. Dodatkowo istnieje możliwość ubezpieczenia kredytu. W razie śmierci lub choroby rodzina kredytobiorcy nie jest obciążona spłatą, bo raty spłaca ubezpieczyciel – dodaje Aleksandra Grodzińska.

Niektórym bankom do oceny Twojej zdolności kredytowej wystarczą Twoje oświadczenie o uzyskiwanych dochodach (nie będziesz musiał przedstawiać zaświadczenia o wysokości dochodów wystawionego przez zakład pracy). W niektórych bankach – jeśli posiadasz ROR – jesteś nawet zwolniony z udokumentowania dochodów, o ile zaciągasz taki kredyt w oddziale prowadzącym rachunek.

Cechą dobrej oferty kredytowej jest czas trwania procedury kredytowej. Jeżeli bank podejmuje szybko decyzję, to po załatwieniu formalności możesz odjechać autem z salonu w tym samym dniu. ■

Porównanie wysokości rat w zależności od waluty, w jakiej udzielono kredytu:

Górnośląski Bank Gospodarczy SA

wysokość kredytu – 20 tys. zł
okres spłaty – 3 lata
zmienna stopa procentowa samochodu używanego do 5 lat
raty stałe

Kredyt złotówkowy

stopa procentowa – 13,40 procent
wysokość mies. raty – 698,70 zł
kwota oddana bankowi – 25153,20 zł

Kredyt w euro

kwota kredytu po przeliczeniu – 4781,66 euro
stopa procentowa – 8,90 procent
wysokość miesięcznej raty – 151,83 euro (681,41 zł*)
kwota oddana bankowi – 5465,88 euro (24530,87 zł*)

Kredyt w dolarach

kwota kredytu po przeliczeniu – 5852,55 USD
stopa procentowa – 8,40 procent
wysokość miesięcznej raty – 184,48 USD (676,48 zł*)
kwota oddana bankowi – 6641,28 USD (24353,57 zł*)

Uwaga! Do kwoty kredytu została doliczona prowizja banku w wysokości 3 procent wartości kredytu.

ING Bank Śląski

(kredyt złotówkowy)

stopa procentowa – 15,40 procent
wysokość miesięcznej raty – 697,23 zł
kwota oddana bankowi – 25100,28 zł*

Bank Pekao SA

(kredyt złotówkowy)

Porównanie wysokości odsetek w zależności od wyboru rat stałych lub malejących
wysokość kredytu – 20 tys. zł
okres spłaty – 5 lat
oprocentowanie w pierwszym roku – 9,99 procent
oprocentowanie w kolejnych latach – 13,75 procent

Raty stałe

wysokość raty w pierwszym roku – 424,84 zł
wysokość raty w kolejnych latach – 455,73 zł
łączna wysokość odsetek – 6973,12 zł

Raty malejące

wysokość pierwszej raty – 501,80 zł
wysokość ostatniej raty – 337,12 zł
łączna wysokość odsetek – 6305,93 zł ■

MÓJ BANK

KORNELIA RITTAU, pracownik administracyjno-biurowy z Siemianowic:

Teraz korzystam tylko z bankowości Internetowej. Mam tam konto, kredyty, załatwiam przelewy. Gotówkę pobieram w bankomatach, a wpłaty w innych bankach. Wszystko co się da robię jednak przez sieć. Tak jest wygodniej, nie ma tylu wysokich opłat i nie czekam w kolejkach. Z usług banku Internetowego jestem bardzo zadowolona, inaczej byto z tradycyjnym. ■

SZYBKI kredyt gotówkowy

nawet w 15 min.

- szybka decyzja kredytowa, nawet w 15 minut
- brak uciążliwych zabezpieczeń (poręczycieli, weksli)
- NOWOŚĆ ubezpieczenie od bezrobocia

ZADZWOŃ i sprawdź czy możesz otrzymać kredyt!

0 801 330011

koszt połączenia 35 groszy brutto za 3 minuty

lub przyjdź:

Bielsko-Biała, ul. Sarni Stok 2 (Hypernova)
Bytom, ul. Strzelców Bytomskich 96 (Real)
Chrzanów, ul. Sienkiewicza 11
Cieszyn, ul. Mennicza 9
Czeladź, ul. Będzińska 80 (Real)
Częstochowa, ul. Dekabrystów 41 (8 p.)
Częstochowa, ul. Kisielewskiego 8/16 (Real)
Dąbrowa Górnicza, ul. Katowicka 1 (Real)
Jastrzębie Zdrój, Al. Piłsudskiego 2b
Katowice Ligota, ul. Panewnicka 8B
Kłobuck, ul. Bohaterów Bitwy pod Mokrym 2B
Leszczyn, ul. Ks. Pojdy 96
Mikołów, ul. Św. Wojciecha 26
Mikołów, ul. Pszczyńska 9 (sklep Rolnik)
Mysłowice, ul. Grunwaldzka 10
Mysłowice, ul. Katowicka 75 (Real)
Myszków, ul. Kościuszki 79
Olksuz, ul. K.Wielkiego 39

Olksuz, ul. Rabsztyńska 2 (Hypernova)
Oświęcim, ul. Plebańska 1
Piekary Śląskie, ul. Wyszyńskiego 15 (1 p.)
Pszczyna, ul. Piastowska 11 (1 p.)
Radomsko, ul. Reymonta 16
Ruda Śląska, ul. Wolności 92
Rybnik, ul. Kotucha 100 (Real)
Siemianowice Śląskie, ul. Kościelna 6A
Skoczów, ul. Bielska 1
Tychy, Al. Bielska 107 (Hypernova)
Wadowice, ul. Mickiewicza 27 (1 p.)
Wieluń, ul. Śląska 17/10
Zabrze, ul. Plutonowego Szkubacza 1 (Real)
Zabrze, ul. Poświętna 16-18
Zabrze, ul. Wolności 271
Zawiercie, ul. Błanowska 22 (naprzeciwko TP S.A.)
Żory, ul. Szeroka 5
Żywiec, ul. Kościuszki 67 (2 p.)

ŚWIAT ŁATWYCH RAT

GLOBAL CREDIT ASSOCIATES

Kieszonkowe w banku

Coraz częściej klientami banków stają się dzieci. Własne konto może mieć już 13-latek. Do dyspozycji dostanie kartę płatniczą, a informacje o stanie rachunku będą przychodzić na jego telefon komórkowy.

To praktyczna lekcja korzystania z nowoczesnych usług bankowych – podkreślają pracownicy Górnosłaskiego Banku Gospodarczego. Podobnego zdania jest Lucyna Piotrowska, menedżer ds. sprzedaży w Banku Pekao SA. – Świat idzie z postępem. W dorosłym życiu korzystanie z usług bankowych jest nieuniknione. Dzieci uczą się w szkole informatyki, przedsiębiorczości. Dlaczego więc nie przybliżać im od najmłodszych lat również zagadnień związanych z finansami – uśmiecha się Lucyna Piotrowska.

Oferta banków dla najmłodszych klientów dotyczy z reguły osób od 13 do 18 lat. W niektórych przypadkach umowa może być jednak przedłużona do czasu zakończenia nauki. Niektóre z banków „dziecięce” konta swoich klientów prowadzą aż do skończenia przez nich 26 lat. Potem nie ma problemów z przeksztalceniem rachunku w standardowe konto oferowane dorosłym klientom. A na to właśnie liczą banki. – Umożliwiają dostęp do konta nastolatkom, liczymy, że utożsamia się z bankiem. W ten sposób pozyskujemy potencjalnych klientów na przyszłość – przyznaje Lucyna Piotrowska.

By otworzyć konto, jego przyszły właściciel musi pojawić się w banku z jednym z rodziców lub prawnym opiekunem. Inaczej zawarcie umowy będzie niemożliwe. Niektóre z banków proponują konta młodzieżowe tylko dzieciom osób, które już wcześniej otworzyły tam „dorosłe” rachunki. ■ ic

Kiedys dostanę swoje pieniądze...

MÓJ BANK

IZABELA PYPLĄCZ, studentka z Katowic:

Nawet nie mam konta w banku, więc korzystam z ich usług bardzo rzadko. Tylko jak muszę zapłacić jakieś rachunki. Moim zdaniem za takie usługi banki pobierają stanowczo za duże opłaty. Na konto osobiste na razie mnie nie stać, nie mam stałej pracy a jego utrzymanie kosztuje. A bankom internetowym jakoś nie mogę zaufać. ■

Konta i karty dla młodzieży

ING BANK ŚLĄSKI

Konto z Lwem Luz (subkonto dla dzieci, których rodzice lub opiekunowie mają rachunek w ING Banku Śląskim)
otwarcie konta – bezpłatne
prowadzenie rachunku – 2 zł miesięcznie
oprocentowanie – 0,1 procent
wydawane karty – Maestro
minimalna miesięczna wpłata – 30 zł
wypłata z bankomatu należącego do sieci banku – bezpłatna
wypłata z obcych bankomatów – 5 zł (1 zł w sieci Euronet)
uwagi: obsługa przez telefon, bezpłatne ubezpieczenie Towarzystwa ING Nationale-Nederlanden w wysokości 10 tys. zł w kraju i za granicą, limit dziennych wypłat od 50 do 1000 zł ustalany przez rodziców

BANK PKO BP

Superkonto Graffiti

otwarcie konta – bezpłatne
prowadzenie rachunku – 1 zł miesięcznie
oprocentowanie – 0,1 procent
wydawane karty – Visa Elektron
minimalna miesięczna wpłata – brak
wypłata z bankomatu należącego do sieci banku – bezpłatna
wypłata z obcych bankomatów – 1,5 procent wypłacanej kwoty, ale nie mniej niż 5 zł
uwagi: otrzymywanie historii rachunku przez e-mail, informacja o zmianie salda przez SMS

BANK MILLENNIUM

Millekonto Junior

otwarcie konta – bezpłatne
prowadzenie rachunku – 2 zł miesięcznie
oprocentowanie – brak
wydawane karty – Millennium Visa Elektron
minimalna miesięczna wpłata – brak
wypłata z bankomatu należącego do sieci banku – bezpłatna
wypłata z obcych bankomatów – 5 zł (1 zł w sieci Euronet)
uwagi: obsługa rachunku przez Internet i telefon

BANK PEKAO SA

Eurokonto Junior

(subkonto dla dziecka osoby posiadającej rachunek w banku)
otwarcie konta – bezpłatne
prowadzenie rachunku – 50 gr
oprocentowanie – 0,1 procent
wydawane karty – Maestro
minimalna miesięczna wpłata – 20 zł
wypłata z bankomatu należącego do sieci banku – bezpłatna (również w sieci Euronet)
wypłata z obcych bankomatów – 3,5 procent wypłacanej kwoty, ale nie mniej niż 4 zł
uwagi: dzienny limit wypłat 200 zł

Eurokonto OK

(samodzielne konto dla osób w wieku 15-18 lat)
otwarcie konta – bezpłatne
prowadzenie rachunku – 1 zł
oprocentowanie – 0,1 procent
wydawane karty – Maestro, IKM

(umożliwia dokonywanie operacji przy okienku)
minimalna miesięczna wpłata – 50 zł
wypłata z bankomatu należącego do sieci banku – bezpłatna (również w sieci Euronet)
wypłata z obcych bankomatów – 3,5 procent wypłacanej kwoty, ale nie mniej niż 4 zł
uwagi: obsługa rachunku przez telefon i Internet, dzienny limit wypłat 1000 zł

GÓRNOŚLĄSKI BANK

GOSPODARCZY

GBG Konto Idol (dla dzieci osób posiadających rachunek w GBG)
otwarcie konta – bezpłatne

pożyczka konkret bis

13%
3-36 miesięcy

bez poręczycieli
do 10 000 PLN

Oprocentowanie rzeczywiste dla kwoty 3 000 PLN i okresu 36 miesięcy wynosi 22,38%.

NIEOGRANICZONA MAKSYMALNA KWOTA POŻYCZKI

SKOK STEFCZYKA AGENCJA

MIKOŁÓW, ul. Krakowska 32 tel. 326 07 19
MYSŁOWICE, ul. Bytomska 45 tel. 764 32 85
MYSŁOWICE, ul. Szopna 20 tel. 318 22 36
SOSNOWIEC, ul. Księcia 19 tel. 296 94 30
JAWORZNO, ul. Piłsudskiego 82 tel. 752 00 36
KNURÓW, ul. Witosa 6 tel. 236 60 42
RUDA ŚLĄSKA, ul. Różana 7 tel. 243 69 95
RUDA ŚLĄSKA, ul. 1-go Maja 313 tel. 242 03 00

Ile kredytów musisz spłacać?

Zamień je wszystkie na jeden
KREDYT KONSOLIDACYJNY
i płać teraz jedną, niższą ratę!

Naszym kredytem możesz spłacić:

- pożyczki gotówkowe, kredyty konsumpcyjne
- debet na karcie kredytowej i w rachunku osobistym
- kredyt mieszkaniowy.

Finansujemy również zakup, budowę, remont nieruchomości oraz dowolne cele konsumpcyjne.

Rzeczywista Stopa Procentowa od: 5,44% dla CHF, 6,61% dla USD, 7,20% dla EUR i 9,53% dla PLN

Zabezpieczeniem kredytu jest nieruchomość - Twoja lub osoby trzeciej.

GE Bank Mieszkaniowy

Katowice ul. Kopernika 26, tel. (0 32) 257 17 77, 257 16 66

Bielsko-Biała ul. Stojałowskiego 50, tel. (0 33) 821 11 26 (27)

www.gebm.pl

www.samopomoc.pl

8 Twoje pieniądze

Ważne rady dla użytko wników kart płatniczych

Twoje pieniądze 9

Bezpieczny plastik

MÓJ BANK

MICHAŁ KRÓLICKI,
student z Katowic:

Mam konto od bardzo niedawna. Znalazłem sobie pracę, a tam wymagał ode mnie założenia rachunku osobistego. Tylko tak można dostać wypłatę. Byłem mile zaskoczony, kiedy wszystkie formalności udało się załatwić w pół godziny. Myślałem, że będzie dużo gorzej. Na szczęście nie musiałem jeszcze brać żadnych kredytów ani pożyczek. Oby jak najdłużej. ■

RODZAJE KART BANKOWYCH

Karta bankomatowa – służy tylko do użytku w bankomacie (wypłata gotówki, sprawdzenie salda, zasilenie telefonu, funkcja depozytowa), nie można nią płacić w sklepie, ani wykonywać innych operacji. Takie karty są coraz mniej popularne na rynku.

Karta debetowa – pozwala na dokonywanie płatności do wysokości salda na rachunku posiadacza karty. Równocześnie z transakcją następuje obciążenie konta co najwyżej do wysokości salda, powiększonego o ewentualny dozwolony debet.

Karta obciążeniowa – umożliwia odroczenie terminu płatności za nabyte towary i usługi. Uiszczenie należności następuje na koniec okresu rozliczeniowego na podstawie specjalnego zestawienia wydatków. Karta obciążeniowa posiada zbliżone zasady funkcjonowania do karty kredytowej. Może posiadać określony limit wydatków, bank może również wydać kartę bez górnego limitu wydatków.

Raz w miesiącu bank wysła zestawienie transakcji wykonanych z użyciem karty. Posiadacz karty zobowiązany jest do spłaty całości zadłużenia w określonym czasie, np. w ciągu dwóch tygodni od daty otrzymania zestawienia.

Posiadacz karty może w ciągu miesiąca wykonywać transakcje do wysokości limitu (niezależnie od kwoty jaka znajduje się na jego rachunku). Określonego dnia bank sumuje wszystkie transakcje wykonane z użyciem karty i samodzielnie obciąża kwotą transakcji rachunek posiadacza karty. Jeśli

na rachunku nie ma kwoty, która pokryje wydatki właściciela, może on wpaść w niedozwolony debet, który skutkuje odsetkami karnymi.

Karta kredytowa – umożliwia korzystanie ze środków, których aktualnie nie ma na rachunku, do wysokości limitu kredytowego określonego przez bank. Bank określa termin spłaty części lub całości płatności dokonywanych kartą. Jako termin spłaty zadłużenia przyjmuje się zazwyczaj 15 - 30 dni od daty otrzymania wyciągu zawierającego informacje o transakcjach przeprowadzonych w poprzednim okresie.

Większość kart wyposażona jest w „grace period”, czyli okres, w którym odsetki nie są naliczane. Po tym czasie zaciągnięty kredyt jest oprocentowany (dość wysoko), a posiadacz jest zobowiązany tylko do spłaty minimalnej, określonej przez bank kwoty. Karta kredytowa nie musi być powiązana z kontem, a wyjęcie gotówki z bankomatu w większości przypadków od razu jest oprocentowane w przeciwieństwie do transakcji bezgotówkowych. ■

Ważna i podpisana karta płatnicza z dużym limitem wydatków to nie lada gratka dla złodzieja. Jak nie ułatwić mu zadania?

1. Nie ujawniaj kodu PIN żadnej osobie.

Jeżeli złodziej ukradnie ci kartę i będzie znał jej PIN, będzie mógł wypłacić sporo pieniędzy z twojego konta przy pomocy bankomatu.

2. Staraj się zapamiętać PIN.

Nie zapisuj kodu w dowodzie osobistym, książeczce zdrowia czy na kartkach papieru, które będziesz nosił ze sobą. Złodzieje dobrze wiedzą, że posiadacze kart często zapisują PIN w swoich dokumentach. Nie nos dokumentów i kart płatniczych w jednym portfelu czy jednej kieszone. Jeżeli musisz zapisać PIN, zapisz go znanym ci szyfrem (np. jako numer telefonu fikcyjnej osoby lub firmy). Nie noś go nigdy blisko swojej karty.

3. Jeżeli wypłacasz gotówkę z bankomatu

Nie otwieraj przy bankomacie dokumentów, bądź kartek papieru, na których zapisałeś PIN. Jeżeli

nie pamiętasz PIN-u, staraj się przypomnieć go sobie, zanim pójdziesz do bankomatu. Zmniejsza to ryzyko „namierzenia” cię przez sprytnego złodzieja. Wypłacając gotówkę, umiejętnie zasłoń ciałem klawiaturę, tak aby osoba za tobą nie mogła podglądać wpisywanego PIN-u.

4. Nie ujawniaj numeru swojej karty oraz daty jej ważności

innym osobom przy placeniu kartą w sklepie. Numer karty jest potrzebny tylko kasjerowi i nikt inny nie powinien go znać. Przy placeniu kartą w sklepie połóż ją na ladzie paskiem magnetycznym do góry. Uniemożliwi to ciekawskim podglądanie jej numeru. Pamiętaj, aby za każdym razem zabrać wydruk z terminala elektronicznego lub ręcznej maszyny, a także wydruk z kasy sklepowej po zakończeniu transakcji. Takie wydruki mogą znaleźć się w koszu, skąd zabrać je może ktoś, kto wie jak wykorzystać znajomość numeru twojej karty.

5. Zapamiętaj numer alarmowy

swojego banku lub inny numer, który twój bank ci podał do kon-

taktu w sprawie zagubionej czy skradzionej karty (zapisz go np. w telefonie komórkowym, notesie). Bezpieczeństwo twoich pieniędzy zależy od tego, jak szybko zareagujesz po utracie karty. Jeśli nie możesz zapamiętać numeru do centrum kart swojego banku, spróbuj zabezpieczyć się w inny sposób. Zostaw numer telefonu u rodziców, krewnych, przyjaciół. W nagłych sytuacjach możesz do nich zadzwonić i poprosić o numer.

6. Nie noś wszystkich kart w jednym miejscu

Portfel, w którym znajdują się wszystkie twoje karty, to nie lada gratka dla złodzieja. Utrata wielu kart wiązać się będzie z późniejszymi kosztami, jakie poniesiesz występując o ponowne ich wydanie.

O czym warto pamiętać, korzystając z kart płatniczych?

Sprawdź kwotę na potwierdzeniu transakcji, zanim podpiszesz wydruk. Zanim podpiszesz wydruk z terminalu w sklepie czy na stacji benzynowej, sprawdź, czy kwota na potwierdzeniu odpowiada cenie towaru czy usługi, za którą płacisz. Twój podpis na wydruku oznacza zgodę na obciążenie twojego rachunku daną kwotą. Jeśli zapłaciłeś więcej niż powinien, a jednocześnie nie wziąłeś paragonu z kasy, masz małe szanse na odzyskanie pieniędzy. Zależy to tylko od dobrej woli przyjmującego zapłatę kartą. Potem pozostaje droga sądowa.

Przeglądaj miesięczne zestawienia transakcji

Sprawdź, czy na wyciągu nie ma transakcji, których nie dokonałeś lub zostały źle rozliczone. O takich przypadkach natychmiast informuj swój oddział banku i składaj reklamację. Wyciągi trzymaj w bezpiecznym miejscu lub je niszczone. Na zestawieniu transakcji pojawiać się może numer twojej karty. Nie powinien zatem wpaść w niepowołane ręce.

Wybieraj „tanie” bankomaty

Zorientuj się, gdzie znajdują się bankomaty twojego banku. Banki zwykle nie pobierają prowizji za wypłatę gotówki z bankomatu należącego do jego sieci. Korzystaj wówczas z podstawowych kart wydanych do rachunku, takich jak VISA Electron czy Maestro. Korzystając z pozostałych kart, nawet w sieci

bankomatów własnego banku, możesz być obciążony opłatami. Wypłacając pieniądze z „obcego” bankomatu, musisz się liczyć z doliczeniem prowizji. Zwykle wynosi ona kilka procent wypłacanej kwoty, ale nie mniej niż 3-4 zł. Przed wypłatą warto więc zastanowić się, jaka kwota będzie nam potrzebna. Bardziej opłaca się wypłacić od razu 100 zł (prowizja 4 zł) niż dwa razy po 50 zł (prowizja 8 zł).

Bądź ostrożny przy placeniu kartą w restauracji

Staraj się unikać sytuacji, gdy kelner idzie z kartą na zaplecze lokalu. Może się później okazać, że dane z twojej karty zostały skopiowane i wykorzystane do nielegalnych transakcji. Najlepiej poprosz kelnera o przyjęcie zapłaty w twojej obecności. Istnieją przenośne elektroniczne terminale, które umożliwiają przeprowadzanie transakcji przy stoliku klienta. Jeżeli restauracja nimi nie dysponuje, pójdziesz z kelnerem do miejsca, gdzie znajduje się kasa.

Zwróć uwagę na to, którą kartą wyciągasz gotówkę z bankomatu

Korzystanie z karty kredytowej do wypłacania pieniędzy z bankomatu jest najdroższe. Jeżeli masz przy sobie inne karty, ale bankomat ich nie akceptuje, warto poszukać innego urządzenia. W przypadku wypłaty gotówki kartą obciążeniową lub kredytową korzystasz z pieniędzy banku. Bank obciąży cię zatem kosztami z tego tytułu. Wypłata gotówki z bankomatu na karty obciążeniowe zostanie rozliczona na koniec okresu rozliczeniowego tak samo, jak każda inna transakcja dokonana przez ciebie w sklepie czy w restauracji. ■ ic

Na podstawie www.bankier.pl

JAK WYPŁACIĆ PIENIĄDZE Z BANKOMATU?

1. Wsuń do bankomatu swoją kartę. Powinna być skierowana paskiem magnetycznym w dół.

2. Wybierz język, w jakim będą się pojawiać komunikaty na ekranie.

3. Wprowadź swój PIN.

4. Wybierz kwotę, jaką chcesz wypłacić. Możesz wybrać jedną z kwot pokazanych na ekranie...

5. ... lub wpisać własną kwotę. Jeśli bankomat nie dysponuje pewnymi banknotami, poinformuj cię o tym odpowiednim komunikatem.

6. Zdecyduj czy chcesz otrzymać wydrukowane potwierdzenie dokonanej wypłaty.

7. Zabierz kartę i pieniądze...

8. ... oraz potwierdzenie transakcji.

JAK WPLACIĆ PIENIĄDZE DO BANKOMATU, CZYLI ZŁOŻENIE DEPOZYTU

1. Włóż kartę do bankomatu.

2. Wybierz język, w jakim będą pokazywane komunikaty na ekranie.

3. Wprowadź swój PIN.

5. Wypełnij wszystkie pola na wydanej przez bankomat kopercie.

6. Włóż pieniądze do koperty i ją zaklej.

4. Wybierz funkcję pobranie koperty.

7. Ponownie włóż swoją kartę do bankomatu. Wybierz język, wpisz PIN i wybierz funkcję złożenie depozytu. Następnie wsuń kopertę do bankomatu zgodnie z kierunkiem wskazanym przez umieszczone na kopercie strzałki.

BANK POLSKIEJ SPÓŁDZIELCZOŚCI
SPÓŁKA AKCYJNA

NAJLEPSZY WYBÓR

5,1% 5,7%

Jedna lokata - wiele plusów!

Lokata „**STANDARD PLUS**”
w Banku Polskiej Spółdzielczości SA

- pewny zysk, oprocentowanie aż **5,1% lub 5,7%***
- minimalna kwota lokaty **1000 zł**
- dogodne okresy oszczędzania **9 lub 12 miesięcy**

Oferta ważna tylko do 30 września br.

* oprocentowanie zależne od okresu oszczędzania, naliczone według stałej stopy procentowej w stosunku rocznym

Zapraszamy do naszych placówek

Katowice, ul. Ceglana 4, (32) 201-79-00; Sosnowiec, ul. Swobodna 10, (32) 299-9201;
Bielsko-Biała, ul. Sempolowskiej 21, (33) 819-05-05; Częstochowa, ul. Waszyngtona 32,
(34) 360-61-59, ul. Jagiellońska 1, (34) 36382-28; Porąbka, ul. Armii Krajowej 16, (34) 314-70-07;
Poręba, ul. Chopina 2/3, (32) 677-21-71

www.bankbps.pl

SKOK
Piast

www.skokpiast.pl
infolinia: 0-801 602 222

LOKATA

do 7,15%

PLUS

10 Twoje pieniądze

Wirtualne banki, realne pieniądze

Coraz więcej banków umożliwia dostęp do konta przez przeglądarkę WWW. Oferty różnią się zakresem dostępnych usług, kosztami, czasem konto internetowe jest odrębnym rachunkiem. Innym razem kolejną formą obsługi konta tradycyjnego.

Zastanów się, do czego potrzebny ci internetowy bank. Od tego zależy decyzja, czy konto internetowe ma zastąpić twój dotychczasowy rachunek, czy też ma to być dodatkowy do niego dostęp. W końcu wybierasz bank, więc zrób to dokładnie tak samo jak wybierasz bank tradycyjny.

Możliwości

Przed wszystkim w Internecie szybciej możesz przeglądać stan konta i operacje dokonywane na rachunku. Nie musisz nawet wychodzić do bankomatu. Niektóre banki pozwalają kontrolować w ten sposób wszystkie posiadane rachunki, w tym walutowe, kredytowe, lokat terminowych.

Bez wychodzenia z domu możesz również dokonywać wszystkich tradycyjnych operacji bankowych. Wśród usług oferowanych przez banki internetowe znajdziesz:

- składanie i odwoływanie zleceń przelewów, czasami z przyszłą datą realizacji
- składanie i zmiana zleceń stałych
- zakładanie i zrywanie lokat
- budowanie własnej listy adresatów przelewów – ułatwia to i przyspiesza pracę

- korespondowanie z bankiem w sprawach związanych z obsługą rachunku
- składanie wniosków o karty płatnicze, czeki lub pożyczki
- zastrzeganie utraconych kart i czeków

Oplaty

Jeżeli tradycyjny bank oferuje internetowy dostęp do twojego rachunku, może pobierać dodatkową opłatę za prowadzenie rachunku. Zwykle jednak opłata ta jest wliczona w koszty obsługi rachunku. W przypadku, gdy konto bankowe w Internecie jest odrębnym rachunkiem, za korzystanie z niego pobierana jest osobna opłata, w zależności od banku i od rodzaju twojego rachunku zapłacisz 2-6 zł miesięcznie.

Drugi rodzaj opłat, to opłaty za poszczególne transakcje. Przy czym np. koszt przelewu wykonanego przez Internet to 20-25 proc. kosztów tego samego przelewu wykonanego przy bankowym okienku. Pozwala to zaoszczędzić do kilkuset złotych rocznie np. na płaceniu rachunków za światło, gaz czy mieszkanie. Jest jeszcze jedna korzyść. Oszczędzasz nie tylko pieniądze, ale i czas. ■ **PARA**

Większość przelewów wykonywanych przez Internet dociera na konta adresatów szybciej, niż przelewy tradycyjne. No i nie trzeba stać w kolejce do bankowego okienka.

MÓJ BANK

MIROSŁAW WAWRZYNIAK, pracownik firmy metalurgicznej z Katowic:

Jestem posiadaczem ROR-u, często zdarza się, że opłacam rachunki kartą. Lubię to, ale na kartę trzeba uważać dlatego nie używam jej wszędzie. Staram się wystrzegać kredytów, ale w nagłych wypadkach mówię „trudno”. Tylko, że dużo fajniej się je bierze niż potem oddaje. ■ **OPRAC. NOWY**

Zestawienie kont On-Line

Konto osobiste Inteligo (Inteligo)

konto indywidualne i wspólne:

- wysokie oprocentowanie – do 4,30 proc. efektywnie w skali roku
- karta VISA Electron – płatności w Internecie
- darmowe wypłaty z ponad 1700 bankomatów
- przelewy SMS-em.

Posiadacze kont Inteligo mogą bez prowizji wypłacać gotówkę z bankomatów należących do PKO BP. Mają możliwość dokonania darmowych wpłat na konta Inteligo w każdej placówce PKO Banku Polskiego i wykonania bezpłatnych przelewów pomiędzy kontem Inteligo, a innymi rachunkami w PKO Banku Polskim.

eKONTO (mBank)

- bezpłatne prowadzenie konta
- wypłaty z bankomatów Sieci Euronet za darmo
- wysokie oprocentowanie – 3,00 proc. w skali roku.

Korzystając z eKONTA możesz zarządzać swoimi pieniędzmi przez Internet, telefon, SMS i WAP. eKONTO daje dostęp do usługi mTransfer, umożliwia bezpłatną realizację poleceń zapłaty (niezależnie od ich liczby miesięczna opłata za usługę wynosi złotówkę), bezpłatnych przelewów na dowolny rachunek w mBanku i przelewów na zakup jednostek w funduszach inwestycyjnych. Możesz wykonywać także tanie (0,50 zł) przelewy dowolne i zdefiniowane na dowolne rachunki do innych banków.

IzzyKONTO (mBank)

rachunek dla każdego, kto skończył 13 lat

- brak opłat za otwarcie i prowadzenie

- dostęp do rachunku bez przerwy: przez Internet, telefon, SMS, WAP.

IzzyBank – pierwszy wirtualny bank dla młodych ludzi, który działa w ramach mBanku, znosi opłatę za użytkowanie izzyKARTY – Visy Electron do rachunku izzyKONTO.

MultiKonto Ja (MultiBank)

- pełna kontrola nad finansami bez względu na miejsce i porę

- 24 godziny na dobę z każdego miejsca na świecie – przez Internet, telefon, SMS, WAP.

- pełne bezpieczeństwo zapewnione dzięki nowoczesnym metodom szyfrowania przekazu i hasłom jednorazowym,

- gwarancja porad profesjonalnych doradców w zakresie – funduszy inwestycyjnych i emerytalnych, rynku akcji i obligacji,

- ubezpieczenie w każdym z Centrów Usług Finansowych.

Koszt: 3 złote miesięcznie.

MultiKonto Jestem (MultiBank)

stworzone z myślą o uczniach i studentach w wieku 18-26 lat

- brak konieczności dokonywania regularnych wpłat

- możliwość automatycznego umieszczania środków na Rachunku Oszczędnościowym lub na lokatach.

MultiKonto my (Multi-Bank)

konto dla osób,

którym zależy na wspólnym zarządzaniu rachunkiem • stanowi ono najlepszy sposób na gospodarowanie domowymi finansami całej rodziny • pełna kontrola nad finansami bez względu na miejsce i porę • 24 godziny na dobę z każdego miejsca na świecie – przez Internet, telefon, SMS, WAP.

Rachunek oszczędnościowy w Multibanku, czyli saving, oprocentowany nawet do 3,55 proc. w skali roku można uruchomić w ramach ROR-u.

Banki Tradycyjne (przykłady):

Millennium

- opłata za dostęp do rachunków przez internet wliczona w koszt obsługi konta
- przelewy internetowe 0,5 zł (tradycyjne 4 zł)

- dostęp do wszystkich rachunków w banku

- możliwość drukowania potwierdzeń i otrzymywania salda drogą elektroniczną

ING BSK

- pełna oferta jak przy tradycyjnym dostępie bez możliwości składania wniosku kredytowego

- dostęp wliczony w koszty prowadzenia rachunku tradycyjnego

- niższe opłaty za transakcje niż w oddziałach banku

BPH

- opłata wliczona w koszt prowadzenia rachunku

- wszystkie usługi bezpłatne

Citibank Handlowy

- opłata wliczona w koszt obsługi rachunku

- wszystkie transakcje są bezpłatne. ■ **PARA**

BEZPIECZEŃSTWO W INTERNECIE

Banki dostępne przez Internet są wygodne. Internetowe usługi są też zwykle tańsze. Ale czy to oznacza, że są również bezpieczne?

Banki stosują wiele metod zabezpieczenia siebie i swoich klientów przed wyciekami poufnych informacji, oszustwami a nawet kradzieżami.

Przedstaw się

Podobnie jak w przypadku kart bankomatowych nasze wirtualne konta są zabezpieczone hasłami. Warto zwrócić uwagę, że banki zmuszają nas do używania długich kodów cyfrowych lub literowo-cyfrowych. Im dłuższy i bardziej przypadkowy kod, tym trudniejszy do złamania. Samo hasło trafiając do sieci zostaje dodatkowo zaszyfrowane. Szyfr jest tak skomplikowany, że jego łamanie zajęłoby zbyt wiele czasu, by był jeszcze do czego-

kolwiek przydatny. To nie wszystko. Poza dwustopniowym zwykłym zabezpieczeniem (jedno hasło potrzebne jest jako hasło dostępu do konta, natomiast dopiero drugie umożliwia przeprowadzenie transakcji), banki stosują dodatkowe zabezpieczenie. Proszą np. o podanie tylko niektórych jego cyfr. To dodatkowo zwiększa bezpieczeństwo.

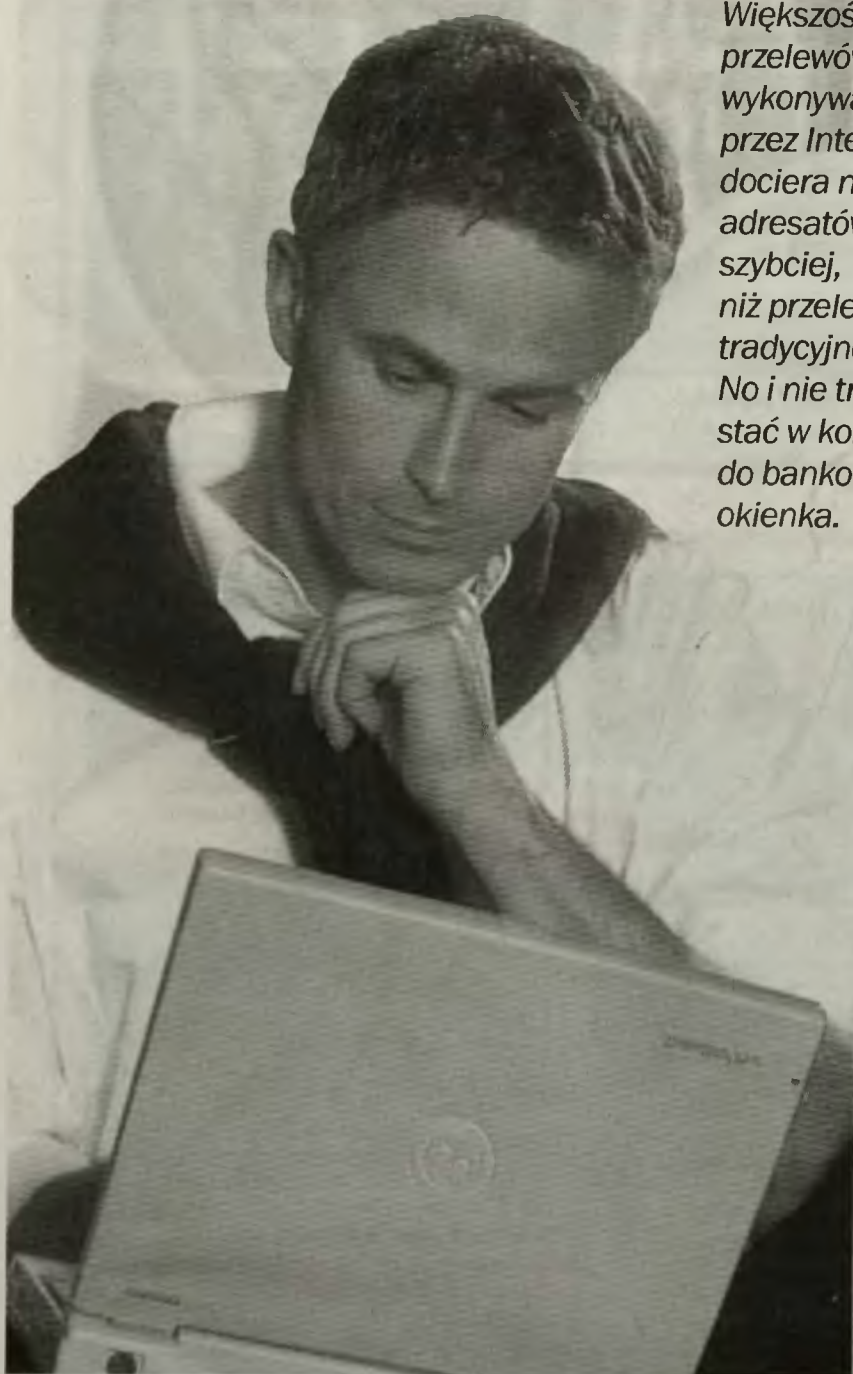
A teraz cię sprawdzimy

Jeszcze inny sposób zabezpieczenia to tzw. tokeny. To niewielkie urządzenie przypominające kalkulator, do których wstukuje się pokazane na ekranie komputera cyfry. W odpowiedzi token wyświetla inne cyfry, które należy wpisać we właściwe miejsce na stronie. Każdy token przypisany jest do konkretnego rachunku i komputer banku wie, jakie to powinny być

cyfry. W ten sposób potwierdza swoją tożsamość. Dla dodatkowej ochrony, aby uruchomić token, musisz wpisać znany ci PIN. Utracony token nie może być dzięki temu wykorzystany przez osoby nie znające kodu.

Jeszcze inną metodą jest wpisywanie hasła do tzw. klucza szyfrującego. Klucz ten mający postać ciągu liter i cyfr jest przechowywany na serwerze banku.

Najbardziej zaawansowaną postacią zabezpieczeń dodatkowych jest podpis elektroniczny. Tak jak prawdziwy podpis jest on właściwy tylko jednej osobie. Bank musi wydać swojemu klientowi specjalne oprogramowanie służące do składania takiego podpisu elektronicznego oraz certyfikat identyfikujący klienta. ■ **PARA**

Płać, bo będziesz goły...

Twoje pieniądze

Trzeba oddać!

Spóźniłeś się ze spłatą raty kredytu? Uważaj, bo nawet jeśli twoje zaległości są niewielkie, możesz mieć problem z otrzymaniem kolejnej pożyczki.

Wszystkie dane o kredytobiorcach są bowiem skrupulatnie gromadzone.

Żeby ocenić zdolność kredytową potencjalnego klienta musimy poznać jego inne zobowiązania i koszty utrzymania przy określonych dochodach – mówi Henryk Małota, dyrektor I Oddziału Górnośląskiego Banku Gospodarczego w Katowicach.

Wszyscy w BIK

– Kiedyś, żeby sprawdzić zobowiązania klienta wobec innych banków, trzeba się było zwracać bezpośrednio do nich. Teraz sprawa jest prostsza. Funkcjonuje bowiem Biuro Informacji Kredytowej – tłumaczy Tomasz Dudzik, specjalista ds. oceny ryzyka w ING Banku Śląskim.

Do BIK-u trafiają informacje o wszystkich osobach, które zaciągnęły kredyty w bankach współpracujących z Biurem. Dane przesyłane są automatycznie raz w miesiącu. Banki przekazują do Biura Informacji Kredytowej dane o wszystkich kredytobiorcach, zarówno tych, którym zdarzają się późniejsze w spłacie kredytu, jak również tych, którzy wszystkie raty spłacają w terminie.

Nie koniec świata

– Bank ściśle monitoruje swoich kredytobiorców, ale kilkudniowe opóźnienie w spła-

cie kredytu to przecież nie koniec świata. Klient jest informowany o pojawieniu się zaległości i ma możliwość ich wyjaśnienia – uspokaja Lucyna Piotrowska, menedżer ds. sprzedaży w Banku Pekao S.A. W wyjątkowych sytuacjach bank może się zgodzić nawet na czasowe zawieszenie spłaty kredytu.

Dyrektor Henryk Małota przyznaje, że kłopoty zaczynają się, kiedy klient nie zapłaci co najmniej dwóch rat kredytu.

– Jeśli kredytobiorca spodziewa się trudności ze spłatą, najlepiej, jeśli od razu poinformuje o tym bank. Zawsze jesteśmy otwarci na rozwiązanie problemów kredytobiorcy. Każdy może przecież stracić pracę lub mieć inne nieprzewidziane wydatki – podkreśla Henryk Małota. – Co innego, jeśli klient nie wykazuje dobrej woli do rozwiązania sytuacji. Ostatni moment na szukanie porozumienia to okres wypowiedzenia kredytu, a to następuje średnio po pół roku od pojawienia się pierwszych problemów – dodaje.

Zostają 5 lat

Spłata zadłużenia i wyjaśnienie wszystkich niejasności ze swoim bankiem nie gwarantuje nam jednak, że możemy spać spokojnie. Informacje o naszych kredytowych

„grzeszkach” pozostają bowiem w bazie danych BIK. – Nie mamy możliwości ich usunięcia. Dane pozostają w BIK przez pięć lat od daty zakończenia spłaty kredytu. Jeśli doszło do windykacji, okres ten wydłuża się do siedmiu lat – tłumaczy Tomasz Dudzik.

Odnoszone przez BIK wpadki danej osoby mogą sprawić, że w przyszłości będzie ona miała kłopoty z uzyskaniem kredytu. – Każda sprawa jest inna. Nie odrzucamy z automatu wniosku o kredyt osoby, w przypadku której BIK wykazuje opóźnienia w płatnościach. Z pewnością jednak bardziej wnikliwie ją badamy – zastrzega dyrektor Henryk Małota.

Są inne kryteria

W rejestrze BIK znajdzie się nawet informacja o kilku złotych zaległych odsetek. To, co dla wielu wydaje się śmieszne, w praktyce może oznaczać kłopoty.

– Weryfikacja w BIK to tylko jeden ze składników oceny klienta. Pod uwagę bierzemy jego zarobki czy rodzaj umowy o pracę. Klient nie otrzyma kredytu, jeśli informacje w BIK mówią o sporym zadłużeniu, braku spłaty rat lub rozpoczętej windykacji – podsumowuje Tomasz Dudzik. ■ IC

Czarna lista

Prawdziwa „czarna lista” kredytobiorców to prowadzony przy Związku Banków Polskich Bankowy Rejestr Klientów Niesolidnych. Trafiają tam z reguły osoby, wobec których banki wszczęły procedury windykacyjne. Pojawienie się w rejestrze oznacza w praktyce brak możliwości zaciągnięcia kolejnego kredytu. ■

SKOK „SILESIA”

Pożyczka

Złote Piaski

Oprocentowanie w stosunku rocznym

4,9%

Wygraj wakacje!

Weź udział w konkursie fotograficznym!

Dla 10 tys. zł na 24 miesiące rzeczywista roczna stopa oprocentowania wynosi 16,5%. Oferta ważna do 31.08.2004 r. Do wygrania 7-dniowy wyjazd do Bułgarii dla dwóch osób we wrześniu 2004 roku.

Lokata WAKACYJNA

Oprocentowanie w stosunku rocznym
stałe lub zmienne – Ty wybierasz!

6 mies. do 6,25%

12 mies. do 6,75%

Centrala: Piekary Śląskie, ul. Bytomska 97
tel. 287-26-91, 287-27-06, 767-66-58, 767-65-76,

Bytom, ul. Piłsudskiego 66/1, tel. 282-77-32

Bytom Karb, ul. Konstytucji 91, tel. 387-72-51, 387-72-58

Bytom Miechowice, ul. Bławatkowa 3, tel. 395-27-17, 395-21-60.

Siemianowice Śl. ul. Wróbla 14 (obok pawilonu PLUS) tel. 229-05-04

Tarnowskie Góry, ul. Ks. Wajdy (przy Rynku), tel. 285-45-17

Tarnowskie Góry, Osada Jana, Aleja Kwiatów 2, tel. 285-76-42

Gliwice, ul. Nowy Świat 9c/1, tel. 332-19-94 Pyskowice, ul. Wyszyńskiego 12, tel. 333-36-75

Lubliniec, Plac Kopernika 3, tel. (034) 351-10-47

Chorzów, Rynek 11 (pod estakadą), tel. 348-34-61

Olkus, ul. Kazimierza Wielkiego 11, tel. 643-43-73

Lokata

Celująca

na

6 miesięcy

oprocentowanie
do **5,75%***

minimalny wkład **1000 zł**

Teraz trafisz w pewny zysk!

Oto najlepsza propozycja dla Twoich pieniędzy na najbliższe 6 miesięcy. a nawet dłużej. Ulokuj swoje oszczędności na wyjątkowej lokacie Celującej w BGŻ S.A. do końca roku, a skorzystasz z atrakcyjnego, stałego oprocentowania do 5,75%!

BGŻ S.A. Oddział Regionalny
ul. Teatralna 17a
40-950 Katowice,
tel. (032) 253 72 21
www.bgz.pl

Infolinia 0 801 123 456

BGŻ S.a.

5521

Opis wakacyjnego krajobrazu

28 min = 28 gr

PROMOCJA. Szczegóły oferty w regulaminie Promocji.

Sony Ericsson T610

1 min = 1 gr

77 zł

(94 zł brutto)

- Minuta w Plusie kosztuje tylko 1 grosz!
- Nowe, niższe ceny telefonów!
- Sony Ericsson T610 w najpopularniejszej taryfie tylko 77 złotych (94 zł brutto).

BĘDZIN, Małachowskiego 22, (032) 762 21 62
 BIELSKO-BIAŁA, Cieszyńska 145, (033) 811 79 12
 BRZEG, Chrobrego 2B, (077) 416 07 77
 CHRZANÓW, Al. Henryka 25, (032) 627 61 05
 CZECHOWICE-DZ. Niepodległości 14A, (032) 215 89 02
 CZĘSTOCHOWA, NMP 43, (034) 361 16 47
 JAWORZNO, Mickiewicza 23, (032) 615 60 52
 KATOWICE, Słowackiego 51, (032) 201 16 74
 KRZEPICE, Rynek 15, (034) 317 60 72
 LUBLINIEC, Łompy 1/1, (034) 356 36 22
 MYSŁOWICE, Gen. Ziętka 67, (032) 223 92 35
 MYSZKÓW, Kościuszki 22, (034) 313 11 18
 OLESNO, Rynek 15, (034) 359 78 76
 OLKUSZ, Rynek 9, (032) 754 35 35
 OŚWIECIM, 1000 lecia 2, (033) 842 38 90
 PIEKARY ŚL., K. Wyszyńskiego 14, (032) 287 14 60
 SIEWIERZ, Długosza 11, (032) 674 28 69
 SOSNOWIEC, Żużanny 20, C.H. AUCHAN, (032) 730 60 51
 SZCZĘKOCINY, Plac Kościuszki 11, (034) 355 74 67
 TRZEBINIA, Piłsudskiego 8, (032) 753 29 99
 TYCHY, Towarowa 2, (032) 780 13 94
 USTRON, Ogrodowa 1, (033) 854 22 99
 WĘGIERSKA GÓRKA, Zielona 54A, (033) 862 37 77
 WISŁA, 1 Maja 64, (033) 855 28 79
 ZAWIERCIE, Marzałkowska 6, (032) 670 05 31

OPAL

Przyszłość w hipotece

Od kilku miesięcy na rynku kredytów hipotecznych daje się zauważyć rosnące ożywienie. Dla większości osób posiadających stałe dochody na średnim poziomie, taki kredyt jest w zasięgu ręki. Rozwiązanie to jest również korzystne dla posiadaczy nieruchomości, którzy dając w zastaw swój dom czy mieszkanie mogą uzyskać pieniądze nie tylko na inwestycje mieszkaniowe, ale i inne potrzeby.

Polacy coraz chętniej zaciągają kredyty hipoteczne. W 2004 r. padnie zapewne kolejny rekord pod tym względem. W pierwszej połowie tego roku banki udzieliły klientom indywidualnym ponad 71 tys. kredytów o łącznej wartości aż 6,75 mld zł. Kredyty cieszą się coraz większą popularnością wśród Polaków, ponieważ są coraz tańsze i bardziej dostępne dla coraz to większej liczby osób.

Marże idą w dół

Obecnie kredyty hipoteczne oferuje swoim klientom większość banków. Duża liczba współzawodniczących ze sobą graczy wpływa na malejące marże. Niższe stopy procentowe i marże banków sprawiają, że kredyty te dostępne są nie tylko dla zamożnych klientów, ale również dla tych mniej zarabiających.

Pomimo dynamicznego wzrostu sprzedaży kredytów hipotecznych w ostatnich latach, w Polsce hipoteki ciągle stanowią jedynie 4 proc. Produktu Krajowego Brutto (PKB). Dla porównania, w Hiszpanii hipoteki stanowią 35 proc. PKB, a w Portugalii 50 proc. Biorąc pod uwagę, że w porównaniu do innych krajów Unii Europejskiej, Polska ma bardzo niski wskaźnik liczby mieszkań przypadających na gospodarstwo domowe, w nadchodzących latach należy oczekiwać dalszego dynamicznego rozwoju kredytów zaciąganych na cele mieszkaniowe.

Waluty w odwrocie

W ciągu ostatniego roku znacznie spadła popularność kredytów walutowych. Przyczyną tego były przede wszystkim niższe stopy procentowe w Polsce oraz znaczne zawirowania na rynku walutowym, wystawiające klientów na ryzyko kursowe. Wielu kredytobiorców, którzy zaciągali kredyty walutowe, dotkliwie odczuło skutki spadku wartości złotego w latach 2002-2003.

W tym roku klienci nadal o wiele chętniej decydują się na kredyty hipoteczne w złotych. Eksperci zakładają, że średnim horyzoncie czasowym stopy procentowe dla kredytów w złotych będą w dalszym ciągu spadać, a ryzyko związane z możliwością deprecjacji złotówki nie zniknie. To sprawia, że oferta kredytów złotówkowych staje się kluczowym czynnikiem sukcesu na rynku kredytów hipotecznych. ■

Pożyczamy najchętniej na budowę domów, w atrakcyjnych dzielnicach podmiejskich.

KOSZTORYS

czytaj > II

KREDYT NA 100 PROCENT

- Banki działające na polskim rynku coraz chętniej oferują kredyty na 100 procent wartości nieruchomości. Do niedawna z oferty 100-procentowego finansowania mogły skorzystać tylko bardzo dobrze zarabiające osoby. Banki ustawiły poprzeczkę dochodów netto na poziomie 6000 do nawet 7000 zł miesięcznie. Dodatkowym warunkiem była praca w renomowanej firmie.

- Teraz kredyt bez wkładu własnego może zaciągnąć każdy, kto ma wystarczający dochód, by spłacać raty. Trzeba tylko opłacić dodatkowe ubez-

pieczenie. Składka ubezpieczeniowa pobierana jest z góry za 5 lub 10 lat. Liczona jest od różnicy między wkładem standardowo wymaganym przez bank, a faktycznie wniesionym. Założymy, że zaciągasz kredyt w kwocie 100 tys. zł na zakup mieszkania w tej samej cenie. Bank wymaga standar-

dowo 20 proc. środków własnych. Składka zostanie więc naliczona od 20 tys. zł.

- Pamiętaj jednak, że 100-procentowe finansowanie zakupu nieruchomości nie jest dobre dla każdego. Pożyczając więcej, będziesz płacić wyższe raty. Bank może także podwyższyć oprocentowanie – mimo że dzięki wsparciu ubezpieczyciela nie ponosi większego ryzyka niż przy kredycie z 20 proc. wkładem własnym. Trzeba się liczyć z tymi problemami i wszystko dobrze przeanalizować, zanim podejmiemy decyzję. ■ BAN

Prosty Kredyt Hipoteczny w PLN

0 801 190 190
32 357 00 57

www.ing.pl

STAŁA
MARŻA
1%
DLA KAŻDEGO

PARTNER WYDANIA

ING

ING BANK ŚLĄSKI

|| Twoje pieniądze

Ekspert radzi

Robert Gniezdzia nadzorujący Departament Kredytów Hipotecznych w ING Banku Śląskim

Jaki kredyt jest bezpieczniejszy – w złotych czy w walucie obcej?

Złotówki to najbezpieczniejsza waluta, ponieważ nikt nie jest tak do końca w stanie przewidzieć ruchów kursów walut. Bezpieczniej jest zawsze brać kredyt w walucie, w której dostaje się pensję. Nie można przecież przewidzieć jak będzie się zmieniał kurs na przestrzeni kolejnych 20 lat! Co więcej, banki nie biorą na siebie ryzyka kursowego, czyli odpowiedzialności za to, że jeżeli wzrośnie kurs waluty, to również zwiększy się realne zadłużenie.

W jaki sposób ustala się oprocentowanie kredytów złotych?

Większość banków ustala oprocentowanie kredytów w oparciu o stawkę WIBOR. WIBOR to cena pieniądza na rynku międzybankowym, czyli oprocentowanie za jakie banki pożyczają pieniądze od innych banków. WIBOR zależy od stóp procentowych i nie jest zależny od banku. Jeżeli stopy procentowe (ustalane przez Narodowy Bank Polski) spadną, to również WIBOR będzie niższy i w rezultacie oprocentowanie kredytu też. Do stawki WIBOR banki doliczają swoją marżę, która pozwala im na pokrycie swoich kosztów związanych właśnie z udzielaniem kredytów i obsługą klientów.

Na czym polega więc promocyjne oprocentowanie kredytów hipotecznych?

Niektóre banki mają niższe oprocentowanie w pierwszym roku kredytowania (promocyjne), natomiast już w drugim roku i kolejnych wyższe – przez co raty znacznie rosną. W ING Banku Śląskim proponujemy inne rozwiązanie – stałą marżę w całym okresie kredytowania. Nie gwarantujemy stałego oprocentowania, ale gwarantujemy stałą marżę – WIBOR plus tylko 1 proc. marży.

Na czym polega karencja w spłacie kapitału?

Karencja w spłacie kapitału jest bardzo wygodnym rozwiązaniem. Pozwala na obniżenie miesięcznych płatności. W tym okresie miesięcznie płaci się jedynie odsetki od udzielonego kredytu. Jest to bardzo przydatne zwłaszcza w okresie budowy nieruchomości, kiedy nasze wydatki są największe i często nieprzewidywane. Okres karencji w spłacie kapitału zależy od indywidualnych ustaleń z bankiem. Nie tylko w przypadku kredytów przeznaczonych na budowę nieruchomości można skorzystać z możliwości zawieszenia spłaty kapitału. Na przykład ING Bank Śląski przygotował rozwiązanie umożliwiające zawieszenie spłaty odsetek także dla kredy-

tów hipotecznych przeznaczonych na zakup mieszkania lub domu. Oznacza to, że w pierwszych 12 miesiącach od podpisania umowy kredytowej klient może płacić jedynie odsetki. Pozwala to w pewnym sensie na odbudowanie swojego budżetu.

Na ile lat można zaciągnąć kredyt hipoteczny?

Oferta banków w tym zakresie jest bardzo różna. Kredyty hipoteczne są produktami długoterminowymi. Ich spłatę można rozłożyć nawet na 30-35 lat. Przy wyborze najlepszej oferty nie należy kierować się jedynie długością okresu kredytowania oferowaną przez bank. Pamiętajmy, im dłuższy okres tym wyższe są koszty spłaty kredytu. Oznacza to, że zapłacimy po prostu więcej odsetek. Podczas podejmowania decyzji, na ile lat zaciągnąć kredyt, należy zastanowić się uważnie nad możliwościami naszego domowego budżetu. Nie powinniśmy kierować się jedynie perspektywą bardzo niskiej raty. Wysokość miesięcznej płatności zależy między innymi od okresu kredytowania. Zastanowienie się nad tym, ile miesięcznie moglibyśmy przeznaczyć na spłatę kredytu, podpowie nam na jaki okres zaciągnąć kredyt.

Jakie opłaty związane są z kredytem hipotecznym?

Przed podjęciem decyzji, w którym banku zaciągnąć kredyt należy dokładnie zapoznać się ze wszystkimi opłatami i prowizjami jakie przyjdzie zapłacić z tego tytułu. Należy pamiętać, że koszty ponoszone w banku w związku z zaciąganiem kredytem nie są jedynie. Kupując mieszkanie lub dom poniesiemy także koszty związane z obsługą tej transakcji. Będziemy również musieli uiścić należne podatki i opłaty administracyjne. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom klientów, ING Bank Śląski umożliwia łatwiejszy start. Klient nie płaci za złożenie wniosku kredytowego a w ramach oferty promocyjnej, istnieje możliwość skredytowania prowizji i kosztów wyceny. Co więcej, składkę za ubezpieczenie nieruchomości w pierwszym roku zapłaci za klienta bank. ■

Zapraszamy na chat!

Kredyty hipoteczne interesują coraz więcej osób. Zamierzamy więc zorganizować chat internetową, podczas którego ekspert ING Banku Śląskiego odpowie na Państwa pytania.

Pytania już można przysłać na adres:

<http://katowice.naszemiasto.pl/chat>

JEDEN ZA WSZYSTKIE

Kredyt konsolidacyjny nie jest już nowością na polskim rynku. Oferuje go kilka banków. Warto zwrócić na niego uwagę, bo umożliwia spłatę różnych zobowiązań finansowych klienta.

Kredyt konsolidacyjny to propozycja dla tych, którzy nie radzą sobie ze spłatą wielu kredytów, pożyczek i innych zobowiązań finansowych. Zamiast pamiętać o terminowych spłatach kilku wysokich rat,

można co miesiąc spłacać jedną ratę korzystnie oprocentowanego kredytu konsolidacyjnego. Zabezpieczeniem kredytu jest wpis hipoteki banku do księgi wieczystej nieruchomości należącej do kredytobiorcy lub osoby trzeciej. Taki kredyt daje pełną swobodę zarządzania własnymi zobowiązaniami finansowymi. Większość banków udziela tego rodzaju kredytów na okres 20 lat. ■ **MU**

Porównaj kredyty mieszkaniowe oferowane przez banki

Bank	PKO BP	Bank BPH	Pekao SA	BZ WBK	Bank Millenium	GE Bank Mieszkaniowy	Fortis Bank Polska	ING Bank Śląski
1) nazwa kredytu	Kredyt mieszkaniowy „Własny Kąt”	kredyt hipoteczny i kredyt budowlano-hipoteczny	Mieszkaniowy kredyt hipoteczny i budowlano-hipoteczny	kredyt hipoteczny	MilleKredyt DOM	kredyt hipoteczny i budowlano-hipoteczny	Bezpieczny kredyt hipoteczny	mieszkaniowy kredyt hipoteczny i budowlano hipoteczny
2) przeznaczenie	Finansowanie wszelkich celów mieszkaniowych *budowa (remont, wykończenie i wyposażenie itp.) domu/mieszkania *nabycie domu/mieszkania *przebudowa *zmianę/nabycie praw do lokalu *spłatę kredytu mieszkaniowego zaciągniętego w innym banku *refinansowanie kosztów poniesionych na powyższe cele *inne cele związane z zaspokojeniem własnych potrzeb mieszkaniowych	budowlanej, domu letniskowego całorocznego *budowę, rozbudowę, nadbudowę nieruchomości mieszkalnej *finansowanie zaliczek na poczet ceny zakupu od dewelopera/spółdzielni *zmianę prawa własności lokalu *wykup nieruchomości od gminy, Skarbu Państwa, zakładu pracy *remont, modernizację, wykończenie nieruchomości mieszkalnej *refinansowanie wydatków poniesionych na cele mieszkaniowe *spłatę kredytu mieszkaniowego zaciągniętego w innym Banku *zakup mieszkania	m. in.: – zakup domu, mieszkania, domu letniskowego, działki budowlanej, garażu, miejsca postojowego – nabycie praw do lokalu – przekształcenie prawa własności do lokalu – wykup lokalu komunalnego, zakładowego – spłata kredytu mieszkaniowego zaciągniętego w innym banku	*zakup domu/mieszkania/działki *budowa domu jednorodzinnego *remont nieruchomości *refinansowanie wydatków poniesionych na zakup nieruchomości	*zakup domu lub mieszkania *budowa domu/lokalu mieszkalnego *remont/rozbudowa/modernizacja nieruchomości *przekształcenie prawa własności do lokalu *refinansowanie kosztów poniesionych na cele mieszkaniowe *spłata kredytu mieszkaniowego zaciągniętego w innym banku	m. in. na: – zakup domu lub mieszkania – budowę domu lub mieszkania – wykończenie, remont, modernizację mieszkania lub domu – zakup mebli, sprzętu AGD i innego wyposażenia nieruchomości	m. in. na: – zakup domu lub mieszkania na rynku pierwotnym lub wtórnym – zamiana posiadanej nieruchomości na inną nieruchomość – przekształcenie prawa własności do lokalu – remont, modernizację, wykończenie nieruchomości – spłatę kredytu/pożyczki przeznaczonego na cele mieszkaniowe – wykup nieruchomości	min. na nabycie, budowę lub rozbudowę domu, zakup działki pod budowę domu, przekształcenie lokatorskiego prawa do lokalu mieszkaniowego na własnościowe, spłatę kredytów hipotecznych zaciągniętych w innych bankach
3) wysokość kredytu	do 100% wartości nieruchomości	do 100% wartości nieruchomości	Dla kredytów w PLN do 80% wartości rynkowej przedmiotu kredytowania do 100% ceny zakupu/wykupu mieszkania komunalnego/zakładowego oraz przekształcenia prawa własności. Dla kredytów walutowych do 70% wartości rynkowej przedmiotu kredytowania do 90% ceny zakupu/wykupu mieszkania komunalnego/zakładowego oraz przekształcenia prawa własności	Standardowo do 80% wartości nieruchomości Kwota minimalna kredytu 20 tys. zł Możliwość sfinansowania 100% wartości nieruchomości dla wybranej grupy klientów	Do 80% wartości nieruchomości	Standardowo 80% wartości nieruchomości	Kredyt w PLN 85% wartości nieruchomości 50% wartości nieruchomości dla kredytów przeznaczonych na remont/modernizację nieruchomości nie wymagający pozwolenia na budowę Kredyty walutowe 75% wartości nieruchomości 40% wartości nieruchomości dla kredytów przeznaczonych na remont/modernizację nieruchomości nie wymagający pozwolenia na budowę Minimalna wysokość kredytu to 50 000 zł Do 100% wartości nieruchomości w przypadku ubezpieczenia niskiego wkładu własnego	do 100%
4) wymagany wkład własny	0-20%	0-20%	20% dla kredytów złotych 30% dla kredytów walutowych	10% dla kredytu złotowego 20% dla kredytu walutowego 0% w przypadku kredytu dla „Młodych Niezależnych” 0% gdy kwota kredytu nie przekracza 60% wartości nieruchomości	Od 10%	5-20%	Min. 15% dla kredytów w PLN Min. 25% dla kredytów walutowych	od 0%
5) okres kredytowania	Max 30 lat	Kredyt hipoteczny – maksymalnie 31,5 roku Kredyt budowlano-hipoteczny – maksymalnie 32,5 roku	Max 25 lat dla kredytów złotych Max 20 lat dla kredytów walutowych	Max 30 lat dla kredytów w PLN i EUR Max 15 lat dla kredytów w GBP i EUR	Od 6 do 35 lat	10, 20 lub 30 lat	Kredyt hipoteczny max 20 lat Kredyt budowlano-hipoteczny max 22 lata Max 15 lat w przypadku kredytu na remont, modernizację, wykończenie nieruchomości	*kredyt hipoteczny od 1 roku do 31 lat (włączając w to 12 miesięczny okres karencji) *kredyt budowlano hipoteczny od 1 roku do 27,5 roku (łącznie z 30 miesięcznym okresem karencji)
6) zabezpieczenie podstawowe	Hipoteka na nieruchomości – finansowanej lub innej. Ubezpieczenie nieruchomości od ognia innych zdarzeń losowych	Hipoteka na: – finansowanej nieruchomości – innej nieruchomości klienta – nieruchomości osoby trzeciej cesja praw z ubezpieczenia nieruchomości	Hipoteka na kredytowanej nieruchomości Ubezpieczenie kredytowanej nieruchomości – cesja praw na bank W przypadku gdy do kredytu przystępuje tylko jedna osoba – ubezpieczenie na życie kredytobiorcy	1. hipoteka na: – kredytowanej nieruchomości – innej nieruchomości kredytobiorcy – nieruchomości należącej do osoby trzeciej 2. ubezpieczenie nieruchomości 3. opcjonalnie – cesja praw z polisy na życie 4. pełnomocnictwo do dysponowania kontem osobistym kredytobiorcy	Hipoteka na nieruchomości Cesja praw z polisy ubezpieczenia nieruchomości Cesja praw z polisy na życie	*hipoteka na nieruchomości *cesja praw z polisy ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych *w pierwszym roku spłaty wymagane jest ubezpieczenie od ryzyka utraty stałego źródła dochodu (w następnych latach zgodnie z decyzją Klienta)	Hipoteka na kredytowanej nieruchomości Cesja na rzecz z Banku praw z polisy ubezpieczenia kredytowanej nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych	hipoteka na nieruchomości (kredytowanej lub innej nieruchomości należącej do kredytobiorcy) cesja praw z polisy ubezpieczenia nieruchomości
7) waluta	PLN, CHF, EUR, USD	PLN, CHF, EUR, USD	PLN EUR, USD – dostępne dla osób osiągających dochody w tych walutach	PLN, EUR, GBP, USD	PLN, CHF, EUR, USD	PLN, CHF, EUR, USD	PLN, CHF, EUR, USD	PLN
8) oprocentowanie	PLN od 8,08% CHF: od 2,77%, EUR, EUR: od 3,98%, USD od 3,98%	*stopa stała – PLN od 8,20% CHF: od 2,23% EUR od 3,63% USD od 3,58% *stopa zmienna – PLN od 8,36% CHF: od 1,80% EUR od 3,20% USD od 3,07%	Opcje ● stałe w okresie początkowym a następnie zmiennie ● zmiennie podczas okresu kredytowania ● PLN – min. 8,88% ● 5,55% stałe w ciągu pierwszych 12 miesięcy, a następnie zmiennie oparte o WIBOR 3M + marża min. 1,75% ● EUR – min. 3,90% ● Oparte na EURIBOR 3M + marża min. 1,75% ● USD – min. 3,86% ● Oparte o LIBOR 3M + marża min. 1,75%	PLN: od 8,01%, EUR: od 3,20%	PLN od 7,66% do 9,16% CHF od 2,06% do 3,76% EUR od 3,46% do 5,16% USD 3,45% do 5,15%	PLN od 8,15% do 10,65% CHF od 1,75% do 4,25% EUR od 3,30% do 5,80% USD od 2,75% do 5,25%	*PLN – Przez pierwsze 6 miesięcy 6,45%, po okresie 6 miesięcy od 8,35% *CHF – przez pierwsze 12 miesięcy 2,12%, po okresie 12 miesięcy od 3,24%	6M WIBOR + marża (8,01%)
9) od czego zależy oprocentowanie	od waluty kredytu, wkładu własnego oraz kwoty kredytu	Dla kredytów oprocentowanych wg stopy zmiennej oprocentowanie zależy od waluty kredytu, wielkości wkładu własnego oraz kwoty kred.	marżę ustalane na poziomie oddziału, zależą od wkładu własnego i wysokości kredytu	oprocentowanie zależy od waluty kredytu, stosunku kwoty kredytu do wartości nieruchomości oraz kwoty kredytu	oprocentowanie zależy od waluty kredytu i wysokości wkładu własnego kredytobiorcy	oprocentowanie zależy od waluty kredytu, LTV oraz okresu kredytowania	Oprocentowanie zależy od waluty, kwoty kredytu oraz wysokości kredytu w stosunku do wartości nieruchomości – możliwość negocjowania wysokości oprocentowania dla kredytów w kwocie wyższej niż 300 tys. PLN	od stawki WIBOR 6M
10) opłata za rozpatrzenie wniosku/udzielenie kredytu	brak/1,2%-3,5%	brak/0,5% – 2,5%	Opłata za rozpatrzenie wniosku – min. 100 zł max 200 zł Prowizja za udzielenie kredytu dla posiadaczy Eurokonta: ● Prestiż 0,5-3,5% min. 300 zł ● VIP 1,35% min. 300 zł ● Plus 1,5-3,5% ● Standard 2-3,5% min. 300 zł ● Pozostali klienci 3,5% min. 500 zł	Prowizja za udzielenie kredytu – 2% Dla klientów posiadających konto 24Prestiż powyżej 6 miesięcy – 0,75%	brak/0 zł za udzielenie kredytu w PLN – obowiązująca obecnie stawka promocyjna CHF, EUR, USD – 1,50%	brak/brak	brak/ 1,50% – kredyty w PLN 1,00% – kredyty w PLN dla klientów posiadających konto dłużej niż 6 miesięcy 1,00% – kredyty w CHF, EUR, USD 0,75% – kredyty w CHF, EUR, USD dla klientów posiadających konto dłużej niż 6 miesięcy	brak/od 1 proc. min. 300 zł
11) czas oczekiwania na decyzję	10 dni	7 dni	8 dni	max 2 tygodnie	max 2 tygodnie	max 7 dni	Od 1 do 2 tygodni	4 dni
12) promocja	Promocja trwa do 31.12. 2004 r. – niższe oprocentowanie kredytów w PLN od 7,58% i CHF od 1,53% (przy wkładzie własnym pow. 70% i kwocie kredytu pow. 100 tys. zł) – brak opłat za rozpatrzenie wniosku – brak opłat za przewalutowanie (dowolna ilość) – brak opłat za wcześniejszą całkowitą lub częściową spłatę kredytu – bez opłat za podwyższenie kwoty kredytu	Obowiązuje do 30 listopada br. – bez opłat za przewalutowanie – bez opłat za podwyższenie kwoty kredytu – bez opłat za wcześniejszą całkowitą spłatę – obniżone oprocentowanie do kredytów walutowych i złotych; CHF od 1,65% dla kredytów powyżej 200 tysięcy zł i wkładzie własnym kredytobiorcy powyżej 70%	Przez okres 1 roku oprocentowanie promocyjne (do 31 października) dla kredytów w PLN w zależności od wysokości wkładu własnego: Pow. 70% 4,99% 30-70% 5,49% do 30% – 5,99%	Przez okres 1 roku oprocentowanie promocyjne (do 31 października) dla kredytów w PLN w zależności od wysokości wkładu własnego: Pow. 70% 4,99% 30-70% 5,49% do 30% – 5,99%	Promocja obowiązuje do 30 listopada br. – marża kredytu w PLN z opcją raty balonowej jest obniżona o 0,25 p. p. (z zastrzeżeniem, że min. marża banku wynosi 0,75%) – 0 zł prowizji za udzielenie kredytu w PLN	Do 30 listopada obowiązuje promocyjne oprocentowanie kredytów mieszkaniowych we wszystkich dostępnych walutach – PLN, CHF, EUR i USD	Do 15 października br. – promocyjne oprocentowanie – możliwość negocjowania (po okresie promocji) wysokości oprocentowania i prowizji za udzielenie kredytu – możliwość bezpłatnej zmiany waluty i przedterminowej spłaty	Od 1 października do 31 grudnia br. *obniżenie marży do 1%, która jest stała i gwarantowana w całym okresie kredytowania. W konsekwencji oprocentowanie kredytów ulega obniżeniu a jego zmiana zależy jedynie od rynkowej stawki sześciomiesięcznego indeksu WIBOR *wprowadzenie możliwości skredytowania dodatkowych kosztów kredytu (np. wyceny nieruchomości) *opłacanie przez Bank kosztów ubezpieczenia nieruchomości do wysokości 120% kwoty kredytu przez 12 miesięcy (w ofercie od 15 października)

Twoje pieniądze

Policz, zanim zaciągniesz

Przed podjęciem decyzji o zakupie mieszkania czy budowie domu warto dokładnie sprawdzić, na jaki kredyt można liczyć

Kto może ubiegać się o kredyt hipoteczny?

Możliwość otrzymania kredytu w oczekiwanej wysokości zależy przede wszystkim od regularnego uzyskiwania dochodów, ale także od posiadanych oszczędności, liczby osób w gospodarstwie domowym oraz wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie kredytu.

Większość banków nie udziela kredytu osobom, które w przeszłości miały problemy ze spłatą zobowiązań, a ich dane widnieją w rejestrach niesolidnych klientów (np. BIK). A oto akceptowane przez banki źródła dochodów:

- umowa o pracę na czas nieokreślony/określony
- działalność gospodarcza (rozliczana na zasadach ogólnych lub uproszczonych – ryczałt, karta podatkowa)
- umowy o dzie-

ło/zlecenia • kontrakty okresowe • dywidendy z tytułu akcji i udziałów • emerytury i renty o charakterze stałym • wynajem nieruchomości.

Czy dochody są najważniejsze?

Sprawdzając zdolność do spłaty kredytu, bank przede wszystkim analizuje średni dochód, uzyskiwany przez klienta:

- w przypadku zatrudnienia w formie umowy o pracę – aktualną wysokość stałego wynagrodzenia plus średnią wartość z premii czy prowizji za ostatnie 12 miesięcy;

- w przypadku prowadzenia działalności gospodarczej – uwzględniane są bieżące miesięczne dane roku i rok poprzedni.

Pracownik banku uwzględni łączne dochody wszystkich współkredytobiorców, czyli osób

planujących przystąpić do kredytu, na przykład małżonków. Zapyta, czy spłacasz inne kredyty. Raty innych kredytów znacznie wpływają na zmniejszenie zdolności kredytowej. Dlatego banki często proponują tzw. konsolidację zobowiązań, czyli refinansowanie posiadanych przez klienta kredytów konsumpcyjnych, zadłużenia na karcie bądź w ROR przy pomocy kredytu hipotecznego, którego kwota jest wówczas powiększana o wartość spłacanych zobowiązań.

Na jaki kredyt cię stać?

W celu ustalenia maksymalnej dostępnej dla klienta kwoty finansowania banki stosują różne wskaźniki. Jednym z podstawowych jest relacja obciążeń do dochodu. Przyjmuje się, że suma wszystkich miesięcznych ob-

Taki dom to wydatek rzędu 400 tys. zł. Ale wystarczy mieć 80 tys. zł, żeby zacząć budowę. Resztę skredytuje bank.

ciążeń współkredytobiorców (raty kredytu mieszkaniowego oraz innych spłacanych kredytów, a także pozostałych zobowiązań jak koszt utrzymania domu czy alimenty) nie może przekroczyć od 20 do 40 proc. dochodów brutto – w zależności od procedur banku. Ponadto, niezależnie od wysokości takiego wskaźnika, dochody miesięczne netto pozostałe do dyspozycji rodziny nie mogą być niższe niż około 400-650 zł na osobę.

Oblicz sam swoją zdolność kredytową

Jeżeli masz dostęp do interne-

PAMIĘTAJ!

tu, to możesz sam sprawdzić, jaką kwotę kredytu masz szansę otrzymać, korzystając ze specjalnych kalkulatorów zamieszczonych na stronach internetowych banków oraz portali np. onet.pl, wp.pl, bankier.pl. Dzięki kalkulatorowi dowiesz się szybko, jaką miesięczną ratę płaciłbyś, wybierając określoną kwotę kredytu na preferowanych przez ciebie warunkach. ■ **OPRAC. MU**
Na podstawie materiałów
GE Bank Mieszkaniowy S.A.

Pracownik banku, zanim podejmie decyzję kredytową, zastanowi się, czy w przypadku utraty dotychczasowej pracy będziesz w stanie szybko znaleźć zatrudnienie umożliwiające uzyskiwanie dochodów wystarczających na spłatę kredytu zgodnie z umową. Dlatego też istotne jest Twoje wykształcenie. Im wyższe masz kwalifikacje, a Twoje stanowisko jest bardziej poszukiwane na rynku pracy, tym chętniej bank udzieli Ci kredytu w oczekiwanej przez Ciebie wysokości. ■

REKLAMA

0806701/A

SKOK "SILESIA"

OFERTA

JESIENNA

POŻYCZKA 4,9% Oprocentowanie w stosunku rocznym

Dla 10 tys. zł na 24 miesiące rzeczywista roczna stopa oprocentowania wynosi 16,5%

POŻYCZKA PLUS Wpisowe i udział członkowski w koszcie pożyczki!

Dla 10 tys. zł na 24 mies. rzeczywista roczna stopa oprocentowania wynosi 17,51%

POŻYCZKA CZTERY KĄTY 8,8% Oprocentowanie w stosunku rocznym

Pożyczka mieszkaniowa, okres spłaty do 15 lat.

LOKATA

Negocjujemy powyżej 20 tys. zł

1 miesiąc 5%
3 miesiące 5,5%
6 miesięcy 6%
12 miesięcy 7%

Centrala: Piekary Śląskie, ul. Bytomska 97
tel. 287-26-91, 287-27-06, 767-66-58, 767-65-76,

Bytom, ul. Piłsudskiego 66/1, tel. 282-77-32

Bytom Karb, ul. Konstytucji 91, tel. 387-72-51, 387-72-58

Bytom Miechowice, ul. Bławatkowa 3, tel. 395-27-17, 395-21-60.

Siemianowice Śl. ul. Wróbla 14 (obok pawilonu PLUS) tel. 229-05-04

Tarnowskie Góry, ul. Ks. Wajdy (przy Rynku), tel. 285-45-17

Tarnowskie Góry, Osada Jana, Aleja Kwiatów 2, tel. 285-76-42

Gliwice, ul. Nowy Świat 9c/1, tel. 332-19-94 Pyskowice, ul. Wyszyńskiego 12, tel. 333-36-75

Lubliniec, Plac Kopernika 3, tel. (034) 351-10-47

Chorzów, Rynek 11 (pod estakadą), tel. 348-34-61

Olkusz, ul. Kazimierza Wielkiego 11, tel. 643-43-73

SKOK
MYSŁOWICE

Spółdzielcza Kasa
Oszczędnościowo-Kredytowa

lokaty do 8,20%

pożyczki już od 7,00%

pożyczki chwilowe, konsumpcyjne • lokaty
ubezpieczenia • zlecenia stałe i jednorazowe
IKE (Indywidualne Konto Emerytalne)

www.skok-myslowice.pl

Centrala:

ul. Świerczyny 3
41-400 Mysłówice
tel. (032) 316-13-53
fax (032) 318-30-57
7.00 do 10.00 i 11.00 do 14.50

Oddział:

pl. Kilińskiego 2
32-660 Chelmek
tel. (033) 846-20-20
8.00 do 16.00

ŚLĄSKA

MY W EUROPIE

PORADNIK

Praca w Unii!

Jak można znaleźć pracodawcę za granicą bez konieczności wyjazdu z kraju?
I to całkiem legalnie?

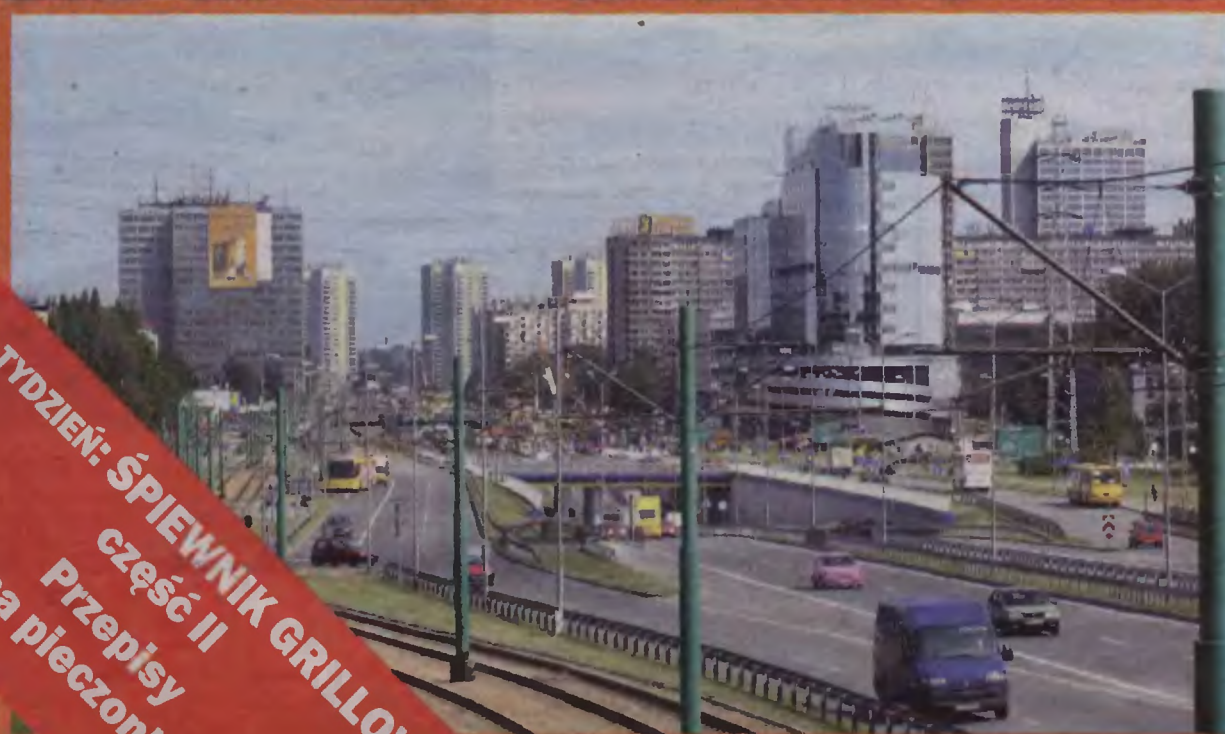
Jednym ze sposobów jest wyszukanie oferty pracy poprzez Europejski Portal Mobilności Zawodowej, czyli EURES.

Dziś u nas konkretne oferty pracy w Unii Europejskiej, a także jak nie paść ofiarą nieuczciwych pośredników.

Bruksela dopłaci

Dzięki unijnym dotacjom zmienia się oblicze Śląska. Kto może liczyć na finansowe wsparcie Brukseli. Okazuje się, że szanse mają nie tylko gminy i duże przedsiębiorstwa. Pieniądze z UE mogą dostać także małe firmy, a nawet grupy osób.

ZA TYDZIEŃ: ŚPIEWNIK GRILLOWY
część II
Przepisy
na pieczonki

Region przyszłości

Jedno z największych w kraju lotnisk, rozrastająca się na naszych oczach sieć dróg, kolejne firmy zainteresowane inwestowaniem.

Przyszłość Śląska wiąże się z nauką i nowymi technologiami. Co się zmieni w najbliższych latach? Plany i inwestycje.

Wszystko co najlepsze

Turyści zagraniczni odwiedzający woj. śląskie w 2001 r. (zatrzymali się przynajmniej na jedną noc)

Niemcy	- 45764	Litwa	- 2437
Włochy	- 17447	Słowacja	- 2338
Francja	- 9221	Belgia	- 2209
Czechy	- 6102	Białoruś	- 2021
Wielka Brytania	- 5644	Finlandia	- 1804
		Dania	- 1725
Stany Zjednoczone	- 5299	Rumunia	- 1265
		Norwegia	- 1133
Holandia	- 4582	Japonia	- 848
Austria	- 4470	Szwajcaria	- 798
Izrael	- 3265	Słowenia	- 464
Węgry	- 2937	Estonia	- 423
Hiszpania	- 2859	inne	- 16882
Rosja	- 2746		
Szwecja	- 2463		

Źródło: Urząd Statystyczny w Katowicach

Z roku na rok województwo śląskie odwiedza coraz więcej turystów. Czekają na nich około 900 hoteli, pensjonatów, schronisk i gospodarstw agroturystycznych o różnicowanym standardzie. Liczba miejsc noclegowych przekracza 40 tysięcy.

Do najczęściej odwiedzanych miejsc należy Beskid Śląski i Żywiecki. Na narciarzy czeka w Beskidach około 150 wyciągów i 200 km tras narciarskich. Miłośnicy pieszych wędrówek mają do dyspozycji aż 2 tys. km szlaków turystycznych o różnicowanym stopniu trudności.

Równie atrakcyjnym miejscem wypoczynku okazuje się Jura Krakowsko-Częstochowska. Ściągają tu przede wszystkim miłośnicy wspinaczki skałkowej. Od kilku lat na Jurze szusować mogą również narciarze.

Najchętniej i najczęściej odwiedzanym miejscem w dawnym województwie częstochowskim jest zespół klasztorny ojców Paulinów na Jasnej Górze. Każdego roku przy-

bywa tu około 5 mln pielgrzymów, którzy modlą się przed obrazem Czarnej Madonny.

W regionie zachowały się liczne zabytki z okresu średniowiecza. Należą do nich Rotunda Romańska w Cieszynie z przełomu XI i XII wieku, zespół opactwa Cystersów w Rudach z XIII wieku, kościół św. Jana w Siewierzu czy zespoły warowni na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej.

Do niezwykle interesujących zabytków techniki należą dawna kopalnia rud srebra i Sztolnia Czarnej Pstrągi w Tarnowskich Górach oraz kopalnia Maria-Luiza w Zabrze. Niezwykle ciekawymi elementami architektonicznymi regionu są zespoły budownictwa mieszkalnego w Katowicach-Giszowcu i Nikiszowcu oraz zespoły dawnych rezydencji, zamków i pałaców arystokracji i przemysłowców w Pszczynie, Promnicach, Pławniowicach, Świerklańcu, Brynku, Nakle Śląskim, Rybnem i Sosnowcu. ■ IC

ŚLĄSKIE:

ludność: 4,8 mln (12,5 procent ludności Polski)

zagęszczenie ludności: 393 osoby na kilometr kwadratowy (największe w Polsce)

kobiety: 51,5 procent

mężczyźni: 48,5 procent

przeciętna długość życia

kobiety: 77 lat

mężczyźni: 70 lat

stopa bezrobocia: 17,3 procent (koniec czerwca br.)

dochody na 1 mieszkańca:

1999 - 1612,50 zł

2000 - 1830,90 zł

2001 - 2031,90 zł

Źródło: Urząd Statystyczny w Katowicach

REKLAMA

0767338/A

KATOWICKA SPECJALNA STREFA EKONOMICZNA S.A.
 ul. Sienkiewicza 28, 40-032 Katowice
 tel. (+48 32) 251 07 36, 251 09 58, 785 70 68, fax (+48 32) 251 37 66
 e-mail: ksse@ksse.com.pl www.ksse.com.pl

Inwestycje w KSSE

Naszą dewizą są działania pozwalające dotrzeć z informacją o KSSE do jak najszerszych środowisk, potencjalnie mogących być zainteresowanymi realizacją nowych projektów inwestycyjnych. Województwo śląskie i tereny KSSE przedstawiamy jako obszar o dużych możliwościach rozwojowych, podkreślamy tradycyjne walory tej ziemi w sferze gospodarczej i społecznej, przygotowanie zawodowe ludzi, przychylność władz lokalnych i wojewódzkich do projektów inwestycyjnych. Akcentujemy inne cechy, które mogą przekonać inwestora o lokowaniu inwestycji na naszych terenach.

– Strefa to nie tylko działania nastawione na pozyskanie nowego projektu inwestycyjnego, ale także tworzenie klimatu dla kooperacji firm „strefowych” i regionalnych.

Nie trzeba być wybitnym specjalistą, żeby wiedzieć, skąd gmina czerpie najwyższe dochody – od przedsiębiorstw znajdujących się na jej terenie, głównie za sprawą podatków CIT i PIT. Ponadto powstające nowe miejsca pracy tworzą inne, pozytywne zjawiska wynikające z faktu zatrudnienia osób, często po długim okresie braku pracy. Są to skutki o charakterze społecznym, rodzinnym i w sferze psychiki ludzkiej. To też mniejsze obciążenie środków pomocy społecznej, większa konsumpcja na podstawowe artykuły, zainteresowanie dobrami z wyższego rzędu potrzeb społecznych.

Jednostki samorządu terytorialnego, na obszarze których znajdują się tereny KSSE:

Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Godów, Jastrzębie-Zdrój, Pawłowice, Sosnowiec, Tychy, Żory, Bielsko-Biała, Czerwionka-Leszczyna, Częstochowa, Rybnik, Świerz, Sławków, Zabrze.

Mówią o naszym regionie:

„Tutaj są doskonale wykształceni fachowcy, niezbędni w pracy na każdym szczeblu zaawansowanych technicznie rozwiązań”.
 Elwira Dziewa, Prezes firmy Autorobot Strefa

„Obszar Śląska posiada silną, sprawdzoną i głęboko zakorzenioną kulturę przemysłu”.
 Weronika Squinzi, Prezes Zarządu Mapet Polska

Zapytany o wybór lokalizacji inwestycji, Clement Pescarmona, Wiceprezes Avio Polska odpowiada: „Przychodząc tutaj wiedzieliśmy, że najlepszą bazą, która pozwoli nam ruszyć niemal od zera i w bliskim czasie tempie uruchomić produkcję”.

12.294 km kw. (3,9 procent powierzchni Polski)

My w Europie

ŚLĄSKA MEDYCINA – ŚWIATOWY POZIOM

Śląsk w Europie jest dobrze znany między innymi dzięki osiągnięciom naszych wybitnych lekarzy – kardiologów, kardiologów czy nefrologów. – Nasza medycyna już dawno jest w Europie, możemy być z niej dumni – mówią zainteresowani.

Prof. Franciszek Kokot jest światowej sławy nefrologiem, endokrynologiem i patofizjologiem, wieloletnim szefem Kliniki Nefrologii w Katowicach, autorem i współautorem około 600 prac naukowych. Jeszcze zanim weszliśmy do Unii, w latach 1978-1981 był członkiem zarządu Europejskiego Towarzystwa Nefrologicznego. Jest współautorem amerykańskich podręczników do nefrologii. – To prawda, że nasza medycyna już dawno jest w Europie i nie powinniśmy mieć żadnych kompleksów – mówi profesor. – Swoim studentom powtarzam, że bez znajomości języka jest się nikim. Najważniejszy jest oczywiście angielski, ale

nawet znajomość języka małego kraju jest przydatna, bo nigdy nie wiadomo, co nas w życiu spotka.

Języka niemieckiego nauczyłem się jeszcze w dzieciństwie, urodziłem się w Oleśnie Śląskim. W gimnazjum miałem świetnego nauczyciela języka angielskiego, który kilka lat spędził na studiach w Cambridge. Ja angielskiego uczyłem się nawet przy pasaniu krów. Jeśli chodzi o francuski to byłem raczej samoukiem. Gdy pojechałem na stypendium do Genewy w 1958 roku, to swoją bierną znajomość francuskiego musiałem zweryfikować w praktyce. Muszę przyznać, że zderzyłem się z twardą rzeczywistością, ale po pół roku było już dobrze.

Zresztą wtedy byłem pierwszym polskim studentem, który wyjechał na stypendium.

Prof. Michał Tendera jest kierownikiem III Katedry i Kliniki Śląskiej Akademii Medycznej. Specjalizuje się w niewydol-

ności serca, chorobie niedokrwiennej oraz chorobach mięśnia sercowego. W wieku 41 lat został najmłodszym profesorem kardiologii w Polsce. Już jako student medycyny odbywał staże w Anglii. Był organizatorem wielu warsztatów kardiologicznych, na które przyjeżdżali wybitni specjaliści z Polski i świata.

Dwa lata temu prof. Tendera został wybrany w Berlinie prezesem-elektem Europejskiego Towarzystwa Kardiologicznego. Kilka dni temu na międzynarodowym kongresie ETK w Monachium jako pierwszy Polak został prezesem tego towarzystwa skupiającego prawie 37 tys. lekarzy tej specjalności. – Śląsk to jest dobre miejsce do pracy i rozwoju. Nie powinniśmy mieć żadnych kompleksów – twierdzi profesor Tendera.

Prof. Andrzej Bochenek jest światowej klasy kardiologiem, kieruje I Kliniką Kardiologii w Katowicach – Ochocju, która jest jedną z najlepszych na świecie pod względem stosowania nowocze-

sných technologii. Pierwszy w Polsce i jeden z pierwszych w Europie wprowadził i zastosował do operacji serca robota o nazwie „Ezop”. Za nowatorstwo w medycynie otrzymał w 2002 r. w San Francisco medal The Computerworld Honors za wprowadzanie operacji małoinwazyjnych z użyciem robotów.

Szefowie ponad 100 firm komputerowych, uniwersytetów, instytucji naukowych z całego świata uznali, że stosowane w katowickiej klinice technologie wyznaczają postęp światowej kardiologii. – Cieszę się, że zdaniem Amerykanów klinika, którą kieruję, jest drugim na świecie, po Cleveland, ośrodkiem jeśli chodzi o wprowadzanie najnowocześniejszych metod kardiologicznych – mówił wówczas profesor. ■

Od lewej profesorowie: Andrzej Bochenek, Franciszek Kokot, na pierwszym planie Michał Tendera.

WIZYTÓWKI REGIONU

GLIWICE: OPEL AGILA

Produkcję małego opła rozpoczęto w Gliwicach w roku 2000. Samochody z rosnącego, ale wciąż nieco niszowego segmentu mikrowanów idą na eksport niemal w całości – w kraju zostaje tylko 3 procent produkcji.

Główne rynki dla agili to Włochy, Niemcy i Wielka Brytania (gdzie samochód jest sprzedawany pod marką Vauxhall). Od początku produkcji do lipca tego roku fabrykę opuściło 336 tys. agil.

W tym roku agila zyskała kolejny mocny atut – w raporcie Niemieckiego Stowarzyszenia Inżynierów TÜV, które co roku publikuje ranking awaryjności samochodów, gliwicki opel zajął drugie miejsce (ex equo z hondą logo i toyotą yaris) wśród aut w wieku do trzech lat. Ustąpił tylko audi A2, a więc samochodowi z dużo wyższą cenowością.

Ale agila to nie jedyny eksportowy opel z Gliwic. Produkowana tam od października 2003 astra II także wyjeżdża za granicę, m. in. do Australii i Afryki północnej.

Z wyprodukowanych dotąd 33 700 aut na eksport trafiło 83 procent. W przyszłym roku do produkcji wejdzie trzeci gliwicki opel, zafira II. Tym razem jednak nie będzie to auto produkowane tylko w Gliwicach, jak agila i astra II. Zakład będzie „dzielił się” zafirą z fabryką Opla w Bochum.

BIELSKO-BIAŁA: 1,3 MULTIJET

Kiedy z taśmy zszedł już ostatni fiat 126p, a produkcję uno przeniesiono do Tychów, przyszłość fabryki w Bielsku-Białej nie rysowała się różowo. Z odsieczą podeszła spółka Fiat GM Powertrain. Przedsięwzięcie Fiata i General Motors, zajmujące się produkcją wspólnych podzespołów dla obu koncernów. W Bielsku postanowiono umieścić produkcję wysokoprężnego silnika z bezpośrednim wtryskiem o pojemności 1,3 litra. Bielski silnik (u Fiata zwany 1,3 multijet, a u Opla 1,3 CDTI) to najmniejszy na świecie turbodiesel, który wykorzystuje technologię common rail i jeden z najmniejszych w ogóle. Oprócz Fiata i Opla odbierają go także inne marki związane z tymi koncernami: Lancia, Suzuki i Subaru.

TYCHY: FIAT PANDA

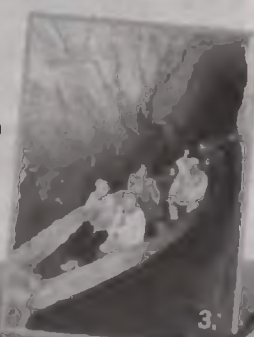
Polska od lat jest ojczyzną małych fiatów. Tylko w Polsce, w Tychach, produkowane były cinquecento i seicento. Teraz ich miejsce zajmuje panda. We wprowadzenie nowego modelu Fiat zainwestował ok. 560 mln euro. Z czego 160 tys. pochłonęły prace nad modelem, a reszta trafiła do zakładów, na ich modernizację. Nowy model pozwolił także zwiększyć zatrudnienie o kilkaset

osób. O podobnych profitach marzyły także niektóre zakłady we Włoszech, więc Fiat musiał stawić czoło protestom włoskich związkowców. W końcu jednak produkcja pandy w Tychach rozpoczęła się w maju 2003 roku. Do tej pory wyprodukowano ponad 240 tys. tych aut. Na eksport trafiło 83 procent pand. W ubiegłym roku najpoważniejszym zagranicznym rynkiem pandy były Włochy, gdzie trafiło 113 tys. tych aut. Na kolejnych miejscach były: Niemcy, Francja, Holandia, Hiszpania i Anglia. W sumie samochody sprzedano do 26 państw. Wzrost pro-

dukcji spowodowany wyższym niż się spodziewano powodzeniem „polskiego” malucha, okazał się dla Fiat Auto Poland poważnym zastrzykiem finansowym. Na razie produkowane są samochody pięciodrzwiowe, wkrótce dołączy do nich także wersja trzydrzwiowa. ■ PIM

1. Pałac w Pszczynie
2. Widok na Jezioro Żywieckie
3. Sztolnia Czarnego Pstrąga w Tarnowskich Górach
4. Ruiny zamku w Ogrodzieńcu
5. Klasztor ojców paulinów na Jasnej Górze

Wystarczy pomysł

Celem akcji jest wspieranie inicjatywy i kreatywności młodzieży. Projekty mają umożliwić młodym ludziom wypróbowanie różnych pomysłów poprzez działania, w których oni sami biorą aktywny udział, planując i realizując przedsięwzięcia na rzecz swoich społeczności lokalnych.

– To jeden z tak zwanych funduszy miękkich, z których niestety na Śląsku nie korzystamy zbyt często – podkreśla Piotr Masłowski, szef programu „Euro-NGO” w województwie śląskim, zajmującego się pozyskiwaniem pieniędzy z funduszy europejskich.

Dlaczego? Po prostu nikt nie wyobraża sobie, że wystarczy zebrać grupę czterech osób, które chcą zrobić coś dla innych, ale prócz dobrych chęci nie dysponują żadnym kapitałem. Polski Komitet Selekcji Programu Młodzież przyjął co prawda zasadę, że dofinansowanie projektów Inicjatyw Młodzieżowych bez względu na kategorię nie może przekroczyć 80 procent kosztów realizacji projektu.

Pozostałe 20 procent młodzież

Masz od 15 do 25 lat i pomysł na to, jak zmienić swoje najbliższe otoczenie? Chcesz zorganizować ekspedycję naukową, albo wystawę? Możesz skorzystać z unijnego programu „Młodzież”, w którym do wzięcia jest nawet 8 tysięcy euro!

musi zdobyć sama, ale tylko teoretycznie. Jeśli grupa ma problemy ze zdobyciem dodatkowych środków finansowych, dopuszcza się możliwość tzw. niefinansowego wkładu własnego (czyli kalkulacji kosztów, które grupa pokrywa własnym sumptem, jak np. własna praca, wynajem lokalu, użyczenie sprzętu itp.).

– Jak skorzystać z tej możliwości? Tak właściwie wystarczy wypełnić wniosek i przede wszystkim mieć świadomość tego, że możemy tak zdobyć pieniądze – mówi Piotr Masłowski. ■ **MAK**

BUDŻET PROJEKTU

Struktura budżetu projektu powinna odzwierciedlać koszty, których grupa młodzieży nie jest w stanie pokryć własnym sumptem. Przewidywane koszty muszą odpowiadać planowanym działaniom. Koszty administracyjne (księgowość, artykuły biurowe, telefon) nie mogą jednak przekraczać 10 procent całości budżetu. Koszty osobowe (jeśli realizacja projektu wymaga zatrudnienia specjalisty, wykładowcy, eksperta) nie mogą przekroczyć 20 proc. całości kosztów. ■

10 ZASAD

JAK ZDOBYĆ PIENIĄDZE Z UNII

1. Dowiedz się, jakie programy pasują do twojej branży. **1.** Przygotuj się do działania, zanim zostaną ogłoszone szczegóły programu.

2. Sprawdź kryteria przyznawania funduszy i upewnij się, że je rozumiesz, i że jesteś w stanie je spełnić. Nie warto tracić czasu i sił na coś, co nie pasuje do twojej organizacji.

3. Zorientuj się, czy konieczne jest współfinansowanie ze środków własnych. Jeżeli tak, to zgromadź w porę odpowiednią sumę.

4. Prowadź poszukiwania partnerów z innych krajów europejskich i nawiąż z nimi kontakt. Będziesz mógł uruchomić tę znajomość, gdy będzie to konieczne. Oceń krytycznie partnerów pod względem ich gotowości do współpracy i wytrwałości. Ich zaangażowanie będzie konieczne przez długi czas.

5. Bądź skrupulatny przy dopełnianiu formalności i przekazaj wszystkie informacje, o które jesteś proszony. W wątpliwych sprawach zwróć się do odpowiedniej instancji w UE. Nie przekraczaj terminów. Minuta spóźnienia może być powodem odrzucenia wniosku.

6. Jak najstaranniej przygotuj swoją propozycję. Podkreśl swoje poprzednie doświadczenie i wiedzę, a jeżeli wymagany jest CV, dostosuj go do wymagań planowanego projektu. Jeżeli podanie trzeba wypełnić na wskazanym formularzu, to wpisz tylko wymagane informacje.

7. Śledź zmiany w interesujących cię politykach UE, abyś mógł je uwzględnić w swoich propozycjach i podaniach.

8. Rozmawiaj z instytucjami Unii Europejskiej. Komisja Europejska przychylnie ocenia wstępne, nieformalne propozycje. Bądź jednak dyskretny. Gdy ukaże się ogłoszenie w sprawie przetargu czy konkursu projektów, kontakty powinny się ograniczyć do formy pisemnej.

9. Uruchom system opracowywania dobrych propozycji i podejź do sprawy profesjonalnie, jeżeli chcesz, aby fundusze europejskie wzmocniły twój biznes. Będzie to wymagać np. organizacji baz danych ekspertów i partnerów. Musisz też mieć pod ręką dane finansowe i inne dokumenty.

10. Nie rób tego tylko dla pieniędzy – fundusze europejskie powinny wspomagać twoją główną działalność i strategię, niż być tylko celem samym w sobie.

Źródło: www.funduszeonline.pl

KROK PO KROKU

Wejdź na stronę internetową www.youth.org.pl. Tam znajdziesz wzory wniosków i dokładne informacje na temat działań, za które Europa zapłaci. Po wypełnieniu wniosków przesyłasz pocztą elektroniczną. Pamiętaj o tym, że w ciągu roku jest kilka terminów, w których wnioski są rozpatrywane. Czasami lepiej poczekać, ale przygotować je dokładnie.

REKLAMA

“Mikrorata” to tylko jedna z dróg do nowego FIATA!!!

NOWOŚĆ TYLKO TERAZ!!!

Kredyt “Mikrorata”, rata już od:

Seicento - 214 zł

Punto - 287 zł

Albea - 306 zł

Teraz Panda

Sprawdź u Naszych sprzedawców!!

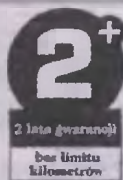
Masz jeszcze do wyboru:*

- odkup, złomowanie, upusty do 5000 zł
- kredyty bez odsetek,
- ubezpieczenie gratis, w zależności od modelu,
- pakiet opcji: klimatyzacja, bezpieczeństwo, audio.

Główny oddział w Katowicach
Kierownictwo regionalne

EUROMOT®

ZUH EUROMOT - ul. Kościuszki 79, 44-240 Żory, tel. (032) 434-70-31
Filia nr 1 - ul. Gliwicka 31, 44-200 Rybnik, tel. (032) 423-98-39
Filia nr 2 - ul. Jagiellońska 1, 44-330 Jastrzębie, tel. (032) 473-02-23
Filia nr 3 - ul. Bielecka 141, 43-400 Cieszyń, tel. (033) 851-38-81

Albea 19 050 zł

Reszta za dwa lata bez odsetek!!!!*

Seicento 13 250 zł

Reszta za dwa lata bez odsetek!!!!*

Punto 17 800 zł

Reszta za dwa lata bez odsetek!!!!*

www.euromot.com.pl

FIAT

CZAS NA NOWY SAMOCHÓD

Kasa dla Śląska

Do 2006 r. Unia Europejska przeznaczyła dla Polski 12,8 miliarda euro. Tylko w Zintegrowanym Programie Operacyjnym Rozwoju Regionalnego (ZPORR) pieniądze podzielono na poszczególne województwa.

W ramach ZPORR województwo śląskie otrzymało prawie 280 mln euro. Procedurę związaną z przyznaniem dotacji w większości przypadków prowadzi Śląski Urząd Marszałkowski. Projekty związane z promocją przedsiębiorczości oraz rozwojem mikroprzedsiębiorstw trafiają do Górnos Śląskiej Agencji Rozwoju Regionalnego.

Dzięki unijnym pieniądзом powstanie m.in. obwodnica Bytomia, zmodernizowany zostanie układ komunikacyjny w centrum Sosnowca, przebudowane będą niebezpieczne skrzyżowania w Chorzowie, Tarnowskich Górach, Rybniku, Tychach czy Piekarach Śląskich. W Katowicach do ul. Sądowej zostanie przedłużona ul. Grundmanna. ■ **IC**

REKLAMA

07619271A

Alliance Française

Uniwersytet Śląski

40-007 Katowice, ul. Bankowa 12
tel. 253 73 93 (AF), fax 253 67 84

Francuski dla firm i instytucji. Prowadzimy specjalistyczne kursy językowe na zlecenie firm i instytucji.

Francuski dla pracowników:

- bankowości
- sekretariatu
- administracji publicznej i samorządowej
- hotelarstwa i turystyki
- ekonomistów

Kurs j. francuskiego Alliance Française
40-009 Katowice
ul. Warszawska 5

Alliance Française, firma istniejąca od roku 1883, największa na świecie szkoła języka francuskiego, proponuje duży wybór kursów na wszystkich poziomach nauczania, kursy języka handlowego, prawniczego oraz kursy z zakresu hotelarstwa i turystyki, kurs języka francuskiego dla sekretarek, jak też kursy dla dzieci.

Jesteśmy ośrodkiem egzaminacyjnym DELF, DALF, dyplomów Alliance Française de Paris, CCIP – Paryskiej Izby Handlowej i CILS (Uniwersytet Sienne).

Uwaga! Zapisy na kursy organizowane w semestrze zimowym/letnim 2004/2005 od 7.09.2004

Nową propozycją są kursy dopołudniowe (wszystkie poziomy nauczania, dla chętnych 15 proc. zniżki).

Informacji udziela sekretariat ośrodka.

Fundusze unijne

ING BANK

Rozmowa
z Eligiuszem Nowakowskim
z Departamentu Obsługi Klientów
Korporacyjnych ING Bank Śląski

Dokumenty standardowe przy ubieganiu się o kredyt inwestycyjny oraz wniosek o dotację.

Jaka jest minimalna i maksymalna kwota kredytu?

Kwota kredytu pomostowego może wynieść tyle, ile wynosi przyznana dotacja. Natomiast kwota kredytu inwestycyjnego w ramach wkładu własnego może być przyznana w zależności od środków jakimi dysponuje przedsiębiorstwo.

Ile wynosi wymagany przez bank wkład własny i od czego

zależy jego wysokość?

Dla kredytu inwestycyjnego finansującego część własną wkład musi wynosić 20%.

Jaki jest okres kredytowania?

Kredyt pomostowy może być udzielony na okres do czasu wypłaty dotacji z możliwością przedłużenia okresu kredytowania, jeżeli przesunięty zostanie termin wypłaty dotacji. Kredyt finansujący wkład własny będzie indywidualnie dostosowany do potrzeb kredytobiorcy i może być udzielony nawet na 10 lat.

W jakiej walucie może być udzielony kredyt i ile wynosi oprocentowanie?

Waluta kredytu to do wyboru PLN, EUR, USD. Natomiast oprocentowanie jest ustalane indywidualnie, na zasadach preferencyjnych.

Kiedy musi nastąpić spłata kredytu?

W przypadku kredytu pomostowego, kredytobiorca spłaca odsetki, a kapitał jest spłacany bezpośrednio z dotacji. Natomiast kredyt finansujący wkład własny będzie spłacany według harmonogramu spłaty.

Czy jest możliwość uzyskania karencji w spłacie kapitału?

Tak, ale tylko w drodze indywidualnych ustaleń.

Jakiego zabezpieczenia kredytu wymaga bank?

Jeżeli klient korzysta z kredytu pomostowego, istnieje możliwość zabezpieczenia jedynie w postaci cesji praw z umowy dotacji wraz z pełnomocnictwem do dysponowania środkami na rachunku, na który wpłynie dotacja, oraz weksla in blanco.

W przypadku kredytu finansującego wkład własny, zabezpieczenia stosowane są jak dla kredytów inwestycyjnych.

Jakiej wysokości prowizję pobiera bank?

Za samo złożenie wniosku, Bank nie pobiera prowizji. Za rozpatrzenie, jest to maksymalnie 1% kwoty wnioskowanego kredytu, za przyznanie kredytu to maksymalnie 2% od kwoty przyznanego kredytu, za wcześniejszą spłatę kredytu nie więcej niż 1% wcześniej spłaconej kwoty kredytu. Inne opłaty są ustalane zgodnie z Tabelą Opłat i Prowizji, dostępną w każdym oddziale. W razie jakichkolwiek wątpliwości zawsze można liczyć na pomoc Doradcy Klienta w najbliższym oddziale.

Przedsiębiorstwa, gminy i powiaty mogą liczyć nie tylko na pomoc unijną, ale także na ING Bank Śląski. W bardzo dobry sposób dostosował on swoje propozycje do wszystkich klientów, którzy będą mogli skorzystać z pieniędzy przyznawanych z funduszy Unii Europejskiej. ING Bank Śląski obok oferty finansowej, w ramach której będzie prowadził działalność kredytowo-rozliczeniową, służy także wszystkim przedsiębiorstwom i jednostkom samorządu terytorialnego czyli powiatom i gminom, fachową pomocą doradczą.

Co musisz wiedzieć o programach unijnych, czyli...

po pierwsze: przedsiębiorstwa

Najpopularniejsze programy unijne, które mają na celu wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw, są realizowane albo z funduszy przedakcesyjnych PHARE, albo z funduszy strukturalnych. Wśród tych pierwszych należy wymienić trzy, wspierające rozwój i najróżniejsze inwestycje:

> Sektorowy Program Rozwoju MSP i Innowacji – Krajowy Fundusz Dotacji Inwestycyjnych,

> Regionalny program wsparcia dla MSP Przedsiębiorczość w Polsce – Fundusz Dotacji Inwestycyjnych.

> Bezpieczeństwo i higiena pracy w sektorze MSP – Dotacja na inwestycje z zakresu BHP.

W ramach programów wspieranych z funduszy strukturalnych funkcjonują dwa. Pierwszy to Sektorowy Program Operacyjny – Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw (w skrócie SPO-WKP), który ma na celu bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw, w tym:

> wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw poprzez inwestycje,

> wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje,

> wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska.

Drugi program działający w ramach funduszy strukturalnych UE to Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (w skrócie ZPORR), obejmujący Mikroprzedsiębiorstwa.

Po drugie: gminy i powiaty

Programy dla Jednostek Samorządu Terytorialnego (JST), czyli dla gmin i powiatów, stworzone są przede wszystkim w ramach Funduszu ISPA i Funduszu Spójności. Duża część projektów finansowanych z tych funduszy jest realizowana na Śląsku, zwłaszcza, jeśli chodzi o ochronę środowiska.

Natomiast w ramach programów wspieranych z funduszy strukturalnych należy wymienić dwa:

> Sektorowy Program Operacyjny – Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw czyli SPO-WKP (Priorytet 1). Ma on na celu rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji

otoczenia biznesu. Jest on realizowany za pomocą kilku podstawowych działań:

– wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw,
– poprawa dostępności do zewnętrznych finansowania inwestycji przedsiębiorstw,
– tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm.

> Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego, czyli ZPORR, który ma na celu rozbudowę i modernizację infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów. W jego ramach pieniądze przekazywane są na

– modernizację i rozbudowę regionalnego układu transportowego,

– infrastrukturę ochrony środowiska,

– regionalną infrastrukturę społeczną,

– rozwój transportu publicznego w aglomeracjach.

Drugim ważnym wyznacznikiem tego programu jest rozwój lokalny obszarów wiejskich, obszarów podlegających restrukturyzacji oraz zdegradowanych obszarów miejskich, przemysłowych i powojennych. Program ten będzie miał na celu umocnienie lokalnej infrastruktury społecznej.

Ważne!

Ze względu na specyfikę programów unijnych – przede wszystkim Funduszu Spójności – oferta Banku będzie dopasowywana do indywidualnych przypadków. Każdy Samorząd zainteresowany złożeniem wniosku będzie mógł skorzystać z doradztwa pracowników Banku.

Kredyt, ale jaki?

Możesz wybrać najodpowiedniejszy dla siebie kredyt. Pomogą ci w tym pracownicy Banku. Oferta kredytów ING Banku Śląskiego powiązanych z funduszami unijnymi obejmuje:

> kredyt pomostowy przeznaczony na refinansowanie inwestycji,

> kredyt finansujący wkład własny przeznaczony na współfinansowanie projektu.

Kredyt plus rachunek bieżący

Razem z ofertą kredytową ING Bank Śląski wprowadził ofertę rozliczeniową, czyli otwarcie rachunku bieżącego, umożliwiającego przeprowadzanie rozliczeń dotacji i inwestycji. Możesz wybrać spośród dwóch opcji:

> Rachunek bieżący

– klasyczny

> Rachunek bieżący z opcją regulowania należności przez Bank.

Krok po kroku

Jeżeli chcesz skorzystać z dotacji wspierającej twój projekt musisz przejść odpowiednią drogę. W przypadku kredytu pomostowego, droga ta ma wiele etapów. Krok po kroku wyjaśniamy, co musisz zrobić:

1. Drogę rozpocznij od konsultacji z Doradcą Klienta w Banku lub z Instytucją Wdrażającą. To one pomogą ci wybrać najodpowiedniejszą dla Ciebie opcję i powiedzą, co robić dalej.

2. Jeżeli już uzyskasz odpowiedź na wszystkie pytania, złóż wniosek o kredyt w oddziale Banku.

3. Poczekaj na uzyskanie bankowej promesy kredytowej lub kredytowej umowy warunkowej.

4. Wtedy złóż wniosek o dotację w odpowiedniej Instytucji Wdrażającej.

5. Podpisz Umowę o pomoc finansową, czyli o dotację, z Instytucją Wdrażającą.

6. Podpisz Umowę o kredyt z Bankiem, który w następnej kolejności uruchomi kredyt.

7. Rozpocznij realizację swojego projektu inwestycyjnego.

8. Oczekuj, że w każdej chwili dostaniesz wypłatę dotacji z Instytucji Wdrażającej.

9. Na koniec czeka cię tylko spłata kredytu.

Realizacja płatności z rachunku odbywa się w oparciu o złożone przez ciebie, jako posiadacza rachunku, dyspozycje. Bank z twojego upoważnienia będzie zarządzać środkami przeznaczonymi na finansowanie Projektu. Polegać to będzie na terminowym regulowaniu należności na rzecz wykonawców lub podwykonawców projektu. Płatności w PLN uruchamiane będą wyłącznie w oparciu o złożone przez ciebie faktury, bez konieczności złożenia dodatkowej dyspozycji przelewu.

MINISŁOWNICZEK

• MSP – adresaci unijnych Programów są definiowani zgodnie z Ustawą „Prawo działalności gospodarczej”, tj. zgodnie z segmentacją w Banku, obejmującą małe, średnie i duże przedsiębiorstwa.

• Programy przedakcesyjne są w dalszym ciągu dostępne a niektóre z nich będą udostępnione dopiero w ciągu najbliższych miesięcy.

ING BANK

Grupa ING rozpoczęła działalność w Polsce w 1991 wraz z utworzeniem Oddziału ING Banku w Warszawie. Oddział, jako pierwszy zagraniczny bank działający na terytorium Polski uzyskał pełną licencję bankową. Jego działalność koncentrowała się na bankowości inwestycyjnej oraz obsłudze klientów korporacyjnych. Oddział połączył się z ING Bankiem Śląskim w Katowicach w 2001 roku. W wyniku połączenia powstał nowy, silniejszy ING Bank Śląski oferujący usługi zarówno dla klientów instytucjonalnych jak również dla klientów detalicznych. Oferta dla klientów instytucjonalnych nadal jest firmowana nazwą ING Bank i obejmuje obecnie usługi dla małych firm (KONTO ZYSK, ZYSK z LWEM), średnich przedsiębiorstw (Pakiet ProBIZNES) oraz kompleksową obsługę dużych klientów korporacyjnych.

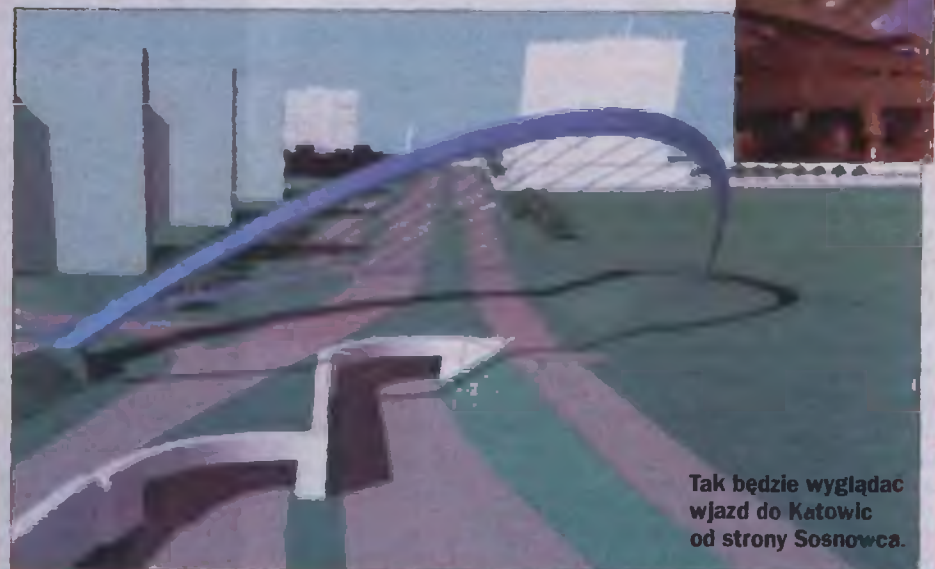
6 My w Europie

Jedno z największych w kraju lotnisk, rozrastająca się na naszych oczach sieć dróg, kolejne firmy zainteresowane inwestowaniem. Przyszłość Śląska wiąże się z nauką i nowymi technologiami.

Region przyszłości

SUPERBUDOWA

Okołice katowickiego Ronda to aktualnie największy plac budowy w Polsce, gdzie prace są prowadzone bez wstrzymania ruchu. Już za dwa lata kierowcy będą mogli przejechać tędy liczącym ponad 600 metrów długości tunelem. To pierwszy tego typu obiekt w Polsce.

Tak będzie wyglądać wjazd do Katowic od strony Sosnowca.

WITAMY W KATOWICACH

Po tegorocznej rozbudowie Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice” w Pyrzowicach stał się trzecim lotniskiem w kraju pod względem liczby odprawianych pasażerów. Wyprzedzają go tylko warszawskie Okęcie i podkrakowskie Balice. Górnośląskie Towarzystwo Lotnicze nie zamierza jednak spocząć na laurach. W ciągu dwóch najbliższych lat powierzchnia terminalu pasażerskiego ma się jeszcze podwoić.

Wjazd do Katowic od strony Chorzowa.

A4 PO KAWAŁKU

W województwie śląskim kierowcy mają aktualnie do dyspozycji najdłuższy odcinek autostrady w Polsce. Trasa z Kleszczowa do Wrocławia ma 144 km długości. Z Krakowa do Wrocławia będzie można przejechać autostradą w przyszłym roku.

Aktualnie w województwie śląskim budowane są trzy odcinki autostrady A4. Z Chorzowa Batorego do Rudy Śląskiej Wirku ma 6,3 km długości, z Wirku do Sośnicy 9,5 km. – Oba odcinki będą gotowe jeszcze w tym roku. Na pewno zdążymy przed Bożym Narodzeniem – uśmiecha się Sylwester Kasperek, naczelnik wydziału autostrad Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Katowicach. Budowa fragmentu trasy z Sośnicy do Kleszczowa podlega opolskiemu oddziałowi GDDKiA. Ten odcinek autostrady ma być gotowy w połowie przyszłego roku.

Po jego oddaniu do użytku autostrada pomiędzy Wrocławiem a Krakowem stanie się wreszcie jednolitym odcinkiem.

DTŚ CORAZ DŁUŻSZA

Dokończenie budowy katowickiego odcinka Drogowej Trasy Średnicowej ma kosztować około 250 mln zł. Kierowców czeka jeszcze zamieszanie związane z przebudową wiaduktu na ul. Sokolskiej. Wiosną przyszłego roku obiekt ma zostać wyburzony. Całkowicie przebudowany wiadukt ma być gotowy pół roku później.

Od ponad trzech lat trwają prace przygotowawcze do budowy zachodniego odcinka DTŚ (między Rudą Śląską a Gliwicami). Najbardziej zaawansowane są w Rudzie Śląskiej. W mieście są już gotowe mieszkania dla osób wykwaterowanych z wyburzanych budynków. W tym roku mają zostać rozpisane pierwsze przetargi na prace budowlane.

– W Zabrzu wykwaterowania rozpoczyna się w tym roku i potrwać do końca roku 2005. W Gliwicach wykwaterowania planowane są na przełomie lat 2005 i 2006 – zapowiada Ireneusz Maszczyk, prezes spółki Drogowa Trasa Średnicowa S.A.

Na przygotowania do budowy DTŚ Zachód wydano już prawie 85 mln zł. W tym roku planuje się wydatki na poziomie 56 mln zł. Całkowity koszt budowy to ok. 1,3 mld zł. Drogowcy liczą min. na prawie 800 mln zł dotacji z Unii Europejskiej.

– Jeśli nie pojawią się problemy z finansowaniem, droga będzie gotowa w 2009 roku – mówi Ireneusz Maszczyk.

Niedawno pojawiły się już plany przedłużenia DTŚ na wschód. Wschodni odcinek trasy miałby około 20 km długości. Ma prowadzić przez Mysłowice, Sosnowiec i Będzin do Dąbrowy Górniczej. Jeśli wszystko pójdzie zgodnie z planem, kierowcy będą mogli przejechać DTŚ z Gliwic do Dąbrowy Górniczej w 2013 r.

CZY WIECIE, ŻE...

Po oddaniu do użytku Drogowej Trasy Średnicowej z Gliwic do Katowic czas przejazdu między miastami skróci się o ponad 75 procent. Kierowcy będą mogli zaoszczędzić prawie połowę ze zużywanego do tej pory paliwa. Eksperci szacują, że uda się uniknąć około 80 procent wypadków. ■

Lokata
Celująca
na
6
miesięcy

oprocentowanie
do **5,75%***
minimalny wkład **1000 zł**

BGŻ S.A. Oddział Regionalny
ul. Teatralna 17a
40-950 Katowice,
tel. (032) 253 72 21

Oddział w Tarnowskich Górach
ul. Cebuli 5
43-600 Tarnowskie Góry,
tel. (032) 285 58 60

www.bgz.pl
Infolinia 0 801 123 456

Teraz trafisz w pewny zysk!

Oto najlepsza propozycja dla Twoich pieniędzy na najbliższe 6 miesięcy, a nawet dłużej. Ulokuj swoją inwestycję na wyjątkowo atrakcyjnej lokacie BGŻ S.A. do końca roku, a skłócasz z atrakcyjnymi, stałymi oprocentowaniami do 5,75%!

BGŻ S.A.

Jastrzębie Zdrój

to liczące blisko 100 tys. mieszkańców miasto położone w południowej części województwa śląskiego, w sąsiedztwie dużych miast Górny Śląska, jak również w pobliżu miejscowości Beskidu Śląskiego. Południowo-zachodnia granica miasta jest zarazem granicą Polski z Republiką Czech. Jastrzębie w połowie XX wieku Jastrzębie Zdrój było znanym w całej Europie uzdrowiskiem. Jednakże odkrycie złóż węgla kamiennego zmieniło charakter miejscowości. Zaczęły powstawać kopalnie, a Jastrzębie stało się znaczącym ośrodkiem życia gospodarczego.

Inwestycje w mieście

Droga rozwoju gospodarczego miasta na najbliższe lata wyznacza Strategia Rozwoju Miasta do 2010 roku, która obecnie jest aktualizowana. Aktualizacja ta ma na celu nie tylko wydłużenie horyzontu czasowego istniejącego dokumentu (do 2015 roku), ale również poszerzenie zawartych w niej priorytetów i celów rozwojowych zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego.

Przykładem inwestycji zapisanej w obecnym dokumencie jest budowa „Drogi Głównej Południowej”, która będzie dodatkowym połączeniem planowanej autostrady A1 z Jastrzębiem i drogami krajowymi w południowej części woj. śląskiego.

Jastrzębie Zdrój już od 1998 roku aktywnie uczestniczy w pozyskiwaniu środków finansowych z dostępnych funduszy Unii Europejskiej. W 2002 roku dzięki środkom otrzymanym z programu PHARE Inicjatywa II zmodernizowano ulicę Cieszyńską, ulicę Północną, a także Wąw Północny wzdłuż rzeki z rzędem. Wymienione zadania drogowe uzyskały wsparcie unijne o łącznej wartości ponad 4 mln zł. Natomiast z programu PHARE Społeczno-Gospodarcza realizowany był projekt „Odprowadzenie ścieków z terenów przeznaczonych pod inwestycje w Jastrzębiu Zdrój – Pole Ruptawa i Pole Ebie”. Na wykonanie tego zadania pozyskano ponad 1,3 mln zł.

Dzięki tym i podobnym inwestycjom nasz miastoś może powiedzieć, że Jastrzębie Zdrój ma bardzo dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną i układ komunikacji miejskiej. Jednak miasto nie porzeka na tym. Kontynuowane są starania o dofinansowanie kolejnych zadań o doniosłym znaczeniu dla rozwoju infrastruktury komunalnej.

Obecnie Miasto Jastrzębie Zdrój stara się o dofinansowanie w ramach Funduszu Społeczności przedsięwzięcia pn. „Rozwinięcie gospodarki wodno-ściekowej dla mieszkańców gmin Jastrzębie Zdrój, Mszana, Godów, ochrona zlewni rzeki Odry i Wąw”. Realizacja projektu pozwoli uporządkować kompleksowo gospodarkę ściekową i odpadową na obszarach gmin zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi i unijnymi.

W sierpniu tego roku akceptację władz woj. śląskiego uzyskało również przez miasto w ramach zrealizowanego Projektu Operacyjnego Rozwoju Regionu w ramach Funduszy Europejskich i Funduszy Regionalnych dwa wnioski dotyczące modernizacji ulicy Libawskiej jako drogi komunikacyjnej do terenów inwestycyjnych oraz modernizacji ulicy Północnej i ulicy Wąw Północny. W październiku tego roku Miasto Jastrzębie Zdrój uzyskało również pozwolenie na budowę i pozwolenie na wydobycie z wyrobiska odkrywkowego. Program rewitalizacji obszarów miejskich i program rewitalizacji terenów poprzemysłowych.

Urząd Miasta Jastrzębie Zdrój, Al. Józefa Piłsudskiego 60, 44-335 Jastrzębie Zdrój
tel. 0 (...) 32 47 85 100, fax 0 (...) 32 47 17 070, e-mail: miasto@wm.jastrzabie.pl, www.jastrzabie.pl

4 LATA gwarancji

Opel. Twórcze myślenie -
lepsze samochody.

**Wybierz niezawodne rodzinne auto i gwarantowany spokój przez 4 lata!
2 lata gwarancji fabrycznej i 2 lata gwarancji serwisowej OPLA gratis!**

Astra Classic II już od 45.450 zł

Dostępne w Salonach OPEL:

Wawrosz
Bielsko-Biała ul. Warszawska 158, tel. 811 02 49-50
www.wawrosz-opel.com.pl
Oświęcim ul. Krakowska 21, tel. 844 30 03
Strumięń ul. Główna 1a, tel. 857 14 00+3,

Kanclerz
Ruda Śląska (Wirek) ul. Obr. Westerplatte 26, tel. 2420 883
Przyszwice ul. Gliwicka 9, tel. 301 99 99 fax 301 99 00
www.kanclerz.com.pl

Mucha
Mikołów ul. Katowicka 59, tel. 226 28 10
Tychy ul. Beskidzka 51, tel. 325 00 00
www.opelmucha.com.pl

M&M Cars
Katowice, ul. Lotnisko 81
tel. 209 16 60
obok C.H. GEANT
www.mmcars.pl

Asko
Tarnowskie Góry
ul. Gliwicka 65,
tel. 285 60 88, fax 285 63 11
www.opel-asko.com.pl

Fijałkowski
Rybnik
ul. Żorska 75 tel. 423 97 00
Jastrzębie Zdrój
ul. Armii Krajowej 70, tel. 476 7000

Śródula
Sosnowiec ul. Zuzanny 24
tel. 294 08 30
obok C.H. AUCHAN
www.dealer.net.com.pl

Poszukiwany, poszukiwana...

Jak można znaleźć pracodawcę bez konieczności wyjazdu z kraju? Jednym ze sposobów jest wyszukanie oferty pracy poprzez Europejski Portal Mobilności Zawodowej, czyli EURES.

CO TO JEST EURES?

EURES to baza ofert pracy pracodawców zainteresowanych rekrutacją pracowników z zagranicy i jednocześnie baza CV osób poszukujących pracy za granicą. Wiarygodność i uczciwość ofert pracy zamieszczonych w bazie sprawdzana jest przez doradcę EURES przypisanego do danego regionu w danym kraju. W EURES nie ma jedynie ogłoszeń o wolnych miejscach pracy w instytucjach europejskich. Są one publikowane na stronie internetowej EPSO (European Communities Personnel Selection Office) Komisji Europejskiej: www.europa.eu.int/epso.

JAK PRZEGLĄDAĆ OFERTY?

Aby przeglądać umieszczone w bazie EURES oferty pracy, należy przede wszystkim posiadać dostęp do Internetu. Trzeba również znać język angielski, francuski lub niemiecki w stopniu umożliwiającym zrozumienie

oferty, skontaktowanie się z doradcą EURES oraz z potencjalnym pracodawcą za granicą.

KROK PO KROKU...

- > wpisz adres internetowy www.europa.eu.int/eures
- > wybierz język (strona główna jest dostępna również w języku polskim)
- > kliknij w link Znaleźć pracę (Find a Job, Stellenangebote, Trouver un emploi)
- > kliknij w link Szukaj Pracy (Search for a Job, Stellensuche, Recherche d'un emploi)
- > Na monitorze pojawi się wyszukiwarka ofert. Są one pogrupowane według kilku kategorii: branża, doświadczenie, kraj, ukończona edukacja, rodzaj umowy (w pełnym lub niepełnym wymiarze godzin, staż), okres umowy (praca na czas nieokreślony, praca czasowa), data umieszczenia oferty w bazie.
- > Aby jeszcze dokładniej określić, jakiej pracy szukamy, można w okienku Słowo Kluczowe wpisać

słowo, które znajdzie się w treści oferty (np. nazwa zawodu lub specjalizacji).

* po podaniu kryteriów wyszukiwania klikamy na przycisk Wyszukaj; na ekranie pojawi się lista ofert zgodnych z wybranymi przez nas warunkami.

UWAGA!

Im mniej kryteriów podamy wyszukiwarce, tym więcej ofert jest ona w stanie znaleźć w bazie. Większość ofert zamieszczana jest w języku kraju, z którego pochodzi pracodawca. Wyszukiwanie według słów kluczowych w jednym z dostępnych języków nie musi więc koniecznie wyświetlić wszystkich ofert dostępnych w bazie danych.

JAK ODPOWIEDZIEĆ NA OFERTĘ?

Aby odpowiedzieć na ofertę pracy, należy przesłać swoje CV w formacie europejskim (wzór dostępny m.in. na stronie internetowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Katowicach: www.wup-katowice.pl) oraz list motywacyjny na podany adres e-mailowy lub pocztowy bądź też skontaktować się telefonicznie z doradcą EURES lub bezpośrednio z pracodawcą.

Swobodny przepływ pracowników

Po rozszerzeniu Unii Europejskiej tylko trzy kraje wcześniejszej „piętnastki” zdecydowały się zastosować wobec Polski zasadę swobodnego przepływu pracowników. Swoje rynki pracy otworzyły Wielka Brytania, Irlandia i Szwecja. W praktyce oznacza to, że możemy jechać do tych krajów w poszukiwaniu pracy bez uprzedniego zezwolenia oraz, że kraje te gwarantują Polakom dostęp do rynku pracy na takich samych zasadach jak swoim obywatelom. Pozostałe kraje, z wyjątkiem innych państw wstępujących, wprowadziły dla obywateli polskich tzw. okresy przejściowe. Wiąże się to z koniecznością z uzyskania pozwolenia na pracę jeszcze przed wyjazdem. ■

katowice.pl) oraz list motywacyjny na podany adres e-mailowy lub pocztowy bądź też skontaktować się telefonicznie z doradcą EURES lub bezpośrednio z pracodawcą.

JAK UMIEŚCIĆ W BAZIE SWOJE CV?

Innym sposobem znalezienia pracy przez EURES jest zamieszczenie w bazie swojego CV. W tym celu wystarczy wypełnić gotowy formularz. CV osób poszukujących pracy są dostępne dla pracodawców zarejestrowanych w bazie EURES.

Aby zamieścić swój życiorys w bazie EURES musimy posiadać swój login i hasło, tak jak w przypadku kont pocztowych na serwerach onet.pl czy wp.pl. W tym celu:

- > kliknij na link New CV (Neuer CV, Nouveau CV)
- > zarejestruj swoje dane (imię, nazwisko, data urodzenia, adres), stwórz swój własny unikatowy login i hasło dostępu (dzięki nim będziesz mógł wchodzić na stronę i sprawdzać, czy jakiś pracodawca jest tobą zainteresowany)
- > po zalogowaniu do konta (Login to your CV) możesz wypełnić swój formularz CV; postępuj zgodnie ze wskazówkami i wypełnij wszystkie pola

> możesz czekać na odpowiedź ze strony pracodawców lub od razu sprawdzić czy twój życiorys pasuje do któregoś z ofert zarejestrowanych w bazie; w tym celu kliknij na link Job matching my CV (Stellenangebote passend zu meinem CV, Offres d'emploi qui correspondent à mon CV).

UWAGA!

Dane w swoim CV możesz w każdej chwili zmienić. W tym celu wystarczy zalogować się na stronę.

Osoby poszukujące pracy muszą regularnie odwiedzać swoje strony domowe. Jeżeli osoba poszukująca pracy nie odwiedzi swojej strony przez dwanaście tygodni, jej dane nie będą już dostępne dla pracodawcy. Jeżeli osoba poszukująca pracy nie odwiedzi swojej strony domowej przez rok, jej dane zostaną skasowane.

Pełny dostęp do CV posiadają doradcy EURES i pracodawcy, którzy zarejestrowali się w serwisie. Jeśli osoba dokonała wyboru „anonimowy” dla swojego CV on-line, pracodawcy mogą skontaktować się nią poprzez EURES, w taki sposób aby dane osobowe nie zostały ujawnione.

■ OPRAW. IC

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach, <http://europa.eu.int/eures>

W Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Katowicach codziennie ustawia się kolejka chętnych do pracy za granicą.

CYPR

> **pielęgniarki (ogólna, pierwsza pomoc, chirurgia, kardiologia, cukiernicy)**

wymagania: mężczyzna lub kobieta, wiek 24-50 lat, wykształcenie: medyczne potwierdzone doświadczeniem (wymagane certyfikaty i zaświadczenia), doświadczenie 2 lata (wymagane referencje), znajomość języka angielskiego lub greckiego, prawo jazdy

> **operator obrabiałek skrawających**

wymagania: mężczyzna, wiek 25-45 lat, doświadczenie 1 rok, wykształcenie średnie – technikum, pożądana znajomość języka angielskiego lub greckiego, prawo jazdy

> **pracownicy budowlani (formier, kowal, pracownik przy zalewaniu stropów)**

wymagania: mężczyzna lub kobieta, wiek 24-50 lat, doświadczenie 2 lata (wymagane referencje), wykształcenie średnie – technikum zawodowe, pożądana znajomość języka rosyjskiego, angielskiego lub greckiego, prawo jazdy

> **elektryk, inżynier elektryk**

wymagania: mężczyzna, wiek 25-35 lat, doświadczenie 5-10 lat, wykształcenie: średnie lub wyższe, znajomość języka angielskiego lub greckiego, dodatkowe umiejętności: projektowanie instalacji klimatyzacyjnych

> **spawacz, monterzy konstrukcji metalowych, pracownicy do stawiania konstrukcji aluminiowych**

wymagania: mężczyzna, wiek 20-32 lata, doświadczenie w zawodzie, wykształcenie średnie lub wyższe, znajomość języka angielskiego lub greckiego, prawo jazdy

> **mechanik samochodowy**

wymagania: mężczyzna, wiek 25-40 lat, doświadczenie 5 lat w serwisie VW lub AUDI, wykształcenie zawodowe lub średnie, znajomość języka ang. lub greckiego, prawo jazdy

> **technik**

wymagania: mężczyzna, wiek 25-40 lat, doświadczenie 5 lat w serwisie VW lub AUDI, wykształcenie zawodowe lub średnie, znajomość języka ang. lub greckiego, prawo jazdy

> **technik budowlany**

wymagania: mężczyzna, wiek 25-40 lat, doświadczenie 5 lat, wykształcenie średnie lub wyższe, znajomość języka angielskiego lub greckiego, prawo jazdy

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Cypr czeka na polskich turystów i pracowników.

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

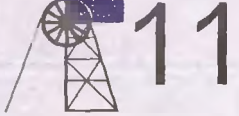
Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach

10 My w Europie

Warunki zatrudnienia w niektórych krajach Unii Europejskiej

My w Europie

POŚREDNICZĄ W ZATRUDNIENIU

LARSEN
40-031 Katowice ul.
Sienkiewicza 17/3
Telefon: 032 6080762

Przedsiębiorstwo
Produkcyjne –
Usługowe „MIDEX” S.
C.
41-709 Ruda Śląska
ul. Hallera 18a
Telefon: 032 7721363

„CHIAROMONTE” Sp.
z o.o.
42-200 Częstochowa
ul. Brzeźnicka 46 b
lok. 254
Telefon: 034 3655780

„CONTRAKT 2002”
42-200 Częstochowa
ul. Kiedrzyńska 134
Telefon: 034 3255174

SILESIA PERSONAL Sp.
z o.o.
47-400 Racibórz ul.
Pastora Michejdy 48
Telefon: 032 4151998
FILIA
Opole ul. Reymonta 16
Telefon: 077 4548850
FILIA
Katowice ul.
Konopnickiej 3

Agencja Pracy APM
47-400 Racibórz ul.
Batorego 5/1
Telefon: 032 7552381
FILIA
Zabrze ul. Wolności
262/501
Telefon: 032 7761381
FILIA
Rybnik ul. Raciborska
7A
Telefon: 032 7559975

Agencja Usług i Handlu
POLITROP S.C.,
42-200 Częstochowa
ul. Kisielewskiego 63
Telefon: 034 3720934

PEH.U. „TOM-POL” S.C.,
41-200 Sosnowiec ul.
Towarowa 13
Telefon: 032 2933416

MEDENT Handel
Sprzętem Medycznym
47-400 Racibórz ul.
Ludwiki 4
Telefon: 032 4153347

JBM – consulting
40-096 Katowice ul. 3
Maja 34
Telefon: 032 2536717

Link Consulting G.
Nowak, A. Zych
40-022 Katowice ul.
Dąbrowska 8/7
Telefon: 032 7819901

FENIX
43-200 Pszczyna ul.
Mieszka I 46
Telefon: 032 3316022
FILIA
Opole ul. 1 Maja 61

Biuro Doradztwa
i Organizacji „LABOR”
Centrum Edukacyjne
43-400 Cieszyń ul.

Bobrecka 1
Telefon: 033 8582241
MUSIC AND BUSINESS
CENTER Agencja
Artystyczno-Usługowa
40-655 Katowice ul.
Tyska 6/13
Telefon: 032 2027993
FILIA
Katowice ul. Pusta 15
Telefon: 032 3523322

ALPEX
Przedsiębiorstwo
Budownictwa
Górniczego Sp. z o.o.
44-335 Jastrzębie
Źródło ul. Opolska
pawilon 723
Telefon: 032 4701212
FILIA
Bytom ul.
Bernardyńska 1
Telefon: 032 2812806

DERKSEN
DIENSTVERLENING Sp.
z o.o.
44-100 Gliwice ul.
Rynek 21/1
Telefon: 032 2316006

MODUS 7 –
PROMOCJA KADR
43-300 Bielsko-Biała
ul. Aleksandrowicza 43
Telefon: 033 4973331

OLYMPIA
43-300 Bielsko-Biała
ul. Grunwaldzka 25/1
Telefon: +48
602369757
KOMET S.C.
42-674 Zbrostawice ul.
Wolności 53
Telefon: 032 2337136

Przedsiębiorstwo Usług
Technicznych
i Handlowych
„POLCARBO” Spółka
Jawna
43-600 Jaworzno ul.
Grunwaldzka 235
Telefon: 032 7512340

INDEX S.C.
40-019 Katowice ul.
Stawowa 5/7
Telefon: 032 7818341
FILIA
Warszawa ul. Al.
Jerozolimskie 44/124
Telefon: 022 3309460
FILIA
Wrocław ul. Kościuszki
34/204
Telefon: 071 7926045

IN PERSON-POLSKA
Sp. z o.o.
47-400 Racibórz ul. pl.
Dworcowy 1
Telefon: 032 4100486

B&J BOŻENA KŁEBEK
41-200 Sosnowiec
ul. Małachowskiego 9
Telefon: 032 2664823

Prywatne agencje
pośrednictwa pracy
za granicą, zarejestrowane
w Ministerstwie
Gospodarki
na podstawie:
www.praca.gov.pl

Praca na papierze

FRANCJA

> Osoba ubiegająca się o zatrudnienie nie może przybyć dobrowolnie do Francji, aby szukać pracy, o ile nie otrzymała zezwolenia na dostęp do rynku pracy. Pracodawca francuski jest inicjatorem procesu rekrutacji cudzoziemca.

> Aby pracować we Francji, należy posiadać kartę pobytu i kartę pracy. > W ciągu trzech miesięcy od przybycia na terytorium państwa należy złożyć wniosek o wydanie karty pobytu w prefekturze, podprefekturze, merostwie lub komisariacie policji w zależności od miejsca, gdzie dana osoba przebywa.

> Przyszły pracownik powinien dołączyć do wniosku poświadczenie zatrudnienia podpisane przez pracodawcę (określające m.in. przewidywany okres zatrudnienia).

> Aby legalnie pracować we Francji obywatele Polski muszą uzyskać zezwolenie na pracę.

> Rodzaj zezwolenia na pracę zależy od okresu trwania umowy o pracę: – gdy umowa zawarta jest na okres krótszy niż 1 rok, wydawane jest tymczasowe zezwolenie na pracę (APT – Autorisation provisoire de travail), na odnawialny okres dziewięciu miesi-

rok i jest odnawialna. Jej posiadacz może zmienić pracodawcę. > procedura rekrutacyjna: – pracodawca składa w Dyrekcji Departamentu Pracy, Zatrudnienia i Szkolenia Zawodowego (DDTEFP) wniosek o zatrudnienie pracownika z Polski. Ponadto, pracodawca składa ofertę zatrudnienia w ANPE (Agencja Krajowa ds. Zatrudnienia) w ustawowym terminie sześciu tygodni. Po tej publikacji ANPE wydaje opinię i przekazuje ją do DDTEFP, która wydaje decyzję. Jeżeli decyzja jest pozytywna, pracownik zostaje wezwany przez biuro Urzędu ds. Migracji Międzynarodowej i poddany badaniom (w zależności od miejsca pobytu badania wykonywane są w Polsce lub we Francji). > po wydaniu świadectwa badania lekarskiego zostaje wydana umowa o pracę lub tymczasowe zezwolenie na pracę.

> następnie należy stawić się w wydziale ds. cudzoziemców w prefekturze właściwej dla miejsca pobytu z niezbędnymi dokumentami, zwłaszcza z egzemplarzem umowy o pracę z adnotacją DDTEFP, świadectwem badania lekarskiego i dokumentami podróży w celu otrzymania karty pobytu.

HISZPANIA

> Aby legalnie pracować w Hiszpanii, obywatel polski musi uzyskać pozwolenie na pracę, które wydawane jest na podstawie umowy o pracę.

> Do 30 kwietnia 2006 r. obowiązują procedury rekrutacyjne przewidziane Umową o wzajemnym przepływie pracowników między Hiszpanią a Polską. Pracownicy polscy są wybierani w procesach selekcyjnych na podstawie ofert zatrudnienia zgłaszanych przez przedsiębiorców hiszpańskich. Składane oferty mogą dotyczyć:

a) stanowisk długookresowych (oferty ogólne i wyspecjalizowane)
b) stanowisk o charakterze czasowym.

> Pracodawca powinien złożyć w lokalnym oddziale lub urzędzie pracy i spraw społecznych ofertę pracy, umowę o pracę oraz wniosek na wydanie zezwolenia na pracę i pobyt. Następnie zaaprobowane oferty zostają przekazane przez odpowiednie służby do Polski, gdzie odbędzie się rekrutacja.

> Umowy o pracę z kandydatami wyłonionymi w drodze selekcji są formalizowane na terytorium Polski. Równocześnie z umową o pracę zostaje pracownikowi wyda-

ne pozwolenie na pracę, a także przyznany mu zostaje numer identyfikacji obywateli (NIO).

> Wszyscy pracownicy, którzy będą pracować w Hiszpanii dłużej niż 180 dni, muszą złożyć podanie o wizę.

NIEMCY

> Obywatele wszystkich państw EOG mogą przebywać w Niemczech do 3 miesięcy bez pozwolenia na pobyt, pod warunkiem posiadania odpowiednich środków na sfinansowanie pobytu. Jeśli pobyt miałby trwać dłużej niż miesiąc, należy go zgłosić we właściwym miejscowo urzędzie ds. cudzoziemców (Ausländerbehörde). Pobyt dłuższy niż 3 miesiące wymaga uzyskania pozwolenia na pobyt (EG-Aufenthaltsbewilligung).

> Wysokow kwalifikowani przedstawiciele zawodów medycznych mogą starać się o pozwolenie na pracę w Niemczech na zasadach ogólnych, tzn. na podstawie rozporządzenia o wyjątkach od wstrzymania naboru pracowników zagranicznych (Anwerbestoppausnahmeregelung).

> O pozwoleniu na pracę występuje pracodawca, który we właściwej miejscowo Agencji ds. Pracy składa wniosek wraz z szeregiem załączników (poświadczenie kwalifikacji, opis funkcji wykonywanych w przedsiębiorstwie, dokładny opis stanowiska pracy, wraz z warunkami placowymi, potwierdzenie znajomości języka niemieckiego).

> W ciągu miesiąca po podjęciu pracy w Wielkiej Brytanii należy zarejestrować się w programie rejestracji pracowników (Worker Registration Scheme – WRS). Dokonuje się tego drogą pocztową. Jednorazowa opłata z tym związana wynosi 50 GBP.

> Otrzymane potwierdzenie rejestracji należy przedstawić pracodawcy. W przypadku zmiany pracodawcy należy uaktualnić zgłoszenie rejestracji, co nie wiąże się z dodatkowymi opłatami.

> Obywatele nowych państw członkowskich mogą bez ograniczeń wjeżdżać do Wielkiej Brytanii w celu poszukiwania i podejmowania pracy.

WIELKA Brytania

> W ciągu miesiąca po podjęciu pracy w Wielkiej Brytanii należy zarejestrować się w programie rejestracji pracowników (Worker Registration Scheme – WRS). Dokonuje się tego drogą pocztową. Jednorazowa opłata z tym związana wynosi 50 GBP.

> Otrzymane potwierdzenie rejestracji należy przedstawić pracodawcy. W przypadku zmiany pracodawcy należy uaktualnić zgłoszenie rejestracji, co nie wiąże się z dodatkowymi opłatami.

JAK NIE PAŚĆ OFIARĄ NIEUCZCIWEGO POŚREDNIKA?

1. Legalne wyjazdy do pracy mogą organizować jedynie licencjonowane agencje zatrudnienia, czyli te, które mają certyfikat Ministerstwa Gospodarki i Pracy. W kraju jest ich aktualnie ponad 170. Pełna lista dostępna jest w Internecie na stronie www.praca.gov.pl. Certyfikat oznacza, że dana agencja przedstawia dokumenty potwierdzające, iż nie zalega z podatkami i składkami na ubezpieczenie społeczne. Potwierdza również, że agencja nie naruszyła ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, czyli nie ma prawomocnego wyroku sądu np. za oszukiwanie osób poszukujących pracy.

2. Naszą ostrożność powinny wzbudzić ogłoszenia pośredników, którzy nie podają adresu, a jedynie numer telefonu i to z reguły komórkowego.

3. Bardzo istotna jest umowa z pośrednikiem. Na jej podstawie można domagać się swoich praw. Umowa musi zawierać nazwę pracodawcy, okres zatrudnienia i czas pracy (ile godzin dziennie), wysokość wynagrodzenia, rodzaj wykonywanej pracy i jej warunki, warunki zakwaterowania.

W umowie powinny się też znaleźć zapisy dotyczące wszelkich dodatkowych świadczeń socjalnych, o ile takie otrzymamy. Chodzi np. o ubezpieczenie zdrowotne,

ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków, warunki ubezpieczenia społecznego. Umowa powinna zawierać informacje o tym, jakie formalności trzeba załatwić, w jakich warunkach można podjąć pracę w kraju, do którego się wybieramy. Powinien się tam również znaleźć zapis, co grozi pośrednikowi w przypadku, gdy nie dotrzyma warunków umowy i do jakiego sądu można się zgłosić w takiej sytuacji. Dokument musi przedstawiać zakres odpowiedzialności cywilnej stron.

4. Jeśli ktoś domaga się pieniędzy w zamian za załatwienie pracy, lepiej od razu zrezygnować z jego usług. Wszelkie opłaty, jakie ponosi szukający pracy zagranicą, muszą być uwzględnione w umowie i wiązać się z kosztami faktycznie poniesionymi przez pośrednika. Pośrednicy oferujący pracę za granicą mogą pobierać tylko opłaty, związane np. z tłumaczeniem niezbędnych dokumentów, załatwieniem wizy czy podróżą do kraju pracodawcy.

5. Na naszą prośbę, pośrednik powinien pokazać umowę, jaką sam podpisał z pracodawcą. Powinny się w niej znajdować informacje na temat okresu zatrudnienia, rodzaju i warunków pracy, zasad wynagrodzeń, świadczeń socjalnych, zakresu odpowiedzialności cywilnej i trybu dochodzenia roszczeń. ■ NOT. IC

POZOSTAŁE PAŃSTWA UE/EOG

Obywatele polscy mają pełną swobodę przemieszczania się jako pracownicy do wszystkich nowych państw członkowskich Unii z wyjątkiem Malty. Oznacza to, że bez konieczności uzyskiwania jakichkolwiek zezwoleń, na zasadach takich samych jak obywatele tych państw można podjąć pracę: na Cyprze, w Czechach, w Es-

tonii, na Litwie, Łotwie, Słowacji, w Słowenii, na Węgrzech. Podejmowanie pracy na Malcie oraz w Grecji, Islandii, Lichtensteinie, Luksemburgu, Portugalii wymaga uzyskania zezwoleń na pracę. ■

> Po upływie 12 miesięcy zatrudnienia można uzyskać zezwolenie na pobyt, które w Wielkiej Brytanii ma charakter potwierdzenia prawa do pobytu.

> Podejmując pracę w Wielkiej Brytanii, należy uzyskać Numer Ubezpieczenia Społecznego. W tym celu trzeba zgłosić się do lokalnego biura Departamentu Pracy i Emerytur (Department for Work and Pensions) (w przypadku przebywania na terenie Anglii, Szkocji i Walii), a w Irlandii Północnej do Departamentu Rozwoju Społecznego (Department for Social Development). Uwaga: odrębne zasady obowiązują na Wyspie Man, w Gibraltarze i na Wyspach Normandzkich.

■ OPRAW. IC

Na podstawie: www.praca.gov.pl
Szczegółowe informacje na temat przepisów obowiązujących w poszczególnych krajach można znaleźć również na stronie internetowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Katowicach: www.wup-katowice.pl

GPN
GÓRNOŚLĄSKIE
PRZEDSIĘBIORSTWO
WODOCIĄGÓW
W KATOWICACH
40-026 Katowice, ul. Wojewódzka 19,
tel. (032) 255-28-37, fax (032) 256-11-81
e-mail: gpn@gpn.katowice.pl www.gpn.katowice.pl

Europejski standard dla wspólnej Europy

Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów w Katowicach zaopatruje w wodę pitną jedną z największych aglomeracji przemysłowych w zjednoczonej Europie – aglomerację śląską, wraz z jej kilkumilionową ludnością oraz przemysłem. Samo zaś GPN należy do największych producentów i dystrybutorów wody pitnej nie tylko w kraju, ale także w niedawno poszerzonej Unii Europejskiej.

Przez kilkadziesiąt lat swej działalności kadra i załoga GPN zgromadziła ogromną wiedzę i doświadczenie. Także czyste, chronione pod względem ekologicznym powierzchnie zbiorniki wodne, podziemne ujęcia wody głębinowej, technologie uzdatniania wody, majątek produkcyjny, sieć dystrybucyjna, zaplecze badawcze oraz szereg jednostek pomocniczych (np. ratownictwo chemiczne) – jakość i nowoczesność tego majątku wyznaczają GPN czołowe miejsce na mapie gospodarczej Unii Europejskiej. Bez przesady można stwierdzić, że to wszystko w wymierny sposób wzbogaciło obraz nowoczesnej Europy po wejściu naszego kraju do grona państw Unii.

Po pierwsze jakość

GPW od wielu lat należy do firm, które są w czołówce pod względem jakości produkcji i wdrażania nowoczesnych technologii uzdatniania wody – dostosowując je do zaleceń Światowej Organizacji Zdrowia. Zalecenia te, jak wiadomo są zbieżne z zaleceniami Unii Europejskiej.

Po 1 maja br., kiedy to Polska znalazła się w Unii, wiele rodzimych firm musi przejść trudny i niekiedy kosztowny proces dostosowawczy. Dla nich np. przewidziano tzw. okresy przejściowe. Zas oferowana przez GPW woda już znacznie wcześniej w pełni odpowiadała standardom unijnym. Dyrektywa unijna dotycząca jakości wody przeznaczonej do spożycia niczym nowym GPW nie zaskoczyła. Po prostu polskie wymagania prawne, które GPW jako jedno z niewielu w kraju spełnia od lat, były już dostosowane do tej i innych unijnych dyrektyw.

Zasadniczą rolę w tych wymaganiach odgrywa Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 19 listopada 2002 r. (zgodne z postanowieniami Dyrektywy Unii Europejskiej 98/93/EC) w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Ten akt prawny określa wymagania jakościowe, higieniczne, chemiczne i bakteriologiczne jakie powinna spełniać woda przeznaczona do spożycia.

Natomiast praktyczna strona funkcjonowania GPW pod kątem jakości została zweryfikowana poprzez uzyskanie w 2001 roku certyfikatu na System Zapewnienia Jakości w zakresie „Produkcja i dystrybucja wody do picia” oparty na normie ISO 9002. Następnie dokonano przebudowy dotychczasowego systemu zapewnienia jakości na system zarządzania jakością, zgodnie z nową normą EN ISO 9001:2000. Certyfikat przyznany został przedsiębiorstwu przez RWTUV 10 października 2003 r. Potwierdza to wystarczająco, że w GPW pomyślnie rozwiązano zagadnienie jakości w sposób systemowy, zgodny z ostrymi wymogami uznanej, niezależnej, europejskiej firmy certyfikującej jakim jest niemiecki TÜV.

Specyfika produkcji wody ma to do siebie, że nie da się zadekretować jej jakości raz na zawsze, na przykład jakimś jednorazowym aktem prawnym lub świadectwem. Produkcja wody to swego rodzaju produkcja „potokowa”, którą trzeba kontrolować niemal w sposób ciągły i wieloetapowy.

W GPW badania jakości wody prowadzone są w 10 laboratoriach i w 1 punkcie laboratoryjnym – bada się 64 parametry, w tym 6 oznaczeń bakteriologicznych. Do tego celu służy m.in. specjalistyczny sprzęt. Na przykład badania na zawartość metali wykonywane są na spektrofotometrach absorpcji atomowej, znajdujących się w laboratoriach w Katowicach, Będzinie i Maczku, aparaty do oznaczenia azotu organicznego znajdują się w Katowicach i Gozłkowicach, aparat do badań radiologicznych znajduje się w Maczku, a chromatograf gazowy w Katowicach.

Ciągła kontrola jakości wody w GPW prowadzona jest dwutorowo, tj. poprzez technologiczny monitoring w trybie on-line w kluczowych miejscach stacji uzdatniania, w sieci rurociągów magistralnych i w sieciowych zbiornikach wyrównawczych, gdzie zainstalowane są metnościomierze i chloromierze dokonujące pomiarów w trybie ciągłym. Dane pomiarowe transmitowane są do dyspozytora GPW, który w sytuacji zagrożenia jakości wody podejmuje natychmiastowe kroki zaradcze. Równolegle prowadzi się badania laboratoryjne wód na wszystkich etapach mających wpływ na jakość wody dostarczanej do Klienta. Rocznie laboratoria wykonują około 200 tysięcy oznaczeń wskaźników jakościowych, w tym 10.400 analiz bakteriologicznych.

EN ISO 9001

W kierunku przyszłości

Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów w Katowicach posiada ponad pięćdziesięcioletnią historię. Jego dorobek oraz ważna pozycja w prawidłowym funkcjonowaniu aglomeracji śląskiej nakazuje jednakże w miarę precyzyjne nakreślenie odpowiedzi, jaka jest przed nim bliższa i dalsza przyszłość – także ta związana z funkcjonowaniem w ramach UE.

Jednym z pilnych zadań jest przekształcenie formuły prawnej GPW – z przedsiębiorstwa państwowego na inną. Zgodnie z wymogami UE musi to nastąpić do 2006 r.

Wydaje się, że uzyskanie w przeszłości w wielu krajach unijnych doświadczenia w tym względzie mogłyby być bardzo pomocne.

W październiku 2000 roku Parlament Europejski uchwalił tzw. Ramową Dyrektywę Wodną (RDW). Ma ona dopomóc państwom członkowskim zapobiegać dalszej degradacji wód oraz promować zrównoważone wykorzystanie zasobów wodnych. W RDW przyjęto tzw. „podejście połączone” do ochrony zasobów wodnych ograniczające zanieczyszczenia u źródła ich powstawania oraz ustalenia norm jakości zrzuconych ścieków i norm jakości wód dla odbiorców. Zła jakość wód powierzchniowych oraz nadmierne eksploatowanie zasobów wód podziemnych stwarzają poważne zagrożenia w świetle prognozowanych zmian klimatycznych, a brak odpowiedniej ilości czystej wody może stać się barierą rozwoju społeczno-gospodarczego.

Według szacunków Komisji Europejskiej, wdrożenie tej dyrektywy w Polsce będzie wymagać nakładów aż 18 miliardów euro. Dlatego, chociaż państwa członkowskie mają obowiązek osiągnąć określone w RDW standardy do 2015 roku, to z uwagi na ogromny ciężar finansowy rząd polski uzyskał możliwość przedłużenia czasu dostosowawczego do 2027 r. Jaka jest aktualna sytuacja w tym zakresie w aglomeracji śląskiej?

Jak już wcześniej wspomnieliśmy, GPW dzięki odpowiednio prowadzonej od wielu lat polityce inwestycyjnej i modernizacyjnej, oferuje wodę pitną o najwyższych parametrach jakościowych. Jednakże wiele gmin korzysta z własnych ujęć lokalnych, które ze względu na swój charakter są źródłami niestabilnymi i w wielu przypadkach pozyskana z nich woda odbiega od obowiązujących norm krajowych oraz unijnych.

Przestrzeganie norm unijnych oraz pomoc i doradztwo w zakresie realizacji RDW ze strony instytucji UE może się przyczynić do zapewnienia odbiorcom w śląskiej aglomeracji wody pitnej o właściwych parametrach – bez ponoszenia kolejnych, wielomilionowych wydatków na dublowanie zdolności produkcyjnych GPW i budowanie lokalnych stacji uzdatniania wody. GPW posiada bowiem 150-procentową rezerwę zdolności produkcyjnych wody pitnej o europejskiej jakości, nie z nazwy, ale wynikającej ze stosowanych technologii.

GPW jako silna organizacja gospodarcza w regionie, o ogromnym doświadczeniu, może być wielce przydatna w realizacji oraz koordynowaniu w terenie trudnego programu wdrażania unijnej Ramowej Dyrektywy Wodnej w woj. śląskim, jednocześnie pozyskując na ten cel fundusze pomocowe UE.

Opis wakacyjnego krajobrazu

28 min = 28 gr

RQM001A. Szczegóły oferty w regulaminie Promocji.

Sony Ericsson T610

1 min = 1 gr

77 zł

(94 zł brutto)

- Minuta w Plusie kosztuje tylko 1 grosz!
- Nowe, niższe ceny telefonów!
- Sony Ericsson T610 w najpopularniejszej taryfie tylko 77 złotych (94 zł brutto).

BĘDZIN, Mołachowskiego 22, (032) 762 21 62
 BIELESKO-BIAŁA, Cieszyńska 145, (033) 811 79 12
 BRZEG, Chrobrego 2B, (077) 416 07 77
 CHRZANÓW, Al. Henryka 25, (032) 627 61 05
 CZECHOWICE-DZ. Niepodległości 14A, (032) 215 89 02
 CZĘSTOCHOWA, NMP 43, (034) 361 16 47
 JAWORZNO, Mickiewicza 23, (032) 615 60 52
 KATOWICE, Słowackiego 51, (032) 201 16 74
 KRZEPICE, Rynek 15, (034) 317 60 72
 LUBLINIEC, Lompy 1/1, (034) 356 36 22
 MYSŁOWICE, Gen. Ziętka 67, (032) 223 92 35
 MYSZKÓW, Kościuszki 22, (034) 313 11 18
 OLESNO, Rynek 15, (034) 359 78 76
 OLKUSZ, Rynek 9, (032) 754 35 35
 OŚWIĘCIM, 1000-lecie 2, (033) 842 38 90
 PIEKARY ŚL., K. Wyszyńskiego 14, (032) 287 14 60
 SIEWIERZ, Długosza 11, (032) 674 28 69
 SOSNOWIEC, Zuzanny 20, C.H. AUCHAN, (032) 730 60 51
 SZCZĘKOCINY, Plac Kościuszki 11, (034) 355 74 67
 TRZEBINIA, Piłsudskiego 8, (032) 753 29 99
 TYCHY, Towarowa 2, (032) 780 13 94
 USTRON, Ogrodowa 1, (033) 854 22 99
 WĘGIERSKA GÓRKA, Zielona 54A, (033) 862 37 77
 WISŁA, 1 Maja 64, (033) 855 28 79
 ZAWIERCIE, Marszałkowska 6, (032) 670 05 31

OPAL

Plus
GSM

Na grzyby

Ten rok jest wyjątkowy

– mówi 46-letni Justyn Kołek z Kęt, który zbiera grzyby od dzieciństwa. 15 lat temu uczynił z tego hobby swą życiową pasję. Ten prawdziwy król grzybów z Beskidów zebrał już setki borowików. Współpracuje z najwybitniejszymi badaczami grzybów w Polsce.

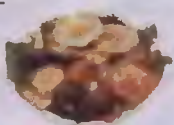
– Idźcie do lasu, bo grzybów jest dużo – zachęca, zdradzając sekrety udanego grzybobrania.

DZIŚ U NAS:

- ▶ Gdzie zbierać grzyby w woj. śląskim i opolskim
- ▶ Kiedy rosną i pod jakimi drzewami ich szukać – porady grzybiarzy
- ▶ Atlas grzybów – jak odróżnić prawdziwkę od muchomora, czyli które jadalne, a które trujące
- ▶ Wykaz grzybów pod ochroną
- ▶ Przechowywanie i suszenie
- ▶ Przepisy na potrawy z grzybów

ZA TYDZIEŃ: TWOJA FIRMA
 Poradnik
 początkującego
 biznesmena

Wysyp po pełni

Zawsze chodzę na grzyby po pełni księżyca i za każdy razem wychodzę z lasu z pełnymi koszami grzybów – mówi pan Kazimierz Pięta.

Wtedy, jego zdaniem, przez dwa tygodnie mamy zapewnione udane grzybobranie. Kiedy zaś księżyc znika na niebie i widać tylko chudziutki sierp można na dwa tygodnie zapomnieć o wyprawach do lasu.

– W takie dni nic się ciekawego nie znajdzie – zapewnia pan Kazimierz. – Niemal od dziecka zajmuję się zbieraniem grzybów i wiem, że tak jest. Lepiej poczekać do kolejnej pełni niż niepotrzebnie tracić czas chodząc po lesie.

Jak oblicza pan Kazimierz, kolejny duży wysyp grzybów czeka nas mniej wię-

cej pod koniec września. Potem mają nastąpić kolejne chude dwa tygodnie, a w drugiej połowie października grzybobranie ponownie mają być udane.

NIE TYLKO JESIENIĄ

Pierwsza fala grzybów zaczyna wyrastać wiosną, nie są to liczne gatunki i zwykle dość rozproszone w terenie. Na początku lata, w czerwcu i lipcu, jeśli nie jest zbyt sucho, zaczynają wyrastać gołąbki i kurki. Zwykle w drugiej połowie lata, w sierpniu i na początku września, jest zbyt sucho i grzyby wyrastają jedynie po większych opadach deszczu lub w wilgotnych siedliskach. Jeśli jednak lato jest chłodne i deszczowe, okres od drugiej dekady lipca może być nie gorszy niż jesień. Jesienny masowy wysyp grzybów zaczyna

KIEDY ZBIERAĆ GRZYBY?

się w połowie lub w końcu września i trwa do pierwszych przymrozków. Późną jesienią i w bezmroźnych okresach zimy można spotkać nieliczne, charakterystyczne dla tej pory roku, gatunki grzybów.

RANKIEM CZY W POŁUDNIE

Zwykle uważa się, że na grzyby należy chodzić wcześniej rano. To prawda, ale tylko, jeżeli wybieramy się do lasów masowo uczęszczanych przez grzybiarzy. Gdy chętnych do zbierania grzybów jest wielu, wybierając się na grzybobranie w południe możemy już po prostu grzybów nie znaleźć. O to, że nie wrócimy do domu z pustym koszem możemy być spokojni, gdy mamy tylko sobie znane miejsca. W takich zakamarkach lasu grzyby można znaleźć praktycznie cały dzień. ■ IB, MP

Kiedy wybieramy się na grzyby, sprawdzajmy najpierw, czy księżyc jest w pełni, czy też widać jedynie chudy sierp księżyca – radzi pan Kazimierz Pięta z Goszkowa Starego w gminie Niegowa.

MAPA GRZYBNYCH TERENÓW WOJEWÓDZTW: ŚLĄSKIEGO I OPOLSKIEGO

JAK NIE ZABŁĄDZIĆ W LESIE?

Zanim wybierzemy się do gęstego i nieznanego nam lasu, warto poznać kilka podstawowych zasad, by nie zabłądzić i w miarę bezproblemowo znaleźć drogę powrotną do domu.

Pomocny w takich przypadkach jest oczywiście kompas, który pokazuje bezbłędnie kierunki świata, ale kto dzisiaj wybiera się na grzyby z busołą? Wchodząc do lasu należy szukać punktów charakterystycznych dla danego terenu. Mogą to być tory kolejowe, szlaki turystyczne (warto zabrać mapę terenu), wzniesienia, leśniczówki, czy w końcu zwykłe paśniki dla zwierząt. Chodząc po lesie trzeba od czasu do czasu oderwać wzrok od podłoża i starać się zapamiętać, koło jakich elementów krajobrazu przechodzimy. Czasem jeśli nie mamy zupełnie pojęcia gdzie wysiśliśmy, warto na chwilę zatrzymać się i postać w ciszy. Możemy wtedy usłyszeć szmer samochodów poruszających się po odległej drodze, czy stukot przejeżdżającego pociągu. Zawsze możemy udać się w tamtym kierunku. Istnieje bowiem prawdopodobieństwo, że natkniemy się na

kogoś, kto zna drogę powrotną.

O wiele trudniej będzie nam wyjść z lasu, jeśli podczas grzybobrania zastanie nas zmrok. Możemy wprawdzie szukać wtedy wyznaczającej północ gwiazdy polarnej, ale nie zobaczymy jej przez korony drzew. W takiej sytuacji należy wyjść z lasu na otwartą przestrzeń i szukać szczęścia w gwiazdach. Pomocna w takich sytuacjach będzie latarka, bowiem kluczenie po gęstym lesie w ciemnościach może skończyć się nabiciem guza.

Najbezpieczniej jest oczywiście nie zapuszczać się w ogóle na teren dużych kompleksów leśnych, których nie znamy. Ze znalezieniem drogi powrotnej nie będzie problemów. ■ IB, MP

WARTO PAMIĘTAĆ!
Kierunki świata doskonale wskazują drzewa: zleńnoszary mech pokrywa je zawsze od strony północnej.

MOŻE GPS?

Jak twierdzą doświadczeni grzybiarze, którzy nie boją się nowości, warto zainteresować się GPS, czyli systemem pozwalającym określić położenie danego miejsca z dokładnością do kilku metrów. System ten pomoże bezbłędnie trafić po roku na miejsce, w którym udało nam się znaleźć wspaniałe grzyby. GPS może być także pomocny w chodzeniu po nieznanym lesie. Jest gwarancją, że nie zabłądzimy w terenie. Urządzenie to może być szczególnie przydatne wszystkim przyrodnikom i turystom, którzy lubią poruszać się poza szlakami, w „dzikim” terenie. Cena amatorskich odbiorników GPS nie przekracza 1000 zł. ■ IB, MP

wiedzieć powinien?

Na grzyby 3

Lasy sosnowe

Przeważają na obszarze całej Polsce, zwłaszcza na nizinach. Porastają zarówno tereny suche, jak i bagniste okolice. To bez wątpienia lasy, w których najczęściej zbieramy grzyby. Z jadalnych znajdziemy w nich prawdziwkę, podgrzybkę brunatną, podgrzybkę zajączką i kilka gatunków maślaków. Z dobrych grzybów jadalnych możemy spotkać także występującą w każdym typie lasie kurkę.

W młodnikach sosnowych masowo wyrastają niewiele warte maślaki sitarze i dość częste, chętnie zbierane: maślaki zwyczajne. Z niejadalnych masowo wyrastają w takich miejscach mleczaj rudy.

Pod sosnami, zwłaszcza na piaskach, spotkamy barwne muchomory czerwone. Inny pospolity muchomor w mszystych lasach sosnowych to muchomor cytrynowy. W

wilgotnych lasach sosnowych, o dnie pokrytym przez grubą warstwę mchu, jako masowy grzyb latem występuje jadalna i smaczna płachetka kołpakowata. Towarzyszą jej w takiej samej

lub większej ilości dwa jadalne duże gołąbki: gołąbek błotny i gołąbek płowiejący. Z

drobniejszych grzybów warto wspomnieć o skórzaku purpurowoblaszkowym z wierzchu specjalnie nie wyróżniającym się, ale za to o ciekawej, jak sama nazwa wskazuje, barwie blaszek. Późną jesienią pod sosnami, zwłaszcza na piaskach można znaleźć jadalne i bardzo cenione gąski zielonki oraz późnojesienne wodniczki. ■ IB, MP

Polska tradycja zbierania grzybów sięga początków wieku XVII. Wówczas zbierali je przede wszystkim biedacy. Były ważnym uzupełnieniem jadłospisu. Bo już wówczas grzyby suszono, solono i kiszone. Szlachta interesowała się zbieraniem grzybów jako formą spędzania czasu wolnego. Dziś grzyby zbierają nie tylko emeryci. Wyprawy do lasu stały się modne także wśród biznesmenów, spragnionych relaksu w ciszy lasu.

Grzybobrania to także niezły biznes. Wiedzą o tym właściciele gospodarstw agroturystycznych i pensjonatów.

Lasy bukowe

Są nie tylko piękne, ale obfitują także w różne gatunki grzybów. W buczynach znajdziemy np. prawdziwkę i kurkę. Jednak najczęściej spotkamy tam podgrzybkę złotawego. Zdarzają się sezony, gdy występuje on tam wręcz masowo. Szczególnie przyjemnie zbiera się te grzyby późną jesienią. Młode owocniki mają wtedy małe, zwarte kapelusiki barwy ciemnobrązowej, a nawet czarnej.

W buczynach często można spotkać także lakówkę amethystową, która rośnie zwykle masowo w nieregularnych grupach, rzadziej tworząc „czarcie kręgi”. W lasach bukowych znajdziemy też sporo grzybowek w tym np. grzybowkę czystą, grzybowkę dyskowatą, grzybowkę krwawiącą. Zaś późną jesienią trafimy również na wodnicę białą. Inne masowo występujące grzyby to: pieniążek maślany (rośnie też w lasach iglastych), mleczaj śluzowaty oraz twardioszek czosnkowy (wydziela nieprzyjemny i wyczuwalny z daleka zapach przypominający czosnek).

Z uwagi na posiadane blaszki pod kapeluszem rzadziej zbierane, a warte uwagi, są w lasach bukowych gołąbki modrożółte i późnojesienne gąsówki nagie. Na martwych pniach wyrasta także hubiak pospolity, a u jego podstawy znacznie rzadszy, tworzący duże owocniki flagowiec olbrzymi. Od wczesnego lata można licznie spotkać pieniążnicę szeroko-blaszkową. ■ IB, MP

WARTO PAMIĘTAĆ!

Grzybnia żyje wiele lat, dopóki ma pożywienie lub nie zostanie skonsumowana przez innego grzyba, bakterie itp. Jeśli zna się konkretne miejsce, gdzie w ziemi znajduje się grzybnia danego gatunku grzyba, to można z dużym powodzeniem, co roku w odpowiedniej porze, znajdować grzyby.

RADZI JUSTYN KOŁEK Z KĘT

Zbiera grzyby od dzieciństwa. Jednak 15 lat temu uczynił z tego hobby swą życiową pasję. – Musiałem się w życiu odnaleźć. Wychodziłem z choroby alkoholowej, chciałem odnaleźć w czymś motywację. I to był strzał w dziesiątkę – mówi 46-letni Justyn Kołek z Kęt. Grzybiarz z Beskidów rozpoczął współpracę z najwybitniejszymi mykologami (badaczami grzybów) w Polsce. Zbiera dla nich najciekawsze okazy grzybów, również tych rosnących pod ziemią. Książka o grzybach, której jest współauto-

rem czeka na publikację. Justyn Kołek słynie z umiejętności odnajdywania grzybów tam, gdzie inni nie potrafią ich zauważyć. – Ten rok jest wyjątkowy. Poziom wilgotności jest podobny, jak w rekordowym 2000 roku. Dzięki temu grzyby rosną o wiele lepiej. Tylko we wrześniu zebrałem grubo ponad tysiąc ładnych okazów grzybów. Złota borowikowa szlachetnych i koźlarzy czerwonych – mówi Kołek. Podczas jednego grzybobrania potrafi zbierać nawet 300 grzybów. ■

WYKRĘCAĆ, CZY OBCINAĆ?

W starych atlasach grzybów pojawiają się dwie teorie na temat zbierania grzybów. Jedna mówi, że należy grzyby wykręcać, a druga, że wycinać zostawiając kawałek trzonu w ziemi. Zwolennicy wykręcania grzybów argumentują, że wycinanie szkodzi grzybnii, bo się psuje lub wysycha. Ten sam argument powtarzają jednak także zwolennicy obcinania grzybów. Współcześni badacze reprezentują pogląd, że jest to bez znaczenia. Dużo ważniejsze jest, aby po zebraniu grzyba nie zostawić zniszczonej ściółki.

Nie do wódeczki!

Mówi Katarzyna Świstun, biolog:

Grzyby należą do potraw ciężkostrawnych. Mimo tego stanowią urozmaicenie w naszym menu. Stanowią dodatki do dań mięsnych, sosów, mają też duże walory odżywcze jako przyprawy. Grzyby surowe zawierają głównie wodę, ale również białko, cukry, tłuszcze, sole mineralne i celulozę. Jeżeli zdecydujemy się na sporządzenie suszu i sproszkowanie go, koncentracja białek i cukrów znacznie się podwyższy w stosunku do zawartości tych składników w mięsie lub niektórych warzywach. Co ważne, zawierają mniej tłuszczów, co może stanowić atut dla codziennej diety.

Grzyby zawierają również witaminy: wit. A w postaci karotenu, B1, B2 i wit. D zapobiegającą krzywicy. Witamina C i inne występują w śladowych ilościach. Dietetycy zalecają spożywanie grzybów z potrawami lekkostrawnymi np.: ziemniakami czy sałatą. Zdecydowanie nie powinno łączyć się grzybów z alkoholem. Alkohol ułatwia rozkładanie tłuszczów, jednak równocześnie ścina w żołądku białka, które stają się jeszcze bardziej odporne na działanie soków trawiennych i proces trawienia trwa dłużej. ■ NOT, DOBRY

GDZIE NIE SZUKAĆ

Grzybów nie wolno zbierać na terenach chronionych: w rezerwach, parkach narodowych. W lasach nie wolno wchodzić na tereny młodych nasadzeń oraz specjalnie oznakowane. ■ IB, MP

W tym roku Justyn Kołek znalazł już ponad 1000 grzybów!

WYSŁUCHAŁ MARIUSZ HUSDY

Suszone, solone...

Jest pięć sposobów przechowywania grzybów – wekowanie (jest to chyba najlepszy sposób, zachowujący najwięcej właściwego smaku i aromatu), sporządzanie marynaty przez zalanie obgotowanych grzybów octem i przyprawami, suszenie, kiszenie oraz solenie.

SUSZENIE

Grzyby należy suszyć w nie za wysokiej temperaturze, najlepiej 50-60 st. C. Jeśli już trzeba w kuchence gazowej, to przy otwartych drzwiczkach piekarnika. Można też rozwiesić je na nitkach i włączyć wentylator.

Grzyby powinny być wysuszone „na wior”. Za dobrze wysuszone grzyby uznajemy te, które po prostu łatwo się skruszą. Suszone grzyby najlepiej przechowywać w zakręconym słoiku, bo nie chłoną wtedy wilgoci i nie tracą aromatu, albo w woreczku z materiału. Przed użyciem grzyby powinny być przez kilka godzin namaczone, a sok z namaczania zużyty do potrawy. Dobrym sposobem jest moczenie suchych grzybów w solonym mleku.

Proszek grzybowy

Zamiast trzymać wysuszone duże kawałki grzybów można je przechowywać w formie proszku. Ma to dwie podstawowe zalety – po pierwsze proszek zajmuje mniej miejsca, po drugie do przyrządzania proszku lepiej wykorzystujemy trzonki grzybów. Sproszkowane grzyby nie są lykowane, szybko się obgotowują i są przydatne do spożycia.

MARYNOWANIE:

Tym sposobem można konserwować borowiki, pieczarki, rydze, maślaki, gąski, opieńki, kozaki i inne.

Przykładowy przepis za „Kuchnią polską”

Składniki
1/2 kg oczyszczonych grzybów (borowiki, rydze, maślaki), sól, 10 dag ce-

buli (do gotowania grzybów), 1/2 kg warzyw (marchew, małe cebulki, fasola szparagowa, seler, 1 1/4 szklanki octu (10%), 1 1/4 szklanki wody, 3 dag cukru, sól, 1/4 dag przypraw (pieprz, ziele angielskie, liście laurowe, gorczyca)

Przygotowanie

1. Grzyby oczyścić z piasku, przyciąć trzony, starannie wypłukać (grzyby drobne pozostawić całe – dobrze wyglądają zamarynowane, większe podzielić na części)

2. Wrzucić grzyby do niewielkiej ilości wrzącej wody z dodatkiem soli i cebuli, gotować prawie do miękkości (podgrzybki 5-6 minut), wyjąć i osączyć (cebulę odrzucić).

3. Wszystkie warzywa oczyścić i opłukać. Marchew pokroić w plasterki lub gwiazdki, małe cebulki pozostawić w całości, fasolkę szparagową pokroić na kawałki długości 3 cm, seler pokroić w paski. Każdy rodzaj warzywa ugotować oddzielnie w małej ilości wody z dodatkiem soli, a następnie odsączyć.

4. Grzyby i warzywa ułożyć na przemian warstwami w słoikach.

5. Przygotować zalewę z ok. 1 1/4 szklanki octu (10%), 1 1/4 szklanki wody, cukru, soli, przypraw i zagotować.

6. Grzyby i warzywa zalać ostudzoną zalewą (nie wypełniać słoików po brzegi, zalewa powinna dokładnie przykryć grzyby i warzywa). Słoje zamknąć. Po tygodniu mają już właściwy bukiet i nadają się do konsumpcji.

KISZENIE:

Nadają się rydze, borowiki, maślaki i gąski. Kisi się każdy rodzaj grzybów oddzielnie. Forma przechowywania grzybów w przeszłości bardzo popu-

larna, obecnie rzadziej stosowana. Do kiszenia nadają się np. podgrzybki i maślaki, a także rydze i opieńki. Kiszenie podobne do tego jaki stosujemy w przypadku ogórków. Trzymamy je w kamiennym garnku. Po dwóch tygodniach grzyby powinny być gotowe. Przed kiszeniem można je lekko obgotować.

SOLENI:

W ten sposób można przechowywać borowiki, rydze, maślaki, gąski, kurki. Należy solić każdy rodzaj grzybów oddzielnie.

Do przechowywania w soli wysmienienie nadają się małe, twarde owocniki, które czyszcimy na sucho, kroimy i pozostawiamy, aby nieco zwiedły. Osuszone plasterki grzybów mieszamy z solą, ubijamy w słoju i zasypujemy warstwą soli. Słoje zakrywamy. Na 1 kg grzybów dodajemy 100-150 g soli. Grzyby myje się przed przygotowaniem potrawy w bieżącej wodzie. Tak przechowywane grzyby doskonale nadają się do przyrządzenia zup.

MROŻENIE

Nie wszystkie grzyby nadają się do zamrożenia, gdy są surowe. Na przykład rydze i kurki nie są smaczne,

gdy mrozimy je na surowo. Oba gatunki można zamrozić, ale po obgotowaniu. Grzyby gotuje się parę minut (blanszowanie) i po ostygnięciu i odlaniu wody zamraża. W tym przypadku można mieć do dyspozycji prawie świeże grzyby przez cały rok. Znacznie lepiej jest zamrażać półprodukt: grzybki obgotowane w niewielkiej ilości osolonej wody lub uduśzone w tłuszczu (osolone) bez innych dodatków. ■ IB, MP

CZY WIECIE, ŻE...

> Pierwsze grzyby pojawiły się na Ziemi prawdopodobnie przed ponad miliardem lat. Najstarsze znaleziska kopalniane grzybów pochodzą z ery paleozoicznej, kiedy to na Ziemi zaczęły pojawiać się rośliny naczyniowe.

> Na całym świecie jest około 60 tysięcy gatunków grzybów. Większość z nich jest mikroskopijnych rozmiarów. Grzybów dużych (makroskopowych), czyli takich, które można zobaczyć gołym okiem – jest około 6,5 tys. gatunków.

> Grzyby kozaki używane były w średniowieczu jako mazidło, które wkładano między piastę a oś koła. Dzięki temu drewniane koła nie skrzyptały tak bardzo i łatwiej się obracały.

> Mało kto wie, że grzyby „przygotowują” pokarm dla mrówek. Dzięki symbiozie z określoną grupą grzybów mrówki żniwiarki ze Środkowej i Południowej Ameryki uzyskują pokarm. Dzieje się tak, bo owady te potrafią prowadzić uprawy grzywni na kawałkach pociętych liści. Mrówki nie są w stanie strawić celulozy, która jest związkiem o skomplikowanej budowie, grzyby zaś mają zdolność rozkładu celulozy na węglowodany, które pobierają z podłoża. Dzięki temu mrówki odżywiają się namnożoną grzywnią przerastającą podłoże.

> Jeśli spotkacie w lesie grzyby rosnące w kółku oznacza to, że trafiliście na „czarci krag”, miejsce – jak głosi legenda – w którym tańczyły kiedyś czarodziejki. Co ciekawe „czarcie kręgi” można także spotkać nie tylko w lesie, ale także w trawie, gdzie ich powstawanie wywołuje grzyb „Marasmius Oreades”. Jego strzępki znajdują się pod ziemią, a rośnie on w kształcie rozciągających się kręgów. W trakcie wzrostu grzyb zużywa wszelki pokarm dookoła siebie, zabijając w ten sposób trawę. Dlatego czarcie kręgi mają martwą trawę ponad strzępkami.

> Jedyne grzyby rosnące pod ziemią to trufle. Są trudne do znalezienia i w związku z tym bardzo drogie. Ich smak i aromat jest tak silny, że używa się ich głównie jako przyprawy, rzadziej jako osobnego dania. Przypisuje się im magiczne siły i właściwości. Bardzo popularne są na Zachodzie Europy. Funt czarnych trufli może kosztować nawet 500 funtów. ■ IB, MP

KUPUJ GRZYBY TYLKO Z ATESTEM

Na wielu targowiskach pojawiają się grzyby, które wcześniej nie były badane. Kupując je możemy narazić się na silne zatrucie pokarmowe.

Wszystkie grzyby przed wprowadzeniem do obrotu muszą zostać sprawdzone przez klasyfikatora grzybów lub grzyboznawcę.

– Jeśli grzyby przejdą taką kontrolę, otrzymują atest i wtedy możemy być pewni, że nie są groźne – mówi Ewa Surma – kierownik sekcji żywienia Powiatowej Stacji Epidemiologicznej w Myszkowie. Zanim kupimy grzyby powinniśmy zatem poprosić sprzedawcę o pokazanie atestu. Jeżeli go nie ma, należy pójść do konkurencji.

– Handlarze muszą pamiętać, że sprzedaż grzybów bez atestu jest wykroczeniem. Lepiej wydać kilkadziesiąt złotych na sprawdzenie grzybów, niż zostać ukaranym grzywną, która

dochodzi nawet do 500 zł – mówi Józef Lipa – kierownik nadzoru żywności i żywienia Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach. ■ MAL

PAMIĘTAJ!

Suszonych grzybów nie wolno przechowywać w plastikowych workach.

ZDJĘCIA ZYGMUNT WIECZOREK

Bardzo dobry kredyt gotówkowy

Bardzo dobry kredyt gotówkowy w PKO Banku Polskim otrzymasz teraz jeszcze łatwiej i jeszcze szybciej niż dotychczas.

- Z atrakcyjnym oprocentowaniem – od 5.9%.
- Bez poręczycieli* i zbędnych formalności.
- Na dowolny cel.
- Na długi okres – do 5 lat.

Termin obowiązywania oferty: od 6 września do 6 listopada 2004 r.

* do kwoty 25 000 zł

Rzeczywista roczna stopa oprocentowania kredytu udzielonego w kwocie 10 000 zł na okres 12 miesięcy wynosi 16.57%.

Internet: www.pkobp.pl

Infolinia: 0 801 302 302 (opłata jak za połączenie lokalne)

PKO BANK POLSKI

Blisko Ciebie

6 Na grzyby

GOŁĄBEK SŁODKAWY *Russula integra*

Ma kolor mniej więcej czekoladowobrązowy, brązowy, żółto-brązowy lub oliwkowo-brązowy, rzadziej krwistoczerwono-żółty, przeważnie od ponurej nagi skórki kleiste połyskująco, tylko rzadko sucha, bez połysku; daje się łatwo zdziarć. Miąższ biały, pod naciskiem brązowiejący lekko przy trzonie, twardy i mierny, pachnie słabo owocami, w smaku całkiem łagodny. Gołąbek słodkawy jest gatunkiem bardzo zmiennie ubarwionym i można go pomylić z innymi z tej grupy. Również łagodny gołąbek cukrowka (R. Alutacea) ma kapelusz bardziej fioletowoczerwony, winnoczerwony, białawy na kość słoniową i trzon biały lub czerwony. Żółtawe blaszki sprawiają, że można gołąbka słodkawego pomylić z gołąbkami winnymi, lecz zapach jest tu dobrą cechą rozróżniającą.

UWAGA: bardzo dobry grzyb jadalny. ■

RYDZ MLECZAJ *Lactarius delicosus*

Skórka kapelusza ma na jaskrawym tle ciemniejsze koliste pręgi i tylko miejscami. Nie zawsze jest nieco zielonkawo podbarwiona; wilgotna jest kleisto-ślizgła. Blaszki prawie tak samo zabarwione jak kapelusz, gęsto ustawione, różnej długości, wąskie i nieco zbiegające po trzonie. Warto wiedzieć, że po uciśnięciu barwią się na zielonkavo. Miąższ biały, na brzegach i pod skórką trzonu pomarańczowy. Sok mleczny pomarańczowo-marchewkowoczerwony, szybko blednie i w końcu staje się zielony. W smaku łagodny. Istnieją jeszcze inne gatunki mleczajów wyglądające podobnie, z pomarańczowym lub winnoczerwonym sokiem mlecznym, rosnące koło sosn i jodeł. Rydz mleczaj jest delikatny w smaku i należy do najbardziej pożądanych grzybów jadalnych. Ponieważ jest bardzo często „robaczony”, warto rozciąć go od razu w lesie.

UWAGA: delicosus oznacza „bardzo smaczny”. ■

Można bezpiecznie zbierać i jeść

BOROWIK SZLACHETNY *Boletus edulis*

Kapelusz o średnicy 5-25 cm, początkowo półkulisty, później płasko wypukły lub rozpostarty, nagi lub delikatnie pilsniowaty, niekiedy popękany w grube poletka, suchy, w czasie wilgoci lepki, o różnym zabarwieniu: białawy, jasnobrunatny, płowoszary, ochrowy, skórzastobrązowy, czerwobrunatny, ciemnobrunatny, przeważnie jednolitego koloru, często z jaśniejszą strefą brzegu. Rurki dość długie, koło trzonu krótsze, za młodu białe, później nieco żółtawe i w końcu żółtoliwkowozielone. Porzykły tego samego koloru co rurki, za młodu bardzo wąskie, okrągawe lub kanciasto okrągłe. Trzon wysokości 4-20 cm, grubości 2-6 (10) cm, początkowo bruchotokulawaty, później się wydłuża, przy czym podstawa pozostaje obulwiastą, może również być mniej więcej walczakowatą. Powierzchnię ma przeważnie białawą lub jasnobrunatną, zawsze jaśniejszą od kapelusza, u podstawy zawsze białą, pokrytą drobną, białą siateczką przeróżnych wypukłości. Miąższ biały, pod skórką kapelusza nieco jasnoróżowoczerwony, o przyjemnym zapachu i łagodnym smaku. Borowik szlachetny jest pospolity w Europie Środkowej. Tworzy mikoryzę ze świerkami, można go znaleźć od rowini po wyższe położenia górskie (tu częściej). Wybiera ubogie, kwaśne piaski i gleby kwarcytowe, lecz występuje również na glebach wapiennych o zakwaszonej powierzchni, na grubej warstwie ściółki iglastej i surowym humusie. Nierzadko stowarzyszony z goryczakiem żółciowym. Przeważnie od września do października.

Istnieje jeszcze dalszych 7 gatunków borowików, które między innymi można rozróżnić po stanowisku pod innymi gatunkami drzew. Borowik usiatkowany (B. Aestivus) wyrasta pod dębami i bukami, przeważnie wczesnym latem; ma wyraźną, silną siatkę aż do podstawy trzonu.

UWAGA: Bardzo dobry grzyb jadalny. ■

Na grzyby 7

BOCZNIK OSTRYGOWATY *Pleurotus ostreatus*

Kapelusze rozpościerają się szeroko i można zauważyć wcięcie ponad nasadą trzonu tak, jak gdyby trzon chciał ciągnąć kapelusz do dołu. Skórka całkiem gładka, naga, błyszcząca, w odcieniu czarno-fioletowym lub ląpkowatoszaroniebieskim, często jednak zabarwieniem szarobrunatnym lub szarym. Bardzo krótki, białawy trzon, przeważnie ustawiony bocznie, często pokryty odstającymi strzępkami grzybni. U wielu boczniaków ostrygowatych często nie można się doszukać trzonu, w najlepszym razie jest tylko niewyraźna nasada. Miąższ biały, gruby, u młodych delikatny, później tykawy i włóknisty, pachnie i smakuje przyjemnie. Istnieje kilka odmian barwnych tego gatunku.

UWAGA: jadalny. Grzyby te są hodowane w dużych ilościach. Rosną na drewnie bukowym i

topolowym, na słomie i innych substratach roślinnych. Również amatorzy mogą je hodować z dobrym rezultatem. Stanowią one ekwiwalent dla świeżych grzybów leśnych. ■

PIEPRZNIK FRIESA *Cantharellus Friesii*

Grzyb ten kształtem i barwą bardzo przypomina pieprznika, czyli popularne kurki, lecz nigdy nie osiąga ich wielkości. Kapelusik z początkowo wypukłego staje się z biegiem czasu płaski, a nawet silnie zapadnięty aż do lejowatego, w kolorze pomarańczowo-żółtym lub pomarańczowoczerwonym. Brzeg może stać się bardzo falisty i kędzierzawy. Grube listwy daleko zbiegają po trzonie, są rozwidnione i między sobą żyłkowato powiązane. Ich barwa początkowo odpowiada barwie kapelusza, z postępującym dojrzewaniem przechodzi w szarozółtą. Miąższ delikatny, w kapeluszu lekko zabarwiony na pomarańczowo, pachnie podobnie jak pieprznik jadalny, w smaku jest kwaskowaty.

UWAGA: jest to grzyb jadalny. To, że grzyb ten zalicza się do jadalnych, rozwiązuje sprawę tylko w połowie. Po-

winno się go bowiem chronić; jest tyle innych, znacznie częstszych, którymi może zbierać napędzić swój koszt. ■

PODGRZYBEK BRUNATNY *Xerocomus badius*

Jest, obok borowika sosnowego, najbardziej znanym ze wszystkich grzybów kurkowych. W zasadzie powierzchnie ma matową i w czasie suszy filcowatą, jednak podczas wilgotnej pogody wyraźnie lepki. Rurki przystające do trzonu lub zatokowato przynicione, jasne, później oliwkowo-żółtawe lub brudnoliwkowozłote, po uciśnięciu sinieją. Za młodu bardzo wąskie, później średniej szerokości i kanciaste. Jest koloru żółtawobrązowego, często ciemniejszy, z wrosniętymi podłużnymi prążkami o żółtawym wierzchołku i podstawie szorstkiej od białawej grzybni; kora trzonu często włókniste twarda. Białe-żółty miąższ pod kapeluszem nieco brunatny, niebieszczeje po uciśnięciu. U osobników młodych jest on bardzo ścisły, dopiero pod koniec w kapeluszu miękkie. Ma słaby zapach i łagodny smak. Przez początkujących zbieraczy grzybów często brany za borowika sosnowego; podgrzybek brunatny nie ma jednak siateczki na trzonie; u borowika miąższ i rurki nie sinieją.

UWAGA: jest to grzyb jadalny. Badius znaczy „pięknie brunatny”. ■

CZUBAJKA KANIA *Macrolopiota procera*

Kolor jasnobrązowy. U bardzo młodych okazów kulisty lub jajowaty kształt, na długim trzonie, niepopękany i barwy czerwono-brązowej; potem wypukły, następnie płasko, parasolowato, rozpostarty z garbkiem na szczycie. Powierzchnia sucha, popękana, pokryta brązowymi, grubymi, odstającymi, dachówkowatymi łuskami, pomiędzy którymi przewijają się jaśniejsza skórka. Barwy kapelusza: drobne brązowe luseczki lub żółtawokawaty wzór z porożowanej skórki na jaśniejszym tle, młody jedynolicie brunatny, cylindryczny, bardzo długi, smukły, pusty w środku. Smak łagodny, orzechowy, zapach słaby „grzybowy” - przyjemny.

UWAGA: dobry grzyb jadalny, bardzo smaczny, jada się tylko kapelusze, najlepiej panierować. Ma delikatny, specyficzny smak i słodkawy przyjemny zapach. Młode kanie nieestety często mylone są przez niedoświadczonych grzybiarzy ze śmiertelnie trującym muchomorem sromotnikowym. ■

Hotel Orbis Aria
w Sosnowcu

zaprasza

Organizujemy:

- przyjęcia komunijne
- przyjęcia okolicznościowe
- rocznice, chrzciny, komunie
- wesela
- imprezy plenerowe w hotelowym ogrodzie
- imprezy integracyjne

Zapewnimy Państwu menu zgodnie z sugestiami, oryginalną formę, profesjonalne przygotowanie oraz przyjazną i miłą obsługę!

41-200 Sosnowiec, ul. Kresowa 5/7
tel.: (32)299 91 46,
fax: (32)299 84 91

e-mail: aria@orbis.pl www.orbis.pl www.orbisonline.pl

ORBIS HOTEL SILESIA

Orbis S.A. Oddział Hotel „SILESIA”
40 - 951 Katowice,
ul. Piotra Skargi 2

centrala tlf: 48/32/259-62-11...18,
fax: 259-6140
e-mail: silesia@orbis.pl
e-mail: rezerwacja: rez.silesia@orbis.pl
www.orbis.pl/silesia

Hotel Silesia położony jest w centrum miasta, w pobliżu rynku, ok. 500 m od dworca PKP. Oferujemy Państwu 6 apartamentów, 55 pokoi, jadalnię, bar, i 130 miejsc parkingowych. W pobliżu znajdują się: basen, sauna, solarium, TV Sat, telefonem. Zapraszamy do restauracji hotelowej cennej w godz. 13.00-23.00, na doskonałe potrawy kuchni polskiej i międzynarodowej, a także do kawiarni 18.00-24.00. Na organizatorów narad, konferencji, bankietów, przyjęć okolicznościowych czekają 3 sale wielofunkcyjne z pełnym wyposażeniem audiowizualnym, dla około 120 osób. W hotelu znajdują się ponadto: gabinet sekretarsko-dyrektorski z salą konferencyjną, fryzjer, kiosk z prasą, sklep cukierniczy. Przy hotelu jest parking strzeżony.

Serdecznie zapraszamy wszystkich miłych gości.

WALKER Będzin-Łagisza
ul. Pokoju 14
tel. (0 32) 267 19 67
mobile 509 329 710

Naszym klientom proponujemy:

- wyśmienitą kuchnię
- organizację imprez o różnym charakterze: komunie, wesela, spotkania biznesowe, konferencje, itp...
- organizację imprez plenerowych

W naszej ofercie znajdują się:

- projekcje multimedialne DVD, VCR i inne (4500 lumen)
- ekran 20 m²
- nagłośnienie

Disponujemy własną salą bankietowo-konferencyjną. Oferujemy zarówno obsługę imprez plenerowych, jak i w pomieszczeniach, dysponujemy monitorowanym parkingiem.

Novotel
tu poczujesz się jak u siebie

Oferujemy znane w świecie standardy: przestronne pokoje, specjalność kuchni francuskiej i polskiej w restauracji „The Garden Brasserie” oraz centrum rekreacji z basenem, sauną, solarium. Bądź naszym gościem, przywitamy Cię z uśmiechem.

Novotel Katowice Rondo
al. Rudzkiego 16
40 262 Katowice
tel. (+48 32) 200 44 44
fax: (+48 32) 200 44 44
e-mail: nov.fondo@orbis.pl
www.orbis.pl

światowy lider europejskiego koncernu w dziedzinie hotelarstwa i usług

Sylimarol®
ekspert w leczeniu wątroby

✓ produkowany w postaci drażetek 35 lub 70 mg
✓ chroni wątrobę
✓ regeneruje uszkodzone komórki
✓ wpływa hamująco na procesy zapalne mięszu wątroby
✓ łagodzi dolegliwości trawienne

✓ Lek zawiera koncentrat sylimarynowy z nasion ostropestu o zawartości 35 lub 70 mg flawonolignanów w przeliczeniu na sybilinę.

Przed użyciem zapoznaj się z ulotką, która zawiera wskazania, przeciwwskazania, dane dotyczące działań niepożądanych i dawkowanie, oraz informacje dotyczące stosowania produktu leczniczego, bądź skonsultuj się z lekarzem lub farmaceutą.

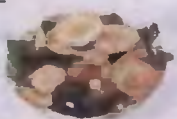
GRZYBY POD OCHRONĄ W POLSCE

Ich zbierać nie wolno

1. borowik korzeniasty
2. borowik królewski
3. borowik (podgrzybek) paszyński
4. poroblaszek żółtoczerwony
5. szyszkowiec łuskowaty
6. czareczka długotrzonkowa
7. czarka - wszystkie gatunki
8. flagowiec olbrzymi
9. jamczatka białobrunatna
10. żagwica listkowata
11. dwupięściennik cesarski
12. gaska olbrzymia
13. wilgotnica czapczakowata
14. gwiazdosz - wszystkie gatunki
15. wieloporek gwiaździsty
16. jodłownica górską
17. płomykówka galaretowata
18. kolczakówka - wszystkie gatunki
19. sarniak - wszystkie gatunki
20. szaraczek łuseczkowaty
21. koronica ozdobna
22. łakownica łosiąca
23. masłak (borowiec) dęty
24. masłak trydencki
25. masłak żółtawy
26. miększ szafarowy
27. ozorek dębowy
28. paleczka - wszystkie gatunki
29. amylek łapoński
30. pniarek (módrzewnik) lekarski
31. pniarek różowy
32. kurzakowa bagienna
33. purchawica olbrzymia
34. buławka obcięta
35. buławka paleczkowata
36. buławka splaszczona
37. siatkolist maczugowaty
38. krążkówka żyłkowana
39. napastrzeczka czeska
40. napastrzeczka stożkowata
41. smardz jadalny
42. smardz półwolny
43. smardz stożkowaty
44. smardz wyniosły
45. sopłówka - wszystkie gatunki
46. mądziak psi
47. sromotnik fiołkowy
48. szmaciak - wszystkie gatunki
49. promieniak wilgociomierz
50. trufia węgłobona
51. oranżowiec bładożyty
52. żagiew okółkowa.

■ 18, MP

PIEPRZNIK JADALNY *Cantharellus cibarius*

Każdy wprawny zbieracz zna jego kolor: żółtkowożółty, pomarańczowo-żółty, tylko rzadko jaśniejszy lub zupełnie błydy. Popularnie nazywany kurką. Brzeg dłuższy czas lekko podwinięty, stopniowo przybiera kształty faliste, powyginane. Nieregularne, również lekko faliste listwy zbiegają daleko po trzonie, często się rozwidlają. Miąższ zwarty, w trzonie dość włóknisty i bladeżółty, pachnie mocno, korzennie, w smaku lekko kwaśny.

W lasach bukowych rośnie jaśniejsza, bardziej zwarta jego odmiana var. *amethysteus* o powierzchni kapelusza pokrytej gęstymi, przylegającymi, liliowofioletowymi łuseczkami. Występuje ona w mieszanych lasach śwerkowo-bukowych i jest bardzo rzadka.

UWAGA: grzyb jest jadalny. Nie powinno się zbierać malutkich grzybów, poniżej 1 cm. *Cibarius* znaczy „jadalny”. ■

PODGRZYBEK ŻŁOTAWY *Xerocomus chrysenteron*

Skórka kapelusza sucha, matowa, delikatnie omszona lub zamszowofilcowata, podczas suszy pęka na drobne poletka i wtedy ukazuje się czerwona górna część mięszu, który czerwienieje również w miejscu zerwania „robaków”. Rurki początkowo bladeżółtawe wkrótce stają się zielonożółtawe lub oliwkowozielonkawe, niebieszczejące pod wpływem ucisku. Pory takiego samego koloru jak rurki lub bardziej brudnawe, szerokie i kanciaste; niekiedy lekko, brudno poplamione i pod wpływem nacisku mniej lub bardziej niebieszczejące. Delikatny, miękki miąższ jest biały lub jaskrawożółty, pod kapeluszem zabarwiony na czerwono, przy złamaniu błękitniejący, o przyjemnym zapachu i smaku.

UWAGA: grzyb jest jadalny. Rodzaj podgrzybek (*Xerocomus*) obejmuje około 10 gatunków. ■

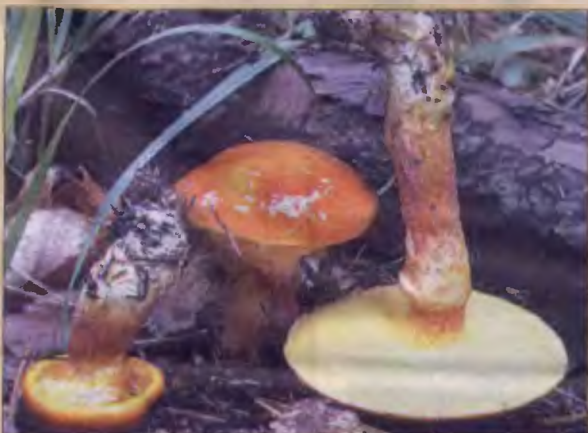

PODGRZYBEK ZAJĄCZEK

Xerocomus subtomentosus

Szczególnie młode pokryte są typowym musztardowożółtym zamszem, który później przeważnie ginie. Na porysowanej czasami skórze kapelusza nie pojawiają się czerwone przebarwienia. Rurki żywo żółte, u starych okazów zielonkawożółte z odcieniem brudnym, stosunkowo długie. Pory tego samego koloru co rurki lub jeszcze intensywniej żółte, stosunkowo szerokie, na ucisk reagują tylko słabym niebieszczeniem. Miąższ białawożółty, u młodych zwarty, wkrótce jednak gąbkowato miękki; pachnie słabo, a w smaku jest łagodny. Niebieszczenie nie jest cechą stałą i często u młodych osobników prawie trudna do zaobserwowania.

UWAGA: jadalny. Podczas wilgotnej pogody grzyb pokrywa się bardzo szybko białą pleśnią. *Subtomentosus* znaczy „nieco filcowaty”. ■

MAŚLAK ŻÓŁTY *Suillus grevillei*

Kapelusz o średnicy 3-10 cm, początkowo półkulisty, później poduchowato wypukły, niekiedy z garbkami a wreszcie mniej lub bardziej rozpostarty, a nawet płaski; koloru jaskrawożółtego lub złobrazowego, z ciemniejszym środkiem; skórka śluzowato kleista, naga, na sucho połyskująca, gładka. Trzon wysokości 6-10 (12) cm, grubości 1-2,5 cm, przeważnie walcowaty lub nieco maczugowato zgrubiały przy podstawie, początkowo połączony z brzegiem kapelusza żółtawą osłoną, którą niebawem można już tylko rozpoznać jako strefę pierścienia o nabrzmiałych kantach, na zewnątrz śluzowatą, niekiedy zanikającą podczas suszy. Miąższ silnie żółty, niekiedy bledszy; przekroju zabarwia się słabo na kolor różowofioletowy; pachnie przyjemnie owocowo, w smaku jest łagodny lub lekko kwaskowy.

UWAGA: wszystkie trzy gatunki maślaków związane z modrzewiem są jadalne. ■

MAŚLAK SITARZ *Suillus bovinus*

Wilgotna skórka kapelusza jest bardzo lepka, lecz szybko wysycha; jest naga, gładka lub nierówna od śluzu zasychającego w drobne zmarszczki. Rurki bladeżółtawe, później oliwkowożółte lub oliwkowobrazowe, szeroko przyrośnięte lub zbiegające i z trudem dające się oddzielić od miąższu kapelusza. Pory tego samego koloru co rurki lub nieco brudniejsze, szerokie i o nieregularnej strukturze, przeważnie ząbkowato wyciągnięte. Miąższ bladeżółty lub brunatnawy, przy wysychaniu zabarwia się na różowoczerwono, pachnie przyjemnie owocowo, w smaku kwaskowy.

UWAGA: maślak sitarz jest jadalny. Na tym samym stanowisku można przeważnie spotkać również klejówkę różową (*Gomphidius roseus*). Oba gatunki mają te same wymagania pod względem gleby i drzew towarzyszących; być może istnieją zależności między oboma gatunkami grzybów. *Bovinus* znaczy „krowi”. ■

MAŚLAK PSTRY *Suillus variegatus*

Żółtobrunatna lub pomarańczowoochrowa powierzchnia kapelusza pokryta jest szorstkim, żółtawooliwkowoszarzym filcem, gęstszym i silniej przyciśniętym w środku kapelusza, wyglądającym jak posypany piaskiem. Skórka niezbyt lepka w czasie wilgotnej pogody, poza tym sucha. Rurki brudnobladożółtawe z odcieniem pomarańczowym, później żółtozielone, pory nieco ciemniejsze i bardziej brudnawe; uciśnięte lekko niebieszczeją; są małe, okrągławo-kanciaste. Trzon jaśniejszego koloru niż kapelusz, u podstawy bardziej pomarańczowobrunatny, koło wierzchołka żywiej pomarańczowożółtawy, także pokryty delikatnym filcem. Miąższ żółtawy lub bladepomarańczowy, silniej lub słabiej niebieszczeje pod wpływem ucisku, w trzonie twardowłóknisty, w kapeluszu z czasem staje się miękki. Zapach ma słaby, smak łagodny.

UWAGA: maślak pstry jest grzybem jadalnym, lecz średniej wartości. ■

LEJKOWIEC DĘTY *Craterellus cornucopioides*

Grzyb nie wykazuje normalnego podziału na kapelusz i trzon, lecz tworzy całkowicie, zwykle ku dołowi zwężający się lejek. W górnej części, tam, gdzie płatkowate brzegi trąbki wyginają się na zewnątrz, średnica może dochodzić do 10 cm. W wilgotnym lesie jesienią tylko z dużym trudem można go znaleźć, gdyż jego barwy wahają się między sadzowatą szarością lub czernią a czarniawym brązem podbarwionym na liliowo. Miąższ bardzo cienki, szaroczarny, bez specjalnego zapachu, w smaku nieco cierpki.

UWAGA: lejkowiec dęty jest bardzo smaczny, choć w Polsce na ogół nie zbierany. Czyszczenie sprawia nieco kłopotu. Najlepiej używać go w stanie wysuszonego. Tylko jeden gatunek z rodzaju *Craterellus* występuje w Europie. ■

GĄSKA ZIELONKA *Tricholoma flavovirens*

Kapelusz o średnicy 5-10 cm zielonawy, zielonawożółty, żółtobrazowy, brązowozielonożółty, brązowooliwkowy, pośrodku ciemniejszy wypukły, brzeg podgięty, później rozpostarty, nieregularnie pofalowany, powyginany, skórka gładka, podczas deszczowej pogody lepka z promienisto włóknistym żyłkowaniem, nieraz popękana, prawie zawsze zanieczyszczona piaskiem, łatwo się zdziera. Miąższ białawy, kremowy, jasnożółty, bezpośrednio pod skórą kapelusza lekko cytrynowożółty, nie zmienia zabarwienia po przekrojeniu, twardy, mięsisty, smak: łagodny.

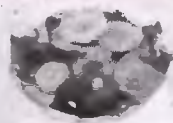
UWAGA: Według znawców jeden z najlepszych grzybów jadalnych. Czasami może być mylony z trującymi: gąską siarkową, gąską białozłotawą, gąską zielonożółtą, muchomorem cytrynowym. Bywa też mylony ze śmiertelnie trującym muchomorem sromotnikowym. ■ IB,MP

KOŹLARZ CZERWONY *Leccinum aurantiacum*

Kapelusz o średnicy 5-20 (25) cm, początkowo półkulisty, później poduchowato wypukły, z czasem spłaszczony, ze skórą nieco odstającą na brzegu; pomarańczowoczerwony, brunatnoczerwony, podczas wilgotnej pogody nieco lepki, poza tym jednak delikatnie omszony lub filcowaty, szybko wysychający. Pory tego samego koloru co rurki, wąskie, bardzo łatwo brunatnieją pod naciskiem. Trzon przeważnie mocny, często grubiejący ku podstawie i zgęsty. Na jasnym tle występują szorstkie łuski, często w podłużne pasy. Te drobne łuski są początkowo białawe, wkrótce jednak zmieniają kolor na pomarańczowy, potem brązowy. Powierzchnia trzonu pod naciskiem płami się jasnoochrowo. Miąższ biały, szybko szarofioletowy, purpurowoszary, często zabarwia się na czarno. Przy przecięciu nabiera koloru winnoczerwonego lub fioletowego, a u podstawy trzonu niekiedy zielonkawoniebieskiego.

UWAGA: wszystkie gatunki są jadalne. ■ OPRAC. MAZ

Smacznego!

Gdyby rozłożyć na składniki najwykwintniejsze dania serwowane w restauracjach, okazałoby się, że w co drugiej znajdują się grzyby. Dodaje się je do sosów, bulionów i nadzienia. Można je smażyć, dusić, piec i grillować.

Poleca Edward Trojanowski szef kuchni, restauracji Hotelu Orbls „Aria” w Sosnowcu

GOŁONKO DUSZONE Z GRZYBAMI

Składniki

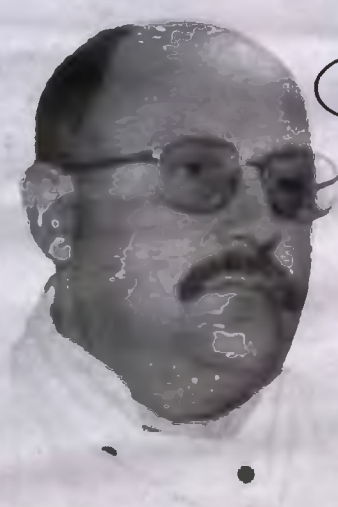
golonko- ok. 1/2 kg, natka pietruszki, borowiki mrożone 200 g, masło 40 g, pieprz naturalny, sól, cebula obrana.

Zalewa winna

ocet balsamiczny, liście laurowe, sól, ziele angielskie, vegeta, wino wytrawne

Przygotowanie:

Dwa dni wcześniej surowe golonko włożyć do zalewy. Po wyjęciu gotować w osolonej wodzie. Przyprawić liściem laurowym, ziele angielskim. Grzyby obgotować, odcedzić, a potem przesmażyć na maśle z cebulką, przyprawić solą i pieprzem. Z golonki wyjąć kość, a w jej miejsce nadziać grzyby. Zapiec w piekarniku podlewając masłem. ■ MAZ

Poleca, Andrzej Gorzak szef kuchni Novotelu Katowice Rondo

KARTOFLANKA Z BOROWIKAMI

Składniki:

borowiki – 300 g
ziemniaki – 400 g
śmietana kremowa – 250 g
boczek wędzony bez kości – 300 g
masło – około 50 g
natka pietruszki do dekoracji.

Trzeba przygotować zwykły wywar mięsno-warzywny (około 1300 g). Następnie przecedzić go, dodać pokrojone grzyby i gotować około 10 minut. Gdy grzyby będą miękkie, trzeba dodać pokrojone w plasterki ziemniaki i gotować aż będą miękkie. Na koniec dodajemy śmietanę, wszystko przyprawiamy solą i białym pieprzem.

Boczek kroimy w plasterki, mocno je obsmażamy i przyprawiamy według gustu. Zupełnie podajemy z natką pietruszki i plasterkami boczku. ■ MOKR

TAK DOBRE, ŻE PALCE LIZAĆ!

Polecają Piotr Ducki (z lewej) i Krzysztof Wrzesiński, szefowie kuchni firmy cateringowej Walker z Będziną Łąską

SCHAB Z BOROWIKAMI – 6 PORCJI

Składniki:

1 kg schabu, 50 dag świeżych borowików, 10 dag szynki wędzonej, 5 dag smalcu, 25 ml oleju, 152 ml octu, 5 dag masła, 10 dag cebuli, 125 ml śmietany, sól, pieprz

Wykonanie:

Mięso umyć, polać gotującym się octem i odstawić na godzinę. Rozgrzać tłuszcz, zrumienić mięso z obu stron, przełożyć do brytfanki, posolić i oprószyć pieprzem, podlać wodą i piec w piekarniku w temperaturze 180 stopni. Borowiki umyć, osączyć, natkę pietruszki poszatkować. Cebulę obrać i pokroić w cienkie talarki. Borowiki udusić z masłem cebulą i śmietaną, doprawić solą i pieprzem. Szynkę pokroić w drobną kostkę. Upieczony schab pokroić w plastry, ułożyć na półmisku, posypać szynką, natką pietruszki i obłożyć grzybami. ■ MAZ

Poleca Piotr Majowski, szef kuchni restauracji Hotelu Orbls „Ślęska” w Katowicach

POŁĘDWICZKA WIEPRZOWA PIECZONA W CIEŚCIE, PODAWANA Z CEBULOWĄ KONFITURĄ I SOSEM KURKOWYM

Składniki (na 10 osób):

Poławdziczka wieprzowa – około 1 kg, śliwki suszone – 200 g, cebula biała i czerwona – 300 g, borowiki świeże lub mrożone – 400 g, kurki – 600 g, ciasto francuskie do zapiekania (można kupić) – około 1 kg, miód, ocet winny, wino czerwone, oliwa, pieprz, sól.

Wykonanie:

Cebulę białą kroimy w piórka, borowiki i suszone śliwki w cienkie paseczki. Całość trzeba podsmażyć na oleju i doprawić farsz do smaku. Poławdziczki wieprzowe wyciorować po 100 g każdą, położyć na płat ciasta francuskiego, dodać farsz i zawinąć wszystko płatem ciasta. Posmarować ciasto jajkiem, piec w temperaturze 220 stopni przez około 10 minut. Podawać z kurkami w śmietanie i cebulową konfiturą. W tym celu trzeba cebulę czerwoną pokroić w piórka, przesmażyć na oliwie. Dodać czerwone wino, miód i ocet winny, następnie poddusić i przyprawić do smaku. Kurki z kolei wrzucamy do osolonej wody i gotujemy około 10-12 minut, miękkie odcedzamy. Następnie trzeba je zalać śmietaną kremową i jej połowę zredukować, czyli poczekać aż odparuje. Dodajemy przyprawę do smaku, na przykład sól i świeżo zmielony biały pieprz. ■ MOKR

Uwaga, truciźna!

JAK ROZPOZNAĆ ZATRUCIE GRZYBAMI

Do zatrucia dochodzi zazwyczaj po spożyciu nieznanych grzybów lub wskutek mylnego zaliczenia grzybów trujących do jadalnych, a także z powodu nieprawidłowego ich przyrządzenia. Zatruciem może się także zakończyć spożycie zepsutych grzybów jadalnych oraz zjedzenie surowych grzybów jadalnych. Klinicznie zatrucia dzieli się na cztery zespoły różniące się okresem bezobjawowym, objawami, metodami rozpoznania i leczenia:

1 ZESPÓŁ MUCHOMORA PLAMISTEGO (spowodowany spożyciem muchomora plamistego lub muchomora czerwonego, okres utajenia 1-2 h.)

Objawy: zbliżone do zatrucia atropiną, z rozszerzeniem źrenic, zawrotami głowy, oszołomieniem, omamami, stanami odurzenia, drżeniem mięśniowym, czasem śpiączką

2 ZESPÓŁ MUSKARYNOWY (wskutek zjedzenia lejkówek, gołąbka wymiotnego, borowika szatańskiego, wieruszki ciemnego, okres utajenia z reguły 1-2 h)

Objawy: zwężenie źrenic, zaburzenia widzenia, ślinienie i łzawienie, silne poty przy jednoczesnym uczuciu chłodu, nudności, wymioty, biegunka, w końcu duszność, zwężenie oskrzeli.

3 ZESPÓŁ ŻOŁĄDKOWO-JELITOWY (po zjedzeniu wieruszki zatokowatej, gąski tygrysowatej, mleczaka welnianki, tęgoskóra pospolitego, również borowika szatańskiego, okres utajenia 0,5-2 h.)

Objawy: nudności, wymioty, biegunka, kolka, bolesne parcie na stolec, w ciężkich przypadkach wstrząs.

4 ZESPÓŁ FALOIDYNOWY (zespół wątrobowo-nerkowy; okres utajenia 5-48 h!, po zjedzeniu muchomora sromotnikowego i gatunków pokrewnych, piestrzycy kasztanowatej, zasłonaka rudego).

Objawy: nie dające się powstrzymać wymioty, biegunka, kolka, bolesne parcie na stolec, kurcze tydek. ■

ZAPAMIĘTAJ!

Mąż do żony podczas obiadu:

– Bardzo dobra ta zupa grzybowa. Skąd wzięłaś przepis?

– Z powieści kryminalnej.

➤ Jeżeli nie jesteśmy wytrawnymi grzybiarzami nie należy zbierać grzybów zbyt młodych i nierozwiniętych, ponieważ takie okazy mogą jeszcze nie mieć wszystkich cech niezbędnych do ich jednoznacznej identyfikacji. Nieprzestrzeganie właśnie tej zasady jest między innymi częstą przyczyną spożycia muchomora sromotnikowego jako pieczarki lub kani.

➤ Nie powinniśmy także zbierać grzybów zbyt starych, zarobaczonych i wodnistych, ponieważ mogą być szkodliwe dla zdrowia. Pozostawione w lesie rozsiejają zarodniki, co będzie znacznie lepsze.

➤ Pod żadnym pozorem nie wolno ścinać samych kapeluszy i pozostawiać trzonów wtedy łatwo jest zjeść muchomora sromotnikowego jako gołąbka zielonawego

(najwyraźniejsze cechy odróżniające te dwa gatunki znajdują się właśnie na trzonie – muchomor sromotnikowy posiada pierścien, pochwę i zgrubienie nasady trzonu).

➤ Po powrocie z grzybobrania, już w domu należy grzyby posegregować według gatunków i rozłożyć je w suchym, przewiewnym miejscu, żeby nie spleśniały i nie zaczęły się psuć. Jeśli mamy wątpliwości, czy wszystkie zebrane grzyby są jadalne, podejrzaną egzemplarze lepiej wyrzucić, niż jeść.

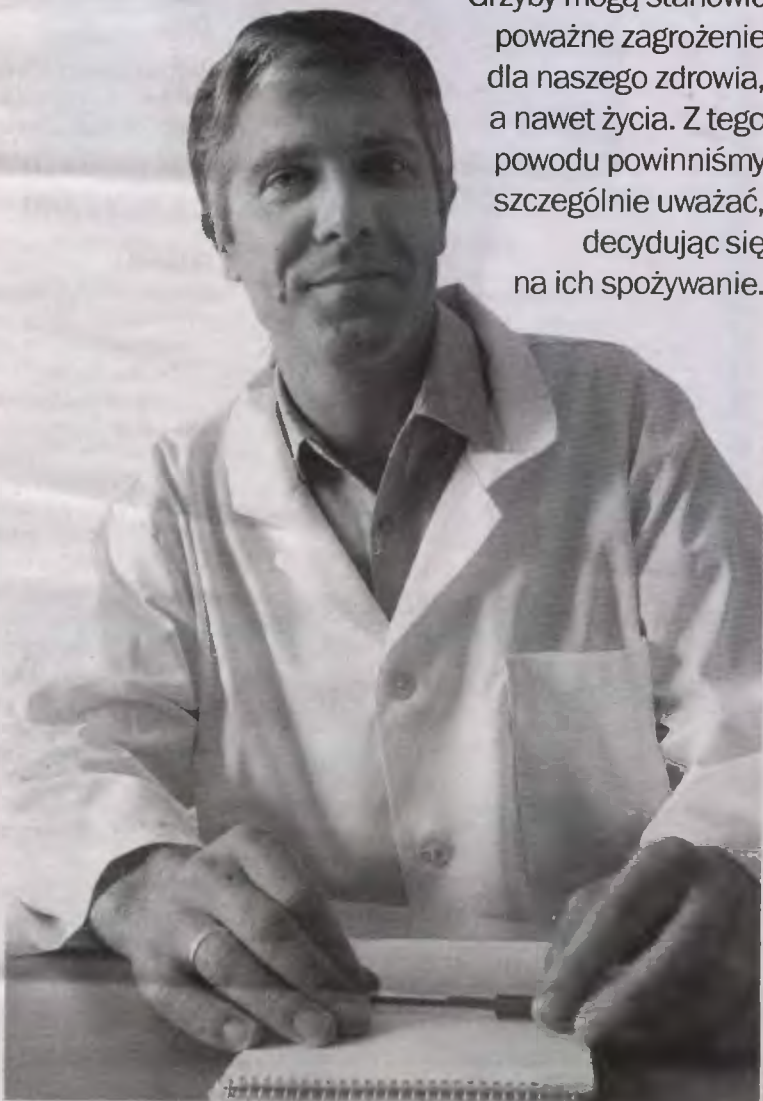
➤ Nie wolno stosować sposobów rozpoznawania gatunków trujących po zabarwieniu cebuli podczas gotowania, lub ciemnieniu srebrnej łyżki zanurzonej w potrawie z grzybów. To są przesady, przez które możemy stracić życie! ■ IB, MP

Na lekcji katechezy.

Dziecko: Proszę księdza, a my w domu coraz częściej modlimy się przed jedzeniem.

Ksiądz: To dobrze, a dlaczego coraz częściej?

Dziecko: Bo nasz tata zaczął chodzić na grzyby.

Grzyby mogą stanowić poważne zagrożenie dla naszego zdrowia, a nawet życia. Z tego powodu powinniśmy szczególnie uważać, decydując się na ich spożywanie.

SPRAWDŹMY, CO JEMY

Radzi Tomasz Kopczyński, zastępca dyrektora częstochowskiego pogotowia ds. medycznych:

Przed wszystkim powinniśmy jeść tylko te grzyby, co do których mamy absolutną pewność, że są jadalne i nam nie zaszkodzą. Jeżeli kupujemy grzyby, kupujemy je ze sprawdzonego źródła. Nie decydujemy się na kupowanie grzybów suszonych, bo takie trudno rozpoznać i łatwo wśród nich mogą znaleźć się egzemplarze trujące.

Jeżeli mamy silne bóle brzucha, wymioty, bądź biegunkę nie do opanowania, a także wysoką temperaturę, czujemy ból w mięśniach oraz czujemy pieczenie w przełyku, a wcześniej jedliśmy grzyby, to niestety istnieje ryzyko, że zatruliśmy się grzybami. Może to być zatrucie spowodowane albo spożyciem gatunku niejadalnego, albo też zjedzeniem jadalnego, ale na przykład nieświeżego grzyba.

Zawsze w takich wypadkach nie wolno lekceważyć objawów zatrucia i koniecznie trzeba szukać pomocy lekarza. Jeśli nasz stan na to pozwala, udajmy się do lekarza rodzinnego, jeżeli czujemy się źle, wzywajmy pogotowie. Do przyjazdu lekarza możemy podjąć pewne kroki, ale pamiętajmy: z zatrucia

grzybami nie można wyleczyć się domowymi sposobami. Czekać na przyjazd lekarza, gdy mamy objawy zatrucia, możemy zacząć sobie pomagać pijąc duże ilości przegotowanej solonej wody i spróbować wywołać wymioty, chodzi o to, aby pozbyć się z organizmu pokarmu zawierającego grzyby. Przy biegunkach powinniśmy podać węgiel leczniczy. Aby leczenie było skuteczne trzeba ustalić, jaki konkretnie gatunek grzybów spożyliśmy, zanim wystąpiły objawy zatrucia. W tym celu po zawiadomieniu lekarza należy zabezpieczyć resztki potrawy, który nam zaszkodziła. Jeżeli nic nam nie zostało, musimy zabezpieczyć do badania wymiociny. Brzmi to nieprzyjemnie, ale naprawdę jest niezbędne. Tylko po dokładnych badaniach możliwa jest identyfikacja grzyba, który nam zaszkodził, a tym samym wybór właściwej kuracji ratującej życie.

Objawy zatrucia u różnych osób pojawiają się w różnym czasie i z różnym natężeniem. Z tego powodu, jeżeli kilku ludzi spożywało grzyby, a tylko u jednego wystąpiły objawy zatrucia, do lekarza powinny się natychmiast zgłosić wszystkie osoby konsumujące razem z tym człowiekiem grzyby, nawet jeżeli nie mają żadnych objawów i czują się dobrze. ■ IB, MP

MUCHOMOR SROMOTNIKOWY**Amanita phalloides**

Rysunkiem i barwą kapelusza podobny do gąski mydlanej (*Ticholoma se-junctum*); bywa często mylony z muchomorem cytrynowym, trzeba zwrócić uwagę na inaczej zbudowaną podstawę trzonu i inny zapach. Gołąbki modrozłote i gąski nie mają pierścienia i pochwy. Jedynie nieostrożny i bezkrytyczny zbieracz grzybów może pomylić białą formę muchomora sromotnikowego z pieczarkami, które w stadium młodocianym mają blaszki białawe, a później ciemnobrązowe; poza tym wysyp zarodników pieczarek jest purpurowobrązowy.

UWAGA: muchomor sromotnikowy jest śmiertelnie trujący. Zawiera ponad 20 różnych toksyn. Szanse przeżycia zależą między innymi od ilości zjedzonej trucizny. 50 g świeżych grzybów może spowodować śmiertelne zatrucie. Konieczna pomoc lekarska! ■

MUCHOMOR CZERWONY *Amanita muscaria*

Muchomor czerwony z pewnością należy do grzybów najlepiej znanych w Europie. Rozpoznaje się go już z daleka po pięknym czerwonym lub pomarańczowym kapeluszu pokrytym białymi plamkami. W stadium młodocianym ukazuje się początkowo jako mała, biaława kulka; wkrótce jednak rozwija się kapelusz, biała osłona rozpada na białe płatki; większość z nich pozostaje przyklepiona do powierzchni kapelusza, którego brzeg jest delikatnie prążkowany. Miąższ bez smaku i bez zapachu; pod skórą kapelusza żółtawy. Muchomor królewski ma kapelusz umbrówobrunatny.

UWAGA: niezależnie od tego, że świadomy zbieracz grzybów powinien pozostawić go w spokoju choćby ze względu na jego piękny wygląd, to muchomor czerwony jest na dodatek również trujący. Wprawdzie nie wywołuje on śmiertelnych następstw, może jednak spowodować ciężkie zatrucie. Grzybowi temu przypisuje się działanie oszłamiające. ■

MUCHOMOR PLAMISTY *Amanita pantherina*

Na skórcie barwy ochry lub brązu znajduje się wiele białych, regularnie rozmieszczonych łatek. Z czasem jednak te białe pozostałości osłony splukiwane przez deszcz mogą całkowicie zaniknąć. Na brzegu kapelusza widać głębokie i bardzo regularne bruzdowanie. Na bulwie znajduje się zgrubienie zagłębione do wewnątrz, tak zwana skarpeta talemicka; czasem można zauważyć wiele takich pasów. Miąższ ma słaby zapach rzodkwi. Można go pomylić z bardziej krępa, również trującą odmianą var. abietinum (kapelusz bez brudek na brzegu). Występuje ona na wyższych położonych terenach górskich. W niektórych wypadkach można muchomor plamisty pomylić także z muchomorem twardawym lub z muchomorem czerwonym. Jeżeli jednak zwrócimy uwagę na szarawą lub różowobrązową barwę resztek osłony i na podstawę trzonu, to pomyłka jest wykluczona.

UWAGA: muchomor ten jest trujący. ■

PIECZARKA ŻÓŁTAWA *Agaricus xanthoderma*

Ten apetycznie wyglądający grzyb zwiódł już wielu grzybiarzy i przyprowadził ich o dolegliwości przewodu pokarmowego. Skórka kapelusza przy uszkodzeniu wyraźnie żółknie. Blaszki nie mają takiej właściwości: początkowo różowe, barwią się na czekoladowobrązowe, podobnie jak u jadalnych pieczarek. Smukły trzon o białym skórzastym pierścieniu rozszerza się bulwiasto u podstawy. Również i on po uszkodzeniu nabiera barwy chromo-żółtej. Miąższ ma nieprzyjemny zapach atramentu, potu lub karbolu, który jednak może być słabo zauważalny. Wygląda podobnie jak pieczarka polna. Pomyłka nie jest jednak bardzo niebezpieczna, choć nieprzyjemna. Przy przekrojeniu na bulwie pieczarki żółtawej natychmiast pojawia się zabarwienie chromożółte, po którym się ją poznaje.

UWAGA: pieczarka żółtawa wywołuje bóle żołądka. Z tego powodu zalicza się ją do grzybów trujących. ■

GĄSKA SIARKOWA *Tricholoma sulphureum*

Gąska siarkowa nie należy do olbrzymów w swym rodzaju, ponieważ jej kapelusz osiąga średnicę zaledwie 7 cm. Skórka kapelusza jest siarkowożółta i nie zmienia się w miarę dojrzewania. Miąższ również siarkowożółty. Nie zmienia koloru pod naciskiem i po przekrojeniu. Przykry zapach przypomina karbid. Jest sobowtórem obu gąsek jadalnych (*T. flavovirens*, *T. auratum*), które jednak pachną mąką. Istnieje jeszcze odmiana gąski siarkowej *T. bufoneum* obecnie uznawana za osobny gatunek. Grzyb ten rośnie w lasach szpilkowych.

UWAGA: istnieje podejrzenie, że gąska siarkowa jest trująca. Trucizna grzyba nie jest jeszcze znana. W każdym razie nie należy go zbierać. Zjedzenie może spowodować dolegliwości żołądka i jelit. *Sulphureum* oznacza „siarkowe, siarkowożółte”. ■

GĄSKA ZIELONOŻŁTA *Tricholoma sejunctum*

Gąska ta należy do największych w rodzaju: jej kapelusz może osiągać średnicę do 12 cm. W czasie dojrzewania staje się coraz bardziej płaska i nie zawsze widać mały garbek w środku kapelusza. Na skórcie lekko lepkiej i słabo połyskującej podczas wilgotnej pogody, a bez połysku w czasie suszy, znajdują się brązowe, oliwkowobrązowe lub czarne promieniste włókna, ułożone na żółtawozielonym lub jasnożółtym tle. Nierzadko można znaleźć osobniki ze zgłębionym trzonem. Gorzko smakujący miąższ także po nacięciu nie zmienia koloru i pozostaje biały, tylko pod skórą kapelusza pojawia się żółtawe zabarwienie. Pachnie mąką. Również i ten gatunek ma szereg podobnych przedstawicieli. Fatalne w skutkach byłoby pomylenie z muchomorem sromotnikowym, do którego jest uderzająco podobny. Jednakże gąskę zielonożółtą brak pochwy i pierścienia pod kapeluszem.

UWAGA: prawdopodobnie trująca. ■

ZASŁONAK RUDY *Cortinarius orellanus*

Osobniki młode wypukłe, starsze rozpostarte, z mniej lub bardziej wyraźnym garbkiem, koloru pomarańczowo- lub czerwono-brunatnego. Skórka włóknista filcowata lub z drobnymi włóknami, wciśniętymi łuszczykami, które u starych owocników mogą zanikać. Brzeg niekiedy popękany. Blaszki przynięte prosto lub wypukło, szerokie, grubawe i rzadko ustawione, o ostrzach na niejednolitym poziomie i wyszczerbionych; bledsze u osobników młodych, później pięknie pomarańczowobrązowobrunatne, żywo cynamonowe, cynamonowopomarańczowe. Trzon wysoki do 9 cm, grubości 2 cm, walcowaty i zwykle zwężony ku podstawie, jasnożółty, żółtożółty i matowy, lekko podłużnie włóknisty. Miąższ dość ścisły i białozółtawy, u podstawy trzonu z odcieniem brunatnym; świeżo przekrojony ma zapach rzodkiewki, w smaku łagodny.

UWAGA: zasłonak rudy jest niezwykle trujący. Należy powstrzymać się od zbierania wszystkich grzybów choć trochę do niego podobnych. ■

GOŁĄBEK WYMIOTNY *Russula emetica*

Grzyb jest przedstawicielem grupy gołąbków o kapeluszu mniej lub bardziej różowym, cynobrowym lub krwistoczerwonym, ostrym w smaku i z białym wysypem zarodników. Początkowo wypukły, otwiera się tak bardzo, że w środku powstaje lekkie wklęsnięcie. Gołąbki wymiotne rozpoznaje się między innymi po jasnej, białej barwie blaszek. Walcowaty trzon grubości 1-2 cm i wysokości do 7 cm jest również biały i tylko rzadko nieco podbarwiony czerwienią. Jest on pełny, z czasem całkiem pusty, łamliwy. Soczysty, biały miąższ pachnie lekko owocowo, w smaku jest bardzo ostry. Istnieją niektóre odmiany tego gołąbka, które mają tak samo jasne blaszki, mniej lub bardziej biały trzon, bardzo łamliwy miąższ i ostry smak. Przy oznaczaniu pomaga miejsce występowania, np. var. *betularium* wyrasta koło brzoź.

UWAGA: trujący, podobnie jak jego odmiany. ■

MLECZAJ PASKUDNIK *Lactarius necator*

Kapelusz o średnicy 6-20 cm, wypukły z wgłębionym środkiem, później płasko lejcowaty. Brzeg jest podwinięty i długo taki pozostaje. Skórka ciemno-oliwkowozielona lub prawie oliwkowoczarna, a także oliwkowożółta i oliwkowobrunatna, przy czym środek kapelusza przeważnie wydaje się czarniawy; często ma ciemne plamy ułożone okółkowo. Brzeg kapelusza u młodych grzybów żółtozielony, puszysto omszony, nieco strzępiaty. Skórka w czasie wilgoci śluzowato kleista, sucha - lekko filcowata. Trzon wysokości 3-8 cm i 1-2,5 cm szerokości, przysadzisty, walcowaty, często zwężony ku dołowi, niekiedy jednak ma nieco grubszą podstawę. Jego powierzchnia jest jaśniejsza od kapelusza. W smaku początkowo łagodny, wkrótce palący ostry, podobnie jak i wodniście biały sok mleczny. Mleczaj paskudnika prawie nie można pomylić.

UWAGA: niejadalny, a zjedzony bez gotowania wywołuje dolegliwości żołądkowo-jelitowe z wymiotami. ■ **OPRAC. MAZ**

Grzyb trujący

Grzyb niejadalny

NOKIA 3510i

od 1 zł

(1,22 zł brutto)

Superpromocja dla Rolników

- **15 zł** za abonament z darmowymi minutami i SMS-ami
- nawet **150 dodatkowych minut** w prezencie

BĘDZIN, Małachowskiego 22, (032) 762 21 62
 BIELSKO-BIAŁA, Cieszyńska 145, (033) 811 79 12
 BRZEG, Chrobrego 2B, (077) 416 07 77
 CHRZANÓW, Al. Henryka 25, (032) 627 01 05
 CZECHOWICE DZ. Niepodległości 14A, (032) 215 89 02
 CZĘSTOCHOWA, NMP 43, (034) 361 16 47
 JAWORZNO, Mickiewicza 23, (032) 615 60 52
 KATOWICE, Słowackiego 51, (032) 201 16 74

KRZEPICE, Rynek 15, (034) 317 60 72
 LUBLINIEC, Lompy 1/1, (034) 356 36 22
 MYSŁOWICE, Gen. Ziętki 67, (032) 223 92 35
 MYSZKÓW, Kościuszki 22, (034) 313 11 18
 OLESNO, Rynek 15, (034) 359 78 76
 OLKUSZ, Rynek 9, (032) 754 35 35
 OŚWIECIM, 1000-lecia 2, (033) 842 38 90
 PIEKARY ŚL., K. Wyszyńskiego 14, (032) 287 14 60

SIEWIERZ, Długosza 11, (032) 674 28 69
 SOSNOWIEC, Zuzanny 20, C.H. AUCHAN, (032) 730 60 51
 SZCZOKOCINY, Plac Kościuszki 11, (034) 355 74 67
 TRZEBINIA, Piłsudskiego 8, (032) 753 29 99
 TYCHY, Towarowa 2, (032) 780 13 94
 USTRON, Ogrodowa 1, (033) 854 22 99
 WĘGIEŃSKA GÓRKA, Zielona 54A, (033) 862 37 77
 ZAWIERCIE, Piłsudskiego 19, (032) 670 05 31

OPAL

Plus
GSM

ŚLĄSKA

Twoja firma

PORADNIK

Uwaga bezrobotni!
1300 Dziś u nas
ofert pracy
w woj. śląskim

Jaką branżę wybrać, czy budować firmę na kredytach, jak dzielić pieniądze, jak radzić sobie ze stresem w przypadku niepowodzeń – o tym wszystkim zdecydował się opowiedzieć naszym Czytelnikom Stanisław Zając (na zdjęciu), od 14 lat prowadzący w Sosnowcu własną firmę.

- ▶ Jak założyć firmę
- ▶ Elementarz przedsiębiorcy – NIP, REGON, ZUS
- ▶ Jak stworzyć biznesplan
- ▶ Samochód, telefon, czyli koszty działalności
- ▶ Podatki, nie taki diabeł straszny
- ▶ Biznes, czyli bieg z przeszkodami – rady przedsiębiorców
- ▶ Pożyczki na inwestycje
- ▶ Fundusze z Unii Europejskiej

Za tydzień: Sprowadzamy używane auto z zagranicy

2 Twoja firma

Trzy razy Z, czyli zarejestrować, zacząć, zarobić

Twoja firma

3

Na swoim? Trudne zadanie

ZAREJESTRUJ SIĘ

STATYSTYKA: CZYLI SKĄD WZIĄĆ REGON

W celu zarejestrowania działalności gospodarczej należy się zgłosić do Działu Rejestracji z dowodem osobistym i wypełnionym formularzem zawierającym oznaczenie przedsiębiorcy, miejsca zamieszkania i adresu przedsiębiorcy, a jeżeli stale wykonuje działalność poza miejscem zamieszkania – również wskazanie siedziby i adresu zakładu głównego, oddziału lub innego miejsca, określenie przedmiotu wykonywanej działalności gospodarczej, wskazanie daty rozpoczęcia działalności gospodarczej. Wraz z wnioskiem o wpis do ewidencji działalności gospodarczej musisz uiścić opłatę administracyjną wynoszącą 100 zł (jeżeli wniosek dotyczy zmiany wpisu, opłata stała wynosi 50 zł). Rada gminy może wprowadzić uchwałą zwolnienie od opłat. Wpisu do ewidencji dokonuje wójt, burmistrz albo prezydent miasta. Najpóźniej w terminie 14 dni od zgłoszenia zostanie Ci przesłane listem poleconym zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej. ■

Osoby fizyczne powinny się udać do urzędu statystycznego znajdującego się w województwie, na terenie którego mają miejsce zamieszkania. W przypadku osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, decydujące będzie miejsce ich siedziby. Rejestr REGON pełni funkcję Krajowego Rejestru Urzędowego Podmiotów Gospodarki Narodowej (KRUPGN) i stanowi jedyny zintegrowany rejestr obejmujący wszystkie podmioty gospodarki narodowej. Wpis do rejestru i nadanie numeru identyfikacyjnego REGON, a także dokonanie zmian w opisie cech podmiotu oraz skreślenie z rejestru podmiotów następuje na podstawie wniosków RG składanych przez zainteresowany podmiot w ciągu 14 dni od zaistnienia okoliczności uzasadniających wpis, zmianę lub skreślenie. Do wniosku dołącza się zgodnie z przepisami następujące dokumenty lub ich kserokopie: > dla osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą: odpis postanowienia sądu i zaświadczenie o dokonaniu wpisu do KRS; > dla spółek cywilnych: umowę spółki cywilnej (jeśli została zawarta w formie pisemnej, a w razie jej braku pisemne oświadczenie współników o prowadzeniu działalności gospodarczej w formie spółki

ki cywilnej) oraz wyciąg z ewidencji prowadzonej przez gminę, potwierdzający zarejestrowanie każdego przedsiębiorcy będącego współnikiem spółki; > dla spółek z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji: umowę spółki sporządzoną w formie aktu notarialnego; > dla spółek akcyjnych w organizacji: oświadczenie w formie aktu notarialnego o wysokości objętego kapitału zakładowego wraz ze statutem spółki; > dla spółek jawnych, partnerskich, komandytowych, komandytowo-akcyjnych: odpis postanowienia sądu i zaświadczenie o dokonaniu wpisu danej spółki do KRS; > dla pozostałych jednostek: akt powołania, akt notarialny lub statut. Wszystkie zmiany związane z działalnością podmiotu (zmiana nazwy jednostki, właściciela, adresu, rodzaju działalności, zawieszenie działalności itp.) powinny być zgłaszane w terminie 14 dni od zaistnienia zmian. Rejestracja i zmiany w rejestrze REGON są bezpłatne. ■

KONTO W BANKU

Teraz musisz założyć rachunek bankowy dla firmy. Obowiązek ten wynika z ustawy Prawo działalności gospodarczej. Zwolnieni od tego obowiązku są przedsiębiorcy, którzy korzystają z opodatkowania przy pomocy karty podatkowej lub ryczałtu. W większości banków za samo otwarcie rachunku nic nie płać, a wiele operacji jest bezpłatnych lub obciążonych małą prowizją. Z posiadaniem rachunku bankowego łączy się obowiązek zawiadomienia urzędu skarbowego (właściciela ze względu na podatek dochodowy) o posiadaniu rachunku bankowego związanego z wykonywaną działalnością gospodarczą. W przypadku posiadania więcej niż jednego rachunku należy wskazać jeden z nich jako rachunek podstawowy i powiadomić o tym bank. W którym rachunek jest otwarty, a także właściwy urząd skarbowy. ■

Możesz być absolwentem szkoły biznesu, albo samoukiem. Magistrem marketingu, albo instynktownie wyczuwać rynek. Grunt, żebyś poczuł o co toczy się gra. A ta toczy się o twoje pieniądze.

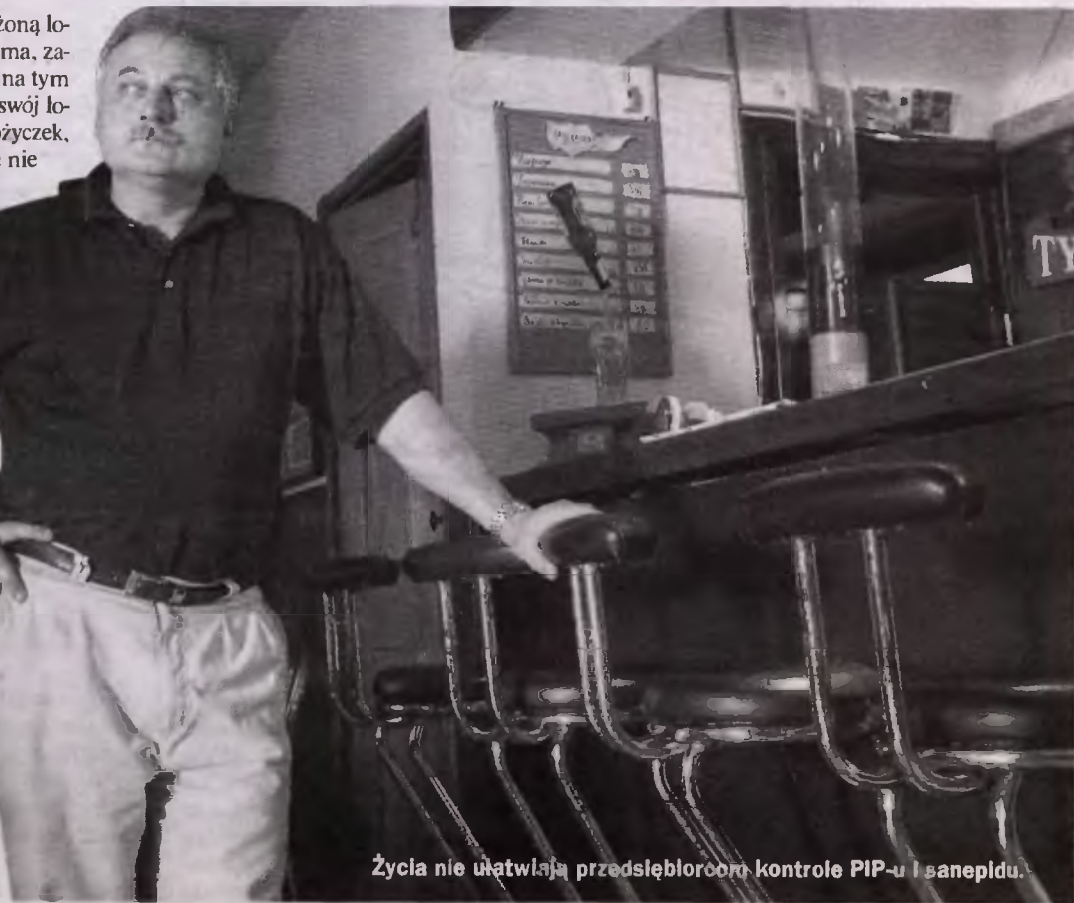
ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

NIE ZAPOMNIJ!

Musisz zgłosić siebie oraz Twoich pracowników (w terminie 7 dni od przyjęcia do pracy) do systemu ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych. Związany z tym będzie comiesięczny obowiązek odprowadzania składek na rzecz ZUS-u. Ubezpieczenia społeczne obejmują: 1) ubezpieczenie emerytalne; 2) ubezpieczenie rentowe; 3) ubezpieczenie w razie choroby i macierzyństwa – ubezpieczenie chorobowe; 4) ubezpieczenie z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych – ubezpieczenie wypadkowe. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa niż 60 proc. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale. Jeżeli nie dopełnisz obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne w przewidzianym terminie, nie zgłosisz wymaganych danych lub zgłosisz dane nieprawdziwe, nie będziesz prowadzić dokumentacji związanej z obliczaniem składek oraz z wypłatą świadczeń z ubezpieczeń społecznych, to za takie wykroczenia może zostać nałożona na Ciebie kara grzywny w wysokości do 5 tys. złotych. Idąc do ZUS-u nie zapomnij wziąć ze sobą numeru REGON firmy, numeru wpisu do ewidencji i nazwy organu prowadzącego rejestr, numeru rachunku bankowego Twojej firmy, a także danych personalnych oraz numerów NIP osób podlegających ubezpieczeniu. ■ (szerzej o ZUS > 9)

Krzysztof Biolik z Janowa prowadzi razem z żoną lokal gastronomiczny. – To mała rodzinna firma, zatrudniam dwie osoby – mówi. – Nie mamy na tym kokosów, ale przynajmniej jesteśmy na swoim. W swój lokal inwestuję tylko z własnych pieniędzy, boję się pożyczek, bo odsetki mogłyby mnie zabić. W spółkę też wolę nie wchodzić, a jeżeli już to w spółkę rodzinną. Przynajmniej mam pewność, że nikt mnie nie oszuka.

Sprawy rozliczenia podatkowego powierzyłem swojej małżonce. Sama prowadzi księgowość. Prawo podatkowe ulega jednak wielu zmianom, dlatego czasami korzystamy z pomocy biura rachunkowego. Prowadzenie własnej firmy to, jak twierdzi pan Krzysztof, trudne zadanie. Nie dość, że klientów jest coraz mniej, to jeszcze rząd nakłada na przedsiębiorców coraz to nowsze ciężary. – Teraz chcą podwyższyć nam składkę na ubezpieczenie społeczne. Życie nie ułatwia nam również częste kontrole z PIP-u i sanepidu. Ostatnio chcieli mi wlepić mandat, za to że w łazience nie mam instrukcji tłumaczącej jak powinno się myć ręce – żali się pan Krzysztof. – Dobrze, że mój lokal mieści się w kamienicy, której jestem współwłaścicielem. W przeciwnym razie mógłbym mieć kłopot z opłaceniem czynszu. Mimo wszystko warto mieć własną firmę. Najlepiej samemu stworzyć dla siebie miejsce pracy – zachęca innych. ■ MAL

Życie nie ułatwia przedsiębiorcom kontrole PIP-u i sanepidu.

Wiele i przecieka???

Ten problem przestał istnieć dzięki wdrożeniu nowej technologii w firmie THYSEN Okna S.A. Ten polski producent stolarki okiennej, znany z niezwykle atrakcyjnych cen, wykorzystujący w swej produkcji niemieckie profile o zwiększonej sztywności, stosuje już nowe rozwiązanie znane od kilku lat w krajach zachodnich. Polega ono na zgrzewaniu słupków okiennych z ramą zamiast skręcaniu za pomocą śrub. Nowa technologia zapobiega przenikaniu wody do profilu ramy okiennej i korodowaniu wzmocnień stalowych. W interesie klientów jest, by inni producenci poszli również tym śladem.

Stolarka w THYSEN Okna S.A. wyposażona jest również w niemieckie wielopunktowe okucia obwiedniowe ROTO NT z zabezpieczeniem antywłamaniowym i mikrowentylacją. Standardowo firma oferuje ciepłe zespolenia szybowe niskoemisyjne, oraz w niezwykle atrakcyjnej cenie szyby antywłamaniowe i dźwiękochłonne.

Pamiętajmy, że tylko firma THYSEN Okna S.A. może nam zapewnić pełnię satysfakcji, ponieważ od ponad 15 lat zajmuje się ona produkcją stolarki okiennej i jest ekspertem w tej dziedzinie. Poparte jest to 10-letnią gwarancją na stolarkę okienną.

Oprócz wysokiej jakości, długoletniej gwarancji i wspaniałej, nowoczesnej technologii firma ta jest prekursorem we wprowadzaniu nowego wzornictwa do systemu okiennego. Ostatnim hitem, który wprowadziła firma THYSEN Okna S.A. na polski rynek jest bardzo atrakcyjny cenowo system okienny z 5-komorowym skrzydłem o nazwie LORD. Warto zaznaczyć, iż firma proponuje nowe okna LORD w cenie zbliżonej do 3-komorowych.

W związku z powyższym firma THYSEN Okna Marek Trzciniński proponuje nie spotykana na naszym rynku promocję „Zyskaj 2 razy”. Jeżeli osoba zainteresowana kupnem stolarki okiennej dostarczy do biura handlowego tej firmy ofertę firmy konkurencyjnej na te same okna, ale tańsze – otrzyma zwrot różnicy w podwójnej wysokości po złożeniu zamówienia.

Podjętą decyzję o zakupie stolarki pamiętajmy, że okna kupowane są na długie lata, a jeżeli można to osiągnąć przy takiej okazji, jaką jest promocja „Zyskaj 2 razy”, to wybór jest prosty ...

... Oryginalne okna Thyssen'a - z firmy „THYSEN Okna Marek Trzciniński”

Po szczegóły promocji zapraszamy do Biura Handlowego na terenie woj. śląskiego i na stronie internetowej www.thyssenokna.pl

Bielsko-Biala, ul. Partyzantów 61 (Apena), tel. (033) 816 32 22
Bytom, ul. Wrocławska 26, tel. (032) 787 52 11
Chorzów, ul. Powstańców 16, tel. (032) 241 12 83
Czechowice-Dziedzice, ul. Legionów 46, tel. (032) 215 92 10
Częstochowa, ul. Kościuszki 7, tel. (034) 368 28 98
Częstochowa, ul. Mirowska 9, tel. (034) 368 19 20
Skoczów, ul. Wiślańska 8A, tel. (033) 853 05 05
Tychy, al. Bielska 96c, tel. (032) 217 89 60
Żywiec, ul. Kościuszki 64, tel. (033) 861 01 33.

BEZROBOTNI NIE PŁACĄ

Mówi ANNA ŁUCZAK, naczelnik wydziału działalności gospodarczej i przekształceń własnościowych Urzędu Miasta Katowice:

Osoba, która chce założyć jednoosobową firmę powinna zgłosić się do urzędu miasta w celu rejestracji. Należy pobrać wniosek. Opłata za rejestrację wynosi 100 zł. Osoby bezrobotne, które po raz pierwszy zamierzają założyć działalność gospodarczą, są w Katowicach zwolnione z tej opłaty. Na odbiór wniosku czeka się do 7 dni. Wtedy to wydajemy petentowi zaświadczenie o wpisie do ewidencji przedsiębiorców. ■ MAL

Lokalny Fundusz Pożyczkowy Fundusz Poręczeń Kredytowych

ul. Teatrna 9, SOSNOWIEC
tel. 266-50-41, 293-36-10, fax 293-37-31
e-mail agencja@it.com.pl, www.art.org.pl

POLSKA AGENCJA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
POLISH AGENCY FOR ENTERPRISE DEVELOPMENT

I. Od miesiąca sierpnia br. funkcjonuje przy ARL S.A. Lokalny Fundusz Pożyczkowy. Utworzony został ze środków własnych ARL S.A. oraz w oparciu o środki finansowe pochodzące z dotacji z PARP w Warszawie.

Ze środków pożyczkowych mogą korzystać:

1) wyłącznie mali przedsiębiorcy z terenu woj. śląskiego określonych ustawą z dnia 19 listopada 1999 r. Prawo działalności gospodarczej;

2) osoby rozpoczynające działalność gospodarczą.

Pożyczki przeznaczone są na:

1) inwestycje o charakterze nie konsumpcyjnym, w wyniku których utworzone będą nowe miejsca pracy;

2) inwestycje oraz finansowanie zakupów o charakterze nie konsumpcyjnym bez konieczności tworzenia nowych miejsc pracy, w wyniku których utrzymanie zostaną dotychczasowe miejsca pracy.

Warunki udzielania pożyczek:

1. Maksymalna kwota pożyczki wynosi 40.000 zł.

2. Maksymalne zaangażowanie Funduszu wobec jednego podmiotu gospodarczego nie może przekroczyć 60.000 zł.

3. Minimalna wysokość wkładu własnego wynosi 30%.

4. Maksymalny termin kredytowania 24 miesiące z możliwością przedłużenia do 36 miesięcy.

5. Maksymalny okres karencji w spłacie rat kapitałowych do 6 miesięcy.

6. Od udzielonej pożyczki ARL S.A. pobiera jednorazową prowizję o wysokości 2% udzielonej kwoty.

Oprocentowanie:

1. Pożyczka na tworzenie nowych miejsc pracy oprocentowana jest według zmiennej stawki procentowej równej wysokości stopy kredytu lombardowego (obecnie 8%).

2. Pożyczka udzielona na inwestycje bez konieczności tworzenia miejsc pracy oprocentowana jest według stawki referencyjnej (obecnie 8,73%).

II. Fundusz Poręczeń Kredytowych. Kapitał Funduszu wynosi 2.090.000 zł. Fundusz ten skierowany jest do małych i średnich przedsiębiorców, a także do osób rozpoczynających działalność gospodarczą. Fundusz ma za zadanie ułatwienie otrzymania kredytów w bankach poprzez udzielanie poręczeń zabezpieczających jego spłatę.

Poręczenia udzielane są do maksymalnej wysokości 70% kwoty przyznanego kredytu i wartościowo do 100.000 zł. Agencja pobiera jednorazową prowizję w wysokości 2% od kwoty poręczenia. Poręczenia są terminowe i udzielane na czas zgodny z okresem kredytowania tj. 3 lata, z możliwością wydłużenia do lat 5. ARL S.A. oferuje pomoc przy opracowaniu biznesplanu.

Więcej informacji na stronie internetowej: www.art.org.pl

Osoby do kontaktu: Iwona Magiera-Nogaćka, Magdalena Kwicień,

tel. (032) 266-50-41, tel. (032) 293-36-10.

SŁOWNIK PRZYDATNYCH SKRÓTÓW

PESEL – to 11 cyfrowy numer, który jednoznacznie określa konkretną osobę. Pierwsze sześć cyfr to nasza data urodzenia, od siódmej i dziesiątej mieszczą się liczby porządkowe z zaznaczeniem płci, ostatnia cyfra jest najbardziej tajemnicza: nazwano ją kontrolną.

KRS – to Krajowy Rejestr Sądowy. Baza danych składająca się z trzech rejestrów: przedsiębiorstw, stowarzyszeń i organizacji społecznych, zakładów opieki społecznej jak i z rejestru dłużników niewypłacalnych.

REGON – jest numerem identyfikacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej. Brzmi skomplikowanie, a tak naprawdę to nic innego jak numer nadawany każdemu, kto staje się właścicielem firmy. Jest on obowiązkowy i należy się o niego ubiegać w Urzędzie Statystycznym w ciągu 14 dni od wpisu do ewidencji. Jest bezpłatny.

PKD – to inaczej Polska Klasyfikacja Działalności. Jeżeli mamy firmę to właśnie tu zakwalifikują ją nam do odpowiedniej przegródki np.: produkcja wyrobów tytoniowych, produkcja artykułów spożywczych i napojów.

ZUS – jest raczej wszystkim znany, ale warto przypomnieć, że jest to Zakład Ubezpieczeń Społecznych. To tutaj wpływa ją m. in. nasze pieniądze na przyszłe konto emerytalne.

AKA

Tvoja firma

Tvoja firma

WARTO ZAŁOŻYĆ:

- Małe firmy produkcyjne wykonujące w całości produkt bądź półprodukt dla dużych zakładów produkcyjnych – np. zagłówki do foteli dla firm samochodowych lub plastikowe tyczki dla producentów jogurtu.
- Sektor drobnych usług (handel, naprawy) – pełne pole do popisu.
- Firmy podwykonawcze (sprzątanie, budownictwo, transport) – pod warunkiem, że znajdziesz głównego wykonawcę.

Potrzebne do pomysłu:

- > analiza rynku lokalnego,
- > znajomi, którzy mówią czego im brakuje, czego nie mogą kupić albo zorganizować,
- > obserwacja najbliższego otoczenia – pomysły czego tu brakuje,
- > obserwacja i rozpoznanie konkurencji – nigdzie nie jesteś sam. Jeżeli na twoim osiedlu działają 3 firmy sprzątające, porzuć pomysł. Jeżeli wszystkie trzy są kiepskie, bo sąsiedzi się skarżą, wejdź na rynek.

Gdzie możesz zadziałać:

- > osiedle mieszkaniowe z przyległą okolicą – np. przy serwisie sprzątającym lub drobnych remontach,
- > osada, wieś lub miasteczko – głównie usługi,
- > dzielnica miasta – Tu masz wiele możliwości: sprzątanie, remonty, kraiectwo czy usługi komputerowe,
- > miasto i pobliskie miejscowości – duże remonty, usługi nietypowe, np. tresura psów, czy usługi weterynaryjne,
- > województwo i województwa ościennie – również nietypowe usługi, przedstawicielstwo handlowe, serwis,
- > region lub makroregion – serwis, przedstawicielstwo handlowe, handel własnymi wyrobami, produkcja. ■ PARA

TRZEBA SOBIE ZNALEŹĆ NISZĘ

Radzi dr RICHARD MBEWE, znany ekonomista:

Większość pomysłów na własny interes, z jakimi się spotykam, to bardzo realne pomysły. Da się je zrealizować w każdych warunkach. Ale takie pospolite pomysły to również wyzwanie. Trzeba je umieć odpowiednio zareklamować i sprzedać. Przede wszystkim innym ludziom. Bo to oni oceniają pomysły korzystając z naszych usług, czy produktów. Taki prosty pomysł wymaga więc dobrej reklamy. Z drugiej strony pomysły nowatorskie bronią się oryginalnością. Ale zwykle wymagają dużych nakładów nie tylko na rozruch, ale znowu na reklamę. Przyszłych klientów trzeba poinformować, co mamy do zaoferowania. Jeżeli wprowadzimy na rynek zupełnie nową usługę, lub produkt, musimy przekonać do niej ludzi.

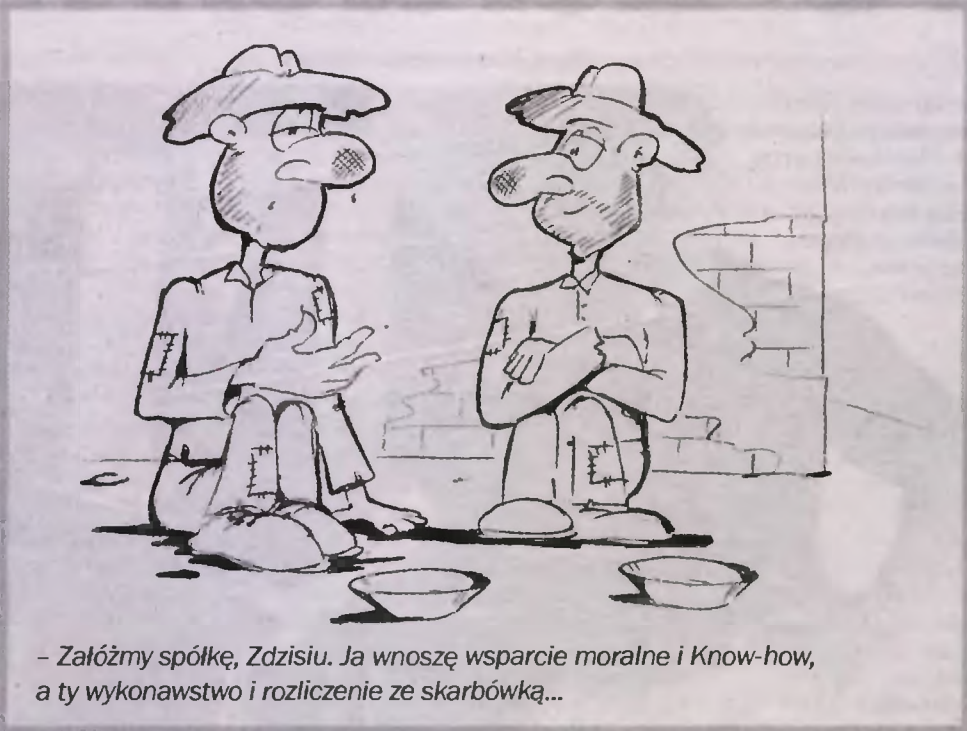
Czy łatwo znaleźć taką niszę na rynku?

Wbrew pozorom jest ich sporo. I wiele z nich pozostaje niezagospodarowanych. Oczywiście najłatwiej znaleźć niszę we własnym otoczeniu. Na własnym osiedlu czy w bloku spotykamy się z ludźmi i potrafimy zidentyfikować ich potrzeby. W ten sposób odkrywamy niszę, którą możemy zagospodarować.

Czy można znaleźć także nisze na Śląsku?

Takie nisze są wszędzie. Nie da się mówić o specyficznym rynku na Śląsku. Możemy raczej szukać miejsca dla siebie w pewnych społecznościach: wśród mieszkańców blokowisk, albo osiedli robotniczych, wśród starszych osób albo młodzieży. Bo niszę tworzy nie miejsce, ale potrzeby przyszłych klientów. Ich wyjątkowość, która sprawia, że nikt jeszcze nie zajął się ich zaspokajaniem. Czasem wypełnianie niszy rynkowej jest nieopłacalne

Polska jest krajem Unii Europejskiej z największym bezrobociem. Na Śląsku wynosi 17,3 proc. Jedni siedzą z założonymi rękami i czekają na to aż praca sama ich znajdzie. Inni zakładają własną działalność gospodarczą. I tu powstaje dylemat: lepsza firma jednoosobowa czy spółka?

znaczona jest raczej do wykonywania działalności w większym rozmiarze, musi mieć bowiem minimalny kapitał zakładowy wynoszący co najmniej 50 000 zł – co najmniej tyle wspólnicy muszą wnieść do spółki w postaci pieniędzy lub innych wkładów, by mogła ona zacząć działać. Aktem, który reguluje wewnętrzne stosunki w spółce, jest statut, a nie umowa spółki. Musi on zostać sporządzony w formie aktu notarialnego.

SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ (Z O.O.)

Spółka z o. o. jest dobrą formą prowadzenia działalności, gdy planuje się spore, wymagające dużego kapitału i bardzo ryzykowne przedsięwzięcie, ale sprawdza się także przy niewielkim biznesie. Może być jednoosobowa, tzn. może ją utworzyć tylko jedna osoba. Jest to wyjątek od zasady, że wspólników w spółce musi być co najmniej dwóch.

Aby założyć taką spółkę trzeba dysponować kapitałem o wartości co najmniej 50 000 zł. Udzieliły w spółce obejmuje się w zamian za wniesienie wkładów (w postaci pieniędzy, rzeczy np. maszyn, budynków, lub praw np. prawa wieczystego użytkowania gruntów, prawa do znaków towarowych). Tworzą one kapitał zakładowy spółki.

SPÓŁKA AKCYJNA

Raczej nieodpowiednia dla początkującego przedsiębiorcy. Spółka akcyjna jest formą działalności przeznaczoną dla średnich i dużych firm. Do jej założenia wymagany jest kapitał wynoszący minimalnie 500 000 zł. Spółka akcyjna kumuluje kapitały wielu osób lub firm. Choć może ją założyć tylko jedna osoba, to jest ona przeznaczona do zebrania kapitału od wielu akcjonariuszy. ■ MAL

SPÓŁKA PARTNERSKA

Jest to spółka, którą mogą utworzyć osoby wykonujące wolny zawód. Każdy wspólnik w spółce partnerskiej odpowiada za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem i solidarnie z pozostałymi wspólnikami oraz ze spółką. Umowa spółki partnerskiej powinna być zawarta w formie aktu notarialnego.

SPÓŁKA KOMANDYTOWA

Spółka ta daje wspólnikom bardzo dużą swobodę. W prosty

sposób umożliwia wyłączenie odpowiedzialności części wspólników za zobowiązania spółki, stąd nowi wspólnicy chętniej przystępują do tej spółki wzmacniając ją swym kapitałem. Przedsiębiorca bez kapitału, ale za to mający pomysł, lub działające przedsiębiorstwo, które wymaga zastrzyku kapitałowego, odpowiada w takiej spółce za zobowiązania i zajmuje się prowadzeniem spraw spółki i jej reprezentowaniem – jest to tzw. komplementariusz. Komandytariusz odpowiada za zobowiązania spółki wobec jej wierzycieli tylko do wysokości kwoty, odpowiadającej wysokości wniesionych przez siebie wkładów, a komplementariusz całym swoim majątkiem.

SPÓŁKA KOMANDYTOWO-AKCYJNA

Spółka ta jest podobna do spółki komandytowej, ale też wykazuje pewne podobieństwa do spółki akcyjnej, gdyż część wspólników dostaje akcje. Prze-

dla dużej firmy. Mała firma, działająca np. na osiedlu lub w małej miejscowości, znająca swoich klientów poradzi sobie na takim rynku lepiej.

Czy niszta to doskonały sposób na własny interes?

Problem w tym, że nisza musi być odpowiednio „pojemna”. Musi ją tworzyć odpowiednia liczba klientów, którzy będą gotowi płacić za towary i usługi. Przecież podstawowym zadaniem każdej firmy jest osiągnięcie dochodu. Inne zagrożenie to konkurencja. Niestety, jeżeli zajmiemy jakąś niszę i nasza firma odniesie w niej sukces, pojawi się szybko konkurent, który będzie miał ułatwione zadanie. Będzie mógł korzystać z naszych doświadczeń. A jeżeli zaofiaruje lepszy, lub tańszy produkt, może przejąć naszych klientów. ■ PARA

...a ile można stracić?

W kabaretowym dialogu „Sęk” Wiesław Michnikowski na wieś o interesie do zrobienia dopytywał się: a ile można stracić. Niegłupie, zwłaszcza, że sam interes pieniędzy zwykle nie przynosi następnego dnia po rejestracji. „Żeby wyjąć, trzeba włożyć” – mówi odwieczne prawo biznesu, a oznacza to, że zanim będziemy czerpać zyski, musimy najpierw zainwestować.

Ile trzeba płeniędzy, żeby zacząć

● **500 zł – Lokal** – niezależnie od tego jaką prowadzimy działalność, jakiś lokal trzeba mieć. Choćby własne mieszkanie. Tam będziemy otrzymywać korespondencję od urzędu skarbowego i ZUS-u. Tam też będziemy mieli choćby i maleńkie biuro, potrzebne do wypisywania zeznań podatkowych i przechowywania dokumentów firmy.

Wynajem lokalu na biuro, a nawet prowadzenie biura w mieszkaniu to koszty naszej działalności. Powinniśmy je uwzględnić jako wydatki. Odliczenie – 50 proc.

● **80 zł – Telefon** – niezbędny. Próba prowadzenia działalności gospodarczej bez telefonu raczej się nie udaje. Klienci muszą mieć do nas łatwy dostęp. Sami też powinniśmy mieć łatwy kontakt z klientami lub ewentualnymi kontrahentami.

Użytkowanie telefonu to koszt prowadzenia działalności. Jeżeli używamy domowego, lub prywatnej komórki mamy prawo wykazać to po stronie kosztów. Odliczenie – 50 proc.

● **od 23 tys. – Samochód** – przy niektórych rodzajach działalności wręcz niezbędny. Możemy korzystać z własnego, jeżeli go mamy. Możemy kupić też wóz „na firmę”. Jego używanie kosztuje. Wzrost w kosztach działalności wykazujemy cenę spalanej na dojazd do klientów benzyny. Odliczenie – 50 proc.

● **od 2 tys. – Komputer lub narzędzia** – każda działalność jakichś narzędzi wymaga. Kupujemy je zawsze „na firmę”. Uwaga! Jeżeli przy prowadzeniu firmy korzystamy z darmowego oprogramowania dostępnego w sieci, fiskus może je wycofać według swoich stawek. Dla fiskusa nie ma pojęcia „darmowy”. Odliczenie – koszt zakupu narzędzi.

● **od 100 zł – Ubranie robocze** – jak cię widzą, tak cię piszą. Nie ważne czy twoim strojem roboczym jest garnitur agenta ubezpieczeniowego, kombinezon murarski, skórzana kurtka organizatora imprez rockowych – wszystkie te stroje należą do twojego służbowego wyposażenia. Są traktowane jak narzędzia pracy. Oczywiście... jeżeli przekonasz do tego fiskusa. Urzędnicy skarbowi pierwsi mogą zakwestionować pozycję „garnitur” lub „kurtka” po stronie kosztów.

● **20 zł – Kwitariusz** – rzecz niezbędna. Niestety. Będziemy musieli wypełniać stopy papierów: faktur dla klientów, rachunków na usługi, deklaracji, zeznań, czyli robić wszystko to, czym w dużych firmach zajmują się działy personalne i księgowość. Jeżeli używamy komputera, możemy postarać się o odpowiednie oprogramowanie, które pomoże nam w prowadzeniu księgowości i wypełnianiu formularzy.

● **200 zł – ZUS** – zmora przedsiębiorców. Trzeba go płacić nawet wtedy, gdy firma przynosi straty. W pierwszym miesiącu działalności, nawet jeżeli jeszcze nie zarobiliśmy ani grosza, też będziemy musieli odprowadzić składkę na ZUS. ■ PARA

Firma nie przynosi dochodów od razu. W ocenie naszego pomysłu muszą być uwzględnione także wydatki poniesione na rozruch firmy, jak i jej prowadzenie do czasu spodziewanych dochodów.

KONTO BANKOWE

TELEFON

E-MAIL

Dokonując analizy polskiego rynku lub obserwując rynek lokalny zawsze można znaleźć takie dziedziny i branże, gdzie występuje luka i zapotrzebowanie na określone usługi.

SKOK „Piast”
Lokata jesienna
7,1%
o stałym oprocentowaniu
Pożyczka jesienna
ATRAKCYJNE OPROCENTOWANIE
NISKIE RATY
MINIMUM FORMALNOŚCI
PIERWSZA RATA PO 45 DNIACH!
Zapraszamy do naszych punktów kasowych:
Bytom, ul. Dworcowa 35, tel. 387-23-65
Gliwice, ul. Zwycięstwa 59, tel. 331-30-10
Radzionków, ul. Św. Wojciecha 10, tel. 289-78-95
Rybnik, Pl. Kopernika 3, tel. 422-10-34

FUNDUSZ GÓMOSŁĄSKI S.A.
POŻYCZKI UMARZALNE
dla małych i średnich przedsiębiorstw z województwa śląskiego
Fundusz Gómski S.A. w Katowicach z upoważnienia Samorządu Województwa Śląskiego zaprasza przedsiębiorców do składania wniosków o umarzalne pożyczki z tzw. „Linii pożyczek dla małych i średnich przedsiębiorstw”. Linia pożyczek jest jednym z instrumentów „Programu łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego” uchwalonego przez Sejmik Województwa Śląskiego. -
Celem programu jest tworzenie nowych miejsc pracy na terenie Województwa Śląskiego.
Środki na realizację programu zostały udostępnione przez Bank Rozwoju Rady Europy w oparciu o umowę podpisaną z Rządem RP na finansowanie tzw. „Funduszu dla Śląska” i przekazane Samorządowi Województwa Śląskiego. Na pożyczki dla MSP przeznaczono kwotę 7 mln euro. Pożyczki (w ramach pierwszej transzy kredytu BFRE) udzielane będą w PLN do wyczerpania środków.
Ilość środków jest ograniczona!
Wysokość indywidualnej pożyczki
Pożyczka udzielana jest w kwocie od 20 do 500 tysięcy złotych, przy czym maksymalna wysokość pożyczki wynika z przemnożenia kwoty 20 tysięcy złotych przez liczbę nowych miejsc pracy w przeklepieniu na liczbę etatów.
Przeznaczenie pożyczki
Pożyczka przeznaczona może być na dofinansowanie przedsięwzięcia inwestycyjnego. Finansowaniu pożyczką podlegają tylko wybrane nakłady na realizację projektu, tzw. „kwalifikowane nakłady inwestycyjne” – przeznaczane między innymi na zakup, uzbudowanie i renowację gruntów, budowę, remont budynków lub budowli bezpośrednio związanych z działalnością Pożyczkobiorcy, zakup maszyn i urządzeń, zakup nowych środków transportu.
Możliwe jest finansowanie inwestycji będących w trakcie realizacji - jednak przedsięwzięcie inwestycyjne nie może być rozpoczęte wcześniej niż rok przed podpisaniem umowy pożyczki!
Struktura finansowania
● pożyczka – do 25% kwalifikowanych nakładów inwestycyjnych,
● udział własny Wnioskodawcy – min. 25%,
● kredyt bankowy (obowiązkowy) – maksymalnie 50%.
Fundusz Gómski S.A. współpracuje z bankami komercyjnymi działającymi na terenie Województwa Śląskiego w zakresie finansowania projektów MSP. Lista banków współpracujących jest dostępna na stronach internetowych Funduszu Gómskiego.
Kto może wnioskować
Wnioskodawca, aby spełniać warunki kwalifikujące do otrzymania pożyczki, musi:
1) być małym lub średnim przedsiębiorcą i prowadzić działalność gospodarczą w sferze produkcyjnej, handlowej lub usługowej od co najmniej 12 miesięcy,
2) realizować projekt inwestycyjny, w wyniku którego powstają nowe miejsca pracy,
3) posiadać zdolność kredytową oraz akceptację (np. w formie promesy) banku komercyjnego dla dofinansowania projektu inwestycyjnego do 50% kwalifikowanych nakładów inwestycyjnych,
4) wykazać, że w ciągu 6 miesięcy poprzedzających złożenie wniosku przedsiębiorstwo było zmniejszająco stanu zatrudnienia z przyczyn ekonomicznych dotyczących zakładu pracy.
Okres kredytowania – do 7 lat
Oprocentowanie – odsetki w wysokości 50% stopy redyskonta weksli NBP.
Umorzenie pożyczki
Istnieje możliwość umorzenia części kapitałowej pożyczki. Może to nastąpić na pisemny wniosek Pożyczkobiorcy pod warunkiem utworzenia i utrzymania przez minimum 2 lata zadeklarowanego przez Pożyczkobiorcę liczby miejsc pracy (etatów) i braku zaległości wobec Pożyczkodawcy.
Przymowanie wniosków (wraz z akceptacją banku) w siedzibie Funduszu Gómskiego w godzinach od 8.00 do 16.00.
Szczegółowe informacje dostępne w Funduszu Gómskim S.A. Katowice, ul. Sokolska 8,
Biuro Programów Pomocowych
www.fgrn.com.pl, tel. (32), centrala 20-00-041, 20-08-400 lub 20-08-406, 20-08-417
e-mail: fundus@fgrn.com.pl
oraz w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Śląskiego - www.slaskie-region.pl

6 **Twoja firma****Przydatny biznesplan**

Nie istnieje jeden standardowo przyjęty wzorzec sporządzania biznesplanu. Różni się w zależności od tego, czy przygotowujemy go na potrzeby własne, czy instytucji finansowych. Z grubsza każdy tego typu dokument ma jednak podstawowych dziesięć rozdziałów.

1. STRESZCZENIE. Pisz się je dopiero na koniec, ale zamieszcza na początku całego dokumentu. Powinien się tu znaleźć cel napisania planu, określenie pieniędzy potrzebnych na konkretne cele, opis produktu i korzyści z jego użytkowania, doświadczenie kadry, podstawowe informacje finansowe oraz założenie czasu zwrotu zainwestowanych pieniędzy.

2. GENEZA PROJEKTU – charakterystyka firmy. Ta część obejmuje krótką historię przedsiębiorstwa (w przypadku nowych – genezę założenia).

3. MISJA I CELE STRATEGICZNE. Misja to idea przewodnia, na której opiera się strategia, asortyment i plan działania. Zwięźle sformułowana misja podkreśla odrębność przedsiębiorstwa w kręgu konkurentów, a także ostrzega konkurencję przed tym, w jakiej dziedzinie przedsiębiorstwo jest zdecydowane bronić swej pozycji rynkowej.

4. OPIS PRODUKTU LUB USŁUGI. To miejsce do opisu na temat przewagi nad konkurencją, ale także określenia planów ochrony patentowej itd.

5. SYSTEM ZARZĄDZANIA I PERSONEL. Istotne jest podanie wieku i doświadczenia

osób zaangażowanych w przedsięwzięcie, przebieg kariery zawodowej i osiągnięcia. Punkt zawiera omówienie polityki wynagrodzeń, założenie kryteriów doboru personelu.

6. RYNEK I MARKETING. Opis rynku powinien charakteryzować jego wielkość, zasięg terytorialny i określić nisze. Należy także podać kim są potencjalni klienci, jakie są ich wymagania i jakie mają zwyczaje w kupowaniu podobnych produktów. Ważne jest podanie konkurentów, ich udział w rynku i możliwą reakcję na pojawienie się nowych produktów. Istotne jest również określenie działań marketingowych, polityki cen, prowadzenie działalności reklamowej i systemu dystrybucji.

7. PLAN SPRZEDAŻY. Pod uwagę należy wziąć aktualne trendy w całym kraju, sezonowość, inflację itd. Najczęściej plan sprzedaży obejmuje minimum trzy lata, z tym że w pierwszym roku stosuje się rozbić na miesiące.

8. INFORMACJE FINANSOWE. To miejsce na bilans, rachunki zysków i strat, i analizę wskaźnikową.

9. CZYNNIKI RYZYKA I KORZYŚCI Z ICH PODJĘCIA. Analiza SWOT opisuje mocne i słabe strony przedsiębiorstwa, szanse i zagrożenia.

10. ZAŁĄCZNIKI, wśród których muszą znaleźć się informacje na temat użytych terminów, życiorysy głównych menedżerów, schemat struktury organizacyjnej. ■

Co pomaga, a co przeszkadza biznesmenom**Klucz do sukcesu**

Wycucie rynku, albo łut szczęścia. Doskonały plan, albo zbieg okoliczności. Supermarket Stanisława Zajęca działa w Sosnowcu już 14 lat i odniósł rynkowy sukces. Jak do tego doszło – zdradza właściciel.

Aby założyć firmę, potrzebny jest dobry plan. Konieczne jest opisanie tego, co chce się osiągnąć, jakimi metodami i w jakim czasie. W idealnym rozwiązaniu, plan cały czas jest modyfikowany i dostosowywany do sytuacji na rynku. Czy prowadzenie firmy bez biznesplanu jest w ogóle możliwe? Takim przykładem jest Stanisław Zajęca.

– Może się niektórym zdziwić, ale ja nigdy nie pisałem biznesplanu – wyznaje szczerze. – Na podstawie tego, jak zachowują się moi klienci, jestem w stanie niemal bezbłędnie określić co miesiąc wielkość sprzedaży i ewentualny zysk. Na bieżąco wyciągam wnioski i szybko reaguję na zmiany. To przynosi efekt. Planu nigdy nie przelałem na papier – on cały czas powstaje w mojej głowie.

Właściciel zaczynał od pustego sklepu. Systematycznie kupował nowy towar i rozwijał działalność. Po latach konieczne było poszerzenie powierzchni sprzedaży, bo produkty nie mieściły się na półkach. W krótkim czasie prywatny sklep stał się konkurencją dla spółdzielczych supermarketów, choć wielu innych przedsiębiorców nie wytrzymało chwilowych wahań rynku.

– Każdą zarobioną złotówkę nadal inwestuję. Zawsze mam na względzie swoją firmę. Nie należę do tych ludzi, którzy zachłystują

się sądem na rachunku bankowym, bo wiem, że gdy zbliża się termin płatności, trzeba będzie się z nich wywiązać. Dla mnie termin jest święty – mówi Stanisław Zajęca.

Może właśnie dlatego z politowaniem patrzy na nowych przedsiębiorców, którzy już za pierwsze zarobione pieniądze kupują sobie drogie samochody, obnoszą się z bogactwem i żyją ponad stan. Zna takich, którzy przejeżdżali swój zarobek, popadli w dług i musieli firmę likwidować. Prawa rynku weryfikują niemiłosiernie takie osoby.

– Podstawa powodzenia to uczciwy personel. Może zabrzmi to brzydko, ale zawsze stosuję zasadę ograniczonego zaufania i mówię o tym otwarcie swym pracownikom. Możemy się kolegować, ale w pracy powinniśmy sobie patrzeć na ręce, bo od uczciwości zależy powodzenie całej firmy – mówi Stanisław Zajęca.

Wciąż aktualne pozostaje pytanie, ile ludzi zatrudniać. Właściciel zaczynał od sprzedawania mięsa na stoisku we własnym sklepie, jeździł po towar, przyjmował i rozkładał na półkach.

– Pracowników zacząłem zatrudniać wtedy, gdy doszedłem do wniosku, że będzie to bardziej opłacalne. Miałem wtedy czas na poszukiwanie lepszego towaru, negocjacje lepszych rabatów itd. Su-

Plan prowadzenia firmy cały czas powstaje w mojej głowie – mówi Stanisław Zajęca.

mując okazało się, że firma na tym zyskała – mówi.

A skąd wziąć pieniądze, gdy firma ma chwilowe trudności finansowe? Może się przecież zdarzyć, że w kasie zabraknie pieniędzy na wypłatę dla pracowników, podatki i wreszcie zakup nowego towaru? Czy korzystać z kredytów?

– Z kredytu skorzystałem pierwszy raz dopiero w tym roku, a związany był z pewnymi inwestycjami. Wiedziałem o nich wcześniej i byłem na nie przygotowany. Kredyt był dokładnie w kalkulowa-

ny. Nie jestem przeciwnikiem pożyczania pieniędzy z banków, ale zawsze trzeba mieć na względzie to, że trzeba będzie oddać. Dlatego pożyczka nie może być ostatnią deską ratunku dla działalności firmy. Jeśli okaże się, że kogoś nie stać na spłaceniu, zaczynają się prawdziwe dramaty – mówi Zajęca.

W prowadzeniu handlu najważniejszą rzeczą wydaje się jednak trafienie w gusty klientów. Stanisław Zajęca ma na to wypróbowany sposób.

– Zapraszam znajomych do sklepu i pytam, co im się... nie podoba. Może towar stał w nieodpowiednim miejscu, przejście było zbyt ciasne, podłoga brudna... Zawsze staram się patrzeć na swój sklep jak klient. Bo to klient ma zawsze rację. Dzięki klientowi żyjemy – mówi.

– Najważniejsze w biznesie jest uczciwość wobec klienta oraz ogromny szacunek dla dostawców. Tylko w ten sposób można zyskać zaufanie – kończy Stanisław Zajęca.

MARCIN TWARÓG

Twoja firma 7**Klient nasz pan**

FOT. ZYGMUNT WISZCZOK

Henryk Buczek z Rudy Śląskiej dwukrotnie zakładał firmę budowlaną. Za każdym razem po kilku miesiącach zawieszal działalność. Powód był ten sam – zleceniodawcy nie płaćli za wykonane przez niego usługi.

Pierwszą firmę miałem 10 lat temu. Pracowałem solidnie. Niestety, niektórzy klienci z umów nie robili sobie nic i moja firma upadła – mówi pan Buczek.

Nowa firma budowlana pana Henryka, która powstała w lutym bieżącego roku, również stoi na skraju bankructwa.

– Historia zatoczyła koło. Ponownie klient nie wypłacił należnych mi pieniędzy. Jest mi winien około 16 tys. zł. Jeśli nie odzyskam długu, ja i moi pracownicy pójdziemy na bezrobocie – mówi pan Buczek.

Wpadnie grosz?

Na początku roku firma pana Henryka otrzymała propozycję budowy domu. Oferta wydała się atrakcyjna, dlatego zgodził się bez wahania.

– Budynek trzeba było tworzyć od podstaw. Zlecono mi budowę garaży, podpiwniczeń i stropów aż do 4. piętra. Roboty było na kilka miesięcy. Cieszyliśmy się z kolegami, że wpadnie nam trochę grosza – opowiada pan Henryk.

Początkowo współpraca odbywała się bez zakłóceń. Budowa szła gładko, a klient płaćli na czas. Inspektor nadzoru oraz kierownik robot nie mieli żadnych zastrzeżeń.

Fuszerka

Sytuacja skomplikowała się kilka tygodni temu, kiedy pan Buczek zorientował się, że na koncie brakuje mu kilkanaście tysięcy złotych. Okazało się, że klient nie zapłacił za prace wykonane na ostatnich piętrach. Stwierdził, że powodem są usterki.

– Zleceniodawca dał mi kilka tygodni na poprawki. Zgodziłem się, ponieważ chodziło tylko o wygładzenie ścian i schodów –

mówi pan Henryk. Kilka dni przed upływem terminu ekipie budowlanej pana Buczka kazano opuścić teren budowy. Stwierdzono, że zaległych 16 tysięcy nie otrzyma, bo robota była fuzerką.

Bierze na litość

Pan Buczek i jego ludzie pracowali jednocześnie u innego klienta w Bielsku. Za wykonanie podpiwniczeń, murów i przewodów kominowych w trzech domkach jednorodzinnych zgodnie z umową mieli dostać 12 tysięcy zł. Otrzymał niecałe 6 tys. Pan Buczek wyznaczył dłużnikowi termin na uregulowanie zaległości do 15 września i czeka. Czekają też jego pracownicy i ich rodziny, aż wreszcie klient zlituje się i zapłaci za usługę.

PRZEMYSŁAW MALISZ

Mówi ADAM ZAWISZOWSKI – rzecznik Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Inspekcji Handlowej w Katowicach:

Zmienione w zeszłym roku przepisy kodeksu cywilnego regulujące umowy o roboty budowlane polepszyły sytuację podwykonawcy wobec powierzonego mu wykonanie części prac wykonawcy. Obecnie inwestor ponosi solidarną odpowiedzialność razem z wykonawcą za zobowiązania finansowe wykonawcy względem podwykonawcy. Ten rodzaj odpowiedzialności i pływający z niego korzyści polegają na tym, że podwykonawca, w razie gdy generalny wykonaw-

ca zalega mu z zapłatą wynagrodzenia za wykonane przez niego prace, zapłaty może żądać od inwestora. Każdy dłużnik, w tym wypadku jest nim zarówno inwestor jak i wykonawca, odpowiada bowiem za całość długu. Podwykonawca – wierzyciel decyduje w jaki sposób dług chce odzyskać. Według swojego wyboru, może żądać całości lub części świadczenia (zapłaty za prawidłowo wykonane prace) od wszystkich dłużników łącznie lub od każdego z nich z osob-

na. Umowa łącząca wykonawcę z podwykonawcą powinna mieć formę pisemną. Jeśli inwestor sprzeciwi się zawarciu umowy między wykonawcą a podwykonawcą, to względem inwestora należy traktować ją jako bezskuteczną. Ostatecznie roszczenie podwykonawcy o zapłatę wynagrodzenia względem dłużników solidarnych (wykonawcy i inwestora), jak każde roszczenie cywilnoprawne skutecznie może być dochodzone tylko na drodze sądowej. ■ MAL

OFERTA JESIENNA

Pożyczka 4,9% Oprocentowanie w stosunku rocznym

Dla 10 tys. zł na 24 miesiące rzeczywista roczna stopa oprocentowania wynosi 16,6%

Pożyczka PLUS Wpłosa i udział członkowski w koszcie pożyczki!

Dla 10 tys. zł na 24 mies. rzeczywista roczna stopa oprocentowania wynosi 17,51%

Pożyczka CZTERY KĄTY 8,8% Oprocentowanie w stosunku rocznym

Pożyczka mieszkaniowa, okres spłaty do 15 lat.

LOKATA 6 miesięcy 6%
Negocjujemy powyżej 20 tys. zł 12 miesięcy 7%

Centrala: Piekary Śląskie, ul. Bytomska 97
tel. 287-26-91, 287-27-06, 767-66-58, 767-65-76,

Bytom, ul. Piłsudskiego 66/1, tel. 282-77-32
Bytom Karb, ul. Konstytucji 91, tel. 387-72-51, 387-72-58
Bytom Miechowice, ul. Bławatkowa 3, tel. 395-27-17, 395-21-60
Siemianowice Śl., ul. Wróble 14 (obok pawilonu PLUS) tel. 229-05-04
Tarnowskie Góry, ul. Ks. Wajdy (przy Rynku), tel. 285-45-17
Tarnowskie Góry, Osada Jana, Aleja Kwiatów 2, tel. 285-76-42
Gliwice, ul. Nowy Świat 9c/1, tel. 332-19-94 **Pyskowice**, ul. Wyszyńskiego 12, tel. 333-36-75
Lubliniec, Plac Kopernika 3, tel. (034) 351-10-47
Chorzów, Rynek 11 (pod estakadą), tel. 348-34-61
Olkusz, ul. Kazimierza Wielkiego 11, tel. 643-43-73

MÓWIĄ PRZEDSIĘBIORCY:

AGNIESZKA BIJAK, współwłaścicielka galerii urody w Sosnowcu
Najbardziej utrudniają życie koszty prowadzenia działalności – składki na ZUS i składki zdrowotne. Niepokojące są także nowe wymogi dla prowadzenia takich zakładów jak nasz. Według norm unijnych musi być wydzielone miejsce na szatnię, toaleta itd. Aby sprostać tym wymaganiom, trzeba założyć kredyt, a który bank da pieniądze przy takich niewielkich dochodach? W naszym kraju niestety nie ma szans na rozwój niewielkich firm. Nie ma warunków, aby tworzyć nowe miejsca pracy. ■

MARIOLA KARLIK, właścicielka zakładu kosmetycznego w Katowicach
Prowadzę swój zakład już ponad trzy lata i na szczęście nie miałam wielu problemów. Przezornie od samego początku wszystkie sprawy finansowe zleciłam księgowej, która dba, aby pod tym kątem nic złego mojej firmie się nie stało. Jak każdy przedsiębiorca muszę liczyć się z konkurencją, ale gruntu to stali klienci. Inną sprawą jest też niepewność jutra – czy w życie nie wejdą nowe przepisy itd. Podatki na szczęście też nie są jakimś wielkim obciążeniem, bo zakład nie jest ogromny. Ale prawdziwą zimą są składki ZUS. Denerwuje mnie wysokość, jaką co miesiąc trzeba odprowadzać. ■

WILHELM ZYCH, właściciel sklepu z częściami samochodowymi
Kto aktualnie ma zamiar założyć własną firmę, to albo jest nastawiony na robienie oszustw, albo ma coś z głową. To taka moja refleksja. Niestety, taka jest przykra prawda, szczególnie gdy zwrócić uwagę na zakusy władz i rządu dotyczące przedsiębiorczości. Działalność gospodarczą utrudniają bardzo wysokie opłaty, podatki i składki. Po pierwsze, koszty pracy. Mam na myśli tzw. pochodne płac, czyli składki na ZUS. Po drugie, słyhać o pomysły podniesienia płacy minimalnej do 1100 zł, co automatycznie znowu pociągnie za sobą wzrost kosztów funkcjonowania przedsiębiorstw. ■ NOT. PS

OKNA FLAK
Technika Okienna EURO
R E FLAK
rok założenia 1989

• BIURO •
• PRODUKCJA •
• EKSPOZYCJA •

► produkcja
► sprzedaż
► serwis

► obmiary
► doradztwo
► montaż
► kształty dowolne
► kolory dowolne
► specjalizacja:
okna o charakterze zabytkowym

Dalej 7% VAT

41-922 Radzionków,
ul. Norwida 4,
tel./fax (032) 286 69 84,
fax 387 56 46
www.oknaflak.com.pl

JAPOŃSKIE I KOREAŃSKIE AUTO - CZĘŚCI

KAPITAN S.C.
rok założenia 1990
40-237 Katowice
ul. 1 Maja 168
tel./fax (032) 255-54-85
tel. (032) 256-11-83

www.kapitan.com.pl
e-mail: kapitan@kapitan.com.pl
zapraszamy w godzinach
pon. - pt. 9.00 - 17.00, w soboty 9.00 - 13.00

Filia nr 1
40-663 Katowice, ul. Armii Krajowej 69
tel./fax (032) 205 94 73

★ w ofercie m.in. części do 300 typów silników
★ stosujemy rewelacyjnie korzystne ceny dla Klientów
★ dla warsztatów i sklepów stosujemy gamę rabatów oraz możliwość dostawy
★ zamówienia realizujemy w wyjątkowo krótkich terminach
★ sprzedaż wysyłkowa obejmuje cały kraj
★ nasza fachowa obsługa i doradztwo cieszą się uznaniem wśród Klientów

**NISSAN - HYUNDAI
SUZUKI - DAEWOO - HONDA - MITSUBISHI - MAZDA
DAIHATSU - TOYOTA - SUBARU - ISUZU - KIA**

hef Wytwórnia Kotłów Grzewczych
ul. Oleska 104
42-700 Lubliniec

tel./fax: +48 34 363 00 68, +48 34 363 08 20
www.hef.com.pl

PRODUCENT EKOLOGICZNYCH KOTŁÓW WĘGLOWYCH

Nowe Oddziały Firmy HEF:

Katowice
Al. Koszantego 83, Pokój nr 105
tel. (032) 259-22-64
kenn. 309-557-207

Tarnowskie Góry
ul. Zagajnikowa 120
tel. (032) 39-22-330
tel. (032) 39-22-331

Nasza dewiza to:
Długoterminna współpraca,
profesjonalna obsługa,
sprzedaż oraz szybki i sprawny montaż jednostek

10 Twoja firma

Kasa dla małych

Male, rodzinne firmy działają w każdej branży. Od jogurtów po komputery. Wszystkie łączą jedno – potrzebują pieniędzy na inwestycje i poszerzanie działalności. Najprościej byłoby iść do banku, ale tam trudno jest dostać pożyczkę. Oprócz dobrego pomysłu, gotowego biznesplanu i chęci do pracy trzeba się wykazać solidnym zapleczem finansowym. A firmy, które takie mają, rzadziej potrzebują kredytów. Dlatego podajemy instytucje, do których o pomoc mogą się zgłosić

INICJATYWA MIKRO

Przewodzi działalność na terenie województwa małopolskiego i śląskiego. Do końca 2003 roku udzieliła 3.631 pożyczek na łączną kwotę 379 miliona złotych. Średnia wielkość pożyczki wynosiła 10.400 złotych, a średni jej okres – 14,9 miesiąca. Blisko 40% klientów korzystało z kolejnych pożyczek. – Nawet jeśli klient nie rokuje

nadziei na planowane dochody staramy się udzielić mniejszej pożyczki – mówi Irena Kołodziejczyk, asystent ds. administracyjnych Inicjatywy Mikro. – Bardzo rzadko kalkowicie odmiawiamy wsparcia.

● Na co I dla kogo?

Inicjatywa Mikro udziela pożyczek na rozwój działalności gospodarczej dla małych firm (w tym dla osób prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą) lub dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą na tere-

nie województwa małopolskiego i śląskiego. Można uzyskać pożyczkę indywidualną lub grupową (dla 4-5 przedsiębiorców). Przeznaczyć ją można na cele inwestycyjne lub kapitał obrotowy.

● Ile?

Pożyczka może wynieść od 1.000 do 30.000 złotych. Maksymalny termin spłaty to 24 miesiące. Są trzy sposoby spłaty: stałe raty obejmujące kapitał i odsetki; odsetki w okresie karencji, a następnie stałe raty obejmujące kapitał i odsetki; spłata kapitału z ostatnią ratą odsetek.

Zabezpieczeniem może być poręczenie (osoby fizyczne) lub weksel.

Konieczne dokumenty:

REGON, NIP, zaświadczenie z Urzędu Skarbowego o niezaleganiu z podatkami, zaświadczenie o dochodach poręczyteli Biura (czynne od 8 do 16) Katowice, ul. Dąbrowskiego 22, pok. 117, tel. /fax (0-32) 253-90-23, 255-47-58, e-mail: katowice@inicjatywamikro.pl Bielsko-Biala, ul. Browarna 2, III p, tel. /fax (0-33) 815-09-59, 815-09-60, e-mail: bielsko@inicjatywamikro.pl

■ NOWY

Kto nam pomoże sfinansować inwestycje

INNE INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE MAŁE I ŚREDNIE FIRMY

Bank Gospodarstwa Krajowego

Oddział w Katowicach ul. Zawiszy Czarnego 8, Katowice, tel. (0-32) 254 10 41, fax 254 02 64, e-mail: o_katowice@bgk.com.pl

Oddział w Krakowie – Filia w Bielsku-Białej ul. Sikta 19, Bielsko-Biała, tel. (0-33) 813 81 08, fax 813 81 09, e-mail: o_krakow_filia_bb@bgk.com.pl

Agencja Rozwoju Lokalnego w Sosnowcu ul. Teatralna 9, Sosnowiec, tel. (0-32) 266 50 41, 293 36 10, www.arl.org.pl

Fundusz Mikro

Pl. Wolności 12, Katowice, tel. (0-32) 206-98-22, fax: 253-66-96 ul. Barlickiego 15, Bielsko-Biała, tel. (0-33) 822-91-25, fax: 816-46-24 ul. Dolnych Wałów 1, Gliwice, tel. (0-32) 231-45-53, fax: 231-17-66 ul. Dąbrowskiego 40, Częstochowa, tel. (0-34) 361-12-69 wew. 114, fax: 361-56-07 www.funduszmikro.com.pl

Śląsk Regionalny Fundusz Poręczeńowy sp. z o. o.

ul. Astrów 10, Katowice, (II piętro), tel. (0-32) 785 85 85, email: biuro@rfp.pl, www.rfp.pl

Górnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego

ul. Wita Stwosa 31, Katowice, tel. (0-32) 201 40 56, fax: (32) 257 95 29, e-mail: garr@garr.pl, www.garr.pl

Ośrodki Doradztwa Rolniczego

ul. gen. M. Boruty-Spiechowicza 24, Bielsko-Biała, tel. (033) 8144541, fax: 8144527, e-mail: bielsko@odr.net.pl, www.odr.bielsko.pl ul. Gliwicka 85 skr. poczt. 85, Mikołów, tel. (0-32) 226 11 45, 226 12 10, fax: 226 11 45, e-mail: WODR.Mikolow@odr.net.

Regionalne Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich w Częstochowie

ul. Wyszyńskiego 126/70, Częstochowa tel. (0-34) 377 01 01, fax: (0-34) 362 04 89, e-mail: rd.czwa@cdr.net.pl, www.czwa.odr.net.pl

Śląska Fundacja Wspierania

Przedsiębiorczości ul. Zwycięstwa 36, Gliwice, tel. (0-32) 230-78-86, fax: (0-32) 230-48-79, e-mail: biuro@sfwp.gliwice.pl, www.sfwp.gliwice.pl

Stowarzyszenie Bielskie Centrum Przedsiębiorczości

ul. Cieszyńska 367, Bielsko-Biała, tel. (0-33) 496-02-00, fax: (0-33) 496-02-22, e-mail: owp@bcp.org.pl, bcp@bcp.org.pl, www.bcp.org.pl

MAŁA FIRMA:

Za małego przedsiębiorcę uważa się takiego, który w poprzednim roku obrotowym zatrudniał średniorocznie mniej niż 50 pracowników, osiągnął przychód netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nie przekraczający równoważności w złotych 7 milionów euro, suma aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec poprzedniego roku obrotowego nie przekroczyła równoważności w złotych 5 milionów euro. ■ NOWY

Twoja firma 11

Pieniądze z Unii Europejskiej

Unijne fundusze mogą pomóc w założeniu własnej działalności gospodarczej lub w przekwalifikowaniu się. Szanse dają programy, które ruszyły tuż po naszym przystąpieniu do Wspólnoty. Kto może starać się o pieniądze.

Środek Europejskiego Funduszu Społecznego wydatkowane będą w Polsce w ramach dwóch programów: Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich, Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego oraz w ramach Inicjatywy Współnotowej EQUAL.

W ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich, obejmującego terytorium całej Polski, wsparcie kierowane jest między innymi do osób bezrobotnych (młodzi i dorośli), absolwentów szkół, młodych osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą, osób niepełnosprawnych, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (bezrobotni powyżej 24 miesięcy, alkoholicy, narkomani, osoby opuszczające zakłady karne), kobiet (w zakresie aktywizacji zawodowej), pracowników i pracodawców. W ramach poszczególnych działań tego programu realizowane będą między innymi szkolenia, staże, warsztaty. Pomoc w poszukiwaniu pracy dostarczana będzie między innymi poprzez usługi pośrednictwa pracy, indywidualne plany działań, usługi doradcze i informacyjne, wsparcie zatrudnienia socjalnego.

W ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR) podejmowane będą działania mające na celu reorientację zawodową osób odchodzących z rolnictwa. Realizowane będą projekty, których celem jest między innymi zmiana kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszarów wiejskich, zdobycie przez nich umiejętności umożliwiających ponowne zatrudnienie i wykonywanie nowych zawodów oraz zapewnienie miesz-

kancom obszarów wiejskich powszechnej dostępności do usług doradztwa zawodowego dla osób zmuszonych do reorientacji zawodowej. Przewiduje się organizowanie szkoleń, staży zawodowych, usług z zakresu pośrednictwa pracy, informacji zawodowej i poradnictwa grupowego.

Ponadto w ramach promocji przedsiębiorczości ZPORR udzielane będzie wsparcie osobom chcącym rozpocząć działalność gospodarczą, poprzez pomoc doradczą oraz dodatki finansowe na pierwszy okres działalności.

Wyczerpujące informacje na temat działań finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL) oraz Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR) znajdują się w dokumentach Uzupełnienia Programu SPO RZL oraz Uzupełnienia Programu ZPORR. Oba dokumenty zawierają szczegółowy opis realizowanych działań, typy projektów, koszty kwalifikowane, kryteria wyboru projektów, system wyboru projektów oraz nazwy instytucji odpowiedzialnych za wdrażanie poszczególnych działań programów (beneficjentów końcowych – SPO RZL: Instytucji Wdrażających – ZPORR). Dokumenty zostały umieszczone na stronach internetowych MGPIPS (www.efs.gov.pl i www.zporr.gov.pl). Tam także znajduje się Poradnik dla Projektodawcy, który opisuje jak ubiegać się o środki z Europejskiego Funduszu Społecznego. ■ MAZ

WITAJCIE W SOHO, CZYLI UROKI PROWADZENIA FIRMY WE WŁASNYM DOMU

Amerykanie mówią o nich SOHO, czyli Small Office – Home Office. Chodzi o wszystkich tych, którzy mogą sobie pozwolić na prowadzenie własnej firmy w oparciu o własne mieszkanie lub niewielkie biuro. Przygotowują nawet dla tego segmentu rynku specjalne oferty biznesowe. W Polsce domowe biuro jest popularnym sposobem prowadzenia działalności. Nie znaczy to jednak, że jest sposobem łatwym. Nie każdy jednak może prowadzić firmę w miejscu zamieszkania, gdyż, aby biznes prosperował, trzeba sobie narzucić dyscyplinę. Trzeba nauczyć się odpowiedzialności i poświęcenia.

ŚWIAT WEDŁUG TYSONA

Eric Tyson, autor książki „Własna Firma” przez wiele lat prowadził domowe biuro. Oto jego przykazania dla wszystkich, którzy chcą pracować w ten sam sposób.

1. Profesjonalnie, czyli z zyskiem

Jeśli swój biznes traktujesz jako hobby, nie wahaj się poprowadzić go we własnym domu. Zawsze znajdziesz zapał by zająć się sprawami przedsiębiorstwa bez przymusu. Jeśli jednak tak nie jest postaraj się oddzielić obowiązki domowe od firmowych. W tym celu wyznacz sobie osobny pokój służący do pracy. Czuj się i zachowuj tak, jakby twoja firma mieściła się w centralnym budynku miasta.

2. Żyć w zgodzie z prawem

Bywa, że przedsiębiorcy pracujący w domu czują się bardziej bezkarni wobec prawa niż osoby lokujące swoją firmę w biurach. Praca w domu podlega takim samym normom prawnym jak praca w innym lokalu. Nie licz na to, że jeśli oszukujesz, pozostanie to bezkarnie. Nie korzystaj z nielegalnego oprogramowania komputerowego, nie oszukuj na podatkach, gdyż może nadejść chwila, kiedy będziesz musiał za to wszystko zapłacić.

3. Jak ci się widzą, tak ci płacą

Pierwsze wrażenie jak nazwa wskazuje występuje tylko raz. Postaraj się więc, by było pozytywne. Najważniejsze przecież, by klienci (czyli ci, którzy korzystają z twoich usług bądź kupują towary od ciebie) postrzegali twoją firmę jako profesjonalną. Nieodłącznym elementem jest profesjonalny wygląd, a więc:

- oddziel biuro od reszty domu
- zminimalizuj natężenie dźwięków dochodzących z otoczenia zewnętrznego
- postaraj się o drugą linię telefoniczną w własnym mieszkaniu, tak by jedna służyła do celów prywatnych, a druga tylko do celów służbowych. Najważniejsze, by nie przydarzyło ci się odebranie telefonu przez domownika, np. dziecko
- jeśli w twojej firmie nie pracuje sekretarka, zainstaluj automatyczną sekretarkę lub pocztę głosową
- uruchomienie infolinii (0-800, 0-801)

to dodatkowy chwyt reklamowy, który przyciąga klientów

Prowadzenie firmy w domu wymaga przedstawienia sobie pewnych priorytetów, w tym wypadku jest to promocja i sprzedaż usług bądź towarów. Realizacja wymaga jednak pewnego wysiłku. Kluczowe decyzje należą do ciebie i tylko do ciebie, więc musisz być bardzo uważny i rozsądny.

Najczęstszą formą reklamy firmy domowej jest tzw. plotka, czyli informacje, jakie przekazują sobie klienci na temat funkcjonowania firmy. Może minąć trochę czasu, zanim twoje przedsięwzięcie zacznie przynosić widoczne rezultaty. Dla rozprzagatowania wizerunku twojej firmy wykorzystaj jeszcze inne techniki, a mianowicie:

- dzwoń do zadowolonych Klientów, prosząc ich, by polecieli ci inne znane im osoby
- umieszczaj opinie, referencje i nazwy zadowolonych Klientów w materiałach reklamowych
- powołuj się na nazwiska zadowolonych Klientów

MAŁE JEST ZWYKLE PIĘKNE

Czasami wzrost firmy, szczególnie gwałtowny, może mieć zgubny wpływ na jej właściciela. Dlaczego? Większość małych przedsiębiorstw nie jest przygotowana do sprostania wymaganiom rozwijającej się firmy, ponieważ często właściciel jest specjalistą w wąskim zakresie. Poza tym metody zarządzania większymi firmami są zaprzeczeniem umiejętności, jakie powinni posiadać drobni przedsiębiorcy. Żeby poradzić sobie z tymi problemami, wystarczy nauczyć się systematyczności. Powinieneś prowadzić bazę klientów i terminarz spotkań i zadań. Do tych działań potrzebne są odpowiednie sprzęty: komputery, drukarki, faksy, modemy, automatyczne sekretarki i inne. Wiadomo jednak, że niektóre drukarki mogą również spełniać rolę faksu i automatycznej sekretarki.

Jedna pani powiedziała... czyli marketing w SOHO

Prowadzenie firmy w domu wymaga przedstawienia sobie pewnych priorytetów, w tym wypadku jest to promocja i sprzedaż usług bądź towarów. Realizacja wymaga jednak pewnego wysiłku. Kluczowe decyzje należą do ciebie i tylko do ciebie, więc musisz być bardzo uważny i rozsądny.

MAŁE JEST ZWYKLE PIĘKNE

Czasami wzrost firmy, szczególnie gwałtowny, może mieć zgubny wpływ na jej właściciela. Dlaczego? Większość małych przedsiębiorstw nie jest przygotowana do sprostania wymaganiom rozwijającej się firmy, ponieważ często właściciel jest specjalistą w wąskim zakresie. Poza tym metody zarządzania większymi firmami są zaprzeczeniem umiejętności, jakie powinni posiadać drobni przedsiębiorcy. Żeby poradzić sobie z tymi problemami, wystarczy nauczyć się systematyczności. Powinieneś prowadzić bazę klientów i terminarz spotkań i zadań. Do tych działań potrzebne są odpowiednie sprzęty: komputery, drukarki, faksy, modemy, automatyczne sekretarki i inne. Wiadomo jednak, że niektóre drukarki mogą również spełniać rolę faksu i automatycznej sekretarki.

NIEODPŁATNE KONSULTACJE I FACHOWA POMOC

Górnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego SA w Katowicach
ADAM WARZECHA

GARR jest członkiem Krajowego Systemu Usług dla Małych i

Agencja Rozwoju Lokalnego S.A. w Sosnowcu
KRYSZYNA KOZAK

Obszarem działania Agencji są cztery zagłębiowskie gminy: So-

średnich Przedsiębiorstw (KSU). To sieć 131 ośrodków świadczących usługi doradcze, szkoleniowe, informacyjne i finansowe na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw, współpracujących ze sobą w celu podniesienia jakości usług dostarczanych klientom, a przez to zwiększenia konkurencyjności polskich firm. Jeżeli chodzi o doradztwo to posiadamy nieodpłatny punkt konsultacji obejmujący 10 godzin w ciągu roku dla każdej firmy. Dotyczy to również uzupełniania odpowiednich doku-

mentów. PHARE to jeden z najpopularniejszych funduszy, a Śląsk pobili absolutny rekord Polski, jeżeli chodzi o złożone wnioski o przyznanie dofinansowania firm. Do sierpnia bieżącego roku zgłosiło się do nas 700 firm. Proporcjonalnie w województwie opolskim wniosków tych było 19. Duże zainteresowanie przełożyło się na wcześniejsze wstrzymanie inwestycji w ramach PHARE 2002. Firmy, które kwalifikowały się dostaną dofinansowanie wysokości 100000 euro. ■

snowiec, Dąbrowa Górnicza, Będzin i Czeladź. Agencja Rozwoju Lokalnego spełnia rolę ośrodka integrującego i koordynującego różnorodne przedsięwzięcia zmierzające do intensyfikacji rozwoju gospodarczego i społecznego segmentu zagłębiowskiego. Podstawowym celem działania Agencji jest wspomaganie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, działania na rzecz ograniczenia bezrobocia, poprawa warunków ekologicznych, jak również tworzenie nowego oblicza regionu.

Przy Agencji działa Ośrodek Szkoleń Gospodarczych i Informacyjnych, którego celem jest dokształcanie i doskonalenie osób dorosłych i młodzieży na różnego rodzaju kursach szkoleniowych, w zależności od zapotrzebowania rynku pracy w regionie. Firmy najczęściej składają wnioski o dofinansowanie z funduszy PHARE. Wnioski są dostępne na stronach internetowych, a wraz z nimi wytyczne, w jaki sposób należy dokumenty wypełnić. ■ NOWY

WITAJCIE W SOHO, CZYLI UROKI PROWADZENIA FIRMY WE WŁASNYM DOMU

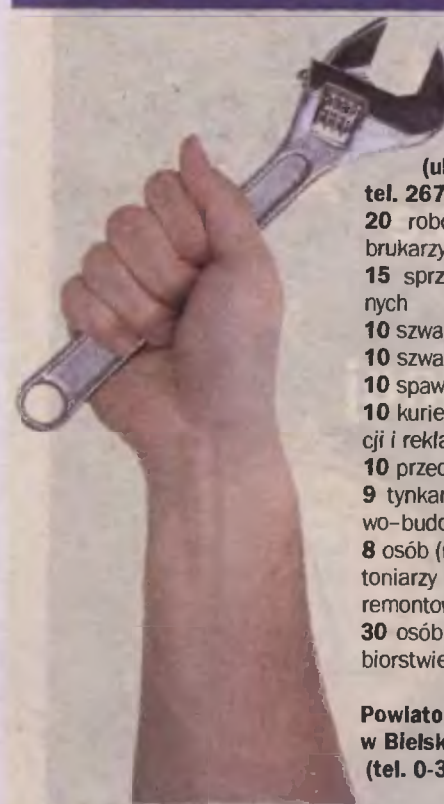
SLASKA

grafiki

TS1 100305 TS1 100306 TS1 100307 TS1 100308 TS1 100309 TS1 100310 TS1 100311 TS1 100312 TS1 100313 TS1 100314 TS1 100315 TS1 100316 TS1 100317 TS1 100318 TS1 100319 TS1 100320

TS1 100321 TS1 100322 TS1 100323 TS1 100324 TS1 100325 TS1 100326 TS1 100327 TS1 100328 TS1 100329 TS1 100330 TS1 100331 TS1 100332 TS1 100333 TS1 100334 TS1 100335 TS1 100336 TS1 100337 TS1 100338 TS1 100339 TS1 100340 TS1 100341 TS1 100342 TS1 100343 TS1 100344 TS1 100345 TS1 100346 TS1 100347 TS1 100348 TS1 100349 TS1 100350 TS1 100351 TS1 100352 TS1 100353 TS1 100354 TS1 100355 TS1 100356 TS1 100357 TS1 100358 TS1 100359 TS1 100360 TS1 100361 TS1 100362 TS1 100363 TS1 100364 TS1 100365 TS1 100366 TS1 100367 TS1 100368 TS1 100369 TS1 100370 TS1 100371 TS1 100372 TS1 100373 TS1 100374 TS1 100375 TS1 100376 TS1 100377 TS1 100378 TS1 100379 TS1 100380 TS1 100381 TS1 100382 TS1 100383 TS1 100384 TS1 100385 TS1 100386 TS1 100387 TS1 100388 TS1 100389 TS1 100390 TS1 100391 TS1 100392 TS1 100393 TS1 100394 TS1 100395 TS1 100396 TS1 100397 TS1 100398 TS1 100399 TS1 100400 TS1 100401 TS1 100402 TS1 100403 TS1 100404 TS1 100405 TS1 100406 TS1 100407 TS1 100408 TS1 100409 TS1 100410 TS1 100411 TS1 100412 TS1 100413 TS1 100414 TS1 100415 TS1 100416 TS1 100417 TS1 100418 TS1 100419 TS1 100420 TS1 100421 TS1 100422 TS1 100423 TS1 100424 TS1 100425 TS1 100426 TS1 100427 TS1 100428 TS1 100429 TS1 100430 TS1 100431 TS1 100432 TS1 100433 TS1 100434 TS1 100435 TS1 100436 TS1 100437 TS1 100438 TS1 100439 TS1 100440 TS1 100441 TS1 100442 TS1 100443 TS1 100444 TS1 100445 TS1 100446 TS1 100447 TS1 100448 TS1 100449 TS1 100450 TS1 100451 TS1 100452 TS1 100453 TS1 100454 TS1 100455 TS1 100456 TS1 100457 TS1 100458 TS1 100459 TS1 100460 TS1 100461 TS1 100462 TS1 100463 TS1 100464 TS1 100465 TS1 100466 TS1 100467 TS1 100468 TS1 100469 TS1 100470 TS1 100471 TS1 100472 TS1 100473 TS1 100474 TS1 100475 TS1 100476 TS1 100477 TS1 100478 TS1 100479 TS1 100480 TS1 100481 TS1 100482 TS1 100483 TS1 100484 TS1 100485 TS1 100486 TS1 100487 TS1 100488 TS1 100489 TS1 100490 TS1 100491 TS1 100492 TS1 100493 TS1 100494 TS1 100495 TS1 100496 TS1 100497 TS1 100498 TS1 100499 TS1 100500 TS1 100501 TS1 100502 TS1 100503 TS1 100504 TS1 100505 TS1 100506 TS1 100507 TS1 100508 TS1 100509 TS1 100510 TS1 100511 TS1 100512 TS1 100513 TS1 100514 TS1 100515 TS1 100516 TS1 100517 TS1 100518 TS1 100519 TS1 100520 TS1 100521 TS1 100522 TS1 100523 TS1 100524 TS1 100525 TS1 100526 TS1 100527 TS1 100528 TS1 100529 TS1 100530 TS1 100531 TS1 100532 TS1 100533 TS1 100534 TS1 100535 TS1 100536 TS1 100537 TS1 100538 TS1 100539 TS1 100540 TS1 100541 TS1 100542 TS1 100543 TS1 100544 TS1 100545 TS1 100546 TS1 100547 TS1 100548 TS1 100549 TS1 100550 TS1 100551 TS1 100552 TS1 100553 TS1 100554 TS1 100555 TS1 100556 TS1 100557 TS1 100558 TS1 100559 TS1 100560 TS1 100561 TS1 100562 TS1 100563 TS1 100564 TS1 100565 TS1 100566 TS1 100567 TS1 100568 TS1 100569 TS1 100570 TS1 100571 TS1 100572 TS1 100573 TS1 100574 TS1 100575 TS1 100576 TS1 100577 TS1 100578 TS1 100579 TS1 100580 TS1 100581 TS1 100582 TS1 100583 TS1 100584 TS1 100585 TS1 100586 TS1 100587 TS1 100588 TS1 100589 TS1 100590 TS1 100591 TS1 100592 TS1 100593 TS1 100594 TS1 100595 TS1 100596 TS1 100597 TS1 100598 TS1 100599 TS1 100600 TS1 100601 TS1 100602 TS1 100603 TS1 100604 TS1 100605 TS1 100606 TS1 100607 TS1 100608 TS1 100609 TS1 100610 TS1 100611 TS1 100612 TS1 100613 TS1 100614 TS1 100615 TS1 100616 TS1 100617 TS1 100618 TS1 100619 TS1 100620 TS1 100621 TS1 100622 TS1 100623 TS1 100624 TS1 100625 TS1 100626 TS1 100627 TS1 100628 TS1 100629 TS1 100630 TS1 100631 TS1 100632 TS1 100633 TS1 100634 TS1 100635 TS1 100636 TS1 100637 TS1 100638 TS1 100639 TS1 100640 TS1 100641 TS1 100642 TS1 100643 TS1 100644 TS1 100645 TS1 100646 TS1 100647 TS1 100648 TS1 100649 TS1 100650 TS1 100651 TS1 100652 TS1 100653 TS1 100654 TS1 100655 TS1 100656 TS1 100657 TS1 100658 TS1 100659 TS1 100660 TS1 100661 TS1 100662 TS1 100663 TS1 100664 TS1 100665 TS1 100666 TS1 100667 TS1 100668 TS1 100669 TS1 100670 TS1 100671 TS1 100672 TS1 100673 TS1 100674 TS1 100675 TS1 100676 TS1 100677 TS1 100678 TS1 100679 TS1 100680 TS1 100681 TS1 100682 TS1 100683 TS1 100684 TS1 100685 TS1 100686 TS1 100687 TS1 100688 TS1 100689 TS1 100690 TS1 100691 TS1 100692 TS1 100693 TS1 100694 TS1 100695 TS1 100696 TS1 100697 TS1 100698 TS1 100699 TS1 100700 TS1 100701 TS1 100702 TS1 100703 TS1 100704 TS1 100705 TS1 100706 TS1 100707 TS1 100708 TS1 100709 TS1 100710 TS1 100711 TS1 100712 TS1 100713 TS1 100714 TS1 100715 TS1 100716 TS1 100717 TS1 100718 TS1 100719 TS1 100720 TS1 100721 TS1 100722 TS1 100723 TS1 100724 TS1 100725 TS1 100726 TS1 100727 TS1 100728 TS1 100729 TS1 100730 TS1 100731 TS1 100732 TS1 100733 TS1 100734 TS1 100735 TS1 100736 TS1 100737 TS1 100738 TS1 100739 TS1 100740 TS1 100741 TS1 100742 TS1 100743 TS1 100744 TS1 100745 TS1 100746 TS1 100747 TS1 100748 TS1 100749 TS1 100750 TS1 100751 TS1 100752 TS1 100753 TS1 100754 TS1 100755 TS1 100756 TS1 100757 TS1 100758 TS1 100759 TS1 100760 TS1 100761 TS1 100762 TS1 100763 TS1 100764 TS1 100765 TS1 100766 TS1 100767 TS1 100768 TS1 100769 TS1 100770 TS1 100771 TS1 100772 TS1 100773 TS1 100774 TS1 100775 TS1 100776 TS1 100777 TS1 100778 TS1 100779 TS1 100780 TS1 100781 TS1 100782 TS1 100783 TS1 100784 TS1 100785 TS1 100786 TS1 100787 TS1 100788 TS1 100789 TS1 100790 TS1 100791 TS1 100792 TS1 100793 TS1 100794 TS1 100795 TS1 100796 TS1 100797 TS1 100798 TS1 100799 TS1 100800 TS1 100801 TS1 100802 TS1 100803 TS1 100804 TS1 100805 TS1 100806 TS1 100807 TS1 100808 TS1 100809 TS1 100810 TS1 100811 TS1 100812 TS1 100813 TS1 100814 TS1 100815 TS1 100816 TS1 100817 TS1 100818 TS1 100819 TS1 100820 TS1 100821 TS1 100822 TS1 100823 TS1 100824 TS1 100825 TS1 100826 TS1 100827 TS1 100828 TS1 100829 TS1 100830 TS1 100831 TS1 100832 TS1 100833 TS1 1008

1300 ofert pracy w woj. śląskim

Powiatowy Urząd Pracy w Będzinie (ul. 1-go Maja 2)

tel. 267-44-44):

20 robotników drogowych i brukarzy do firmy budowlanej.
15 sprzedawców gazet ulicznych
10 szwaczy
10 szwaczek
10 spawaczy
10 kurierów do agencji promocji i reklamy.
10 przedstawicieli sprzedaży
9 tynkarzy do firmy remontowo-budowlanej.
8 osób (murarzy, zbrojarzy, betoniarzy i gipsiarzy) do zakładu remontowo-budowlanego.
30 osób do pracy w przedsiębiorstwie

Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku-Białej
(tel. 0-33 496-51-50):

50 krawców i krawcowe do firmy krawiectwa konfekcyjnego

15 osób (zbrojarzy, cieśli i pracowników budowlanych)
12 osób (piekarza, cukiernika, księgową, gospozię, pracowników budowlanych i magazyniera) przyjmie pensjonat w Szczyrku

Powiatowy Urząd Pracy w Dąbrowie Górniczej (ul. Sobieskiego 12 tel. 262-69-51):

30 monterów izolacji budowlanych
65 spawaczy do pracy w różnych firmach
17 tokarzy
15 pracowników budowlanych
22 ankieterów w różnych firmach
10 zbrojarzy
10 górników eksploatacji podziemnej do kopalni.

10 kontrolerów biletów

10 telemarketerów
10 kierowców autobusów

10 dekarzy

10 brukarzy i 10 robotników budowlanych

Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach (Plac Inwalidów Wojennych 12 tel. 231-18-41):

25 szwaczek
20 telemarketerów
10 tokarzy zatrudnią zakłady mechaniczne
10 spawaczy przyjmie firma
10 monterów izolacji termicznej

Powiatowy Urząd Pracy w Jastrzębiu Zdrój
(ul. Pszczyńska 134 tel. 471-44-05):

32 osoby (nadsztygara maszynowego i elektrycznego, górnik strzałowego, górników, ślusarzy i elektryków) zatrudni przedsiębiorstwo

20 osób (cieśli, zbrojarzy, robotników budowlanych i murarzy) zatrudni przedsiębiorstwo budowlane

11 osób (górników strzałowych, górników rabunkarzy, średni dozór techniczny) przyjmie przedsiębiorstwo produkcyjno-górnictwo

10 osób (murarzy, tynkarzy, cieśli, posadzkarzy i pomocnika budowy)

10 krawcowych

8 osób (szwaczki, kontrolera jakości, prasowaczkę) do domu mody

Powiatowy Urząd Pracy w Katowicach (ul. Poślecha 14 tel. 258-84-50):

12 osób na stanowisko tynkacza

20 murarzy

20 osób na stanowisko zbrojarza i cieśli

12 osobna stanowisko płytkarza i montażysty okien

na stanowiska murarz, cieśla i dekarz

25 przedstawicieli handlowych

20 osób na stanowisko specjalisty do spraw funduszy inwestycyjnych

Powiatowy Urząd Pracy w Lublińcu (ul. Sienkiewicza 8 tel. 356-23-52):

20 osób (krawcowe, szwaczki, szewca, cholewkarza) zatrudni firma

8 pracowników ochrony przyjmie agencja

7 osób (murarzy, tynkarzy i płytkarzy) zatrudni firma budowlana.

Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie (Łazińska Górna ul. Chopina 8 tel. 224-10-92):

10 osób na stanowisko kontrolera biletów

12 osób z orzeczeniem o niepełnosprawności na stanowisko salowej

30 osób na stanowisko tokarza

10 tapicerów

10 osób na stanowisko ślusarz-spawacz

10 przedstawicieli handlowych

30 osób na stanowisko pielęgniarki

50 kierowców w transporcie międzynarodowym

20 kelnerów

47 górników do pracy w Czechach

20 doradców handlowych

10 agentów ubezpieczeniowych

10 barmanów

Powiatowy Urząd Pracy w Pszczynie (ul. 3-go Maja 10 tel. 210-46-32):

10 osób na stanowisko blacharza w Czechowicach-Dziedzicach

Powiatowy Urząd Pracy w Raciborzu (ul. Batorego 9

tel. 415-45-50):

10 osób na stanowisko przedstawiciela handlowego

Powiatowy Urząd Pracy w Rybniku (ul. Jankowicka 3 tel. 422-60-95):

20 studentów na stanowisko kasjera

Powiatowy Urząd Pracy w Sosnowcu (ul. Rzeźnicza 12 tel. 266-36-35):

50 osób na stanowisko kuriera w agencji promocji i reklamy
90 osób na stanowisko przedstawiciela handlowego w jednej firmie

Powiatowy Urząd Pracy w Tychach (ul. Budowlanych 59 tel. 227-36-15):

10 osób (co najmniej) na stanowisko kasjer-sprzedawca do sklepu

Powiatowy Urząd Pracy w Zawierciu (ul. 11-go Listopada 2a tel. 672-11-79):

10 osób na stanowisko robotnik ogólnobudowlany (w tym malarz, tynkarz, hydraulik)

Powiatowy Urząd Pracy w Żorach (ul. Osińska 48 tel. 434-27-90):

32 osoby na stanowiska górnicze (elektryk pod ziemią, górnik, górnik strzałowy, nadsztygar maszynowy, nadsztygar elektryczny, ślusarz pod ziemią)

10 osób na stanowisko spawacz do pracy w Bytomiu

15 krawców odzieży ciężkiej do pracy w Wilanowicach

Powiatowy Urząd Pracy w Żywcach (ul. Łączna 28 tel. 0-33 861-42-47):

10 osób na stanowisko monterów w zakresie elektrycznych.

■ MAL, AGAP

REKLAMA

0784755A

WYPRÓBUJ ZANIM SIĘ ZWIĄŻESZ

już od 39 700 zł

www.nissan.com.pl

NISSAN
MICRA

Dni otwarte Nissana Micry. Będziesz mógł kupić ją w promocyjnej cenie już od 39 700 zł. Przy zakupie prezent – do wyboru opony zimowe albo radio CD. Zanim się zwiążesz – wypróbuj Micrę i skorzystaj z jazdy testowej.

DNI OTWARTE 25-26 WRZEŚNIA

AUTORYZOWANI DEALERZY NISSAN POLAND

JAPAN MOTORS

Bielsko-Biała, ul. Wyzwolenia 95
tel. (0 33) 827-00-00
www.japanmotors.pl

MAD MOBIL

Rybnik, ul. Wodzisławska 243
tel. (0 32) 421-25-25, faks (0 32) 421-22-55
www.madmobil.com.pl

Z. SOBCZYK

Katowice, ul. Francuska 78
tel. (0 32) 209-53-53
Częstochowa, al. Wojska Polskiego 42
tel. (0 34) 366-10-75
sobczyk@nissan.com.pl

MOTORONDO

Katowice, al. W. Roździeńskiego 10
tel. (0 32) 258-15-64, 258-22-56
tel./faks (0 32) 259-88-70

L. SZYMAŃSKI

Dąbrowa Górnicza, ul. J. Piłsudskiego 2H
tel. (0 32) 268-11-30, 268-11-31,
268-11-32

ŚLĄSKA

1 października 2004 r.

Sprowadzamy auto z zagranicy

396 tys. 179
samochodów przywieźliśmy
po 1 maja z krajów UE

PORADNIK

Marcin Bojanowski z Rybnika, kupił sprowadzonego z Niemiec Forda Escorta Cabrio XR3i z 1986 roku. Zapłacił... 50 euro plus koszty pośrednictwa. W sumie 3 tys. zł! Pan Marcin zna się na samochodach, więc nie dał się oszukać. Naszym Czytelnikom udziela porad, jak nie kupić gruchota.

- > Jak i gdzie w UE kupić auto
- > Wypełniamy niemieckie dokumenty
- > Okazyjne oferty autokomisów z Niemiec
- > Czy opłaca się w Polsce jeździć na zagranicznych rejestracjach?
- > Cła i podatki: jak płacić, żeby nie przepłacić

Za tydzień: Rozkład jazdy autobusów miejskich i dalekobieżnych z Katowic

2 Auta z zagranicy

Oferty niemieckich autosalonów

Specjalnie dla Was przejrzelismy niemieckie komisary samochodowe. Jest tu kilka okazji (np. pojemna i solidna Vectra z 1989 roku za 4,6 tys. zł z akcyzą), ale jest też kilka pułapek – przecież nikt nie uwierzy, że Porsche 944 z 1984 roku przejechało tylko 69 tys. km... Ale właśnie na takie pułapki trzeba być przygotowanym.

Do każdej z podanych przez nas cen trzeba dodać jeszcze ok. 1000 złotych, bo mniej więcej tyle będzie nas kosztowało przywiezienie samochodu do Polski i wszystkie opłaty na miejscu (książka pojazdu, badanie techniczne, wydanie tablic).

OPEL VECTRA

- **rocznik:** 1989
- **przebieg:** 129 tys. km
- **poj. silnika:** 2,0 – benzyna
- **cena:** 650 euro – ok. 2 tys. 800 zł
- **koszt zakupu z akcyzą** (+65 proc. ceny zakupu) – ok. 4 tys. 600 zł
- Do kupienia:** PD Automobile we Freiburgu

OPEL CORSA

- **rocznik:** 1996, ● **przebieg:** 120 tys. km
- **poj. silnika:** 1,2 benzyna ● **wyposażenie dodatkowe:** dwie poduszki powietrzne, radiomagnetofon
- **cena:** 1999 euro – ok. 8600 zł ● **koszt zakupu z akcyzą:** (+65 proc. ceny zakupu) – ok. 14 tys. 200 zł
- Do kupienia:** Auto Im&Export Baro w Reinsbergu

OPEL ASTRA LIMOUSINE

- **rocznik:** 1994
- **przebieg:** 90 tys. km
- **poj. silnika:** 1.4 benzyna
- **wyposażenie dodatkowe:** szyberdach
- **cena:** 2250 euro – ok. 9 tys. 700 zł
- **koszt zakupu z akcyzą** (+65 proc. ceny zakupu) – ok. 16 tys. zł
- Do kupienia:** FM- Automobile w Chemnitz

BMW 316 i LIMOUSINE

- **rocznik:** 1988
- **przebieg:** 185 tys. km
- **cena:** 399 euro – ok. 1700 zł
- **koszt zakupu z akcyzą** (+65 proc. ceny zakupu) – ok. 2800 zł
- Do kupienia:** Automobile w Deggendorf

- **rocznik:** 1992
- **przebieg:** 190 tys. km
- **wyposażenie dodatkowe:** ABS, alufelgi, szyberdach, centralny zamek
- **cena:** 2200 euro – ok. 9500 zł
- **koszt zakupu z akcyzą** (+65 proc. ceny zakupu) – ok. 15 tys. 700
- Do kupienia:** Automobil-Ecke w Bambergu

BMW 318i

- **rocznik:** 1992
- **przebieg:** 165 tys. km
- **wyposażenie dodatkowe:** ABS, centralny zamek, el. otwieranie szyb, szyberdach, alufelgi, radio, centralny zamek,
- **cena:** 3490 euro – ok. 15 tys. zł
- **koszt zakupu z akcyzą** (+65 proc. do ceny zakupu) – ok. 25 tys. zł
- Do kupienia:** Schuster Automobile w Ruhstorfie

BMW 318i COUPE

REKLAMA

0791826/A

Przygotuj się na udany związek

Mamy przyjemność przedstawić 4-drzwiowego Chevroleta Aveo z rodziny General Motors. Swoją niepowtarzalną linię i styl Aveo zawdzięcza wybitnym projektantom z Baldwin-Clugro. Przestronne wnętrze zaskoczy Państwa bogatym wyposażeniem już w wersji standardowej, która zawiera poduszkę powietrzną, elektrycznie sterowane szyby przednie, wspomaganie kierownicy, centralny zamek i radioodtwarzacz. Pozwoliły sobie także zwrócić uwagę Państwa na dodatkowy atut Aveo – wyjątkowo atrakcyjną cenę

www.chevrolet.pl

4-drzwiowy Chevrolet Aveo z niezwykle bogatym wnętrzem. Już od 35 590 zł.

Oferta obowiązuje od 10 sierpnia 2004 i jest ograniczona w czasie. Oferta dotyczy roku modelowego 2004.

Mucha

Tychy, ul. Beskidzka 51 tel. 325 00 05

3 lata gwarancji

www.opelmucha.com.pl

FIAT PANDA

- **rocznik:** 1989
- **przebieg:** 200 tys. km
- **poj. silnika:** 750 cm³, benzyna
- **cena:** 190 euro – ok. 860 zł
- **koszt zakupu z akcyzą** (+65 proc. ceny zakupu) – ok. 1420 zł
- Do kupienia:** Autoverwertung Richter w Lipsku

- **rocznik:** 1991
- **przebieg:** 168 tys. km
- **poj. silnika:** 1.6 benzyna
- **wyposażenie dodatkowe:** szyberdach, centralny zamek
- **cena:** 590 euro ok. 2500 zł
- **koszt zakupu z akcyzą** (+65 proc. ceny zakupu) – ok. 4100 zł
- Do kupienia:** AutoExportCenter w Cottbus

FIAT TEMPRA

ciąg dalszy > 7

Jak dobrze kupić?

Auta z zagranicy

3

Takie chciałem!

Marcin Bojanowski z Rybnika pojechał do Niemiec po samochód, którego cena po sprowadzeniu nie przekroczy 4,5 tys. zł. W Niemczech nic nie znalazł, ale już w Polsce tuż po przekroczeniu granicy kupił w komisie samochód sprowadzony stamtąd przez pośrednika. Za zadbanego Forda Escorta Cabrio XR3I z 1986 roku zapłacił... 50 euro plus koszty pośrednictwa. W sumie 3 tys. zł!

Pan Marcin mówi, że najważniejsze to nie jechać w ciemno. – Ja szukałem samochodu z kolegą, który od kilku lat mieszka w Niemczech. On opracował trasę po komisach samochodowych, on szukał ogłoszeń w prasie lokalnej, ale ja jestem wybredny – wyjaśnia.

Pewno dlatego efekt niemieckiej eskapady był mizerny – Bojanowski szukał, ale żaden z samochodów nie spełniał jego oczekiwań. Choć kuszących propozycji było wiele, szczególnie w autokomisach...

– Ogłoszenia prasowe zazwyczaj okazały się już nieaktualne. Jeśli ktoś chce liczyć na tę formę zakupu, powinien pojechać do Niemiec na co najmniej kilka dni, bo korzystanie z gazet sprzed kilku dni nie ma sensu – mówi.

A czego szukał Bojanowski? Po pierwsze ważne były pieniądze, czyli suma 4,5 tysiąca, które chciał przeznaczyć na samochód. Nie szukał idealu, bo wiadomo, że samochód za takie pieniądze być nim nie może. Wiedział jednak na co zwracać uwagę przy zakupie, wiedział o jaką markę mu chodzi, wiedział też, że samochód musi pomieścić jego żonę i dwójkę dzieci. No i musi być w miarę ekonomiczny...

– Jeśli ktoś liczy, że w ciągu jedno-dniowego wypadu znajdzie to o czym marzy, zdecydowanie się myli – przekonuje pan Marcin. – Mnie się nie udało nawet biegając po komisach, które wybrał facet, który tam mieszka.

Dzisiaj pan Marcin cieszy się z nowego (choć starego) samochodu i powtarza, że o taki mu właśnie chodziło. Problem ma tylko jeden – od kilku miesięcy stara się pozbyć poprzedniego samochodu, kilkunastoletniego mercedesa 190, który był nieekonomiczny, choć bardzo wygodny. Ale chętnych nie ma, bo wszyscy tak jak on jeżdżą do naszych zachodnich sąsiadów... ■

NA CO ZWRACAĆ UWAGĘ

● **Karoseria**, czyli prosta sprawa – im mniej rdzy tym lepiej. Warto przyrzeć się pod światło, bo wtedy widać każde pociągnięcie szpachlą...

● **Amortyzatory**, czyli grunt to sucho. Podobna zasada jak z silnikiem – szukajmy wycieków!

● **Szyby**, czyli kod rocznika. Jeśli okaże się że każda z nich ma inny, to znaczy że były wymieniane. I na nic wtedy przekonywanie sprzedawcy, że samochód był bezwypadkowy, bo skoro tak, to dlaczego miał wymieniane szyby?

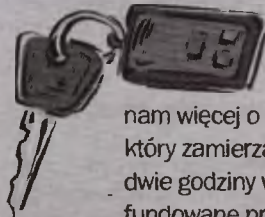
● **Silnik**, czyli oglądamy od góry i z dołu. W przypadku samochodu używanego sprawdzamy przede wszystkim wszystkie ślady wycieków z silnika.

Im mniej, tym lepiej, nie liczymy na to, że uda nam się znaleźć samochód 12-letni, który nie będzie „przeciekał”.

● **Tłumik**, czyli kolor spalin. Jeśli nie są wściekle niebieskie możemy być prawie pewni, że silnik jest w dobrym stanie. W końcu nie żre wściekle oleju...

● **Próbna przejażdżka**, czyli próba ostateczna. Rozpędźmy auto do 100-120 km/h, sprawdźmy czy kierownica drży, jak na przyspieszenia reaguje silnik i jak działają hamulce. Pięć minut za kółkiem powie nam więcej o samochodzie, który zamierzamy kupić niż dwie godziny wykładu fundowane przez sprzedawcę.

* Radził Marcin Bojanowski, który na własnej skórze odczuł, jak trudne może być poszukiwanie samochodu w Niemczech.

NIE KUPUJ, GDY:

- > w dokumentach pojawiają się rozbieżności
- > na sprzedaż nie zgadzają się wszyscy współwłaściciele
- > sprzedający nie jest właścicielem i nie ma jego notarialnie potwierdzonego pełnomocnictwa
- > sprzedający umawia się na oględziny poza swoim miejscem zamieszkania
- > sprzedający nie zgadza się na wizytę w warsztacie
- > samochód jest niesprawny
- > naprawy blacharskie są niefachowo przeprowadzone
- > widoczne są jakiegokolwiek oznaki ingerencji w fabryczne pola numerowe
- > historia samochodu jest zbyt bogata. ■

Marcin Bojanowski cieszy się z nowego starego auta.

JEGO SAMOCHÓD

Ford Escort XR3I Cabrio, rocznik 1986. Pojemność silnika 1,5 cm³, 105 koni mechanicznych, przejechane ok. 170 tys. km. Sprowadzony z Niemiec, ale kupiony w Polsce – na rachunku jest cena 50 euro. W Urzędzie Celnym zapłacił najwyższą, czyli 65 proc. akcyzę od ceny zakupu (142 zł). Za przegląd (dopuszczający samochód do ruchu w Polsce) zapłacił 200 zł, do tego dochodzi 150 zł pozostawione w Urzędzie Skarbowym, 500 zł za kartę pojazdu i 160 zł za tablice rejestracyjne. W sumie 4152 zł. ■

EKSPERT RADZI

Rozmowa z Arkadiuszem Bałazym z myśłowickiej giełdy samochodowej

Na co powinniśmy zwrócić uwagę przy zakupie samochodu zza granicy?

Powinniśmy przede wszystkim poprosić o książkę serwisową – na Zachodzie jest obowiązkiem jej posiadania. Są w niej zaznaczone wszystkie wizyty w stacji diagnostycznej, wskazany przebieg kilometrów, zużycie. Kłopot w tym, że pośrednicy nie chcą ich pokazywać. Powody są różne, choćby popularne cofanie licznika. Wiadomo, że im mniej przejechanych kilometrów, tym auto atrakcyjniejsze. Od pośrednika można zażądać także faktury zakupu od pierwotnego nabywcy – z tym też są olbrzymie kłopoty. Aby uniknąć przykrych niespodzianek, powinniśmy także pamiętać o sprawdzeniu numerów silnika i nadwozia.

Czy osoba nie znająca się na motoryzacji jest w stanie rozpoznać, że samochód był zatopiony, spalony, czy ma „naciągniętą” podłogę?

To bardzo trudne. Trzeba wiedzieć, że nie tylko technika samochodowa poszła do przodu, ale także rozwijają się możliwości naprawy samochodów i „fabrykowania” ich do sprzedaży.

A więc na co szczególnie trzeba zwrócić uwagę?

Trzeba nam wiedzieć, że dobry samochód na Zachodzie kosztuje sporo pieniędzy. Więc gdy cena wydaje się nadzwyczaj atrakcyjna, powinniśmy się mieć na baczności. Może to świadczyć o tym, że samochód jest po wypadku drogowym lub ma inny feler. Często kupujemy samochody stare, trzeba zwracać uwagę na marki. Zdarza się, że sprowadzenie części do danych modeli będzie bardzo kosztowne.

Jakie samochody najczęściej sprowadzamy?

Niestety stare. W wielu przypadkach pochodzą ze złomowisk i nigdy nie powinny trafić na drogi. Paradoksalnie nie kupujemy samochodów do 5 lat, bo na nie akcyza także wynosi kilkadziesiąt procent. Gdyby ją obniżyć, Polacy zwoziliby automatycznie lepsze samochody. Na razie trwa dyskusja na ten temat. Miejmy nadzieję, że dzięki dodatkowym badaniom technicznym, nad którymi pracuje Ministerstwo Infrastruktury, przestanie do Polski napływać złom.

Lepiej korzystać z pośredników, czy samemu jechać np. do Niemiec poszukać wymarzonego wozu?

To nie jest takie proste. Osobiście uważam, że lepiej samochód nabyć w Polsce, u pośrednika. Wiadomo, że on musi na tym zarobić. Jednak jadąc do Niemiec nierzadko wydalibyśmy więcej na podróż, noclegi, tłumaczenia. ■ JAC, MAK

Auta z zagranicy

STAWKI AKCYZY: ILE TRZEBA DOPLAĆ DO SAMOCHODU?

Sprawdzając samochód z UE musimy się liczyć z zapłatą podatku akcyzowego. Jego wysokość zależy od pojemności silnika i wieku samochodu – wynosi od 3,1 proc. do 65 proc. wartości przedstawionej na fakturze lub innym dokumencie

Oblicz sam akcyzę za pomocą wzoru:

$$Su = Sn + 12 \times (W - 2)$$

Su – oznacza stawkę podatku akcyzowego w procentach, dla importu lub nabycia samochodowego (po upływie 2 lat od jego produkcji)

Sn – stawki podatku dla samochodów osobowych w zależności od poj. silnika t. j. 13,6 proc. dla sam. o poj. silnika powyżej 2 000 cm³ i 3,1 proc. dla pozostałych

W – wiek samochodu wyrażony w latach liczonych od roku produkcji do dokonania zgłoszenia celnego lub złożenia deklaracji uproszczonej włącznie

> samochody do 2 lat (roczniki 2003-2004):

- o pojem. silnika pow. 2000cm³ – 13,6 proc.
 - pozostałe – 3,1 proc.
- samochody 3-letnie (rocznik 2002)**
- o poj. silnika pow. 2000 cm³ – 25,6 proc.
 - pozostałe – 15,1 proc.

> samochody 4-letnie (roczniki 2001)

- o poj. silnika powyżej 2000 cm³ – 37,6 proc.
- pozostałe – 27,1 proc.

> samochody 5-letnie (roczniki 2000)

- o poj. silnika powyżej 2000 cm³ – 49,6 proc.
- pozostałe – 39,1 proc.

> dla samochodów 6-letnich (roczniki 1999)

- o poj. silnika powyżej 2000 cm³ – 61,6 proc.
- pozostałe – 51,1 proc.

> dla samochodów 7-letnich (roczniki 1998)

- o poj. silnika powyżej 2000 cm³ – 65 proc.
- pozostałe – 63,1 proc.

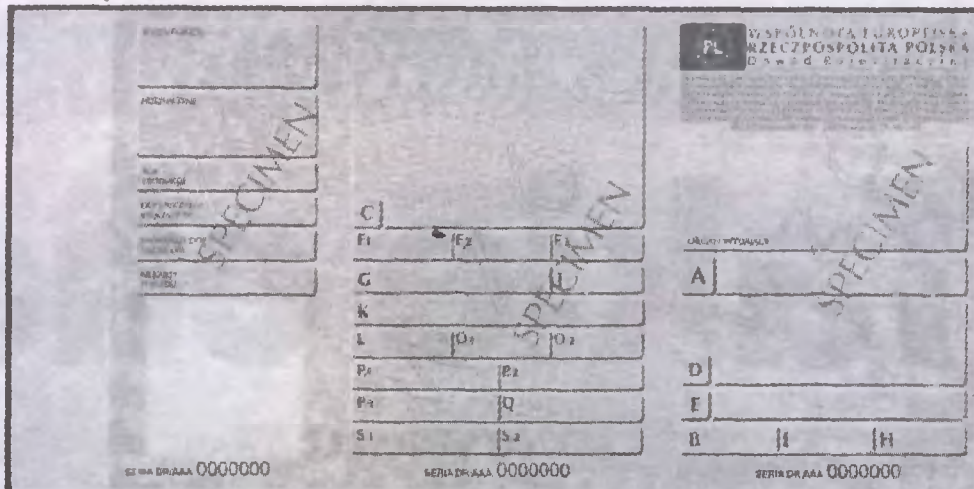
> dla samochodów 8-letnich i starszych

- 65 proc. – bez względu na pojemność silnika

Bruksela ma wiele wątpliwości, czy wprowadzenie przez Ministerstwo Finansów akcyzy na samochody nowe i używane jest zgodne z unijnymi przepisami. Jej wartość – w zależności od rocznika samochodu i pojemności silnika – wynosi od 3,1 do 65 procent! Według Komisji Europejskiej taki podatek może być sprzeczny z artykułem 90 Traktatu Europejskiego. Przepis nie pozwala państwom UE nakładania wyższych podatków na produkty przywożone z innych krajów – nie można dyskryminować towarów innych państw. Podobnie może naruszać art. 25 Traktatu Ustanawiającego Wspólnotę Europejską, będąc zabronionym środkiem o charakterze paracelnym.

Polscy kierowcy ślą w tej sprawie skargi do Komisji Europejskiej. Jeszcze w tym miesiącu Komisja Petycji Parlamentu Europejskiego zajmie się wnioskiem skierowanym przez mieszkańca Poznania: – Kierowca uważa, że pobieranie takiego podatku w UE jest po prostu bezprawne – poinformował niedawno europoseł Marcin Libicki, który szeptuje tej komisji. Komisja Europejska zajmie się sprawą już w listopadzie. Ministerstwo Finansów tymczasem broni akcyzy podkreślając, że samochody według polskiego prawa należą do tzw. „wyrobów niezharmonizowanych”, a zasady ich opodatkowania nie są przewidziane w prawodawstwie unijnym. W większości krajów opodatkowanie samochodów zawarte jest w opłacie rejestracyjnej, a jej kwota jest zależna od pojemności silnika, wagi, czy rodzaju spalanego paliwa.

– Do chwili obecnej nie wypłynęły z KE żadne pisemne informacje w sprawie ewentualnych zastrzeżeń dotyczących opodatkowania podatkiem akcyzowym wewnątrzwspólnotowego nabycia samochodów – powiedziała „Trybunie Śląskiej” Maria Hiż z Ministerstwa Finansów. – Biorąc pod uwagę przypadki wnoszenia skarg przez naszych obywateli w tej sprawie, prowadzimy prace nad zmianą opodatkowania samochodów – dodała. ■ JAC, MAK

Nowe dowody rejestracyjne

Od dzisiaj w Polsce obowiązuje nowy wzór dowodu rejestracyjnego. Wszystkie dokumenty będą drukowane w Wytwórni Papierów Wartościowych w Warszawie. Dla kierowców oznacza to, że na dowód będą musieli czekać nawet miesiąc. Zmiany związane są z tworzeniem Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców. – Dotychczasowe dowody rejestracyjne mają cztery strony, nowe będą miały ich sześć. Ważną różnicą jest to, że do nowego dowodu nie będzie wpisywany numer silnika pojazdu – tłumaczy Janusz Panek, zastępca naczelnika wydziału komunikacji Urzędu Miasta w Katowicach. – Wzór wniosku jest taki sam, jak dotychczas – dodaje.

Do tej pory wyrobienie dowodu kosztowało 33 zł, nowy ma kosztować 48 zł.

Dotychczasowe dowody były drukowane na miejscu. Dokument można było otrzymać jeszcze w tym samym dniu. Teraz wydziały komunikacji będą musiały wysłać stosowne zamówienie do Warszawy. To znacznie wydłuży procedurę.

– Kierowcy będą otrzymywać ważne przez miesiąc czasowe pozwolenia. Na właściwy dowód trzeba będzie czekać około miesiąca. W razie potrzeby czasowe pozwolenie będzie można przedłużyć o 14 dni – wyjaśnia Janusz Panek.

W nowych dowodach będzie istniała tylko możliwość umieszczenia wpisów dotyczących kolejnych badań technicznych auta. Każda inna zmiana będzie się wiązała z koniecznością wyrobienia nowego dokumentu. ■ IC

BEZ SILNIKA

Nowe dowody rejestracyjne będą wzorowane na tych wydawanych w Unii Europejskiej. Nie we wszystkich krajach Wspólnoty wpisuje się numer silnika. W Polsce takie rozwiązanie nie będzie dobre. U nas handel kradzionymi samochodami i częściami do nich kwitnie, a numer silnika jest ważnym znakiem identyfikacyjnym pojazdu. W bazach danych numer będzie nadal wpisywany. Może to oznaczać kłopoty dla kierowców, którzy kupią auto z innym silnikiem. Podczas transakcji nie da się sprawdzić jego pochodzenia, a urzędy nie zarejestrują takiego pojazdu. Problemy będą mieli nie tylko kierowcy i urzędnicy, ale również policja. Podczas kontroli pojazdów funkcjonariusze, zaglądając pod maskę, nie sprawdzą, czy samochód jest kradziony. ■ MAZ

396 tys. 179

– tyle samochodów przywieźliśmy po 1 maja z krajów UE

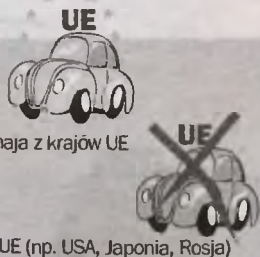
20 tys. 805

– tyle samochodów przywieźliśmy spoza UE (np. USA, Japonia, Rosja)

34 tys. 345

– tyle samochodów zarejestrowano na Śląsku*

* okres od maja do sierpnia 2004 – dane Służby Celnej RP

Z PODATKAMI (RACZEJ) NIE KOMBINUJ

Co będzie gdy sprowadzimy do Polski luksusowe BMW z 1996 roku kupione za 5 tys. euro, a w umowie stać będzie, że zapłaciliśmy za nie 10 euro? Zapłacimy podatek akcyzowy od tej sumy, czyli... 6,50 zł. Ale kłamstwo ma krótkie nogi – Izba Celna nie może co prawda zakwestio-

nować ceny zakupu, ale może sprawdzić legalność okazyjnej transakcji. To oznacza, że służby celną kraju, w którym kupiliśmy samochód wezmą pod lupę osobę, która nam go sprzedawała. Żaden salon samochodowy nie pozwoli sobie na wpisanie do faktury fikcyjnej ceny, ale inaczej może być np. podczas transakcji pomiędzy osobami prywatnymi.

– Nie warto tak kombinować. Jeśli suma wpisana w fakturze okaże się fikcyjna, stronom transakcji grozi postępowanie karno-skarbowe – przekonuje Elżbieta Gowin, rzecznik prasowy Izby Celnej w Katowicach.

Nie ma jednak wątpliwości, że jeśli udam się namówić dotychczasowego właściciela pojazdu do wpisania zaniżonej sumy w umowę kupna-sprzedaży,

na samochodzie możemy w Polsce dobrze zarobić. Wtedy przecież i podatek akcyzowy jest mniejszy. Przykład z BMW wartym 5 tys. euro (choć wycenionym na 10 euro) podaliśmy Arkadiuszowi Bałazemu, szefowi miastowskiej giełdy samochodowej. Wiadomo bowiem, że takie przypadki się zdarzają...

– Jeśli ktoś wystawia takie bzdurne faktury to zajmie się nim macierzysty urząd celny, a potem urząd skarbowy. Wychwytanie takich spraw będzie dość łatwe – przekonuje.

Pomysłem ze sprowadzeniem BMW z zaniżoną fakturą podzielił się także z Elżbietą Gowin z katowickiej Izby Celnej. Dowiedzieliśmy się, że przy każdej podejrzanym niskiej transakcji polscy celnicy będą współpracować z kolegami z innych państw Europy. ■ JAC, MAK

Elżbieta Gowin: Jeśli celnik będzie miał wątpliwości co do legalności transakcji skontaktuje się z celnikami państwa, w którym samochód został kupiony. W ten sposób zweryfikujemy jej prawdziwość – wyjaśniła Gowin.

RYNEK MOTORYZACYJNY W POLSCE

Dlaczego spada sprzedaż nowych aut a rośnie import używanych?

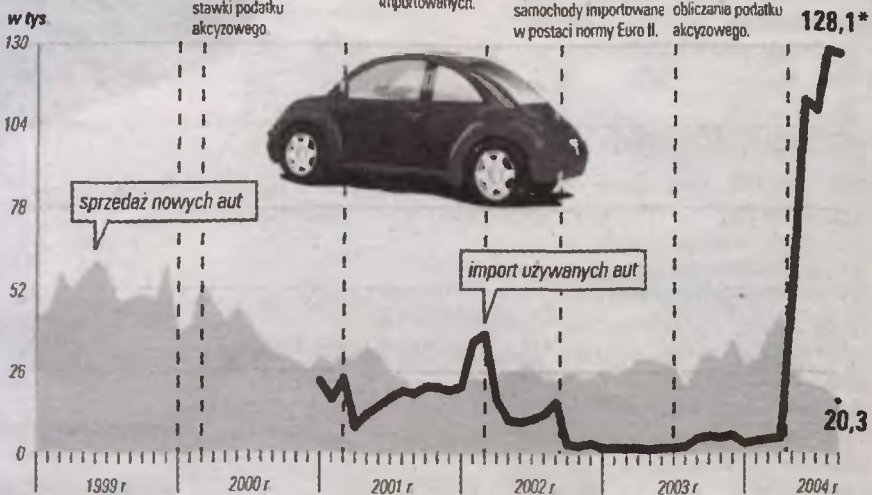
Podwyżka podatku akcyzowego, wzrost oprocentowania kredytów oraz obniżenie stawek celnych na samochody importowane.

Wprowadzenie zakazu importu samochodów uszkodzonych.

Obniżenie podatku akcyzowego na nowe samochody przy jednoczesnym zróżnicowaniu stawki podatku w zależności od wieku dla samochodów importowanych.

Wprowadzenie ograniczenia na samochody importowane w postaci normy Euro II.

Zniesienie wszelkich barier w imporcie samochodów.

Źródło: Samor

* dane Służby Celnej RP

Infografika PAP

Nie z nami te numery...

Czy Polakom opłaca się jeździć z samochodami zarejestrowanymi w Niemczech? Odpowiedź jest prosta – jeśli samochód jest nowy i drogi, to jak najbardziej!

Oczywiście taki wariant jest możliwy tylko jeśli mamy za zachodnią granicą rodzinę, która zarejestruje kupiony przez Ciebie samochód na własne nazwisko. W Polsce takim samochodem na niemieckich numerach można poruszać się na tzw. zasadach współwłasności.

Superbryka, czyli na niemieckich blachach

Rachunek jest prosty – obliczymy, ile możemy zaoszczędzić na sześcioletnim ekskluzywnym Porsche Boxter, który kupujemy za 24 tys. euro. Gdybyśmy chcieli sprowadzić go do Polski, jego cena wraz akcyzą przekroczyłaby 170 tys. zł!

Rejestrując go w Niemczech oszczędzamy na akcyzie, ale musimy zapłacić tzw. KFZ Steuer, czyli podatek ekologiczny (za samochód o tej pojemności silnika ok. 2,5 tys. zł rocznie), no i oczywiście ubezpieczenie, które w zależności od wariantu może również sięgnąć 3 tys. zł. Jednak w porównaniu z akcyzą, którą musielibyśmy opłacić w Polsce to duża oszczędność.

Starszy model, czyli wybrzeż Polski

A jak wygląda ta podatkowa matematyka w przypadku tańszych samochodów? Na przy-

kład bus mercedesa z 1990 roku, którego kupiliśmy w Niemczech za 5,1 tys. zł (1200 euro), a jego cena wraz z akcyzą to 8,5 tys. zł.

Sprawa jest prosta – lepiej zapłacić 3 tysiące akcyzy w Polsce, niż ok. 2,8 tys. zł podatku ekologicznego w Niemczech. Sumując tę sumę z ubezpieczeniem, już w pierwszym roku stracilibyśmy na takiej transakcji ok. tysiąca złotych, a z każdym rokiem byłoby gorzej, bo ten samochód nie spełnia rygorystycznych norm ekologicznych. A więc i podatek ekologiczny wzrasta straszliwie...

Odwracamy sytuację, czyli Niemiec w Polsce

Im starszy samochód, tym większa korzyść z jego rejestracji w Polsce. Choćby ze względu na wspomniany już podatek ekologiczny...

Jak to zrobić? Po prostu można samochód sprzedać rodzinie z Polski i opłacić za nią wszystkie zobowiązania akcyzowe i rejestracyjne. Przy samochodzie 10-letnim, kupionym (oczywiście fikcyjnie) za 500 euro suma ta nie powinna przekroczyć 2,2 tys. zł. Już w pierwszym roku taki sprytny Niemiec może zyskać ok. 3 tysięcy złotych!

A potem wystarczy wsiąść do samochodu i korzystać z niego na niemieckich drogach na zasadzie czasowego użytkownika. Takie kombinacje nie są co prawda całkowicie czytelne pod względem prawnym (przecież chodzi nam przede wszystkim o uniknięcie płacenia podatku ekologicznego), ale sami Niemcy przyznają, że wykryć je bardzo trudno... ■ JAC, MAK

NIEZBĘDNIK KIEROWCY

Kupujemy nowy samochód w Unii Europejskiej

- według przepisów nowy, nie znaczy wcale, że ma wyjechać prosto z salonu. Chodzi o pojazdy, które nie przejechały nie więcej niż 6 tys. km, lub od dnia ich pierwszej rejestracji minęło nie więcej niż 6 miesięcy
- weź paszport lub dowód osobisty (ważny co najmniej do 2007 roku). Bezpieczniej zamiast gotówki zabrać kartę kredytową honorowaną w danym państwie
- właściciel kupionego samochodu do zarejestrowania go w Polsce będzie musiał posiadać szereg dokumentów: dowód własności pojazdu, deklarację jego wartości, aktualne świadectwo o homologacji wydane zgodnie ze wspólnotową procedurą, lub dowód rejestracji w kraju, w którym samochód był wcześniej zarejestrowany wraz z tablicami rejestracyjnymi
- Ważne! Nie będzie wymagany dokument Euro-2, który od 2002 roku uniemożliwiał sprowadzanie do Polski samochodów powyżej 10 lat
- następnym dokumentem będzie ubezpieczenie pojazdu. Unijne ubezpieczenie będzie ważne także w Polsce

Kupujemy używany samochód w UE

- poza świadectwem homologacji potrzebne będą wszystkie dokumenty wymienione wyżej. Właściciel pojazdu powinien je mieć przed powrotem do kraju (sprawdź w odpowiednich urzędach ich legalność)
- W Polsce, w ciągu 5 dni licząc od dnia nabycia samochodu, trzeba złożyć deklarację uproszczoną do właściwego urzędu celnego i zapłacić akcyzę przed pierwszą rejestracją
- właściciel pojazdu sprowadzonego z UE musi zarejestrować samochód w terminie 30 dni od dnia jego sprowadzenia

Kupujemy samochód w kraju spoza UE

- po powrocie do Polski odbędzie się kontrola graniczna, po czym sprowadzający musi dokonać zgłoszenia celnego samochodu na wspólnotowy obszar celny
- dokumenty: dowód kupna-sprzedaży, dopuszczenie pojazdu do ruchu, ewentualnie dokument o wyrejestrowaniu i ubezpieczeniu pojazdu. W przypadku sprowadzenia nowego samochodu będzie potrzebne świadectwo homologacji
- gdy importer będzie chciał skorzystać z preferencyjnych stawek celnych, będzie potrzebny dowód pochodzenia pojazdu. ■ JAC, MAK

HOLANDIA: NA PAPIEROWYCH TABLICACH

To coraz popularniejszy kraj wśród poszukiwaczy używanych samochodów. W Niemczech coraz trudniej znaleźć interesujące modele, więc Polacy zapuszczają się właśnie do Holandii i Belgii. Ceny są tam bardzo zbliżone do niemieckich, w taki sam sposób

również szukamy samochodu. Ciekawostką są holenderskie tablice wywozowe, które mogą być wykonane także ze zwykłej tektury, dzięki czemu płacimy za nie tylko 11 euro. Trzeba oczywiście wykupić również ubezpieczenie (80 euro na 15 dni) i wyłożyć 10 euro na formalności związane z rejestracją pojazdu w wydziale komunikacji. ■

WŁOCHY: TYLKO WŁOSKIE!

Pamiętajmy, że Włosi cenią sobie wygodę i komfort, i dlatego większość samochodów jest tam wyposażona w klimatyzację, skórzaną tapicerkę, wspomaganie kierownicy i ABS. Szukając Lancii czy Alfey Romeo warto pomyśleć nad wyjazdem do kraju, w którym zostały wyprodukowane.

Można szukać aut, zwłaszcza włoskich, bo te są w najbardziej okazjnych cenach, w przydrożnych autokomisach, ale warto sprawdzić, czy mają one autoryzację Autoklubu Włoskiego (ACI). To daje nam większą gwarancję bezpieczeństwa transakcji i przede wszystkim jakości oferowanego towaru.

Pamiętaj!

To Włochy, a więc możesz się targować. I choćby dlatego trzeba znać język włoski, albo pojechać tam z kimś, kto potrafi się w tym języku dogadać. Na to, że dealer (concessionaire) będzie znał angielski raczej nie liczyć.

Porady praktyczne

- Warto szukać samochodów z instalacją gazową – po włoskich drogach jeździ ich równie dużo co w Polsce.
- Do każdej transakcji dolicz również 330 euro prowizji (trapasso).
- Karta pojazdu (Carta di Circolazione) powie ci prawdę o twoim wymarzonym samochodzie. Z niej dowiesz się m.in., ilu miał właścicieli.
- Do rejestracji włoskiego samochodu w Polsce będzie Ci potrzebny jeszcze jeden dokument – Certificato di Proprietà. Jest on niezbędny szczególnie wtedy, kiedy kupujesz samochód już wyrejestrowany (np. po wypadku), bo wtedy nie dostajesz karty pojazdu.
- We Włoszech nie ma wywozowych tablic rejestracyjnych. Dlatego jedynym wyjściem dla Polaka kupującego tam samochód jest opłacenie kaucji za tablice (ok. 300 euro). Po rejestracji w Polsce trzeba wrócić i wyrejestrować samochód. Dlatego właśnie najwygodniej kupować tam samochód mając na miejscu znajomego, bo wtedy można to załatwić za pośrednictwem poczty... ■ JAC, MAK

REKLAMA

0792381/A

Z.U.H. EUROMOT®

STACJA KONTROLI POJAZDÓW

Wykonujemy kontrolę samochodów sprowadzanych z zagranicy (Pierwsza rejestracja w kraju)

Czynna:
Pn.-pt.: 7:00 - 21:00
Sob.: 7:00 - 14:00

44 - 240 Żory, ul. Kościuszki 79, tel. 434 41 88

* dotyczy usług świadczonych w firmie EUROMOT - szczegóły pod numerami tel. 43 44 188, 434 37 90

Uwaga - do końca października 2004 holowanie do 15 km - gratis !!!

Auta z zagranicy

Niemcy: Wypełniamy dokumenty

Kaufvertrag für ein gebrauchtes Kraftfahrzeug

Leere Felder des Vordruckes ausfüllen. – Nichtzutreffendes bitte streichen!

Verkäufer Sprzedający	Käufer Kupujący
Vorname Nazwisko	Vorname Nazwisko
Zuname Imię	Zuname Imię
PF, Straße Ulica	PF, Straße Ulica
PLZ, Ort Kod pocztowy i miasto	PLZ, Ort Kod pocztowy i miasto
Nr. Numer telefonu	Nr. Pass-Nr. Numer telefonu, Numer paszportu lub dow. osob.

Der Verkäufer verkauft hiermit das nachstehend näher bezeichnete, gebrauchte Kraftfahrzeug an den Käufer. Der Verkäufer übernimmt für die Beschaffenheit des verkauften Kraftfahrzeugs keine Gewährleistung, es sei denn, er verkauft das Kfz als Unternehmer an den Käufer als Verbraucher.

Verkauft der Verkäufer das gebrauchte Kfz als Unternehmer an den Käufer als Verbraucher, so verjähren die gesetzlichen Gewährleistungsansprüche des Käufers außer bei einem arglistig verschwiegenen Mangel in einem Jahr ab Ablieferung/Übergabe des verkauften Fahrzeugs.

Schadenersatzansprüche des Käufers wegen der Beschaffenheit des gebrauchten Kraftfahrzeugs sind ausgeschlossen, dies gilt nicht, soweit der Schaden auf einem vorsätzlichen oder grob fahrlässigen Verhalten des Verkäufers oder seiner Erfüllungsgehilfen beruht, eine wesentliche Vertragspflicht betroffen ist oder es um die Verletzung des Lebens, des Körpers oder der Gesundheit geht.

Hersteller Producent	Dowodem rejestracyjnym	Typ	Typ
Fahrgestell-Nr. Nr podwozia	Tag der Erstzulassung Dzień dopuszczenia do ruchu	ächster TÜV-Termin	Termin kontrolli technicznej
km-Stand Stan licznika	Anzahl Vorbesitzer Liczba poprzednich właścicieli	Kfz-Brief Nr. Nr książki pojazdu	
amtliches Kennzeichen Numer rejestracyjne	Z książką pojazdu	Kfz-Schein	TÜV-und AU-Bescheinigung
Das Kfz wurde übergeben am/um Uhr	mit Kfz-Brief	Kfz-Schein	TÜV-und AU-Bescheinigung
Bei stillgelegtem Kfz	Książka pojazdu	Kfz-Brief	Stilllegungsbescheinigung
Das Kfz ist unfallfrei	Pojazd bezwypadkowy	hat folgende Vorschäden	Ma takie usterki
Das Kfz wurde gewerblich genutzt	Używany zawodowo	Das Kfz ist ein Reimport/Graumimport	Pochodzi z reimportu
Mitverkaufte Zubehörteile	Dodatkowe wyposażenie	Zaświadczenie o wycofaniu z ruchu	
Besondere Vereinbarungen	Szczególne postanowienia		
Kaufpreis in bar EUR Cena w euro	zusätzl. MwSt Podatek VAT	%/Betrag EUR Procent VAT	
Endbetrag mit MwSt EUR Ostateczna cena z VAT			
in Worten Słownie	wurde bei Übergabe bezahlt. Zapłacono przy przekazaniu		
Zahlungsbetrag bei Vertragsschluss EUR Wpłata przy podpisaniu umowy w euro	und bei Übergabe EUR Przy przekazaniu w euro		

Der Käufer verpflichtet sich, das Kfz unverzüglich, spätestens jedoch innerhalb einer Woche umzumelden.

Der Käufer versichert das Kfz anderweitig kündigt den bestehenden Versicherungsvertrag sofort.

Der Käufer behält die bestehende Versicherung bei. Er erstattet dem Verkäufer den über den Zeitpunkt der Übergabe des Kfz hinaus bezahlten Haftpflichtversicherungsbeitrag.

Der Verkäufer versichert, daß Kfz und Zubehörteile sein Eigentum sind. Rechte Dritter bestehen daran nicht.

Zahlungsbedingungen

Zahlungsanweisungen, Wechsel und Schecks werden vom Verkäufer nur erfüllungshalber nicht an Erfüllungsort angenommen. Der Käufer hat seine

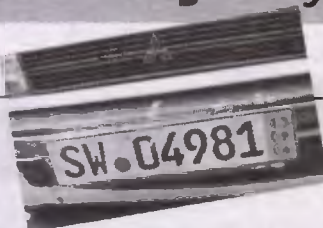
Zahlungsverpflichtung erst dann erfüllt, wenn der Kaufpreis einschließlich eventueller Spesen dem Verkäufer zugeflossen ist.

Eigentumsvorbehalt

Das gekaufte Kraftfahrzeug nebst Zubehör bleibt solange Eigentum des Verkäufers, bis sämtliche Verbindlichkeiten aus diesem Kaufvertrag vollständig beglichen sind.

Unterschriften auf allen 4 Blättern einzeln leisten!

Ort, Datum Miejscowość, data	Ort, Datum Miejscowość, data
Unterschrift des Verkäufers Podpis sprzedającego	Unterschrift des Käufers Podpis kupującego

Kupując auto w Niemczech musimy wypełnić umowę kupna-sprzedaży. Umowę - Kfz-Kaufvertrag 2880 - für ein gebrauchtes Kraftfahrzeug kupujemy w każdym niemieckim kiosku z gazetami, lub w placówkach ADAC, niemieckiego automobilklubu. Kosztuje 75 centów. Radca polskiej ambasady w Berlinie Antoni Nowodworski przestrzega przed kupowaniem, bądź otrzymywaniem umowy od osób trzecich. Mogą one nie uwzględniać istotnych dla kupującego gwarancji. Ważny jest jedynie druk oficjalnej umowy.

Obok przedstawiamy przetłumaczoną główną stronę umowy. Na kolejnych dwóch stronach formularza umowy są rubryki, które wypełnia sprzedawca, powtarzając dane z zasadniczej umowy i podpisują ją również sprzedawca i nabywca. Jest to druk, który dotychczasowy właściciel wysłał do wy-

działu Komunikacji, informując o sprzedaży pojazdu. Potwierdza ten fakt nabywca.

Jeśli nabywamy numery tymczasowe, pozwalające nam na przejazd do Polski i zarejestrowanie pojazdu w swoim miejscu zamieszkania, to musimy zgłosić się do Zulassungstelle, najbliższego wydziału komunikacyjnego i przedstawić wszystkie dokumenty, które powinniśmy okazać również w polskim wydziale komunikacyjnym. Otrzymujemy tam numery tymczasowe. Cena ich w Berlinie wynosi 38,90 euro, a w innych miastach może sięgać 45 euro. Jesteśmy zobowiązani zwrócić również i te numery po zarejestrowaniu samochodu w Polsce. ■

REJESTRACJA W POLSCE

Potrzebne są następujące dokumenty: książka wozu Kfz-Brief, dowód rejestracyjny Kfz-Schein, dowód osobisty, potwierdzający miejsce zamieszkania i muszą być te dane zgodne z tym, co zapisane jest w umowie, karta ubezpieczeniowa i potwierdzenie kontroli technicznej TÜV razem z badaniem stanu spalin AU-Bescheinigung.

Wjeżdżając do Polski na dotychczasowych numerach rejestracyjnych jesteśmy zobowiązani w ciągu miesiąca zawiadomić towarzystwo ubezpieczeniowe, czy pozostajemy przy jego gwarancjach, czy wycofujemy się z przyjętej dotychczas umowy. ■

Obowiązkowi płatnicze. Jeśli zakup nastąpił za pomocą czeku lub przekazu umowa obowiązuje od momentu wpływu pieniędzy na konto sprzedawcy. Zastrzeżenia własnościowe. Kupiony samochód z jego wyposażeniem pozostaje tak długo własnością sprzedawcy, jak długo nie będą całkowicie wypełnione wszystkie punkty tej umowy.

UWAGA!

Jeśli nie dotrzymaliśmy wad samochodu przy jego oglądaniu i próbie jeździe, w momencie podpisania umowy i otrzymania pieniędzy, niemiecki sprzedawca zwolniony jest od odpowiedzialności.

Z PIERWSZEJ RĘKI

Najlepiej kupić w Niemczech auto od pierwszego właściciela. Co wówczas musimy zrobić.

- > Sprawdzamy zgodność dowodu rejestracyjnego z numerem identyfikacyjnym wozu i jego numerem rejestracyjnym. Jeśli pojazd ma przerwę w eksploatacji (Stilllegung) musi mieć czerwone numery rejestracyjne, upoważniające do próbnej jazdy.
- > Okazujemy właścicielowi nasze prawo jazdy i ruszamy w próbną jazdę, sprawdzając, czy auto jest sprawne.
- > Pokazujemy swój dowód osobisty lub paszport i oczekujemy tego samego od właściciela samochodu.
- > Jeśli już poznaliśmy się nawzajem, wyjaśniamy szczegóły.
- > Czy samochód jest rzeczywiście z pierwszej ręki? Jest to zapisane w Kfz-Brief, czyli w książce pojazdu, która jest jego metryką i towarzyszy pojazdowi przez cały czas jego eksploatacji.
- > Sprawdzamy jeszcze raz dowód rejestracyjny Kfz-Schein i Kfz-Brief.
- > Prosimy o okazanie dowodu ostatniej kontroli technicznej pojazdu - TÜV und AU-Bescheinigung.
- > Ustalamy stan dodatkowego wyposażenia, jak radio, opony zimowe, bagażnik, apteczka, trójkąt ostrzegawczy itp., a najlepiej, by były oddzielnie spisane i potwierdzić ich istnienie w cenie samochodu.
- > Ustalamy, czy przejmujemy dotychczasowe ubezpieczenie, które zobowiązujemy się odwołać we wspólnie określonym terminie.
- > Wypełniamy umowę.
- > Wręczamy pieniądze i dopiero wówczas otrzymujemy dokumenty wozu.
- > Odjeżdżamy na próbnych numerach rejestracyjnych samochodu, lub jego dotychczasowych. ■

JERZY TEPLI, JAC, MAK

PAMIĘTAJ!

- Szczególnie uważnie przyglądaj się samochodom w komisach należących do Niemców pochodzenia arabskiego i tureckiego. Tam najłatwiej naciąć się na samochód, który kilka miesięcy wcześniej przypominał kupę złomu, a dziś (na pierwszy rzut oka) wygląda cudownie.
- Na miejsce swoich motoryzacyjnych łowów wybieraj miasta w zachodniej części Niemiec. Im mniej Polaków tam dociera, tym lepiej dla Ciebie, bo i ceny są mniej wyśrubowane.

- Przy sprawdzaniu dowodu osobistego sprzedawcy zobaczmy, czy jego nazwisko jest identyczne z tym, które wpisane jest w książce pojazdu Kfz-Brief i w dowodzie rejestracyjnym Kfz-Schein. Jeśli nie jest zgodne, sprzedawca powinien okazać nam pełnomocnictwo właściciela do sprzedaży tego określonego samochodu.

- Niemieckie urzędy komunikacji są dobrze zorganizowane, ale nie wybiorą za ciebie - już przy okienku musisz zdecydować, czy chcesz sprowadzić samochód bez tablic rejestracyjnych (na lawecie) czy wykupić dokumenty wyjazdowe, tzw. czerwona rejestracja.

Mamy dwie możliwości.

Odjeżdżamy na dotychczasowych numerach, ale musi zgodzić się na to właściciel. W tym wypadku musimy zobowiązać się do wymeldo-

wania pojazdu w określonym terminie i zwrotu tablic rejestracyjnych do rąk właściciela. Jeśli przejmujemy ubezpieczenie, to jesteśmy bezpieczni. Jeśli nie, to w momencie podpisania umowy, a jest w niej określona godzina transakcji, od tej chwili my sami ponosimy odpowiedzialność za to, co stanie się z pojazdem. Jeśli są to numery czerwone - tymczasowe, załączony jest do nich dowód ubezpieczenia - Versicherungsdoppelkarte - która zabezpiecza nas przed kłopotami. Pamiętajmy jednak, by były to numery czerwone, bowiem żółte nie zagwarantowane są ubezpieczeniem i pojazd nie będzie wpuszczony do Polski. Dla większego bezpieczeństwa, ale wydłuża to czas kupna, możemy zażądać kontroli technicznej wozu i określenia jego wartości. Dokonują tego wszystkie placówki TÜV, a ich adresy są w książkach telefonicznych. Kontrola techniczna kosztuje 55 euro, a jeśli połączona jest z oceną wozu, to 75 euro. W każdej placówce TÜV jest wyłożona książeczka, która podaje aktualne ceny używanych samochodów. Warto ją przejrzeć przed przystąpieniem do kupna pojazdu. ■

Oferty niemieckich autosalonów

Auta z zagranicy

7

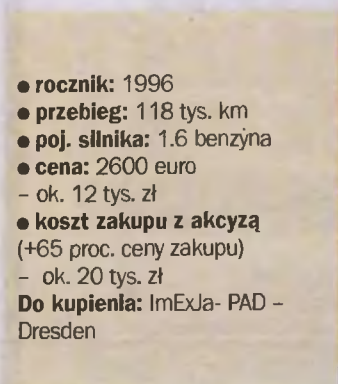
FIAT LANCIA

- **rocznik:** 1994
- **przebieg:** 91 tys. km
- **poj. silnika:** 1,6 benzyna
- **wyposażenie dodatkowe:** ABS, centralny zamek
- **cena:** 1550 euro – ok. 6700 zł
- **koszt zakupu z akcyzą** (65 proc. do ceny zakupu) – ok. 11 tys.
- Do kupienia:** Autohandel Greikhan Ismailov w Golben

FIAT X BERTONE CABRIO

- **rocznik:** 1981
- **przebieg:** 60 tys. km
- **poj. silnika:** 1,9, benzyna
- **cena:** 2500 euro – ok. 11 tys. zł
- **koszt zakupu z akcyzą** (+65 proc. ceny zakupu) – ok. 18 tys. zł
- Do kupienia:** Autohaus Radebeul

FIAT PUNTO CABRIO

- **rocznik:** 1996
- **przebieg:** 118 tys. km
- **poj. silnika:** 1,6 benzyna
- **cena:** 2600 euro – ok. 12 tys. zł
- **koszt zakupu z akcyzą** (+65 proc. ceny zakupu) – ok. 20 tys. zł
- Do kupienia:** ImExJa- PAD – Dresden

- **rocznik:** 1991
- **przebieg:** 220 tys. km
- **poj. silnika:** 2,0, benzyna
- **wyposażenie dodatkowe:** ABS, komputer pokładowy, autoalarm, elektroniczne opuszczane szyby.
- **cena:** 500 euro (2300 zł)
- **koszt zakupu z akcyzą** (+ 65 proc. ceny zakupu) – ok. 3800 zł
- Do kupienia:** w Alfred Hommert GmbH & Co. w Coburgu

CITROEN XM

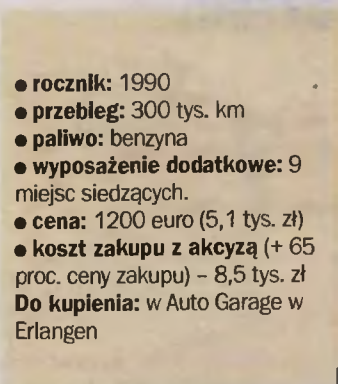
MERCEDES 190

- **rocznik:** 1985
- **przebieg:** 182 tys. km
- **poj. silnika:** 1,9, benzyna
- **wyposażenie dodatkowe:** elektronicznie otwierane szyby, szyberdach, centralny zamek.
- **cena:** 650 euro (2,795 zł)
- **koszt zakupu z akcyzą** (+ 65 proc. ceny zakupu) – ok. 4,6 tys. zł
- Sprzedający:** Markus Ströll, Vilsec, tel.: +49 (0)9662/7987

MERCEDES 280

- **rocznik:** 1980 (pierwszy właściciel)
- **przebieg:** 220 tys. km
- **paliwo:** benzyna
- **wyposażenie dodatkowe:** alufelgi, centralny zamek, welurowe siedzenia, radiomagnetofon.
- **cena:** 950 euro (4,1 tys. zł)
- **koszt zakupu z akcyzą** (+ 65 proc. ceny zakupu) – 6,8 tys. zł
- Do kupienia:** w Helmbrecht Automobile w Straubing

MERCEDES MB 100 (BUS)

- **rocznik:** 1990
- **przebieg:** 300 tys. km
- **paliwo:** benzyna
- **wyposażenie dodatkowe:** 9 miejsc siedzących.
- **cena:** 1200 euro (5,1 tys. zł)
- **koszt zakupu z akcyzą** (+ 65 proc. ceny zakupu) – 8,5 tys. zł
- Do kupienia:** w Auto Garage w Erlangen

- **rocznik:** 1990
- **przebieg:** 143 tysiące
- **paliwo:** benzyna
- **wyposażenie dodatkowe:** szyberdach, elektronicznie opuszczane szyby.
- **cena:** 1000 euro (4,3 tys. zł)
- **koszt zakupu z akcyzą** (+ 65 proc. ceny zakupu) – 7,1 tys. zł
- Do kupienia:** Autoverwertung Katzenberger w Bad Neustadt

VOLVO 740 KOMBI

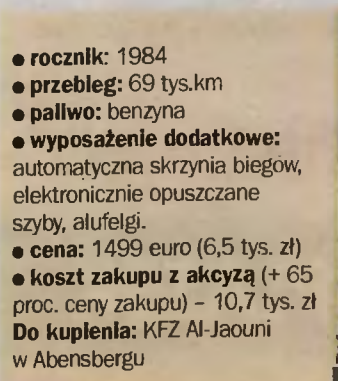
VOLVO 460 LIMOUSINE

- **rocznik:** 1993 ● **przebieg:** 176 tysięcy
- **pojemność silnika:** 1,8, benzyna
- **wyposażenie dodatkowe:** klimatyzacja, elektronicznie opuszczane szyby, centralny zamek, poduszka powietrzna dla kierowcy.
- **cena:** 1350 euro (5,9 tys. zł)
- **koszt zakupu z akcyzą** (+ 65 proc. ceny zakupu) – 9,6 tys. zł
- Do kupienia:** KFZ-Handel A. Horvath w Regensburgu

VOLVO 440

- **rocznik:** 1995
- **przebieg:** ?
- **pojemność silnika:** 1,8, diesel
- **wyposażenie dodatkowe:** centralny zamek, elektronicznie opuszczane szyby.
- **cena:** 1700 euro (7,4 tys. zł)
- **koszt zakupu z akcyzą** (+ 65 proc. ceny zakupu) – 12,1 tys. zł
- Do kupienia:** KFZ Al-Jaouni w Abensbergu

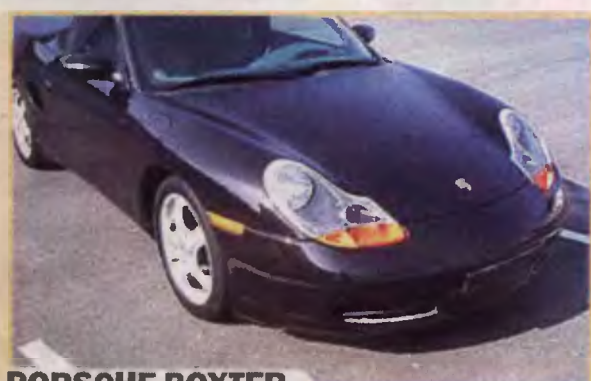

PORSCHE 944

- **rocznik:** 1984
- **przebieg:** 69 tys. km
- **paliwo:** benzyna
- **wyposażenie dodatkowe:** automatyczna skrzynia biegów, elektronicznie opuszczane szyby, alufelgi.
- **cena:** 1499 euro (6,5 tys. zł)
- **koszt zakupu z akcyzą** (+ 65 proc. ceny zakupu) – 10,7 tys. zł
- Do kupienia:** KFZ Al-Jaouni w Abensbergu

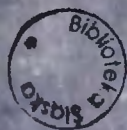
- **rocznik:** 1998 ● **przebieg:** 60 tys. km
- **paliwo:** benzyna
- **wyposażenie dodatkowe:** klimatyzacja, centralny zamek, elektronicznie opuszczane szyby, alufelgi, radio, CD, komputer pokładowy, podgrzewane siedzenia, lakier czarno-metalik, poduszki powietrzne.
- **cena:** 23,999 euro (103 tys. zł)
- **koszt zakupu z akcyzą** (+ 65 proc. ceny zakupu) – 170 tys. zł
- Do kupienia:** TS Automobile Schnaittach

PORSCHE BOXTER

ŚLĄSKA

Rozkład jazdy autobusów

PORADNIK

**ODJAZDY AUTOBUSÓW
MIEJSKICH W KATOWICACH**

- > spod dworca PKP
- > z ulicy Piotra Skargi
- > z ulicy Mickiewicza
- > z ulicy Stawowej

**ODJAZDY AUTOBUSÓW
DALEKOBIEŻNYCH
Z KATOWIC,
BIELSKA-BIAŁEJ,
CZĘSTOCHOWY
I OPOŁA**

**Zbigniewa
Buras**
(na zdjęciu)
można spotkać
w katowickich
autobusach.
Kieruje nimi już
od ośmiu lat.

**Za tydzień:
Śpiewnik Biesiadny**

0

Kierunek: **Muchowiec**

Godziny odjazdu:

Dni robocze:

4.38, 5.39, 6.39, 7.39, 8.09, 9.09,
10.09, 11.39, 12.39, 14.39,
15.39, 17.09, 18.09, 19.07, 20.02,
22.00

Soboty, niedziele i święta:

6.00, 8.00, 10.00, 12.00, 14.00,
16.00, 18.00, 20.00, 22.00

9

Kierunek: **Ochojec Szpital**

Godziny odjazdu:

Dni robocze:

5.01, 5.31, 6.01, 6.31, 7.00, 7.30,
8.00, 8.30, 8.59, 9.28, 9.58,
10.28, 10.58, 11.28, 11.58,
12.28, 12.58, 13.28, 13.58,
14.28, 14.58, 15.28, 15.58,
16.28, 16.53, 17.23, 17.53, 18.23,
19.25, 20.25, 21.25, 22.25

Soboty, niedziele i święta:

5.25, 6.25, 7.25, 8.25, 9.25,
10.25, 11.25, 12.25, 13.25,
14.25, 15.25, 16.25, 17.25, 18.25,
19.25, 20.25, 21.25, 22.25

10

Kierunek: **Ochojec Szpital**

Godziny odjazdu:

Dni robocze:

4.43, 5.14, 5.45, 6.15, 6.44, 7.12,
7.42, 8.12, 8.42, 9.10, 9.40,
10.10, 10.40, 11.10, 11.40,
12.10, 12.40, 13.10, 13.40,
14.10, 14.40, 15.10, 15.40,
16.10, 16.40, 17.12, 17.42, 18.07,
18.37, 19.06 D, 19.39, 20.44,
21.44, 22.44

Soboty, niedziele i święta:

5.13, 5.43, 6.43, 7.43, 8.43, 9.43,
10.43, 11.43, 12.43, 13.43,
14.43, 15.43, 16.43, 17.43, 18.43,
19.43, 20.43, 21.43, 22.43

D – kurs do przystanku Katowice Dworzec PKP (przez Ochojec)

10

Kierunek: **Osiedle Paderewskiego Centrum Handlowe**

Godziny odjazdu:

Dni robocze:

4.46, 5.04, 5.24, 5.33, 6.05,
6.35, 7.05, 7.36, 8.06, 8.36, 9.08,
9.38, 10.08, 10.38, 11.08, 11.38,
12.08, 12.38, 13.08, 13.38,
14.08, 14.38, 15.08, 15.38,
16.08, 16.38, 17.06, 17.36,
18.06, 18.36, 18.43, 19.01,
19.29, 20.03, 20.31, 21.31,
22.31, 23.26

Soboty, niedziele i święta:

4.46, 5.04, 6.01, 6.31, 7.31, 8.31,
9.31, 10.31, 11.31, 12.31, 13.31,
14.31, 15.31, 16.31, 17.31, 18.31,
19.31, 20.31, 21.31, 22.31, 23.26

11

Kierunek: **Piotrowice Pętla**

Godziny odjazdu:

Dni robocze:

4.00R, 4.20R, 4.55R, 19.00,
20.00, 21.00, 22.00, 22.40R
Soboty:
4.20R, 4.55R, 5.30R, 6.20, 7.00,
8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00,
13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00,
18.00, 19.00, 20.00, 21.00,
22.40R

Niedziele i święta:

4.20R, 4.55R, 5.30R, 6.20, 7.00,
8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00,

13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00,
18.00, 19.00, 20.00, 21.00,
22.40R

R – kurs przez Osiedle Odrodzenia z pominięciem przystanku Piotrowice Osiedle

12

Kierunek: **Ligota Domy Akademickie**

Godziny odjazdu:

Dni robocze:

4.35, 5.00, 5.20, 5.39, 6.09, 6.39,

7.09, 7.39, 8.09, 8.39, 9.09, 9.39,
10.09, 10.39, 11.09, 11.39,
12.09, 12.39, 13.09, 13.39,
14.09, 14.39, 15.09, 15.39L,
16.09, 16.39L, 17.09, 17.39,
18.09, 18.39L, 19.23, 20.23,
21.23, 22.23, 23.23

Soboty, niedziele i święta:

4.30, 5.30, 6.23, 7.23, 8.23, 9.23,
10.23, 11.23, 12.23, 13.23,
14.23, 15.23, 16.23, 17.23,
18.23, 19.23, 20.23, 21.23,
22.23, 23.23

L – kurs do przystanku Ligota Śląska Pętla

KZK GOP

12 lat łączymy nasze miasta

Komunikacyjny Związek Komunalny
Gómośląskiego Okręgu Przemysłowego
40-042 Katowice, ul. Wita Stwosza 31
tel. (032) 251-90-99, fax 251-97-45

infolinia: **0800-16-30-30**

www.kzk-gop.com.pl

KZK GOP powstał 12 lat temu jako porozumienie gmin aglomeracji katowickiej zawarte w celu organizowania komunikacji publicznej. Startujące wówczas na scenie nowej polskiej rzeczywistości samorządy uznały, że jest to najlepszy wariant zrealizowania ustawy o samorządzie, która właśnie na gminy nakłada obowiązek organizowania transportu zbiorowego.

Dzięki temu komunikację publiczną w aglomeracji katowickiej nie tylko udało się obronić przed zapaścią, ale także poczyniono znaczące kroki w kierunku jej integracji ku wygodzie pasażerów. Dzięki usilnym staraniom KZK GOP istnieje jeden bilet autobusowo-tramwajowy. Stabilny system finansowania zapewnia przewoźnikom komfort pracy i możliwość kształtowania własnej polityki taborowej.

Formuła KZK GOP jako celowego związku sprawdza się w wielu aglomeracjach zachodnioeuropejskich i amerykańskich. Zatem region śląski z centralną aglomeracją katowicką jest w pełni przygotowany pod względem organizacji komunikacji publicznej do funkcjonowania w strukturach zjednoczonej Europy.

Wszystkie rozkłady jazdy dostępne są w Internecie pod adresem www.kzk-gop.com.pl/rozklady/

KZK GOP uprzejmie przypomina, że 12 listopada 2004 r. (piątek) autobusy i tramwaje będą kursowały według sobotniego rozkładu jazdy.

ZA KIEROWNICĄ

Józef Kowalski: 58 lat. Od 34 lat jest kierowcą autobusowym. Obsługuje wszystkie linie, które nada mu dyspozytor. Swojej pracy nie zamieniłby na żadną inną. Lubi swoich pasażerów, ale czasem chciałby, aby niektórzy z nich byli bardziej wyrozumiali zarówno dla niego, jak i pojazdu, którym jeżdżą. Uważa, że wygląd autobusu po skończonym kursie świadczy o społeczności, jaką wozi. Jego żona również pracuje w komunikacji miejskiej. ■

FUT KT

Rozkład jazdy 3

12

Kierunek: **Giszowiec Kopalnia Staszic**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.53, 4.58K, 5.23, 5.53, 6.23, 6.53, 7.23, 7.53, 8.23, 8.53, 9.23, 9.53, 10.23, 10.53, 11.23, 11.53, 12.23, 12.53, 13.23, 13.53, 14.23, 14.53, 15.23, 15.53, 16.23, 16.53, 17.23, 17.53, 18.23, 18.53, 19.44, 20.44, 21.44, 22.44, 23.24G, 0.07Z

Soboty, niedziele i święta

4.44, 5.44, 6.44, 7.44, 8.44, 9.44, 10.44, 11.44, 12.44, 13.44, 14.44, 15.44, 16.44, 17.44, 18.44, 19.44, 20.44, 21.44, 22.44, 23.24G, 0.07Z

G – kurs do przystanku Giszowiec Kościół

K – od przystanku Zawodzie Akademia Ekonomiczna kurs przez Kolonię Zuzanna z pominięciem Szopienic, Janowa, Nikiszowca i Giszowca

Z – kurs do przystanku Zawodzie CPN

19.27, 20.07, 20.40, 21.27Z, 22.07Z, 22.47Z

Niedziele i święta:

5.27, 7.25, 8.17, 8.57, 9.57, 10.47, 11.37, 12.27, 13.13, 14.07, 14.57, 15.37, 16.37, 17.27, 18.27, 19.27, 20.27, 21.27Z, 22.47Z

Z – kurs do przystanku Gołonóg Zajezdnia

30

Kierunek: **Giszowiec Kopalnia Staszic**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.14, 4.44, 5.14, 5.44, 6.14, 6.44, 7.14, 7.44, 8.14, 8.44, 9.15, 9.45, 10.15, 10.45, 11.15, 11.45, 12.15, 12.45, 13.15, 13.45, 14.15, 14.45, 15.15, 15.45, 16.15, 16.45, 17.14, 17.44, 18.14, 19.12, 20.13, 21.13, 22.13

Soboty, niedziele i święta:

4.13, 5.13, 6.13, 7.13, 8.13, 9.13, 10.13, 11.13, 12.13, 13.13, 14.13, 15.13, 16.13, 17.13, 18.13, 19.13, 20.13, 21.13, 22.13

13

Kierunek: **Bykowina Grzegorzka**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.44, 5.14, 5.44, 6.14, 6.44, 7.14, 7.44, 8.44, 9.44, 10.14, 11.14, 11.44, 12.14, 12.44, 13.14, 13.44, 14.14, 14.44, 15.14, 15.44, 16.14, 16.44, 17.44, 18.44, 19.48

Soboty, niedziele i święta:

4.48, 5.48, 6.48, 7.48, 8.48, 9.48, 10.48, 11.48, 12.48, 13.48, 14.48, 15.48, 16.48, 17.48, 18.48, 19.48

18

Kierunek: **Tworzeń Huta Katowice**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.18, 5.43, 6.07, 6.37, 7.07Z, 7.37, 8.07Z, 8.37, 9.07Z, 9.37, 10.37, 11.27, 12.27, 13.07, 13.27, 14.07, 14.37Z, 15.07, 15.37Z, 16.07, 16.37, 17.07, 18.07, 19.07, 20.07, 20.40, 21.24Z, 22.07Z, 22.47Z

Soboty:

5.27, 6.07, 6.37, 7.07, 7.37, 8.07, 8.37, 9.07, 9.37, 10.07, 10.37, 11.07, 11.37, 12.07, 12.37, 13.07, 13.37, 14.07, 14.37, 15.07, 15.37Z, 16.07, 16.47, 17.27, 18.07, 18.47,

37

Kierunek: **Mikołów Dworzec PKP**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

3.48, 4.48, 5.18, 5.48, 6.08, 6.28, 6.58, 7.28, 7.58, 8.43, 9.30, 10.13, 11.00, 11.43, 12.13, 12.43, 13.13, 13.43, 14.13, 14.43, 15.13, 15.43, 16.13, 16.50, 17.28, 18.13, 19.13, 20.13, 21.13, 22.13

Soboty, niedziele i święta:

3.48, 5.03, 6.03, 7.03, 8.03, 8.33, 9.13, 10.03, 11.03, 11.33, 12.13, 13.13, 14.13, 15.13, 16.13, 17.13, 18.13, 19.13, 20.13, 21.13, 22.13

46

Kierunek: **Ligota Zadole**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.50, 6.20, 6.50, 7.20, 7.50, 8.20, 8.50, 9.20, 10.20, 11.20, 12.20, 12.50, 13.20, 13.50, 14.20, 14.50, 15.20, 15.50, 16.20, 17.20, 18.20, 19.18, 20.18, 21.18, 22.18

Soboty:

6.43, 7.43, 9.18, 10.18, 11.18, 12.18, 13.18, 14.18, 15.18, 16.18, 17.18, 18.18, 19.18, 20.18, 21.18, 22.18

Niedziele i święta:

9.18, 10.18, 11.18, 12.18, 13.18,

FOT. TOMASZ JUDOWSKI

14.18, 15.18, 16.18, 17.18, 18.18, 19.18, 20.18, 21.18, 22.18

48

Kierunek: **Chorzów Plac Hutników**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.25, 4.55, 5.25, 5.55, 6.25, 6.58, 7.25, 7.55, 8.25, 8.55, 9.25, 9.55, 10.25, 10.55, 11.25, 11.55, 12.25, 12.55, 13.25, 13.55, 14.25, 14.55, 15.25, 15.55, 16.25, 16.55, 17.25, 17.55, 18.25, 19.08, 20.08, 21.08, 22.08, 23.08K

Soboty, niedziele i święta:

5.08, 6.08, 7.08, 8.08, 9.08, 10.08, 11.08, 12.08, 13.08,

14.08, 15.08, 16.08, 17.08, 18.08, 19.08, 20.08, 21.08, 22.08, 23.08K

K – kurs do przystanku Kochłowiec Rynek

50

Kierunek: **Muchowiec**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.08, 6.09, 7.09, 8.39, 9.39, 11.09, 12.09, 13.39, 14.09, 15.09, 16.09, 17.39, 18.39, 19.32, 21.00

Soboty, niedziele i święta:

5.00, 7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 21.00

ZA KIEROWNICĄ

Rafał Bąk: 28 lat. Kierowca linii 632. W komunikacji pracuje 4 lata. Lubi to co robi i ma szacunek dla swoich pasażerów. Twierdzi, że jego praca, jak każde zajęcie, ma lepsze i gorsze strony. Zdarza się, że musi wykazywać niezwykłą cierpliwość wobec ludzi, których wozi. Trudno jest go jednak cokolwiek zrazić, jeżeli chodzi o pracę. W wolnym czasie zajmuje się modelarstwem. Zestaw autobusów, które złożył podziwiają nawet jego koledzy. ■

FOT. KT

4 Rozkład jazdy

Katowice Dworzec PKP

51

Kierunek: **Ligota Domy Akademickie**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.12, 5.42, 6.12, 6.42, 7.04, 7.42*, 8.12, 8.34, 9.12, 9.42, 10.12*, 10.42, 11.42, 12.12, 12.42, 13.12, 13.42*, 14.12, 14.42, 15.12, 15.42, 16.12*, 16.42, 17.27, 18.12, 19.12, 20.56, 22.41

Soboty

6.40, 7.56, 8.56, 9.56, 10.56, 11.56, 12.56, 13.56, 14.56, 15.56, 16.56, 17.56, 20.56, 22.41

Niedziele i święta:

7.56, 9.56, 10.56, 11.56, 12.56, 13.56, 14.56, 15.56, 16.56, 17.56, 20.56, 22.41

* - nie kursuje w okresach przerw w zajęciach szkolnych

66

Kierunek: **Imielin Autostrada**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.42G, 6.12G, 6.42M, 7.57, 8.57G, 9.57, 10.57G, 11.57, 12.47M, 13.12G, 14.12M, 14.42G, 15.12G, 15.42, 16.57G, 17.57G, 18.57, 19.57, 20.57G, 21.42

Soboty, niedziele i święta:

4.57G, 6.27, 7.42G, 9.02, 10.22, 11.42G, 12.57G, 14.22, 15.42, 17.02G, 18.22, 19.42, 20.52G

Dni robocze - w okresach przerw w zajęciach szkolnych

5.18G, 6.18M, 7.42, 8.57G, 9.57, 10.57G, 11.57, 12.49M, 13.18G, 14.18M, 15.18G, 16.57G, 17.57G, 18.57, 19.57, 20.57G, 21.42

G - kurs do przystanku Golcówka ZPW

M - kurs do przystanku Imielin Most Pętla

76

Kierunek: **Wesoła Kopalnia**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.17, 4.47, 5.17, 5.47, 6.17, 6.47, 7.17, 7.47, 8.17, 8.47, 9.17, 9.47, 10.17, 10.47, 11.17, 11.47, 12.17, 12.47, 13.17, 13.47, 14.17, 14.47, 15.17, 15.47, 16.17, 16.47, 17.17, 17.47, 18.17, 18.47, 19.20, 20.20, 21.20, 22.25

Soboty:

4.17, 4.47, 5.17, 5.47, 6.17, 6.47, 7.17, 7.47, 8.17, 8.47, 9.17, 9.47, 10.17, 10.47, 11.17, 11.47, 12.17, 12.47, 13.17, 13.47, 14.17, 14.47, 15.17, 15.47, 16.17, 17.17, 18.17, 19.20, 20.20, 21.20, 22.25

Niedziele i święta:

4.17, 5.17, 6.17, 7.17, 8.17, 9.17, 10.17, 11.17, 12.17, 13.17, 14.17, 15.17, 16.17, 17.17, 18.17, 19.20, 20.20, 21.20, 22.25

77

Kierunek: **Wesoła Kopalnia**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

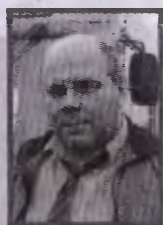
4.52, 5.22, 5.52, 6.22, 6.57, 8.27, 9.27, 10.27, 11.27, 12.22, 12.52, 13.22, 13.52, 14.22, 14.52, 15.22, 15.57, 16.27, 17.27, 18.27, 19.27, 20.27, 21.12, 22.17, 23.32, 1.27

Soboty, niedziele i święta:

3.17, 4.22, 5.22, 6.42, 8.02, 9.22, 10.42, 12.02, 13.22, 14.42, 16.02, 17.22, 18.42, 20.02, 21.22, 23.32, 1.27

Dni robocze - w okresach przerw w zajęciach szkolnych:

4.54, 5.30, 6.06, 6.57, 8.27, 9.27, 10.27, 11.27, 12.18, 13.06, 13.54, 14.30, 15.06, 15.57, 16.27, 17.27,

FOT. KT

ZA KIEROWNICĄ

Zdzisław Chromiński: 49 lat - pracuje na linii 674. Uważa, że jego praca jest ciężka, jednak nie wyobraża sobie bez niej życia. Uwielbia być w ciągłym ruchu. Zawsze stara się trzymać dobry kontakt z ludźmi, których wozi. Denerwują go problemy, jakie mają niepełnosprawni z autobusami w Katowicach. Walczy ze złodziejami kieszonkowymi, których rozpoznaje, kiedy tylko chcą wejść do autobusu. Wielokrotnie interweniował w tej sprawie na policji. Największą tragedią dla jego autobusu są agresywni kibice. Jego hobby to jazda na rowerze. ■

18.27, 19.27, 20.27, 21.27, 22.17, 23.32, 1.27

110

Kierunek: **Osiedle Paderewskiego Centrum Handlowe**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.28, 4.58, 5.28, 4.58, 6.28, 6.58, 7.29, 7.59, 8.29, 8.59, 9.30, 10.00, 10.30, 11.00, 11.30, 12.00, 12.30, 13.00, 13.30, 14.00, 14.30, 15.00, 15.30, 16.00, 16.30, 17.00, 17.29, 17.59, 18.29, 19.45, 20.45, 21.45, 22.45

Soboty:

4.45, 5.45, 6.45, 7.45, 8.45, 9.45, 10.45, 11.45, 12.45, 13.45, 14.45, 15.45, 16.45, 17.45, 18.45, 19.45, 20.45, 21.45, 22.45

Niedziele i święta:

5.45, 7.45, 9.45, 10.45, 11.45, 12.45, 13.45, 14.45, 15.45, 16.45, 17.45, 18.45, 19.45, 20.45, 21.45, 22.45

115

Kierunek: **Obroki Elkop**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.18, 4.48, 5.18, 5.48, 6.18, 6.48, 7.18, 7.48, 8.18, 8.48, 9.18, 9.48, 10.18, 10.48, 11.18, 11.48, 12.18, 12.48, 13.18, 13.48, 14.18, 14.48, 15.18, 15.48, 16.18, 16.48, 17.18, 17.48, 18.18, 18.48, 19.11, 19.41, 20.11, 20.41, 21.11, 21.41, 22.11, 23.11

Soboty:

4.11, 4.41, 5.41, 6.31, 6.51, 7.31, 7.51, 8.31, 8.51, 9.31, 9.51, 10.31, 10.51, 11.31, 11.51, 12.31, 12.51, 13.31, 13.51, 14.31, 14.51, 15.31, 15.51, 16.11, 16.41, 17.41, 18.41, 19.41, 20.11, 20.41, 21.11, 21.41, 22.11, 23.11

Niedziele i święta:

4.11, 5.11, 6.11, 7.11, 8.11, 9.11, 9.41, 10.41, 11.41, 12.41, 13.41, 14.41, 15.41, 16.41, 17.41, 18.41, 19.41, 20.11, 20.41, 21.11, 21.41, 22.11, 23.11

120

Kierunek: **Szczygłowice Kopalnia**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

6.09, 8.09, 9.09H, 10.09, 11.09, 12.09, 13.39, 14.39, 16.04, 18.07

Soboty, niedziele i święta:

14.07, 18.07

H - kurs do przystanku Halemba Pętla

130

Kierunek: **Halemba Pętla**

Godziny odjazdu:

Dni robocze:

4.32, 5.17, 5.32, 6.02, 6.32, 7.01, 7.31, 8.31, 9.31, 10.31, 11.31, 12.01, 12.31, 13.01, 13.31, 14.01, 14.31, 15.01, 15.31, 16.31, 17.32, 18.32, 19.32, 20.32, 21.32W, 22.32W, 0.20W, 1.40W

Soboty:

4.23, 5.38, 6.38, 7.38, 8.38, 9.37, 10.37, 11.37, 12.37, 13.37, 14.37, 15.37, 16.37, 17.37, 18.37, 19.37, 20.37, 21.37, 22.37W, 0.20W, 1.40W

Niedziele i święta:

4.23, 6.38, 8.38, 10.37, 12.37, 13.37, 14.37, 15.37, 16.37, 17.37, 18.37, 19.37, 20.37, 21.37, 22.37W, 0.20W, 1.40W

W - kurs przez Osiedle Witosa

149

Kierunek: **Chełm Mały Pętla**

Godziny odjazdów

Dni robocze:

2.57, 4.32N, 5.02T, 5.32T, 6.02T, 6.32T, 7.12T, 8.12, 9.12, 10.12T, 11.12, 12.07, 12.32, 13.02N, 13.32, 14.02T, 14.32T, 15.02T, 15.32, 16.12, 17.12T, 18.12T, 19.12, 20.12, 21.27, 22.32N

Soboty:

4.32, 6.02T, 7.22, 8.42, 10.02, 11.22, 12.42T, 14.02, 15.22, 16.42, 18.02, 19.22T, 20.42, 22.32

Niedziele i święta:

4.32, 6.02T, 7.22, 8.42, 10.02, 11.22, 12.42T, 14.02, 15.22, 16.42, 18.02, 19.22T, 20.42, 22.32

Dni robocze - w okresach przerw w zajęciach szkolnych:

2.57, 4.32N, 5.06T, 5.54T, 6.30T, 7.12T, 8.12, 9.12, 10.12T, 11.12, 12.06, 12.30N, 13.30, 14.06T, 14.54T, 15.30, 16.12, 17.12T, 18.12T, 19.12, 20.12, 21.12, 22.32N

N - kurs do przystanku Nowy Bieruń Kopalnia Piast

T - kurs z obsługą przystanków Imielin Satelicka, Turystyczna i Heweliusza, z pominięciem przystanku Imielin Most

Rozkład jazdy 5

154

Kierunek: **Ligota Domy Akademickie**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.40*, 5.54, 6.24*, 6.54, 7.24, 7.54*, 8.24, 8.54*, 9.24, 9.54, 10.54, 11.54, 12.24, 12.54*, 13.24, 13.54*, 14.24, 14.54, 15.24*, 15.54, 17.17, 19.51

Soboty, niedziele i święta:

6.40, 9.10, 11.50, 14.40, 17.10, 19.50

* – nie kursuje w okresach przerw w zajęciach szkolnych

162

Kierunek: **Wesoła Kopalnia**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

6.02, 8.02, 9.02, 10.02, 12.02, 13.02, 14.02, 15.02, 16.02

162

Kierunek: **Katowice Wita Stwosza**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

7.10

177

Kierunek: **Halemba Pętla**

Godziny odjazdu

Soboty, niedziele i święta:

10.11, 16.11

177

Kierunek: **Dąbrówka Mała Grzegorzka**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.22

Soboty, niedziele i święta:

5.21

190

Kierunek: **Węzłowiec Pętla**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.00, 5.30, 6.00, 6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30, 13.00, 13.30, 14.00, 14.30, 15.00, 15.30, 16.00, 16.30

Nie kursuje w okresach przerw w zajęciach szkolnych.

193

Kierunek: **Osiedle Witosa Kossutha**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.58, 5.28, 5.58, 6.28, 6.58, 7.28, 8.00, 8.28, 9.28, 9.58, 10.58, 11.28, 12.28, 12.58, 13.28, 13.58, 14.28, 14.58, 15.28, 15.58, 16.28, 16.58, 17.28, 18.28, 19.25

Soboty:

5.11E, 6.11E, 7.11E, 8.11E, 9.11E, 10.11E, 11.11E, 12.11E, 13.11E, 14.11E, 15.11E, 17.11E, 18.11E, 19.11E

Niedziele i święta:

10.11E, 11.11E, 12.11E, 13.11E, 14.11E, 15.11E, 16.11E, 17.11E, 18.11E, 19.11E

E – kurs do przystanku Obroki Elkop

193

Kierunek: **Józefowiec Osiedle**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.30, 5.56, 6.26, 6.56, 7.26, 7.56, 8.26, 8.56, 9.27, 10.27, 10.57, 11.57, 12.27, 13.01, 13.27, 13.57, 14.27, 14.57, 15.27, 15.57, 16.27, 16.57, 17.56, 18.26, 19.24

Soboty:

5.40, 6.40, 7.40, 8.40, 9.40, 10.40, 11.40, 12.40, 13.40, 14.40, 15.40, 16.40, 17.40, 18.40

Niedziele i święta:

9.40, 10.40, 11.40, 12.40, 13.40, 14.40, 15.40, 16.40, 17.40, 18.40

296

Kierunek: **Brynów Kościuszki**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.24, 4.54, 5.25, 5.55, 6.25, 6.55, 7.25, 7.55, 8.25, 8.55, 9.25, 9.55, 10.25, 10.55, 11.25, 11.55, 12.25, 12.55, 13.25, 13.55, 14.25, 14.55, 15.25, 15.55, 16.25, 16.55, 17.25, 17.55, 18.25, 19.18, 20.18, 21.30, 22.30

Soboty, niedziele i święta:

5.30, 6.30, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 18.30, 19.30, 20.30, 21.30, 22.30

296

Kierunek: **Węzłowiec Pętla**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.20, 4.50, 5.23, 5.53, 6.23, 6.53, 7.23, 7.53, 8.23, 8.53, 9.24, 9.54, 10.24, 10.54, 11.24, 11.54, 12.24, 12.54, 13.24, 13.54, 14.24, 14.54, 15.24, 15.54, 16.24, 16.54, 17.23, 17.53, 18.23, 19.21, 20.10, 21.10, 22.10

Soboty, niedziele i święta:

5.08, 6.10, 7.10, 8.10, 9.10, 10.10, 11.10, 12.10, 13.10, 14.10, 15.10, 16.10, 17.10, 18.10, 19.10, 20.10, 21.10, 22.10

297

Kierunek: **Osiedle Odrodzenia**

Kościół

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.33, 4.45, 4.57, 5.10, 5.25, 5.40, 5.55, 6.10, 6.25, 6.40, 6.53, 7.08, 7.23, 7.38, 7.53, 8.08, 8.38, 9.06, 9.36, 10.06, 10.36, 11.06, 11.36, 12.06, 12.36, 12.51, 13.06, 13.21, 13.36, 13.51, 14.06, 14.21, 14.36, 14.51, 15.06, 15.21, 15.36, 15.51, 16.06, 16.21, 16.36, 17.08, 17.38, 18.08, 18.43, 19.15, 19.40, 20.10, 20.40, 21.10, 21.40, 22.10

Soboty:

4.35, 5.05, 5.35, 6.05, 6.40, 7.10, 7.40, 8.10, 8.40, 9.10, 9.40, 10.10, 10.40, 11.10, 11.40, 12.10, 12.40, 13.10, 13.40, 14.10, 14.40, 15.10, 15.40, 16.10, 16.40, 17.10, 17.40, 18.10, 18.40, 19.10, 19.40, 20.10.

20.40, 21.10, 21.40, 22.10

Niedziele i święta:

5.05, 6.05, 7.10, 8.10, 9.10, 9.40, 10.10, 10.40, 11.10, 11.40, 12.10, 12.40, 13.10, 13.40, 14.10, 14.40, 15.10, 15.40, 16.10, 16.40, 17.10, 17.40, 18.10, 18.40, 19.10, 19.40, 20.10, 20.40, 21.10, 21.40, 22.10

600

Kierunek: **Osiedle Kukuczki**

Wrocławska

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.45, 6.43, 7.36, 8.46, 10.17, 11.42, 13.12, 14.17, 15.17, 16.27, 17.56, 19.15, 21.15, 23.05K

Soboty, niedziele i święta:

7.15, 9.15, 11.15, 13.15, 15.15, 17.15, 19.15, 21.15, 23.05K

K – kurs do przystanku Osiedle Kukuczki Wrocławska

600

Kierunek: **Katowice Klinika**

Okulistyczna

Godziny odjazdu

Dni robocze:

6.12, 7.12, 8.06, 9.18, 10.50, 12.15, 13.45, 14.50, 15.50, 17.00, 18.26, 19.42, 21.42

Soboty, niedziele i święta:

7.42, 9.42, 11.42, 13.42, 15.42, 17.42, 19.42, 21.42

W związku z ograniczeniem przez KZK GOP trasy autobusu linii 296 podajemy informację jak dojechać do Górnośląskiego Centrum Medycznego w Ochojcu.

6 Rozkład jazdy

Katowice Dworzec PKP

601

Kierunek: **Osiedle Kukuczki
Wrocławska**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.16, 6.16, 7.16, 8.16, 9.17, 11.05,
12.45, 14.00, 15.00, 16.10, 17.02,
18.26, 20.15, 22.15D

Soboty, niedziele i święta:

5.21, 6.15, 8.15, 10.15, 12.15,
14.15, 16.15, 18.15, 20.15,
22.15D

D – kurs do przystanku Katowice
Dworzec PKP

601

Kierunek: **Katowice Klinika
Okulistyczna**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.42, 6.42, 7.43, 8.43, 9.45,
11.33, 13.13, 14.28, 15.28,
16.38, 17.29, 18.53, 20.38

Soboty, niedziele i święta:

5.44, 6.38, 8.38, 10.38, 12.38,
14.38, 16.38, 18.38, 20.38

615

Kierunek: **Osiedle Witosa
Kossutha**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.53, 5.53, 6.53, 8.23, 14.23,
15.23, 16.23, 17.23

618

Kierunek: **Zagórze Zajezdnia**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

6.45, 7.15, 7.45, 8.55, 9.25, 9.55,

12.10, 12.48, 13.18, 14.18,
14.58, 15.38, 16.28

Nie kursuje w okresach przerw w
zajęciach szkolnych.

632

Kierunek: **Chorzów Gwarecka**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.10, 4.50, 5.20, 5.50, 6.20, 6.50,
7.20, 7.50, 8.35, 9.20, 10.05,
11.35, 12.20, 12.50, 13.20,
13.50, 14.20, 14.50, 15.20,
15.50, 16.20, 16.50, 17.35, 18.20,
19.20, 20.20, 21.20, 22.20

Soboty:

4.10, 5.22, 6.22, 7.22, 8.22, 9.22,
10.22, 11.22, 12.22, 13.22,
14.22, 15.22, 16.22, 17.22, 18.22,
19.22, 20.22, 21.22, 22.22

Niedziele i święta:

4.10, 6.22, 8.22, 9.22, 10.22,
11.22, 12.22, 13.22, 14.22,
15.22, 16.22, 17.22, 18.22, 19.22,
20.22, 21.22, 22.22

653

Kierunek: **Mokre Auchan**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.20, 5.00, 5.35, 6.10, 6.35, 7.10,
7.35, 8.10, 8.35, 9.15, 10.15,
11.15, 12.15, 13.10, 13.40,
14.10, 14.40, 15.15, 15.40,
16.10, 16.40, 17.35, 18.35, 19.35,
20.35, 21.15, 22.30

Soboty:

4.20, 5.20, 6.20, 7.20, 8.20, 9.20,
10.20, 11.20, 12.20, 13.20,
14.20, 15.20, 16.20, 18.20,
20.20, 22.30

Niedziele i święta:

4.20, 6.20, 8.20, 10.20, 12.20,
14.20, 16.20, 18.20, 20.20, 22.30

FOT. KT

ZA KIEROWNICĄ

Adam Surma: lat 40. Kierowcą autobusu jest od 1987 roku. Wcześniej był górnikiem. Bolączką w jego racy jest stan dróg, oraz korki. Nigdy nie odmawia pomocy, jeżeli poproszą o nią pasażerowie, ale ciężko znosi awantury przez nich wywoływane. Uważa, że kulturą wszystko da się z nim załatwić. W swoim autobusie niechętnie gości kibiców i młodzież jeżdżącą na dyskoteki. Jest szczęśliwym ojcem dwójki synów i poświęca im cały swój wolny czas. ■

ZA KIEROWNICĄ

Adam Marciniak: lat 41. Nie ma stałej linii, którą by mógł obsługiwać. W komunikacji miejskiej pracuje już 3 lata. Czuje się bardzo dobrze, jeżdżąc każdą trasą jaką wyznaczy mu dyspozytor. Za jedyny minus swojej pracy uważa chamstwo ze strony pasażerów, jakie go od czasu do czasu spotyka. Twierdzi, że najlepszymi pasażerami są starsze osoby. Najwięcej kłopotów sprawia mu młodzież jeżdżąca na zabawy. Zawsze stara się kulturalnie zwracać uwagę. Mimo ciągłych zmian tras, rozpoznaje niektórych pasażerów. ■

FOT. KT

657

Kierunek: **Panewniki Owslana**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

19.30, 20.30, 21.30, 22.30

Soboty:

4.20, 5.30, 6.20, 7.30, 8.30, 9.30,
10.30, 11.30, 12.30, 13.30,
14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 18.30,
19.30, 20.30, 21.30, 22.30

Niedziele i święta:

7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30,
12.30, 13.30, 14.30, 15.30,
16.30, 17.30, 18.30, 19.30, 20.30,
21.30, 22.30

662

Kierunek: **Siemianowice**

Pszczelnik

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.31, 4.59, 5.34, 6.04, 6.44, 7.14,
8.34, 9.54, 11.14, 12.44, 13.29,
14.14, 14.54, 15.24, 16.04, 17.24,
18.44, 20.15, 21.35

Soboty, niedziele i święta:

9.45, 11.15, 12.30, 13.45, 15.00,
16.15, 17.30

672

Kierunek: **Wesoła Kopalnia**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.48, 5.17, 5.47, 6.17, 6.46, 7.15,
7.45M, 8.15, 9.12, 10.12, 11.12,
12.12, 12.42, 13.12, 13.42,
14.12, 14.42, 15.12, 15.42,
16.12, 17.13, 18.13, 19.18,
20.23, 21.23, 22.23M, 0.43M,
4.07M

Sobota, niedziele i święta:

5.03, 7.23, 8.23, 9.23, 10.23,
11.23, 12.23, 13.23, 14.23,
15.23, 16.23, 17.23, 18.23, 19.23,

20.23, 21.23, 22.23M, 0.43M,
4.07M

M – kurs do przystanku Murcki Rynek

673

Kierunek: **Murcki Rynek**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.00, 5.27, 5.57, 6.27, 6.57, 7.28,
7.58, 8.28, 8.56, 9.25, 9.55,
10.25, 10.55, 11.25, 11.55,
12.25, 12.55, 13.25, 13.55,
14.25, 14.55, 15.25, 15.55,
16.25, 16.57, 17.27, 17.58, 18.28,
19.00, 20.01, 21.01, 22.01, 23.01

Soboty, niedziele i święta:

5.00, 6.01, 7.01, 8.01, 9.01, 10.01,
11.01, 12.01, 13.01, 14.01, 15.01,
16.01, 17.01, 18.01, 19.01, 20.01,
21.01, 22.01, 23.01

674

Kierunek: **Giszowiec Mysłowicka**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.54, 5.22, 5.52, 6.22, 6.52, 7.20,
7.50, 8.19, 8.49, 9.18, 9.48,
10.18, 10.48, 11.18, 11.48,
12.18, 12.48, 13.18, 13.48,
14.18, 14.48, 15.18, 15.48,
16.18, 16.48, 17.19, 17.49, 18.19,
18.50, 19.37, 20.37, 21.37,
22.37M

Soboty:

5.37, 6.37, 7.37, 8.37, 9.37, 10.37,
11.37, 12.37, 13.37, 14.37, 15.37,
16.37, 17.37, 18.37, 19.37, 20.37,
21.37, 22.37M

Niedziele i święta:

5.32, 6.32, 7.32, 8.32, 9.32,
10.32, 11.32, 12.32, 13.32,
14.32, 15.32, 16.32, 17.32, 18.32,
19.32, 20.32, 21.32, 22.32M

M – kurs do przystanku Katowice
Mickiewicza (przez Giszowiec)

Rozkład jazdy 7

688

Kierunek: **Tychy**
Grota-Roweckiego

Godziny odjazdu

Dni robocze:

Dni robocze

4.38, 5.03, 5.33, 6.03, 6.33, 7.02, 7.32, 8.12, 9.09, 10.09, 11.09, 11.59, 12.29, 12.59, 13.29, 14.04, 14.34, 15.04, 15.34, 16.04, 17.06, 18.06, 19.11, 20.11, 21.11, 22.11, 23.11K

Soboty, niedziele i święta:

4.56T, 6.11, 7.11, 8.11, 9.11, 10.11, 11.11, 12.11, 13.11, 14.11, 15.11, 16.11, 17.11, 18.11, 19.11, 20.11, 21.11, 22.11, 23.11K

K – kurs do przystanku Kostuchna Zakłady

T – kurs do przystanku Tychy Grota-Roweckiego

689

Kierunek: **Murcki Rynek**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.20, 4.53, 5.18, 5.48, 6.18, 6.47, 7.16, 7.46, 8.45, 9.43, 10.43, 11.43, 12.13, 12.43, 13.13, 13.43, 14.13, 14.43, 15.13, 15.43, 16.13, 16.43, 17.45, 18.45, 19.45, 20.45, 21.45

Soboty, niedziele i święta:

4.50, 5.45, 6.45, 7.45, 8.45, 9.45, 10.45, 11.45, 12.45, 13.45,

14.45, 15.45, 16.45, 17.45, 18.45, 19.45, 20.45, 21.45

802

Kierunek: **Obroki MPGK**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.38, 5.08, 5.38, 6.08, 6.38, 7.08, 7.38, 8.08, 9.08, 10.08, 11.08, 12.08, 13.08, 13.38, 14.08, 14.38, 15.08, 15.38, 16.08, 16.38, 17.08, 17.38, 18.03, 19.03

804

Kierunek: **Osiedle Odrodzenia**

Kościół

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.05, 5.35, 5.50, 6.05, 6.20, 6.35, 6.50, 7.03, 7.18, 7.33, 7.48, 8.03, 8.28, 9.01, 9.21, 9.56, 10.26, 10.56, 11.26, 11.56, 12.26, 12.46, 13.01, 13.16, 13.31, 13.46, 14.01, 14.16, 14.31, 14.46, 15.01, 15.16, 15.31, 15.46, 16.01, 16.16, 16.31, 16.56, 17.26, 17.56, 18.26, 18.56, 19.26

810

Kierunek: **Mikolów Dworzec PKP**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.40, 5.55, 6.25, 6.55, 7.25, 7.55,

ZA KIEROWNICĄ

Sylwester Maruszczyk: lat 47. Od 20 lat prowadzi autobus numer 77. Doskonale zna ludzi, z którymi jeździ. Kierownicy nie zamieniliby na żaden inny zawód. Przez lata pracy uodpornił się już na korki i nerwy pasażerów – w szczególnie trudnych przypadkach stara się nie odzywać. W większości wypadków próbuje wyjaśnić wszelkie nieporozumienia. Lubi pasażerów bez względu na wiek, chociaż, jak zauważa, to młodość wymaga więcej uwagi w czasie jazdy. Po pracy odpręża się jeżdżąc na rowerze. ■

FOT. KT

8.25, 8.55, 11.55*, 12.30, 12.55, 13.25*, 14.00, 14.25, 14.55*, 15.30, 15.55, 16.25*

* – nie kursuje w okresach przerw w zajęciach szkolnych

880

Kierunek: **Bykowina Grzegorzka**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.46, 6.46, 7.46, 9.00*, 10.11*, 11.29*, 12.55, 14.14, 15.14, 16.14, 17.16

* – nie kursuje w okresach przerw w zajęciach szkolnych

888

Kierunek: **Katowice Wita Stwosza**

Godziny odjazdu

Dni robocze:
 5.35, 6.45, 7.15, 7.45, 13.30, 14.20, 14.50, 15.20

888

Kierunek: **Piaski Zajezdnia**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.49Z, 15.50Z

Z – kurs do przystanku Piaski Zajezdnia (z pominięciem przystanku Katowice Korfantego)

909

Kierunek: **Panewniki**

Skrzyżowanie

Godziny odjazdu

Dni robocze, soboty, niedziele i święta:

23.13, 0.33, 2.23, 3.43

910

Kierunek: **Osiedle Paderewskiego**
Centrum Handlowe

Godziny odjazdu

Dni robocze:

21.03, 22.03, 23.03

Soboty, niedziele i święta:

9.03, 10.03, 11.03, 12.03, 13.03, 14.03, 15.03, 16.03, 19.03, 20.03, 21.03, 22.03, 23.03

911

Kierunek: **Czeladź Pętla**

Autobusowa

Godziny odjazdu

Dni robocze:

0.40, 3.42

Soboty:

0.40, 3.42

Niedziele i święta

0.40, 3.42

tapety

Aby zamówić kolorową tapetę na telefon NOKIA prześlij SMSem jej kod na numer 7637. Koszt 5 zł bez VAT/ 6,1 zł z VAT. Przykład SMSa: TST 100100. Dla telefonów SIEMENS, SONY ERICSSON, MOTOROLA, SAMSUNG, ALCATEL I SAGEM w kodzie zamień TST na TSA. W odpowiedzi otrzymasz SMSa z linkiem do strony WAP skąd pobierzesz zamówiony obrazek. Koszt pobierania WAP według planu taryfowego abonenta.

grafiki

Grafika moce: zadawanie dla wybranych telefonów Nokia wysyłając kod np. TSG (110001) na numer 7303. Koszt 3 zł bez VAT/ 3,6 zł z VAT. Link do strony: TSG na T.W. otrzymasz obrazek jako wysłanie do swojego telefonu. Dla telefonów SAGEM: zmień kod na TSG5 (np. TSG5 150020).

dzwonki

TSP przebiegi

K. Krawczyk & E. Bartosiewicz - Trudno tak	10001	20001
Tede & Z. Sosnicka - Jak żyć	10002	20002
Liber & Marian - Jedna z dróg	10003	20003
Keyne West - Through the wire	10004	20004
Despina Vandi - Opa opa	10005	20005
Mandaryna - Here I go again	10006	20006
Britney Spears - Everytime	10007	20007
Blackeyed Peas - Let's get retarded	10008	20008

Dzwonek monofoniczny zamówisz wysyłając na numer 7503 SMS z kodem rozpoczynającym prefiksami TSP np. dla Nokii TSP 10001. Koszt 3 zł bez VAT/ 3,6 zł z VAT. W odpowiedzi otrzymasz link do strony WAP skąd pobierzesz wybrany dzwonek. Koszt pobierania WAP według planu taryfowego abonenta.

Dzwonek polifoniczny zamówisz wysyłając na numer 7517 SMS z kodem rozpoczynającym prefiks SMSa od prefiksu TSP np. TSP 20001 dla telefonów Nokii TSS dla telefonów Samsung. Koszt 5 zł bez VAT/ 6,1 zł z VAT. W odpowiedzi otrzymasz link do strony WAP skąd pobierzesz wybrany dzwonek. Koszt pobierania WAP według planu taryfowego abonenta.

8 Rozkład jazdy

912

Kierunek: **Ligota Domy Akademickie**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

6.30L, 6.47, 7.00*, 6.17L, 6.30L, 6.47, 8.00*, 8.17, 8.30L, 8.47, 9.00*, 9.17, 9.47, 10.17, 10.47, 11.17, 11.47, 12.17, 12.47, 13.17, 13.30, 13.47*, 14.00, 14.17, 14.30, 14.47*, 15.00, 15.17, 15.30, 15.47*, 16.00, 16.17, 16.30, 16.47*, 17.00, 17.30, 18.00, 18.30, 18.58, 19.43, 19.58, 20.43, 20.58, 21.58

Soboty:

6.43, 7.43, 8.43, 9.43, 9.58*, 10.43, 10.58*, 11.43, 11.58*, 12.43, 12.58, 13.43, 13.58, 14.43, 14.58, 15.43, 15.58, 16.43, 16.58, 17.43, 17.58, 18.43, 18.58, 19.43, 19.58, 20.43, 20.58, 21.58

Niedziele i święta:

6.43, 7.43, 8.43, 9.43, 10.43, 11.43, 12.43, 12.58, 13.43, 13.58, 14.43, 14.58, 15.43, 15.58, 16.43, 16.58, 17.43, 17.58, 18.43, 18.58, 19.43, 19.58, 20.43, 20.58, 21.58

* - nie kursuje w okresach przerw w zajęciach szkolnych

L - kurs do przystanku Ligota Śląska Pętla

Dni robocze, soboty, niedziele i święta: 1.37, 3.37

931

Kierunek: **Bieruń Stary**

Dworzec PKP

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.42E, 5.37E, 6.37, 7.42, 8.42, 9.42, 10.42, 11.42, 12.42EK, 13.42E, 14.37, 15.37, 16.42, 17.42, 18.42W, 19.42, 20.42EK, 21.57W, 22.52KH

Soboty, niedziele i święta:

5.42, 7.02P, 8.22, 9.42P, 11.02, 12.22P, 13.42, 15.02L, 16.22, 17.42P, 19.02, 20.12P, 21.42, 22.47W

Dni robocze - w okresach przerw w zajęciach szkolnych:

4.42EK, 5.42E, 6.42, 7.57, 8.42, 9.42, 10.42, 11.42, 12.42EK, 13.42E, 14.42, 15.42, 16.42, 17.42, 18.42W, 19.42, 20.42EK, 21.57W, 22.52W

E - kurs do przystanku Bieruń Stary ERG II

H - od przystanku Łędziny Kopalnia Ziemowit kurs do przystanku Holdu-

nów Przejazd Kolejowy

K - kurs z obsługą przystanku Łędziny Kopalnia Ziemowit

L - kurs do przystanku Łędziny Droga do Górek

P - kurs do przystanku Kosztowy Dworzec PKP

W - od przystanku Łędziny Droga do Górek kurs do przystanku Łędziny Kopalnia Ziemowit

930

Kierunek: **Bańgów Osiedle**

Godziny odjazdu

ZA KIEROWNICĄ

Marian Ratajczak: 42 lata. Jako kierowca pracuje ponad rok. Na stałe jeździ autobusem linii 296. Kocha to co robi. Za jedyne minus swojej pracy uważa pory wyjazdów na trasę. Doskonale zna swoich pasażerów i, mimo że nie ma możliwości z nimi porozmawiać, to jednak czuje życzliwość z ich strony. Uważa, że zarówno stan dróg, jak i zachowanie się młodzieży zostawia czasem wiele do życzenia. Wolny czas poświęca rodzinie. ■

FOT. KM

Trybuna

ŚLĄSKA

14 października czwartek

Dodatek Specjalny

HISTORIA REGIONU

**OD PRADZIEJÓW
DO DNIA DZISIEJSZEGO
W 12 ODSŁONACH**

Henryk BRODATY

II CZĘŚĆ ŚLĄSK PIASTOWSKI

- DRZEWO GENEALOGICZNE
PIASTÓW ŚLĄSKICH
- MAPA ŚLĄSKA
DZIELNICOWEGO
- ŚLĄSK HENRYKÓW
- PRAWDA O BITWIE
POD LEGNICĄ

Mecenas cyklu

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej

40

Kierunek: **Będzin Osiedle**

Zamkowe

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.32, 6.02, 6.32, 7.02, 7.22, 7.52, 8.32, 9.12, 9.52, 10.32, 11.02, 11.42, 12.22, 13.02, 13.32, 14.02, 14.32, 15.02, 15.32, 16.02, 16.32, 17.02, 18.02, 19.05, 20.05, 21.05, 22.05, 23.05

Soboty:

5.35, 6.05, 6.32, 7.02, 7.32, 8.02, 8.32, 9.02, 9.32, 10.02, 10.32, 11.02, 11.32, 12.02, 12.32, 13.02, 13.32, 14.02, 14.32, 15.05, 16.05, 17.05, 18.05, 19.05, 20.05, 21.05, 22.05, 23.05

Niedziele i święta:

6.05, 7.05, 8.05, 9.05, 10.05, 11.05, 12.05, 13.05, 14.05, 15.05, 16.05, 17.05, 18.05, 19.05, 20.05, 21.05, 22.05, 23.05

61

Kierunek: **Będzin Kościuszki**

Godziny odjazdu

Dni robocze

5.34, 6.04, 6.34, 7.04, 7.34, 8.14, 8.44, 9.14, 10.14, 11.14, 12.14, 12.44, 13.14, 13.44, 14.14, 15.14, 15.44, 16.14, 17.14, 18.14, 18.54, 19.54, 20.54, 21.54, 22.54, 23.24

Soboty:

5.54, 6.54, 7.54, 8.54, 9.14, 9.54, 10.14, 10.54, 11.14, 11.54, 12.14, 12.54, 13.14, 13.44, 14.14, 14.54, 15.54, 16.54, 17.54, 18.54, 19.54, 20.54, 21.54, 22.54, 23.24

Niedziele i święta:

5.54, 6.54, 7.54, 8.54, 9.54, 10.54, 11.54, 12.54, 13.54, 14.54, 15.54, 16.54, 17.54, 18.54, 19.54, 20.54, 21.54, 22.54, 23.24

5.13, 5.55, 6.25, 6.55, 7.25, 7.55, 8.25, 8.55, 9.40, 10.40, 11.40, 12.40, 13.25, 13.55, 14.25, 14.55, 15.25, 15.55, 16.25, 16.55, 18.55, 20.40, 22.25

801

Kierunek: **Gołonóg Zajezdnia**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

8.50, 9.20, 9.50, 10.20, 10.50, 11.20, 11.50, 12.20, 12.50, 16.50, 17.20, 17.50, 18.20, 18.50, 19.20, 19.50, 20.20

805

Kierunek: **Sosnowiec Szpital Wojewódzki**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.20, 5.50, 6.20, 6.45, 7.20, 7.50, 8.20, 8.50, 9.20, 9.50, 10.20, 10.50, 11.20, 11.50, 12.20, 12.50, 13.20, 13.50, 14.20, 14.57, 15.12, 15.42, 16.20, 16.50, 17.20, 17.50, 18.20, 18.50, 19.33A, 20.33A, 21.33A, 22.35A

W okresach przerw w zajęciach szkolnych w dni robocze obowiązują rozkład jazdy na soboty.

Soboty:

5.20, 5.50, 6.20, 6.50, 7.20, 7.50, 8.20, 8.50, 9.20, 9.50, 10.20, 10.50, 11.20, 11.50, 12.20, 12.50, 13.20, 13.50, 14.20, 14.50, 15.35, 16.35, 17.35, 18.30, 19.33A, 20.33A, 21.33A, 22.35A

Niedziele i święta:

6.30, 7.35, 8.35, 9.35, 10.35, 11.35, 12.35, 13.35, 14.35, 15.35, 16.35, 17.35, 18.30

A - kurs do przystanku Pogoń Akademiki

154

Kierunek: **Środula Chemiczna**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.14, 16.17, 16.47*, 17.17, 18.43, 21.20

Soboty, niedziele i święta:

5.20, 7.40, 10.40, 13.20, 16.00, 18.40, 21.20, 22.40M

* - nie kursuje w okresach przerw w zajęciach szkolnych

M - kurs do przystanku Milowice Skrzyżowanie

800

Kierunek: **Będzin Kościuszki**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

Sekunda po sekundzie

**Siemens CX5
NOWOŚĆ**

- 13 cm² wyświetlacz
- wbudowany aparat
- cyfrowy z funkcją kamery
- płaskoekranowy cyfrowy zoom

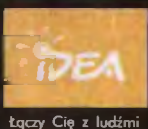

**Siemens C65
NOWOŚĆ**

- wbudowany aparat
- kolorowy wyświetlacz
- edytor zdjęć

Mierzmy sekunda po sekundzie!

Mija sekunda po sekundzie, ale w Idee liczą się tylko te, które wykorzystasz. W nowej promocji Sekunda po sekundzie otrzymujesz aż do 12 darmowych godzin, a wszystkie Twoje połączenia rozliczane są co sekundę. To oferta na miarę Twoich potrzeb!

Łączy Cię z ludźmi

Salony sprzedaży:

ZABRZE Wolności 283 tel. (032) 370 24 50

ŚWIĘTOCHŁOWICE CH EHO

Chorzowska 19

tel. (032) 345 50 22

SKOJCZÓW

Marcinka 12 tel. (033) 853 16 57

WOLBROM

Krakowska 25 tel. (032) 646 26 92

TRZEBINIA

Narutowicza 4 tel. (032) 612 25 49

ZA KIEROWNICĄ

Janusz Mislak: lat 25. W komunikacji miejskiej pracuje 4 lata. Jest do dyspozycji i może jeździć na każdej linii. Szczęśliwy ojciec i mąż. Nie widzi żadnych minusów swojej pracy. Z pasażerami ma kontakt praktycznie tylko przy kupnie biletów. Dla każdego ma dobre słowo, a klienci odpłacają mu tym samym. Twierdzi, że kierowcy muszą być uodpornieni na wiele stresujących sytuacji, gdyż ludzie z reguły są sceptycznie nastawieni do kierowców, a to sprzyja nieporozumieniom. Kiedy nie jeździ autobusem, gra na gitarze. Do niedawna grał w zespole muzycznym o wdzięcznej nazwie Diana. ■

FOT. KY

10 Rozkład jazdy

807

Kierunek: **Tworzeń Huta Katowice**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.51A, 5.45, 6.22, 6.52, 7.16, 7.36, 8.22, 8.52, 9.22, 9.52, 10.22, 10.52, 11.22, 11.52, 12.22, 12.52, 13.22, 13.52, 14.22Z, 14.52Z, 15.22Z, 15.52Z, 16.22Z, 16.52Z, 17.22Z, 17.52Z, 18.22Z, 18.52Z, 19.22Z, 19.52Z, 20.22Z, 21.22Z, 22.22Z

Soboty:

4.48A, 6.03, 6.50, 7.20, 7.50, 8.20, 8.50, 9.20, 9.50, 10.20, 10.50, 11.20, 11.50, 12.20, 12.50, 13.20, 13.50, 14.20Z, 14.46Z, 15.16Z, 15.46Z, 16.26Z, 17.26Z, 18.26Z, 19.26Z, 20.26Z, 21.26Z, 22.26Z

Niedziele i święta:

4.50A, 6.06Z, 7.16Z, 8.26Z, 9.26Z, 10.26Z, 11.26Z, 12.26Z, 13.26Z, 14.26Z, 15.26Z, 16.26Z, 17.26Z, 18.26Z, 19.26Z, 20.26Z, 21.26Z, 22.26Z

A – kurs z obsługą przystanków Dąbrówka Mała Skrzyżowanie, Pogoń Akademiki i Będzin Elektrownia
Z – kurs do przystanku Gołonóg Zajezdnia

808

Kierunek: **Tworzeń Huta Katowice**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.59, 5.55, 6.35, 7.00, 7.30, 8.00, 8.33, 9.00, 9.30, 10.00, 10.30, 11.00, 11.30, 12.00, 12.30, 13.00, 13.30, 14.00, 14.30, 15.00, 15.30, 16.00, 16.30, 17.00, 17.30, 18.05, 18.35, 19.05, 19.35, 20.05, 21.05, 22.05G, 23.05AG

Soboty:

4.40, 6.05, 7.10, 8.05, 9.05,

10.05, 11.05, 12.05, 13.05, 14.05, 15.05, 16.06, 17.06, 18.06, 19.06, 20.06, 21.06, 22.06G, 23.06AG

Niedziele i święta:

4.40, 6.06, 7.06, 8.06, 9.06, 10.06, 11.06, 12.06, 13.06, 14.06, 15.06, 16.06, 17.06, 18.06, 19.06, 20.06, 21.06, 22.06G, 23.06AG

A – od przystanku Zagórze Mec kurs przez Zagórze Zajezdnia

G – kurs do przystanku Gołonóg Osiedle Hutników

811

Kierunek: **Tworzeń Huta Katowice**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.20, 5.45, 6.15, 6.45, 7.15, 7.45, 8.15, 8.45, 9.15, 9.45, 10.15, 10.45, 11.15, 11.45, 12.15, 12.45, 13.15, 13.45, 14.15, 14.45Z, 15.15Z, 15.45Z, 16.15Z, 16.45Z, 17.15Z, 17.45Z, 18.15Z, 18.45Z, 19.15Z, 19.45Z, 20.15Z, 20.45, 21.45Z, 22.45Z

Soboty:

6.30, 7.30, 8.34, 9.34, 10.34, 11.34, 12.34, 13.34, 14.35Z, 15.46Z, 16.46Z, 17.46Z, 18.46Z, 19.46Z, 20.41, 21.46Z, 22.46Z

Niedziele i święta:

6.46Z, 7.46Z, 8.46Z, 9.46Z,

10.46Z, 11.46Z, 12.46Z, 13.46Z,

14.46Z, 15.46Z, 16.46Z, 17.46Z,

18.46Z, 19.46Z, 21.46Z

Z – kurs do przystanku Gołonóg Zajezdnia

zajezdnia

Kierunek: **Będzin Osiedle Syberka**

Przychodnia

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.17, 5.53, 6.23, 7.23, 7.53, 8.23, 8.53, 9.23, 9.53, 10.23, 10.53, 11.23, 11.53, 12.23, 12.53, 13.23, 13.53, 14.23, 14.53, 15.23, 15.53, 16.23, 16.53, 17.23, 17.53, 18.23, 18.53, 19.23, 19.53, 20.23, 21.23, 22.18

Soboty:

5.50, 6.20, 6.50, 7.20, 7.50, 8.30,

9.07, 9.47, 10.27, 11.02, 11.30,

12.00, 12.40, 13.07, 13.50, 14.20,

14.50, 15.36, 16.36, 17.36, 18.36,

19.36, 20.36, 21.36, 22.36

Niedziele i święta:

5.40, 6.24, 7.24, 8.24, 9.24,

10.24, 11.24, 12.24, 13.24,

14.24, 15.24, 16.24, 17.24, 18.24,

19.24, 20.24, 21.24, 22.18

6.17K, 6.47K, 7.17K, 7.47Z, 8.17Z, 8.47Z, 13.47, 14.17, 14.47, 15.17P, 15.47P, 16.17P

K – kurs do przystanku Osiedle Syberka Kościół

P – od przystanku Osiedle Syberka Przychodnia zjazd do zajezdni Piaski

Z – kurs do przystanku Dąbrówka Mała Skrzyżowanie, następnie zjazd do zajezdni Piaski

814

Kierunek: **Gołonóg Dworzec PKP**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

6.10H, 6.40H, 7.10, 7.40Z, 8.10, 8.40Z, 9.10, 10.10, 11.10, 12.10H, 13.10H, 13.40H, 14.10H, 14.40, 15.10, 15.40, 16.10, 17.10, 18.10, 19.10, 20.10, 20.55H, 21.55G, 23.10Z

Soboty:

6.10, 7.10, 8.10, 9.10, 10.10, 11.10, 12.10, 13.10H, 14.10, 15.10, 16.10, 17.10, 18.10, 19.10, 20.10, 20.55H, 21.55G, 23.10Z

Niedziele i święta:

6.10, 7.10, 8.10, 9.10, 10.10, 11.10, 12.10, 13.10H, 14.10, 15.10, 16.10, 17.10, 18.10, 19.10, 20.10, 20.55H, 21.55G, 23.10Z

G – kurs do przystanku Gołonóg Zajezdnia

H – kurs do przystanku Tworzeń Huta Katowice

Z – kurs do przystanku Piaski Wiejska, następnie zjazd do zajezdni Piaski

815

Kierunek: **Zagórze Zajezdnia**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.17, 5.53, 6.23, 7.23, 7.53, 8.23, 8.53, 9.23, 9.53, 10.23, 10.53, 11.23, 11.53, 12.23, 12.53, 13.23, 13.53, 14.23, 14.53, 15.23, 15.53, 16.23, 16.53, 17.23, 17.53, 18.23, 18.53, 19.23, 19.53, 20.23, 21.23, 22.18

Soboty:

5.50, 6.20, 6.50, 7.20, 7.50, 8.30, 9.07, 9.47, 10.27, 11.02, 11.30, 12.00, 12.40, 13.07, 13.50, 14.20, 14.50, 15.36, 16.36, 17.36, 18.36, 19.36, 20.36, 21.36, 22.36

Niedziele i święta:

5.40, 6.24, 7.24, 8.24, 9.24, 10.24, 11.24, 12.24, 13.24, 14.24, 15.24, 16.24, 17.24, 18.24, 19.24, 20.24, 21.24, 22.18

ZA KIEROWNICĄ

Jan Sławek: 38 lat. Autobusem jeździć zaczął 5 lat temu. Wielbiciel motoryzacji, prawo jazdy zdobył w wieku 16 lat i od tamtej pory poświęca się swojej pasji. Nie ma wyznaczonej stałej trasy. W swojej pracy najbardziej ceni kontakt z ludźmi. Irytujące wydają mu się uwagi pasażerów na temat punktualności, bo jemu na tym najbardziej zależy. W wolnych chwilach uprawia sport, najchętniej wycieczki górskie. ■

FOT. KM

WTOREK

JARMARK

JARMARK

PIĄTEK

OGŁOSZENIA
DIA KAŻDEGO...

Kap okazyjnie dwa razy w tygodniu!

...I NA KAŻDĄ
KIESZEN

817

Kierunek: **Będzin Osiedle Zamkowe**

Godziny odjazdu:

Dni robocze

6.41B, 7.56P, 12.56, 14.06, 15.18

B – kurs z pominięciem przystanków Będzin Rondo, Targowisko, Osiedle Zamkowe Grodziecka, III i II
P – kurs do przystanku Osiedle Syberka Przychodnia

818

Kierunek: **Będzin Kościuszki**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.28K, 6.13, 6.54K, 7.31, 8.08, 13.25, 14.05, 14.38, 15.25N, 15.57N

Nie kursuje w okresach przerw w zajęciach szkolnych.

K – kurs do przystanku Będzin Aleja Kołtąja

N – kurs przez Nowy Będzin Dworzec PKP z pominięciem przystanków Będzin Stadion, Będzin 11 Listopada i Będzin Miasto Dworzec PKP

821

Kierunek: **Tworzeń Huta Katowice**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.03, 6.03, 6.56Z, 7.26Z, 7.56Z, 13.13, 13.59, 14.26, 14.59Z, 15.26Z, 15.59Z

Dni robocze - w okresach przerw w zajęciach szkolnych:

5.03, 6.03, 6.56Z, 7.56Z, 13.13, 14.26, 14.59Z, 15.59Z

Z – kurs do przystanku Gołonóg Zajezdnia

825

Kierunek: **Zagórze Zajezdnia**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

6.50, 7.20, 7.50, 13.40, 14.10, 14.40, 15.10, 15.40

831

Kierunek: **Gołonóg Zajezdnia**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

6.15G, 6.30G, 6.45G, 7.05, 7.15, 7.35, 7.45, 8.20, 13.39G, 14.09G,

FOT. TOMASZ JODŁOWSKI

14.20G, 14.43G, 15.09G, 15.20, 15.37, 15.48, 16.10, 16.25

Dni robocze - w okresach przerw w zajęciach szkolnych:

6.15G, 6.45G, 7.05, 7.15, 7.35, 8.20, 13.39G, 14.09G, 15.09G, 15.20, 15.37G, 16.25

G – kurs do przystanku Gołonóg Osiedle

835

Kierunek: **Zagórze Zajezdnia**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.46, 6.16, 6.50, 7.21, 7.51, 8.21, 9.08, 9.38, 10.08, 10.38, 11.08, 11.38, 12.08, 12.38, 13.08, 13.38, 14.20, 14.50, 15.20, 16.05, 16.38, 17.08, 18.08, 19.08

911

Kierunek: **Czeladź Pętla Autobusowa**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.04, 4.24, 5.14, 6.14, 6.44, 7.44, 13.34, 14.04, 15.04, 15.34, 19.24, 20.24, 21.24, 22.24

Soboty:

4.24, 5.24, 7.24, 8.24, 9.24, 10.24, 11.24, 12.24, 13.24, 14.24, 15.24, 16.24, 17.24, 18.24, 19.24, 20.24, 21.24, 22.24

Niedziele i święta:

4.24, 5.24, 7.24, 8.24, 9.24, 10.24, 11.24, 12.24, 13.24, 14.24, 15.24, 16.24, 17.24, 18.24, 19.24, 20.24, 21.24, 22.24

N84

Kierunek: **Sosnowiec Urząd Miejski**

Godziny odjazdu

Dni robocze, soboty, niedziele i święta:

23.30M, 0.20M, 2.40, 3.30, 4.15

M – kurs przez Pogoń Aleja Mireckiego z pominięciem przystanku Sosnowiec Dworzec PKP

N84

Kierunek: **Katowice Zajezdnia**

Godziny odjazdu

Dni robocze, soboty, niedziele i święta:

0.07, 1.23, 3.18, 4.08, 5.03

S3

Kierunek: **Osiedle Paderewskiego Centrum Handlowe**

Godziny odjazdu

Dni robocze - od poniedziałku do

czwartku:

8.50, 9.50, 10.50, 11.50, 12.50, 14.15, 15.25, 16.35, 17.35, 18.30, 19.30, 20.30

Dni robocze - piątki:

8.50, 9.20, 9.50, 10.20, 10.50, 11.20, 11.50, 12.20, 12.50, 13.20, 13.55, 14.25, 14.50, 15.20, 14.50, 16.20, 16.50, 17.20, 17.50, 18.25, 18.55, 19.20, 19.50, 20.30

Soboty:

8.50, 9.20, 9.50, 10.20, 10.50, 11.20, 11.50, 12.20, 12.50, 13.20, 13.55, 14.25, 14.50, 15.20, 15.50, 16.20, 16.50, 17.20, 17.50, 18.25, 18.55, 19.20, 19.50, 20.30

Niedziele i święta:

8.50, 9.20, 9.50, 10.20, 10.50, 11.20, 11.50, 12.20, 12.50, 13.20, 13.55, 14.25, 14.50, 15.20, 15.50, 16.20, 16.50, 17.20, 17.50, 18.25, 18.55, 19.20

Nie kursuje w dni wolne od pracy w centrum handlowym „3 Stawy” Katowice.

Uwaga! Linia bezpłatna dla pasażerów.

ZA KIEROWNICĄ

Henryk Borys: 57 lat. Kierowca od 16 lat. Obsługuje wszystkie linie. Największym jego problemem jest złośliwość pasażerów narzekających na ludzi niepełnosprawnych i młodzież wstrzymująca odjazd autobusów nawet o kilka minut. ■

FOT. NIK

0

Kierunek: **Siemianowice**

Pszczelnik

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.06, 5.06, 6.08, 6.38, 7.38, 8.38, 10.08, 11.08, 13.08, 14.08, 15.38, 16.38, 17.38, 18.38, 19.35, 20.41, 22.41

Soboty, niedziele i święta:

4.41, 6.41, 8.41, 10.41, 12.41, 14.41, 16.41, 18.41, 20.41, 22.41

15.39W, 16.09W, 16.39W, 17.09W, 17.39W, 18.10W, 18.42W, 19.12W, 19.42W, 20.12W, 20.42WZ, 21.11W, 21.36W, 22.02WZ, 22.27WZ, 22.54WZ, 23.30WZ

W – kurs przez Osiedle Wieczorka
Z – kurs do przystanku Świerkianiec
Zajezdnia

7

Kierunek: **Zabrze Goethego**

Godziny odjazdu

Dni robocze

3.53, 4.19, 4.49, 5.19, 5.49, 6.19, 6.49, 7.19, 8.19, 9.19, 9.49, 10.19, 10.49, 11.19, 11.49, 12.19, 12.49, 13.19, 13.49, 14.19, 14.49, 15.19, 15.49, 16.19, 17.19, 18.19, 19.04, 20.04, 21.04, 22.04, 23.04

Soboty, niedziele i święta:

4.04, 5.04, 6.04, 7.04, 8.04, 9.04, 10.04, 11.04, 12.04, 13.04, 14.04, 15.04, 16.04, 17.04, 18.04, 19.04, 20.04, 21.04, 22.04, 23.04

10

Kierunek: **Ochojec Szpital**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.11, 5.42, 6.12, 6.41, 7.09, 7.39, 8.09, 8.39, 9.07, 9.37, 10.07, 10.37, 11.07, 11.37, 12.07, 12.37, 13.07, 13.37, 14.07, 14.37, 15.07, 15.37, 16.07, 16.37, 17.09, 17.39, 18.04, 18.34, 19.04K, 19.17D, 19.32D, 19.37, 20.07D, 20.42, 21.42, 22.42

Soboty, niedziele i święta:

5.11, 5.41, 6.41, 7.41, 8.41, 9.41, 10.41, 11.41, 12.41, 13.41, 14.41, 15.41, 16.41, 17.41, 18.41, 19.41, 20.41, 21.41, 22.41

D – kurs do przystanku Katowice Dworzec PKP

FOT. TOMASZ JUDOWSKI

K – kurs do przystanku Katowice Dworzec PKP (przez Ochojec)

12

Kierunek: **Ligota Domy Akademickie**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.32, 4.57, 6.05, 6.35, 7.05, 7.35, 8.05, 8.35, 9.05, 9.35, 10.05, 10.35, 11.05, 11.35, 12.05, 12.35, 13.05, 13.35, 14.05, 14.35, 15.05, 15.35L, 16.05, 16.35L, 17.05, 17.35, 18.05, 18.35L, 19.19, 20.19, 21.19, 22.19, 23.19

Soboty, niedziele i święta:

4.27, 5.27, 6.19, 7.19, 8.19, 9.19, 10.19, 11.19, 12.19, 13.19, 14.19, 15.19, 16.19, 17.19, 18.19, 19.19, 20.19, 21.19, 22.19, 23.19, 0.19D

D – kurs do przystanku Katowice Dworzec PKP

L – kurs do przystanku Ligota Śląska Pętla

23

Kierunek: **Zabrze Goethego**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.04AP, 5.34AP, 6.04AP, 6.34AP, 7.04AP, 7.34AP, 8.04AP, 8.34A, 9.04, 9.34, 10.04, 10.34, 11.04, 11.34, 12.04, 12.34, 13.04, 13.34, 14.04, 14.34, 15.04, 15.34, 16.04, 16.34, 17.04, 17.34, 18.04,

18.34, 19.34, 20.34, 21.34AP, 22.34AP

Soboty, niedziele i święta:

5.34AP, 6.34AP, 7.34AP, 8.34A, 9.34, 10.34, 11.34, 12.34, 13.34, 14.34, 15.34, 16.34, 17.34, 18.34, 19.34, 20.34P, 21.34AP, 22.34AP

W dniach wolnych od pracy w centrach handlowych kursuje z pominięciem przystanków Osiedle Tysiąclecia Auchan i Wirek Plaza.

A – kurs z pominięciem przystanku Osiedle Tysiąclecia Auchan

P – kurs z pominięciem przystanku Wirek Plaza

27

Kierunek: **Tworzeń Huta Katowice**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.32, 6.07, 6.37, 7.07, 7.37, 8.07, 8.37, 9.22, 10.22, 11.22, 12.17, 13.07, 13.37, 14.07, 14.37, 15.07, 15.47G, 16.27, 17.07, 17.47G, 18.32, 19.22, 20.22, 21.22G, 22.22G

Soboty:

6.22, 7.32, 8.22, 9.22, 10.22, 11.22, 12.22, 13.22, 14.22, 15.32, 16.22, 17.22, 18.22, 19.22, 20.22, 21.22G, 22.22G

Niedziele i święta:

6.22, 7.32, 8.22, 9.22, 10.22, 11.22, 12.22, 13.22, 14.22, 15.32, 16.22, 17.22, 18.22, 19.22, 20.22, 21.22G, 22.22G

G – kurs do przystanku Gołonóg Podstacja

ZA KIEROWNICĄ

Ryszard Hanf: 48 lat. Za kierownicą spędził już 33 lata. Od 9 lat obsługuje linię z numerem 0. Nie widzi nic nadzwyczajnego w tym, że rozpoznaje większość ludzi, których wozi. Przeważnie jest to młodzież, ale ma z nią doskonały kontakt i chyba dlatego w czasie pracy nie notuje żadnych większych wyborów z jej strony. Kiedy nie siedzi za kierownicą, relaksuje się w gronie rodziny. Po kursach od godziny 4 do 17 nie ma czasu na nic innego. ■

FOT. KM

Rozkład jazdy 13

30

Kierunek: **Michałkowice Szyb Północny**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.12, 4.42, 5.12, 5.42, 6.12, 6.42, 7.12, 7.42, 8.12, 8.42, 9.13, 9.43, 10.13, 10.43, 11.13, 11.43, 12.13, 12.43, 13.13, 13.43, 14.13, 14.43, 15.13, 15.43, 16.13, 16.43, 17.12, 17.42, 18.12, 18.42, 19.49, 20.49, 21.49, 22.49, 23.48B\$

Soboty, niedziele i święta:

4.49, 5.49, 6.49, 7.49, 8.49, 9.49, 10.49, 11.49, 12.49, 13.49, 14.49, 15.49, 16.49, 17.49, 18.49, 19.49, 20.49, 21.49, 22.49, 23.48B\$

\$ – kurs wykonywany przez autobus linii 930

B – od przystanku Katowice Sokołska kurs do przystanków Bańgów Osiedle (patrz rozkład jazdy linii 930)

12.10, 12.40, 13.10, 13.40, 14.10, 14.40, 15.10*, 15.40, 14.55, 16.40, 17.10, 17.25*, 18.10, 19.10, 19.59, 20.59, 21.59, 23.44

Soboty:

6.39, 7.59, 9.19, 9.59, 10.59, 11.59, 12.59, 13.59, 14.59, 15.59, 16.59, 17.59, 18.59, 21.59, 23.44

Niedziele i święta:

9.19, 10.59, 11.59, 12.59, 13.59, 14.59, 15.59, 16.59, 17.59, 18.59, 21.59, 23.44

* – nie kursuje w okresach przerw w zajęciach szkolnych

109

Kierunek: **Osiedle Witosa Pętla**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.57*, 5.28K, 5.58, 6.28, 6.58, 7.28*, 7.58, 8.28, 8.58, 9.38, 10.18, 10.58, 11.38, 12.18, 12.58, 13.28K, 13.58*, 14.28, 14.58, 15.28, 15.58*, 16.28, 16.58, 17.28, 17.58, 18.38, 19.25, 20.25, 21.25K

Soboty, niedziele i święta:

5.23K, 7.23, 8.53, 10.23, 11.53, 13.23K, 14.53, 16.23, 17.53, 19.23, 21.23K

W okresie Wszystkich Świętych:

5.23K, 7.23, 8.53, 9.38, 10.23, 11.08, 11.53, 12.38, 13.23K, 14.08, 14.53, 15.38, 16.23, 17.08, 17.53, 19.23, 21.23K

* – nie kursuje w okresach przerw w zajęciach szkolnych

K – kurs z obsługą przystanku Obroki Kopalnia Kleofas

154

Kierunek: **Ligota Domy Akademickie**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.36*, 5.50, 6.20*, 6.50, 7.20,

7.50*, 8.20, 8.50*, 9.20, 9.50, 10.50, 11.50, 12.20, 12.50*, 13.20, 13.50*, 14.20, 14.45, 15.20*, 15.45, 17.13, 19.47

Soboty, niedziele i święta:

6.36, 9.06, 11.46, 14.36, 17.06, 19.46

* – nie kursuje w okresach przerw w zajęciach szkolnych

168

Kierunek: **Piekary Śląskie**

Osiedle Wieczorka Dworzec

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.44, 5.14, 5.44, 6.14, 6.44, 7.14, 7.44, 8.14, 8.44, 9.14, 9.44, 10.14, 10.44, 11.14, 11.44, 12.14, 12.44, 13.14, 13.44, 14.14, 14.44, 15.14, 15.44, 16.14, 16.44

600

Kierunek: **Katowice Klinika**

Okulistyczna

Godziny odjazdu

Dni robocze:

6.09, 7.08, 8.02, 9.14, 10.46, 12.11, 13.41, 14.46, 15.46, 16.56, 18.22, 19.39, 21.39

Soboty, niedziele i święta:

7.39, 9.39, 11.39, 13.39, 15.39, 17.39, 19.39, 21.39

601

Kierunek: **Katowice Klinika**

Okulistyczna

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.39, 6.39, 7.39, 8.39, 9.41, 11.29, 13.09, 14.24, 15.24, 16.34, 17.25, 18.49, 20.35, 22.35D

Soboty, niedziele i święta:

5.41, 6.35, 8.35, 10.35, 12.35, 14.35, 16.35, 18.35, 20.35, 22.35D

D – kurs do przystanku Katowice Dworzec PKP

673

Kierunek: **Osiedle Tysiąclecia**

Pętla

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.58, 5.21, 5.51, 6.21, 6.51, 7.21, 7.52, 8.22, 8.52, 9.26, 9.56, 10.26, 10.56, 11.26, 11.56, 12.26, 12.56, 13.26, 13.56,

14.26, 14.56, 15.26, 15.56, 16.26, 16.56, 17.22, 17.51, 18.21, 18.51, 19.50, 20.50, 21.50, 22.50

Soboty, niedziele i święta:

4.52, 5.50, 6.50, 7.50, 8.50, 9.50, 10.50, 11.50, 12.50, 13.50, 14.50, 15.50, 16.50, 17.50, 18.50, 19.50, 20.50, 21.50, 22.50

674

Kierunek: **Osiedle Tysiąclecia**

Pętla

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.11, 5.44, 6.14, 6.44, 7.14, 7.44, 8.14, 8.44, 9.14, 9.45, 10.15, 10.45, 11.15, 11.45, 12.15, 12.45, 13.15, 13.45, 14.15, 14.45, 15.15, 15.45, 16.15, 16.45, 17.14, 17.43, 18.13, 18.43, 19.16, 19.41, 20.26, 21.26, 22.26

Soboty:

5.41, 6.26, 7.26, 8.26, 9.26, 10.26, 11.26, 12.26, 13.26, 14.26, 15.26, 16.26, 17.26, 18.26, 19.26, 20.26, 21.26, 22.26

Niedziele i święta:

5.41, 6.22, 7.22, 8.22, 9.22, 10.22, 11.22, 12.22, 13.22, 14.22, 15.22, 16.22, 17.22, 18.22, 19.22, 20.22, 21.22, 22.22

815

Kierunek: **Katowice Wita Stwosza**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

6.42

860

Kierunek: **Piekary Śląskie Osiedle Wieczorka Dworzec**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.22, 5.52, 6.22, 6.52, 7.22, 7.52, 8.22, 8.52, 9.22, 9.52, 10.22, 10.52, 11.22, 11.52, 12.22, 12.52, 13.22, 13.52, 14.22, 14.52, 15.22, 15.52, 16.22, 16.49, 17.19, 17.49, 18.19, 18.49, 19.19P, 19.49P, 20.19, 20.49, 21.49P, 22.49P

P – kurs do przystanku Świerklaniec Park

888

Kierunek: **Katowice Wita Stwosza**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.32, 6.42, 7.12, 7.42.

50

Kierunek: **Siemianowice**

Powstańców Pętla

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.36, 5.38, 7.08, 8.08, 9.38, 10.38, 12.08, 12.38, 13.38, 14.38, 15.08, 16.08, 17.08, 18.08, 19.41, 21.41

Soboty, niedziele i święta:

5.41, 7.41, 9.41, 11.41, 13.41, 15.41, 17.41, 19.41, 21.41

51

Kierunek: **Osiedle Tysiąclecia**

Pętla

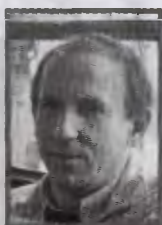
Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.40, 6.20, 7.00, 7.30, 7.55, 8.40, 9.10*, 9.40, 10.10, 10.40*, 11.10,

ZA KIEROWNICĄ

Sławomir Stępień: 40 lat. Karierę kierowcy rozpoczął 20 lat temu. Prowadzi autobus linii 190. Rozpoznaje swoich pasażerów, niektórzy rozmawiają z nim w czasie postojów, więc zdążył ich dobrze poznać. Zapalony fan piłki nożnej. Czas wolny jaki pozostaje mu po pracy nie pozwala na czynne uprawianie ulubionego sportu. ■

FOT. KAW

ZA KIEROWNICĄ

Michał Gawlik: lat 31. Pracownik komunikacji od 6 lat. Zaczynał jako kierowca linii 37, teraz prowadzi autobus z numerem 108. Wozi głównie młodzież i ma z nią bardzo dobry kontakt. Zna imiona większości pasażerów, co ułatwia mu pracę i skutecznie zmniejsza ilość nieporozumień w czasie kursów. Jego hobby to komputery i amatorska gra w darta. ■

FOT. KM

6

Kierunek: **Gliwice Plac Piastów**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.55F, 6.25F, 6.55F, 7.25, 7.55F, 8.25, 8.55F, 9.25F, 9.55F, 10.25F, 11.25F, 12.25F, 12.55F, 13.25F, 13.55F, 14.25, 14.55, 15.25, 15.55, 16.25F, 16.55, 17.25, 18.10, 19.10, 20.10, 21.25, 22.25
Soboty, niedziele i święta:
6.10, 7.10, 8.10, 9.10, 10.10, 11.10, 12.10, 13.10, 14.10, 15.10, 16.10, 17.10, 18.10, 19.10, 20.10, 21.25, 22.25

F – kurs do przystanku Gliwice Franciszkańska Pętla

820

Kierunek: **Tarnowskie Góry**

Dworzec PKP

Godziny odjazdu

Dni robocze:

3.55, 4.35, 4.55, 5.15, 5.35, 5.55, 6.15, 6.35, 6.55, 7.15, 7.35, 7.55, 8.15, 8.35B, 8.55, 9.25, 10.05, 10.45, 11.25, 12.05, 12.25, 12.45, 13.05, 13.25, 13.45, 14.05, 14.25, 14.45, 15.05, 15.25, 15.45, 16.05, 16.25, 16.40B, 16.55, 17.10B, 17.25B, 17.55, 18.40, 19.25, 20.10, 20.55, 21.40, 22.25, 23.10B

Soboty:

5.50, 6.20, 6.50, 7.20, 7.50, 8.20, 8.50, 9.20, 9.50, 10.20, 10.50, 11.20, 11.50, 12.20, 12.50, 13.20, 13.50, 14.20, 14.50, 15.20, 15.50, 16.20, 16.50, 17.20, 17.50, 18.20, 18.50, 19.20, 19.50, 20.20, 20.50B, 21.20, 22.20

Niedziele i święta:

5.50, 6.50, 7.50, 8.50, 9.20, 9.50, 10.20, 10.50, 11.20, 11.50, 12.20, 12.50, 13.20, 13.50, 14.20, 14.50, 15.20, 15.50, 16.20, 16.50, 17.20, 17.50, 18.20,

18.50, 19.20, 19.50, 20.20, 20.50B, 21.20, 22.20

B – kurs do przystanku Bytom Dworzec PKP

830

Kierunek: **Bytom Dworzec PKP**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.45, 5.05, 5.25, 5.45, 6.02, 6.09, 6.22, 6.29, 6.42, 6.49, 7.05, 7.25, 7.45, 8.05, 8.25, 8.45, 9.10, 9.45, 10.25, 10.55, 11.15, 11.35, 11.55, 12.15, 12.35, 12.55, 13.15, 13.35, 13.55, 14.15, 14.35, 14.55, 15.15, 15.35, 15.55, 16.15, 17.02, 17.40, 18.17, 19.02, 19.47, 20.32, 21.17, 22.02, 22.47L, 0.20L, 2.55, 4.00

Soboty:

5.20, 5.35, 6.05, 6.35, 7.05, 7.35, 8.05, 8.35, 9.05, 9.35, 10.05, 10.35, 11.05, 11.35, 12.05, 12.35, 13.05, 13.35, 14.05, 14.35, 15.05, 15.35, 16.05, 16.35, 17.05, 17.35, 18.05, 18.35, 19.05, 19.35, 20.05, 20.35, 21.50, 23.20L, 0.20L, 2.55, 4.00

Niedziele i święta:

5.20, 6.20, 7.20, 8.05, 8.35, 9.05, 9.35, 10.05, 10.35, 11.05, 11.35, 12.05, 12.35, 13.05, 13.35, 14.05, 14.35, 15.05, 15.35, 16.05, 16.35, 17.05, 17.35, 18.05, 18.35, 19.05, 19.35, 20.05, 20.35, 21.50, 23.20L, 0.20L, 2.55, 4.00

Ł – kurs przez Piaszniki, Chropaczów i Łagiewniki z pominięciem przystanków Bytom Osiedle Arki Bożka i Plac Śobieskiego

840

Kierunek: **Gliwice Teatr Muzyczny**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

4.50P, 5.31, 6.01, 6.29, 6.47, 7.15P,

FOT. TOMASZ JODŁOWSKI

7.45, 8.15P, 8.45, 9.15, 9.45P, 10.15, 11.15, 12.15, 12.45, 13.15, 13.45, 14.15, 14.45, 15.15, 15.45P, 16.15, 16.45P, 17.15, 17.45P, 18.15P, 18.45P, 19.45P, 20.30P, 21.15P, 22.15P, 23.30Z

Soboty, niedziele i święta:

4.50P, 5.45P, 6.45, 7.45, 8.45, 9.45, 10.45, 11.45, 12.45, 13.45, 14.45, 15.45, 16.45, 17.45P, 18.45P, 19.45P, 20.30P, 21.15P, 22.15P, 23.30Z

P – kurs do przystanku Gliwice Plac Piastów

Z – kurs do przystanku Gliwice Zajeżdźnia

870

Kierunek: **Gliwice Plac Piastów**

Godziny odjazdu

Dni robocze:

5.57, 6.27, 6.53, 7.27, 8.02, 8.37, 9.07, 9.52, 10.52, 11.52, 12.37, 13.07, 13.37, 14.07, 14.37, 15.07, 15.37, 16.07, 16.37, 17.07, 17.37, 18.32, 19.27. ■ OPRAC. IC

ZA KIEROWNICĄ

Jacek Soja: 45 lat. Jeździ autobusem już 16 lat. obsługuje stale linię 688 na trasie Katowice - Tychy. Cieszy się, kiedy jego pasażerowie rozpoznają swojego kierowcę poza autobusem. Mówi, że ułatwia i uprzyjemnia mu to pracę. Chciałby, żeby czasem niektóre osoby były bardziej wyrozumiałe dla jego pracy i starań. Ma żonę i dwójkę dzieci. Stara się poświęcić im jak najwięcej czasu, ale tego jak mówi starcza jedynie na kolację i chwilę odpoczynku. Najchętniej spędza weekendy z rodziną w Parku Chorzowskim. ■

FOT. KM

W Polskę jedziemy...

Odjazdy autobusów dalekobieżnych

z dworca
autobusowego PKS
przy ul. Piotra Skargi

Bielsko-Biała, stanowisko 5:
10.30 U, 15.00 U, 15.25 Un, 18.00 U

Busko (przez Olkusz), stanowisko 7:
14.00 U, 16.30 N7

Busko (przez Jędrzejów), stanowi-
sko 9: 8.00 UC

Chełm Lub. (przez Końskie, Lublin),
stanowisko 7: 10.15 UY

Ciechocinek (przez Włocławek),
stanowisko 9: 9.00 LJ

Działoszyce (przez Miechów), sta-
nowisko 7: 8.10 U1-4, 8.50 UK, 17.00 UK

Chrzanów, stanowisko 2: Dni robo-
cze: 6.47, 7.50, 8.50, 9.50, 14.35, 15.35, 17.05

Dni wolne: 7.25, 10.40, 13.25, 16.25, 18.55

Cieszyn (przez Żory), stanowisko 4:
6.00 AV, 6.40 A, 7.40 UV, 8.40 A, 9.40 AV, 10.40 LV, 12.40 LV, 13.40 A, 14.40 AV, 15.40 L, 16.40 UV, 17.10 UCh, 18.40 NnV, 19.40 NnV, 21.50 XLn

Częstochowa (przez Bytom), sta-
nowisko 6: 9.00L

Częstochowa (przez Będzin, Sie-
wierz), stanowisko 6: 14.30L, 18.20Fm

Gliwice (przez Zabrze), stanowisko
9: 13.40 Nn

Głubczyce (przez Racibórz), stano-
wisko 4: 15.20 L

Gorlice (przez Brzesko), stanowisko
8: 9.40 L, 12.30 U, 16.30 U

Iwonicz Zdrój (przez Kraków, Kro-
sno), stanowisko 8: 8.30, 15.30 U

Iwonicz Zdrój (przez Olkusz), sta-
nowisko 8: 10.20 LJ

Jastrzębie (przez Pawłowice), sta-
nowisko 3: 5.20F, 5.45U, 10.50U, 11.30F, 14.40U, 16.00F

Jastrzębie (przez Żory, Szeroką),
stanowisko 3: 7.50Fu, 16.30U

Jelenia Góra (przez Wrocław), sta-
nowisko 6: 15.10U, 22.55Nn

Jędrzejów (przez Pilicę, Żarnowiec),
stanowisko 6: 14.15U

Kazimierza Wielka (przez Skalb-
mierz), stanowisko 9: 9.50 UK, 12.40 U, 17.30 UK

Karpacz (przez Wrocław), stanowi-
sko 6: 9.30Ut

Kielce (przez Szczekociny), stano-
wisko 7: 15.30 UnK

Kłodzko (przez Kędzierzyn Koźle),
stanowisko 9: 11.50 Un

Kołobrzeg (przez Poznań), stanowi-
sko 6: 20.20U

Konin (przez Sieradz, Kalisz), stano-
wisko 9: 10.30 LJ

Koniecpol (przez Będzin, Mysz-
ków), stanowisko 6: 8.45L, 16.40U, 20.00An

Końskie (przez Radomsko), stano-
wisko 7: 14.40U

Korbielów (przez Bielsko, Żywiec),
stanowisko 5: 7.35Ua, 17.15UnSa

Kraków (przez Chrzanów), stanowi-
sko 5: 14.25Un, 16.00NKZ

Krosno (przez Tarnów), stanowisko
8: 1.05 2,6ad, 13.45 L

Krynica Zdrój (przez Kraków, Nowy
Sącz), stanowisko 8:

6.00 L, 10.15 Um, 13.20 U

Krzyż (przez Działoszyce), stanowi-
sko 7: 8.10 U 5-7

Kudowa (przez Kłodzko), stanowi-
sko 9: 10.00 NKZ, 13.20 UT

Limanowa (przez Mszanę Dolną),
stanowisko 8: 6.50 U, 9.00 F, 15.10 N

Lublin (przez Staszów, Kraśnik),
stanowisko 7: 8.30 U

Lubliniec (przez Bytom, Tworóg),
stanowisko 3: 8.10F

Lubliniec (przez Bytom, Koszęcin),
stanowisko 3: 9.30A

Łódź (przez Częstochowę), stanowi-
sko 5: 11.30Nn

Mielec (przez Kraków, Tarnów),
stanowisko 8: 14.30LJ

Myszków (przez Będzin), stanowi-
sko 6: 20.00 7m

Nowy Sącz (przez Kraków), stano-
wisko 8: 18.50 L

Nowy Sącz (przez Szczawę), stano-
wisko 8: 10.55 L

Olsztyn (przez Warszawę), stanowi-
sko 5: 11.15U

Ostrowiec (przez Staszów, Opa-
tów), stanowisko 9: 6.50 U, 12.30 Nn, 16.00 Nn

Oświęcim (przez Bieruń), stanowi-
sko 7: 7.50 L, 15.30 L

Pajęczno (przez Częstochowę), sta-
nowisko 6: 10.20A, 16.30UY

Pajęczno (przez Bytom), stanowi-
sko 6: 12.10L

Praszka (przez Bytom, Kłobuck),
stanowisko 6: 17.40Nn

Rabka (przez Chabówkę), stanowi-
sko 8: 7.20 UC

Racibórz (przez Rybnik), stanowi-
sko 4: 7.10 XFKu, 9.35 LK, 10.45 XFKu, 12.35 A, 14.35 n6cK, 14.35 FK,

16.35 FnK, 18.10 UnK, 19.10 XFnCKu

Radom (przez Kielce), stanowisko
5: 11.40LJ

Rybnik (przez Mikołów, Orzesze),
stanowisko 3: 8.15F, 9.05F, 10.15F, 11.05F, 11.40Fu

Sanok (przez Kraków, Krosno), sta-
nowisko 8: 11.20 L

Sieradz (przez Wieluń), stanowisko
9: 16.30 NT

Skoczów (przez Pawłowice), stano-
wisko 4: 10.10 AV

Starachowice (przez Kielce), stano-
wisko 7: 14.00 UY

Staszów (przez Kraków), stanowi-
sko 7: 15.45 U

Sucha Beskidzka (przez Wadowi-
ce), stanowisko 7: 16.00 U, 19.30 N, 22.00 U7

Szczawnica (przez Nowy Targ), stano-
wisko 8: 8.15 U

Szczawnica (przez Szczawę), sta-
nowisko 8: 14.35 U

Szczekociny (przez Zawiercie), sta-
nowisko 6: 13.15F

Szczyrk (przez Tychy, Bielsko), sta-
nowisko 5: 7.00U6,7i

Tarnobrzeg (przez Staszów), stano-
wisko 9: 15.15 U

Tomaszów Mazowiecki (przez
Piotrków Trybunalski), stanowisko 9:
9.40 Um

Turek (przez Wieluń, Sieradz), sta-
nowisko 7: 13.45 LJj

Ustka (przez Łódź), stanowisko 9:
21.00 o

Ustrzyki Dolne (przez Kraków, Iwo-
nicz), stanowisko 8: 12.00 U

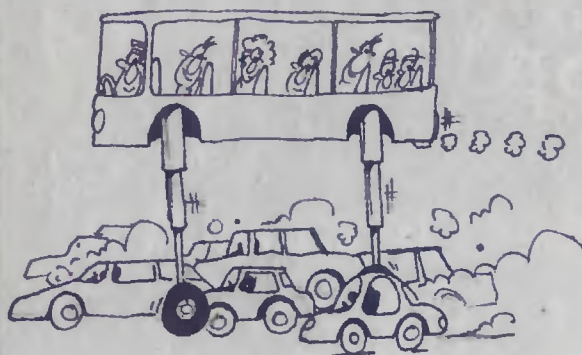
Wadowice (przez Andrychów), sta-
nowisko 7: 9.00 N, 12.30 N, 17.30 N

Wadowice (przez Olkusz, Kraków),
stanowisko 7: 4.05 Nn

18 Rozkład jazdy

Z KATOWIC

Wadowice (przez Zator), stanowisko 7: 18.05 Nn7

Warszawa (przez Żory, Skoczów), stanowisko 5: 5.30XLn

Wisła (przez Żory, Skoczów), stanowisko 4: 7.10 AV, 8.10 U, 8.50 L, 11.40 UV, 13.10 LV, 15.10 UV, 17.10 NnV, 19.10 Nn

Wrocław (przez Łódź), stanowisko 9: 14.15 Lf

Włoszczowa (przez Siewierz), stanowisko 7: 11.45 A, 17.10 1,5 +UH

Wodzisław Śląski (przez Szeroką), stanowisko 3: 6.40F, 14.20F, 15.30F

Wodzisław Śląski (przez Pawłowice, Jastrzębie), stanowisko 3: 7.15F, 7.45CL, 8.20F, 8.50U, 9.20F, 10.00L, 11.10F, 12.00N, 12.50L, 13.30U, 14.20UC, 15.30NC,

17.20U, 18.00Nm, 19.00Um, 20.00Um, 20.40Fm, 22.10Um

Wrocław (przez Opole), stanowisko 6: 1.45 1,5op, 2.52 D1,2,7

Zakopane (przez Nowy Targ), stanowisko 8: 2.20 D6,7,1, 4.45 U, 7.30 U, 10.00 U, 11.50 U, 14.00 U, 16.00 Nh, 17.15 U

Zawiercie (przez Siewierz), stanowisko 6: 18.00U

Zamość (przez Tarnobrzeg), stanowisko 7: 11.50 U

Zawoja (przez Suchą Beskidzką), stanowisko 7: 10.00 U, 14.30 U

Zgorzelec (przez Wrocław), stanowisko 6: 13.25Un

Żywiec (przez Bielsko), stanowisko 5: 11.05UYn, 17.15U1-4, 20.35 Un6,7 ■ **OPRAC. IC**

OBJAŚNIENIA:

A – nie kursuje w niedziele i święta
C – kursuje w soboty, niedziele i święta

D – nie kursuje 24.25, 26.31.12.2004, 1.01.2005, 26.27.28.03.2005

F – kursuje w dni robocze od poniedziałku do piątku

H – kursuje w okresie wakacji codziennie oprócz sobót

K – przewoźnik prywatny, który nie jest zobowiązany do stosowania ustawowych uprawnień do bezpłatnych i ulgowych przejazdów

L – nie kursuje 25, 26.12.2004, 01.01.2005, 27 i 28.03.2005

N – nie kursuje 25.12.2004 i 27.03.2005

T – nie kursuje 26.12.2004, 28.03.2005

U – nie kursuje 25.12.2004, 01.01.2005 i 27.03.2005

Z – informacji udzieli dyżurny ruchu

Y – nie kursuje 26.12.2004

X – kurs Ekspres

a – od 15.11.2004 do 15.03.2005 kurs skrócony do Korbliów Kam.

d – nie kursuje 2,13.11.2004,

25.28.12.2004, 01.01.2005, 29.03, 3.28.05.2005

h – nie kursuje 24.12.2004, 26.03.2005

i – kursuje od 2.01. 2005 do 20.03.2005

k – nie kursuje 26.05.2005

ł – nie kursuje 2.01.2005

m – nie kursuje 24.12.2004, 31.12.2004

n – nie kursuje 24.12.2004, 31.12.2004, 26.03.2005

o – kursuje 2.11.2004, 23.12.2004, 30.03.2005

p – nie kursuje 1.12.11.2004, 24.27.31.12.2004, 28.03.2005, 2.27.05.2005

t – od 1.10 do 31.12.2004 i od 1.03 do 31.05.2005 kurs skrócony do Jeleniej G.

u – kurs wykonywany pojazdem do 8 miejsc

1 – kursuje w poniedziałki

2 – kursuje we wtorki

3 – kursuje w środy

4 – kursuje w czwartki

5 – kursuje w piątki

6 – kursuje w soboty

7 – kursuje w niedziele

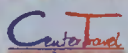
+ – kurs w dni świąteczne (niedziele i święta)

TRUM PODROZY PKS SŁUPSK

Oferujemy:

- licencjonowane przewozy krajowe i zagraniczne
- sprzedaż międzynarodowych biletów autobusowych
- promowych, lotniczych
- dowóz osób na lotniska i porty wodne w kraju i zagranicą
- sprzedaż kart euro 30, 60, 120, ptsm
- autokarowe wycieczki kraj i zagranicą
- wczasy, wypoczynek na całym świecie
- autokarowe przewozy grup zorganizowanych - cała Europa: przyjęcia, wesela, pogrzeby, pielgrzymki, kolonie, wycieczki, konferencje, szkolenia, wyjazdy integracyjne dla firm, festyny, zloty, zielone szkoły, przysięgi, itp.
- liczba miejsc od 8 do 55

WYNAJEM AUTOKARÓW I BUSÓW NA TERENIE POLSKI I DO INNYCH KRAJÓW EUROPEJSKICH

76-200 Słupsk, ul. Kołłątaja 15a, tel. (059) 841-02-01, 841-02-02, fax (059) 843-22-40
http://www.pks.słupsk.pl, e-mail: cp@pks.słupsk.pl, cppks.słupsk@tlen.pl, gg 8238710

USTKA-SŁUPSK ZAKOPANE

USTKA PETLA przy ul. Marynarów Polskiej	18:45
SŁUPSK DWÓRZEC AUTOBUSOWY	19:15
BYTÓW DWÓRZEC AUTOBUSOWY	20:05
CHOJNICE DWÓRZEC AUTOBUSOWY	20:55
TORUŃ DWÓRZEC AUTOBUSOWY	23:30
WŁOCŁAWEK DWÓRZEC AUTOBUSOWY	00:40
ŁÓDŹ DWÓRZEC AUTOBUSOWY CENTRALNY	02:45
CZĘSTOCHOWA DWÓRZEC AUTOBUSOWY	03:10
KRAKÓW DWÓRZEC AUTOBUSOWY	07:30
MYŚLENICE DWÓRZEC AUTOBUSOWY	08:10
NOWY TARG DWÓRZEC AUTOBUSOWY	09:05
ZAKOPANE DWÓRZEC AUTOBUSOWY	09:30

ZAKOPANE SŁUPSK-USTKA

ZAKOPANE DWÓRZEC AUTOBUSOWY	19:10
NOWY TARG DWÓRZEC AUTOBUSOWY	19:35
MYŚLENICE DWÓRZEC AUTOBUSOWY	20:29
KRAKÓW DWÓRZEC AUTOBUSOWY	21:20
CZĘSTOCHOWA DWÓRZEC AUTOBUSOWY	23:40
ŁÓDŹ DWÓRZEC AUTOBUSOWY CENTRALNY	02:05
WŁOCŁAWEK DWÓRZEC AUTOBUSOWY	04:00
TORUŃ DWÓRZEC AUTOBUSOWY	05:20
CHOJNICE DWÓRZEC AUTOBUSOWY	07:35
BYTÓW DWÓRZEC AUTOBUSOWY	08:25
SŁUPSK DWÓRZEC AUTOBUSOWY	09:35
USTKA PETLA przy ul. Marynarów Polskiej	09:55

PROMOCJA: 20% ulgi
dla dzieci do lat 7, młodzież szkolna do 24 lat, studenci do 26 lat, seniorzy powyżej 60 lat

76-200 Słupsk, ul. Kołłątaja 15a, tel. (059) 841-02-01, 841-02-02, fax (059) 843-22-40
http://www.pks.słupsk.pl, e-mail: cp@pks.słupsk.pl, cppks.słupsk@tlen.pl, gg 8238710

USTKA-SŁUPSK JELENIA GÓRA

USTKA PETLA przy ul. Marynarów Polskiej	7:20
SŁUPSK DWÓRZEC AUTOBUSOWY	7:45
MIĄSTKO DWÓRZEC AUTOBUSOWY	8:45
BIAŁY BÓR DWÓRZEC AUTOBUSOWY	9:03
SZCZECINEK DWÓRZEC AUTOBUSOWY	9:35
JASTROWIE DWÓRZEC AUTOBUSOWY	10:10
PIŁA DWÓRZEC AUTOBUSOWY	11:10
POZNĄŃ DWÓRZEC AUTOBUSOWY	13:50
LESZNO DWÓRZEC AUTOBUSOWY	15:25
WSCHÓWA DWÓRZEC AUTOBUSOWY	15:50
GŁOGÓW DWÓRZEC AUTOBUSOWY	16:20
POLKOWICE DWÓRZEC AUTOBUSOWY	16:45
LUBIN DWÓRZEC AUTOBUSOWY	17:10
LEGNICA DWÓRZEC AUTOBUSOWY	18:00
SWIERZAWA DWÓRZEC AUTOBUSOWY	18:45
JELENIA GÓRA DWÓRZEC AUTOBUSOWY	19:10

JELENIA GÓRA-SŁUPSK-USTKA

JELENIA GÓRA DWÓRZEC AUTOBUSOWY	8:50
SWIERZAWA RYNEK	9:15
LEGNICA MPK i PKP	10:05
LUBIN DWÓRZEC AUTOBUSOWY	10:45
POLKOWICE DWÓRZEC AUTOBUSOWY	11:05
GŁOGÓW DWÓRZEC AUTOBUSOWY	11:35
WSCHÓWA DWÓRZEC AUTOBUSOWY	12:05
LESZNO DWÓRZEC AUTOBUSOWY	12:45
POZNĄŃ DWÓRZEC AUTOBUSOWY	14:45
PIŁA DWÓRZEC AUTOBUSOWY	16:55
JASTROWIE DWÓRZEC AUTOBUSOWY	17:20
SZCZECINEK DWÓRZEC AUTOBUSOWY	18:40
BIAŁY BÓR DWÓRZEC AUTOBUSOWY	19:07
MIĄSTKO DWÓRZEC AUTOBUSOWY	19:25
SŁUPSK DWÓRZEC AUTOBUSOWY	20:25
USTKA PETLA przy ul. Marynarów Polskiej	20:35

PROMOCJA: 20% ulgi
dla dzieci do lat 7, młodzież szkolna do 24 lat, studenci do 26 lat, seniorzy powyżej 60 lat

Odjazdy autobusów dalekobieżnych

z dworca autobusowego w Opolu, ul. 1 Maja 4

Białystok – ze stanowiska nr. 5 przez (Cz-wę-Warszawę) godz. 8.50UekP

Dzierżoniów – st. 3 przez (Grod-ków-Strzelin) godz. 17.15 1 5 6 7 UkP

Hrubieszów – st. 5 przez (Cz-wę-Kielce-Lublin) godz. 22.50UnkP

Jelenia Góra – st. 6,9 przez (Wrocław) godz. 1.10LkP 17.45UkP

Karpacz – st. 9 prze (Wrocław-Jelenią G) godz. 12.00UkP

Katowice – st. 4 przez (Bytom) godz. 9.40LkP

Kraków – st. 1,7 przez (Katowice) godz. 11.25UnkP 12.40UmkP

Krosno – st. 5,7 przez (Gliwice-Kraków) godz. 9.50LkP (22.20 1 5EpK p. Katowice)

Krynica Zdr. – st. 2 przez (Katowice-Kraków) godz. 7.05gkP

Kudowa Zdr. – st. 1 przez (Nyse-Kłodzko) godz. 12.55UkP 15.35LkP

Łądek Zdr. – st. 1 przez (Nyse-Kłodzko) godz. 3.05LkP

Nowy Sącz – st. 8 przez (Gliwice-Wadowice) godz. 11.15LkP

Ostrowiec Św. – st. 6 przez (Cz-wę-Końskie) godz. 10.10LkP

Rybnik – st. 6 przez (Gliwice) godz. 15.50 5 6 7 UkP

Ustrzyki Górne – st. 7 przez (Katowice-Kraków-Krosno) godz. 22.20kP kurs. 1. VII-31. VIII.

Wadowice – st. 6 przez (Katowice-Kraków) godz. 1.50LkP

Warszawa – st. 1 przez (Częstochowę) godz. 4.50UmkP 23.35NnkP

Wisła – st. 3 przez (Gliwice-Żory) godz. 16.30 5 6 LnkP

Wrocław – st. 1,4,5,6 przez (Brzeg) godz. 4.00 1 5EpK 4.00kP 5.12LnkP 5.25UnkP 7.00 5 6 EtnkP 8.35 5 6 7 UkP 12.20 5 6 7 ELn*kP 14.15NnkP 15.15NnkP 16.00NnkP 17.55U#kP 17.50 6 7 LnkP

Zakopane – st. 7 przez (Katowice-Kraków) godz. 9.40UkP 14.40UkP 23.25LnkP

Zgorzelec – st. 7 przez (Wrocław-Legnica) godz. 16.15UnkP

Branice – st. 1 przez (Krapkowie-Głubczyce) godz. 8.00Fmz

Brzeg st. 17 przez (Popielów) godz. 11.50A

Brzeg – st. 17 przez (Popielów-Mąkoszyce) godz. 12.40Fmz

Brzeg – st. 5 przez (Skorogoszcz-Wronów) godz. 11.50F

Byczyna – st. 2,3 przez (Bierdzań-Kluczbork) godz. 9.30FGzV 14.15FGzV

Byczyna – st. 14 przez (Murów-Wołczyn) godz. 16.30Uj

Cieszyn – st. 3 przez (K-Koźle - Racibórz) godz. 15.50FV 18.20+ TUV

Częstochowa – st. 1,2,3,4 przez (Lubliniec) godz. 7.30UV 8.30LkV 9.40L 9.50 1 5 6 7 UkP 12.10UV 13.35L 15.20Umv 17.00UkP

Dobrodzień – st. 2 przez (Ozimek-Mysline) godz. 16.50F 6U 20.20Fmz

Dobrodzień – st. 2,3 przez (Ozimek-Knieje) godz. 10.20Fz 18.30Fmz

Dobrodzień – st. 7 przez (Turawę) godz. 11.00Fz

Dobrodzień – st. 7 przez (Turawę-Bieistrzennik) godz. 15.45Fz

Dobrodzień – st. 7 przez (Turawę-Ligotę Tur) godz. 7.50Fz 11.50Fz

Gliwice – st. 10 przez (Strzelce Op) godz. 6.00Fw 8.00Fw 11.00Fw

Głubczyce – st. 1,2 przez (Krapkowie-Klisino) godz. 10.25L 12.20 5 6 EtnkP 13.30AGmz 15.00L 18.35 5 6 ELn*kP

Głubczyce – st. 1,2 przez (Krapkowie-Lisiecice) godz. 6.00U 6.45Fmz 8.00CL 9.20L 11.20Fmz 12.20L 15.30FGmz 16.20U 17.30Um 18.50L 20.20Un 21.00Un

Głucholazy – st. 8 przez (Dębina-Pokrzywną) godz. 6.35Ao 7.30U 8.30Fo 10.00U 16.00Um 17.00U

Głucholazy – st. 8 przez (Dębina-Wierzbic) godz. 11.30Fo 15.20U 19.30CaUn

Głucholazy – st. 8 przez (Górkę-Pokrzywną) godz. 18.40Un

Głucholazy – st. 8 przez (Moszną-Pokrzywną) godz. 6.10Fz 13.55U

Grodków – st. 1,2 przez (Chrościna-Gracze) godz. 10.00F 13.30Fz 14.35CUd 19.40Ln

Grodków – st. 2 przez (Chrośc. - Krasną G. -Kopice) godz. 14.40Fz 17.30Fmz

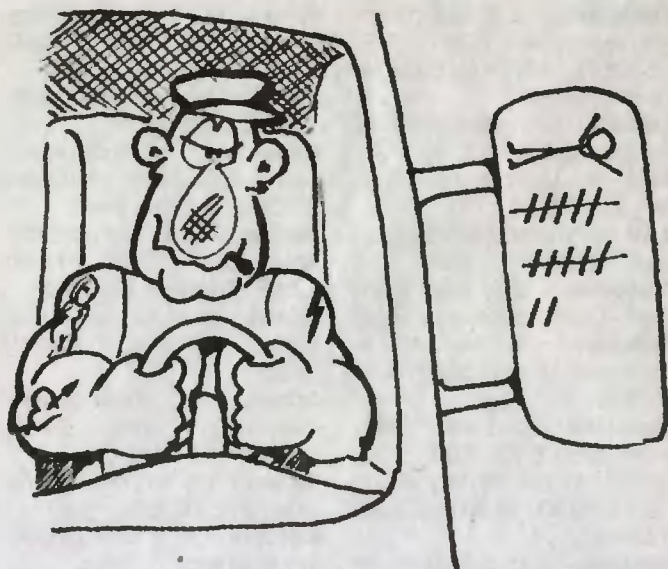
Grodków – st. 2 przez (Dąbrowę-Gracze) godz. 7.15 6 Ud 12.40 6 7 RUnV

Grodków – st. 7,15 przez (Dąbrowę-Sidzinę) godz. 13.10Fz (18.30Smz p. Szydłowiec)

Grodków – st. 9 przez (Lewin Brz. - Gracze) godz. 15.40F

Grodków – st. 2 przez (Mechnice-Gracze) godz. 6.45Fz 8.35U 16.30Fmz 17.00CUd

Grodków – st. 2 przez (Mechnice-Kras. G. -Kopice) godz. 11.40Fz

Julianpo – st. 1 6 przez (Olesno) godz. 13.30F

Kalisz – st. 7 przez (Kępno-Ostrów Wlkp) godz. 6.30UV 13.50Um

Kietrz – st. 1 przez (Krapkowie-Głubczyce) godz. 14.00Fmz

K-koźle – st. 12 prze (Krapkowie-Walce) godz. 11.15FmzV

Kluczbork – st. 2,4 przez (Bierdzań) godz. 6.30FGz 7.50L 10.10L 11.00FzV 11.30Fz 12.00L 12.30FzV 13.50U 15.10L 15.55Ly 16.50FzV 17.10CU 18.10Fz 18.50Um 20.25Um

Kluczbork – 3,4,6 Dąbrowkę D. - Wołczyn 7.50FGz 11.40Fz 14.10Fz 15.40Fz

Kluczbork – st. 14 przez (Murów-Wołczyn) godz. 9.40Fz 12.00Fz 18.30Fmz

Kluczbork – st. 2 przez (Tuły) godz. 7.20FGz 9.00Fz

Kłodzko – st. 1,3 przez (Nyse) godz. 6.40Ub 8.30U 9.20UkP 13.30U 14.40Ubi 17.00LVk

Korfantów – st. 5 przez (Chrościna-Niemodlin) godz. 7.30Fz 12.00U (10.20CUd 18.30CUd p. Mechnice)

Krapkowie – st. 15 przez (Kąty Op. skrz) godz. 7.45Fz 10.00Fz 11.00Fz 12.00Fz 13.10Fz 13.45SzM 15.20Sz 16.40Fmz 18.15Fmz 21.50CUd

Krapkowie – st. 1,15 przez (Kąty Op. wieś) godz. 5.10FzM 7.00FzM 8.30Fz 14.30UM 15.20FzM 16.15FzM 19.20Fmz 20.10Fmz 22.20Fmz

Krapkowie – st. 4 przez (Kujawy) godz. 11.50Fz

Krapkowie – st. 10 przez (Miedzianą-Gogolin) godz. 20.30 FEm

Krapkowie – st. 7,9,11 przez (Rogów Op) godz. 4.50Fw 5.45FzM 6.40SzM 7.45Fz 9.20Sz 11.35Fz 12.30Fz 13.25Fz 14.20FzM 15.30FzM 16.30Smz 17.50Fmz 19.30Fmz 22.20Fmz

Krapkowie – st. 13 prze (Tarnów Op. -Gogolin) godz. 6.35Fw 8.40Fw 14.30Fw^ 15.40Fmm

Leśnica – st. 10 przez (Strzelce Op) godz. 13.20Fw

Lewin Brz – st. 9 przez (Narok-Przecze) godz. 7.20Fz 10.20Fz

ZA KIEROWNICĄ

Krzysztof Birecki: mieszka w Głucholazach, ma żonę i dwójkę dzieci. Autobusami kieruje od 18 lat. Pracuje w PKS Prudnik. Jeździ autosanem na trasie Głucholazy – Opole – Głucholazy. Zawsze elegancko ubrany, miły, prowadzi autobus bardzo bezpiecznie. Czas wolny spędza na czytaniu książek przygodowych i sensacyjnych. Lubi wycieczki rowerowe oraz zbieranie grzybów. Telewizji ogląda mało, jak już to wiadomości i teleturnieje. ■ AJ

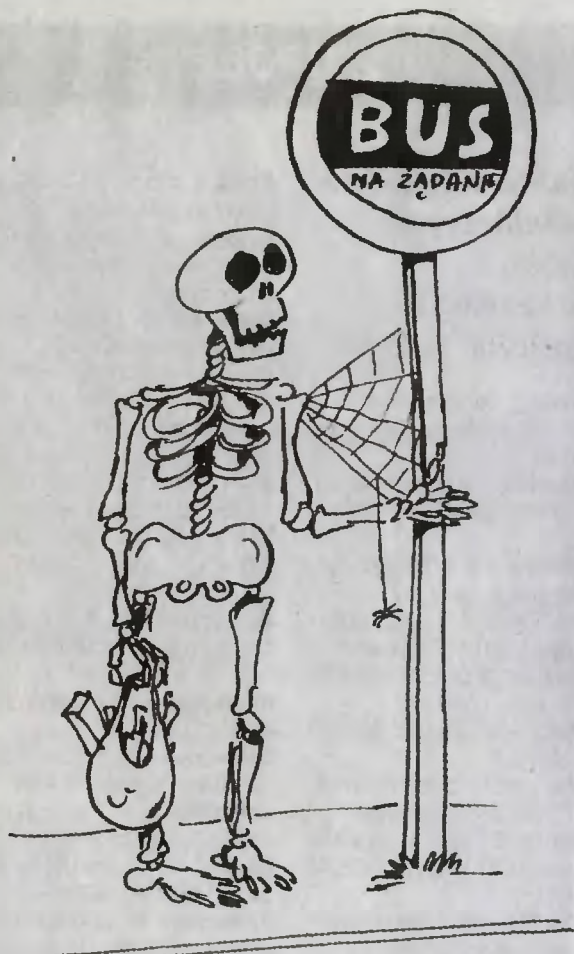

FOT. AJ

20 Rozkład jazdy

Lewin Brz. – st. 4 przez (Skorogoszcz-Wronów) godz. 7.30Fz 15.30FzM (14.25FzM p. Błazejowice-Skorogoszcz)
Lubliniec – st. 1 przez (Ozimek-Dobrodzień) godz. 11.00L
Łódź – st. 1 przez (Kluczbork-Wieluń) godz. 6.30UV
Łódź – st. 1,3 przez (Olesno-Wieluń) godz. 10.00UmV 15.10UP
Namysłów – st. 6 przez (Dąbr. Nam. -Domaszowice) godz. 8.40L
Namysłów – st. 6 przez (Domaszowice) godz. 7.00L 11.50L 17.30Un 19.40Un
Namysłów – st. 6 przez (Świerczów) godz. 8.00L 9.00F 9.50F 10.30L 11.20F 13.20L 14.30U 15.30U 16.30U 18.30Un 20.30Un 22.20Un
Niemodlin – st. 15 przez (Chróścina Op) godz. 9.10Fz 11.10Fz
Niemodlin – st. 5 przez (Dąbrowę) godz. 12.25Sz 15.25FzM
Niemodlin – st. 2,5 przez (Karczów-Sokolniki) godz. 6.25SzM 12.10Fz (15.50Sz p. Sokolniki)
Niemodlin – st. 15 przez (Mechnice) godz. 12.40Sz 13.00Fz 13.30U 14.20Fz 20.30Fmz
Nysa – st. 15 przez (Niemodlin-Łambinowice) godz. 10.50F6U 11.35Fz 15.40U 19.00Fmz 21.15CUbn
Nysa – st. 15 przez (Niemodlin-Sidzina) godz. 8.10Fz 9.00CdUb 9.30Ub 10.20U 12.10L 15.10Um 18.10fkP 18.35Um 21.00Fmz 22.10Ubn
Olesno – st. 2,3,4 przez (Szumirad) godz. 8.30FGz 10.30F 12.10Fz 14.30b 16.10Fmz 18.00FGmz
Ostrów Wlkp. – st. 7 przez (Namyśłów-Kępno) godz. 18.00Um
Ozimek – st. 7,11,13 przez (Biełstrzennik) godz. 10.30Fz 12.30Fz 13.20Fz 14.25FzM
Ozimek – st. 3 przez (Daniec) godz. 10.30Fz 20.05Fmz
Ozimek – st. 4 przez (Dębnie-Daniec) godz. 14.00FzM

Ozimek – st. 2,5 przez (Dąbrowice-Daniec) godz. 7.10Fz 11.40Fz 16.30Fz 18.20Fmz 22.20Fmz
Ozimek – st. 5 przez (Dębnie) godz. 11.10Fz 13.25FzM
Ozimek – st. 2,3,5 przez (Łędziny) godz. 6.25Sz 7.05Fz 14.10FMh 17.40Smz (8.15Fz p. Niwki)
Ozimek – st. 10,11,12 przez (Szczedrzyk) godz. 7.30Sz 11.00Fz 12.10Fz 15.30FzM 20.20Fmz
Ozimek – st. 11,12 przez (Szczedrzyk-Jedlice) godz. 13.30FzM 16.30Fmz
Ozimek – st. 11 przez (Turawę-Szczedrzyk) godz. 9.00Fz 14.20SzM 18.40Fmz
Paczków – st. 15 przez (Sidzina-Nyse) godz. 16.30Ubi
Pajęczno – st. 4 przez (Olesno-Krzepice) godz. 17.15BLn
Praszka – st. 1 przez (Olesno) godz. 19.25+L
Prudnik – st. 8 przez (Dębnie) godz. 14.10Fo 21.45CaUn 22.25Fmo
Prudnik – st. 8 przez (Górkę) godz. 5.50Fo 7.50U 10.40So 12.00U 14.25Fo 16.40CaU 20.20Un
Prudnik – st. 8 przez (Grabinę) godz. 13.10U
Prudnik – st. 8,9 przez (Moszną) godz. 9.20Fo 15.25Fo
Racibórz – st. 3 przez (Krapkowice-K-Koźle) godz. 12.10AV
Strzelce Op – st. 8,1 przez (Izbicko) godz. 8.50S 9.30L 11.40Fw 12.10Fw 12.40Fw 13.20CL 14.30Fw 15.20Fm 16.30LnM 18.20Fm 19.25FEm 20.10Fm 22.25Fm
Ścinawa Mała – st. 5 przez (Mechnice-Korfantów) godz. 7.40CUd 10.20Fz 15.10CUd 18.30Fmz
Ujazd Śl. – st. 10 przez (Strzelce Op.) godz. 10.30FEw
Uszyce – st. 2 przez (Bierdzany-Kluczbork) godz. 13.00A 17.10Fz
Wieluń – st. 7 przez (Kluczbork) godz. 13.30 15 robocze – nie kurs. 2. V. 2005

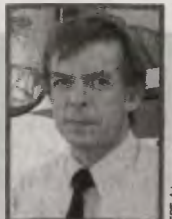
Wieluń – st. 2,4 przez (Olesno) godz. 16.40 7 U 20.30 7 Lr
Wolczyn – st. 14 przez (Murów) godz. 13.20Fz

OBJAŚNIENIE ZNAKÓW:
B – kurs. codziennie oprócz sobót
F – kursuje w dni robocze od poniedziałku do piątku
C – kursuje w soboty, niedziele i święta
R – kursuje w okresie roku akademickiego
S – kursuje w dni nauki szkolnej
+ – kursuje w niedziele i święta
1 – kursuje w poniedziałki
5 – kursuje w piątki
6 – kursuje w soboty
7 – kursuje w niedziele
a – kurs. dod. 2. V. 2005
d – kurs. dod. 12. XI. 2004, 2 i 27. V. 2005
f – kurs. 20. VI. – 12. IX.
g – kurs. 19. VI. – 11. IX.
t – od 1. X. kurs. dodatkowo w soboty
h – w ferie i wakacje szkolne przez Niwki
k – kurs przelotowy
M – pierwszeństwo przejazdu za bil. m-czynymi
V – kurs przyspieszony
P – kurs pospieszny
_ – kurs. 1. VII. – 31.VIII.
– nie kursuje 31.XII.
• – nie kurs. 11.XI.2004, 26.III., 1,3,26.V.2005 A – nie kursu-

je w niedziele i święta
E – nie kursuje 1.VII. – 31.VIII.
G – nie kursuje w ferie i wakacje szkolne
N – nie kursuje w I dzień Boż.Narodz. i Wielkanocy
U – nie kursuje w I dzień Boż.Narodz., Wielkanocy i Nowy Rok
L – nie kursuje w I i II dzień Boż.Narodz., Wielkanocy i Nowy Rok
T – nie kursuje 1.VII. – 31.IX.
b – nie kurs. 26.XII.
e – nie kurs. 2.I.
i – 24, 31.XII.2004 i 26.III.2005 tylko do Nysy
j – w wakacje szk. nie kurs. w soboty
l – 1.X.-31.XII.2004 i 1.III.-31.V.2005 tylko do Jeleniej Góry
m – nie kursuje 24 i 31.XII.
n – nie kursuje 24. 31.XII.2004 i 26.III.2005r
o – nie kursuje 2.V.2005
p – nie kurs. 27.XII.2004 i 28.III.2005
r – zamiast 31.X. kursuje 1.XI.2004 i zamiast 1.V. kursuje 3.V.2005
t – nie kursuje 25.XII.2004, 1.I., 25.III., 27-28.V.2005
w – nie kursuje 24.XII.
y – w wakacje szk. nie kurs. w soboty, niedziele i święta
z – nie kursuje 12.XI.2004, 2 i 27.V.2005
* – nie kursuje 25.III. i 1.V.2005
^ – 31.XII. tylko do Kamienia
oprac. Adam Juszczyk

ZA KIEROWNICĄ

Waldemar Stach: zatrudniony w PKS w Strzelcach Opolskich, gdzie również mieszka. Za kierownicą swojego autosanu zasiada już 6 lat. Na co dzień jeździ zgodnie z przepisami drogowymi, jak i również tymi, które obowiązują kierowców autobusu. Nie ma swojej stałej trasy, lubi jeździć po różnych, z czego jest bardzo zadowolony. Wolny czas spędza ze swoją rodziną: żoną i czworgiem dzieci. Jego motto to „pasażer ma zawsze rację”. ■ AJ

Bierdzany - st. 2,9 przez (Osowiec) godz. 13.20Sz 14.30 6 Ud (22.20Fmz p.Kobylny)

Bierdzany - st. 10 przez (Turawę-Ligotę Tur) godz. 22.20Fmz

Brynica - st. 14 przez (Świerkle) godz. 20.20Fmz

Bukowo - st. 14 przez (Grabczak wieś) godz. 6.50Fz 14.30Fz

Chobie - st. 3 przez (Ozimek) godz. 12.45Fz 22.20Fmz

Chróścice - st. 17 (Dobrzeń) godz. 14.10Sz

Danec kol. - st. 3,5 przez (Dąbrowice) godz. 9.00Fz 15.30Fz (14.30Fz p.Raszową)

Danec skrz. - st. 10 przez (Dąbrowice) godz. 6.30Fz

Dąbrowka Lubn. - st. 12,13 przez (Lubniani) godz. 6.20Sz 12.10Fz 14.20Fz 18.30Fmz 20.15Fmz 22.15Fmz

Dąbrowka Lubn. - st. 12 przez (Kolanowice-Lubniani) godz. 8.40Fz 15.25W 16.40Fz

Dębiniec - st. 14 przez (Murów) godz. 8.30Fz 13.30Sz

Dobrzeń Wlk. UG - st. 12 przez (Czarnowasy-Brzezcie) godz. 6.30Fz 7.35Fz 9.15Fz 10.20Sz 11.50Fz 13.00Fz 14.20Fz 15.50Sz 18.20Fmz 20.40Cld

Grodziec - st. 2,3 przez (Ozimek) godz. 6.55 6 Ud 14.20Fz 14.50 6 Ud 20.20 6 Ud

Izbičko - st. 10 przez (Nakło) godz. 14.20Sz 15.45Fz

Jaśkowice - st. 16 przez (Górki-Prószków) godz. 6.00Sz 7.00Sz 7.45Fz 9.50Fz 12.10Fz 13.20Sz 14.30Fz 15.20Fz 16.30Fz 18.25Fz 20.15Fz 22.20Fmz

Kadłub Wolny - st. 7 przez (Turawę) godz. 5.30Fz 10.00Fz 14.30Fz

Kamień Śl. - st. 10 przez (Miedzianą) godz. 12.30W 15.35Fz 17.10Smz

Kamień Śl. - st. 10 przez (Tarnów Op) godz. 7.00Fz

Kamionek - st. 9,1 przez (Miedzianą) godz. 12.30Sz 18.30Fem

Kaniów - st. 6,14 przez (Brynica-Kup) godz. 5.35Sz 8.20Fz 11.25Sz 18.10Fmz

Kaniów - st. 13,17 przez (Dobrzeń-Kup) godz. 13.35Fz 15.25Fz (12.10Fz p.Popielów)

Karłowice - st. 12 przez (Brzezcie-Chróścice) godz. 14.20Cud

Karłowice - st. 17 przez (Popielowską Kol) godz. 13.20Fz 15.40Fz (15.40Fz p.Stobrawę) 17.10Fmz p.Popielów

Kobylny - st. 12 przez (Lubniani) godz. 6.25Fz 10.40Fz 13.20Fz 15.40Sz

Kobylny - st. 9 przez (Osowiec) godz. 6.20Fz

Kolanowice - st. 12 przez (Luboszyce) godz. 14.15Fz

Krośnica - st. 9 przez (Tarnów Op.) godz. 7.10Fz 13.05Fz

Krzyżowa Dol. - st. 3 przez (Lędziny-Ozimek) godz. 5.40Fz (15.30Fz p.Niwki)

Kujawy - st. 16 przez (Prószków) godz. 16.10Fz

Kup - st. 6,14 przez (Brynica) godz. 5.35W 13.20Fz 14.20Sz 15.30Fz 16.10Sz

Ligota Prószk. - st. 16 przez (Górki) godz. 6.00W 11.20Sz 11.45 6 Ud

Ligota Tur. - st. 9 przez (Osowiec) godz. 14.20Fz

Ligota Tur. - st. 12 przez (Osowiec-Kobylny) godz. 15.15Fz

Ligota Tur. - st. 7,9,11 przez (Turawę) godz. 6.05Sz 12.40Fz 15.30Fz

Lipowa - st. 5,13 przez (Ciepłowice) godz. 5.50Sz 8.00 2 5 z 12.10So (15.35Fz p.Skarbiszów)

Lubienie - st. 16 przez (Chróścice) godz. 11.20Fz 13.10Fz 14.15Fz 15.40Fz 16.30Fz 19.10Fz

Lubniani - st. 12 przez (Kolanowice) godz. 15.25Sz

Makoszyce - st. 16 przez (Lubienie) godz. 7.45Cud 11.20Cud 20.15Cud 22.20Fmz

Makoszyce - st. 17 przez (Popielów) godz. 5.20Fz 6.30Fz 11.00Fz 14.20Fz 18.30Fmz

Makoszyce - st. 17 przez (Popielowską Kol.) godz. 20.20Fmz

Mikolin - st.8,9 przez (Narok) godz. 6.00Fz 14.30Fz M 16.20Fz 18.15Fz 20.10Fmz

Młodnik - st. 14 przez (Grabczak wieś) godz. 13.05Fz

Mnichus - st. 3 przez (Ozimek-Chobie) godz. 11.45Sz

Murów - st. 14 przez (Kup) godz. 5.40Sz 13.45Sz

Nakło - st. 10 przez (Tarnów Op.) godz. 18.30Sz

Nakło - st. 15 przez (Walidrogi) godz. 6.30Sz

Narok - st. 9 przez (Żelazną) godz. 6.30Sz 12.20Fz 14.00Sz 15.20Fz

Niwki - st. 10,12 przez (Lędziny) godz. 6.35Sz 14.10Sz

Osowiec - st. 10 przez (Węgry) godz. 6.30Sz

Popielów - st. 16 przez (Lubienie) godz. 8.10Fz

Popielowska Kol. - st. 17 przez (Chróścice) godz. 9.30Fz

Prądy - st. 2 przez (Mechnice) godz. 15.20Fz

Prószków - st. 17 przez (Domecko) godz. 6.30Fz 8.05Fz 10.20Sz 12.20Fz 18.20Fmz 20.20Fmz

Prószków - st. 16 przez (Górki) godz. 6.35Sz

Prószków - st. 17 przez (Pucnik) godz. 14.15Fz 15.45Fz

Radawie - st. 8 przez (Bięstrz.-Ligotę Tur.) godz. 19.15Fz

Radoszowice - st. 15 przez (Nie-modlin) godz. 14.20Fz

Rzędów - st. 13 przez (Kotórz Wlk.) godz. 7.00Sz

Skarbiszów - st. 4 przez (Wrzosi) godz. 14.10Sz

Skorogoszcz - st. 3,4 przez (Karczów) godz. 6.05Fz 10.30Fz 16.25Fz 18.40Um 20.10Fmz (7.00Fz p.Dąbr.-Ciepiel)

Skorogoszcz - st. 4 przez (Karczów-Narok) godz. 14.30Cud

Skorogoszcz - st. 9 przez (Mikolin) godz. 13.20Fz (22.15Fz p.Narok-Borkowice)

St. Budkowice - st. 14 przez (Bierdzany) godz. 11.50Fz 12.40Fz 15.40Fz 17.40Fz 20.10Fz

St. Budkowice - st. 14 przez (Brynica) godz. 22.20Fmz

St. Budkowice - st. 14 przez (Grabczak wieś) godz. 14.15 6 Ud 15.45Fz 17.10Fz 20.30Fz

St. Budkowice - st. 14 przez (Kały) godz. 6.50Sz (15.20Sz do Bukowa)

St. Budkowice - st. 14 przez (Murów) godz. 5.20Sz 5.30W 6.50 6 Ud 10.55Fz

Szczedrzyk - st. 11 przez (Kotórz) godz. 22.15Fmz

Tarnów Op. - st. 4 przez (Kąty-Miedzianą) godz. 11.10Fz

Tarnów Op. - st. 7,9 przez (Miedzianą) godz. 6.30Fz 14.10Fz

Tułowice - st. 2,5 przez (Sokolniki) godz. 13.50Fz 22.20Fmz

Turawa jez. duże - st. 16 przez (Kotórz M.) godz. 9.00Ca 13.45Ca 18.00Ca

Turawa jez. średnie - st. 16 przez (Kotórz W.) godz. 9.30Ca 16.00Ca

Zakrzów Tur. - st. 6 przez (Turawę) godz. 6.15Fz

Zębówice - st.7 przez (Bięstrz.-Ligotę T.) godz. 16.50Fmz

Zębówice - st. 2,3 przez (Ozimek-Knieje) godz. 11.20Fz 15.10Fz

Zębówice - st. 7 przez (Turawę-Ligotę Tur.) godz. 8.00 6 Ud 15.10 6 Ud 20.20Fmz

Zimnice Wlk. - st.11 przez (Chrzowice) godz. 10.25Sz 15.15Sz

OBJAŚNIENIE ZNAKÓW:

F - kurs.w dni robocze od poniedziałku do piątku

C - kursuje w soboty,niedziele i święta

S - kursuje w dni nauki szkolnej

W - kurs. dni robocze w okresie wolnym od nauki szk.

2 - kursuje we wtorki robocze

5 - kursuje w piątki robocze

6 - kursuje w soboty

a - kursuje 1.VII. - 31.VIII.

d - kurs. dod. 12.XI.2004 , 2 i 27.V.2005

g - w ferie i wakacje do Zagwizdzia

o - w ferie i wakacje kursuje we wtorki i piątki robocze

U - nie kursuje w I dzień Boż.Narodz.,Wielkanocy i Nowy Rok

L - nie kursuje w i i II dzień Boż.Narodz.,Wielkanocy i Nowy Rok

E - nie kurs. 1.VII. - 31.VIII.

m - nie kursuje 24 i 31.XII.

z - nie kurs. 12.XI.2004 , 2 i 27.V.2005

M - pierwszeństwo przejazdu z bil. m-czynymi ■ **OPRAC. AJ**

22 Rozkład jazdy

Odjazdy autobusów dalekobieżnych z dworca autobusowego w Częstochowie

ALEKSANDRIA SKRZ. 14:15K 14:15S 22:25F przez GNASZYN, KOPALNIA (stanowisko 20)
ALEKSANDRIA SKRZ. 05:15A Q 05:50L 07:10 11:25 14:15G Q 15:40 (stan. 20) przez WYGODA I, KOPALNIA 19:50U 21:00n 22:40C N n
ALEKSANDRIA 06:10A przez GNASZYN, KOPALNIA (stan. 20)
ALEKSANDRIA 08:45F m 09:25A Q 10:50 12:40A Q 13:40 15:10F Q przez WYGODA I, KOPALNIA 16:35A Q 17:25 18:10F m 18:55A n Q (stan. 20)
BEŁCHATÓW 12:00U 18:00B N m przez LUBOJNA, CYKARZEW, STRZELCE WLK., SZCZERCÓW (stan. 20)
BIALYSTOK 11:20P U przez WARSZAWA, OSTRÓW MAZ. (stan. 16)
BIEŻEŃ 22:40F m przez KALEJ 2. BOROWE (stan. 2)
BOGUSŁAWICE 05:20A (stan. 12)
BOGUSŁAWICE 05:55F 07:15A n 13:00C H L n 14:20L n 15:20F m 17:40U Y n przez RUDNIKI, KRUSZYNA 21:00F m
BOLESŁAWÓW 08:50U Y 13:15F 15:15F m 16:40U Y n przez MSTÓW, MOKRZESZ, PRZYRÓW (stan. 15)
BORONÓW PKP 05:40L 06:50L 07:40 11:35N 14:35U 15:55L przez WYGODA I, KONOPISKA RYN., KORZONIEK 18:20U 19:40 (stan. 18)

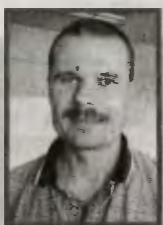
BOROWA 06:45+ przez CZARNY LAS III, OSTROWY III (stan. 6)
BOROWA 22:35 przez KAMYK OŚR. ZDR., OSTROWY III (stan. 6)
BOROWA 05:45S (stan. 6) 11:10 (stan. 6) 19:25 (stan. 6) 22:20B N m (stan. 7) przez MIEDŹNO
BOROWNO PĘTLA 05:50A 08:50U Y 11:50F m 14:30F m 15:35U przez LUBOJNA, MYKANÓW UG (stan. 4)
BORZYKOWA 14:30C L 16:25N 19:50N n przez GARNEK I, ŻYTNO (stan. 16)
BORZYKOWA 14:30F m przez GIDLE, ŻYTNO (stan. 16)
BORZYKOWA 12:50A n przez MOKRZESZ, ŻYTNO (stan. 14)
BRONISZEW STARY 14:00S przez LUBOJNA, CYKARZEW (stan. 9)
BRONISZEW STARY 08:30F m 11:10L 16:00F m przez MYKANÓW UG, GRABOWA (stan. 4)
BRZÓZKI SZK. 08:30A 13:40L przez KŁOBUCK, ZBORY I, POPÓW (stan. 7)
BUKOWNO PĘTLA 13:25S przez OLSZTYN, TURÓW ELEKTROWNIA (stan. 11)
BUKOWNO PĘTLA 06:00A n 09:00L 14:30F m 18:30L n przez OLSZTYN, TURÓW ELEKTROWNIA, CELINY (stan. 11)
BUSKO ZDRÓJ 12:55P U (stan. 3) przez JĘDRZEJÓW
BYTOM 06:05L n przez HUTKI, TARNOWSKIE GÓRY (stan. 2)
BYTOM 08:10A (stan. 1) 12:30L (stan. 2) przez NIERADA, TARNOWSKIE GÓRY
BYTOM 17:30L n przez WOŹNIKI, TARNOWSKIE GÓRY (stan. 1)
BYTOM KOP. „CENTRUM” 04:15G n 11:55F m 19:25F m przez BRZE-

ZINY WLK., NIERADA, TARNOWSKIE GÓRY (stan. 3)
BYTOM KOP. „CENTRUM” 04:05F m przez BRZEZINY WLK., NIERADA, WOŹNIKI, TARNOWSKIE GÓRY (stan. 3)
BYTOM RADZIONKÓW R-I 04:05A n 11:35F m przez ROMANÓW, TARNOWSKIE GÓRY (stan. 1)
CHEŁM 12:00P U Y przez RADOM, LUBLIN (stan. 6)
CIECHOCINEK 10:30P L przez PIOTRKÓW TRYB., ŁÓDŹ CENTR. (stan. 2)
CIESZYN 05:50P e przez KATOWICE, BIELSKO-BIAŁA (stan. 1)
CIESZYN 20:30P L n przez KATOWICE D. A., ŻORY POMNIK (stan. 1)
DOBRODZIEŃ 11:40L 16:40L przez HERBY STARE, LUBLINIEC (stan. 14)
DROCHLIN 10:40 18:40 przez JANÓW, LELÓW (stan. 10)
DUBIDZE 21:00B N m przez CYKARZEW, PRUSICKO PĘTLA (stan. 9)
DZIAŁOSZYN 19:25N n przez KŁOBUCK, WĄSOSZ DOLNY (stan. 8)
DZIERŻONIÓW 15:00P W U przez LUBLINIEC, OPOLE (stan. 14)
GARNEK II 21:50L n przez RUDNIKI, RZĘKI MAŁE (stan. 9)
GARNEK II 14:30A 15:30F 21:40B N m przez RUDNIKI, ZDROWA, KONARY (stan. 9)
GARNEK II 05:05F 05:50S 06:50A 07:30F 09:20A n 10:30F m przez SKRZYDŁÓW SZK., RZĘKI MAŁE 12:10A 13:20F m 14:20S 15:25F 17:30F m 18:10F m 22:30B N m (stan. 9)
GIŻYCKO 21:15P W przez WARSZAWA, MRAGOWO (stan. 2)
GLIWICE 07:00L 15:35L n przez HUTKI, ZABRZE (stan. 2)
GŁOGÓW 10:10V N T przez WROCŁAW CENTR., LUBIN (stan. 16)
GORZÓW ŚL. 04:35F m 09:20U 14:00L 17:00N n przez KRZEPICE, PRASZKA (stan. 8)
GRABÓWKA CYKARZ. 04:55F (stan. 4)
GRABÓWKA CYKARZ. 22:30B N m przez CZARNY LAS III, MYKANÓW UG, GRABOWA (stan. 4)
GRABÓWKA CYKARZ. 05:40A n 13:40S 14:35L 19:00U n przez LUBOJNA, MYKANÓW UG, GRABOWA (stan. 4)
HRUBIESZÓW 00:20P U n przez KIELCE, LUBLIN (stan. 4)
HUTKA 14:30L 18:40L n 22:25B N m przez HERBY STARE, KULEJE (stan. 14)
HUTKI OSP 06:15L 07:40L 10:20U 12:20+ 14:40 18:30 przez WYGODA I, RĘKSZOWICE 20:15L 22:40N n (stan. 14)

JAMKI OSP 04:55L 09:40U 22:30N n przez WĄSOSZ K/HUTEK, PAJĄK OSIEDLE (stan. 18)
JAMKI PĘTLA 06:00S 07:15A 11:40U 14:45N 19:10U przez WĄSOSZ K/HUTEK, PAJĄK OSIEDLE (stan. 18)
JASTRZĘBIE 08:00P U przez GLIWICE, RYBNIK (stan. 2)
JAŻWYNY 04:10A 06:40S przez MOKRZESZ (stan. 15)
JELENIA GÓRA 11:05P U przez WIELUŃ, KĘPNO (stan. 9)
JĘDRZEJÓW 08:40U Y przez MOKRZESZ, WŁOSZCZOWA (stan. 11)
JULIANKA PKP 05:25S 18:15U n 22:20B N m przez OLSZTYN, LIPNIK (stan. 11)
JULIANKA PKP 06:40A 11:10U 15:10L n przez TURÓW, LIPNIK (stan. 11)
JULIANÓW 12:50S przez KŁOBUCK, KRZEPICE (stan. 7)
JULIANÓW 11:00U 15:30L przez KŁOBUCK, KRZEPICE, ZAJĄCZKI, WAPIENNIK (stan. 8)
JULIANÓW 05:10F przez WRĘCZYCA, KRZEPICE, ZAJĄCZKI, WAPIENNIK (stan. 8)
KALETY 07:00S przez WOŹNIKI stan. 3
KAMIENICA POL. 06:50F m 15:15F m przez ROMANÓW I (stan. 3)
KAMIENICA ŚL. 22:30N n przez NIERADA, STARCZA (stan. 3)
KAMIŃSKO 07:15L 14:40L przez WRĘCZYCA, PRZYSTAJŃ, ŁUGI RADŁY (stan. 8)
KARWIA 21:50P L przez TORUŃ, GDAŃSK (stan. 2)
KATOWICE 11:05P U (stan. 2) 12:55P U n 16:05P U 17:35P U n 17:40P N n (stan. 1)
KATOWICE 06:35A 09:50P U 13:45U Y 15:35F m przez BĘDZIN (stan. 1)
KATOWICE 14:30N n przez HUTKI, TARNOWSKIE GÓRY (stan. 2)
KATOWICE 07:50L przez WOŹNIKI (stan. 2)
KĘDZIERZYN KOŹLE 12:00V U 18:30V U n przez LUBLINIEC, STRZELCE OPOLSKIE (stan. 14)
KIELCE 17:55P U przez WŁOSZCZOWA, ŁOPUSZNO (stan. 11)
KIELCE 16:10P L przez SZCZĘKOCINY, JĘDRZEJÓW (stan. 11)
KLEŚNISKA II 06:35 08:45A 10:05A 14:45 15:00L n 16:30L n (stan. 8) przez KŁOBUCK, PARZYMIECHY 20:10B N (stan. 8) m 21:30N (stan. 8) n 22:35 (stan. 7)
KŁUCZBORK 12:10V F przez KŁOBUCK, PRASZKA (stan. 7)

ZA KIEROWNICĄ

Jarosław Otola: – lat 30, żonaty, żona Agnieszka, córka 1,5-letnia Karolina. Jako zawodowy kierowca pracuje od 20. roku życia. W PKS jeździ od 5 lat, jak dotąd na trasach podmiejskich. Jak twierdzi prywatnie niechętnie prowadzi samochód, jeździ tylko wtedy, kiedy musi. Ponieważ charakter jego pracy jest taki, że często pracuje w weekendy, stara się każdą wolną chwilę spędzić z rodziną. – Jeśli mamy czas wspólnie wybieramy się na basen lub na wycieczkę za miasto – opowiada pan Jarosław. – Turystyka to moje hobby. Jak każdy mężczyzna interesuję się również sportem i motoryzacją. ■ IB

FOT. MP

KŁOBUCK OSIEDLE 04:40L 06:10
09:15 11:05 13:25 15:30 przez
BIAŁA, ŁOBODNO II 19:05 21:20U
n (stan. 18)

KŁOBUCK ZAGÓRZE 06:13L
07:48 12:06 14:35 16:07 17:47
20:08 (stan. 18)

KŁODZKO 07:10P U 14:20V L
przez OPOLE, NYSA (stan. 14)

KŁOMNICE II 08:10F m 11:10F m
19:45F m przez JASKRÓW, RZE-
RZĘCZYCE SZK. (stan. 15)

KŁOMNICE II 06:15S przez RUDNI-
KI (stan. 12)

KOBYŁCZYCE 05:40L 05:55S
06:50S 07:10F m 11:00F m
16:00F przez SROCKO, MAŁUSY
(stan. 16)

KOCIN NOWY SKLEP 05:30F
06:05A n 07:30F 09:10U 10:10F
m 12:10F m przez CZARNY LAS III,
RYBNA CM. 13:25U 15:10F m
17:05U n 19:00A n 21:20F m
(stan. 6)

KOCIN NOWY SKLEP 06:20A n
14:30F przez LUBOJNA, KOKAWA
SKRZ., RYBNA (stan. 5)

KOCIN NOWY SKLEP 14:40C L
przez WIERZCHOWISKO SZK., LU-
BOJENKA, KOKAWA SKRZ., RYBNA
(stan. 5)

KOCIN NOWY 16:15F m przez LU-
BOJNA, KOKAWA (stan. 5)

KOCIN NOWY 18:10F przez LUBOJ-
NA, KOKAWA SKRZ. (stan. 5)

KOCIN NOWY 19:30U n przez
WIERZCHOWISKO SZK., LUBOJEN-
KA, KOKAWA SKRZ. (stan. 5)

KOCIN STARY 05:10F 06:00A n
11:20U n 15:50L n 18:30L n
20:00A n przez LUBOJNA, CYKA-
RZEW (stan. 7)

KOCIN STARY 10:30L przez LU-
BOJNA, KOKAWA SKRZ., KOCIN NO-
WY (stan. 7)

KOCIN STARY 07:50A 14:45F
przez MYKANÓW UG, CYKARZEW
(stan. 7)

KOCIN STARY 07:00F przez MYKA-
NÓW UG, KOCIN NOWY (stan. 7)

KOCIN STARY 22:35N n przez
WIERZCHOWISKO SZK., LUBOJEN-
KA, KOKAWA SKRZ., KOCIN NOWY
(stan. 5)

KOŁOBRZEG 23:20P t n przez KO-
NIN, GNIEZNO (stan. 18)

KONIECPOL 08:30U przez GAR-
NEK I, ŻYTNO (stan. 16)

KONIECPOL 06:20N Y 10:10L
11:40F 14:20U Y 18:20F m
18:20C L n przez MOKRZESZ, ŁA-
BĘDŹ (stan. 11)

KONIECPOL 06:15F m 11:45A n
17:25F m przez PRZYRÓW, DRO-
CHLIN (stan. 15)

KONIECZKI SZK. 05:15A n przez

LIBIDZA, ZŁOCHOWICE (stan. 7)

KONIN 12:15P L i przez WIELUŃ D.
A., KALISZ D. A. (stan. 14)

KOŃSKIE 16:25P U przez RADOM-
SKO, PRZEDBÓRZ (stan. 9)

KOPALNIA 06:25S 13:00S 14:20F
m 15:20S przez WYGODA I (stan.
20)

KORZONEK I 16:50U przez WĄ-
SOSZ K/HUTEK, PAJĄK OSIEDLE
(stan. 18)

KOTFIN 06:50F m 09:50F m przez
RUDNIKI, ZDROWA, PŁAWNO (stan.
12)

KOTFIN 16:20F m przez SKRZY-
DLÓW, PŁAWNO (stan. 12)

KOZIEGŁOWY RYN. 05:25F
22:35N n przez ROMANÓW (stan.
1)

KRAKÓW 09:15P 14:15P 20:15P
przez BĘDZIN, SOSNOWIEC, KATO-
WICE (stan. 2)

KRAKÓW 13:50P N n przez BĘ-
DZIN, OLKUSZ (stan. 2)

KRAKÓW 05:00P X przez DĄBRO-
WA GÓRNICZA UPT (stan. 2)

KRAKÓW 11:15P U m 14:00U
przez MYSZKÓW, OLKUSZ (stan. 3)

KRAKÓW 18:00U przez MYSZKÓW
SKRZ., OLKUSZ (stan. 3)

KRASICE 05:10F m 06:00S
07:00A 08:20F m 11:55L 14:30F
m przez MSTÓW, MOKRZESZ
15:25F 17:00L n 20:00F m 22:20B
N m (stan. 15)

KROSNO 12:15P L przez KATOWI-
CE, KRAKÓW (stan. 3)

KRZEPICE 18:50K + N m (stan. 7)
20:30F m (stan. 8) przez KŁOBUCK,
WALENCZÓW

KRZEPICE 05:45S (stan. 8) 18:50S
(stan. 7) przez KŁOBUCK, ZWIERZY-
NIEC I

KRZEPICE 13:30L n przez WRĘ-
CZYCA, PRZYSTAJŃ, KUKÓW (stan.
5)

KUCHARY 04:55L 05:50F 06:45A
07:45 09:50 11:30 przez JA-
SKRÓW, MSTÓW 13:40S 14:35L
15:40L 17:20L 19:30L (stan. 17)

KULE III 14:50L przez MIEDŹNO,
BRZÓZKI SZK., NOWA WIEŚ
K/BRZÓZEK (stan. 6)

KULE III 06:10A 08:10L 16:20L n
przez MIEDŹNO, WĄSOSZ II (stan. 6)

KULEJE PKP 05:45S przez KALEJ,
TRUSKOLASY (stan. 5)

KULEJE 06:30F 08:30F 11:50F
16:00F przez HERBY STARE (stan.
14)

KULEJE 09:00A n 11:15L 14:50L
17:00F m 19:30A n przez WRĘCZY-
CA ŚLĄSKA, BOROWE (stan. 5)

KULEJE 05:35F przez WRĘCZYCA,
TRUSKOLASY (stan. 5)

KUŹNICA NOWA 05:20S 07:00A n
15:50L n przez WRĘCZYCA, PRZY-
STAJŃ (stan. 5)

LELÓW 18:45N n przez RUDNIKI,
GARNEK, KONIECPOL (stan. 10)

LGOTA MAŁA 06:40C H 11:20
14:40C H 19:10 22:40 przez RUD-
NIKI, KRUSZYNA (stan. 12)

LIPNIK 13:20S przez SROCKO, MA-
ŁUSY (stan. 16)

LUBLIN 07:15P # T przez BEŁCHA-
TÓW, PUŁAWY (stan. 9)

LUBLINIEC 05:45F 06:20F 07:40F
10:20F 11:10F 12:40L przez HER-
BY STARE 13:40F 14:10F 15:10L
17:40F 19:10F m 20:40L (stan.
14) 21:40F (stan. 14)

LUBLINIEC 08:40F 15:30F przez
HERBY STARE, KOSZĘCIN (stan. 14)

LUBOJENKA 05:15A 06:30F
07:40L 09:20L 12:10N 14:40F m
przez WIERZCHOWISKO SZK.
15:30F m 17:30U (stan. 4)

LUBOJNA 04:15F m 04:40+ L
05:20A (stan. 17)

LUBOJNA 06:25F 06:50A 08:10A
n 11:50 14:15F m 14:40 przez
CZARNY LAS III, KUŹNICA LECH.,
TYLIN 16:20L n 18:20L n 20:00U Y
(stan. 17)

ŁABĘDŹ 15:50U 21:20B N m przez
MSTÓW, MOKRZESZ, ŚWIĘTA ANNA
(stan. 12)

ŁĘG 06:40S 13:00S 14:40S przez
RUDNIKI, KRUSZYNA (stan. 12)

ŁÓDŹ CENTR. 02:45P U W 03:20P
U n od 03-10-2004

ŁÓDŹ CENTR. 07:00L 09:30F
12:40L 17:20U g przez ŁASK, PA-
BIANICE.

ŁÓDŹ CENTR. 08:45P U 10:10P U 13:00P N n 17:34P N n 19:40P U 20:30P przez PIOTRKÓW TRYB. (stan 9)

MALUSZYN 06:35 08:00A n 09:20F 14:45 17:30L n 22:35 przez RUDNIKI, GIDLE

MALUSZYN 09:20C 10:50L 15:30N n 20:30N n przez RUDNIKI, GIDLE II (stan 16)

MIASTECZKO ŚL. 20:10

HUTA CYNKU przez KOZIEGŁOWY RYN., WOŹNIKI stan 1

MSTÓW MEBLE WRZOSOWA 05:30F 06:15 08:30F 12:30L 14:50F 20:15F przez JASKRÓW (stan. 17)

MSTÓW OŚR. ZDR. 22:35 przez JASKRÓW (stan. 17)

MSTÓW 04:50F 07:05F 08:05A 09:15C H L 12:10F 12:45S przez JASKRÓW 13:20A 14:10F 15:20A 16:20F 16:40 18:50 21:30F (stan. 17)

OLEŚNO 08:40F 10:10F 11:30A przez KALEJ, WRĘCZYCA, PRZYSTAJŃ, BODZANOWICE (stan. 19)

OLEŚNO 10:35F 13:00A 15:20F przez KŁOBUCK. PRASZKA (stan. 19)

OLSZTYN 12:35P U przez WARSZAWA, MŁAWA (stan 16)

OPOLE 08:10L 09:10L 10:40V U 15:40V U 17:55P U m 18:10V U m przez LUBLINIEC 18:20L n (stan 14)

OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI 13.00 Pe przez KOŃSKIE, STARCHOWICE (stan 15)

OSTROWY III 05:50A n 10:45F 12:20A 14:25F m 15:50F 18:00F m przez CZARNY LAS III, NOWA WIEŚ I 22:10B N m

OSTROWY III 06:10F m 13:50L n przez MIEDŹNO (stan 6)

OSTROWY III 14:30F 15:25F przez MIEDŹNO, BOROWA (stan 6)

PAJĘCZNO 11:40A m 15:05S 18:40U Y przez CYKARZEW, NOWA BRZEŹNICA, JANKI (stan 6)

PAJĘCZNO 08:00A 15:20A przez CYKARZEW, NOWA BRZEŹNICA, STRZELCE WLK., SKAPA (stan 9)

PAJĘCZNO 10:40N 13:00R 14:40L n 19:05F m 22:45N n przez CYKARZEW, NOWA BRZEŹNICA, STRZELCE WLK., WISTKA (stan 9)

PAJĘCZNO 12:05F przez KŁOBUCK D. A., MIEDŹNO, DZIAŁOSZYN (stan 8)

PAJĘCZNO 06:35 14:45 przez KŁOBUCK, MOKRA III, WĄSOSZ II, DZIAŁOSZYN (stan 8)

PAJĘCZNO 22:45 przez KŁOBUCK, MOKRA III, WĄSOSZ II, WIĘCKI, DZIAŁOSZYN (stan 9)

PAJĘCZNO 05:40C L (stan 8) 06:30F (stan 6) 09:00 (stan 6) 11:20L (stan 6) 12:40A (stan 8) 12:50 (stan 6) przez MIEDŹNO, DZIAŁOSZYN 14:30F (stan 6) 14:40L (stan 6) 16:30 (stan 6) 16:50F m (stan 6) 18:20F m (stan 6) 20:30E U Y (stan 6)

PAJĘCZNO 15:30N 18:30L przez MIEDŹNO, WĄSOSZ II, DZIAŁOSZYN (stan 6)

PAJĘCZNO 15:35F m przez NOWA WIEŚ I, OSTROWY III, NOWA BRZEŹNICA, JANKI (stan 6)

PAKUŁY 14:20A przez ROMANÓW (stan 3)

PANKI 05:50F 12:30A n 15:10F m przez KŁOBUCK, ZŁOCHOWICE, KONIECZKI (stan 7)

PANKI 05:55S 06:20S przez WRĘCZYCA, TRUSKOLASY (stan 7)

PIEKARY KOP. „ANDALUZJA” 04:25F m 04:40E n 12:05F m 19:35F m przez HUTKI, SOŚNICA (stan 2)

PŁAWNO 06:50F m 14:00F m przez RUDNIKI, KŁOMNICE I, ZAWADA K/KŁOMNIC (stan 12)

PŁAWNO 06:50C L (stan 12) n 09:50C L n (stan 12) przez RUDNIKI, ZDROWA, KŁOMNICE II, GARNEK I

PŁAWNO 11:40L n 14:00C U n 18:15F m przez RUDNIKI, ZDROWA, KŁOMNICE II, ZAWADA K/KŁOMNIC (stan 16)

PŁAWNO 05:00A (stan 12) 06:20C 11:00 (stan 12) 14:20C (stan 10) 16:20C L (stan 12) n 19:00 (stan 12) przez SKRZYDŁÓW, GARNEK I 22:20C (stan 10)

PŁOCK CENTR. 16:40P L przez ŁÓDŹ CENTR., KUTNO (stan 15)

POBIEROWO 20:50P 7 przez POZNAŃ, SZCZECIN (stan 2)

POPÓW SKRZ. 05:30S przez KŁOBUCK, DANKÓW (stan 7)

POPÓW 05:40A n 11:50A n 15:20C U Y 15:20F przez LIBIDZA, RĘBIELICE KRÓL., ZAWADY (stan 7)

PORAJ 05:00F 06:00F m 08:10A 09:40F m 11:40U 13:15F m przez ROMANÓW, KAMIENICA POL. 14:35L 15:50F m 17:10U n 19:30L n stan 1

POZNAŃ 08:45P U m przez WIELUŃ, KĘPNO (stan 15)

PRUSICKO PĘTLA 07:10L n 17:40L n przez CYKARZEW, RUSIŃ (stan 9)

PRZYRÓW 14:45C N przez MSTÓW, MOKRZESZ (stan 15)

PRZYSTAJŃ 10:25S (stan 7) 16:15F m (stan 7) 19:20N n (stan 8) przez KŁOBUCK, WRĘCZYCA, PANKI

PRZYSTAJŃ 05:55A 06:45 08:20S 09:30F 11:00 12:50A n przez WRĘCZYCA, PANKI 14:20S 14:45 15:10F m 16:30F 18:20L n 20:30B N m 22:20B N m 22:45C 22:45F (stan 5)

PUSZCZEW 22:00F m przez BLACHOWNIA, BIEŻEŃ (stan 5)

PUSZCZEW 05:25F 06:25A n przez BLACHOWNIA, CISIE (stan 4)

PUSZCZEW 04:20* # T 12:15F m (stan 5) przez KALEJ, BIEŻEŃ

PUSZCZEW 18:30S przez KŁOBUCK, WRĘCZYCA ŚLĄSKA, BIEŻEŃ (stan 8)

RABKA 06:05P C L przez BĘDZIN, KRAKÓW (stan 3)

RACIBÓRZ 10:00P L 17:10P U n przez GLIWICE (stan 3)

RADKÓW 07:00L 15:35U Y przez KONIECZKI, SECEMIN (stan 11)

RADOMSKO 12:20U 18:20U przez RUDNIKI, KŁOMNICE II

RADOSZEWICE 20:30B U Y przez MIEDŹNO, DZIAŁOSZYN, PAJĘCZNO, SIEMKOWICE (stan 6)

RYBNIK 17:10P U przez GLIWICE stan 2

RYBNIK 11:15V U 16:30V U przez WOŹNIKI, BYTOM (stan 3)

RZESZÓW 11:45P L przez KIELCE, SANDOMIERZ (stan 12)

SANOK 07:00P n L przez BUSKO ZDRÓJ, KROSNO (stan 4)

SECEMIN 17:40U n 20:10N n przez MOKRZESZ, KONIECZKI (stan 11)

SIEDLEC SZK. 05:30E 09:15S 10:50 14:10C 18:20A 20:15C Lprzez JASKRÓW, MSTÓW 21:30C U

SIEDLEC K/JANOWA 06:50L n 13:20S przez OLSZTYN, JANÓW (stan 10)

SIEDLEC KRZYŻE 06:10A 08:25L 11:30U 14:40L 15:40F m 16:55L n przez OLSZTYN, ZRĘBICE 19:10U n (stan 10)

SIERADZ 18:45P N T przez KŁOBUCK, WIELUŃ (stan 12)

SIERADZ 13:30L przez MIEDŹNO, WIELUŃ (stan 14)

SOBORZYCE 22:20E przez SROC-KO, PRZYRÓW (stan 14)

SOŚNICA 19:05F m przez ROMANÓW, KAMIENSKIE MŁYNY SKL. stan 1

STANISŁAWÓW 19:50N n przez KŁOBUCK, ZAJĄCZKI (stan 8)

STANY 05:25S przez KALEJ, PRZYSTAJŃ, GÓRKI (stan 7)

STANY 09:00L 15:15S 21:35B N m przez KŁOBUCK, PRZYSTAJŃ, GÓRKI (stan 7)

STANY 12:40L przez KŁOBUCK, PRZYSTAJŃ, WĘZINA, GÓRKI (stan 7)

STARCZA SKRZ. 07:10S przez BARGŁY, NIERADA, WŁASNA (stan 3)

STARCZA SKRZ. 05:45S 06:25S 07:10E R n 09:15A 10:55K 11:30+ L przez BRZEZINY WLK., NIERADA 13:50F m 14:35A 15:45L n 17:15F 18:30L n 21:00B N m (stan 3)

STARCZA SKRZ. 06:55S 10:55S przez BRZEZINY WLK., NIERADA, RUDNIK MAŁY (stan 3)

STARCZA SKRZ. 05:10F) stan 2) 12:00A 13:30S (stan 2) 16:20L przez HUTKI

STAROKRZEPICE II 06:05F przez WRĘCZYCA, PRZYSTAJŃ, KUKÓW, KRZEPICE (stan 5)

STRZELCE WLK. 09:40A przez KŁOBUCK, OSTROWY III (stan 9)

STRZELCE WLK. 09:00A n 14:25F przez LUBOJNA, CYKARZEW (stan 9)

SYCÓW 15:00E U przez WIELUŃ, KĘPNO (stan 15)

SZCZĘKOCINY 07:50U 13:50U 15:35U 20:20N n przez OLSZTYN, IRZĄDZE (stan 10)

ZA KIEROWNICĄ

Zdzisław Piasecki: lat 57, żonaty, żona Danuta. Za kółkiem od 1965 roku. Od 1970 roku jest kierowcą częstochowskiego PKS-u. Obecnie jeździ na krótszych trasach. – To męcząca i bardzo stresująca praca – mówi pan Zdzisław. – Cały czas muszę mieć napiętą uwagę, odpowiadam przecież za ludzi, którzy wożą. Może właśnie z tego powodu po pracy nie wsiadam do samochodu, jeżeli nie muszę. Najchętniej wolny czas spędzam w ogrodzie. Okopywanie grządek i plewienie na działce bardzo mnie uspokaja. ■ IB

FOT. KM

SZCZOKOCINY 12:00S 12:30F
17:10U Y n przez OLSZTYN, NA-
KŁO (stan 10)

ŚLIWAKÓW PĘTLA 05:30F przez
RUDNIKI (stan 15)

TARNOBRZEG 15:20P U przez
KIELCE, SANDOMIERZ stan 1

TARNOWSKIE GÓRY 16:30F m
przez BRZESZYN WLK., SOŚNICA
stan 2

TARNOWSKIE GÓRY 12:00
14:50F m przez ROMANÓW, WOŹ-
NIKI stan 2

TOMASZÓW MAZOW. 11:05P U
m przez RADOMSKO, PIOTRKÓW
TRYB. (stan 11)

TRUSKOLASY 05:10F 06:00L
08:00U 08:55F 10:05L 11:40U
przez KALEJ, WRĘCZYCA 14:10
17:55 19:40 21:15 (stan. 19)

TRUSKOLASY 07:00F 12:50S
14:40F 15:50L 22:40N n przez
KALEJ, WRĘCZYCA, KLEPACZKA W
(stan. 19)

TUREK 15:35P U Y przez WIELUŃ,
SIERADZ (stan 3)

USTKA 22:20P e przez ŁÓDŹ
CENTR., BYDGOSZCZ (stan. 20)

USTKA 23:40P N n przez WŁO-
CŁAWEK, TORUŃ (stan. 20)

WAPIENNIK 07:45F m 14:30F m
22:30B N m przez MIEDŹNO, LIPIE
(stan 12)

WARSZAWA 06:40P U m 06:50P
L n 07:30L n (stan. 13)

WARSZAWA 09:30P 15:30P
(stan. 13) przez PIOTRKÓW T.,
ŁÓDŹ, BRZESZYN, RAWA MAZO-
WIECKA

WARSZAWA 01:50P N n przez
TOMASZÓW MAZOW. (stan 20)

WAŚOSZ II 19:45N n przez KŁO-
BUCK, ZBORY I, BRZÓZKI SZK.
(stan 7)

WAŚOSZ II 05:40F m 05:50S
13:10U przez MIEDŹNO (stan 8)

WAŚOSZ II 10:20A przez MOKRA
III, POPÓW (stan 8)

WAŚOSZ KLUB 08:30F 14:15U
przez KŁOBUCK, MOKRA III, WIĘC-
KI (stan 5)

WĘGLOWICE 06:00F m przez
BLACHOWNIA, CISIE (stan 14)

WIDZÓW 09:10L n 11:10A n
16:30U Y przez RUDNIKI, KRU-
SZYNA (stan 12)

WIELUŃ 21:35F (stan 14)

WIELUŃ 07:50L 09:50U 11:30F
m d 17:30U n przez KŁOBUCK,
KRZEPICE (stan 14)

WISŁA 07:00P L przez KATOWICE,
ŻORY P.DW. stan 1

WŁADYSŁAWÓW 06:35A 14:35
17:50L przez KAMYK OŚR. ZDR.,
MIEDŹNO (stan 6)

WŁOCLAWEK 15:45P L ł przez

ZWIERZAK W AUTOBUSIE

Większość przewoźników nie pozwala na zabieranie w dalszą podróż zwierząt. Tam, gdzie jest to możliwe, pasażer musi spełnić szereg warunków. Pies czy kot muszą z reguły podróżować w specjalnej klatce. Dla czworonożnego pasażera trzeba wykupić dodatkowy bilet. Przed wyruszeniem w drogę warto pamiętać o kilku zasadach:

Pamiętaj!

➤ Nie wyruszaj w podróż ze zwierzętami ciężarnymi lub poniżej 8. tygodnia życia. Również przewożenie chorych i słabych oraz zaawansowanych wiekowo zwierząt nie jest wskazane, ze względu na stres jaki powoduje podróż i przebywanie w klatce.

➤ Jeśli masz wątpliwości, czy Twoje zwierzę może z Tobą podróżować, skonsultuj się z weterynarzem.

➤ Zwierzę musi czuć się bezpiecznie. Aby zapewnić komfort podróżowania i zminimalizować stres wywołany przebywaniem w klatce, zakup ją na kilka tygodni przed podróżą. Postaraj się przyzwyczaić zwierzę do klatki – zostaw ją otwartą, podzuczaj do niej smakołyki, itp. Nigdy nie zamykaj psa lub kota w klatce za karę, ponieważ potraktuje on późniejszą podróż jak karę!

➤ Pozostaw w klatce poślanie oraz małą zabawkę – pozostawienie zwierzęcia w pustej klatce sprawi, że będzie mu w niej niewygodnie. Obecność jego ulubionej zabawki na pewno poprawi mu humor!

➤ Na dłuższą podróż weź ze sobą wodę i miskę. Wstaw małą miskę do klatki i od czasu do czasu nalej trochę wody. Weź ze sobą również smakołyki, aby co pewien czas poczęstować swojego przyja-

FOT. KRZYSZTOF MATYSZCZAK

ciela i umilić mu tym samym podróż.

➤ Jeśli pies czy kot znajduje się w klatce, nigdy nie przywiązuj go wewnątrz do klatki. Podczas nagłego hamowania lub na wybojach może to zagrażać jego życiu.

➤ Pamiętaj o szczepieniach i identyfikacji – to bardzo waż-

ne. Zwierzę musi być wyposażone w numerkę, zawierającą jego imię i numer telefonu do właściciela. Pamiętaj także, że w czasie podróży zwierzę jest bardziej narażone na różne choroby zakaźne. Dlatego warto wcześniej odwiedzić weterynarza. ■ **OPRAC. IC**

Na podstawie:
www.polskiexpress.pl

W KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ

W autobusach komunikacji miejskiej można przewozić **nie-wielkie zwierzęta pokojowe** pod warunkiem, że nie są uciążliwe dla innych pasażerów. Zwierzęta powinny być umieszczone w koszach, skrzynkach lub klatkach zabezpieczającym przed wyrządzeniem szkody. Dorosły pasażer może wziąć ze sobą do autobusu **jednego psa**. Zwierzę powinno mieć kaganiec i być trzymane na smyczy. Podróżny powinien posiadać aktualne świadectwo **szczepienia psa**. ■

PIOTRKÓW TRYB., ŁÓDŹ CENTR. (stan 2)
WŁOSZCZOWA 10:50U przez MO-
KRZESZ, KONIECPOL (stan 11)
WODZISŁAW ŚL. 18:35P U m przez

KATOWICE, JASTRZĘBIE (stan 1)
WOLA WIEWIEC. WIEŚ 06:15L
13:00S przez LUBOJNA, CYKA-
RZEW (stan 12)
WOLA WIEWIEC. 16:40U przez LU-

BOJNA, CYKARZEW (stan 9)
WÓŁKA PRUSICKA 04:40A
05:50F 07:30L 11:00U 14:30U Y
17:00N n przez NOWA WIEŚ I.
OSTROWY III 19:30L (stan 6)

WRĘCZYCA SPORTOWA 05:20L
05:50F 06:45N 07:20F 08:15L
08:45F przez SZARLEJKA 2, KALEJ
2 10:00L 11:30 12:10F 13:00L
13:40F 14:35 15:15F 16:10
16:40F 18:15L 18:40F 19:45
21:15L (stan. 19)

WRĘCZYCA SPORTOWA 04:25F
przez WYDRA, KALEJ (stan. 19)

WROCLAW CENTR. 03:40P U n
(stan 14)

WROCLAW CENTR. 07:40V L (stan
9) 15:20P N n (stan 10) przez OLE-
SNO, NAMYSŁÓW

WROCLAW CENTR. 11:10P U n
(stan 10) 15:50P U b (stan 14)
przez OPOLE, BRZEG

ZAGÓRZE 11:25F Q m 16:30A n
przez MAŁUSY, KOBYŁCZYCE (stan
15)

ZAGÓRZE 05:00F 05:40K 06:00S
C L n 07:30A 09:30L 14:20L n
przez SROCKO, MAŁUSY, KOBYŁ-
CZYCE 15:20F 18:30L n 19:45N Y
n 22:30B N m (stan 16)

ZAKOPANE 13:30P N h przez KA-
TOWICE, KRAKÓW (stan 3)

ZAKOPANE 00:55P U & 02:30P U n
05:10P N n (stan 2) 05:20P 6 7
(stan 2) 08:40P U (stan 2) 18:00P U
(stan 2) przez KRAKÓW, NOWY TARG
ZALECZE MAŁE 08:00L 14:30U
20:30B N n przez KŁOBUCK,
KRZEPICE, LIPIE (stan 8)

ZALECZE MAŁE 04:45A n 17:45N
n przez KŁOBUCK, KRZEPICE, LIPIE,
PARZYMICZ (stan 8)

ZALECZE MAŁE 13:00U Y przez
KŁOBUCK, KRZEPICE, ZAJĄCZKI,
PARZYMICZ (stan 8)

ZARĘBICE I 18:40F m przez MO-
KRZESZ, PRZYRÓW (stan 15)

ZARĘBICE PGR 07:10L 17:30L
przez JANÓW, SIERAKÓW I (stan 11)

ZARĘBICE PGR 09:10U Y 13:10L
15:50L 21:30N n przez JANÓW,
WIERCICA (stan 11)

ZARĘBICE PGR 05:05S 10:40L n
14:45F m 22:30B N m przez MO-
KRZESZ, PRZYRÓW (stan 15)

ZAWADA K/KŁOMNIC 12:50S
13:40S 16:15S przez RUDNIKI,
KŁOMNICE I (stan 15)

ZAWADA K/KŁOMNIC 16:50F m
przez RUDNIKI, KŁOMNICE I, KONA-
RY (stan 15)

ZAWADA K/KŁOMNIC 19:40B N
m przez RUDNIKI, ZDROWA, KONA-
RY (stan 15)

ZAWADY 06:15F m 09:40F m
14:30F m 22:30B N m przez KŁO-
BUCK, ZBORY I (stan 7)

ZIELONA GÓRA 13:05P U przez
WROCLAW CENTR., LUBIN (stan 9)

ZŁOTY POTOK 05:30A n 09:50F
11:40L n 14:30U Y n 16:10L n
19:40U Y n przez OLSZTYN, JANÓW
(stan 10)

ZŁOTY POTOK 07:00A n 13:30F
21:00B N m przez OLSZTYN, SIE-
DLEC K/JANOWA (stan 10)

ZŁOTY POTOK 22:30N n przez
OLSZTYN, ZARĘBICE (stan 11)

ŻYTNO 22:30B N m przez GIDLE,
SEKURSKO (stan 16)

ŻYTNO 14:30F przez SKRZYDLÓW,
ŚWIĘTA ANNA I K/CPN, SEKURSKO
(stan. 16)

ŻYWIEC 09:15P U Y przez KATOWI-
CE DA, PSZCZYNA DA, BIELSKO-
-BIAŁA DA (stan 1)

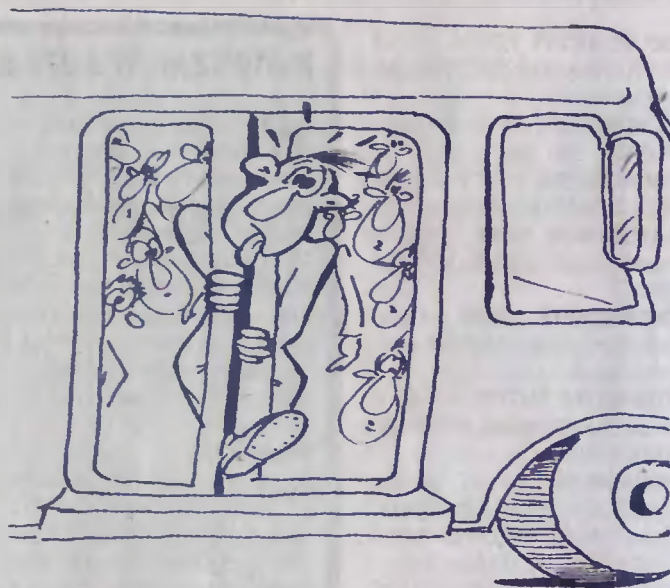
OZNACZENIA

- nie kursuje 25. XII

* - kursuje w poniedziałki i dni po-
świętne

+ - kursuje w dni świąteczne (nie-
dziele i święta)

5 - kursuje w piątki

6 - kursuje w soboty

7 - kursuje w niedziele

A - nie kursuje w niedziele i święta

B - kursuje codziennie oprócz sobót

b - nie kursuje 31. XII

C - kursuje w soboty, niedziele i
święta

d - nie kursuje 2. V

e - kursuje w okresie wakacji szkol-
nych

F - kursuje w dni robocze od ponie-
działku do piątku

g - nie kursuje 24. XII

H - kursuje w okresie wakacji i ferii
szkolnych

h - nie kursuje w 24. XII i w Wielką
Sobotę

i - kurs sezonowy — szczegóły w in-
formacji

K - kursuje w okresie wakacji i ferii,
w dni robocze 1-5

L - nie kursuje 25-26. XII, 01. I i w
dwa dni świąt Wielkanocy

ł - nie kursuje 2. I

m - nie kursuje 24 i 31. XII

n - nie kursuje 24 i 31. XII oraz w
Wielką Sobotę

N - nie kursuje 25. XII i w pierwszy
dzień Wielkanocy

P - kurs pośpieszny

Q - kursuje 1. XI

R - kursuje w okresie wakacji i ferii,
w dni powszednie 1-6

S - kursuje w dni nauki szkolnej

T - nie kursuje 26. XII i w drugi dzień
Wielkanocy

U - nie kursuje 25. XII, 01. I i w
pierwszy dzień Wielkanocy

V - kurs przyspieszony

W - kursuje od piątku do poniedział-
ku

X - kursuje od soboty do piątku

Y - nie kursuje 26. XII

ó - nie kursuje 12.11, 02.05, 27.05

& - kursuje od czwartku do niedzie-
li ■ OPRAC. IB

CZĘSTOCHOWA DWORZEC PKS: KURSY POSPIESZNE I MIĘDZYNARODOWE

stanowisko nr 13

Aachen Bochum, Krefeld 16.40 (3,6)

Bratysława Cieszyn Trenčin 20.30 (w
czwartki do 30 IX)

Bremerhaven Hamburg Bremen 6.00 (4,7),
14.00 (2,5)

Bruksela Amsterdam, Rotterdam 12.30
(3,5,7)

Cieszyn Katowice Żory 20.30 (Ln)

Eindhoven Amsterdam Rotterdam 16.40
(2,4,5,6)

Heilbronn Frankfurt Stuttgart 16.40
(2,3,5)

Kolonla Dortmund Essen 16.40 (2,5)

Kraków Katowice 9.15 (Li), 14.15 (Lm),
20.15 (Um)

Londyn 16.20 (2,4,5,6)

Łódź Piotrków Tryb. 20.30 (Lm)

Nysa Olesno, Opole 19.55 (U)

Opole Lubliniec 18.20 (Ln)

Paryż Nancy 12.30 (3-5-7)

St. Etienne Dijon, Lyon 13.00 (1,3)

Ulm Monachium, Augsburg 16.40 (2,5,6)

Warszawa 6.40 (Um), 6.50 (m), 7.30 (In), 8.45
(U)

Warszawa Piotrków Tryb. Łódź 9.30 (Li),
15.30 (U)

Wiedeń Cieszyn 20.00 (2,4,7)

Zawadzkie 15.15 (3,6)

Legenda

1 kursuje w poniedziałki

2 kursuje we wtorki

3 kursuje w środy

4 kursuje w czwartki

5 kursuje w piątki

6 kursuje w soboty

7 kursuje w niedziele

L nie kursuje 25 i 26 XII, 1 i Wielkanoc

m nie kursuje 24 i 31 XII

N nie kursuje 25 XII i pierwszy dzień Wielka-
nocy

n nie kursuje 24, 31 XII i w Wielką Sobotę

U nie kursuje 25 XII i 1 i w pierwszy dzień Wiel-
kanocy ■ IB

Odjazdy autobusów dalekobieżnych

z dworca autobusowego w Białym Białej

ANDRYCHÓW stanowisko 2 przez Kęty 11:10L

ANDRYCHÓW s. 15 przez Kozy, Roczyny 4:50F 14:30U 15:50F

ANDRYCHÓW s. 15 przez Kobiernice Centrum, Roczyny 19:50Un 22:30Un

BIELANY s. 5 przez Wilamowice 5:15F 6:10A 11:50F 14:25F 16:15F 22:30Un

BIELANY ZASOLE s. 5 przez Wilamowice 10:50F 14:00F 19:20Fm

BIELSKO-BIAŁA (kursy okrężne): s. 6 przez Bielany Zasole, Harszówki 14:10CU 18:20Un

s. 17 przez Bielowicko, Wieszczęta 4:20F 6:00F 6:30A 8:20U 14:25F 15:30F 18:30Un

s. 4 przez Bierną, Zarzeczcie 10:30F 17:00F

s. 16 przez Grodziec Zagórę, Łazy 5:20F 6:30U 10:10F 12:10A

s. 12 przez Hecznarowice, Harszówki 12:05F 15:45F

s. 18 przez Wieszczęta, Bielowicko 5:20F 6:30U+ 10:30A 12:20U 14:20U 16:30U 20:30Fm

s. 4 przez Wilkowice Górne, Zarzeczcie 5:20F 14:20F

BIENKÓWKA s. 3 przez Wadowice 10:00U

BRENNA BUKOWA s. 12 przez Skoczów 14:30F

BUCKOWICE s. 9 przez Bystrą 6:15S 7:55S 14:00S 15:20S

BUSKO-ZDRÓJ s. 2 przez Kraków 7:25PU 14:25PNn

CHYBIE s. 16 przez Iłownicę 22:30Un

CIESZYN s. 12 przez Jasienicę, Skoczów 5:20A 5:50F 6:10F 6:50A

7:50A 8:35PUA 9:50U 10:50L 11:10A 11:50L 12:50U 14:00F

14:50L 15:50Un 16:20An 16:50L 17:50Ln 18:35PD 18:50Fm

20:20An

CIESZYN s. 12 przez Skoczów 8:20Pd 8:45PN 10:35PN 12:35PL 13:15PN 14:51LV 16:05PL 17:55PNn 19:35PNn 21:35PNn 24:00PNng

dolna płyta 6:35F 7:35A 8:35F 9:35F 10:35F 11:35F 12:35F 13:35F 14:35F 15:35F 16:35L 17:35F 18:35F 19:35Ln

CZERNICHÓW s. 13 przez Kozy, Międzybrodzie Ponikiew 12:00CU 17:00CU 19:30Un

CZERNICHÓW s. 13 przez Kozy, M. Żywieckie 14:30U 15:30U 17:50Un

CZERNICHÓW s. 13 przez Kozy, Międzybrodzie 5:20F 6:15S 6:40U 9:00U 11:40F 12:50F 14:00F 17:00Fm 18:30Fm 20:50Un 22:30Un

DANKOWICE s. 9 przez Bestwinę, Skowronek 5:20F 6:20A 12:00A 14:30U 22:30Un

DANKOWICE s. 9 przez Bestwinę 8:00U 10:10A 16:00U 18:30Un 20:10An

DEBICA s. 2 przez Kraków, Tarnów 6:00PLc 13:00PDQ — nie kursuje od 14.07 do 26.09.

GRODZIEC ZAGÓRA s. 16 przez Biery, Łazy 8:10F 14:30A 15:40F 18:20Fm 20:20Un 22:20Fm

HECZNAROWICE s. 6 przez Bielany Zasole 8:20A 10:10U 12:05 CU 15:45U6 20:10Un

HECZNAROWICE s. 6 przez Harszówkę 6:30F 22:30Un

HECZNAROWICE s. 6 przez Pisarzowice Krzemień 5:25F 14:25F 17:05F

IŁOWNICA s. 17 przez Jasienicę, Landek 5:20F 6:30A 10:10U

12:10F 14:30F 16:00F 18:30An 20:20An

JASTRZĘBIE-ZDRÓJ s. 4 przez Pszczynę 19:39PU

JAWORZE CENTRUM s. 11 przez Jaworze Średnie 5:30F 6:20F 7:10F

9:20F 11:40F 13:30F 15:00F 15:40F 17:10F 19:10Fm

JAWORZE GÓRNE s. 11 przez Jaworze Dolne, Jaworze Centrum

5:30F 6:30U 7:40U 9:00F 9:20CU 10:50U 12:00F 13:30F 14:20U 15:50U 16:40F 17:30Fm 18:40Un

ZA KIEROWNICĄ

Jarosław Byrdy: Z pasażerami jeździ od 1991 r., ale kierowcą bielskiego PKS jest już 21 lat. Wcześniej bowiem prowadził ciężarówkę. Na pytanie o przebieg pracy zawodowej pan Jarosław od razu rozgląda się za nieheblowanym drewnem. Jak dotąd bowiem zawsze bezpiecznie docierał do celu. Najbardziej dramatyczną przygodę w pracy przeżył ostatnio, choć było to na postoju i dotyczyło jego zmiennika. W Rzymie został okradziony wraz ze wszystkimi pieniędzmi, także tymi na powrót całej wycieczki. Wraz ze zmiennikiem poradzili sobie wykorzystując kartę kredytową. Pasażerowie nawet nie spostrzegli, że coś jest nie tak. Jarosław Byrdy kierowcą chciał być od dziecka, przykładu daleko nie musiał szukać, bo jego ojciec, Józef Byrdy, całe życie przepracował w bielskim PKS. Młodszy syn, 12-letni Łukasz też zresztą chce iść w ślady taty i dziadka. ■ ŁU

FOT. LG

20:10Un 21:30CU 22:25Fm

JAWORZE NAŁĘŻE s. 13 przez Jaworze Średnie, Jaworze Centrum

5:00F 6:30F 7:30F 8:00CU 10:00CU 10:30F 12:00CU 12:15F 14:30U 16:00CU 16:10F

18:00CU 18:10Fm 20:00CU 20:20Fm 22:30Fm

KALNA s. 8 przez Buczkowice, Godziszko Kościół 5:10F 6:10A B:10A

10:10A 12:10A 12:40F 14:00F 14:30A 15:00F 16:10A 18:30An

20:10An 22:25An

KALNA s. 8 przez Słotwinę 18:20Un+ 21:20Fa 21:20Un+

KANIÓW KRZYŻ s. 9 przez Bestwinę 5:20F 6:20F 7:40F 9:50A

11:30F 12:50A 14:20F 15:30A 16:50F 18:20An 20:20Fm

22:20An

KATOWICE s. 1 bezpośredni 6:45U 13:00U 16:05U

KATOWICE s. 1 przez Pszczynę 6:15PU67 15:35PU5 18:35PU67

KATOWICE s. 1 przez Mikołów 16:45P67Ui

KĘTY s. 2 przez Kobiernice 12:40F

KĘTY s. 3 przez Kozy, Kęty Podlesie

5:00F 6:10U 6:50F 7:30F 8:00U 8:30F 9:10F 10:20F 11:00F

11:30FE 12:00U 13:20F 13:50F 14:20U 15:10F 15:50CU 16:00F

17:00Fm 18:40Un 19:20Fm 20:20Fm

KOBIERNICE CENT. s. 14 przez Kozy 5:10F 6:20F 7:30F

13:20U6 14:30F 15:20F 17:40F 20:30Fm

KOŁOBRZEG s. 1 przez Katowice, Poznań 19:20Ex <

KONIAKÓW s. 12 przez Skoczów 8:50L 13:50L 19:50Nn

KORBIELÓW s. 1 przez Żywiec 8:35PU67 9:40U 10:45U

18:15PU5

KOSZARAWA s. 1 przez Żywiec 6:20F 14:40F 22:25Fm

KOZY GAJE s. 14 przez Kozy 5:30F 7:50F 9:30F 13:30F 14:00F

14:50F 16:15Fm 16:40F

KOZY GAJE s. 14 przez Kozy Plac Kościelny 6:45S 10:40F

12:50S

KOZY KAMIENIOŁOM s. 15 przez Lipnik, Kozy 4:50F 5:40F 6:50F

8:30A 12:20A 14:20F 15:30F 18:30Fm 20:40Fm 22:20Fm

FOT. LUCJUSZ CYKARSKI

28 Rozkład jazdy

KRAKÓW s. 2 przez Kęty, Wadowice 5:35PL 6:40PL 7:00P 7:25F 8:10PU 8:50PU 10:00PL 10:40PL 11:50PN 12:20P 12:40PN 13:30PU 13:50PNn 15:10Pn 15:50PNn 15:50PtNn 16:50PUn 17:40PN 18:30PNng 19:00Nn 20:00PDw 20:30PNn

KROSNO s. 2 przez Nowy Sącz 9:50PNn

KRYNICA s. 1 przez Nowy Sącz 14:00PNn

LANDEK s. 18 przez Rudzicę 13:20S

LAS s. 1 przez Żywiec 15:10F

LIGOTA s. 14 przez Mazańcowice 5:30S 6:40S 11:30F 13:25F 17:10Fm*

LIMANOWA s. 1 przez Suchą Beskidzką 8:30PU67

LIPOWA PODDZIEL s. 9 przez Buczkowice 4:30F

ŁAŃCUT s. 2 przez Kraków 9:20LV

MIĘDZYBRODZIE PONIKIEW 4 s. 14 przez Kozy, Międzybrodzie 5:35F 6:25U 8:00U 9:55U 12:00F 13:30U 14:30U 15:30U 16:30F 17:30An 18:50Un 21:40Un 22:30Un

MIĘDZYBRODZIE ŻYWIECKIE s. 13 przez Kozy, Międzybrodzie 8:40U 11:00U

MIĘDZYRZECZE s. 15 przez Ligotę, Bronów 5:10F 6:20A 8:20U 10:10A 12:10U 14:30A 15:45F 16:30A 18:30Un 20:20An 22:30Fm

MIĘDZYRZECZE s. 17 przez Wapienicę 5:20F 6:40A 7:40F 8:50U

9:50F 11:30U 12:30F 13:30F 14:30A 15:40F 16:50U 18:30Fm 20:30An 22:30Fm

NOWA WIEŚ s. 3 przez Kety Podlesie, Kety 22:30Fm

NOWY SĄCZ s. 3 przez Wadowice, Rabkę 11:20PL

NYSA s. 3 przez Pszczynę, Racibórz 11:45PL

OSTRÓW WLKP. s. 1 przez Gliwice, Olesno 14:30PLm

OŚWIECIM s. 3 przez Kęty 8:45F 11:20A 13:45 14:30A 16:00L

OŚWIECIM s. 4 przez Wilamowice 4:45F 6:40F 7:50F 9:30 13:00A 15:35Fm 16:35F

OŚWIECIM s. 4 przez Wilamowice, Starą Wieś 10:20AE 11:10L 17:10Um 21:45Fm (tylko do przystanku Oświęcim Muzeum)

PIETRZYKOWICE s. 10 przez Wilkowice Górne, Łodygowice 5:40F 6:40U 7:30F 10:00F 11:40F 12:20U 13:40F 14:30U 15:40F 16:20U 17:20Fm 18:20Un 20:00Fm 21:30Fm

PIETRZYKOWICE s. 10 przez Wilkowice Górne, Zarzeczce 7:30CU 10:00CU 22:30Fm

PISARZ. HARSZÓWKI s. 4 przez Pisarzowice Lekacz 4:15F 5:20F 14:20F

PISARZ. KRZEMIEN s. 6 przez Pisarzowice Lekacz 6:40S 15:20F

PORĄBKĄ KOZUBNIK s. 15 przez Kozy, Porąbkę 5:15F 6:30F 7:30A 7:40U+ 10:20A 12:10F 14:20F 15:50A 17:20Un 20:10Fm 22:20Fm

ZA KIEROWNICĄ

Grzegorz Jakubiec: Pochodzi z pekaesowskiej rodziny: mama, Maria, pracowała w bielskim PKS, jeden z jego synów, Krzysztof, także tutaj prowadzi autobusy. Pan Grzegorz kieruje od 32 lat, od 23 prowadzi autobusy. Już jako dziecko wiedział, że będzie kierowcą. Nigdy nie chciał zmienić pracy, dziś mówi, że na nic innego by się nie zamienił. Dramatyczną chwilę przeżył jeszcze jako kierowca ciężarówki. Przejeżdżał w Pszczynie obok imprezy plenerowej, gdy na łuku drogi poczuł, że hamulce nie działają. Mógł albo wjechać w trzypięciuosobowy tłum, albo wykręcić i wjechać w las, ryzykując śmiertelne uderzenie w drzewo. Wybrał las, na szczęście uderzenie nie okazało się poważne. ■ LU

PRZEMYŚL s. 4 przez Kraków, Rzeszów 7:35PUQ

PSZCZYNA s. 4 przez Czechowice-Dziedz. 20:00PU

RADOM s. 3 przez Katowice, Kielce 10:25PLi

ROCZYNY s. 15 przez Kozy, Czaniec 6:25U 9:40U 11:30U

ROCZYNY s. 15 przez Kozy, Kobiernice Centrum 18:10Fm

ROZTROPICE s. 18 przez Jasienicę, Rudzicę 5:20F 6:40U 8:20A 12:20U 14:30U 16:20U 18:20Un 20:20Un 22:30Fm

RUZCICA PIASKOW. s. 18 przez Wieszczyca 21:30CU 22:30Fm

RYBARZOWICE s. 6 przez Buczkowice 5:20F 6:30U 10:30U 12:20F

13:20A 14:30U 15:40A 16:40U 22:20Fa

RYBARZOWICE s. 5 przez Wilkowice 5:20F 6:20F 8:20A 12:30U 14:20F 15:30F 18:20Un 20:30Un 22:20Un

RYBNIK s. 4 przez Pszczynę 17:18PU 18:25PU67

RYCERKA GÓRNA s. 1 przez Żywiec 7:10U

SKOCZÓW s. 12 przez Jasienicę, Świątoszówkę 4:40F 5:10F 7:20U 8:20F 9:20U 10:20U 11:30A 12:20U 13:20U 14:10F 15:20U 17:20Un 19:10Un 21:20Fm 22:20Fa

SŁOTWINA KUŹNIA s. 9 przez Buczkowice 14:20S

PAMIĘTAJ!

Wchodząc do autobusu zawieramy z przewoźnikiem cywilną umowę o świadczenie usług. To tzw. umowa adhezyjna, a zatem nie mamy możliwości negocjowania jej warunków. Wsiadając do autobusu, kupując i kasując bilet godzimy się więc na to, co proponuje nam przewoźnik. Jego obowiązkiem jest jednak bezpieczne przewiezienie nas z jednego miejsca w drugie.

Jeśli nie wywiąże się z tej umowy, albo wywiąże się nienależycie i w związku z tym poniesiemy szkodę, możemy dochodzić od przewoźnika odszkodowania. Przykład: Mielśmy dotrzeć na czas do Warszawy, aby wykonać konkretną pracę, za którą otrzymalibyśmy zapłatę, na skutek niedojechania na miejsce we wskazanym czasie, praca i zapłata nam przepadła.

Najpierw powinniśmy próbować załatwić sprawę polubownie. Należy więc zwrócić się do przewoźnika, przedstawić sytuację, wskazać dowody i oczekiwać na pozytywne rozpatrzenie naszych roszczeń. Jeśli to nie odniesie skutku, pozostaje nam droga sądowa. ■ MAZ

STRUMIEŃ s. 16 przez Iłownicę, Chybie 16:50U

STRUMIEŃ s. 16 przez Rudzicę, Chybie 5:20F 6:50A 8:50U 11:35U 14:30U 19:20Un

SUCHA BESKIDZKA s. 1 przez Żywiec 12:30U 13:20PUA 16:10Ln 19:00U

SZCZYRK B. KRZYŻ s. 7 przez Buczkowice, Szczyrk 8:50F 12:50F 15:50Un

SZCZYRK BILA s. 7 przez Buczkowice, Szczyrk 5:00F 6:20A 8:00U 10:00U 12:00U 13:00F 14:40U 16:20Un 18:20Un 20:20Un 22:30Fm

SZCZYRK SALMOPOL s. 7 przez Buczkowice, Szczyrk Centrum 5:00F 5:20F 5:50S 6:20U 6:50F 7:20U 7:50F 8:20 9:20U 9:50F 10:20 10:50F 11:20U 11:50F 12:20 13:20U 13:50F 14:20 14:50F 15:20U 16:50 17:20Fm 17:50Un 18:40Un 19:20 20:00Un 21:00Un 21:40Un 22:30Un

SZCZYRK CENTRUM s. 7 8:22P67Ui

TUREK s. 1 przez Katowice, Częstoch., Sieradz 12:00Pi

TWARDORZECZKA s. 9 przez Buczkowice, Kałną 6:20U+ 9:00U+ 11:20U+ 14:30U+ 16:30U+ 19:20U+ 22:30Un+

TWARDORZECZKA s. 9 przez Buczkowice, Słotwinę 4:50F 5:50F 6:40A 8:30F 9:30A 10:40F 11:30A 13:10F 14:40A 15:30F 16:40A 17:30Fm 18:30An 19:30An 22:40An

USTKA s. 1 przez Katowice, Łódź 19:50Pd

WADOWICE s. 2 przez Kęty, Andrychów 7:40A 8:20A 9:10N 10:20N 11:40N 16:20Un 17:30Fm

WAŁBRZYCH s. 4 przez Nysę 13:20PUh

WILAMOWICE s. 5 przez Piszczowice Krzemień 5:15F

WILAMOWICE s. 6 przez Harszówki 6:30CU

WILKOWICE GÓRNE s. 11 przez Wilkowice 4:30F 6:30S 13:10F 15:00S 20:30CUh

WILKOWICE GRANICA s. 11 przez Bystą, Wilkowice Górne 11:00F

WILKOWICE GRANICA s. 11 przez Wilkowice Górne 8:40F

WISŁA s. 12 przez Skoczów 7:30F 7:50Ex+ 9:30F 11:00F 15:35PL 17:05Nn 21:35PtNn

ZAKOPANE s. 1 przez Żywiec, Nowy Targ 6:50PUw 7:50PU 10:46PU 14:13PUh-kurs przez Wadowice 17:00PNh

ZAWOJA POLICZNE s. 1 przez Żywiec, Suchą Beskidzką 8:35U 15:20U

ŻYWIEC s. 1 bezpośredni 7:35PL11 10:05PL 12:40PRn 19:25PU

ŻYWIEC s. 1 przez Wilkowice, Łodygowice 9:10A 10:10F 11:20F 13:00F 13:45L 17:30Ln 21:35PUh-67

ŻYWIEC s. 1 przez Wilkowice Górne, Pietrzykowice 21:20CUh

ZNACZENIA KURSÓW:

A – nie kursuje w niedziele i święta;

FOT. LUCJUSZ CYWARSKI

a – nie kursuje przed dniem wolnym od pracy;
C – kursuje w soboty, niedziele i święta;

c – nie kursuje 27. XII, 02. I, oraz wtorek po św. Wielkanocnych;

D – nie kursuje 24-26.31. XII, 01. I, Wielką Sobotę, 1i2 dz św. Wielkanocnych;

d – kursuje od 26/27.06. do 30/31.08. – kurs nocny!!

E – nie kursuje od 01.07. do 31.08.;

Ex – kurs ekspresowy;

F – kursuje w dni robocze od poniedziałku do piątku;

g – nie kursuje 01. VII do 31. VIII;

i – kursuje od 03. I. do 28. III;

L – nie kursuje 25,26. XII, 01. I, 1i2 dz św. Wielkanocnych;

I – nie kursuje 25-27. XII, 02. I oraz w Wielką Niedz. i Poniedziałek,

ł – nie kursuje 2. I;

m – nie kursuje 24,31. XII;

N – nie kursuje 25. XII, oraz w Wielką Niedzielę

n – nie kursuje 24,31. XII, oraz w Wielką Sobotę;

P – kurs pospieszny;

Q – nie kursuje w Boże Ciało;

R – nie kursuje 25,26. XII, 01. I oraz w Wielką Niedzielę,

S – kursuje w dni nauki szkolnej;

t – kursuje w piątki, niedziele i święta,

U – nie kursuje 25. XII, 01. I, oraz w Wielką Niedzielę;

w – kursuje od piątku do niedzieli;

W – nie kursuje 2. I, oraz we wtorek po św. Wielkanocnych;

V – kurs przyspieszony;

1 – kursuje w poniedziałki;

5 – kursuje w piątki;

6 – kursuje w soboty;

7 – kursuje w niedziele;

+ – kursuje w dni świąteczne;

< – kursuje od 29.08 do 30.09 w poniedziałki, środy i piątki;

> – kursuje od 29.08 do 30.09 w środy, piątki i niedziele. ■ OPRAC. ŁU

CO WOLNO W AUTOBUSIE*

> Podróżny w cenie biletu może zabrać ze sobą bezpłatnie jedną sztukę bagażu o wadze do 20 kg. Każda następna sztuka liczona jest jako nadbagaż, płatny – 7 zł od sztuki. Przewoźnik zastrzega sobie prawo odmowy przewozu bagażu o dużych rozmiarach (wózki dzieciinne, rowery). Na pokład autobusu można zabrać jedynie bagaż podręczny, którego rozmiary pozwalają na umieszczenie go na półkach nad głowami pasażerów.

> Bagaż o wartości przekraczającej 800 złotych powinien być przez pasażera ubezpieczony na jego koszt.

> Każdy podróżny posiadający pełnopłatny bilet może zabrać ze sobą bezpłatnie dziecko do 4 lat, z zastrzeżeniem, że nie korzysta ono z oddzielnego miejsca do siedzenia.

> Dzieciom, które ukończyły 4 lata przysługuje ulga jak młodzieży uczącej się. ■ MAZ

*Takie wymagania stawia pasażerom Polskiekspress.

JAK UNIKNĄĆ CHOROBY LOKOMOCYJNEJ?

- > zawsze siadaj przodem do kierunku jazdy
- > w autobusie i pociągu wybieraj miejsce jak najdalej od osi kół, w samolocie zaś usiądź w okolicy skrzydeł
- > przed wyjazdem zjedz tylko lekki posiłek, nie pij napojów gazowanych
- > w czasie jazdy patrz na horyzont – stabilny punkt w krajobrazie: obserwacja migających drzew czy słupów wzmacnia dolegliwości chorobowe
- > jeśli to możliwe, wybierz pozycję półleżącą, ze stabilnym podparciem głowy
- > wypocznij i wyśpij się przed podróżą
- > gdy wystąpią mdłości, zamknij oczy i głęboko oddychaj, otwórz okno i zaczerpnij świeżego powietrza, nie jedz żadnych stałych pokarmów, najwyżej wypij trochę niegazowanej wody
- > zaopatrz się w torebki foliowe
- > przed podróżą osobom wrażliwym należy podać odpowiednie preparaty. Na rynku farmaceutycznym jest kilka takich środków, m.in. Aviomarin, Diphergan, Avioplant czy Cocculine. Aviomarin można podawać dzieciom dopiero powyżej 5. roku życia. ■

30 Rozkład jazdy

Z KATOWIC W ŚWIAT

Odjazdy autobusów międzynarodowych z dworca przy ul. Piotra Skargi w Katowicach

Aachen

Eurotrans: 15.30 3,6

Masch: 11.25 2,5

Ateny

Orbis Transport: 18.45 3

Bonn

Softysik Reisen: 12.30 2-7

Superpol: 14.00 1,3,5,7

Bartuś: 11.30 1-7

Bormio

Orbis Transport: 16.30 5

Bradford

Orbis Transport: 10.45 2,5,7

Breda

Perfect Tours: 13.00 5

Eurolines: 13.55 1-7

Bremerhaven

PKS Lubliniec: 15.30 2,5

Brindisi

Eurolines: 15.30 2,5,6

Bruksela

Pekaes-Bus: 16.15 2,5,7

Brühl

Sindbad: 14.00 1,2,4,5

Cattolica

Matuszek: 12.00 5

Dubrownik

Matuszek: 12.00 5

Eindhoven

Eurotrans: 15.30 2,5

Freiburg

Orland: 14.55 3,6

Genewa

Orbis Transport: 13.10 2,4,6

Heilbronn

Eurotrans: 15.30 2,5

Heidenheim

Orland: 15.05 3,6

Kolonia

Sindbad: 13.15 5,7

Eurotrans: 15.30 3,6

Adam Reisen: 20.00 1,2,4,6

Lindau

Opolanin: 14.45 1,4

Orland: 14.45 3,6

Lloret de Mar

Matuszek: 5.30 1

Matuszek: 00.00 4,5

Londyn

Atas: 8.30 1,5

Orbis Transport: 10.45 2-7

Bermuda: 12.15 2,5

Pekaes-Bus: 13.00 2-6

Almabus: 13.10 5

Lyon

Intercars: 13.10 2,4,5,6

Orbis Transport: 13.10 2,4,5,6

Madryt

Orbis Transport: 21.00 4,6

Marsylia

Sokół: 13.00 3,5,7

Neapol

Superpol: 16.30 1

Pekaes-Bus: 17.30 3,5,7

Nicea

Intercars: 13.00 3,5,7

Sokół: 13.00 3,5,7

Oslo

Pekaes-Bus: 8.30 2

Almabus: 23.00 1

Paryż

Pekaes-Bus: 16.15 1-7

PKS Stalowa Wola: 13.00 2-7

Orbis Transport: 13.50 1-7

Rzym

Pekaes-Bus: 17.30 1-7

Pekaes-Bus: 16.30 3,5

Intercars: 17.00 2,4,5,6

Stuttgart

Palm: 16.40 5

St. Etienne

Orbis Transport: 13.10 2,4,6

St. Gallen

Alsa: 13.10 2,4,6

St. Jean de Luz

Intercars: 8.45 1,3,5

Turyn

Pekaes-Bus: 17.30 2,3,5,6,7

Ulm

Eurotrans: 15.30 2,5

OBJAŚNIENIA:

- 1 - kursuje w poniedziałek
- 2 - kursuje we wtorek
- 3 - kursuje w środę
- 4 - kursuje w czwartek
- 5 - kursuje w piątek
- 6 - kursuje w sobotę
- 7 - kursuje w niedzielę

PORÓWNANIE CEN BILETÓW NA TRASIE KATOWICE - WARSZAWA

SAMOLOT (50 min.)

LOT, wylot z Pyrzowic - **650 zł**
lot o godz. 12.00 - **340 zł**
(promocja)

AUTOBUS (4 godz.)

Polski Express - **51 zł**
uczniowie i studenci do 26 lat - **30 zł***
osoby, które ukończyły 60 lat - **33 zł***
* zniżka obowiązuje od poniedziałku do czwartku i w soboty

POCIĄG (2,5 godz.)

Inter City „Górnik” I klasa
bilet - **95,25 zł**
miejscówka - **18 zł**
Razem - **113,25 zł**
II klasa
bilet - **63,50 zł**
miejscówka - **18 zł**
Razem - **81,50 zł**

SAMOCÓD (3,5 godz.)

ok. **90 zł***
* przy założeniu spalania 8l/100km

Z KATOWIC DO STOLICY

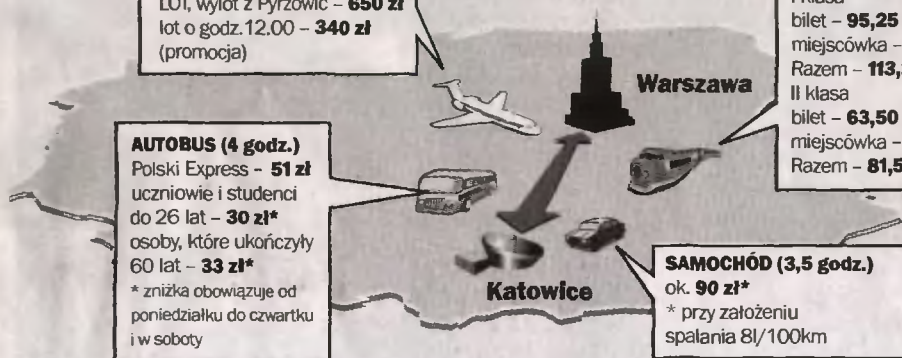
> Pociągi do Warszawy (odjazdy z Katowic)

3.40 P, 6.00 EX, 6.30 IC, 6.50 P, 7.30 IC, 8.30 EX, 11.30 EC, 13.30 EX, 14.55 P, 15.30 EX, 17.30 EC, 18.30 EX, 19.30 EC

> Samoloty do Warszawy (wylot z Pyrzowic)

6.00, 12.00, 17.35, 20.00

> Autobus Polski Express (odjazd z przystanku przy Hotelu Katowice przy al. Korfantego) 7.50, 13.50

BILECIKI DO KONTROLI!

Wsiadając do autobusu lub tramwaju bez ważnego biletu, musimy mieć świadomość, że możemy się natknąć na jednego ze 180 kontrolerów pracujących dla KZK GOP. Każdy z kontrolerów ma legitymację ze zdjęciem. Jej wzór jest dostępny na naklejkach umieszczonych w każdym autobusie – mówi Marek Klimek, główny specjalista ds. informacji i promocji KZK GOP. Złapany gapowicz ma możliwość zapłaty kary na miejscu. Wtedy jest ona mniejsza niż w przypadku mandatu kredytowego. Przed wypisaniem tego ostatniego pasażer musi się wylegitymować. – Problem pojawia się wtedy, gdy gapowicz nie

chce zapłacić, a nie ma przy sobie dokumentów lub nie chce ich pokazać. Kontroler nie może użyć wobec pasażera siły fizycznej, ale może mu uniemożliwić opuszczenie autobusu, nakazując kierowcy zablokowanie drzwi – tłumaczy Marek Klimek. – Gapowicz jest wtedy dowożony do najbliższej jednostki policji, a to wiąże się już z dodatkowymi kosztami za opóźnienie autobusu – dodaje. By uniknąć nieporozumień, bilet należy skasować zaraz po wejściu do autobusu, jeszcze przed zajęciem miejsca siedzącego. W przeciwnym razie nie pomogą tłumaczenia, że mamy bilet i właśnie zamierzaliśmy go skasować. ■ IC

RYSLIN: BOGDAN TOMZA

AKADEMIA EKONOMICZNA
IM. KAROLA ADAMIECKIEGO W KATOWICACH

KOLEGIUM ZARZĄDZANIA
zaprasza na
studia podyplomowe

⇒ biznesowe

- HARZBURG KOLLEG - KATOWICE (studia menedżerskie)
- Zarządzanie finansami przedsiębiorstw
- Strategia podatkowa
- Zarządzanie sprzedażą na rynkach krajowych i międzynarodowych
- Zarządzanie zasobami ludzkimi
- Zarządzanie nieruchomościami
- Zarządzanie środowiskiem
- Samorząd terytorialny w kontaktach europejskich
- Audyt systemów informatycznych
- Działanie banków uniwersalnych
- Polityka kredytowa banku spółdzielczego w warunkach integracji z Unią Europejską
- Handel zagraniczny
- Prognozowanie w przedsiębiorstwie
- Menedżer jakości
- Egzekucja administracyjna
- Ubezpieczenia gospodarcze
- Ubezpieczenia zdrowotne

**Niepowtarzalna
szansa na zdobycie
dodatkowych kwalifikacji!**

... i inne atrakcyjne kierunki (w tym na indywidualne zlecenia firm)!

⇒ oświatowe

- Edukacja europejska
- Ekonomia w szkole
- Pedagogika stosowana
- Szkolny doradca zawodowy

KOLEGIUM ZARZĄDZANIA AE w Katowicach
40-287 Katowice, ul. 1 Maja 47
tel. (0-32) 257 73 93, 257 71 01, fax: (0-32) 257 73 94

www.ae.katowice.pl/kz

W autobusie siedzi babcia. Na przystanku wsiada skin, babcia widząc go ustępuje mu miejsca:

- Siadaj biedaku, nie dość, że po chemioterapii, to jeszcze w butach ortopedycznych.

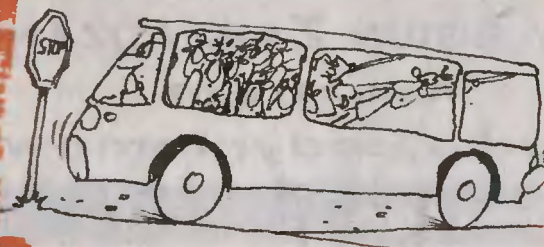
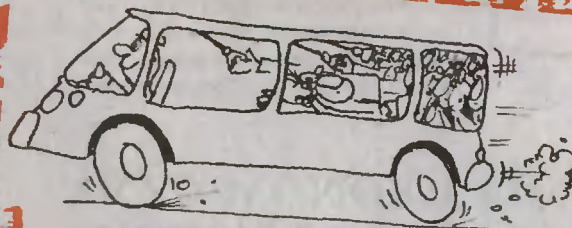
Wsiada baba do autobusu i pyta się kierowcy:

- Panie, a jaki to autobus?
- Czerwony.
- No, ale dokąd?
- Do połowy, dalej są szyby

WARTO WIEDZIEĆ:

- > osoby, które ukończyły 70 lat, mogą jeździć autobusami i tramwajami bezpłatnie
- > do autobusu nie można wsiadać w rolkach lub wrotkach na nogach
- > w autobusach obowiązuje zakaz picia alkoholu i palenia
- > brak możliwości kupna biletu u kierowcy nie zwalnia pasażera od odpowiedzialności za jazdę na gapę
- > na imiennym bilecie okresowym wpisuj pełne imię i nazwisko, w przypadku tylko pierwszej litery imienia już grozi mandat
- > w przypadku ukarania za jazdę bez ważnego biletu odwołania można składać w ciągu 7 dni (później nie są rozpatrywane)
- > nabywca imiennego biletu okresowego, który nie posiadał go w czasie kontroli, może uzyskać anulowanie kary, o ile zgłosi się z biletem (zakupionym przed kontrolą biletową) do KZK GOP w ciągu trzech dni od daty wystawienia protokołu-wezwania
- > osoba, która korzystała z przejazdu bezpłatnego lub ulgowego i w trakcie kontroli nie posiadała dokumentu uprawniającego ją do takiego przejazdu, może uzyskać anulowanie kary, jeśli w ciągu trzech dni przedstawi dokument uprawniający do ulgi
- > za anulowanie kary pobierana jest opłata manipulacyjna w wysokości 10 zł
- > bilet okresowy można zwrócić najpóźniej do 5. dnia miesiąca jego obowiązywania, zwrot przyjmuje kolektura, która sprzedała bilet, potrąca wtedy opłatę manipulacyjną w wysokości 20 procent ceny biletu. ■ **OPRAC. IC**

Dotyczy linii KZK GOP

W autobusie podczas tłoku:

- Co się pan tak pchasz na chłama?
- A bo to człowiek widzi na kogo się pcha...

CENY BILETÓW KOMUNIKACYJNEGO ZWIĄZKU KOMUNALNEGO GOP

Opis biletu	Normalny	Ulgowy	Opis biletu	Normalny	Ulgowy
Bilety jednorazowe w granicach jednej gminy	2,30 zł	1,15 zł	SC Upoważnia do przejazdu wszystkimi liniami autobusowymi lub wyłącznie tramwajowymi na terenie całej sieci	86 zł	43 zł
w granicach dwóch gmin	2,80 zł	1,40 zł	Bilety kwartalne Imienne: uprawniający do przejazdu na terenie dwóch i więcej miast (gmin)	234 zł	117 zł
w granicach trzech lub więcej gmin	3,30 zł	1,65 zł	uprawniający do przejazdu na terenie jednego miasta (gminy)	196 zł	98 zł
bilet kupowany u kierowcy	3,50 zł	-	Bilety autobusowo-tramwajowe na okaziciela: 1-dniowy	12 zł	6 zł
Bilety Imienne miesięczne: SM, A-T Upoważnia do przejazdu wszystkimi liniami autobusowymi i tramwajowymi na terenie jednego wybranego miasta (gminy)	76 zł	38 zł	2-dniowy	18 zł	9 zł
SC/A-T Upoważnia do przejazdu wszystkimi liniami autobusowymi i tramwajowymi na terenie całej sieci	90 zł	45 zł	5-dniowy	28 zł	14 zł
SM Upoważnia do przejazdu wszystkimi liniami autobusowymi lub wyłącznie tramwajowymi na terenie jednego wybranego miasta (gminy)	72 zł	36 zł	7-dniowy	32 zł	16 zł
			14-dniowy	54 zł	-
			miesięczny	104 zł	-

Kara za przejazd bez ważnego biletu:
90 zł (do 7 dni — 60 zł, na miejscu — 50 zł)

ZA KIEROWNICĄ

Zbigniew Buras (na zdjęciu na okładce) ma 34 lata. Od ośmiu lat kieruje autobusami na różnych liniach. Swoją pracę poleca każdemu, kto lubi poznać nowych ludzi i jest ciekawy świata. Porównuje ją do ciągłego zwiedzania, gdyż pozwala mu na obserwację wszystkiego, co się dzieje na jego trasie. Pan Zbyszek bardzo lubi porozmawiać z pasażerami podczas postojów. W ten sposób nawiązał już wiele znajomości.

To co ceni w swoim zawodzie to stałe zarobki umożliwiające utrzymanie rodziny.

Zbigniew Buras najgorzej czuje się w piątki i soboty wieczorem, kiedy młodzi ludzie jeżdżą na dyskoteki. Zachowują się czasem okropnie i kierowca ubolewa nad tym, że często nie może im nawet zwrócić uwagi na palenie papierosów, czy picie piwa w autobusie.

Swoją wolną czas poświęca rodzinie: żonie i córce. Twierdzi, że nie może się nacieszyć ich towarzystwem. Fascynuje się modelarstwem. ■ MD

Business Consulting Sp. z o.o.

BC
AGENCJA
REKLAMOWA

skuteczne kampanie reklamowe

strategie, kreacja

projektowanie graficzne

planowanie i zakup mediów

prasa, radio, TV, internet

poligrafia reklamowa

40-040 Katowice, ul. Konckiego 2, tel. 32/ 251 65 99, 251 25 27, fax 32/ 251 65 99

e-mail: buscon@buscon.com.pl, www.buscon.com.pl

M
MEDIA
MIEJSKIE

- reklama na tramwajach
- reklama na autobusach
- reklama na citylightach
- reklama na billboardach
- wydruki wielkoformatowe

e-mail: katowice@mediamiejskie.pl, www.2media.pl

Prawo jazdy

**Wszystko o prawach jazdy
Jak wybrać dobrą szkołę
Testy, które sprawiają
kłopoty kursantom
Egzaminacyjna
rewolucja w 2006 roku**

**A ponadto:
Punkty karne
Taryfikator mandatów
Test opon zimowych**

Poprosiliśmy Krzysztofa Hołowczyca,
znanego rajdowca, aby wymienił

Grzechy polskich kierowców

1. Nadużywanie alkoholu
2. Brak życzliwości
3. Roztrzepanie
4. Niedouczenie
5. Spóźnione ruszanie
6. Wymuszanie pierwszeństwa
7. Zjazd na czerwonym świetle

**ZA TYDZIEŃ: PORADNIK
EMERYTURA
III FILAR**

Sprawdź, czy potrafisz

1. W tej sytuacji kierujący pojazdem może:

- A - skręcić w lewo na skrzyżowaniu
- B - zawrócić na skrzyżowaniu
- C - skręcić w prawo na skrzyżowaniu

2. W tej sytuacji kierujący pojazdem jest uprzedzony o:

- A - miejscu, w którym rozpoczyna się ruch dwukierunkowy
- B - zwężonym odcinku jezdni
- C - obowiązku zatrzymania się przed mostem

3. W tej sytuacji kierujący samochodem osobowym:

- A - może wjechać na most, gdyż jest możliwy jednoczesny przejazd obu pojazdów
- B - powinien zatrzymać się przed mostem
- C - jest uprzedzony o zwężonym odcinku jezdni

4. W tej sytuacji pojazdy stojące na chodniku:

- A - powinny być ustawione przy krawędzi jezdni
- B - mogą pozostać w tym miejscu przez dowolny czas
- C - mogą pozostać w tym miejscu nie dłużej niż 5 minut

5. W tej sytuacji zabronione jest zatrzymanie pojazdu na:

- A - chodniku - za tym znakiem
- B - chodniku - przed tym znakiem
- C - jezdni - przed tym znakiem

6. Za tym znakiem zabrania się, na wszystkich drogach w określonej strefie:

- A - zatrzymania pojazdu na jezdni lub chodniku
- B - postoju pojazdu na jezdni
- C - postoju pojazdu na chodniku

7. W tej sytuacji prawidłowo zaparkowany jest pojazd:

- A - 1
- B - 2
- C - 3

8. W tej sytuacji skręcanie w lewo jest dozwolone z pasa ruchu:

- A - 1
- B - 2
- C - 3

9. Sygnał ten oznacza:

- A - zakaz wjazdu za sygnalizator, chyba że pojazd nie może być zatrzymany przed nim bez gwałtownego hamowania
- B - zezwolenie na wjazd za sygnalizator
- C - za chwilę zapali się sygnał czerwony

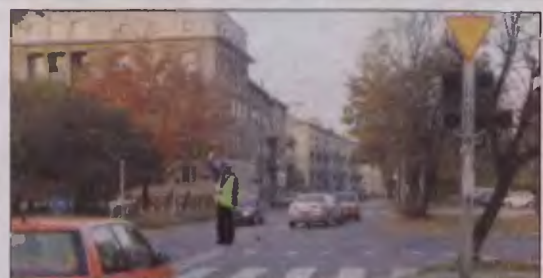
10. Po tym sygnale zapali się sygnał:

- A - czerwony
- B - żółty
- C - zielony

11. Ten mlgający sygnał:

- A - oznacza, że za chwilę zapali się sygnał czerwony
- B - ostrzega o niebezpieczeństwie
- C - zabrania wjazdu za sygnalizator, chyba że pojazd nie może być zatrzymany przed nim bez gwałtownego hamowania

12. Taka postawa kierującego ruchem oznacza:

- A - mającą nastąpić zmianę dotychczas nadawanego sygnału
- B - zezwolenie na skręcanie w prawo
- C - zakaz wjazdu na skrzyżowanie

Kategorie, czyli co komu potrzebne

W Polsce można otrzymać prawo jazdy wielu kategorii. Kierowcy jeżdżący wyłącznie osobowymi autami na własny użytek potrzebują dokumentu z literką B. Kierowcy autobusów muszą zdobyć inne prawo jazdy.

A – uprawnia do kierowania motocyklem

A1 – uprawnia do kierowania motocyklem o pojemności skokowej silnika nie przekraczającej 125cm³ i mocy nie przekraczającej 11 kW

B – uprawnia do kierowania:

a) pojazdem samochodowym o dopuszczalnej masie całkowitej nie przekraczającej 3,5 t, z wyjątkiem autobusu lub motocykla
b) pojazdem, o którym mowa w pkt. a, z przyczepą o dopuszczalnej masie całkowitej nie przekraczającej masy własnej pojazdu ciągnącego, o ile łączna dopuszczalna masa całkowita zespołu tych pojazdów nie przekracza 3,5 t

c) ciągnikiem rolniczym lub pojazdem wolnobieżnym

B1 – uprawnia do kierowania trójkołowym lub czterokołowym pojazdem samochodowym o masie własnej nie przekraczającej 550 kg, z wyjątkiem motocykla

C – uprawnia do kierowania pojazdem samochodowym o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t, z wyjątkiem autobusu, a także ciągnikiem rolniczym lub pojazdem wolnobieżnym

C1 – uprawnia do kierowania pojazdem samochodowym o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t i nie przekraczającej 7,5 t, z wyjątkiem autobusu, a także ciągnikiem rolniczym lub pojazdem wolnobieżnym

D – uprawnia do kierowania autobusem, ciągnikiem rolniczym lub pojazdem wolnobieżnym

D1 – uprawnia do kierowania autobusem przeznaczonym konstrukcyjnie do przewozu nie więcej niż 17 osób łącznie z kierowcą, a także ciągnikiem rolniczym lub pojazdem wolnobieżnym

T – uprawnia do kierowania ciągnikiem rolniczym z przyczepą (przyczepami) lub pojazdem wolnobieżnym

B+E, C+E lub D+E – uprawnia do kierowania pojazdem określonym odpowiednio w kategorii B, C lub D, łącznie z przyczepą

C1+E – uprawnia do kierowania zespołem pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej nie przekraczającej 12 t, składającym się z pojazdu ciągnącego określonego w kategorii C1 i przyczepy o dopusz-

KIEDY WYMIENIĆ PRAWO JAZDY?

mija 30 czerwca 2006 r. Z kolei prawa jazdy wydane na blankietach papierowych po dniu 1 lipca 1999 r. należy wymienić do dnia 30 czerwca 2006 r. Termin oczekiwania na nowe prawo wynosi 30 dni. Czasami dokument wydawany jest szybciej, ale raczej nie warto czekać ze złożeniem wniosku do ostatniej chwili.

– Kierowca, który nie wymieni starego prawa jazdy we wskazanym terminie, nie będzie mógł się nim posługiwać, ponieważ straci ono ważność. Do momentu wydania nowego dokumentu nie będzie mógł prowadzić pojazdu na podstawie starego, nieważnego już, prawa jazdy – podkreśla Justyna Bracha z Biura Komunikacji Społecznej Ministerstwa Infrastruktury. Po wymianie kierowca otrzyma nowe, unijne prawo jazdy. Ciekawostką jest fakt, że na tej samej stronie dokumentu znajdują się dwa zdjęcia kierowcy. Jedno kolorowe, drugie czarno-białe i nieco mniejsze.

– To forma zabezpieczenia przed podrobieniem. Małe zdjęcie jest nadrukowywane bezpośrednio na papierze prawa jazdy, czyli bez tła. Powoduje to bardzo poważne utrudnienie dla osoby chcącej podrobić takie prawo jazdy – tłumaczy Justyna Bracha. ■ IC

czalnej masie całkowitej nie przekraczającej masy własnej pojazdu ciągnącego

D1+E – uprawnia do kierowania zespołem pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej nie przekraczającej 12 t, składającym się z pojazdu ciągnącego określonego w kategorii D1 i przyczepy o dopuszczalnej masie całkowitej nie przekraczającej masy własnej pojazdu ciągnącego. ■ OPRAC. IC

Kierowcy muszą pamiętać o terminach wymiany starych praw jazdy. Kto nie zdąży na czas, nie będzie mógł prowadzić samochodu.

Do końca 2004 roku należy wymienić prawa jazdy wydane w okresie od 1 stycznia 1984 r. do 30 kwietnia 1993 r. Termin wymiany dokumentów wydanych w okresie od 1 maja 1993 r. do 30 czerwca 1999 r.

WIEK WYMAGANY PRZY DANEJ KATEGORII PRAWA JAZDY:

16 lat – dla kategorii A1, B1 lub T

18 lat – dla kategorii A, B, B+E, C, C+E, C1 lub C1+E

21 lat – dla kategorii D, D+E, D1 lub D1+E, z tym, że wymagany wiek do uzyskania prawa jazdy kategorii D lub D1 przez żołnierza zasadniczej

służby wojskowej posiadającego prawo jazdy kategorii B wynosi 19 lat.

Osoba, która nie ukończyła 18 lat, może uzyskać prawo jazdy kategorii A1, B1 lub T z pisemną zgodą rodziców lub opiekunów. ■

Egzaminacyjna rewolucja

W roku 2006 mogą zmienić się zasady zdobywania prawa jazdy. Większy nacisk będzie położony na praktyczną umiejętność jazdy w ruchu, nie tylko miejskim. Większym rygorom będą także poddani młodzi kierowcy. Rząd ma nadzieję, że pozwoli to zwiększyć stopień bezpieczeństwa na naszych drogach.

Zdrowie nie tylko fizyczne

Do obowiązujących obecnie badań lekarskich ustawodawcy chcą poszerzyć badania zdrowotne i dodać obowiązkowe badania psychologiczne. Kandydat na kierowcę miałby do wypełnienia specjalną ankietę, w której odpowiadałby m.in. na pytania dotyczące przebytych schorzeń. Kopia ankiety byłaby przechowywana w starostwie, a zatajenie w niej jakichkolwiek informacji podlegałoby odpowiedzialności karnej, tak jak składanie fałszywych zeznań. Wszelkie zmiany, także pod odpowiedzialnością karą trzeba będzie zgłaszać. Kierowca, który skłamie w ankiecie, będzie podlegał wyższej karze, gdyby spowodował wypadek śmiertelny.

Jazda zamiast pisania

Planowane zmiany miałyby położyć większy nacisk na szkolenie praktyczne. Szkolenie, tak jak teraz kończyłoby się egzaminem wewnętrznym, ale oblanie go wiązałoby się z koniecznością zaliczenia dodatkowych szkoleń przed kolejną próbą. Podczas egzaminu komputer podsuwałby pytania jednokrotnego wyboru, czyli z jedną poprawną odpowiedzią. Teraz w niektórych przypadkach możliwa jest więcej niż jedna poprawna odpowiedź i trzeba zaznaczyć wszystkie.

Egzamin na filmie

Plac manewrowy byłby zminimalizowany do podstawowych manewrów, pokazujących czy zdający radzi sobie z samochodem. Jazda zostałaby poszerzona o odcinek poza terenem zabudowanym, która miała by pokazać czy kierowca radzi sobie z większymi prędkościami. Żeby zmniejszyć zagrożenie manipulowania egzaminem (zdawaniem przez niewyszkolonych łapówkarzy, ale i obławianie dobrze jadących, by łapówkę wymusić) i umożliwić rozpatrzenie odwołania egzaminowanego, nie zgadzającego się z niekorzystnym wynikiem, przebieg egzaminu byłby rejestrowany przez kamery. Egzaminator musiałby omawiać z oblanym przez siebie kandydatem na kierowcę przebieg egzaminu, wskazać mu jego błędy i elementy, nad którymi jeszcze trzeba popracować. Oprócz kamery, egzamin, na wniosek egzaminowanego, obserwowałby także szkolący go instruktor. ■ PIM

GDZIE SIĘ UCZYĆ?

Fachowy kurs nauki jazdy o kluczowa kwestia przed przyszłym egzaminem. Na co zwracać uwagę, wybierając ośrodek szkolenia, radzą pracownicy Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Katowicach.

> Informacje dotyczące ośrodków szkolenia kierowców można uzyskać w starostwie powiatowym lub urzędzie miasta, właściwym ze względu na twoje miejsce zamieszkania. Urzędy te prowadzą ewidencje oraz sprawują nadzór nad instruktorami i ośrodkami szkolenia.

> Dowiedz się, jakim placem manewrowym dysponuje wybrany ośrodek i gdzie jest on położony.

> Zwróć uwagę na bazę samochodową. Samochody, którymi będziesz się uczyć jeździć nie powinny być takie, jakby miały za chwilę „wyznać ducha”.

> Zapytaj o warunki lokalowe i materiały dydaktyczne, jakimi ośrodek dysponuje.

> Przy wyborze ośrodka nie kieruj się wyłącznie ceną kursu! Najczęściej niska cena kursu oznacza niską jakość szkolenia!

> Pamiętaj! Godziny zajęć teoretycznych równają się 45 minutom, a zajęć praktycznych 60 minutom! Nie pozwól, aby instruktor skracal czas trwania zajęć, szczególnie praktycznych.

■ OPRAC. IC

Stres za kółkiem

Rozmowa z **Januszem Kuwakem**, egzaminatorem nadzorującym w Wojewódzkim Ośrodku Ruchu Drogowego w Katowicach

Z czym mają największy problem osoby zdające egzamin na prawo jazdy?

Bez wątpienia z opanowaniem nerwów. Egzamin to w pewnym sensie występowanie na scenie. W pobliżu stoją inni zdający, znajomi. Nie każdy lubi być obserwowanym. Wszyscy dookoła mówią o stresie i przez to dodatkowo go potęgują. A odpowiedź na pytanie, który egzamin jest najtrudniejszy,

jest przecież zawsze ta sama. Ten najbliższy. **Od maja tego roku częścią egzaminu praktycznego jest hamowanie awaryjne. Jak radzą sobie z tym przyszli kierowcy?**

Niektórzy z nich nawet nie wiedzą, że takiego manewru mieli się uczyć na kursie. Są instruktorzy, którzy wspominają, że ten element istnieje, ale nie uczą go, bo szkoda im opon, klocków hamulcowych i silnika.

To znaczy, że ośrodki nauki jazdy nie przygotowują dobrze do egzaminu?

Wszystko zależy od nauczyciela. Niektórzy ze zdających mają nawet problemy z określeniem przybliżonych gabarytów auta, uruchomieniem silnika czy włączeniem świateł. Nie wiedzą, co to jest i do czego służy obrotomierz. **Policjanci twierdzą, że przyszli kierowcy powinni spędzać więcej czasu na drodze, a mniej na placu manewrowym.**

To prawda. Wszystkie manewry wykonywane na placu manewrowym można ćwiczyć w czasie jazdy po mieście. Plac manewrowy to sztuczne warunki, z którymi przyszły kierowca już nigdy później się nie spotka. Są sytuacje, gdy ktoś potrafi idealnie zaparkować samochód między pałoczkami, ale między innymi autami ma już problemy. Póki co obowiązują jednak takie a nie inne przepisy i musimy się do nich stosować.

ROZMAWIAŁ IGOR CIEŚLIŃSKI

Janusz Kuwak

Cenzurka dla szkół

Pierwszy w Polsce rating ośrodków szkolenia kierowców opracował Instytut Winfor ze Szczecina. Przypomina on podobne opracowania przygotowywane dla banków, firm czy nawet miast.

Udział w ratingu jest dobrowolny. Oceniane są m.in. liczba kursantów, którzy pozytywnie zaliczają egzamin państwowy, ilość osób w grupie wykładowej, liczba stanowisk komputerowych, dostęp do Internetu, dodatkowe oferty w cenie kursu czy baza dydaktyczna. Przy każdym kryterium przy-

znawana jest określona liczba punktów. W sumie można ich uzyskać 600. Na podstawie uzyskanej punktacji każda ze szkół zostaje zakwalifikowana do jednej z dziesięciu kategorii.

Odpowiednia ilość punktów to jednak dopiero połowa sukcesu. Oprócz punktacji pod uwagę brane są również obowiązkowe wymagania dla danej kategorii. Szkoła może uzyskać liczbę zapewniającą jej wysokie miejsce, ale nie uzyska go, jeśli nie spełni któregoś z warunków określonych dla danej kategorii. ■ IC

FOT. JEW. KUSZ

WYNIKI SZKÓŁ Z WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO, KTÓRE DO TEJ PORY WZIĘŁY UDZIAŁ W RATINGU:

Nazwa	Miasto	Uzyskana kategoria
„J. B.” Ośrodek Kształcenia Kierowców Józef Błaszczyk	Kalety	AAB
Akademia Bezpiecznej Jazdy „Lanette” Zbigniew Łacisz	Gliwice	AAB
Babska Szkoła Prawa Jazdy Małgorzata Mandryk	Gliwice	BBB
C. E. Z. „CARGO”	Jaworzno	BBB
F. H. U. Ośrodek Szkolenia Kierowców SYSTEM-A Artur Puchyrski	Jastrzębie Zdrój	BBB
Gomar	Sosnowiec	BBB
Jurańskie Centrum Edukacji „START”	Zawiercie	BBB
MATRIX	Siemianowice Śląskie	BBB
MOTO-CAR II Rafał Stanek	Jaworzno	CCD
OSK „SILESIA”	Katowice	CCC
OSK Z. Rzewucki	Zabrze	BBB
Ośrodek Szkolenia Kandydatów na Kierowców Tomasz Miot	Mysłowice	BBC
Ośrodek Szkolenia Kierowców	Gliwice	ABB
Ośrodek Szkolenia Kierowców „KAROLINA” Marek Partyka	Rybnik	BBC
Ośrodek Szkolenia Kierowców „PROGRESS” s. c. — Adam Michalik	Bobrowniki	CCC
Ośrodek Szkolenia Kierowców „ROMA” Dariusz Garstkowiak	Bytom	CCC
Ośrodek Szkolenia Kierowców „U NOWAKA” Jarosław Nowak	Radzionków	AAB
Ośrodek Szkolenia Kierowców „ADAM”	Będzin	CDD
Ośrodek Szkolenia Kierowców DOBRA SZKOŁA LOK	Gliwice	BBB
Ośrodek Szkolenia Kierowców Jerzy Kowalski	Częstochowa	BBB
Ośrodek Szkolenia Kierowców Klaudiusz Kandzia	Kalety	ABB
Ośrodek Szkolenia Kierowców Krzysztof Gajda	Mszana	BBB
Ośrodek Szkolenia Kierowców Zbigniew Myśliwy	Jastrzębie Zdrój	AAB
Ośrodek Szkolenia Motorowego dla Kandydatów na Kierowców Kat. B „AUTO-KURS” Piotr Pluskowski	Cieszyn	BBB
Polski Związek Motorowy F. U. H. Andrzej Kozak	Wodzisław Śląski	BBB
Szkoła Kierowców Janusza Orońskiego	Bytom	BBC
Zakład Doskonalenia Zawodowego	Katowice	BBB

Pełne wyniki ratingu dostępne są na stronie internetowej www.prawojazdy.com.pl. Tam też kursanci mogą przedstawiać swoje opinie na temat danego ośrodka, a szkoły mogą zgłaszać chęć uczestniczenia w ratingu.

Warunki, jakie musi spełnić szkoła, by uzyskać daną kategorię:

1. Szkolenie na wszystkie kategorie
2. Dostęp do Internetu w ośrodku
3. Organizowanie lub udział w akcjach społecznych na rzecz BRD
4. Własny adres e-mail
5. Własna strona internetowa
6. Zdawalność powyżej 40 procent wg danych WORD
7. Własna sala wykładowa do wyłącznej dyspozycji ośrodka
8. Stanowiska komputerowe do teoretycznego egzaminu wewnętrznego
9. Korzystanie z multimedialnych pomocy dydaktycznych do prowadzenia wykładów
10. Umożliwianie kursantom zaopatrzenia się w oryginalne multimedialne pomoce dydaktyczne
11. Umożliwianie uczestnikom kursu zaopatrzenia się w podręczniki i inne drukowane pomoce dydaktyczne
12. Plac manewrowy (z wyposażeniem) do wyłącznej dyspozycji ośrodka ■

Ranking (patrz tabela poniżej)

Krzysztof Myćka z Katowic, 22 lata: Teorię zdałem za drugim razem. Musiałem dużo czytać. Odpowiadanie na pytania na komputerze nie jest skomplikowane. Największy stres to wciśnięcie klawisza z napisem „KO-NIEC”. Wiadomo, że za chwilę się okaże jak poszedł egzamin. Ta chwila czekania jest najgorsza. Na placu manewrowym miałem największy problem z jazdą po łuku. Ale jak się dużo jeździ autem, to ze wszystkim można sobie poradzić. ■ NOT. IC

CZY TRUDNO ZDAĆ?

Odsetek osób, które w 2003 r. pozytywnie zaliczyły egzamin na prawo jazdy w Wojewódzkim Ośrodku Ruchu Drogowego w Katowicach

* wiek do 30 lat	egz. praktyczny - 35,1 procent
* wiek powyżej 30 lat	egz. teoretyczny - 75,2 procent
egz. praktyczny - 36,4 procent	egz. teoretyczny - 72,2 procent
*ogólnie	egz. praktyczny - 35,3 procent

NA CZYM OBLEWAJĄ?

Błędy najczęściej popełniane przez zdających, według egzaminatorów WORD:

Część teoretyczna:

- * pytania dotyczące pierwszeństwa na skrzyżowaniach, przez które przejeżdżają tramwaje
- * droga hamowania samochodu
- * prędkości dopuszczalne w danych warunkach
- * pomoc przedlekarska

Część praktyczna:

- * nieprawidłowe wyprzedzanie – zdający nie wiedzą, czy w danej chwili mogą wyprzedzić, czy nie, zbyt długo zwlekają z wykonaniem manewru
- * nieprawidłowa zmiana pasa ruchu – zdający często nie potrafią ocenić należytej odległości, prędkości, z jaką porusza się inny pojazd, stąd też częste wymuszenia
- * brak dynamiczności jazdy – zdający poruszają się z prędkością 20-40 km/godz., gdy zdecydowali się na szybszą jazdę, często gubią się, zapominają o kierunkowskazach, znakach
- * jazda zbyt blisko osi jezdni ■ OPRAC. IC

Znaczenie kategorii:

AAA-ABB – oznacza wysoki poziom szkolenia. Są to ośrodki, które mogą poszczycić się ponad 40-procentową zdawalnością swoich kursantów podczas egzaminu państwowego, biorą czynny udział w akcjach na rzecz poprawy BRD, mają dobrze wyposażone sale wykładowe i plac manewrowy. Dbają też o wyposażenie kursantów w pomoce naukowe. Szkoły te stawiają na nowoczesność nie tylko w szkoleniu, ale i zarządzaniu ośrodkiem. Posiadają własną stronę internetową i adres e-mail.

BBB-BCC – oznacza dobry poziom szkolenia. Te szkoły różnią się od innych tym, że w szczególny sposób traktują sprawę wyposażenia kursantów w nowoczesne pomoce dydaktyczne w procesie nauki. Jednocześnie same korzystają z dobrych pomocy naukowych przy prowadzeniu wykładów. Prowadzą rzetelną, zgodną z przepisami naukę prawa jazdy. Posiadają własną salę wykładową oraz komputerowe stanowiska do przeprowadzania egzaminów wewnętrznych. W takiej szkole widać, że dla właściciela istotna jest jakość szkolenia.

CCC-CDD – oznacza podstawowy poziom szkolenia. Wybierając taką szkołę mamy pewność, że posiada własny plac manewrowy i ułatwia kursantom dostęp do pomocy naukowych. Spełnione jest minimum w kwestii jakości szkolenia.

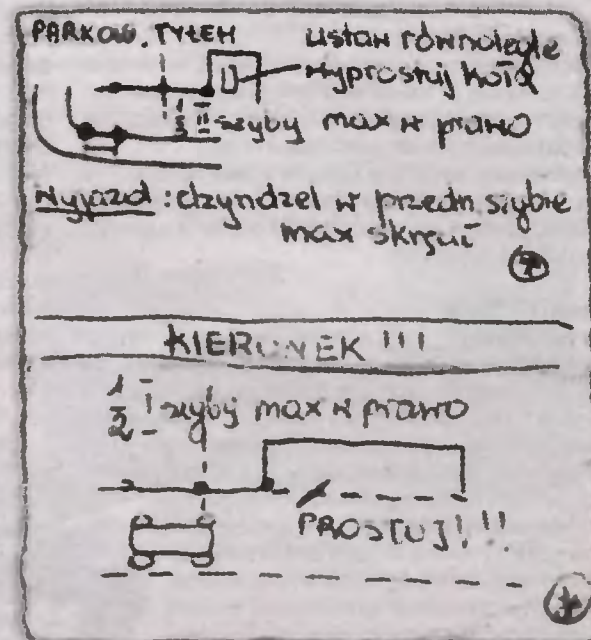
DDD – oznacza poziom wyjściowy do polepszenia jakości szkolenia. Wybierając taką szkołę trzeba sobie zdawać sprawę, że może być to firma działająca w przysłowiowej teczce wożonej w bagażniku. ■

Minimalna liczba punktów w danej kategorii

AAA – 480	BCC – 360
AAB – 450	CCC – 340
ABB – 420	CCD – 320
BBB – 400	CDD – 300
BBC – 380	DDD – poniżej 300

RANKING SZKÓŁ PRAW JAZDY

	AAA	AAB	ABB	BBB	BBC	BCC	CCC	CCD	CDD	DDD
1	•									
2	•									
3	•	•	•							
4	•	•	•							
5	•	•	•							
6	•	•	•							
7	•	•	•	•	•	•				
8	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
9	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
10	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
11	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
12	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•

„Nowatorskie” sposoby nauki parkowania. Ta ściągą znaleziona została przy jednym z kursantów.

Uważaj jak jeździsz

NIEPRAWIDŁOWE ZACHOWANIE SIĘ KIERUJĄCYCH WOBEC PIESZYCH, omijanie pojazdu, który jechał w tym samym kierunku, lecz zatrzymał się w celu ustąpienia pierwszeństwa pieszym

10 punktów karnych, do 500 zł mandatu

Wyprzedzanie na przejściach dla pieszych i bezpośrednio przed nimi

9 punktów karnych, do 500 zł mandatu

> Nieustąpienie pierwszeństwa pieszemu znajdującemu się na oznakowanym przejściu

8 punktów karnych, do 500 zł mandatu

> Nieustąpienie pierwszeństwa przez kierującego pojazdem, który skręca w drogę poprzeczną, pieszemu przechodzącemu na skrzyżowaniu przez jezdnię drogi, na którą wjeżdża pojazd

8 punktów karnych, do 500 zł mandatu

> Niezatrzymanie pojazdu w razie przechodzenia przez jezdnię osoby niepełnosprawnej, używającej specjalnego oznaczenia, lub osoby o widocznej ograniczonej sprawności poruszania się w celu umożliwienia jej przejścia

8 punktów karnych, do 500 zł mandatu

NIESTOSOWANIE SIĘ DO ZNAKÓW I SYGNAŁÓW DROGOWYCH

Niezastosowanie się, w celu uniknięcia kontroli, do sygnału osoby uprawnionej do kontroli ruchu drogowego, nakazującego zatrzymanie pojazdu

8 punktów karnych

> Niezastosowanie się do:

- sygnałów świetlnych

6 punktów karnych, do 500 zł mandatu

- sygnałów i poleceń podawanych przez osoby uprawnione do kierowania ruchem drogowym

6 punktów karnych, do 500 zł mandatu

NIESTOSOWANIE SIĘ DO ZNAKÓW:

- zakaz wjazdu

5 punktów karnych, do 500 zł mandatu

- zakaz ruchu w obu kierunkach

5 punktów karnych, do 500 zł mandatu

- zakaz skręcania w lewo lub w prawo

5 punktów karnych, do 400 zł mandatu

- nakaz jazdy

5 punktów karnych, do 400 zł mandatu

- określających kierunki na pasach ruchu lub sposób ich wykorzystania

5 punktów karnych, do 400 zł mandatu

- strzałka kierunkowa

5 punktów karnych, do 400 zł mandatu

- linia podwójna ciągła

5 punktów karnych, do 400 zł mandatu

- pierwszeństwo dla nadjeżdżających z przeciwka

4 punkty karne, do 200 zł mandatu

NIEPRZESTRZEGANIE PRZEPISÓW OBOWIAZUJĄCYCH NA SKRZYŻOWANIACH LUB W INNYCH MIEJSCACH PRZECINANIA SIĘ KIERUNKÓW RUCHU LUB TORU JAZDY POJAZDÓW

> Nieustąpienie pierwszeństwa przejazdu:

- na skrzyżowaniu w sytuacji równorzędnej

6 punktów karnych, do 500 zł mandatu

- na skrzyżowaniu oznaczonym znakami określającymi pierwszeństwo przejazdu

6 punktów karnych, do 500 zł mandatu

- pojazdom szynowym

6 punktów karnych, do 500 zł mandatu

- rowerzystom – **6 punktów karnych, do 500 zł**

- podczas zmiany pasa ruchu

5 punktów karnych, do 500 zł mandatu

- w razie przecinania się poza skrzyżowaniem kierunków ruchu lub torów jazdy pojazdów poruszających się po tej samej drodze

5 punktów karnych, do 500 zł mandatu

- podczas włączania się do ruchu

5 punktów karnych, do 400 zł

> Nieułatwienie przejazdu pojazdowi uprzywilejowanemu – **5 punktów karnych, do 500 zł mandatu**

> Naruszenie zakazu zawracania

5 punktów karnych, do 500 zł mandatu

NIEPRZESTRZEGANIE PRZEPISÓW

DOTYCZĄCYCH PRĘDKOŚCI

Przekroczenie prędkości:

- powyżej 50 km/h

10 punktów karnych, od 400 do 500 zł mandatu

- od 41 do 50 km/h

8 punktów karnych, od 300 do 400 zł mandatu

- od 31 do 40 km/h

6 punktów karnych, od 200 do 300 zł mandatu

- od 21 do 30 km/h

4 punkty karne, od 100 do 200 zł mandatu

- od 11 do 20 km/h

2 punkty karne, od 50 do 100 zł mandatu

- od 6 do 10 km/h – **1 punkt karny, do 50 zł**

> Jazda z prędkością utrudniającą ruch innym kierującym – **2 punkty karne, do 400 zł mandatu**

NARUSZENIE PRZEPISÓW DOTYCZĄCYCH WYPRZEDZANIA

> Nieupewnienie się co do możliwości wyprzedzania

5 punktów karnych, do 400 zł mandatu

> Wyprzedzanie z niewłaściwej strony

3 punkty karne, do 300 zł mandatu

> Naruszenie zakazu wyprzedzania:

- na przejazdach rowerowych i bezpośrednio przed nimi – **8 punktów karnych, do 500 zł mandatu**

- przy dojeżdżaniu do wierzchołka wzniesienia

5 punktów karnych, do 500 zł mandatu

- na zakrętach oznaczonych znakami ostrzegawczymi

5 punktów karnych, do 500 zł mandatu

- na skrzyżowaniach

5 punktów karnych, do 500 zł mandatu

- na przejazdach kolejowych i bezpośrednio przed nimi – **5 punktów karnych, do 500 zł mandatu**

- na przejazdach tramwajowych i bezpośrednio przed nimi – **5 punktów karnych, do 500 zł mandatu**

> Niestosowanie się do znaku zakaz wyprzedzania

5 punktów karnych, do 500 zł mandatu

UŻYWANIE ŚWIATEŁ ZEWNĘTRZNYCH

Niestosowanie się podczas jazdy do obowiązku używania wymaganych przepisami świateł:

- od zmierzchu do świtu

4 punkty karne, do 400 zł mandatu

- w warunkach zmniejszonej przejrzystości powietrza

2 punkty karne

- w okresie od świtu do zmierzchu od 1 października do ostatniego dnia lutego

2 punkty karne, do 200 zł mandatu

- w tunelu

2 punkty karne, do 200 zł mandatu

- przez kierującego motocyklem

2 punkty karne, do 160 zł mandatu

> Naruszenie warunków dopuszczalności używania świateł przeciwmgłowych:

- przednich – **2 punkty karne, 200 zł mandatu**

- tylnych – **2 punkty karne**

> Pozostawienie pojazdu bez wymaganego przepisanego oświetlenia

3 punkty karne, do 300 zł mandatu

NARUSZENIE INNYCH PRZEPISÓW, KTÓRE POWODUJE ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA I PORZĄDKU W RUCHU DROGOWYM

> Naruszenie zakazu cofania:

- na drodze ekspresowej lub autostradzie

3 punkty karne, do 500 zł mandatu

- w tunelu, na moście lub wiadukcie

2 punkty karne, do 300 zł mandatu

> Naruszenie przepisów określających warunki oraz zakazy zatrzymywania lub postoju

1 punkty karne, do 400 zł mandatu

> Kierowanie pojazdem pomimo braku dopuszczenia pojazdu do ruchu

1 punktów karnych, do 300 zł mandatu

> Nieuprawnione umieszczanie w pojeździe lub na nim urządzeń stanowiących obowiązkowe wyposażenie pojazdu uprzywilejowanego, wysyłających sygnały świetlne w postaci niebieskich lub czerwonych świateł błyskowych albo sygnał dźwiękowy o zmiennym tonie

3 punkty karne,

> Wyposażenie pojazdu w antyradar

3 punkty karne,

> Naruszenie obowiązku jazdy prawostronnej

2 punkty karne, do 200 zł mandatu

> Naruszenie obowiązku używania pasów bezpieczeństwa przez kierującego pojazdem

2 punkty karne, do 150 zł mandatu

> Przewożenie dziecka w pojeździe w sposób niezgodny z przepisami

3 punkty karne, do 150 zł mandatu

> Nieużywanie, pomimo takiego obowiązku, helmu ochronnego odpowiadającego odpowiednim warunkom technicznym

2 punkty karne, do 200 zł mandatu

Inne:

> Popelnienie przestępstwa drogowego

10 punktów karnych

> Spowodowanie zagrożenia bezpieczeństwa ruchu drogowego – kolizja drogowa – **6 punktów karnych**

> Kierowanie pojazdem mechanicznym w stanie po użyciu alkoholu lub środka podobnie działającego do alkoholu – **10 punktów karnych**

> Nieudzielenie pomocy ofiarom wypadku

10 punktów karnych

> Kierowanie pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości lub będąc pod wpływem środka odurzającego – **10 punktów karnych**

> Spowodowanie innego niż kolizja drogowa zagrożenia bezpieczeństwa ruchu drogowego

6 punktów karnych

Za prowadzenie pojazdu mechanicznego pod wpływem alkoholu grozi grzywna, kara ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do 2 lat (w przypadku przekroczenia poziomu 0,5 promila alkoholu).

Za naruszenie zasad bezpieczeństwa ruchu i spowodowanie, nawet nieumyślne, wypadku, w którym inna osoba odniosła obrażenia ciała grozi kara pozbawienia wolności do 3 lat; w przypadku śmierci innej osoby

Mniej placu,
więcej miasta

Rozmowa z
podinspektorem
**Grzegorzem
Tabinowski** z
Wydziału Ruchu
Drogowego
Komendy
Wojewódzkiej
Policji w
Katowicach

**Jak ocenia pan umiejętności świeżo
upieczonych kierowców?**

Przy obecnym natężeniu ruchu pozostawiają one wiele do życzenia. Nie jest bardzo źle, ale mogłoby być lepiej. Dziesięć, piętnaście lat temu jazda nie sprawiała takich problemów. Dzisiaj jest inaczej. Od adeptów należy wymagać więcej, by później potrafili się zachować w ekstremalnych sytuacjach. Przyszli kierowcy powinni spędzać więcej czasu w warunkach ruchu drogowego. Więcej jazd powinno przypadać na miasto niż plac manewrowy. Dzięki temu będzie później mniej panikowania na drodze i nieskoordynowanych ruchów.

Z czym mają największe problemy młodzi kierowcy?

Głównie z oceną swoich możliwości i sytuacji na drodze. Chodzi na przykład o wyprzedzanie, zwłaszcza o tej porze roku. Często młody kierowca źle ocenia prędkość samochodu jadącego z przeciwka. Jeśli przeliczy się co do możliwości technicznych swojego samochodu, może dojść do czołowego zderzenia. Takie sytuacje dotyczą jednak nie tylko młodych kierowców.

ROZMAWIAŁ: IGOR CIEŚLICKI

sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 8 lat.

Za spowodowanie katastrofy, w której ucierpiało wiele osób, kara może wynieść nawet 12 lat więzienia.

Uwaga! Brak kwoty mandatu przy niektórych wykroczeniach nie oznacza, że za złamanie danego przepisu nie musimy płacić. Nie wszystkie wykroczenia zostały określone w taryfikatorze, a policjant może ustalić wysokość kary na podstawie innych przepisów.

Wysokość mandatu w przypadku wybranych wykroczeń, którym przypisano zerową wartość punktową:

> Kierowanie pojazdem pomimo braku wymaganych uprawnień – **do 500 zł mandatu**

> Kierowanie pojazdem przez osobę, która nie ma przy sobie wymaganych dokumentów

do 200 zł mandatu

> Korzystanie w czasie jazdy z telefonu komórkowego bez urządzenia głośnomówiącego

do 200 zł mandatu

> Zwiększanie prędkości przez kierującego pojazdem wyprzedzanym – **do 400 zł mandatu**

> Wjazd na skrzyżowanie, jeśli na skrzyżowaniu lub za nim nie ma miejsca do kontynuowania jazdy

do 500 zł mandatu

> Rozdzielanie kolumn pieszych

do 400 zł mandatu

> Naruszenie zakazu holowania na autostradzie

do 400 zł mandatu. ■ OPRAWIC

Szkolenia dla punktowców

Zebranie w ciągu roku 24 punktów karnych równoznaczne jest z odebraniem prawa jazdy i ponownym egzaminem. Kto jest bliski wyczerpania limitu, ma jednak szansę na częściowe „wyczyszczenie” swojego konta. Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Katowicach organizuje specjalne szkolenia dla kierowców, którzy są bliscy utraty prawa jazdy. Mogą w nich uczestniczyć kierowcy, którzy przed rozpoczęciem kursu nie otrzymali więcej niż 24 punkty i nie mniej niż 6 punktów.

Ze szkolenia nie może skorzystać kierowca w okresie pierwszego roku od dnia otrzymania po raz pierwszy prawa jazdy. Odbycie trwającego kilka godzin szkolenia daje podstawę do zmniejszenia licz-

by posiadanych punktów o 6.

W szkoleniu można uczestniczyć nie częściej niż raz na sześć miesięcy. Koszt kursu to 200 zł.

Informacje na temat terminu szkoleń można uzyskać w katowickim WORD przy ul. Francuskiej 78, tel. 205 46 15.

Informacje na temat liczby zebranych punktów można uzyskać w Wydziale Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach przy ul. Lompy 19 lub w każdej Komendzie Miejskiej lub Powiatowej Policji woj. śląskiego. Należy się zgłosić osobiście z dokumentem tożsamości.

Informacja ustna udzielana jest bezpłatnie. Za wydanie zaświadczenia na piśmie należy zapłacić 11 zł i dodatkowo 5 zł opłaty skarbowej. Piśmne zaświadczenie wydane jest tylko w KWP ■ IC

7 grzechów głównych polskich kierowców

Poprosiliśmy **Krzysztofa Hołowczyca**, kierowcę rajdowego znanego także z popularyzowania bezpiecznej jazdy, o stworzenie listy siedmiu grzechów głównych popełnianych przez rodaków na drogach. Oto one:

1. Nadużywanie alkoholu

Liczba pijanych kierowców zatrzymanych podczas ostatniego weekendu woła o pomstę do nieba. Alkohol jest dla ludzi, ale nie przed jazdą samochodem. Jeżeli wybieram się na imprezę, gdzie mam zamiar wypić chociaż lampkę wina, nie zabieram auta ze sobą. Życie jest zbyt piękne, żeby głupio ginąć. Akcja informacyjna skierowana do uczestników ruchu drogowego, nie tylko kierowców, jest ciągle zbyt słaba. Ludzie nie chcą słuchać prostych komunikatów w stylu: Nie pij! Dotyczy to zwłaszcza młodych osób. Do kampanii muszą się włączyć autorytety. Konieczne jest wytworzenie mody na bezpieczeństwo.

2. Brak życzliwości

Większość kierowców traktuje innych uczestników ruchu jak potencjalnych wrogów, osoby nieprzyjazne, które niestety też znalazły się na drodze. Trzeba wykształcić w sobie więcej szacunku i życzliwości dla drugiej osoby.

3. Roztrzepanie

Wiele osób nie zdaje sobie sprawy, jak bardzo skoncentrowanym trzeba być za kierownicą. Ciągłe widzę kierowców, którzy w czasie jazdy rozmawiają przez telefon albo jedzą kanapki.

4. Niedouczenie

Nasz system szkolenia kierowców ciągle pozostawia wiele do życzenia. W czasie trwającego kilka tygodni kursu nie ćwiczy się wielu elementów technicznych. A przecież przy parkowaniu nikt się jeszcze nie zabił. W efekcie większość osób wyjeżdżających na drogi ma problemy z poruszaniem się w naszym zwariowanym systemie ruchu drogowego. Kierowcy nie potrafią „czytać” drogi, oceniać czy asfalt jest śliski, jak bardzo dziurawy. Nie przywiązują nawet wagi do stanu opon.

5. Spóźnione ruszanie

Mała dynamika przy ruszaniu po zapaleniu się zielonego światła. Mamy coraz lepsze samochody, które pozwalają na szybkie ruszenie. Tymczasem wiele osób po zapaleniu się zielonego światła dopiero wrzuca bieg. W efekcie przy jednej zmianie światła przez skrzyżowanie przejeżdża 10 samochodów zamiast 20.

6. Wymuszanie pierwszeństwa

Czasami to efekt wspomnianego braku życzliwości. Jeśli przepuścimy kierowcę, który czeka na wyjazd z drogi podporządkowanej, nie będzie

musiał szarżować, „polując” na większy odstęp między samochodami. W ten sposób można by uniknąć wielu wypadków.

7. Zjazd na czerwonym świetle

Częsty zjazd ze skrzyżowania na czerwonym świetle. Zdarza mi się, że przejeżdżam przez skrzyżowanie, zapala się pomarańczowe światło, a za mną pchają się jeszcze dwa samochody, których kierowcy uważają, że zdążą przelecieć.

W efekcie na drodze poprzecznej zapala się zielone światło, a samochody muszą czekać, bo ze skrzyżowania nie zjechały pozostałe auta.

■ Not. IC

FOT. PAP/JOHN TEAM

KRZYSZTOF HOŁOWCZYC: ZIMĄ MAŁO GAZU!

Przed zbliżającą się zimą warto poświęcić trochę czasu na kontrolowanie. Jest kilka szkół, z których pomocy można skorzystać. Żeby poczuć, jak zachowuje się samochód na śliskiej nawierzchni, można się też wybrać na stare lotnisko lub inny plac. Trzeba zwracać uwagę, by w pobliżu nie było innych samochodów lub pieszych. Trzeba pamiętać, by przy zimnym silniku nie dodawać dużo gazu. Dzięki temu motor pożyje dłużej. Mocne gazowanie zimnego silnika powoduje zużycie jego elementów, a w skrajnym przypadku może doprowadzić do uszkodzenia.

Ważne, by pilnować geometrii samochodu. Nawet najlepsze opony na niewiele się zdadzą, jeśli auto będzie pływać po drodze z powodu złej geometrii. Przed ruszeniem w drogę trzeba dobrze odszronić szyby. Nie wystarczy „wychuchana” niewielka dziurka, nawet jeśli nie wybieramy się daleko. Żeby nie porysować szyb, warto pilnować, by nie zamarzały na nich płasek. Za kierownicę nie powinniśmy ślądać w grubych puchowych kurtkach, które znacznie ograniczają swobodę ruchów. ■ Not. IC

Wypadki kosztują

Bank Światowy szacuje, że co roku Polska traci wskutek wypadków drogowych 3 miliardy dolarów. W całej Europie straty te wynoszą 166 miliardów euro. Liczy się przy tym nie tylko czyste wydatki na usunięcie zniszczeń, ale także koszt, odszkodowań leczenia ofiar, straty budżetowe spowodowane ich nieobecnością w pracy a nawet straty wynikające z mniejszej wydajności pracy ich najbliższych wytrąconych z rytmu przez wypadek. Rozwiązania pozwalające unikać wypadków są więc mierzone nie tylko miarą humanitarną, ale i ekonomiczną. Za efektywne uznaje się te, które kosztują poniżej 1 mln euro i pozwalają w ciągu roku zmniejszyć ilość ofiar śmiertelnych o... 1, ciężko rannych o 8, lekko rannych o 26, a liczbę kolizji o 200.

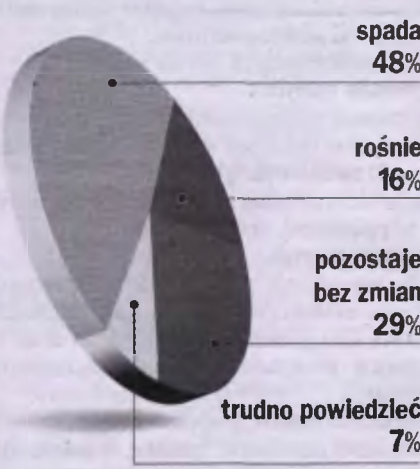
Wprowadzenie ściślejszego nadzoru nad młodymi kierowcami w państwach zachodnioeuropejskich spowodowało zmniejszenie liczby wypadków powodowanych przez tę grupę kierowców o 20 – 50 procent.

W naszym wypadku poprawa była by tym bardziej pożądana, że według statystyk zagrożenie wypadkiem na naszych drogach jest 2 – 2,5 raza większe, niż w Europie zachodniej. Jeszcze gorzej jest ze skutkami wypadków. Odsetek śmiertelnych ofiar jest w Polsce 3 – 5 razy większy niż na zachodzie. ■ PIM

KULTURA JAZDY

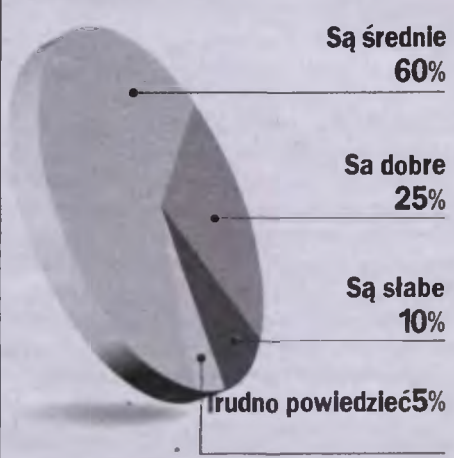
Kultura jazdy polskich kierowców:

Źródło: CBOS

STYL JAZDY

Jak oceniamy umiejętności polskich kierowców?

Źródło: CBOS

Młodzież pod specjalnym nadzorem

Według statystyk młodzi kierowcy to najbardziej niebezpieczna grupa użytkowników dróg. Choć stanowią tylko 10 proc. wszystkich kierowców, powodują największy odsetek wypadków. W zasadzie wyłącznie ich „specjalnością” są tzw. wypadki dyskotekowe, które zdarzają się przeważnie w weekendowe noce i przy dużej prędkości. Zwykle są spowodowane utratą panowania nad pojazdem z powodu nadmiernej prędkości. A że młodzi często wracając z zabaw i dyskotek zabierają przyjaciół i znajomych, w jednym samochodzie ginie lub odnosi ciężkie obrażenia kilka osób.

Proponowane od 2006 r. zmiany w prawie jazdy mają objąć mocniejszym dozorem kierowców z małym stażem. Przede wszystkim pierwsze dwa lata byłyby okresem próbnym. Najważniejsze byłoby siedem

pierwszych miesięcy. W tym czasie niedoświadczony kierowca jeździłby samochodem oznaczonym zielonymi listkami z przodu i z tyłu. Nie mógłby w terenie zabudowanym przekraczać 50 km/h, a poza nim 80 km/h. Musiałby na własną odpowiedzialność przejechać specjalne kilkugodzinne szkolenie. Obejmowałoby ono zajęcia z techniki jazdy, dotyczących m.in. radzenia sobie z prędkością i dostosowywania jej np. do warunków atmosferycznych, a także bezpieczeństwa ruchu drogowego.

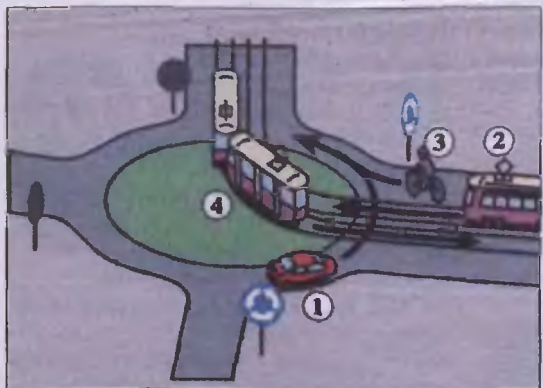
wego, na którym mówiono by m.in. o skutkach zbyt szybkiej i niebezpiecznej jazdy.

Podczas próbnego okresu młody kierowca podlegałby ostrzejszym rygorom. Pierwsze wykroczenie powodowałoby wysłanie do kierowcy listu ostrzeżenia, drugie zaś – wysłanie jego samego na kolejny kurs, tym razem reedukacyjny i przedłużenie okresu próbnego o kolejne dwa lata. Po trzecim trafiłby on na prawo jazdy. ■ PIM

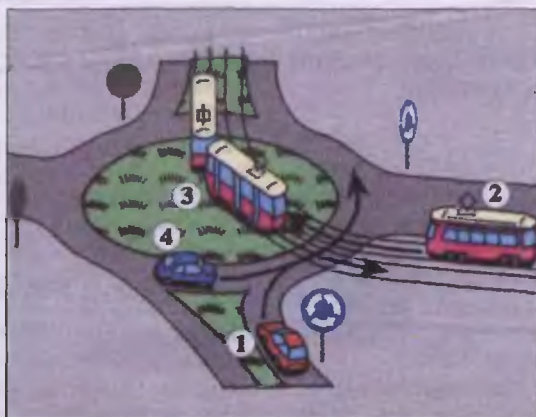
Młodzi kierowcy powodują w Polsce najwięcej wypadków.

Trudne pytania

Prawo jazdy 7

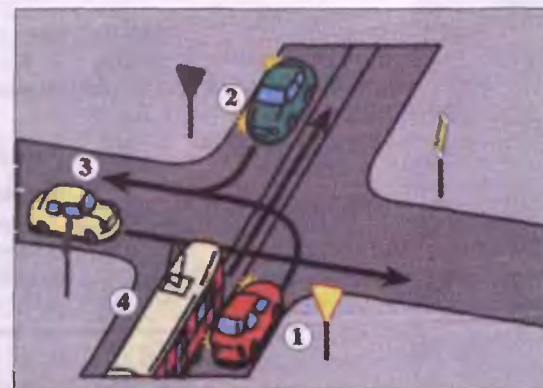
13. Na tym skrzyżowaniu kierujący pojazdem 1 ustępuje pierwszeństwa pojazdom:

- A - 2
B - 3
C - 4

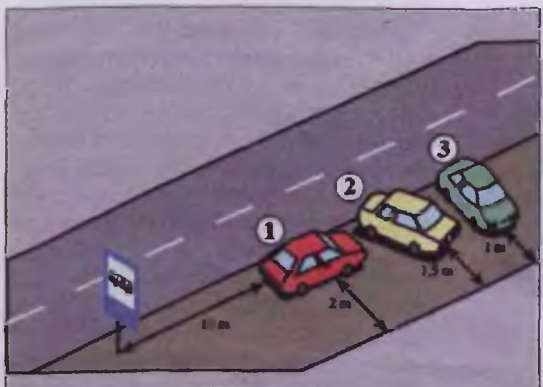
14. Na tym skrzyżowaniu kierujący pojazdem 1:

- A - ustępuje pierwszeństwa pojazdowi 2
B - ustępuje pierwszeństwa pojazdowi 3
C - ma pierwszeństwo przed pojazdem 4

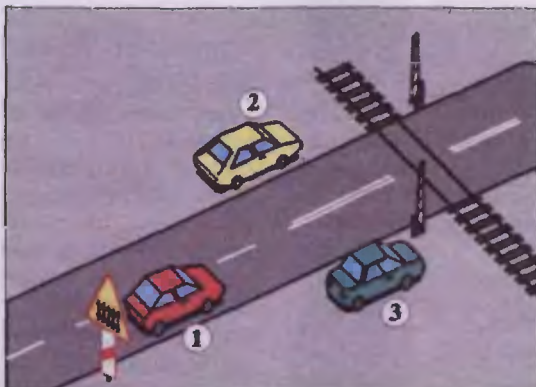
15. Na tym skrzyżowaniu kierujący pojazdem 1 ustępuje pierwszeństwa pojazdom:

- A - 2
B - 3
C - 4

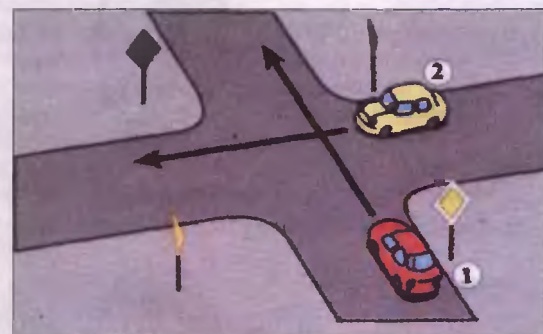
16. Który pojazd jest w tej sytuacji nieprawidłowo zaparkowany na chodniku?

- A - 1
B - 2
C - 3

17. Który pojazd jest w tej sytuacji nieprawidłowo zaparkowany?

- A - 1
B - 2
C - 3

18. W tej sytuacji kierujący pojazdem 1 widząc wjeżdżający na skrzyżowanie z dużą prędkością pojazd 2:

- A - nie może liczyć, że kierujący pojazdem 2 przestrzega przepisów ruchu drogowego
B - powinien powstrzymać się od dalszej jazdy
C - kontynuuje jazdę, nie podejmując żadnych czynności, gdyż ma pierwszeństwo przejazdu

19. Całkowita droga zatrzymania samochodu osobowego na suchej jezdni o nawierzchni bitumicznej, jadącego z prędkością 50 km/godz. mieści się w przedziale:

- A - 5-15 m
B - 20-30 m
C - 40-50 m

20. Całkowita droga zatrzymania samochodu osobowego na suchej jezdni o nawierzchni bitumicznej, jadącego z prędkością 110 km/godz. mieści się w przedziale:

- A - 90-135 m
B - 70-80 m
C - 50-60 m

21. Całkowita droga zatrzymania samochodu osobowego na mokrej jezdni o nawierzchni bitumicznej, jadącego z prędkością 50 km/godz. mieści się w przedziale:

- A - 5-15 m
B - 20-30 m
C - 35-52 m

22. W czasie jednej sekundy, odpowiadającej średniemu czasowi reakcji kierowcy, samochód osobowy jadący z prędkością 90 km/godz. przejeżdża:

- A - 10 m
B - 15 m
C - 25 m

23. W razie uczestniczenia w wypadku drogowym, w którym są ofiary, kierujący pojazdem powinien podać dane zakładu ubezpieczeń, z którym zawarta jest umowa OC:

- A - na żądanie pieszego uczestniczącego w wypadku
B - na żądanie pasażera innego pojazdu uczestniczącego w wypadku
C - wszystkim osobom, które były w pobliżu wypadku

8 - A, B	16 - A, C	23 - A, B
7 - C	15 - A, B, C	22 - C
6 - B, C	14 - A, B, C	21 - C
5 - A, B, C	13 - A, B, C	20 - A
4 - A, C	12 - A, C	19 - B
3 - A, C	11 - B	18 - A, B
2 - B	10 - C	17 - A, B, C
1 - A, C	9 - A, C	

Prawidłowe odpowiedzi!

REKLAMA

Ośrodek Szkolenia Kierowców

„LADY”

ul. Mickiewicza 4
(Dom Handlowy SKARBK)
40-092 Katowice

Oferuje:

- Kursy podstawowe dostosowane do indywidualnych potrzeb
- Kursy doskonalące
- Jazdy dodatkowe
- Samochody: FIAT PUNTO III, OPEL CORSA
- Promocyjne ceny
- Możliwość rozłożenia opłaty na raty
- Profesjonalni, doświadczeni instruktorzy i wykładowcy
- Oświetlony plac manewrowy

Punkty szkolenia:

1. Katowice, ul. Mickiewicza 4 - Skarbek
2. Katowice Giszowiec, ul. Przyjazna 7a (Szk. Podst. nr 51)

Informacje i zapisy: tel. 258-76-46

kom. 0607-042-092

Adres biura - Katowice, ul. Mickiewicza 4 (boczne wejście do Skarbka), I piętro.
Biuro czynne od poniedziałku do piątku w godzinach od 14.00 do 17.00.

Zima tuż, tuż. Kierowcy łada dzień zmieniają opony w samochodach. Dla tych, którzy jeszcze nie kupili zimówek informacje o tym, co wybrać. Dziś u nas charakterystyka najczęściej kupowanych w Polsce opon zimowych węglug sprzedawców.

Kormoran SNOWPRO

cena katalogowa – 203 zł*

jedna z najtańszych na rynku, często kupowana do miejskich samochodów typu fiat seicento czy panda, popularna w segmencie aut średniej klasy, dobrze zachowuje się na suchej nawierzchni, skutecznie odprowadza wodę, gorzej od konkurencji wypada w czasie jazdy po śniegu, stosunkowo głośna, spore opory toczenia.

Dębica Frigo Directional

cena katalogowa – 242 zł*

opona z kierunkową rzeźbą bieżnika, przeznaczona głównie do aut klasy średniej, dobrze zachowuje się na śniegu i suchej nawierzchni, gorzej na mokrej, stosunkowo cicha, specjalna mieszanka gumowa zapewnia elastyczność i przyczepność w niskich temperaturach.

Barum Polaris 2

cena katalogowa – 317 zł*

uniwersalna i bardzo popularna w segmencie aut kompaktowych, znakomicie radzi sobie z odprowadzaniem wody i błota pośniego-

wego, zapewnia skuteczne hamowanie, lepiej radzi sobie na mokrej nawierzchni, na suchej wypada gorzej i zapewnia słaby komfort.

Pirelli W 160

cena katalogowa – 231 zł

bardzo dobra opona do samochodów małych i średnich, posiada otwory umożliwiające jej okolicowanie, mieszanka gum zapewnia bardzo dobrą przyczepność nawet przy niskich temperaturach, pogłębione tłoczenia zapewniają lepszy kontakt opony z ośnieżoną lub oblodzoną nawierzchnią, usprawniają pracę hamulców i podwyższają właściwości jezdne samochodu.

Kleber KRISALP HP

cena katalogowa – 272 zł

zapewnia przyczepność i dobre prowadzenie pojazdu zarówno na śniegu, jak i na suchej nawierzchni, dzięki składowi mieszanki gum zachowuje optymalne właściwości, nawet w bardzo niskich temperaturach, dzięki kierunkowej rzeźbie bieżnika i odpowiedniej gęstości lamel na klockach bieżnika możemy oczekiwać zwiększonego bezpieczeństwa na mokrej nawierzchni i na głębokiej wodzie.

Michelin Alpine A2

cena katalogowa – 351 zł

druga generacja opon serii Alpine, specjalna mieszanka gum pozwala na zachowanie właściwości

Opony na zimę

trakcyjnych w bardzo różnych temperaturach (możliwość tzw. samoadaptacji), umożliwia zachowanie przyczepności na mokrej i nierównej nawierzchni, znakomicie zapobiega zjawisku aquaplaningu, w stosunku do poprzedniczki poprawiły się osiągi dotyczące drogi hamowania na suchej i śliskiej nawierzchni oraz przyczepność w zakrętach.

Goodyear ULTRA GRIP 6

cena katalogowa – 427 zł

dobra przyczepność w zimowych warunkach, stabilność prowadzenia oraz kontrola nad pojazdem zarówno na suchej, jak i na mokrej nawierzchni, odporność na występowanie zjawiska aquaplaningu, dobra przyczepność na rozmokłym śniegu i mokrej nawierzchni, zwiększony komfort jazdy dzięki redukcji poziomu hałasu.

Dunlop SP Winter Sport M3

cena katalogowa – 367 zł

opona oferowana jest aż w 44 rozmiarach na koła o średnicach od 13 do 19 cali, bardzo cicha, kształt bieżnika zapewniający przyczepność podczas jazdy po zaśnieżonej lub oblodzonej nawierzchni, dobra przyczepności do nawierzchni, przy zachowaniu małych oporów toczenia, co przekłada się na niskie zużycie paliwa, zwiększona odporność opony na bardzo duże siły odśrodkowe, powstające przy wysokich prędkościach.

Fulda Kristall Montero

cena katalogowa – 295 zł

zastąpiła popularną w Polsce oponę Kristall Gravito, w porównaniu do poprzedniczki poprawiono prawie wszystkie parametry, wprowadzono także nowe rozmiary, kierunkowa rzeźba bieżnika, specyficzny podział klocków bieżnika, szeroki rowek obwodowy oraz szerokie rowki skierowane na zewnątrz opony, których zadaniem jest skuteczne odprowadzanie spod powierzchni opony wody oraz błota pośniegowego, polecana m.in. do Citroena C3 czy VW Polo.

* Ceny dotyczą opon w rozmiarze 175/65R14. Podane ceny to kwoty sugerowane przez producenta. W niektórych sklepach mogą być niższe lub wyższe.

OPRAC. IC NA PODSTAWIE: WWW.OPONY.COM.PL

Gdy temperatura spadnie poniżej +7°C (a w przypadku opon o indeksach V, W, Y i Z poniżej +10°C) należy – nie czekając na pierwsze opady śniegu – zmienić opony na zimowe. Ich zdecydowana przewaga nad ogumieniem letnim polega nie tylko na innej rzeźbie bieżnika, ułatwiającej jazdę po śniegu lecz także – a może przede wszystkim – na tym, że wykonane są z takiej mieszanki gumy, która w niskich temperaturach nie sztywnieje i jest znacznie bardziej elastyczna. Na śniegu droga hamowania jest dla opon zimowych nawet do 50 proc. krótsza niż dla letnich. Należy jednak zwracać większą uwagę na wysokość bieżnika. Po założeniu (każdy) nowych opon należy przez pierwsze 100 kilometrów jeździć ostrożniej i z mniejszą prędkością. ■

**PRAWO
JAZDY**

JUŻ OD 15 LAT...

NAJLEPSZE KSIĄŻKI

DO NAUKI JAZDY

DLA KANDYDATÓW NA KIEROWCÓW I SZKÓŁ JAZDY

● PODRĘCZNIKI

● PYTANIA TESTOWE

● FILMY WIDEO, DVD, CD; PROGRAMY KOMPUTEROWE

● PONAD 100 POZYCJI W OFERCIE

03-305 Warszawa, ul. Witkiewicza 14
tel.: (0-22) 811-01-99, fax: (0-22) 811-19-93
e-mail: office@grupaimage.com.pl

SZUKAJCIE W INTERNECIE: www.grupaimage.com.pl

NAJSTARSZA FIRMA OŚWIATY ZAWODOWEJ

**ZAKŁAD DOSKONALENIA
ZAWODOWEGO w Katowicach**

**zaprasza na
SZKOLENIA DLA OSÓB
UBIEGAJĄCYCH SIĘ O**

**PRAWO JAZDY
WE WSZYSTKICH KATEGORIACH**

ZAPEWNIAMY:

- wysoką jakość szkolenia
- wysokie kwalifikacje kadry nauczycielskiej
- bezstresowy przebieg nauczania
- bogaty wybór pojazdów szkoleniowych: FIAT PUNTO, OPEL CORSA, MAN z nacpepą, MERCEDES 1217, AUTOSAN, motocykl YAMAHA
- własne place manewrowe

STOSUJEMY:

- nowoczesne techniki szkolenia
- programy komputerowe do szkolenia i egzaminowania na wszystkie kategorie prawa jazdy

GWARANTUJEMY SOLIDNE PODSTAWY PRZYSZŁEJ BEZPIECZNEJ JAZDY

ZAPRASZAMY RÓWNIEŻ NA KURSY:

- PRZEWÓZ DROGOWY TOWARÓW NIEBEZPIECZNYCH (wszystkie klasy)
- KRAJOWY I MIĘDZYNARODOWY TRANSPORT DROGOWY
- TRANSPORT DROGOWY TAKSÓWKA

Zapraszamy do naszych Ośrodków:

ANDRYCHÓW, Rynek 12, tel./fax (033) 875-31-22
BIELSKO-BIAŁA, ul. Sempolowskiej 1, tel./fax (033) 812-53-52
BYTOM, ul. Dworcowa 18, tel. (032) 281-21-80, 281-43-37
CHORZÓW, ul. Hajducka 21, tel. (032) 241-25-14
KATOWICE, ul. Krasińskiego 2, tel./fax (032) 256-12-62
KĘTY, ul. Żwirki i Wigury 27, tel./fax (033) 845-31-06
MYSZKÓW, ul. Kościuszki 97, tel./fax (034) 313-16-40
PYSKOWICE, ul. Powstańców Śl. 7, tel. (032) 233-31-59
RACIBÓRZ, ul. Podwałe 12, tel. (032) 415-27-77, 415-26-17
RUDA ŚLĄSKA, ul. Gen. Hallera 8, tel. (032) 248-65-94
SOSNOWIEC, ul. Sienkiewicza 25, tel./fax (032) 266-61-66, 269-55-73
TYCHY, ul. Budowlanych 156, tel./fax (032) 227-17-46, 327-08-81
USTRŃ, ul. Stawowa 3, tel. (033) 8543-300, fax 854-45-05
ŻARKI, ul. Sosnowa 2, tel./fax (034) 314-82-25

Kategorie:

B, C
A, B, C, D
A, B, C, D, C+E
A, B, C, D, B+E, C+E, D+E
A, B, C, D, B+E, C+E, D+E
B
A, B, C, B+E, C+E
A, B, C, D, B+E, C+E
A, B
A, B, C, D, B+E, C+E, D+E
A, B, C, D, B+E, C+E, D+E
A, B, C, D, C+E, D+E
A, B, C, B+E, C+E

ISO 9001

Emerytura: III filar

DZIŚ U NAS:

- > Jak działa system emerytalny w Polsce
- > Prawa członków Otwartych Funduszy Emerytalnych
- > Dla kogo świadczenia mieszane
- > IKE- co to takiego?
- > Polisy na życie i emeryturę
- > Pracownicze Programy Emerytalne

Barbara Mendel (z lewej), lat 80, na emeryturze jest już od 25 lat. Otrzymuje świadczenie z ZUS.

Żywiśław Mendel, lat 55 pracuje jako lekarz. Mógł zapisać się do Otwartego Funduszu Emerytalnego, ale nie skorzystał z tej możliwości. Zdecydował się natomiast na przystąpienie do III filaru (dodatkowa polisa na życie)

Aleksandra Mendel, lat 24, jeszcze studiuje. Będzie ją obowiązywać ubezpieczenie w dwóch filarach. Może już otworzyć Indywidualne Konto Emerytalne.

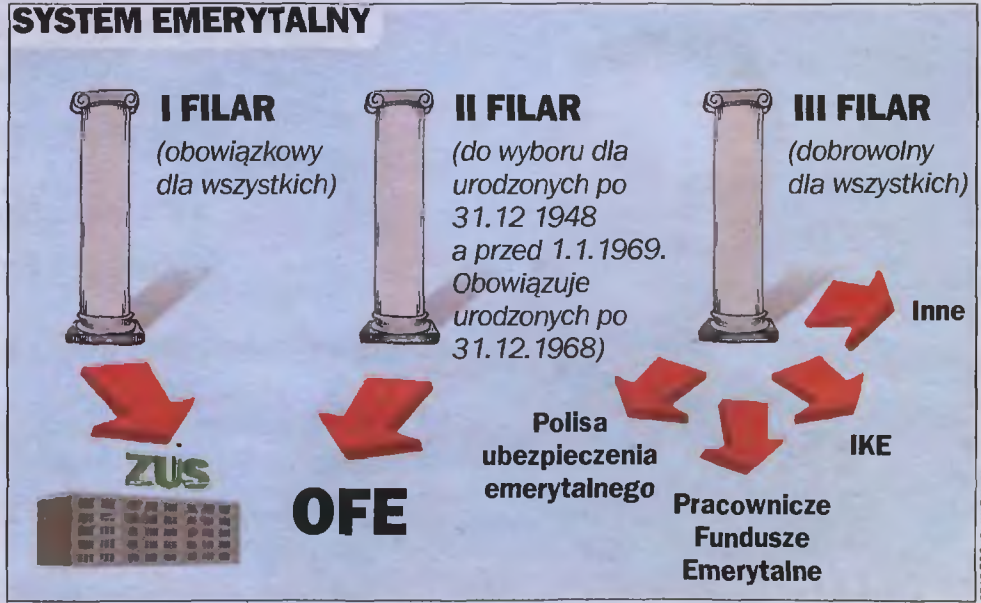
**ZA TYDZIEŃ: PORADNIK
TELEFONY I ADRESY**
czyli gdzie i co załatwić
w woj. śląskim

Z trzech źródeł

System emerytalny który funkcjonuje w Polsce od pięciu lat zakłada, że wysokość naszej emerytury będzie w większym stopniu powiązana z naszymi własnymi inwestycjami na przeszłość. Uzależniona będzie od sumy opłaconych przez lata składek, stażu pracy i efektywności inwestowania środków zgromadzonych w Otwartych Funduszach Emerytalnych. Do tej pory miała związek przede wszystkim z tym, jaka była sytuacja gospodarcza w momencie przechodzenia na emeryturę. Aktualny system emerytalny opiera się na trzech filarach. Pierwszy z nich to zreformowany Zakład Ubezpieczeń Społecznych, drugi stanowią otwarte fundusze emerytalne, a trzeci dobrowolne ubezpieczenie dodatkowe.

I FILAR

Jest powszechny i obowiązkowy dla wszystkich pracujących (podlegających ubezpieczeniu społecznemu). Tak jak dotychczas jest oparty na umowie pokoleniowej. Nabralo jednak znaczenia to, ile składek odpro-

wadzymy do ZUS-u. Co prawda z zasobów Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nasze pieniądze nadal są wypłacane na bieżąco obecnym emerytom, jednak informacja o tym, ile składki wypracowaliśmy, nie ucieka. Jest zapisywana na indywidualnym koncie każdego z nas w ZUS-ie razem z kapitałem początkowym, który stanowił startowy stan tego konta.

JAKIE PERSPEKTYWY?

Państwo gwarantuje emerytom otrzymywanie minimalnej emerytury z I i II filaru łącznie, stanowiącej 28 proc. średniej krajowej płacy brutto. Warunkiem jest jednak osiągnięcie wieku emerytalnego (obecnie 60 lat dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn). W praktyce, jak wskazują obliczenia ekonomistów tzw. stopa zastąpienia wyniesie jednak

tylko ok. 50 proc. (emerytura będzie równa połowie wynagrodzenia), pod warunkiem, że dana osoba osiągała dochody na poziomie średniej krajowej i jej staż pracy wyniósł przynajmniej 35-40 lat. Oznacza to, że zarabiając ok. 2 tys. złotych, otrzymalibyśmy emeryturę na poziomie 1 tys. zł. Dlatego warto zabezpieczyć się odkładając oszczędności w III filarze. ■

II FILAR

o Otwarte Fundusze Emerytalne. To ubezpieczenie również jest powszechne, nie dla wszystkich jednak obowiązkowe. Został tu wprowadzony podział na trzy grupy wiekowe. Dla osób urodzonych po 31 grudnia 1968 r. jest to ono obowiązkowe. Osoby w średnim wieku tj. urodzone przed tą datą, a po 31 grudnia 1948 r. miały wolny wybór – mogły zdecydować się na to ubezpieczenie, albo pozostawić całość odprowadzanych przez siebie składek w ZUS-ie. Wreszcie z opłacania składek na OFE zostały całkowicie zwolnione osoby urodzo-

ne przed 1 stycznia 1949 r. II filar opiera się na ubezpieczeniu kapitałowym. Powszechne Towarzystwa Emerytalne, które zarządzają naszymi pieniędzmi inwestują je na rynku finansowym tak, by przyniosły jak największe korzyści.

III FILAR

to indywidualne programy emerytalne. Jest całkowicie dobrowolny. Wysokość emerytury będzie zależała od wielkości kwot przeznaczonych na dodatkowe emerytury i korzyści, jakie przyniosą poczynione na ich bazie inwestycje. Z początku pojęcie to dotyczyło tylko ubezpieczeń dodatkowych z częścią kapitałową. Obecnie zaliczamy tu pracownicze programy emerytalne, ubezpieczenia na życie, lokaty bankowe, uczestnictwo w funduszach inwestycyjnych, dodatkowe ubezpieczenia i oszczędności o charakterze dobrowolnym, mające na celu podwyższenie przyszłej emerytury. ■ **AZG**

JAK TO JEST NA ŚWIECIE

Na świecie istnieją trzy rodzaje systemów emerytalnych.

SYSTEM REPARTYCYJNY – oparty na umowie pokoleniowej – polega na tym, że osoby pracujące odprowadzają składki do wspólnej kasy, z której na bieżąco są wypłacane emerytury osobom, które już zakończyły aktywność zawodową. Taki system funkcjonował w Polsce do końca 1998 r. Jego zasadniczą wadą jest duża wrażliwość na procesy starzenia się społeczeństwa i bezrobocie. W sytuacji, gdy osób aktywnych zawodowo jest mniej, zaczyna brakować pieniędzy na wypłatę emerytur i na pracowniczych nakładane są coraz wyższe obciążenia. Co więcej, nie zachęca on do opłacania wysokich składek, bo wysokość emerytury ma niewielki związek z wpłaconymi wcześniej pieniędzmi.

Wielu naszych Czytelników, obecnych emerytów dotknie to odczuwa. Boleją nad tym, że pracowali przez kilkadziesiąt lat, często w ciężkich warunkach górnictwa czy przemysłu, mieli stosunkowo dobre zarobki, a w tej chwili ich świadczenia wynoszą zaledwie kilkaset złotych. Przyczyną tego jest właśnie fakt, że ich składki zostały już dawno wypłacone poprzedniemu pokoleniu emerytów i w ZUS-ie ich po prostu nie ma.

SYSTEM KAPITAŁOWY – polega na tym, że każdy pracownik wpłaca składki na własne konto w funduszu emerytalnym. Fundusz tymi pieniędzmi obraca i pomnaża je tak, żeby przynosił jak największe zyski. Potem z nich instytucja prowadząca fundusz wypłaca świadczenia. Największym zagrożeniem, jakie się z tym wiąże, są wysoka inflacja i kryzysy na rynkach kapitałowych. One potrafią „zjeść” zyski, a w przypadku krachu finansowego spowodować ciężkie do odrobienia straty. Jest natomiast odporny na starzenie się społeczeństwa i bezrobocie.

SYSTEMY MIESZANE – łączą oba te rozwiązania w zróżnicowanych lub równych proporcjach. Ich zaletą jest zróżnicowanie ryzyka związanego z danym sposobem finansowania emerytur. Na takich podstawach opierają się założenia nowego systemu emerytalnego w Polsce, który zaczął funkcjonować od 1999 r. W pierwszej fazie 62,5 proc. obowiązkowego systemu emerytalnego będzie finansowane w formie repartycyjnej, a pozostałe 37,5 proc. przez część kapitałową (tak jest dzielona również obowiązkowa składka). Później nasze emerytury będą wypłacane z obu źródeł na równych zasadach. ■ **AZG**

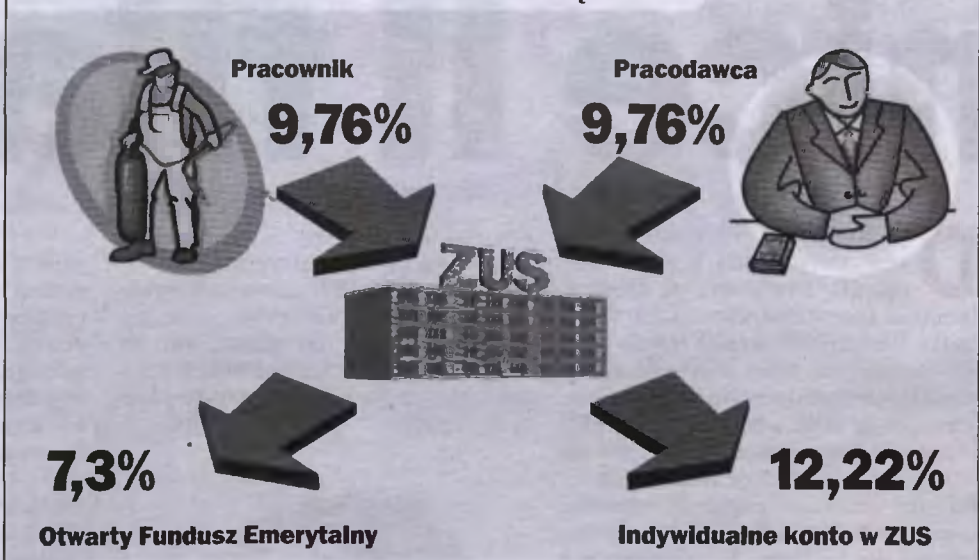

Kiedy się ma pieniądze, emerytura może być przyjemnym zajęciem.

Dostaniesz tyle, ile uskładasz

Nowy system emerytalny zakłada, że przyszli emeryci będą otrzymywać świadczenia z co najmniej dwóch źródeł. Taka sytuacja nie dotyczy jednak wszystkich. Najstarsi jeszcze przez kilka lat dostaną pieniądze tylko od ZUS-u, chyba że wcześniej opłacili sobie trzeci filar.

UBEZPIECZENIA EMERYTALNE OBOWIĄZKOWE

Czas to pieniądź

Dla urodzonych przed 1 stycznia 1949 r.

Osoby z najstarszej wyznaczonej ustawą grupy wiekowej, żeby otrzymać emeryturę nadal muszą spełnić dwa warunki: ukończyć 65 lat (60 lat dla kobiet) oraz mieć przynajmniej 25-letni staż pracy (20-letni w przypadku pań). To gwarantuje, że do kieszeni emeryta będzie wpływać co miesiąc kwota równa przynajmniej emeryturze najniższej.

Wysokość świadczenia dla tych osób będzie liczona według wzoru uwzględniającego ich staż pracy i podstawę wymiaru (obliczoną na podstawie stosunku przeciętnych wynagrodzeń z pewnego okresu do średniej krajowej). Do obliczenia podstawy wymiaru mogą zostać wskazane wynagrodzenia albo z 20 najlepszych lat wybranych z całego okresu zatrudnienia, albo z 10 lat następujących kolejno po sobie w ostatnim 20-leciu przed złożeniem wniosku o emeryturę.

Emerytura w systemie dotychczasowym:

24 proc. kwoty bazowej + 1,3 proc. podstawy wymiaru za każdy rok składkowy + 0,7 proc. podstawy wymiaru za każdy rok nieskładkowy. Emerytura przysługuje również wszystkim tym, którzy ukończyli wiek emerytalny (60 i 65 lat), ale ich staż pracy jest maksymalnie o pięć lat niższy niż wymagany w ustawie. Ich świadczenie również będzie obliczone według powyższego wzoru. Nie zostanie jednak podniesione do gwarantowanej wysokości, jeśli wynik wyjdzie niższy od najniższej emerytury.

Dla urodzonych między 31 grudnia 1948 a 1 stycznia 1969 r.

Na wysokość emerytury osób ze średniej grupy wiekowej będzie miała wpływ przede wszystkim wysokość kapitału zgromadzonego na indywidualnym koncie emerytalnym. Składa się on z dwóch części:

$$\text{EMERYTURA} = \frac{\text{suma składek (kapitał początkowy)} + \text{składki odprowadzone po 1998 r.}}{\text{średnie oczekiwane dalsze trwanie życia w chwili przejścia na emeryturę}}$$

wić w ZUS-ie. W tym pierwszym przypadku, 7,3 proc. ich wynagrodzenia jest przekazywane do OFE i tam inwestowane, w drugim – całość składek gromadzi Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Część składek, któ-

Emerytura dla urodzonych po 31 grudnia 1968 r.

Najmłodszy ubezpieczeni nie mieli wyboru. Zostali wszyscy objęci nowymi rozwiązaniami dotyczącymi odprowadzania składek i wyliczania emerytury: 1/3 ich składki obowiązkowo zostaje przekazana do otwartego Funduszu Emerytalnego, a jedyny warunek, jaki muszą spełnić, by dostać świadczenie to odpowiedni wiek (60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn).

Jeśli ktoś nie zdecydował się na podpisanie umowy z którymkolwiek Towarzystwem Emerytalnym, dziś nie ma już takiej możliwości. Całość jego składki pozostanie w ZUS-ie. Tej zasadzie wyjątkowo nie podlegają tylko te osoby, które w 1999 r. nie podlegały ubezpiečeniom społecznym i do teraz nie podjęły objętego obowiązkiem ubezpieczeniowym zatrudnienia. One będą mogły wybrać ulokowanie swoich pieniędzy w jednym lub dwóch filarach w ciągu 6 miesięcy od chwili, gdy zaczną płacić składki na ubezpieczenie społeczne. W takim też czasie muszą podjąć decyzję, w którym OFE chcą je trzymać.

$$\text{EMERYTURA} = \frac{\text{suma kapitału emerytalnego ZUS + OFE}}{\text{średnie oczekiwane dalsze trwanie życia w momencie przejścia na emeryturę}}$$

EMERYTURY MIESZANE

Sprawę obliczania wysokości emerytury komplikują dodatkowo przepisy przejściowe, stworzone specjalnie dla obecnych pięćdziesięcioparolatków, a szczególnie tych z nich, którzy nie załapią się na wcześniejsze emerytury do końca 2006 r. Jeśli osiągną wiek emerytalny w latach 2009 do 2013, świadczenie zostanie im obliczone w sposób mieszany: częściowo na starych, częściowo na nowych zasadach.

Proporcjonalnie do wieku

Pierwszą część ich emerytury ZUS wyliczy na podstawie wzoru odnoszącego się do kwoty bazowej i wskaźnika podstawy wymiaru oraz współczynnika z latami składkowej i nieskładkowej. Druga będzie zależna od wysokości kapitału zgromadzonego na koncie emerytalnym w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych. Proporcje jednej części do drugiej zależą od tego, w którym roku złożony zostanie wniosek o emeryturę. To oznacza, że pierwsza część emerytury będzie zależała od wypracowanych okresów składkowych i nieskładkowych oraz kwoty bazowej. Druga część będzie wynikiem podzielenia podstawy obliczonej ze składek zgromadzonych na indywidualnym koncie w ZUS-ie oraz zwalorowanego kapitału początkowego przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku rów-

ny temu, w jakim ubezpieczony przechodzi na emeryturę. Dalsze średnie trwanie życia określa się w miesiącach i co roku podaje je prezes Głównego Urzędu Statystycznego. Przykładem może być kobieta urodzona w 1952 r. Jeśli przepisy dotyczące wieku emerytalnego nie ulegną zmianie, prawo do emerytury uzyska ona w wieku 60 lat, czyli w roku 2012. To oznacza, że 35 proc. jej emerytury zostanie obliczone na starych zasadach, a 65 proc. – na nowych.

Czemu to służy

Z założenia takie rozwiązanie ma zwiększyć szanse tych osób na przyzwoitą wysokość emerytury. Wiadomo, że część mężczyzn urodzonych w latach 1944 do 1948 i kobiet urodzonych w latach 1949 do 1953 z jakichś powodów nie będzie pracować do osiągnięcia ustawowego wieku emerytalnego (odpowiednio 65 i 60 lat). Przyczyną może być np. zły stan zdrowia, który powoduje niezdolność do pracy – te osoby zamiast pracować i pomnażać swoje składki na przyszłą emeryturę, najczęściej pobierają renty. Duża grupa skoryta również ze świadczeń przedemerytalnych lub emerytur pomostowych. Tym samym nabierają znaczenia ich staż i składki wypracowane dotychczas, w tym wysokość kapitału początkowego. ■ **AZG**

JAKIE PROPORCJE

Zasady przejściowe będą obowiązywać dla wniosków składanych w latach 2009 do 2013. Emerytura będzie ustalana w dwóch częściach:

- 2009 r. 80 proc. na starych zasadach i 20 proc. na nowych
- 2010 r. 70 proc. na starych zasadach, 30 proc. na nowych
- 2011 r. 55 proc. na starych zasadach, 45 proc. na nowych
- 2012 r. 35 proc. na starych zasadach, 65 proc. na nowych
- 2013 r. 20 proc. na starych zasadach, 80 proc. na nowych.

Moja przyszłość

MARIOLA KNIEJA z Myszkowa

Pracuję dopiero od 8 lat. Do osiągnięcia wieku emerytalnego zostało mi jeszcze sporo czasu. Mimo to, już dziś zastanawiam się nad swoją emeryturą. Wiem, że nie mogę opierać się na podstawowym świadczeniu emerytalnym. Jestem w drugim i trzecim filarze. Wybrałam je sama, wcześniej sprawdziłam, który stwarza najlepsze warunki do pomnażania oszczędności. Mam też trochę pieniędzy na koncie w banku.

Poza tym wykupiłam ubezpieczenie na życie. Wpłaciłam na nie 10 tys. zł. Połowa tej kwoty jest traktowana jako lokata kapitałowa i otrzymuję od niej odsetki, drugą połowę bank gra na giełdzie. Za interesowało mnie również Indywidualne Konto Emerytalne. Ostatnio jestem zbyt zabiegana, żeby bliżej mu się przyjrzeć. Jeżeli jednak IKE spełni moje oczekiwania, na pewno je wybiorę. Jestem przekonana, że te zabiegi pozwolą mi na starość cieszyć się z wysokiej emerytury. ■ **MAL**

Moja przyszłość

DOMINIKA KOLMAN z Tarnowskich Gór

Zawsze byłam zapobiegawczą. Choć w moim przypadku emerytura to bardzo odległa perspektywa, już myślę o tym jak będzie wówczas wyglądało moje życie. Wydaje mi się, że gdybym bazowała jedynie na składkach emerytalnych, które są przekazywane do ZUS, to mogłabym sobie nie poradzić. Emerytura ZUS-owska to podstawa. Pieniądze, które udaje mi się zaoszczędzić wpłacam do banku. Założyłam również fundusz inwestycyjny. Pieniądze, które do niego wpłacam są ubezpieczone. Bank nimi obraca, a ja mam zysk w postaci odsetek. Mam gwarancję, że nie na tym nie stracę. ■ **MAL**

Tajemnice II filaru

Stopy zwrotu Otwartych Funduszy Emerytalnych

okres 29-03-2002 do 31-03-2004 roku

Nazwa OFE	Stopa zwrotu w okresie
Bankowy	31,932%
Polsat	31,677%
ING Nationale-Nederlanden Polska	28,968%
AIG	27,869%
PZU Złota Jesień	27,770%
Generall	27,005%
Allianz Polska	26,733%
DOM	26,465%
Sampo	26,139%
Ergo Hestia	25,171%
Kredyt Bank	24,038%
Pocztillon	23,205%
Skarbiec-Emerytura	23,182%
Commercial Union BPH CU WBK	22,355%
Credit Suisse Life & Pensions	22,161%
Pekao	22,134%
Średnia ważona stopa zwrotu	25,966%
Minimalna stopa zwrotu	12,983%

Źródło: KNUIFE

Drugim obok ZUS-u źródłem przyszłej emerytury, dla w pełni objęta reforma emerytalna są Otwarte Fundusze Emerytalne. Choć już od początku 1999 r. płynie do nich trzecia część odprowadzanych przez większość z nas składek emerytalno-rentowych, nie zawsze wiemy, co się dzieje z tymi pieniędzmi. Co więcej cały czas niewiele osób w ogóle zainteresowało się tym, czy ich pieniądze na przyszłą emeryturę odnalazły właściwe miejsce w II filarze. To błąd, bo jeśli ich tam nie ma, nie mogą być pomnażane i przynosić nam zysków na przyszłość.

Otwarte Fundusze Emerytalne tworzą kapitałową część nowego systemu emerytalnego. Ich zadaniem jest gromadzenie i inwestowanie pieniędzy przeznaczonych na wypłatę w przyszłości świadczeń swoim członkom. Do OFE płynie część naszych obowiązkowych składek pobieranych od wynagrodzenia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

OFE są odrębnymi podmiotami, mają własną osobowość prawną i kapitał. Są jednak tworzone, zarządzane i reprezentowane przez

Powszechne Towarzystwa Emerytalne działające w formie spółek akcyjnych.

Każdy członek OFE ma w nim swój własny rachunek, na którym zapisywana jest ilość tzw. jednostek rozrachunkowych. Ich wartość zmienia się każdego dnia w zależności od wartości majątku (aktywów) całego funduszu.

Do OFE musi przystąpić każda osoba, która w dniu wejścia w życie reformy emerytalnej nie ukończyła 30 lat, czyli wszyscy urodzeni po 31 grudnia 1968 r. Muszą się przy tym spieszyć. Przepisy nakładają na nas obowiązek podpisania umowy z OFE w ciągu 7 dni od rozpoczęcia pierwszej pracy (albo innej działalności zarobkowej podlegającej obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym). Nie ma co prawda przewidzianych żadnych kar, jeśli ktoś się z tego nie wywiąże, ale może mu to znacznie skomplikować życie. Najpierw ZUS wezwie go do podpisania takiej umowy, a jeśli nie zrobi tego do 10 stycznia następnego roku, zostanie przydzielony do jednego z OFE w drodze losowania. ■ AZG

RYS. MAREK MYCZ

GDZIE MOŻNA SZUKAĆ INFORMACJI O OFE?

- > Komisja Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych www.knuife.gov.pl
- > Rzecznik Ubezpieczonych www.rzu.gov.pl
- > Ministerstwo Polityki Społecznej www.mps.gov.pl
- > Zakład Ubezpieczeń Społecznych: www.zus.pl
- > wyspecjalizowane portale internetowe: emerytura.elfin.pl, www.e-insurance.pl, www.emerytura.hoga.pl, www.tf.pl/emerytura, www.bankier.pl/fo/emerytura, mojeinwestycje.interia.pl/emerytura, www.ike.pl

TWOJE PRAWA JAKO CZŁONKA OFE

Pieniądze, którymi obracają Otwarte Fundusze Emerytalne, to część wypracowanych przez ciebie składek i baza dla znacznej części twojej przyszłej emerytury. Dlatego możesz zdecydować o tym, co się będzie z nimi działo. Jako członkowi Otwartego Funduszu Emerytalnego przysługują ci również inne prawa.

Prawo do swobodnego i wolnego wyboru funduszu

Prawo do uczestnictwa w II filarze mają osoby ubezpieczone urodzone po 31 grudnia 1948 roku. Natomiast osoby ubezpieczone urodzone po 31 grudnia 1968 roku są do tego zobowiązane. Można być członkiem tylko jednego funduszu emerytalnego. Fundusz można wybrać swobodnie spośród wszystkich funduszy emerytalnych działających w Polsce. Żaden z nich nie może odmówić członkostwa osobie ubezpieczonej, która chce być jego członkiem. Z drugiej strony jednak nikt nie może zostać zmuszony do przystąpienia do danego funduszu emerytalnego ani do jego zmiany. Nie można także oferować dodatkowych korzyści

materiałnych za przystąpienie do określonego funduszu lub jego zmianę.

Prawo do Informacji

Fundusz emerytalny gromadzi i inwestuje pieniądze przeznaczone na twoje przyszłe świadczenie emerytalne. Dlatego masz prawo wiedzieć, w jaki sposób i z jakim skutkiem to robi. Masz prawo otrzymywać regularnie dane o:

- ilości środków zgromadzonych na twoim rachunku
- datach i kwotach wpłat składek oraz wypłat transferowych
- kwotach opłat potrąconych ze składek
- ilości jednostek rozrachunkowych zaliczonych na rachunek członka funduszu w okresie objętym informacją
- wartości jednostki rozrachunkowej na początek i koniec każdego ostatniego okresu rocznego i dwuletniego
- wynikach działalności lokacyjnej funduszu (zyskach)
- średniej ważonej stopie zwrotu wszystkich funduszy za ostatni dwuletni okres.

Ponadto w każdej chwili możesz zażądać pisemnej informacji o wysokości środków zgromadzo-

nych na twoim rachunku. Każdy, kto złoży wniosek o przyjęcie do funduszu, może żądać udostępnienia prospektu informacyjnego jeszcze przed podpisaniem umowy o członkostwo w funduszu. Prospekt udostępniany jest także na każde żądanie członka OFE.

Prawo do zmiany funduszu

Decyzja o wyborze OFE nie jest ostateczna. Jeśli z jakiegokolwiek powodu jesteś niezadowolony z wybranego funduszu, możesz przenieść swoje oszczędności do innego. W ciągu dwóch pierwszych lat członkostwa zmiana następuje za opłatą. Prawo do bezpłatnej zmiany OFE przysługuje:

- po uzyskaniu dłuższego niż 2 lata stażu członkowskiego,
- w przypadku przejęcia zarządzania funduszem przez inne powszechne towarzystwo emerytalne lub w przypadku połączenia funduszy.

Prawo do dysponowania zgromadzonym kapitałem na wypadek śmierci

W przypadku twojej śmierci, pie-

niądze przekazane do OFE nie przepadają. Połowa z nich zostanie przekazana twojemu współmałżonkowi na jego rachunek w funduszu (pod warunkiem, że pozostajecie we wspólności majątkowej). Druga połowa przysługuje osobie, którą wskażesz przy zawieraniu umowy o członkostwo lub w jej trakcie. Taka dyspozycja w każdej chwili może zostać zmieniona. Jeśli jesteś stanu wolnego, decydujesz o tym, komu ma zostać przekazana całość pieniędzy. Jeśli tego nie zrobisz, wejdą w skład spadku.

Prawo do ochrony interesów członka OFE

W swoich kontaktach z OFE nie jesteś osamotniony. Do ochrony twoich interesów i nadzoru została powołana Komisja Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych (KNUIFE). Organem ochrony praw członków OFE jest także Rzecznik Ubezpieczonych. Swoich praw możesz również dochodzić bezpośrednio na drodze sądowej (w sądzie ubezpieczeń społecznych w pobliżu twojego miejsca zamieszkania). ■ AZG

Moja przyszłość

DANUTA PASJA

ze Świętochłowic

Przepracowałam już 24 lata. Od trzech lat pracuję w handlu, ale tylko na pół etatu. Mam jeszcze czas, żeby myśleć o emeryturze. Nie oznacza to, że siedzę z założonymi rękami. Zdaję sobie sprawę z tego, że moje przyszłe świadczenie emerytalne będzie niskie. Nie ufam jednak żadnym funduszom emerytalnym. Staram się oszczędzać i lokować pieniądze w banku. ■ MAL

OGŁOSZENIA
DLA KAŻDEGO...

Łap okazję dwa razy w tygodniu!

...I NA KAŻDĄ
KIESZEŃ

WTOREK

Tygodnik
Ogłoszeniowy

JARMARK

moto
JARMARK

PIĄTEK

JAK SIĘ NIE DAĆ

Radzi **Małgorzata Tyżwińska** z Komisji Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych:

● Akwizytor nie może być anonimowy. Poproś o jego pełnomocnictwo, zapisz jego numer, poproś o dokument potwierdzający wpis do rejestru akwizytorów. Powinien ci również podać dla jakiego funduszu i ewentualnie jakiej firmy pośredniczącej pracuje. W razie kłopotów, będziesz wiedzieć na kogo się skarżyć.

● Akwizytor nie jest bezinteresowny i niezależny. Jego wynagrodzenie zależy od ilości podpisanych umów. Dlatego nie oczekuj, że nawet wiedząc o zaletach konkurencyjnych do własnego funduszu, będą podkreślać ich wagę. Będą raczej wyolbrzymiać zalety własnego funduszu, a wady bagatelizować lub pomijać.

● Pośpiech jest niewskazany. Można zapoznać się z ofertą akwizytora, odłożyć podpisanie umowy i w tym czasie zapoznać się z innymi propozycjami. Decyzja po zastanowieniu na pewno będzie lepsza.

● Zadawaj jak najwięcej pytań. Kluczowe znaczenie powinni mieć wyniki inwestycyjne osiągnięte przez fundusz, a także poziom ryzyka inwestycji (sprawdź w jakie papiery wartościowe lokuje pieniądze OFE). Zapytaj o koszty i doświadczenie instytucji zarządzającej funduszem. Postaraj się wyjaśnić wszystkie wątpliwości dotyczące sformułowań w umowie, których nie rozumiesz. Nie wstydź się swojej niewiedzy.

● Sprawdź informacje podane przez akwizytora. Porównaj je z konkurencją. Siegnij też do niezależnego źródła: stron internetowych Komisji Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych, Rzecznika Ubezpieczonych, Ministerstwa Polityki Społecznej, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

● Możesz swobodnie wybrać i fundusz, i akwizytora. Nie musisz podpisywać umowy i rozmawiać akurat z tym, który do ciebie przeszedł. W Polsce jest 16 otwartych funduszy emerytalnych i ok. 100 tys. aktywnych akwizytorów. Jeśli zaakceptujesz jakiś fundusz, możesz do niego przystąpić również drogą korespondencyjną. **AZG**

Dla tych co zostali

Zalożenia nowego systemu emerytalnego są takie, że to nasze własne składki mają pracować na naszą przyszłą emeryturę. Nie oznacza to jednak, że stracą na tym osoby, których świadczenie będzie wypłacane tylko z ZUS-u. Dotyczy to w równej mierze tych, którzy pozostali w pierwszym filarze z wyboru jak i najstarszych ubezpieczonych, którzy takiego wyboru nie mieli.

Bezpieczeństwo

Główną zaletą pozostawienia pieniędzy w ZUS-ie, jest ich bezpieczeństwo i niewielka wrażliwość na zmiany gospodarcze i kryzysy na rynku finansowym. Nie stracimy ich ani w sytuacji krachu na giełdzie papierów wartościowych, ani w wyniku znacznej inflacji. Ten pierwszy warunek może być spełniony dzięki temu, że ZUS tych pieniędzy nie inwestuje. Teoretycznie leżą tylko na naszym koncie w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, a praktycznie nie są wydawane na bieżącą działalność ZUS-u. Nasze emerytury zostaną więc wypłacone ze składek odprowadzonych w przyszłości przez osoby, które wówczas będą pracować (ewentualne braki dołoży budżet państwa). Bankructwo grozi więc ZUS-owi tylko jeśli założymy całkowite bankructwo państwa polskiego.

Inflacja nie ma natomiast wpływu na stan naszych kont w ZUS-ie, bo spadek wartości zgromadzonych na nim

FOT. TOMASZ JODŁOWSKI

pieniędzy jest nadrabiany przez waloryzację. Inaczej jest w przypadku pieniędzy ulokowanych w OFE, które są narażone na wahania na rynku finansowym, gdzie towarzystwa ubezpieczeniowe starają się lokować i pomnażać nasze składki.

Bez dodatkowych kosztów

Zaletą ZUS-u jest również to, że przechowywanie w nim naszych pieniędzy na przyszłą emeryturę nie nas dodatkowo nie kosztuje. Nie mówimy tutaj oczywiście o ogólnych kosztach utrzymywania tej instytucji z naszych podatków, bo te ponoszą wszyscy Polacy, którzy oddają

część swoich dochodów fiskusowi. Choć o dodatkowe koszty obsługi.

Dodatkowe przywileje

Najważniejszą przyczyną, dla której warto było pozostać w ZUS-ie, są uprawnienia do wcześniejszych emerytur.

Na dzień dzisiejszy prawo nie przewiduje wypłaty świadczeń przed ukończeniem powszechnego wieku emerytalnego, dla tych którzy przystąpili do Otwartych Funduszy Emerytalnych. Mogą więc z niego skorzystać tylko ci, którzy poprzestali na jednym filarze. **■ AZG**

WCZEŚNIEJ, CZYLI KIEDY

Jednym z przywilejów, które oferuje dotychczasowy system emerytalny, jest możliwość przejścia na wcześniejszą emeryturę. Dotyczył on przede wszystkim licznych uprzywilejowanych grup zawodowych (ze względu na zatrudnienie w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub szczególnych). Ale nawet po reformie systemu emerytalnego, ustawa zachowała go także dla kilku innych grup osób — kobiet z najdłuższym stażem i osób całkowicie niezdolnych do pracy. Przywileje dotyczą przede wszystkim najstarszych ubezpieczonych, to znaczy tych urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. W przypadku kobiet wiek emerytalny obniża się o pięć lat w dwóch sytuacjach:

● jeżeli udowodniły co najmniej 30-letni staż ubezpieczeniowy (okres składkowy i nieskładkowy) albo

● jeżeli udowodniły co najmniej 20-letni okres składkowy i nieskładkowy, a jednocześnie zostały uznane za całkowicie niezdolne do pracy.

W przypadku mężczyzn nie ma takich korzyści z długiego stażu pracy. Wcześniej — o pięć lat emerytura jest możliwa, jeżeli udowodnili co najmniej 25-letni okres składkowy i nieskładkowy oraz zostali uznani za całkowicie niezdolnych do pracy. Obowiązują też wszystkie wcześniejsze emerytury branżowe.

Nie tylko dla pracowników

Z takich możliwości przyznania emerytury mogą skorzystać osoby, dla których ostatnim ubezpieczeniem było ubezpieczenie z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę. Warunek ten jest spełniony także wówczas, gdy ostatnim ubezpieczeniem było ubezpieczenie z tytułu zatrudnienia, ale bezpośrednio przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę osoba zainteresowana pobierała zasiłek dla bezrobotnych (zasiłek przedemerytalny lub świadczenie przedemerytalne), nie wykonywała zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, pobierała rentę z tytułu niezdolności do pracy lub rentę rodzinną, albo dobrowolnie kontynuowała ubezpieczenie.

Zmiana ustawy emerytalnej z kwietnia bieżącego roku dodatkowo uściśliła te wymagania. Warunek zatrudnienia uważa się za spełniony, jeśli:

● osoba wnioskująca o emeryturę w okresie ostatnich 24

miesięcy podlegania ubezpieczeniu społecznemu pozostawała w stosunku pracy przynajmniej przez 6 miesięcy

● lub przez cały okres składkowy i nieskładkowy wymagany do emerytury (20 lub 30 lat — kobieta i 25 lat — mężczyzna) podlegała ubezpieczeniu społecznym ze stosunku pracy.

Co to oznacza? Po pierwsze utrudnione będą kombinacje z fikcyjnym zatrudnieniem (poprzednio praktycznie wystarczyło być pracownikiem przez jeden dzień przed złożeniem wniosku o emeryturę). Po drugie, pojawia się szansa na wcześniejszą emeryturę dla osób do tej pory pomijanych — ostatnio prowadzących działalność na własny rachunek, wykonujących wolne zawody lub pracujących na umowy-zlecenia, jeśli będą miały wymagany ogólny staż jako pracownicy.

Jeszcze tylko dwa lata

Podobne warunki do obniżenia wieku emerytalnego dotyczą osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r., a przed 1 stycznia 1969 r. Poczyniono tu jednak dodatkowe zastrzeżenia. Przede wszystkim przywilej wcześniejszej emerytury dotyczy tylko i wyłącznie osób, które nie przystąpiły do Otwartego Funduszu Emerytalnego. Po drugie wymienione wyżej warunki (wieku i stażu emerytalnego) muszą spełnić do końca 2006 r. Po trzecie, żeby mieć wypłacane świadczenie muszą rozwiązać stosunek pracy. Samo rozwiązanie umowy może nastąpić już po 2006 r. W praktyce oznacza to, że szansę na wcześniejszą emeryturę w tej grupie wiekowej będą miały tylko panie z roczników 1949-1951. Natomiast osoby zatrudnione w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, będą mogły przejść na wcześniejszą emeryturę w wieku określonym przez dotychczasowe przepisy (w zależności od kategorii zatrudnienia w wykazie A lub B prac szczególnych i szkodliwych waha się on od 40 do 55 lat dla kobiet i od 45 do 60 lat dla mężczyzn). Warunek jest tylko taki, że wymagany do emerytury okres składkowy i nieskładkowy (20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn) oraz wymagany dla danego stanowiska (branży) staż pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze osiągnęły nie później niż do dnia 31 grudnia 1998 r. Nie ma natomiast znaczenia, w którym roku ukończą wiek emerytalny — może to nastąpić również po 31 grudnia 2006 r. **■ AZG**

OPINIE

W drodze losowania

Anna Leplarczyk, rzecznik prasowy oddziału ZUS w Rybniku:

Jeżeli ubezpieczony nie zawarł umowy z otwartym funduszem w terminie 7 dni od daty powstania obowiązku ubezpieczenia, ZUS wzywa go na piśmie do zawarcia umowy z Otwartym Funduszem Emerytalnym w terminie do 10 stycznia każdego roku. Jeżeli od daty otrzymania wezwania do dnia losowania jest mniej niż 30 dni, termin ten mija 10 stycznia następnego roku kalendarzowego.

Jeżeli ubezpieczony nie dopełni obowiązku zawarcia umowy w tych terminach ZUS wyznacza OFE w drodze losowania. Losowanie przeprowadzane jest w ostatnim dniu roboczym stycznia. Losowanie odbywa się w Centrali ZUS, a nadzoruje je komisja powołana przez Prezesa ZUS w porozumieniu z Prezesem Urzędu Nadzoru nad Funduszami Emerytalnymi. O wyniku losowania ZUS zawiadamia osobę zainteresowaną oraz fundusz. **■**

Sprawdź składkę

Joanna Binlecka, rzecznik prasowy Oddziału ZUS w Sosnowcu:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych prowadzi od ubiegłego roku akcję twoja składka w ZUS. Przekazuje ubezpieczonym informację o składkach zaewidencjonowanych na indywidualnym koncie ubezpieczonego w ZUS za poszczególne lata. Informacja ta dotyczy tylko składek przeznaczonych na I filar czyli 12,22 proc. wynagrodzenia w przypadku osób, które przystąpiły do OFE i 19,52 proc. dla tych, którzy opłacają tylko jeden filar. Warto tej informacji nie chować do szuflady, tylko dokładnie się jej przyjrzeć. Sprawdzić trzeba przede wszystkim, czy zgadzają się nasze dane identyfikacyjne (imię, nazwisko, NIP, PESEL) i adresowe. Od nich zależy czy składki są zapisywane na koncie właściwej osoby.

Po drugie warto przeliczyć, czy składki zostały zapisane we właściwej wysokości. Można to zrobić porównując kwoty wykazywane nam przez pracodawcę na formularz ZUS RMUA lub paskach wynagrodzeń. Jeśli coś się nie zgadza, należy się w pierwszej kolejności skontaktować ze swoim pracodawcą, a jeśli dane, które on posiada i zawarł w deklaracjach rozliczeniowych są poprawne, trzeba złożyć reklamację w zakładzie ubezpieczeń społecznych. **■ AZG**

WAŻNE!

Jeśli twoja składka była źle zaewidencjonowana w ZUS-ie, prawdopodobnie nie była też prawidłowo przekazywana do Otwartego Funduszu Emerytalnego. **■ AZG**

Moja przyszłość

DAWID SAWA z Katowic

Jestem zbyt młody, żeby zastanawiać się nad tym co będzie za ponad 30 lat. Kilka dni temu byłem na pogrzebie kolegi. Miał 27 lat. Po co planować przyszłość? Najważniejsza jest teraźniejszość. Nie mam zamiaru oszczędzać. Kiedy tylko zarobię trochę więcej pieniędzy, wyjeżdżam gdzieś żeby wypocząć. Znam wielu, którzy pracowali po 30 lat, a teraz kiedy są już na emeryturze, brakuje im nawet na chleb. Po co więc miałbym się starać? **■ MAL**

JAK ZNALEŹĆ KORZYSTNĄ DLA SIEBIE FORMĘ OSZCZĘDZANIA W TRZECIM FILARZE?

Mianem trzeciego filara emerytalnego określamy wszystkie dopuszczalne, nieobowiązkowe formy oszczędzania kapitału na przyszłą emeryturę. Wchodzą tutaj w grę zarówno możliwości bardziej zinstytucjonalizowane, objęte specjalnymi, szczegółowymi przepisami, czyli Pracownicze Programy Emerytalne i Indywidualne Konta Emerytalne jak i mniej formalne. Tak naprawdę, ktoś może odkładać pieniądze do szuflady i powiedzieć, że to jest jego trzeci filar. Tylko czy będzie to opłacalne?

Najkorzystniejszą formą odkładania dodatkowych oszczędności na przyszłą emeryturę są Pracownicze Programy Emerytalne. Pracownik nie musi tu nic wykładać z własnej kieszeni. Składka podstawowa fundowana jest przez pracodawcę. Może on zadeklarować, że pewną, najczęściej określoną procentowo część wynagrodzeń pracowników będzie przekazywał do pracowniczego programu emerytalnego, prowadzonego w jednej z form dopuszczonych w ustawie o PPE.

Co zyskamy?

Działło to najczęściej w następujący sposób: Jeżeli pracownik zarabia np. 2 tys. zł miesięcznie brutto, a pracodawca zadeklarował, że 5 proc. zarobków będzie przekazywał do PPE, to wtedy 100 złotych miesięcznie zostanie przekazane na rachunek w pracowniczym programie prowadzonym na rzecz tego pracownika. Pracodawca ma tę korzyść, że może sobie to doliczyć do kosztów uzyskania przychodów. Z kolei pracownik nie płaci od tej kwoty składek na ZUS. Natomiast suma ta jest opodatkowana podatkiem dochodowym, tzn. dolicza się do dochodu pracownika. Natomiast zyski wypracowane w PPE nie są objęte podatkiem od zysków kapitałowych. Oczywiście do tych pieniędzy pracownik nie ma dostępu do chwili przejścia na emeryturę (z pewnymi wyjątkami). Maksymalny limit składki podstawowej wynosi 7 proc. zarobków brutto. Pracownik może jednak zadeklarować składkę dodatkową, którą zostanie sfinansowana z jego dochodów po opodatkowaniu. Od pracownika zależy, jaką dodatkową kwotę będzie odprowadzał (ustawa określa tylko górny limit — trzykrotność limitu IKE).

IKE

Jako III filar możemy sklasyfikować również wszystkie inne formy oszczędzania na cele emerytalne, które samodzielnie opłacamy. W pierwszym rzędzie warto uwagi jest IKE, dlatego, że uprawnia do zwolnienia od podatku Belki oraz możliwość rezygnacji z oszczędzania w dowolnym momencie, np. gdy musimy sfinansować jakieś nieprzewidziane wydatki. W dalszej kolejności są wszystkie inne nasze wysiłki na rzecz zgromadzenia odpowiedniego kapitału emerytalnego np. polisę emerytalną, lokaty bankowe itd. Inne zalety IKE, to swoboda wyboru ilości i formy inwestowania pieniędzy. Możemy je również praktycznie dowolnie przenosić z jednej instytucji zarządzającej do innej (z pewnymi ograniczeniami). To na co się zdecydujemy uzależnione jest od naszej wiedzy finansowej, wieku i indywidualnych potrzeb.

Polisa

Trzecim, najbardziej obecnie popularnym sposobem odkładania na dodatkową emeryturę są polisy ubezpieczeniowe. Wielu z nas podpisało umowy z towarzystwami ubezpieczeniowymi w wyniku kontaktów z agentami w sprawie Otwartych Funduszy Emerytalnych, czyli ubezpieczeń w II filarze.

Polisa ubezpieczeniowa może być prowadzona w formie ubezpieczenia na życie i „dożycie” lub ubezpieczenia na życie z funduszem kapitałowym. O atrakcyjności takiego produktu finansowego zawsze decydują warunki konkretnej umowy i nasze potrzeby.

Przy wyborze polisy trzeba zwrócić uwagę, jaka jest suma ubezpieczenia odpowiadająca danej składce, czy jest ona określona kwotowo czy zależy od zgromadzonych oszczędności. Są ubezpieczenia na życie, gdzie element ubezpieczeniowy jest niewielki, a przeważa element kapitałowy tzn. większość naszych składek jest inwestowana. Taka oferta będzie odpowiednia, gdy myślimy przede wszystkim o własnym zabezpieczeniu na okres emerytalny. Są też propozycje, gdzie duża część składek idzie na pokrycie ochrony ubezpieczeniowej, a gromadzenie oszczędności, które w pewnym momencie będą mogły zostać wypłacone liczy się w mniejszym stopniu. Z takich propozycji warto skorzystać wtedy, gdy chcemy zwiększyć bezpieczeństwo finansowe naszej rodziny zarówno w krótkim, jak i dłuższym terminie. Np. jeśli ktoś ma na utrzymaniu dzieci lub współmałżonka, których chce zabezpieczyć na wypadek swojej śmierci, wtedy potrzebne są szersze ubezpieczenia na życie. ■ AZG

III filar – zrób to sam!

W rodzinie Mendlów różne pokolenia inaczej patrzą na swoją emeryturę. Na ich przykładzie jasno widać jednak, jak wygląda system emerytalny w Polsce.

BARBARA MENDEL (na zdjęciu z prawej) ma 80 lat, na emeryturze jest od 25 lat. Otrzymuje świadczenie według starego systemu emerytalnego, czyli z jednego źródła, jakim jest ZUS. Może natomiast założyć sobie Indywidualne Konto Emerytalne. Jeśli przez 3 lata będzie na nie odkładać oszczędności, zysk z tej inwestycji będzie nieopodatkowany. **ŻYWIŚLAW MENDEL** ma 55 lat, od 30 lat pracuje jako lekarz. Mogł zapisać się do Otwartego Funduszu Emerytalnego, ale nie skorzystał z tej możliwości. Zdecydował się natomiast na

przystąpienie do III filaru (dodatkową polisę na życie), bo uważa, że jego przyszła emerytura, naliczona jedynie z zusowskich składek będzie prawdopodobnie śmiesznie niska. – Pozostałem w ZUS-ie, gdyż przejsie do OFE nie było korzystne, nie przyniosłoby mi aż takich zysków, by się decydować na zmianę. Dodatkowo do pozostania w ZUS-ie przyczyniła się także niestabilność pierwszych OFE. Bankructwa pierwszych funduszy zniechęciły mnie do tej formy oszczędzania na przyszłą emeryturę – mówi. – Nad IKE jeszcze się zastanawiam. Na razie nie dysponuję jednak rezerwą finan-

sową, którą mógłbym zainwestować. Być może, gdy skończy mi się okres składkowy w III filarze, to zdecyduję się na przeniesienie oszczędności do IKE.

ALEKSANDRA MENDEL jest studentką. Ma 24 lata. Będzie ją obowiązywać ubezpieczenie w dwóch filarach. Na razie jednak nie pracuje i nie odprowadza składek. Nie mogła więc podpisać umowy z OFE. Może już natomiast otworzyć Indywidualne Konto Emerytalne, bo wpłacane na nie dodatkowe składki nie muszą wcale pochodzić z wynagrodzeń za pracę. ■ AZG

Gdzie można lokować pieniądze?

Osoba, która chce założyć IKE podpisuje umowę z wybraną przez siebie instytucją finansową.

Do prowadzenia Indywidualnych Kont Emerytalnych zostały uprawnione:

- fundusze inwestycyjne
 - podmioty prowadzące działalność maklerską (domy maklerskie i banki prowadzące działalność maklerską)
 - zakłady ubezpieczeniowe oferujące ubezpieczenia na życie
 - banki.
- W zależności od tego, którego „operatora” naszego IKE wybierzemy, tak będą inwestowane nasze pieniądze.

Fundusze inwestycyjne

Umowę o IKE z otwartym funduszem inwestycyjnym (lub specjalistycznym funduszem inwestycyjnym otwartym) zawiera się w formie inwestycji w jednostki uczestnictwa wybranych funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych. Innymi słowy dzięki tej formie masz możliwość oszczędzania w różnych funduszach inwestycyjnych w tzw. rodzinie funduszy inwestycyjnych. To jedyny wyjątek, kiedy możesz podpisać kilka umów o IKE – z każdym funduszem osobno. Jednak suma wpłat do nich, nie może łącznie przekroczyć rocznego limitu. Masz też możliwość przenoszenia pieniędzy pomiędzy różnymi funduszami zarządzanymi przez to samo towarzystwo, w zależności od tego, jak będzie się zmieniać sytuacja na rynku finansowym. Taka operacja również odbywa się bez płacenia podatku od dochodów kapitałowych (jeśli byś to robił poza IKE – przeniesienie jednostek uczestnictwa między funduszami jest opodatkowane).

to samo towarzystwo, w zależności od tego, jak będzie się zmieniać sytuacja na rynku finansowym. Taka operacja również odbywa się bez płacenia podatku od dochodów kapitałowych (jeśli byś to robił poza IKE – przeniesienie jednostek uczestnictwa między funduszami jest opodatkowane).

Biura maklerskie

Formą oszczędzania wymagającą najwięcej wiedzy jest założenie IKE w instytucji prowa-

dzącej działalność maklerską, o świadczenie usług brokerskich i prowadzenie rachunku papierów wartościowych oraz rachunku pieniężnego służącego do jego obsługi. W takiej sytuacji możesz inwestować w papiery wartościowe dopuszczone do publicznego obrotu. Jest to forma korzystna dla tych, którzy mają już umowę z biurem maklerskim. Ustawa pozwala ją przekształcić w umowę o IKE.

Zakład ubezpieczeń na życie

Umowę o IKE podpisuje się w formie polisy na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym. Wpłata na IKE w tej formie w całości przeznaczana jest na ubezpieczeniowy fundusz kapitałowy. Oszczędzający dodatkowo będzie musiał określić składkę, z której zostaną pokryte koszty ochrony ubezpieczeniowej. W umowie o prowadzenie IKE muszą zostać określone zasady, na jakich z wpłaconej składki jest wyodrębniana część przeznaczona na rachunek IKE w ubezpieczeniowym funduszu kapitałowym, a w jaki pozostała na cele związane z ubezpieczeniem na życie.

Bank

Lokaty bankowe są najbardziej znaną formą oszczędzania. Indywidualne Konto Emerytalne w banku może zostać otwarte w formie rachunku oszczędnościowego lub lokaty. Ważne w przypadku tej formy oszczędzania jest to, że jeśli klient będzie chciał przenieść pieniądze do innej instytucji, bank musi mu naliczyć takie odsetki, jak w sytuacji, gdyby kontynuował umowę. Innymi słowy w przeciwieństwie do zerwania umowy o lokatę przed czasem, nie traci swojego zysku. ■ AZG

JAK DZIAŁA IKE

IKE – co to takiego?

IKE czyli Indywidualne Konto Emerytalne, to rodzaj planu oszczędnościowego, który pozwala gromadzić pieniądze na dodatkową emeryturę. Jest dobrowolną formą oszczędzania i inwestowania pieniędzy po to, żeby w przyszłości tj. po osiągnięciu wieku emerytalnego mieć świadczenie wyższe niż to, które zostanie nam wypłacone z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Otwartego Funduszu Emerytalnego, czyli tzw. pierwszego i drugiego filara emerytalnego. Jest przy tym jedną formą oszczędzania w trzecim filarze, która pozwala uciec od tzw. „podatku Belki” czyli 19-procentowego podatku od wypracowanych zysków.

Dla kogo?

Indywidualne Konto Emerytalne są formą oszczędzania praktycznie dla każdego. Żeby założyć IKE trzeba spełniać tylko trzy warunki:

- mieć ukończone 16 lat
- mieć nieograniczony obowiązek podatkowy na terenie Polski czyli mieszkać na terenie naszego kraju
- nie dokonać wcześniej wypłaty z IKE (dotyczy osób w wieku powyżej 55 lat). Nie ma górnej granicy wieku dla chcących oszczędzać na IKE, są jednak ograniczenia dla najmłodszych. Osoby w wieku od 16 do 18 lat mogą dokonywać wpłat na IKE tylko w tym roku, w którym były zatrudnione na umowę o pracę. Na ich konto mogą zostać również przebrane pieniądze z konta osoby zmarłej, która wskazała ich jako osoby uprawnione.

Ile można zaoszczędzić?

Na IKE będzie można co roku wpłacić najwyżej 150 proc. prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. To oznacza, że ci, którzy założą konta już teraz, będą mogli jeszcze w 2004 r. odłożyć do 3435 zł. Suma ta będzie się oczywiście z czasem zmieniać. ● Jeśli wpłacisz mniej, nie możesz tego wyrównać w następnych latach. ● Jeśli wpłacisz więcej, instytucja, która prowadzi twoje IKE powinna ci nadpłatę zwrócić, albo umieścić na innym rachunku i ewentualnie zapisać na IKE w następnym roku.

Nieco inne ograniczenie dotyczy 16-18-latków. Dla nich górnym limitem wpłat na IKE jest suma dochodów, jaką osoby te zarobiły na podstawie umowy o pracę w danym roku. Oczywiście ich również obowiązuje granica półtorakrotności średniego wynagrodzenia. ■ AZG

Zanim podpiszesz umowę

Każdy z nas może mieć tylko jedno Indywidualne Konto Emerytalne. Dlatego zanim podpiszesz umowę, będziesz musiał złożyć odpowiednie oświadczenie.

Jeśli chcesz dopiero zacząć oszczędzanie na IKE, musisz oświadczyć, że nie gromadzisz środków na IKE prowadzonym przez inną instytucję finansową oraz że w tym roku nie przekazałeś środków z innego, wcześniej posiadanego IKE do pracowniczego programu emerytalnego. Osoby, które ukończyły 55 lat mają dodatkowy obowiązek zaświadczyć, że w przeszłości nie dokonały wypłaty z IKE.

Jeśli masz już IKE i chcesz zmienić sposób lokowania twoich pieniędzy, musisz złożyć oświadczenie, że masz już Indywidualne Konto Emerytalne prowadzone przez inną instytucję, podać jej nazwę i potwierdzić, że dokona ona wypłaty transferowej środków dotychczas zgromadzonych. To oznacza, że musisz się zobowiązać do przeniesienia oszczędności ze starego konta na nowe.

Nie chodzi tylko o czyste formalności, ale o pilnowanie „wycieków” pieniędzy z budżetu. To przecież fundusze, które są nieopodatkowane. Za podanie nieprawdy grozi nam odpowiedzialność karnoskarbowa, ale nie tylko. W przypadku gromadzenia oszczędności na więcej niż jednym IKE, dochody uzyskane z gromadzenia oszczędności na wszystkich kontach zostaną opodatkowane 75 procentową stawką. ■ AZG

SKOK
ZIEMI RYBNICKIEJ
www.skokziemryb.com.pl e-mail: sekretariat@skokziemryb.com.pl

SUPER LOKATA
NA PÓŁ ROKU

do 7,60%*
* oprocentowanie stałe

SKOK ZIEMI RYBNICKIEJ
- Twoim partnerem w interesach

Siedziba Skok, Czerwionka, ul. 3 Maja 44, tel. (032) 43 29 400
Rybnik, ul. Powstańców 9, tel. (032) 43 31 401-402
Gliwice, ul. Bytomska 15, tel. (032) 337 43 10-12
Zapraszamy do pozostałych 30 punktów Obsługi Klienta Skok Ziemi Rybnickiej

Dlaczego warto założyć IKE?

CO POWINNO SIĘ
ZNALEŻĆ W UMOWIE

Pytanie o sens zakładania Indywidualnego Konta Emerytalnego jest tak naprawdę pytaniem o opłacalność oszczędzania w trzecim filarze emerytalnym. Odpowiedź na nie wydaje się oczywista. Według przewidywań analityków, w obecnym systemie emerytalnym, emerytury wypłacane z filarów obowiązkowych tj. ZUS-u i Otwartych Funduszy Emerytalnych nie będą wystarczające. Przede wszystkim wyniosą zaledwie ok. 50 proc. naszych przeciętnych wynagrodzeń za pracę. Choćby tylko dlatego warto część dodatkowych pieniędzy zainwestować na przyszłość.

Warto też zastanowić się nad zaletami samego IKE jako formy oszczędzania na przyszłą emeryturę. Jest ich kilka.

Ucieczka od podatku

Tym co rzuca się w oczy jako pierwsze, jest zwolnienie od podatku. IKE są jedyną formą oszczędzania w trzecim filarze zwolnioną z 19-procentowego podatku od zysków kapitałowych. Jeśli tylko nie zechcemy rozwiązać swojego konta przed czasem, tzn. zanim skończymy 60 lat, nie musimy się pieniędzmi uzyskanymi z inwestycji dzielić z państwem. Rachunek jest prosty – z każdego zarobionego dodatkowo 1000 zł, zostanie nam w kieszeni 190 zł.

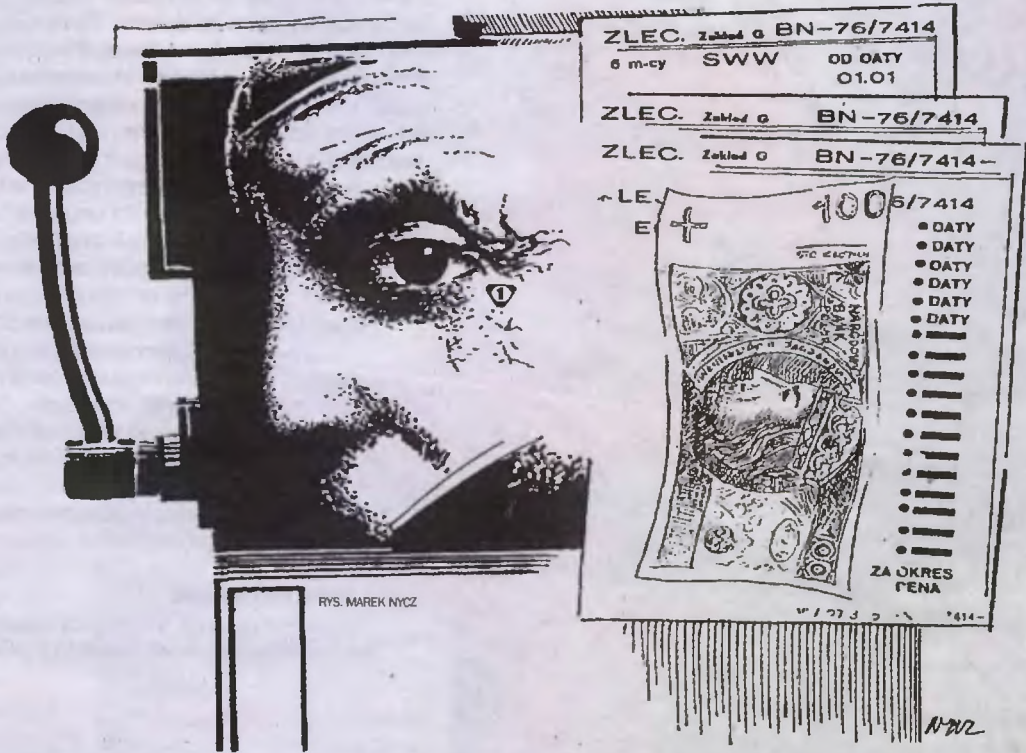
Dowolne środki

Sami możemy zdecydować, ile pieniędzy chcemy przeznaczyć na IKE w danym roku. Może to być zarówno kilkaset złotych jak i 2-3 tysiące. Ograniczeni jesteśmy tylko górnym limitem składki – 150 proc. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Elastyczność wpłat

Od naszej decyzji zależy również, w jakim terminie i z jaką częstotliwością będziemy robić wpłaty. Możemy to robić regularnie, np. w miesięcznych ratach, albo raz do roku i rzadziej. W pewnej mierze zależy to będzie od tego, z jaką instytucją zarządzającą podpiszemy umowę. Z drugiej jednak strony w przypadku braku systematycznych wpłat, może ona najwyżej zerwać z nami umowę. Nie może natomiast z tego tytułu obciążać nas dodatkowymi kosztami.

Sami decydujemy również o tym, skąd weźmiemy pieniądze na IKE. Z wyjątkiem osób małoletnich, pieniądze wcale nie muszą pochodzić z umowy o pracę ani innego stosunku służbowego (tak jest w przypadku I i II filaru).

Możemy w ten sposób wykorzystać np. środki z innych inwestycji, np. sprzedaży papierów wartościowych, spadku itd.

Forma oszczędzania

Przepisy przewidują cztery formy oszczędzania w IKE. W zależności od swojego wieku, rodzaju dochodów, przyzwyczajęń, wiedzy o rynku finansowym i oczekiwań, możemy wybrać tę, która nam najbardziej odpowiada. Pieniądze można zainwestować w banku – na lokacie lub rachunku bankowym, w zakładzie ubezpieczeń – w formie polisy na życie z funduszem kapitałowym, na rachunku papierów wartościowych lub w fundusze inwestycyjne.

Przeniesienie środków

IKE pozwala w każdej chwili zmienić instytucję, która zarządza naszymi pieniędzmi. Jeśli tylko nie będziesz zadowolony z wyników przez nią osiągniętych, uznasz, że inna forma oszczędzania jest dla ciebie bardziej korzystna lub

zdecydujesz się więcej zaryzykować, możesz założyć nowe IKE i przenieść do niego pieniądze z poprzedniego konta. Co więcej, jeśli od wypłynięcia pierwszej składki do danego planu emerytalnego minęło więcej niż 12 miesięcy, przeniesienie oszczędności nie pociągnie za sobą żadnych dodatkowych opłat.

Jasne koszty

Każda osoba podpisując umowę o IKE będzie wiedzieć, ile może ją kosztować wybór określonej metody lokowania pieniędzy. Wszystkie instytucje upoważnione do prowadzenia IKE są zobowiązane jasno zdefiniować wszystkie opłaty i prowizje, jakie będą pobierać. Muszą też wskazać koszt rozwiązania umowy w przypadku zmiany instytucji zarządzającej przed upływem roku. To pozwala z góry przekalkulować, ile naszego zysku możemy stracić na pośredników.

ANNA GÓRA

Bez względu na to, jakiej instytucji zdecydujesz się powierzyć swoje pieniądze, musi ona w swojej umowie uwzględnić kilka punktów:

- > oznaczenie IKE umożliwiającego jego identyfikację
 - > sposób oznaczenia dyspozycji (poleceń klienta) dotyczących pieniędzy gromadzonych na koncie
 - > sposób postępowania firmy w sytuacji, jeśli suma wpłat dokonanych przez klienta będzie wyższa niż przewidziany przepisami roczny limit
 - > zakres, częstotliwość i forma w jakiej klient będzie informowany o środkach zgromadzonych na IKE
 - > koszty i opłaty obciążające oszczędzającego w związku z prowadzeniem IKE, które nie zostały zawarte w statucie funduszu inwestycyjnego, regulaminie prowadzenia rachunku papierów wartościowych, ogólnych warunkach ubezpieczenia i regulaminie ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego lub w umowie warunku bankowego
 - > okres wypowiedzenia umowy
 - > termin dokonania wypłaty, wypłaty transferowej oraz zwrotu
 - > sposób postępowania z pożyczkami z papierów wartościowych zgromadzonych na IKE oszczędzającego.
- Dodatkowo, jeśli podpiszesz umowę z zakładem ubezpieczeń powinna ona zawierać:
- > określenie zasad, na jakich zakład ubezpieczeń wyodrębni ze składki część przeznaczoną na rachunek IKE w ubezpieczeniowym funduszu kapitałowym oraz cel, na który przeznaczana będzie pozostała część składki ubezpieczeniowej
 - > określenie, jaka część składki jest będzie potrącana na cele związane z ubezpieczeniem.

Są to podstawowe, ale nie jedyny elementy, jakie mają się znaleźć w umowie. Reszta zależy od instytucji, w jakiej zdecydujesz się otworzyć IKE. Ogólne zasady jego funkcjonowania znajdują się również w:

- > statucie funduszu inwestycyjnego
- > regulaminie prowadzenia rachunku papierów wartościowych i rachunku pieniężnego – w przypadku IKE w podmiocie prowadzącym działalność maklerską
- > w ogólnych warunkach ubezpieczenia i regulaminie ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych – w przypadku zakładu ubezpieczeń
- > umowie rachunku bankowego. ■ AZG

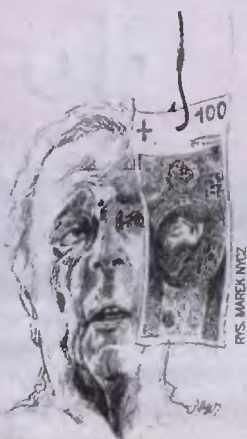
Moja przyszłość

EWA BILEWICZ z Gliwic

Moje zarobki są zbyt niskie, zebym mogła sobie pozwolić na wykup polisy ubezpieczeniowej. Wszystkie pieniądze jakie mam wydaję na bieżąco. Ostatnio troszkę udało mi się zaoszczędzić, ale będę musiała niebawem zrobić remont w mieszkaniu i znowu zostanę bez grosza. Pewne jest to, że drugi filar nie wystarczy, żeby czuć się bezpiecznie. Oczywiście, że można wybrać dodatkową formę zabezpieczenia na starość, ale to kosztuje. Słyszałam w radiu o Indywidualnym Koncie Emerytalnym, ale w szczegóły nie wnikałam. Nie ma sensu nad nim się zastanawiać, skoro i tak nie stać mnie na nie. ■ MAL

IKE PO SZEŚĆDZIESIĄTCE?

Przepisy o IKE nie wskazywały górnego wieku w jakim można założyć Indywidualne Konto Emerytalne. Co prawda ma to być dodatkowe źródło przyszłego świadczenia,

ale może być wykorzystane również inaczej. Osoby starsze, również te, które już pobierają emerytury lub renty również mogą podpisać umowę o IKE. Dla nich będzie to po prostu forma nieopodatkowanego inwestowania pieniędzy. Warunek jest tylko taki, że lokata, konto, umowa z TFI lub biurem maklerskim musi zostać podpisana przynajmniej na trzy lata. Ponadto musi być to ich pierwsze IKE i wcześniej osoby takie nie skorzystały ze zwolnień podatkowych. Co więcej pieniędzy z IKE nie trzeba wypłacać od razu po przejściu na emeryturę. Mogą być

nadal inwestowane przez tę samą lub inną instytucję, pod warunkiem, że zostaną do niej

przelane w drodze wypłaty transferowej, czyli bezpośrednio z jednego IKE na drugie. ■ AZG

Bez ryzyka

Rozmowa z **Barbarą**

Walczkiewicz

z Departamentu Ubezpieczeń Społecznych w Ministerstwie Polityki Społecznej.

Czym się różnią Indywidualne Konta Emerytalne od innych form oszczędzania w III filarze emerytalnym?

Przede wszystkim tym, że IKE jest jedynym produktem oszczędnościowym, uregulowanym ustawowo, skierowanym do indywidualnych osób. W odróżnieniu od grupowej formy oszczędzania, jaką są PPE (pracownicze programy emerytalne) IKE charakteryzują się znacznie większą dowolnością w zakresie wyboru formy oszczędzania. Ponadto w pojęciu III filara mieszczą się również dotychczasowe indywidualne sposoby zabezpieczania się na przyszłość – np. umowy ubezpieczenia na życie i dożycie.

Oszczędzając na IKE nie jesteśmy związani z instytucją, która prowadzi nasze IKE – możemy ją zmienić. Inaczej jest w Pracowniczych Programach Emerytalnych, gdzie to pracodawca wraz z reprezentacją pracowników o tym decyduje, a nam pozostaje jedynie decyzja o przystąpieniu, bądź nie do tego programu. Ponadto szansę na oszczędzanie w PPE mają tylko osoby zatrudnione w zakładzie pracy, który taki program prowadzi. Ograniczone są również możliwości w przypadku polisy na życie. Taka forma oszczędzania zakłada długotrwałe (dożywotnie) umowy z jednym ubezpieczycielem.

Następną różnicą jest ilość środków, jakie możemy przeznaczyć na tę inwestycję. W przypadku IKE roczny górny limit pieniędzy, jakie można wpłacić na konto został ustalony na 150 proc. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej (obecnie 3435 zł). W przypadku PPE składka podstawowa została ograniczona do 7 proc. wynagrodzenia (ta część nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne), a składka dodatkowa może wynieść rocznie maksymalnie trzykrotność limitu IKE. W przypadku polisy ubezpieczeniowej, o tym, ile środków będziemy odkładać na przyszłość decyduje umowa z ubezpieczycielem.

Kolejną różnicą, w odróżnieniu od form oszczędzania nie uregulowanych ustawowo, jest możliwość zwolnienia zysków wypracowanych przez oszczędności gromadzone zarówno w IKE jak i PPE od opodatkowania podatkiem od zysków kapitałowych w przypadku odpowiedniego okresu oszczędzania.

A zatem w każdej z tych form można oszczędzać równocześnie?

To prawda. Zależy to jedynie od naszego uznania i zasobów finansowych, jakie chcemy przeznaczyć na oszczędności. Ważna jest jednak inna sprawa. Po pierwsze fundusze zgromadzone w Pracowniczych Programach Emerytalnych można przekazać na swoje IKE. Po drugie ustawa pozwala również na przekształcenie dotychczasowej polisy ubezpieczeniowej na życie w IKE. W jej ramach towarzystwo ubezpieczeń na życie będzie musiało jednak wyodrębnić część przeznaczoną na ubezpieczeniowy fundusz kapitałowy i pozostałą na ochronę ubezpieczeniową. Limit wpłat będzie dotyczył tylko części kapitałowej.

Czym powinniśmy się kierować wybierając formę IKE i instytucję, która będzie nim zarządzać?

Wybór instytucji finansowej oraz wybór sposobu gromadzenia oszczędności, jak i dokonywanie dalszych zmian związanych z oszczędzaniem na IKE są całkowicie dobrowolne. Dlatego powinniśmy się postarać, żeby produkt, na który się zdecydujemy, był jak najbardziej dostosowany do naszych możliwości i oczekiwań. Należy wziąć pod uwagę kilka czynników.

Pierwszorzędne znaczenie będzie miał wiek, tzn. ile czasu pozostało nam jeszcze na oszczędzanie w ramach IKE. Dla osób starszych korzystniejsze

będą formy, które przewidują mniejszy, ale stabilny zysk. W ich przypadku będzie się liczyć również ryzyko inwestycyjne – powinny wybrać formę, w której jest ono mniejsze, bo inaczej nie będą w stanie zrekomensować ewentualnych strat związanych z niewłaściwym ulokowaniem pieniędzy. Po drugie ważna jest nasza skłonność do ryzyka. Po trzecie ważna jest dywersyfikacja czyli różnorodność możliwości ulokowania naszych pieniędzy. Pod tym względem najkorzystniejsze jest IKE w funduszach inwestycyjnych, zarządzanych przez jedno Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych, które pozwala część środków ulokować w funduszach o mniejszym ryzyku (fundusze rynku pieniężnego, obligacyjne) i jednocześnie w takim funduszu, gdzie można zarobić więcej (fundusze akcji, zrównoważone). Czynnikiem, na który warto zwrócić uwagę jest wysokość opłat pobieranych przez instytucję oferującą IKE zarówno przy zakładaniu tego konta jak i w trakcie oszczędzania. Ważny jest też sposób rozstrzygnięcia się z instytucją dotychczas prowadzącą nasze IKE, tzn. czy umożliwi nam bezproblemowe przeniesienie dotychczas zgromadzonych oszczędności do innej instytucji. Ponadto należy zwrócić uwagę na wymóg dokonywania regularnych wpłat lub ustalenie minimalnej kwoty wpłaty. Wreszcie ważna jest elastyczność i swoboda w dysponowaniu własnymi pieniędzmi. Przede wszystkim jednak, zanim podpisze się jakąkolwiek umowę trzeba dokładnie przeczytać nie tylko jej warunki, ale również wszystkie dodatkowe dokumenty, które regulują działanie instytucji finansowej, która ma zarządzać naszymi pieniędzmi. Są to w zależności od rodzaju instytucji: statut funduszu inwestycyjnego, regulamin prowadzenia rachunku papierów wartościowych, ogólne warunki ubezpieczenia oraz regulaminy ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych i umowa rachunku bankowego.

W jaki sposób możemy sprawdzić, czy nasze pieniądze zostały właściwie zagospodarowane i przynoszą nam wystarczające korzyści?

Przede wszystkim ustawa nałożyła na instytucję zarządzającą IKE obowiązek informowania oszczędzającego o środkach zgromadzonych na koncie. Częstotliwość i forma, w jakiej się to będzie odbywać powinny być określone w umowie o Indywidualne Konto Emerytalne. Ponadto nadzór nad instytucjami prowadzącymi IKE, w zależności od rodzaju instytucji, mają Komisja Nadzoru Bankowego, Komisja Papierów Wartościowych i Giełd oraz Komisja Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych.

Czy nasze pieniądze na IKE będą bezpieczne?

Powiem od razu – żadnych gwarancji państwowych nie ma. Natomiast każda z tych form oszczędzania jest objęta właściwym dla siebie systemem gwarancji np. Ubezpieczeniowym Funduszem Gwarancyjnym, Bankowym Funduszem Gwarancyjnym oraz Systemem Rekompensat.

ROZMAWIAŁA: ANNA GÓRA

Zadbaj o oszczędności

Założyć IKE może również osoba, która nie ma stałych dochodów np. jest okresowo bezrobotna, albo wykonuje wolny zawód. Osoby, które prowadzą własną działalność gospodarczą, wykonują wolne zawody oraz świadczą pracę przede wszystkim w oparciu o umowy cywilno-prawne (umowę zlecenia, umowę o dzieło), szczególnie powinny zadbać o dodatkowe oszczędności na czas emerytury. W ich przypadku składki odprowadzone do obowiązkowych filarów emerytalnych tzn. ZUS-u i OFE będą stosunkowo niskie, ze względu na częste przerwy w zatrudnieniu na umowę o pracę. To oznacza, że niższe będą również ich świadczenia wypłacane z tych źródeł. Warto pomyśleć już teraz o tym jak to zrównoważyć. ■ AZG

JAK WYBRAĆ NAJKORZYSTNIEJSZĄ DLA SIEBIE FORMĘ IKE?

Radzi **Grzegorz Łętocha**, doradca inwestycyjny, Dyrektor Departamentu Rozwoju Produktów w TFI PZU SA:

Dla najstarszych i ostrożnych

IKE w formie konta w banku czy w formie zakupu obligacji skarbowych jest raczej propozycją dla tych, którzy mają niedługi okres do emerytury, albo osób, które już są na emeryturze. Takie osoby mogą potraktować IKE jako średnioterminową lokatę kapitału, korzystając z możliwości zwolnienia z podatku Belki. Minimalny okres oszczędzania na IKE dla osób urodzonych w 1945 roku lub wcześniej wynosi 3 lata. Osoby należące do tej grupy wiekowej będą mogły już po trzech latach podjąć wszystkie oszczędności. Większość osób, które zastanawiają się nad otwarciem IKE, to ludzie, którzy mają więcej czasu do emerytury. W ich przypadku zalecane jest IKE albo w towarzystwie funduszy inwestycyjnych, albo w firmie ubezpieczeniowej. Przy wyborze konkretnej firmy warto wziąć pod uwagę kilka kryteriów.

Ile to kosztuje?

Dosyć ważnym kryterium są również opłaty. Trudno jednoznacznie powiedzieć, czy tańsze będzie oszczędzanie w funduszach inwestycyjnych, czy w firmie ubezpieczeniowej. Tutaj również trzeba się przyjrzeć konkretnemu produktowi i te koszty porównać.

W funduszu inwestycyjnym są dwa rodzaje opłat: opłata za zarządzanie i opłata manipulacyjna, która jest pobierana od wpłat. Tak

naprawdę dużo większe znaczenie ma opłata za zarządzanie funduszem, dlatego, że jest powtarzalna. Jest pobierana w każdym roku, choć nie jest bezpośrednio widoczna dla oszczędzającego, bo jest w kalkulowana w wartość jednostki uczestnictwa. Pobieranie opłaty za zarządzanie funduszem powoduje, że wartość jednostki uczestnictwa będzie rosła trochę wolniej niż dochody, jakie osiąga fundusz. Opłaty za zarządzanie wynoszą przeważnie od 1,5 do 5 proc. rocznie. Zależą głównie od rodzaju funduszu, który wybieramy. Fundusze akcyjne są zasadniczo droższe, ale w dłuższym okresie przynoszą większy zysk. Dlatego jeśli chcemy inwestować przede wszystkim w akcje, powinniśmy sprawdzić opłatę za zarządzanie w funduszach akcji i porównać jej wysokość w poszczególnych firmach oferujących IKE. Opłatę manipulacyjną ponosimy raz. Przy długotrwałym oszczędzaniu ma ona dużo mniejszy wpływ na wartość kapitału końcowego niż opłata za zarządzanie funduszem. Nabiera znaczenia, jeśli mamy porównywać fundusze o takiej samej opłacie za zarządzanie. Fundusz o niższej opłacie manipulacyjnej jest wtedy korzystniejszy.

W przypadku firm ubezpieczeniowych struktura opłat może być nieco bardziej złożona. Najlepiej dokładnie to skonsultować z agentem ubezpieczeniowym.

Trzeci koszt, dotyczący wszystkich form IKE, ale może nieco mniej istotny, to opłata za rezygnację z konta. Ustawa mówi, że może ona być pobierana jedynie przez pierwszych 12 miesięcy, ale niektóre firmy starają się obchodzić ten zapis. Np. w momencie podpisywania umowy mówią, że zwalniamy z opłat manipulacyjnych, ale jeśli ktoś zrezygnuje nawet po paru latach, to opłata manipulacyjna zostanie naliczona wstecz. Trzeba więc uważać, żeby nie wpaść w taką pułapkę. Lepiej mieć po 12 miesiącach swobodę wycofania oszczędności albo możliwość zmiany podmiotu, który prowadzi IKE, bez ponoszenia dodatkowych kosztów.

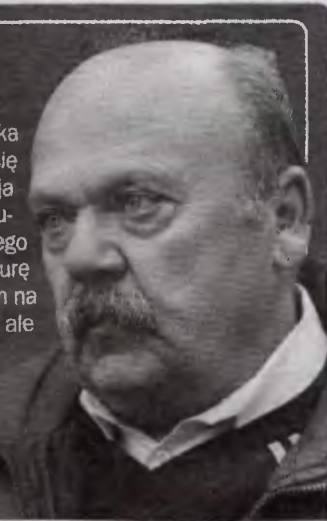
Na własną rękę

Ostatnia możliwa forma zarządzania IKE to biura maklerskie. Jest ona jednak właściwa tylko dla nielicznych. Dzieje się tak przede wszystkim dlatego, że kwota roczna, którą możemy wpłacić na IKE, jest bardzo niewielka jak na możliwości naszego samodzielnego inwestowania. Ponadto trzeba pamiętać, że samodzielne inwestowanie zajmuje wiele czasu. Jeżeli inwestujemy bardzo nieduże kwoty, to jest wątpliwe, żeby to było opłacalne. ■ AZG

Moja przyszłość

JERZY KISZKA z Rybnika

Do emerytury zostałem mi 3 lata. No chyba, że jeszcze zmienią się przepisy emerytalne. Z pierwszych wyliczeń wynika, że moja emerytura wyniesie między 1200 a 1300 zł. To nie jest za dużo. Wydaje mi się, że będę musiał szukać jakiegoś dodatkowego zajęcia. Jestem przekonany, że z chwilą przejścia na emeryturę moja sytuacja materialnie pogorszy się. Niestety, nie zarabiam na tyle, żebym mógł coś odłożyć. Chętnie wybrałbym jakąś polisę, ale póki co mogę o tym zapomnieć. Właściwie to nie mam powodów do narzekania. Przynajmniej będę miał jakąś emeryturę. Co mają powiedzieć młodzi... żeby dostać etat muszą mieć sporo szczęścia. ■ MAL

Polisa na życie i emeryturę

Polisa na życie z funduszem kapitałowym w dużej mierze podobna jest do IKE w formie udziałów w funduszu inwestycyjnym.

Tutaj również część składki, która jest najważniejsza z punktu widzenia przyszłej emerytury zależy od trafności inwestycji na rynku papierów wartościowych. Możliwa jest także dość szeroka oferta zależna od liczby funduszy kapitałowych, którymi zarządza dany ubezpieczyciel.

IKE BANKOWE: OSZCZĘDZANIE DLA OSTROŻNYCH

Indywidualne konta emerytalne stały się łakomym kaskiem dla wszystkich instytucji finansowych. Choć projekt ustawy o Indywidualnych Kontach Emerytalnych nie przewidywał ich zakładania w bankach, pod ich naciskiem, komisja sejmowa dopisała je do ustawy. Zezwoliła na podpisywanie umów w formie rachunków bankowych lub lokat. Jednak nie wszystkie banki zdecydowały się na prowadzenie takiej działalności. Depozyt bankowy jest formą oszczędzania dla ostrożnych. Zyski z długoterminowych oszczędności w bankach są niskie — niewiele wyższe od inflacji, ale jednocześnie kójarzą się z pewnymi korzyściami.

Dla kogo IKE bankowe?
Obecnie odsetki oferowane przez banki są dość korzystne,

zwłaszcza jeśli porówna się je z oprocentowaniem rachunków bieżących. Dla przykładu Bank BPH oferuje lokatę terminową, 12-miesięczną o stopie zmiennej, aktualnie oprocentowaną na 6 proc. w stosunku rocznym. Bank Millenium proponuje rachunek depozytowy oprocentowany na 6,5 proc. w skali roku, przy minimalnej wpłacie 100 zł. W internetowym mBanku oprocentowanie lokaty wynosi 5,5 proc., przy miesięcznej kapitalizacji. Podobnie jednak było wtedy, gdy trzy lata temu proponowały lokaty antypodatkowe. Przyciągały klientów obietnicą 12-procentowego zysku w skali roku, ale bardzo szybko zaczęły stopniowo obniżać oprocentowanie. Można przewidywać, że tym razem stanie się podobnie. Tyle tylko, że w takim wypadku oddanie pieni-

dzy bankowi może oznaczać nie tyle zainwestowanie, co zamrożenie ich na wiele lat. Dodajmy, że w tym czasie banki będą naszym kapitałem obracać i same czerpać z tego zyski. Nieco korzystniejsze mogą się okazać lokaty, w przypadku których banki oferują oprocentowanie zależne od zmiany indeksów giełdowych (np. WIBOR lub WIBID). Ważne jednak, by stanowiło jak najwyższy procent tych stóp rynkowych.

Korzyści nie tylko finansowe
IKE w bankach mają też kilka plusów. Przede wszystkim nie wymagają głębokiej wiedzy ekonomicznej i finansowej. Człowiek wpłaca pieniądze na konto i właściwie nie musi się niczym więcej przejmować. Jego zysk jest łatwy do przewidzenia — wystarczy ob-

serwować wysokość oprocentowania, jaką bank oferuje. Przewidywalne są też koszty. Oprócz tych określonych w umowie o IKE banki nie nakładają dodatkowych obciążeń za zarządzanie, opłat manipulacyjnych. Marżą banku jest różnica między oferowanym oprocentowaniem, a zyskiem, jaki przyniesie zainwestowanie naszych pieniędzy.

Nie tylko depozyt
Banki wychodzą jednak dalej. Obok IKE lokat i rachunków, a także obligacji (np. PKO BP) proponują również formy właściwie zwykłe dla innych instytucji finansowych: fundusze inwestycyjne i IKE ubezpieczeniowe. Takie plany ma m.in. Bank Przemysłowo Handlowy. Natomiast PKO BP proponuje otwarcie rachunku inwestycyjnego w swoim Bankowym Dom Maklerskim. ■ **AZG**

IKE w Funduszach Inwestycyjnych

Najbardziej korzystną formą inwestowania w ramach Indywidualnych Kont Emerytalnych wydają się fundusze inwestycyjne. Ich główną zaletą jest największa ze wszystkich form IKE elastyczność i swoboda inwestowania pieniędzy. Przede wszystkim możemy sami wybrać strategię inwestowania w zależności od tego, jaki poziom ryzyka jesteśmy w stanie zaakceptować. Fundusze lokujące pieniądze w akcje mogą przynieść uczestnikom zarówno znaczne zyski, jak i duże straty. Jeśli nie umiemy się na to zgodzić, możemy podpisać umowę z funduszem, który inwestuje w bardziej bezpieczną formę oszczędzania — obligacje lub dłużne papiery wartościowe. W ramach jednego TFI, można też podzielić pieniądze między kilka funduszy — o większym i mniejszym ryzyku. Szczegółne bezpieczeństwo tej formy oszczędzania bierze się stąd, że Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych, które zarządzają naszym funduszem nie mają praktycznie dostępu do naszych udziałów — jedynie je przechowują. W przypadku upadłości TFI, zarządzanie majątkiem funduszy przejmują inne towarzystwa. Jeśli następuje likwidacja funduszu, jego aktywa są spieniężane i przydzielane uczestnikom proporcjonalnie do liczby posiadanych udziałów (jednostek uczestnictwa). Poza tym ważna jest swoboda. Każdy oszczędzający w IKE, mając jednostki uczestnictwa w jednym funduszu, może je w dowolnym momencie przenieść do innego, zarządzanego przez to samo towarzystwo.

Wadą tej formy IKE jest znaczna dowolność ustalania prowizji i opłat przez fundusze, choć zazwyczaj uzależnione są od rentowności (opłacalności) inwestycji. ■ **AZG**

ZYSK ?

Kiedy dostaniemy swoje pieniądze?

Wpłata

Z założenia IKE są formą oszczędzania na przyszłą emeryturę. Dlatego wypłata pieniędzy zgromadzonych na IKE może nastąpić dopiero wtedy, gdy właściciel konta osiągnie wiek 60 lat lub nabyte uprawnienia do emerytury i ukończy 55 lat życia. Warunkiem jest tutaj jednak uprzednie dokonywanie wpłat na IKE w co najmniej 5 latach kalendarzowych i dokonanie przynajmniej połowy tych wpłat nie później niż 5 lat przed dniem złożenia wniosku o wypłatę. Okresy te zostały skrócone do 3 lat dla osób urodzonych do 31 grudnia 1945 r. W przypadku osób urodzonych między rokiem 1945 a 1 stycznia 1946 wynosi on 4 lata.

W przepisach mowa jest tylko o najwcześniejszym terminie wypłaty. Nie oznacza to jednak, że osoba, która ukończyła 60 lat lub przesłała na emeryturę w wieku lat 55 musi pieniądze wypłacić. Sami decydujemy o momencie, kiedy to nastąpi. Wypłata nastąpi na wniosek oszczędzającego w ciągu 14 dni od jego złożenia. Może być jednorazowa, albo może być dokonywana w ratach do czasu wyczerpania zgromadzonych przez nas środków. Wypłacając w ten sposób pieniądze, nie możemy już ponownie założyć IKE.

Wypłata transferowa

Każdy z nas ma możliwość dowolnego dysponowania swoim Indywidualnym Kontem Emerytalnym. To oznacza, że możemy je „przenieść” z jednej instytucji finansowej do innej. I właśnie zmiana instytucji finansowej prowadzącej IKE i przeniesienie wypracowanych w niej środków to wypłata transferowa. Jest nią również przeniesienie zgromadzonych pieniędzy z IKE osoby zmarłej na IKE osoby uprawnionej do ich otrzymania. Można je przenieść również z IKE do innego pracowniczego programu emerytalnego.

Wypłata transferowa nie pociąga za sobą żadnych dodatkowych kosztów, pod warunkiem, że przeniesieni pieniądze nie wcześniej niż po 12 miesiącach od pierwszej wpłaty na IKE. Jeśli zrobimy wypłatę przed upływem roku, instytucja z której usług rezygnujemy może nam naliczyć „karną” opłatę. Ile ona wyniesie — zależy od instytucji, w której trzymamy pieniądze. Jej wysokość powinna być jednak z góry ustalona w umowie.

Jeśli zdecydujemy się dokonać transferu do innej instytucji finansowej, musimy najpierw zawrzeć nową umowę o prowa-

dzenie IKE. Następnie powinniśmy dostarczyć do dotychczasowego zarządcy naszych pieniędzy potwierdzenie, że ją podpisaliśmy i złożyć dyspozycję transferu czyli nakazać przełanie pieniędzy. Przepisy pozwalają nam przenieść pieniądze wyłącznie w całości. Wyjątek stanowi jedynie transfer pomiędzy funduszami należącymi do tej samej rodziny funduszy inwestycyjnych.

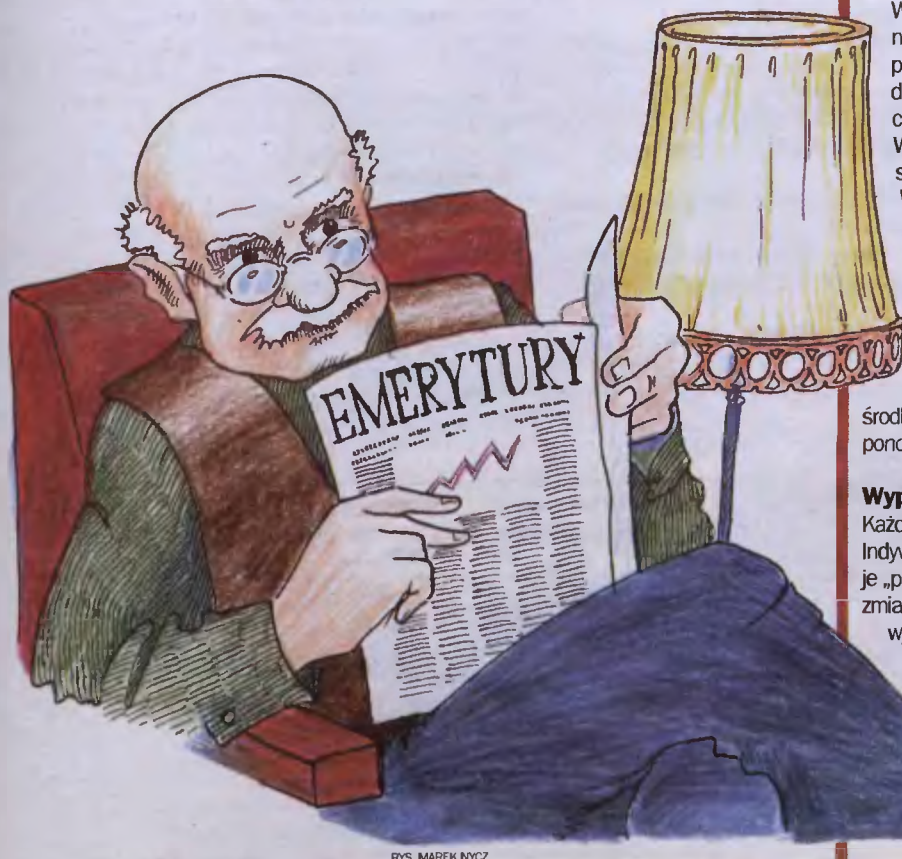
W przypadku przeniesienia środków do zakładu ubezpieczeń na życie, powinny one w całości zasilić rachunek w ubezpieczeniowym funduszu kapitałowym. To znaczy, że składkę na ochronę ubezpieczeniową będziemy musieli wpłacić dodatkowo.

Zwrot

Tak naprawdę pieniądze z IKE możemy wycofać w dowolnej chwili, kiedy będą nam potrzebne. Są jednak pewne ograniczenia. Przede wszystkim pieniądze musimy wycofać w całości. Po drugie musimy się wtedy liczyć z dodatkowymi kosztami. Od zyskanych tą drogą pieniędzy będziemy musieli zapłacić podatek — 19 proc. Ponadto w przypadku, gdy na IKE przełaliśmy wcześniej pieniądze z Pracowniczego Programu Emerytalnego, instytucja finansowa w której likwidujemy rachunek, będzie musiała potrącić nam i przekazać do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych 30 proc. sumy składek podstawowych wpłaconych do PPE. Środki te zostaną zapisane na koncie oszczędzającego w ZUS-ie na poczet przeszłej emerytury. Jeśli osoba zainteresowana podlega staremu systemowi emerytalnego, tzn. będzie mieć emeryturę wypłacaną tylko z ZUS, kwota ta zostanie doliczona do podstawy jej emerytury.

Ważne!

W chwili Twojej śmierci pieniądze z IKE nie przepadają. W umowie o prowadzenie konta możesz wskazać jedną lub więcej osób, które dostaną pieniądze zgromadzone przez ciebie. Pieniądze możesz podzielić między uposażonych równo lub w różnych częściach. Mogą je albo kazać przełać na własne IKE, do Pracowniczego Programu Emerytalnego, albo całkiem wypłacić. Jeśli nie podasz w umowie o IKE osoby uprawnionej, pieniądze wejdą w skład spadku. Jeśli natomiast prowadziłeś IKE w formie polisy ubezpieczeniowej, otrzymają je członkowie najbliższej rodziny w kolejności wskazanej w umowie. Wypłata na rzecz uposażonych i spadkobierców, niezależnie od tego, jak wykorzystają te pieniądze, jest zwolniona zarówno od podatku Belki jak i podatku od spadku. ■ **AZG**

Ustawa o Indywidualnych Kontach Emerytalnych przewiduje możliwość przekształcenia w indywidualne konta emerytalne dotychczasowych umów ubezpieczenia na życie z funduszem emerytalnym. Taką możliwość zaproponowały swoim klientom m.in. ING Nationale Nederlanden i AIG Amplico Life.

CZY WARTO PRZEKSZTAŁCIĆ POLISĘ?

Każdy przypadek należy oceniać indywidualnie: co możemy w ten sposób zyskać, co stracić? Nasza korzyść z przekształcenia może być potrójna: poprzez niższe koszty, wolne od podatku zyski z inwestowania oraz większą kontrolę nad firmą ubezpieczeniową. Będzie nam łatwiej zrezygnować z jej usług, jeżeli nie spełni naszych oczekiwań — uważa Maciej Rogala, konsultant ds. inwestycyjnych i emerytalnych, autor serwisu www.ike.pl. — Strata może wynikać z obniżenia funkcji ochronnej polisy, ale tylko wówczas, gdy oczekujemy wysokiej ochrony ubezpieczeniowej. Może się także zdarzyć, że firma ubezpieczeniowa w formie IKE zamiast niższych zaofertuje nam wyższe koszty, przekraczające potencjalną korzyść wynikającą z uwolnienia przyszłych zysków z podatku Belki.

Warto przemyśleć

Dlatego należy bardzo dokładnie przyjrzeć się ofercie przekształcenia polisy. Trzeba wziąć pod uwagę przede wszystkim to, jaka część odprowadzanych przez nas składek była inwestowana w ramach dotychczasowej umowy ubezpieczeniowej. Część kapitałowa polisy w przypadku przekształcenia powinna zostać wyodrębniona

w postaci funduszu kapitałowego i oddzielona od części na ochronę ubezpieczeniową. Taki zabieg może się jednak wiązać ze zmniejszeniem tej ochrony. Warto się zastanowić, w jakim stopniu ważny jest dla nas ten aspekt polisy i na ile możemy z niego zrezygnować. Bardzo ważne są również koszty — przede wszystkim to, czy zapłacimy dodatkowo za samo przekształcenie polisy, ale również czy zmieni się opłata za jej prowadzenie w razie przekształcenia. Jej wzrost jest dla nas niekorzystny.

Największym plusem jest możliwość bardziej swobodnego dysponowania pieniędzmi. Będziemy mogli przenieść je nie tylko do innego towa-

zystwa ubezpieczeniowego, ale również całkiem zmienić formę swojego IKE — przekazać oszczędności do Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych, do banku albo zainwestować je na giełdzie.

IKE jako dodatek

Niektórzy ubezpieczyciele nie dali jednak klientom wyboru. Przykładem może być Commercial Union, który nie pozwala na przekształcenie dotychczas zawartych umów ubezpieczeniowych w IKE.

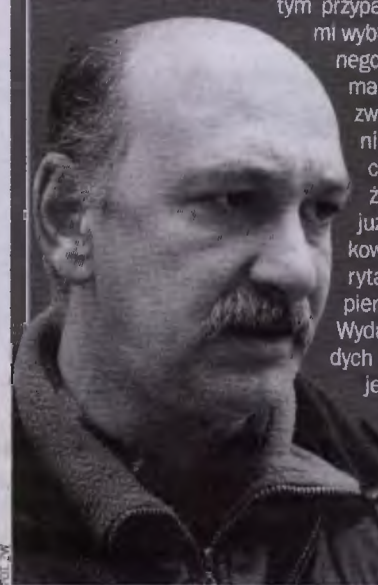
— IKE traktujemy jako uzupełnienie naszej oferty długoterminowych programów inwestycyjnych. Jeśli klient będzie zainteresowany zawarciem takiej umowy i analiza finansowa wykaże, że może to być korzystne rozwiązanie, nasz agent przedstawi mu ofertę IKE. W wielu wypadkach jednak zawarcie umowy ubezpieczenia na życie o charakterze inwestycyjnym lub wpłacanie dodatkowych składek lokacyjnych w ramach dotychczasowych umów będzie korzystniejsze — mówi Bohdan Białorucki, rzecznik prasowy CU. — Natomiast rozwiązanie zawartych wcześniej umów w celu zawarcia nowej umowy IKE prawie zawsze jest niekorzystne dla klienta. ■ **AZG**

Moja przyszłość

RYSZARD BANAŚ z Szoplicen

Pracuję w warunkach szkodliwych, dlatego będę mógł skorzystać z możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę. W tym przypadku przepisy zabraniają mi wybrania funduszu emerytalnego. Zresztą mam na utrzymaniu dzieci, nie mogę pozwolić sobie na oszczędzanie. Wiadomo, że jeśli chciałbym na emeryturze żyć spokojnie, musiałbym już teraz pomyśleć o dodatkowym ubezpieczeniu emerytalnym. Potrzeba na to pieniędzy, ja ich nie mam. Wydaje mi się, że dla młodych ludzi dobrym wyjściem jest założenie konta emerytalnego. Jeżeli regularnie będą wpłacać na nie nawet małe sumy, to na starość będzie im łatwiej. ■ **MAL**

Moja przyszłość

JERZY WIECZOREK z Katowic

Jeżeli ktoś myśli, że przejdzie na emeryturę i będzie mógł pozwolić sobie na życie w luksusie, to grubo się myli. Człowiek musi być produktywny aż do śmierci, tylko wtedy będzie się w stanie sam utrzymać. Przychodzą do mnie dzieciaki przedstawiciele firm ubezpieczeniowych. Proponują mi przeróżne polisy. Zawsze powtarzam im, że sam jestem swoim funduszem emerytalnym. Pieniądze, które udaje mi się zaoszczędzić, inwestuję w nieruchomości. Kiedy dożyję starości, emeryturę będę traktował jedynie jako dodatek. ■ **MAL**

OGŁOSZENIA DLA KAŻDEGO...

Łap okazję dwa razy w tygodniu!

...I NA KAŻDĄ KIESZEN

WTOREK

Tygodnia Optymistyczna

JARMARK

MOTO JARMARK

PIĄTEK

Dobry szef płaci

Formą grupowego oszczędzania w III filarze są pracownicze programy emerytalne. Pracodawca, oprócz płacenia obowiązkowej składki na ubezpieczenie społeczne, może zdecydować się na opłacanie pracownikom składek dodatkowych w wybranej przez siebie instytucji finansowej. Zgromadzone w ten sposób środki w przyszłości uzupełnią emeryturę pracowników otrzymywaną z dwóch obowiązkowych filarów czyli ZUS-u i OFE.

PPE oplerają się na serii umów podpisanych przez pracodawcę

Pierwszą z nich jest zakładowa umowa emerytalna zawierana z reprezentacją załogi (np. związkami zawodowymi). Kolejno

podpisuje umowę z wybraną instytucją finansową, która ma zarządzać pieniędzmi ze składek. W zależności od formy programu może to być zakład ubezpieczeń, towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych, lub fundusz inwestycyjny, pracodawca może również sam założyć fundusz emerytalny, a wtedy umowę zastąpi jego statut. Na końcu podpisywane są indywidualne umowy z poszczególnymi pracownikami. Określona jest w nich po pierwsze forma programu, po drugie wysokość składki i sposób dysponowania nią, po trzecie dostęp pracownika do zgromadzonych środków.

PPE mogą być prowadzone w czterech różnych formach

- pracowniczego funduszu emerytalnego — utwo-

żonego albo wewnątrz jednego zakładu, albo wspólnie z innymi pracodawcami.

- umowy o wnoszenie przez pracodawcę składek pracowników do funduszu inwestycyjnego — pracodawca może w tym wypadku zawrzeć umowy z różnymi funduszami inwestycyjnymi, o ile są one zarządzane przez to samo towarzystwo funduszy inwestycyjnych

- umowy grupowego ubezpieczenia na życie pracowników z zakładem ubezpieczeń

- umowy grupowego inwestycyjnego ubezpieczenia na życie z towarzystwem ubezpieczeń wzajemnych.

Kto może wejść do PPE?

Uczestnikiem Pracowniczego Programu Emerytalnego może być tylko pracownik zakładu pracy, który ta-

ki program utworzył. Stosunek jaki łączy pracodawcę z pracownikiem może się opierać zarówno na umowie o pracę, umowach cywilno prawnych objętych obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym (umowie agencyjnej lub umowie zlecenia), jak również w wyniku powołania, mianowania lub wyboru do organu reprezentującego przedsiębiorstwo, w tym kontraktów menedżerskich. Jedyny warunek to przynajmniej 3-miesięczny staż u danego pracodawcy. Pracownik sam podejmuje decyzję, czy przystąpi do PPE, czy też nie. Również pracodawcy nie mają obowiązku tworzenia u siebie takich programów. Jeśli natomiast pracownik złoży deklarację, że chce przystąpić do programu, który już istnieje, pracodawca ma obowiązek ją przyjąć i w zamian wydać mu umowę.

ANNA GÓRA

NIE WSZYSCY PRACODAWCY

Pracowniczy Program Emerytalny może utworzyć pracodawca lub łącznie co najmniej dwóch pracodawców, jeśli:

- każdy zatrudnia co najmniej 5 pracowników
- zatrudnia co najmniej 3 pracowników i prowadzi działalność nieprzerwanie od 3 lat.
 - został wpisany do właściwego rejestru lub ewidencji działalności gospodarczej nie później niż rok przed dniem zawarcia zakładowej umowy emerytalnej (nie dotyczy to spółek powstałych z przekształceń własnościowych przedsiębiorstw państwowych). ■ AZG

Z IKE DO PPE

Posiadacze IKE mają dużą swobodę dysponowania zgromadzonymi na nich pieniędzmi. Mogą również dokonać transferu środków zgromadzonych na IKE do Pracowniczego Programu Emerytalnego. Podobnie jak w przypadku przekazania środków z jednej instytucji zarządzającej IKE do drugiej nie zapłacimy od tej transakcji podatku. Przelew możemy zrobić w dowolnym momencie, trzeba jednak pamiętać o 12-miesięcznym okresie zobowiązania. To znaczy, że w przypadku, gdy będziemy chcieli przesunąć nasze oszczędności przed upływem roku od pierwszej wpłaty na IKE, instytucja, która nam je prowadzi, może nas obciążyć dodatkową opłatą. Po tym okresie, nie może tego zrobić. Trudniejszy jest transfer w drugą stronę, tzn. z PPE na IKE. Może to nastąpić jedynie w przypadku rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą prowadzącym program lub w momencie likwidacji samego programu. ■ AZG

KTO SIĘ ZDECYDOWAŁ

W tej chwili działają w Polsce 272 pracownicze programy emerytalne. Na Śląsku prowadzą je m.in.: Z. P. B. E. ENERGOPOMIAR Sp. z o. o. w Gliwicach, Spółdzielnia Meblarska „RAMETA” Zakład Pracy Chronionej z siedzibą w Raciborzu, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Spółdzielnia Mieszkaniowa „NOWA” w Jastrzębiu Zdroju, Polska Energia-Pierwsza Kompania Handlowa Sp. z o. o. z siedzibą w Katowicach, TP S. A. Obszar Telekomunikacji w Katowicach, Przedsiębiorstwo Usług Elektroenergetycznych „Energotest – Energopomiar” Sp. z o. o. z siedzibą w Gliwicach, Południowy Koncern Energetyczny S. A. z siedzibą w Katowicach, ENERGETYKA CIESZYŃSKA Sp. z o. o. z siedzibą w Cieszynie. ■ AZG

FORMY PRACOWNICZYCH PROGRAMÓW EMERYTALNYCH

FORMY KAPITAŁOWE

1. Pracowniczy fundusz emerytalny
2. Umowa z funduszem inwestycyjnym

FORMY UBEZPIECZENIOWE

3. Umowa grupowego inwestycyjnego ubezpieczenia na życie z zakładem ubezpieczeń
4. Umowa grupowego inwestycyjnego ubezpieczenia na życie z towarzystwem ubezpieczeń wzajemnych

SKŁADKI

SKŁADKA PODSTAWOWA Finansowana przez pracodawcę	SKŁADKA DODATKOWA Finansowana przez uczestnika pracowniczego programu z jego wynagrodzenia
Nie może przekraczać 7% wynagrodzenia uczestnika	Deklarowana w dowolnej wysokości przez pracownika (ale nie wyższa niż jego wynagrodzenie otrzymywane w danym zakładzie pracy) po opodatkowaniu
Nie stanowi podstawy ustalenia obowiązkowych składek na ubezpieczenia społeczne	Stanowi część wynagrodzenia i wchodzi do podstawy ustalenia obowiązkowych składek na ubezpieczenia społeczne
Wysokość składki jest określana jako jednakowy dla wszystkich uczestników procent ich wynagrodzenia	Wysokość składki może być określona indywidualnie przez każdego uczestnika kwotowo lub procentowo od jego wynagrodzenia
Wysokość składki określa zakładowa umowa emerytalna	Wysokość składki deklaruje uczestnik w deklaracji uczestnictwa do pracowniczego programu (minimalna możliwa do zadeklarowania wysokość składki jest określona w zakładowej umowie emerytalnej)

Kiedy dostaniesz pieniądze

Jako uczestnik pracowniczego programu emerytalnego właściwie nie będziesz miał dostępu do odłożonych dla ciebie składek, ani wpływu na to jak będą na bieżąco inwestowane. To przepisy ustawy określają sposób, w jaki zostaną ci one wypłacone i w jakich okolicznościach.

Na emeryturze

Zasadniczo wypłata środków z PPE następuje automatycznie po ukończeniu przez uczestnika 70 lat. Może to nastąpić nieco wcześniej na twój wniosek, jeśli:

- ukończysz 60 lat,
- uzyskasz wcześniejsze uprawnienia emerytalne lub prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy,
- nastąpi likwidacja instytucji finansowej zarządzającej środkami w ramach PPE,
- umrzesz – wtedy pieniądze zostaną wypłacone wskazanym przez ciebie osobom uposażonym lub spadkobiercom.

Oszczędności zgromadzone w programie mogą zostać wypłacone jednorazowo bądź w ratach, w gotówce lub przelewem na wskazany przez ciebie rachunek. Może to być konto w banku, ale również rachunek w zakładzie ubezpieczeń lub towarzystwie ubezpieczeń wzajemnych, pod warunkiem, że nie jest on prowadzony w ramach pracowniczego programu emerytalnego.

Przeniesienie

Twoje pieniądze nie znikną także wtedy, gdy zmienisz pracodawcę. Możesz wtedy dokonać tzw. wypłaty transferowej (przeniesienia) do innego pracowniczego programu. Jeśli natomiast nowy zakład pracy nie będzie prowadził PPE, swoje wkłady możesz przenieść na Indywidualne Konto Emerytalne.

Zwrot

W wyjątkowych sytuacjach możesz swoje pieniądze odprowarzone na PPE dostać z powrotem jeszcze przed emeryturą. Jest to jednak możliwe tylko wtedy, gdy wypowiesz udział w PPE, bo nie przynosi on oczekiwanych korzyści. PPE wskutek spadku wartości środków wniesionych w ramach programu poniżej kwoty ustalonej w umowie z instytucją finansową inwestującą składki zostaje wówczas zlikwidowany. Pieniądze otrzymasz, jeśli nie ma możliwości przeniesienia ich do innego PPE lub IKE. ■ AZG

Telefony i adresy

DZIŚ U NAS:

- > Najważniejsze adresy i telefony różnych potrzebnych ludziom instytucji w woj. śląskim i opolskim oraz w stolicy
- > Co można załatwić w urzędzie wojewódzkim i marszałkowskim?
- > Kto odbiera telefony w ZUS?
- > Gdzie dzwonić po rozkład jazdy pociągów, autobusów i tramwajów
- > Telefony alarmowe
- > Numery informacyjne
- > Rezerwacja biletów do teatrów
- > Przydatne adresy internetowe
- > Gdzie dzwonić w razie awarii?

TO CI SIĘ PRZYDA!!!

**ZA TYDZIEŃ: PORADNIK
ZWIERZĘTA W DOMU**
Jak dbać o ich zdrowie
radzą hodowcy
i weterynarze

Pan Roman Mamak z Katowic jest osobą poszukującą pracy. Bardzo często kontaktuje się z różnymi instytucjami przez telefon. Twierdzi, że każdemu przydałby się dobry informator o tym, jak poruszać się po instytucjach. – Najchętniej korzystałbym z informacji telefonicznej, ale za jedno połączenie na 913 trzeba zapłacić 1,42 zł.

Pan Roman uważa, że informacja powinna być darmowa i jedna dla wszystkich operatorów stacjonarnych i komórkowych.

2 **Telefony i adresy**

Urzędy wojewódzkie i marszałkowskie w woj. śląskim i opolskim

Telefony i adresy

Wykreć, powiedź, załatw sprawę

CO ZAŁATWISZ W URZĘDZIE WOJEWÓDZKIM?

> Umorzenie, odroczenie lub rozłożenie na raty spłaty mandatu W 2002 r. w Biurze Dyrektora Generalnego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego został powołany specjalny dwuosobowy zespół ds. rozpatrywania wniosków związanych z udzielaniem ulg w spłacie mandatów. Od stycznia tego roku, w związku ze wzrostem ilości wniosków, w zespole pracują już trzy osoby. Zgoda na odroczenie terminu płatności mandatu bądź rozłożenie jej na raty jest udzielana wtedy, gdy jest to uzasadnione względami ekonomicznymi lub społecznymi oraz udokumentowane możliwościami płatniczymi wnioskodawcy.

Biuro Dyrektora Generalnego sekretariat: tel. (0-32) 256-31-33 lub 20-77-254, 20-77-255, fax (032) 255-49-51, pok. 254 – I piętro

sekretariat: tel. (0-32) 20-77-427 lub 20-77-428 fax (032) 20-77-395, pok. 128 – parter

> Zaproszenia dla cudzoziemców

Śląski Urząd Wojewódzki
Wydział Spraw Obywatelskich i Migracji
Oddział Migracji i Kontroli Legalności Pobytu Cudzoziemców pok. 119, tel. 20-77-921, fax 20-77-273

Opolski Urząd Wojewódzki
Wydział Spraw Obywatelskich i Migracji
sekretariat: tel. (0-77) 45-24-890, fax 45-24-891

> Odwołania od decyzji w sprawie niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności orzeczone przez powiatowe zespoły

Śląski Urząd Wojewódzki
adres: 40-032 Katowice, ul. Jagiellońska 25
godziny pracy: 7.30 – 15.30
centrala: (0-32) 20-77-777
Internet: www.katowice.uw.gov.pl

Wojewoda śląski Lechosław Jarzębski
e-mail: wojewoda@katowice.uw.gov.pl
I wicewojewoda śląski Teresa Randak
e-mail: wicewojewoda@katowice.uw.gov.pl
II wicewojewoda śląski Andrzej Waliszewski
e-mail: wicewoj2@katowice.uw.gov.pl

Wojewoda śląski, wicewojewodowie oraz dyrektor generalny urzędu przyjmują w sprawach skarg i wniosków (na podstawie wcześniejszych zapisów) we wtorki w godzinach od 15 do 16. Osoby, które chcą się spotkać osobiście z wojewodą, powinny zadzwonić do Kancelarii Wojewody pod nr telefonu (0-32) 20-77-235 w godz. od 8.30 do 15.00 od poniedziałku do piątku. Można zgłaszać się również osobiście do pokoju nr 259 na I piętrze Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach. Pracownicy Kancelarii Wojewody będą zapisywać sprawy oraz ustalać terminy rozmowy z wojewodą. W dniach, w których wojewoda śląski nie będzie mógł osobiście porozmawiać z zapisanymi osobami, zrobią to jego zastępcy.

Opolski Urząd Wojewódzki
adres: 45-082 Opole, ul. Piastowska 14
centrala: (0-77) 45-24-100
Internet: www.opole.uw.gov.pl

Wojewoda opolski Elżbieta Rutkowska
e-mail: wojewoda@opole.uw.gov.pl
wicewojewoda opolski Franciszek Ryszard Stankala
e-mail: wicewojewoda@opole.uw.gov.pl

Lechosław Jarzębski.

Elżbieta Rutkowska.

Opolski Urząd Wojewódzki
Wydział Spraw Obywatelskich i Migracji
sekretariat: tel. (0-77) 45-24-890, fax 45-24-891

Opolski Urząd Wojewódzki
Oddział Paszportowy
kierownik: Alicja Subocz
tel. (0-77) 45-38-971, fax 45-38-971
Informacja paszportowa sekretariat
Teresa Banaś i Anna Bartoszek
tel. (0-77) 45-38-971, 44-11-540
Przyjmowanie podań
Beata Bambot i Ewa Niemiec
tel. (0-77) 44-11-538
Wydawanie paszportów
Teresa Bonczek
tel. (0-77) 44-11-535
Utraty paszportów
Danuta Małowska
tel. (0-77) 45-36-150
> Dopisanie dziecka do paszportu jednego z rodziców lub wykreślenie z paszportu
Anna Falkiewicz-Róg
tel. (0-77) 44-11-546

(poborowego posiadającego kartę powołania) za posiadającego na wyłącznym utrzymaniu członków rodziny.

Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach
Wydział Spraw Obywatelskich i Migracji
Oddział Organizacji Poboru pok. 331, tel. 20-77-331

ds. orzekania o niepełnosprawności.

Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności Opole, ul. Piastowska 12, pok. 26, tel. 4524-230 - Katowice, ul. Powstańców 41 a, tel. 2077-814 (przewodniczący zespołu), 2077-809 (w sprawie

odwołań do sądu), 2077-815 (sekretariat)
> Odwołania od orzeczenia powiatowej komisji lekarskiej w sprawie ustalenia zdolności poborowego do czynnej służby wojskowej.
> Odwołania od decyzji wójta, burmistrza (prezydenta miasta) w sprawie uznania żołnierza

(poborowego posiadającego kartę powołania) za posiadającego na wyłącznym utrzymaniu członków rodziny.

Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach
Wydział Spraw Obywatelskich i Migracji
Oddział Organizacji Poboru pok. 331, tel. 20-77-331

CO ZAŁATWISZ W URZĘDZIE MARSZAŁKOWSKIM?

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
40-037 Katowice, ul. Ligonja 46
tel. (0-32) 207-88-88
Internet: www.silesia-region.pl

Marszałek województwa: Michał Czarski
tel. (0-32) 255-35-34
e-mail: marszal@ilesia-region.pl
Wicemarszałek województwa: Jan Grela
tel. 255-34-67
e-mail: jgrela@ilesia-region.pl
Wicemarszałek województwa: Sergiusz Karpiński
tel. 256-16-66
e-mail: skarpinski@ilesia-region.pl

Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
45-082 Opole, ul. Piastowska 14
tel. (0-77) 452-44-72
Internet: www.umwo.opole.pl

Marszałek województwa: Grzegorz Kubat
tel. (0-77) 452-44-72, 454-65-49
Wicemarszałek województwa: Ryszard Galla
tel. (0-77) 452-43-21, 452-48-10
Wicemarszałek Województwa: Ewa Ruryniewicz
tel. (0-77) 452-46-52, 452-48-00

Przykładowe sprawy do załatwienia w Urzędzie Marszałkowskim

> Pozwolenie na przeprowadzenie zbiórki publicznej
Wydział Organizacyjny Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
Kancelaria Ogólna, pokój 167
tel. (0-32) 207 85 58, fax 256 26 77
e-mail: organizacja@silesia-region.pl

Departament Organizacyjno-Prawny i Kadr Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego
tel. (0-77) 452-46-35, fax 452-48-06

> Zezwolenia na wykorzystanie dróg w sposób szczególny (zawody sportowe, rajdy, wyścigi, zgromadzenia i inne imprezy, które powodują utrudnienie ruchu)

Wydział Komunikacji i Transportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
ul. Ligonja 46, 40-037 Katowice

tel. (0-32) 2078-659, fax 2078-661
Departament Infrastruktury i Gospodarki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego
45-082 Opole, ul. Piastowska 14
tel. (0-77) 452-45-18, fax 454-53-23

Wybrane placówki podległe Urzędowi Marszałkowskiemu Województwa Śląskiego

Biblioteka Śląska
pl. Rady Europy 1, 40-021 Katowice
tel. (0-32) 20-83-875

Filharmonia Śląska
ul. Sokolska 2, 40-074 Katowice
tel. (0-32) 25-97-571

Górnośląski Park Etnograficzny
ul. Parkowa 1, 41-500 Chorzów
tel. (0-32) 24-10-718

tel. (0-34) 35-76-341
Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej
ul. Graniczna 29, 40-017 Katowice
tel. (0-32) 20-91-966

Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Bielsku-Białej
ul. Armii Krajowej 220a, 43-316 Bielsko-Biała
tel. (0-33) 81-50-981

Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Katowicach
ul. Francuska 78, 40-507 Katowice
tel. (0-32) 20-51-112

Wojewódzki Ośrodek Sportu i Rekreacji „Stadion Śląski”

Muzeum Śląskie
al. Korfałanta 3, 40-005 Katowice
tel. (0-32) 25-85-661/3

Muzeum Zamkowe w Pszczynie
ul. Brama Wybrańców 1, 43-200 Pszczyna
tel. (0-32) 21-03-037

Muzeum w Bielsku-Białej
ul. Wzgórze 16, 43-300 Bielsko-Biała
tel. (0-77) 452-46-35, fax 452-48-06

Opera Śląska
ul. Moniuszki 23, 41-900 Bytom
tel. (0-32) 28-13-431

Regionalny Ośrodek Kultury w Częstochowie
ul. Ogińskiego 13A, 42-200 Częstochowa
tel. (0-34) 32-44-651

Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk” im. St. Hadyny
42-730 Koszęcin

ul. Katowicka 10, 41-500 Chorzów
tel. (0-32) 24-16-005

Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach
ul. Lechicka 24, 40-609 Katowice
tel. (0-32) 78-19-211

Centrum Leczenia Oparzeń w Siemianowicach Śląskich
ul. Jana Pawła II 2, 41-100 Siemianowice Śląskie
tel. (0-32) 76-59-650

Okręgowy Szpital Kolejowy w Katowicach
ul. Panewnicka 65, 40-760 Katowice
tel. (0-32) 25-76-721

REPTY Górnośląskie Centrum Rehabilitacji im. gen. Jerzego Ziętka
ul. Śniadeckiego 1, 42-604 Tarnowskie Góry
tel. (0-32) 38-47-071

Placówki podległe Urzędowi Marszałkowskiemu Województwa Śląskiego

Bielska Szkoła Polityki Socjalnej
ul. Młodzieżowa 7, 43-300 Bielsko-Biała
tel. (0-33) 82-90-164

Centrum Języków Europejskich – Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych
al. J. Pawła II 126/130, 42-200 Częstochowa
tel. (0-34) 36-51-128

Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych
ul. Zagadłowicza 1, 41-200 Sosnowiec
tel. (0-32) 26-68-635

Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych
ul. Słowackiego 55, 47-404 Racibórz
tel. (0-32) 41-55-588

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
ul. Ks. Kardynała St. Wyszyńskiego 7, 40-132 Katowice
tel. (0-32) 25-81-815

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
ul. Drodzów 21, 40-530 Katowice
tel. (0-32) 20-95-314

Zespół Szkół Specjalnych przy Ośrodku Lecznico-Rehabilitacyjnym dla Dzieci
ul. Gliwicka 3, 42-674 Kamieniec
tel. (0-32) 23-37-818

Zespół Szkół Specjalnych przy Ośrodku Lecznico-Wychowawczym dla Dzieci
ul. Mikołowska 208, 43-180 Orzesze-Zawisz
tel. (0-32) 22-11-528

Zespół Szkół Specjalnych przy Sanatorium dla Dzieci Niepełnosprawnych Ruchowo
ul. Uzdrowskowska 24, 43-230 Goczałkowice
tel. (0-32) 21-27-063

Zespół Szkół Specjalnych przy Wojewódzkim Ośrodku Chorób Płuc Dzieci i Młodzieży
ul. Kubalonka 500, 43-460 Istebna-Wisła
tel. (0-33) 85-57-555

Zespół Szkół Specjalnych przy Wojewódzkim Szpitalu Rehabilitacyjnym dla Dzieci
ul. Kościuszki 14, 44-335 Jastrzębie-Zdrój
tel. (0-32) 47-62-500

Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Chirurgii Urazowej im. dr. Janusza Daaba w Piekarach Śląskich
ul. Bytomska 62, 41-940 Piekary Śląskie
tel. (0-32) 39-34-142

Michał Czarski.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Psychiatryczny
ul. Gliwicka 5, 44-180 Toszek
tel. (0-32) 23-34-112 do 15

Szpital Wojewódzki w Bielsku – Białej
al. Armii Krajowej 101, 43-316 Bielsko-Biała
tel. (0-33) 81-60-121

Śląski Szpital Reumatologiczno-Rehabilitacyjny im. gen. Jerzego Ziętka
ul. Szpitalna 11, 43-450 Ustroń
tel. (0-33) 85-43-200

Uzdrowsko Goczałkowice – Zdrój Wojewódzki Ośrodek Reumatologiczno-Rehabilitacyjny
ul. Uzdrowskowska 54, 43-230 Goczałkowice Zdrój
tel. (0-32) 21-07-091

Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy
ul. Warszawska 42, 40-008 Katowice
tel. (0-32) 259-88-59

Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 1 im. prof. Józefa Gasińskiego w Tychach
ul. Edukacji 102, 43-100 Tychy
tel. (0-32) 22-76-935

Wojewódzkie Pogotowie Ratunkowe w Katowicach
ul. Powstańców 52/54, 40-024 Katowice
tel. (0-32) 609-31-40

Zespół Wojewódzkich Przychodni Specjalistycznych w Katowicach
ul. Powstańców 31, 40-038 Katowice
tel. (0-32) 25-52-226

Wybrane placówki podległe Urzędowi Marszałkowskiemu Województwa Opolskiego

Opolskie Centrum Rehabilitacji w Korfałantowie

49-137 Korfałantów, ul. Wyzwolenia 11
tel. (0-77) 431 90 42, 431 90 46, 431 90 19

Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Opolu
45-315 Opole, ul. Głogowska 25
tel. (0-77) 457 63 64, 455 38 17

Szpital Wojewódzki w Opolu
45-372 Opole, ul. Końskiego 53
tel. (0-77) 441 11 00, 443 31 10

Wojewódzki Ośrodek Onkologii w Opolu
45-060 Opole, ul. Katowicka 66a
tel. (0-77) 441 60 01, 441 60 03

Wojewódzkie Pogotowie Ratunkowe w Opolu
45-369 Opole, ul. Mickiewicza 2-4
• **tel. (0-77) 441 36 39**
wpro@esculap.pl

Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Kędzierzynie-Koźlu
47-220 Kędzierzyn-Koźle, ul. Reja 2a
tel. (0-77) 483 84 26, 483 77 32

Zarząd Dróg Wojewódzkich
45-231 Opole, ul. Oleska 127
tel. (0-77) 458 13 24, 458 13 52

Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego
45-231 Opole, ul. Oleska 125a
tel. (0-77) 458 03 88

Filharmonia im. Józefa Elsnera w Opolu
45-075 Opole, ul. Krakowska 24
tel. (0-77) 454 37 36, 453 97 03, 456 46 91

Wojewódzka Biblioteka Pu-

bliczna im. Emanuela Smolki w Opolu
45-081 Opole, ul. Piastowska 18-20
tel. (0-77) 454 22 07, 454 02 23, 454 54 16

Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu
45-020 Opole, ul. św. Wojciecha 13
tel. (0-77) 454 46 11, 453 66 77

Wojewódzki Ośrodek Metodyczny
45-067 Opole, ul. Dubois 36
tel. (0-77) 443 28 21, 443 28 27

Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Informatycznego i Politechnicznego
45-315 Opole, ul. Głogowska 27
tel. (0-77) 455 29 79, 455 48 69

Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych
45-782 Opole, ul. Hallera 9
tel. (0-77) 474 67 24

Medyczne Studium Zawodowe w Kędzierzynie-Koźlu
47-200 Kędzierzyn-Koźle, ul. Piastowska 12
tel. (0-77) 482 31 08

■ OPRAC. IC

WYDAWANIE PASZPORTÓW

Śląski Urząd Wojewódzki Wydział Spraw Obywatelskich i Migracji
Oddział Paszportowy
ul. Jagiellońska 25
pok. 352, 357
tel. (0-32) 20 77 352, 20 77 357

Oddziały Zamiejscowe Wydziału Spraw Obywatelskich i Migracji ŚW
Bielsko-Biała, ul. Piastowska 40
(0-33) 813-65-60, 822-87-35
Obsługiwany teren: Bielsko-Biała, Szczyrk, Cieszyń, Ustroń, Wisła, Żywiec, Bestwina, Buczkowice, Czechowice-Dziedzice, Jasienica, Jaworze, Kozy, Porąbka, Wilanowice, Wilkowice, Brenna, Chybie, Dąbrowie, Golezów, Hażlach, Istebna, Skoczów, Strumień, Żerbrzdowice, Czernichów, Gliwice, Jeleśnia, Koszarawa, Lipowa, Łąkawica, Łodygowice, Miłówka, Ra-

dzichowy- Wieprz, Rajcza, Ślemien, Świnna, Ujszo, Węgierska Górka
Częstochowa
ul. Sobieskiego 7
(0-34) 378-22-62, 324-94-87
Obsługiwany teren: Częstochowa, Kłobuck, Myszków, Blachownia, Dąbrowa Zielona, Janów, Kamienica, Polska, Klomnice, Koniecpol, Kruszyna, Lelów, Mstków, Olstyn, Poczesna, Przyrów, Rędziny, Starcza, Krzepice, Lipie, Miedźno, Opatów, Panki, Popów, Przysiężni, Wręczyca Wielka, Koziegłowy, Niegowa, Poraj, Zarki
BIURA PASZPORTÓW
Będzin
ul. Sączewskiego 6
(0-32) 267-44-41
Obsługiwany teren: Dąbrowa Górnicza, Będzin, Czeladź, Wojkowice, Poręba, Zawiercie, Bobrowniki, Mierzęcice, Psary, Siewierz, Ślasków, Irządze, Króczyce, Łazy, Ogrodzieniec, Pilica, Szczekociny,

Włodowice, Żamowiec
Bytom
ul. Powstańców Warszawy 74
(0-32) 281-72-24
Obsługiwany teren: Bytom, Piekary Śl., Kalety, Radzionków, Lubliniec, Tarnowskie Góry, Krupski Młyn, Ożarówiec, Świerklaniec, Tworóg, Zbroslawice, Boronów, Herby, Kochanowice, Koszęcin, Pawonków, Woźniki, Krupski Młyn
Gliwice
ul. Powstańców Warszawy 10
(0-32) 339-92-30
Obsługiwany teren: Gliwice, Pychowice, Ruda Śl., Gieraltowice, Płochowice, Rudziniec, Sosnowice, Toszek, Wielowieś
Katowice
ul. Żwirki i Wigury 28
(0-32) 200-14-58
Obsługiwany teren: Katowice, Siemianowice Śl., Myslowice, Ślasków, Irządze, Króczyce, Łazy, Ogrodzieniec, Pilica, Szczekociny,

Sekcja Biura
Sosnowiec, ul. Teatrlna 1
(0-32) 266-12-62
Obsługiwany teren: Sosnowiec, Jaworzno
Rybnik
ul. 3 Maja 31
(0-32) 422-22-53
Obsługiwany teren: Rybnik, Czerwionka-Leszczyny, Gaszowice, Jejkowice, Świerklany
Tychy
Aleja Niepodległości 49
(0-32) 227-20-21
Obsługiwany teren: Bieruń, Łędziny, Tychy, Łaziska Górne, Mikołów, Orzesze, Bojszowy, Ornowice, Wyrzy, Goczałkowice-Zdrój, Kobiór, Miedźna, Pawłowice, Pszczyna, Suszec
Wodzisław Śląski
ul. Bogumińska 2
(0-32) 455-24-10
Obsługiwany teren: Wodzisław Śl., Pszów, Radlin, Rydułtowy, Racibórz, Godów, Gorzyce, Lubomia,

Bożena Gleszczyk pracuje w Wydziale Paszportowym Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Markłowice, Mszana, Komowac, Krzanowice, Krzyżanowice, Kuźnia Raciborska, Nędza, Pietrowice Wielkie, Rudnik
Zabrze
ul. 1 Maja 8, **(0-32) 271-70-70**
Obsługiwany teren: Zabrze, Knurów.

4 **Telefony i adresy**

Potrzebne na wszelki

wypadek

Telefony i adresy

5

Halo, mówi Kowalski

PROKURATURY**WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE**

Prokuratura Apelacyjna w Katowicach
40-042 Katowice,
ul. Wita Stwosza 31
tel.: (0-32) 251-89-00, 251-89-31, 251-63-40
fax: 258-78-66

Prokuratura Okręgowa w Bielsku-Białej
43-300 Bielsko-Biała,
ul. Listopadowa 31
tel.: (0-33) 812-60-11 (-7), 812-49-72
fax: 812-49-72, 812-49-85

Prokuratura Okręgowa w Częstochowie
42-200 Częstochowa,
ul. Dąbrowskiego 23/35
tel.: (0-34) 324-05-71, 324-66-68
fax: 324-41-69

Prokuratura Okręgowa w Gliwicach

44-102 Gliwice, ul. Dubois 16
tel.: (0-32) 401-91-01 (-9), 401-91-10, 401-91-56
fax: 401-91-90

Prokuratura Okręgowa w Katowicach
40-042 Katowice,
ul. W. Stwosza 31
tel.: (0-32) 251-02-41 (-8), 251-45-48
fax: 251-45-26

WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE

Prokuratura Apelacyjna we Wrocławiu (obsługuje woj. opolskie)
50-044 Wrocław,
ul. Piłsudskiego 15/17
tel.: (0-71) 372-42-08
fax: 372-44-68

Prokuratura Okręgowa w Opolu
45-954 Opole, ul. Reymonta 24
tel.: (0-77) 400-12-00, 454-20-74, 400-12-03
fax: 400-12-38

SĄDY**WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE**

Sąd Apelacyjny w Katowicach
40-156 Katowice,
al. W. Korfa 117/119
tel.: (0-32) 200-45-00, 200-46-00 (-1)
fax: 200-46-03

Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej
43-300 Bielsko-Biała,
ul. Cieszyńska 10
tel.: (0-33) 499-04-99, 499-03-01, fax: 812-39-15

Sąd Okręgowy w Częstochowie
42-200 Częstochowa,
ul. Dąbrowskiego 23/35
tel.: (0-34) 324-50-45, 324-46-80, fax: 324-46-80

Sąd Okręgowy w Gliwicach
44-100 Gliwice,
ul. Kościuszki 15
tel.: (0-32) 338-02-00, 338-01-01, fax: 338-01-02

Sąd Okręgowy w Gliwicach
Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku
44-200 Rybnik,
ul. Piłsudskiego 1
tel.: (0-32) 422-47-27, 422-61-59, fax: 422-61-59

Wojewódzki Sąd Administracyjny
Gliwice,
ul. Prymasa Wyszyńskiego 2
tel.: (0-32) 332-43-97

WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE
Sąd Apelacyjny we Wrocławiu
(obejmuje woj. opolskie)
53-330 Wrocław,
ul. Energetyczna 4
tel.: (0-71) 361-20-21 (-6), 361-65-64, fax: 338-42-44

Sąd Okręgowy w Opolu
45-758 Opole,
ul. Prószkowska 76
tel.: (0-77) 457-22-64, 457-23-02, 457-28-33, fax: 402-48-35

■ OPRAC. IC

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach
ul. Powstańców 41a
40-024 Katowice
tel.: (0-32) 255 43 25, 209 07 06
Dyrektor: Przemysław Koperski
Internet: www.wup-katowice.pl

POWIATOWE URZĘDY PRACY Będzin
ul. 1 Maja 2
tel. 267-44-44, 267-39-91, fax 267-44-44
Email: kabe@praca.gov.pl
Obsługiwane gminy: Będzin, Bobrowniki, Czeladź, Mierzęcice, Psary, Siewierz, Sławków, Wojkowice

Bielsko-Biała
ul. Partyzantów 55
tel. (0-33) 496-51-50, fax 496-51-51
Email: kabi@praca.gov.pl
Obsługiwane gminy: Bielsko-Biała, Buczkowice, Jasienica, Jaworze, Kozy, Porąbka, Szczyrk, Wilańkowice, Wilkowice

Wojewódzki Sąd Administracyjny
Gliwice,
ul. Prymasa Wyszyńskiego 2
tel.: (0-32) 332-43-97

WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE
Sąd Apelacyjny we Wrocławiu
(obejmuje woj. opolskie)
53-330 Wrocław,
ul. Energetyczna 4
tel.: (0-71) 361-20-21 (-6), 361-65-64, fax: 338-42-44

Cieszyn
ul. Kochanowskiego 8
tel. /fax (0-33) 851-49-91
Email: kaci@praca.gov.pl
Obsługiwane gminy: Brenna, Chybie, Cieszyn, Dębowice, Goleśzów, Haziach, Istebna, Skoczów, Strumień, Ustroń, Wisła, Zembrzydowice

Częstochowa
ul. Szymanowskiego 15

tel. (0-34) 324-31-33, fax 324-31-30
Email: kaczc@praca.gov.pl
http://pup.czechowice.bip.gov.pl
Obsługiwane gminy: Blachownia, Częstochowa, Janów, Kamienica Polska, Klornice, Konopiska, Kruszyna, Mstów, Mykanów, Olsztyn, Poczesna, Rędziny, Starcza

Filia w Koniecpolu
42-230 Koniecpol,
ul. Rzeźnicza 29
Telefon (0-34) 355-14-12, fax 034 355-14-02
Email: kaczk@praca.gov.pl
Obsługiwane gminy: Dąbrowa Zielona, Koniecpol, Lelów, Przyrów

Dąbrowa Górnicza
41-300 Dąbrowa Górnicza,
ul. Sobieskiego 12
tel. 262-29-39, fax 262-69-51
Email: kada@praca.gov.pl
www.dabrowa-gornicza.pl
Obsługiwane gminy: Dąbrowa Górnicza

Gliwice
pl. Inwalidów Wojennych 12
tel. 231-18-41, 231-18-43, fax 231-59-66
Email: kag@praca.gov.pl
Email: sekretariat@pup.gliwice.pl
www.pup.gliwice.pl
Obsługiwane gminy: Gierałtowice, Gliwice, Knurów, Pilchowice, Pyśkowice, Rudziniec, Sośnicowice, Toszek, Wielowieś

Jastrzębie Zdrój
44-335 Jastrzębie Zdrój,
ul. Pszczyńska 134
tel. 471-41-05, 471-41-90, 471-85-43, fax 471-44-05
Email: kaja@praca.gov.pl
www.pupjas.prv.pl
Obsługiwane gminy: Jastrzębie Zdrój

Jaworzno
ul. Grunwaldzka 52a
tel. 616-28-70, fax 616-49-01
Email: kajw@praca.gov.pl
Obsługiwane gminy: Jaworzno

Katowice
ul. Poświętka 14
tel. 258-84-50, fax 259-85-17
Email: kaka@praca.gov.pl
www.pup.katowice.pl
Obsługiwane gminy: Katowice

Kłobuck
ul. Długosza 114

W POSZUKIWANIU PRACY

tel. (0-34) 317-26-92, fax 317-13-45
Email: kakl@praca.gov.pl
Obsługiwane gminy: Kłobuck, Krzepice, Lipie, Miedźno, Opatów, Panki, Popów, Przystajń, Wręczyca Wielka

Lubliniec
ul. H. Sienkiewicza 8
tel. (0-34) 356-52-91, fax wew. 117
Email: kalu@praca.gov.pl
Obsługiwane gminy: Boronów, Ciasna, Herby, Kochanowice, Koszęcin, Lubliniec, Pawonków, Woźniki

Mikołów
43-170 Łaziska Górne,
ul. Chopina 8
tel. 224-45-15
Email: kami@praca.gov.pl
Obsługiwane gminy: Łaziska Górne, Mikołów, Ormontowice, Orzesze, Wyrzy

Mysłowice
ul. Mikołowska 4a
tel. 711-79-40, fax 711-79-41
Email: kamy@praca.gov.pl
www.myslowice.pup.gov.pl
Obsługiwane gminy: Mysłowice

Myszków
ul. Pułaskiego 42
tel. (0-34) 313-50-20, fax 313-46-99
Email: kams@praca.gov.pl
Obsługiwane gminy: Koziegłowy, Myszków, Niegowa, Poraj, Żarki

Piekary Śląskie
ul. Ks. Popiełuszki 14
tel. 288-69-73, fax 288-69-73 wew. 107
Email: kapi@praca.gov.pl
Obsługiwane gminy: Piekary Śląskie

Pszczyna
ul. 3 Maja 10
tel. 210-46-32, fax 210-47-20
Email: kaps@praca.gov.pl
Obsługiwane gminy: Goczałkowice, Kobiór, Miedźna, Pawłowice, Pszczyna, Suszec

Racibórz
ul. Batorego 9
tel. 415-88-23, fax 414-04-98
Email: kara@praca.gov.pl
www.powiatraciborski.pl
Obsługiwane gminy: Komowice, Krzanowice, Krzyżanowice, Kuźnia Raciborska, Nędza, Pietrowice Wielkie, Racibórz, Rudnik

Ruda Śląska
ul. Bałlestrenów 16
tel. 771-59-00
Email: karu@praca.gov.pl
Obsługiwane gminy: Ruda Śląska

Rybnik
ul. Janikowska 3
tel. 422-60-95, 422-16-23, fax 422-39-62
Email: kary@praca.gov.pl
Obsługiwane gminy: Czerwionka-Leszczyzna, Gaszowice, Jejkowice, Łyski, Rybnik, Świerklany

Siemianowice Śląskie
ul. Wyzwolenia 17
tel. 765-29-45, fax 765-29-50
Email: kasi@praca.gov.pl
www.apraca.pl/kasi/
Obsługiwane gminy: Siemianowice Śląskie

Sosnowiec
ul. Rzeźnicza 12
tel. 266-36-35, fax 266-13-87
Email: kaso@praca.gov.pl
Obsługiwane gminy: Sosnowiec

Świętochłowice
ul. Plebiscytowa 3/7
tel. 245-50-76, fax 245-50-75 wew. 279
Email: kasw@praca.gov.pl
Obsługiwane gminy: Świętochłowice

Tarnowskie Góry
ul. Towarowa 11
tel. /fax 285-50-38
Email: kata@praca.gov.pl
www.pup.tgory.com
Obsługiwane gminy: Kalety, Krupski Młyn, Miasteczko Śląskie, Ożarówiec, Radzionków, Świerklaniec, Tarnowskie Góry, Tworóg, Zbrosławice

Tychy
ul. Budowlanych 59
tel. 227-36-45, 227-45-55, fax 227-76-11
Email: katy@praca.gov.pl
www.pup.tychy.pl
Obsługiwane gminy: Bieruń, Bojszowy, Chelm Śląski, Imielin, Łędziny, Tychy

Wodzisław Śląski
ul. Michalskiego 12
tel. 455-46-78, 455-26-23, fax 455-23-90
Email: kawo@praca.gov.pl
Obsługiwane gminy: Godów, Gorzyce, Lubomia, Markłowice, Mszana, Pszów, Radlin, Rydułtowy, Wodzisław Śląski

Zabrze
ul. Roosevelta 40a
tel. 276-35-06, 276-35-95, fax 276-35-43 wew. 274
Email: kaza@praca.gov.pl
www.pup.zabrze.pl
Obsługiwane gminy: Zabrze

Zawiercie
ul. 11 Listopada 2
tel. 672-43-96, fax 672-11-79 wew. 277
Email: kazw@praca.gov.pl
www.pupzawiercie.prv.pl
Obsługiwane gminy: Irządze, Kroczyce, Łazy, Ogrodzieniec, Pilica, Poręba, Szczekociny, Włodowice, Zawiercie, Żarnowice

Żory
ul. Osieńska 48
tel. 434-20-14, fax 434-27-90
Email: kazo@praca.gov.pl

Obsługiwane gminy: Żory

Żywiec
ul. Łączna 28
tel. (0-33) 861-01-99, fax wew. 251
Email: kazy@praca.gov.pl
http://www.starostwo-zywiec.pl/stat4.php?url=urzadpracy
Obsługiwane gminy: Czernichów, Gilowice, Jeleśnia, Koszarawa, Lipowa, Łękawica, Łodygowice, Miłówka, Radziechowy-Wieprz, Rajcza, Ślemień, Swinna, Ujsoly, Węgierska Górka, Żywiec

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY W OPOLE
45-315 Opole
ul. Głogowska 25c
tel. (0-77) 441-67-01 tel. /fax: 441-67-02
Dyrektor: Jacek Suski
Internet: www.wup.opole.pl

POWIATOWE URZĘDY PRACY Brzeg
ul. Armii Krajowej 32
tel. (0-77) 416 44 56, 416 26 20

Głubczyce
ul. Pocztowa 6
tel. (0-77) 485 85 37, 485 20 37

Kędzierzyn Koźle
ul. Anny 11
tel. (0-77) 482 70 41

Kluczbork
ul. Podwałe 4
tel. (0-77) 418 24 29, 418 77 89

Krapkowice
ul. Kilińskiego 1
tel. (0-77) 446 66 29

Namysłów
pl. Wolności 1
tel. (0-77) 419 09 20, fax 419 09 25

Nysa
ul. Słowiańska 19
tel. (0-77) 448 99 00, 448 99 10

Olesno
ul. Dworcowa 4
tel. (0-34) 359 78 96, 359 79 18

Opole
ul. Hubala 21
tel. (0-77) 442 29 29

Prudnik
ul. Jagiellońska 21
tel. (0-77) 436 23 04, 436 37 82

Strzelce Opolskie
ul. Gogolińska 2
tel. (0-77) 462 18 00, 462 18 01

NARODOWY FUNDUSZ ZDROWIA

Informacja ogólnopolska 94 88
(osoby dzwoniące spoza byłego województwa katowickiego, przed nr 94 88 muszą dodać numer kierunkowy 0-32)

Centrale Śląskiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ
40-844 Katowice
ul. Kosutha 13
tel. (0-32) 735 17 00

40-615 Katowice
ul. gen. Jankego 15A
tel. (0-32) 735 05 00

Informacja Śląskiego OW NFZ
(0-32) 735 19 00 (0-32) 735 05 05

Informacja Działu Lecznictwa Uzdrawiskowego Śląskiego OW NFZ
ul. gen. Jankego 15A
(0-32) 735 05 22

DELEGATURY ŚLĄSKIEGO ODDZIAŁU NFZ
Delegatura w Bielsku-Białej
ul. Widok 5,
43-300 Bielsko-Biała
tel. (0-33) 815 01 93, 815 75 80, 815 75 81, 815 75 82, 815 75 83 fax (0-33) 819 37 54
Kierownik Delegatury: Renata Marciniak

Delegatura w Częstochowie
ul. Sobieskiego 9,
42-200 Częstochowa
tel. (0-34) 324 24 85, 368 04 35 fax (0-34) 368 04 36
Kierownik Delegatury: Maciej Pędziwiatr

Delegatura w Dąbrowie Górniczej
ul. Dąbrowskiego 9a,
41-300 Dąbrowa Górnicza
tel. (0-32) 639 02 70 fax (0-32) 639 02 81

Kierownik Delegatury: Grażyna Drewniak

Delegatura w Gliwicach
ul. Górnych Wąków 9,
44-100 Gliwice
tel. (0-32) 332 47 59, 331 35 44, 331 35 45 fax (0-32) 331 35 46
Kierownik Delegatury: Tadeusz Dubarek

Delegatura w Rybniku
ul. 3 Maja 29, 44-200 Rybnik
tel. (0-32) 423 94 03, 422 16 66, 422 11 10 fax (0-32) 422 27 65
Kierownik Delegatury: Anna Spalony

Informacje na temat leczenia w Unii Europejskiej:

Śląski Oddział Wojewódzki NFZ, Katowice:
ul. Kosutha 13, **tel.: (0-32) 200 40 40, 735 19 00**
ul. Jankego 15a, **tel.: (0-32) 735 05 05**

Delegatury Śląskiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ:
Bielsko Biała, ul. Widok 5, tel.: (0-33) 815 01 93
Częstochowa, ul. Sobieskiego 9, tel.: (0-34) 324 24 85
Dąbrowa Górnicza, ul. Dąbrowskiego 9a, tel.: (0-32) 639 02 70
Gliwice, ul. Górnych Wąków 9, tel.: (0-32) 332 47 59
Rybnik, ul. 3 Maja 29, tel.: (0-32) 422 16 66

Punkty RUM Śląskiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ:

Chorzów, ul. Strzelców Bytomskich 9 tel. (0-32) 241 71 47
Cieszyn, ul. Bobrecka 27 tel. (0-33) 851 41 43
Kłobuck, Rynek 12 tel. (0-34) 317 31 74
Lubliniec, ul. Wolności 262 tel. (0-34) 351 01 38
Myszków, ul. Kościuszki 26 tel. (0-34) 313 09 15, 313-09-44
Tychy, ul. Grota-Roweckiego 42
Zabrze, ul. Wolności 262 tel. (0-32) 376 04 01
Żywiec, ul. Dworcowa 23 tel. (0-33) 861 31 02

Opolski Oddział Wojewódzki NFZ
ul. Głogowska 37,
45-315 Opole –
nrfz@nfz-opole.pl
www.nfz-opole.pl
Centrala: (0-77) 40-20-100 oraz 40-20-03
Rzecznik Praw Pacjenta: (0-77) 40-20-482

RZECZNIK PRAW PACJENTA

Ewa Kukawska
tel. (0-32) 735 17 07
Przyjmuje w poniedziałki od godz. 14 do 17 oraz w czwartki od godz. 9 do 14 w Katowicach przy ul. Kosutha 13.
Rzecznik Praw Pacjenta oraz pracownicy oddziału śląskiego NFZ odpowiadają na pytania osób ubezpieczonych, wyjaśniają sprawy i skargi przez nich zgłaszane. Informują również, gdzie i jakie świadczenia ubezpieczonych w NFZ w trakcie realizacji świadczeń zdrowotnych w placówkach posiadających kontrakty NFZ. ■ OPRAC. IC

FOT. JAROSŁAW PRZYBYŁO

AMBASADY I URZĘDY KONSULARNE

Konsulat Generalny Republiki Czeskiej
Katowice, ul. Stalmacha 21
tel. (0-32) 251-85-76, fax 251-55-87

Ambasada Republiki Francuskiej – Agencja Konsularna w Opolu
Opole, ul. Kościuszki 17/2
tel. (0-77) 454-36-08

Konsulat honorowy Republiki Litewskiej w Katowicach
Katowice, ul. Mickiewicza 15
tel. (0-32) 258-86-96

Konsulat honorowy Republiki Łotewskiej w Katowicach
Katowice, ul. Staromiejska 4
tel. (0-32) 253-90-04

Wicekonsulat Republiki Federalnej Niemiec w Opolu
Opole, ul. Strzelców Bytomskich
tel. (0-77) 454-21-84

Konsulat honorowy Republiki Peru w Katowicach
Katowice, ul. Rybnicka 10/3
tel. (0-32) 255-40-61

Konsulat Rumunii w Bielsku-Białej
Bielsko-Biała, ul. Komorowska 72
tel. (0-33) 822-81-82

Konsulat Republiki Słowackiej w Katowicach
Katowice, ul. Rymera 3/1
tel. (0-32) 257-06-00

Konsulat Republiki Słowenii w Katowicach
Katowice, ul. Mickiewicza 15
tel. (0-32) 259-98-28

INFORMACJE O ROZKŁADACH JAZDY

W zaplanowaniu podróży pociągami pomaga Zenona Gużała z Informacji Kolejowej PKP.

PKP
94-36

Uwaga! Często szybciej uda nam się uzyskać informację, dzwoniąc na numer stacji kolejowych w mniejszych miejscowościach.

KOMUNIKACJA MIEJSKA

Komunikacyjny Związek Komunalny GOP
0-800-16-30-30

Internetowy rozkład jazdy dostępny jest na stronie: www.kzkgop.pl

Miejski Zarząd Komunikacji w Tychach
autobusy PKM Tychy: (0-32) 217-01-08
Tyskie Linie Trolejbusowe: (0-32) 217-67-16
autobusy Meteor: 0-601-88-11-88

Internetowy rozkład jazdy dostępny jest na stronie: www.mzk.pl

Miejski Zakład Komunikacyjny w Opolu

(0-77) 455-60-51, 455-60-10

Internetowy rozkład jazdy dostępny jest na stronie: www.mzkopole.pl

Miejski Związek Komunikacyjny w Jastrzębiu Zdroju
(0-32) 476-34-74

Internetowy rozkład jazdy dostępny jest na stronie: www.mzkjastrzeble.com

Zarząd Transportu Zbiorowego w Rybniku
(032) 755-71-60-3

Internetowy rozkład jazdy dostępny jest na stronie: www.ztz.rybnik.pl

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Częstochowie
(0-34) 377-91-00

Internetowy rozkład jazdy dostępny jest na stronie: www.mpk.czest.pl

Miejski Zakład Komunikacyjny w Bielsku-Białej
(0-33) 8143409

Internetowy rozkład jazdy dostępny jest na stronie: www.bielsko.com.pl/mzk

PKS

Bielsko-Biała: (0-33) 812-28-25 (www.ppk.s.bielsko.pl)
Częstochowa: (0-34) 37-91-149 (www.pks-czestochowa.pl)
Katowice: (0-32) 258-94-65
Opole: (0-77) 454-51-64, 453-94-98
Rybnik: (0-32) 422-22-42 (pkssrybnik.pl)

Uwaga! Informacji dotyczących rozkładów jazdy autobusów dalekobieżnych można szukać w Internecie na stronie: www.rozkłady.com.pl

LOT
0-801-300-952, www.lot.com

Informacji na temat lotów z Ryżowic można szukać w Internecie na stronie: www.gtl.com.pl

OPRAC. IC

Z nami te numery

Telefoniczna Agencja Informacyjna 94-77

Dostarcza m.in. informacji gospodarczych dotyczących firm i zakresu prowadzonych przez nie działalności.
Internet: www.tai.com.pl

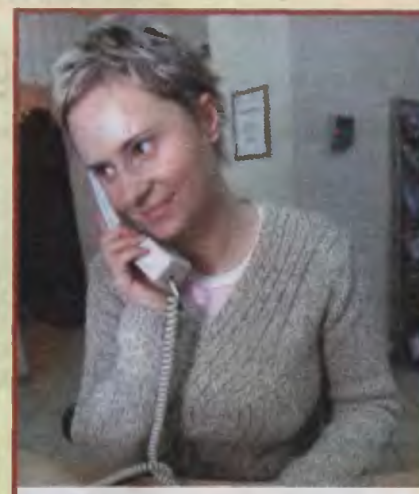
BIURO NUMERÓW: Telekomunikacja Polska SA 913

118-913 (nowy numer obowiązujący od 30 września br.)
Numery telefonów firm i instytucji można znaleźć również w Internecie na stronie: www.ditel.pl

Błękitna Linia - Telefoniczne Centrum Obsługi Klientów 93-93

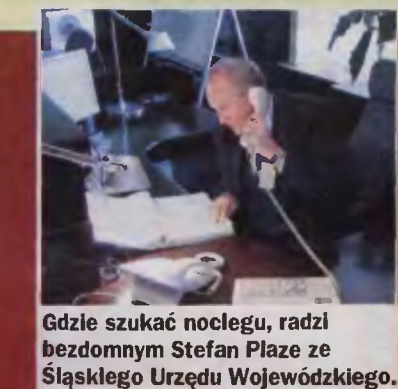
Netia
0-801-801-913
Numery telefonów można znaleźć również w internetowej książce telefonicznej na stronie: www.netia.pl

Plus GSM
Numery abonentów są dostępne w książce telefonicznej na stronie: www.plusgsm.pl
Era GSM
0801-20-20-02
Informacja turystyczna
Ogólnopolska Informacja Turystyczna
(0-22) 94-78

Iwona Naumowicz-Tworzańska z bielskiego Biura Informacji Turystycznej radzi, gdzie najszybciej znajdziemy nocleg i co warto zwiedzić w Beskidach.

Miejskie Centrum Informacji i Promocji Turystyki w Bielsku-Białej
43-300 Bielsko-Biała
pl. Ratuszowy 4
tel.(0-33) 819 00 50, 819 00 60, fax 819 00 61

GDZIE SZUKAĆ POMOCY?

0-800-245-000
numer bezpłatnej Infolinii dla osób bezdomnych uruchomionej w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim. Osoby dzwoniące pod powyższy numer telefonu uzyskają informacje o miejscach noclegowych i organizacjach udzielających pomocy osobom bezdomnym na terenie całego województwa śląskiego.

CARITAS
www.caritas.pl
Caritas Archidiecezji Katowickiej
ul. Plebiscytowa 59
40-043 KATOWICE
tel. (0-32) 251-67-22, 251-38-91
e-mail: katowice@caritas.pl
Internet: www.caritas.pl/katowice

Caritas Diecezji Bielsko-Żywieckiej
ul. R. Traugutta 13
43-400 BIELSKO-BIAŁA
tel. (0-33) 819-06-18, 819-12-03
e-mail: caritas@bielsko.opoka.org.pl

Caritas Diecezji Sosnowieckiej

ul. Wawel 19
41-300 SOSNOWIEC
tel. (0-32) 293-51-51, 293-52-30
e-mail: caritas@sosnowiec.opoka.org.pl

Caritas Diecezji Gliwickiej
ul. Łużycka 1
44-100 GLIWICE
tel. (0-32) 230-78-70, 231-96-99
e-mail: caritas@kuria.gliwice.pl
Internet: www.caritas.gliwice.pl

Caritas Archidiecezji Częstochowskiej
ul. Staszica 5

Czynne od poniedziałku do piątku w godz. 8-18, w soboty w godz. 8-16
Internet: www.it.bielsko.pl

Miejska i Regionalna Informacja Turystyczna w Opolu

ul. Krakowska 15
45-018 Opole
tel.(0-77) 45-11-987
fax(0-77) 45-11-861
e-mail: mit@um.opole.pl
Czynna od poniedziałku do piątku w godz. 10-17, w soboty w godz. 10-13.

Centrum Informacji o Mieście w Katowicach

40-098 Katowice
ul. Młyńska 2
tel.(0-32) 259-34-23
Czynne w miesiącach od V do X w godz. 10-18 oraz w miesiącach od XI do IV w godz. 9-17

Informacja o warunkach narciarskich:

(0-33) 817 89 26
Informacja celna
tel.(0-32) 358-71-00, 358-71-01
Czynna w dni powszednie od godz. 7.15 do 15.15.
Udzielane informacje dotyczą m.in. ogr-

42-200 CZĘSTOCHOWA
tel. (0-34) 368-05-82 (centrala)
e-mail: caritas@czestochowa.opoka.org.pl
Caritas Diecezji Opolskiej
ul. Szpitalna 5A
45-010 OPOLE
tel. (0-77) 453-12-41, 453-12-42
e-mail: caritas_centrala@op.onet.pl
Internet: www.diecezja.opole.pl

Górnośląskie Towarzystwo Charytatywne
Katowice, ul. Jagiellońska 19
tel. (0-32) 251-16-54

Dom Aniołów Stróżów
Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży
Katowice, ul. Gliwicka 150
tel. (0-32) 250-90-40

Ośrodek Interwencji Kryzysowych dla Rodzin z Problemem Alkoholowym
Katowice, ul. bpa Bednorza 22
tel. (0-32) 256-92-78

TELEFONY ZAUFANIA

Niebieska Linia (dla ofiar przemocy w rodzinie)
0-801-12-00-02
Czynna od poniedziałku do soboty w godz. 10-22, w niedziele i święta w godz. 10-16.

Pomarańczowa Linia (dla rodziców pijących nastolatków)
0-801-14-00-68

Czynna codziennie w godz. 12-22.

Onkologiczny telefon zaufania Śląskiej Ligi Walki z Rakiem
(0-32) 782-60-33

Ogólnopolski telefon dla osób z problemem narkotykowym
0-801-199-990

Telefon ogólnopolski ds. AIDS
958

Młodzieżowy Telefon Zaufania
988

POŁĄCZENIA MIĘDZYMIASTOWE

W celu uzyskania połączenia automatycznego w innym mieście należy wybrać cyfrę „0”, a po usłyszeniu sygnału ciągłego wybrać numer prefiksu operatora, a następnie cyfry numeru kierunkowego i bez żadnej przerwy numer żadanego abonenta.
Prefiksy (x): TP SA 1033, Netia 1 Sp. z o.o. 1055, Energis Polska Sp. z o.o. 1066, NOM Sp. z o.o. 1044.

Numery kierunkowe w woj. śląskim: dawne Katowickie 0x32, dawne Bielskie 0x33, dawne Częstochowskie 0x34.
x - tu należy wybrać prefiks operatora

UTRUDNIENIA NA DROGACH?

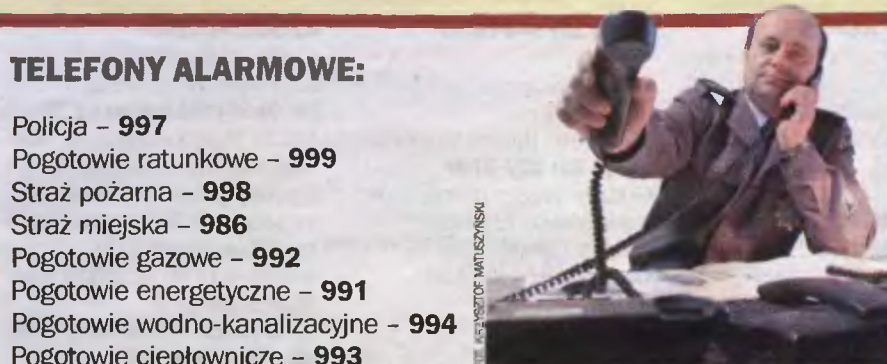
Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
ul. Żelazna 59, 00-848 Warszawa
tel. (0-22) 455-88-88
Internet: www.gddkia.gov.pl

Oddział GDDKIA w Katowicach
40-017 Katowice ul. Myśliwska 5
tel. (0-32) 25-86-281 do 5
www.katowice.gddkia.gov.pl
Informacje dotyczące Akcji Zima: (0-32) 25-96-706
e-mail: info@katowice.gddkia.gov.pl

Oddział GDDKIA w Opolu
ul. Niedziałkowskiego 6, 45-085 Opole
tel.(0-77) 401-63-00, 401-63-29, 401-63-56
www.opole.gddkia.gov.pl
e-mail: oddzial@opole.gddkia.gov.pl

INFORMACJA O ZAGUBIONYCH I ZNALEZIONYCH ZWIERZĘTACH

Schronisko dla zwierząt Katowice, ul. Milowicka 1b
256-61-15

Starszy aspirant Bogdan Stopa jest policjantem w Komendzie Miejskiej Policji w Zabrze. Jako oficer dyżurny odbiera telefony od mieszkańców miasta.

W katowickiej Komendzie Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej nasz telefon może odebrać starszy ogniomistrz Tadeusz Patynko.

Masz wątpliwości czy możesz bezpiecznie wybrać się na wycieczkę w góry? Edward Golonka z Beskidzkiej Grupy GPR odpowie na nurtujące cię pytania.

GÓRSKIE OCHOTNICZE POGOTOWIE RATUNKOWE

Numer ratunkowy w górach: 601-100-300

fax 82-96-904

Telefon alarmowy: 985
Beskidzka Grupa GPR
Naczelnik: Jerzy Siodlak
adres: Podlesie 5,
42-345 Kroczyce
tel. (0-34) 31-52-000,
tel. (0-33) 82-96-900,

Jurajska Grupa GPR
Naczelnik: Piotr Van der Coghen
adres: Podlesie 5,
42-345 Kroczyce
tel. (0-34) 31-52-000,
fax 31-52-099

OGŁOSZENIA DLA KAŻDEGO...

Wtorek **JARMARK** **PIĄTEK**

Łap okazję dwa razy w tygodniu!

...I NA KAŻDĄ KIESZĘ!

moto JARMARK

8 Telefony i adresy

Masz problem...

Zadzwoń do ZUS

Strona internetowa:
www.zus.gov.pl

Infolinia dla ubezpieczonych
0-801-400-400

Od poniedziałku do piątku w godz. 8-15.

Zakres udzielanych informacji:

- > cel wysyłania informacji
- > sposób jej weryfikacji
- > sposób zgłaszania reklamacji
- > wskazanie właściwej placówki ZUS oraz godzin jej urzędowania

Oddział ZUS w Bielsku-Białej

43-300 Bielsko-Biała

ul. Krasińskiego 34

tel. (0-33) 811-03-00, 812-30-71

Miasta i gminy: Bielsko-Biała,

Szczyrk, Bestwina, Buczkowice,

Czechowice-Dziedzice, Jasienica,

Jaworze, Kozy, Porąbka, Wilamowice,

Wilkowice

Dyrektor: Piotr Kaczmarczyk

tel. (0-33) 822-93-34

Terminy przyjęć interesantów:

każdy poniedziałek w godz. 10-12

oraz w godz. 13.30 – 14.30

Zastępcy dyrektora: codziennie

od godz. 13

INSPEKTORATY:

43-400 Cieszyń

ul. Bielska 29

Kierownik: Jolanta Wróbel

tel. (0-33) 851-26-73, 852-28-65

Miasta i gminy: Cieszyń,

Ustroń, Wisła, Brenna, Chybie,

Dębówiec, Goleiszów, Hażlach,

Istebna, Skoczów, Strumień, Zebrzydowice

34-300 Żywiec

ul. Piernikarska 2

Kierownik: Ewa Wojtusiak-Brzezina

tel. (0-33) 861-54-60, 861-34-30

Miasta i gminy: Żywiec, Czernichów,

Gilowice, Jelesnia, Koszarawa,

Lipowa, Łąkawica, Łodygowice,

Milówka, Radziechowy-Wieprz,

Rajcza, Ślemień, Świnna, Ujsoly,

Węgierska Górka

Godziny przyjęć interesantów:

poniedziałek: 7-15

wtorek: 7-16

środa-piątek: 7-15

Oddział ZUS w Chorzowie

41-500 Chorzów

ul. Dąbrowskiego 4

tel. (0-32) 349-05-00

Miasta i gminy: Chorzów, Sie-

mianowice Śląskie, Świętochłowice

Dyrektor: Janusz Koch

tel. (0-32) 349-05-31

Terminy przyjęć interesantów:

zastępca dyrektora ds. dochodów

oraz zastępca dyrektora ds.

świadczeń a w razie ich nieobecności

dyrektor oddziału w każdy

wtorek w godz. 15-16 i w każdy

piątek w godz. 10-12, kierownicy

komórek organizacyjnych

oraz kierownicy jednostek terenowych

oddziału codziennie w

godzinach pracy

INSPEKTORAT

40-003 Katowice

ul. Teatralna 4

Kierownik: Agnieszka Kowalska

tel. (0-32) 351-15-01

BIURA TERENOWE

41-709 Ruda Śląska

ul. Niedurnego 44

Kierownik: Aneta Tunkel-Staniów

tel. (0-32) 344-79-80

41-400 Mysłowice

ul. Kacza 6

Kierownik: Bożena Simińska

tel. (0-32) 222-37-10

Godziny przyjęć interesantów:

poniedziałek: 7.30-14.30

wtorek: 7.30-16

środa-piątek: 7.30-14.30

Oddział ZUS

w Częstochowie

42-214 Częstochowa

ul. Okólna 17/19

tel. (0-34) 361-17-66

Miasto: Częstochowa

Dyrektor: Jan Smigielski

tel. (0-34) 361-43-99

Terminy przyjęć interesantów:

w każdą środę w godz. 9-12

zastępca dyrektora ds. świadczeń:

w każdy wtorek w godz. 9-12

zastępca dyrektora ds. dochodów:

w każdy poniedziałek w godz. 9-12

kierownicy inspektoratów oraz

kierujący komórkami organizacyjnymi:

codziennie w godzinach pracy

INSPEKTORATY:

42-217 Częstochowa

ul. Kopernika 38

Kierownik: Anna Praska

tel. (0-34) 361-46-02

Gminy: Blachownia, Janów, Kamienica Polska,

Kłomnice, Koнопiska, Kruszyna, Mstów,

Mykanów, Olsztyn, Poczesna, Rędziny,

Starcza

42-100 Kłobuck

ul. Targowa 3a

Kierownik: Jadwiga Soluch

tel. (0-34) 317-22-90

Gminy: Kłobuck, Krzepice, Lipie,

Miedźno, Opatów, Panki,

Popów, Przystajń, Wręcza Wielka

42-230 Koniecpol

ul. Rynek 1

Kierownik: Stefania Dziura

tel. (0-34) 355-11-61

Gminy: Dąbrowa Zielona, Koniecpol,

Lelów, Przylów

42-700 Lubliniec

ul. Oleska 26

Kierownik: Cecylia Strużyk

tel. (0-34) 356-29-69

Miasta i gminy: Lubliniec, Boronów,

Ciasna, Herby, Kochanowice,

Koszęcin, Pawonków, Woźniki

42-300 Myszków

ul. Sikorskiego 57

Kierownik: Barbara Pacan

tel. (0-34) 313-45-30 do 33

Miasta i gminy: Myszków, Koziegłowy,

Niegowa, Poraj, Żarki

Godziny przyjęć interesantów:

poniedziałek: 7.30-14 (inspektorat

w Koniecpolu 7-15)

wtorek: 8-15.30 (inspektorat w

Konieczpolu 8-16)

środa-piątek: 7.30-14 (inspektorat

w Konieczpolu 7-15)

Oddział ZUS w Opolu

45-701 Opole

ul. Wrocławska 24

tel. (0-77) 474-60-10, 451-16-00

Miasta i gminy: Opole, Chrzastowice,

Dąbrowa, Dobrzeń Wielki,

Komprachcice, Lubnia,

Murów, Niemodlin, Ozimek,

Popielów, Prószków, Tarnów

Opolski, Tułowice, Turawa

Dyrektor: Marek Błaszczewicz

tel. (0-77) 474-69-49

Terminy przyjęć interesantów:

w każdy wtorek w godz. 12-16

INSPEKTORATY:

49-300 Brzeg

ul. Wyszyńskiego 23

Kierownik: Aneta Boruszek

tel. (0-77) 404-01-00

Miasta i gminy: Brzeg, Grodków,

Lewin Brzeski, Lubsza, Olszanka,

Skarbimierz

48-100 Głubczyce

ul. Chrobrego 5

Kierownik: Wiesław Wierzbą

tel. (0-77) 485-87-11, 471-02-60

Gminy: Baborów, Branice,

Głubczyce, Kietrz

47-220 Kędzierzyn-Koźle

ul. Piotra Skargi 23

Kierownik: Bożena Czarnecka

tel. (0-77) 405-66-00

Miasta i gminy: Kędzierzyn-Koźle,

Bierawa, Cisek, Pawłowiczki,

Polska Cerekiew, Reńska Wieś

46-200 Kluczbork

ul. Katowicka 14

Kierownik: Maria Stefanowska

tel. (0-77) 407-00-00

Gminy: Byczyna, Kluczbork,

Lasowice Wielkie, Wolczyn

48-300 Nysa

ul. Armii Krajowej 3

Kierownik: Mieczysław Kleczka

tel. (0-77) 408-77-00/01

Gminy: Głucholazy, Kamienik,

Korfantów, Łambinowice,

Nysa, Otmuchów, Paczków,

Pakosławice, Skoroszyce

46-300 Olesno

ul. Słowackiego 2

Kierownik: Mariusz Kula

tel. (0-34) 350-94-10

Gminy: Dobrodzień, Gorzów

Śląski, Olesno, Praszka, Radłów,

Rudniki, Zębówice

48-200 Prudnik

ul. Powstańców Śląskich 7 a i b

Kierownik: Grażyna Hołda

tel. (0-77) 406-51-11/12

Gminy: Biała, Głogówek, Lubrza,

Prudnik, Strzeleczy, Walce

47-100 Strzelce Opolskie

ul. K. Miarki 2a

Kierownik: Krzysztof Grzesik

tel. (0-77) 409-57-00/02

Gminy: Gogolin, Izbicko, Jemielnica,

Kolonowskie, Krapkowice,

Leśnica, Strzelce Opolskie,

Ujazd, Zawadzkie, Zdzieszowice

BIURO TERENOWE

46-100 Namysłów

ul. Łącząńska 3/5

Kierownik: p. o. Anna Brycka

tel. (0-77) 410-41-06

Gminy: Domaszowice, Namysłów,

Pokój, Świerczów, Wilków

Godziny przyjęć interesantów:

poniedziałek-piątek: 8-16

Oddział ZUS w Rybniku

44-200 Rybnik

ul. Reymonta 2

tel. (0-32) 422-26-00

Miasta i gminy: Łaziska Górne,

Mikołów, Orzesze, Rybnik, Żory,

Czerwionka-Leszczyna, Gąsowice,

Jejkowice, Lyski, Ornontowice,

Świerklany, Wiry

Dyrektor: Lidia KOPKA

tel. (0-32) 422-15-33

Terminy przyjęć interesantów:

w każdy poniedziałek w godz. 10-14

i w każdy czwartek w godz. 10-16

INSPEKTORATY:

44-335 Jastrzębie Zdrój

ul. Opolska 1

Kierownik: Barbara Zajac

tel. (0-32) 471-12-24

Miasto: Jastrzębie-Zdrój

43-200 Pszczyna

ul. Kopernika 22

Kierownik: Wanda Śpiewok

tel. (0-32) 210-11-33

Gminy: Goczałkowice-Zdrój,

Kobiór, Miedźna, Pawłowice,

Pszczyna, Suszec

Zarezerwuj bilet

BIELSKO-BIAŁA

Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne Teatr Grodzki
ul. Jaworzańska 156a
telefon: (0-33) 8120455, 8162182
e-mail: teatrgrodzki@netpol.pl
Internet: www.teatrgrodzki.netpol.pl

Teatr Animacji Lalki i Przedmiotu Filistyn
ul. Siostry Małgorzaty Szewczyk 1
telefon: (0-33) 8162328

Teatr Baniałuka im. Jerzego Zitzmana
ul. Mickiewicza 20
telefon: (0-33) 8150914, 8221046, 8221047, 8123394, 8150915 (Impresariat)
e-mail: banialuka@banialuka.pl
Internet: www.banialuka.pl

Teatr Polski
ul. 1 Maja 1
telefon: (0-33) 8228451 (centrala), 8123632 (sekretariat), 8228453 (Biuro Obsługi Widowni), 8228451 (kasa)
e-mail: dyrektor@teatr.bielsko.pl
Internet: www.teatr.bielsko.pl

Wspólnota Artystyczna Centrum Sztuki Kontrast
ul. 1 Maja 12
telefon: (0-33) 8125693, 8125313

BRZEG

Teatr Dnia Niepowszedniego
ul. Młeczna 2/3
telefon: (0-77) 4169986
e-mail: bck@inet-system.pl

BYTOM

Opera Śląska
ul. Moniuszki 21/23
telefon: (0-32) 3966800 lub 2813431 (centrala), 2813430 lub 3966859 (sekretariat), 3966815 (kasa w Bytomiu),

„Bal u Wolanda” do obejrzenia w Teatrze Rozrywki w Chorzowie.

2599360 (kasa w Katowicach)
e-mail: opera@opera-slaska.art.pl
Internet: www.opera-slaska.art.pl

Śląski Teatr Tańca
ul. Żeromskiego 27
telefon: (0-32) 2818253, 2818255
e-mail: info@stt.art.pl
Internet: www.stt.art.pl

CHORZÓW

Teatr Kriket
ul. Dąbrowskiego 62c/5
telefon: (0-32) 2493431

Teatr Rozrywki
ul. Konopnickiej 1
telefon: (0-32) 3461930 (centrala), 3461939

(sekretariat, fax), 3461931 (Biuro Obsługi Widowni)
e-mail: info@teatr-rozrywki.pl
Internet: www.teatr-rozrywki.pl

T. Własny Stanisławiak
ul. Młodzieżowa 1/46
telefon: (0-32) 2419563
e-mail: teatrwlasy@poczta.onet.pl
Internet: www.teatrwlasy.chorzow.pl

CIESZYN

Cieszyńskie Studio Teatralne
ul. Rynek 12 43-400 Cieszyn
telefon: (0-33) 8510711
e-mail: cok@region.cieszyn.pl

Teatr Aspect-Espace
ul. Frysztacka 44
telefon: (0-33) 8512870
e-mail: nkjo@cieszynwp.pl

Teatr im. Adama Mickiewicza
pl. Teatralny 1
telefon: (0-33) 8577590
e-mail: teatr_cieszyn@poczta.onet.pl
Internet: www.teatr.cieszyn.pl

CZĘSTOCHOWA

Akademia Edukacji Teatralnej Teatr Małego
ul. Baczyńskiego 4/120
telefon: (0-34) 3623133

Teatr im. Adama Mickiewicza Częstochowa
ul. Kilińskiego 15
telefon: (0-34) 3605650 (centrala), 3242267 (sekretariat)
e-mail: promocja@teatr-mickiewicza.pl
Internet: www.teatr-mickiewicza.pl

Teatr Wojtki Kolsuta
ul. Grażyny Bacewicz 2/7
telefon: (0-34) 3221091
e-mail: wojtk_kolsut@wp.pl

DĄBROWA GÓRNICZA

Teatr Elsynchron
pl. Wolności 1
telefon: (0-32) 2622061
e-mail: pkz@coig.pl

GLIWICE

Gliwicki Teatr Muzyczny
ul. Nowy Świat 55/57
telefon: (0-32) 2306718 (centrala), 2321339 (kasa/fax), 2304968
e-mail: gtm@teatr.gliwice.pl
Internet: www.teatr.gliwice.pl

Impresaryjna Scena Sztuki Współczesnej Wizjer
ul. Dubois 16,
biuro: ul. Szczęść Boże 17/5
telefon: (0-32) 2716572

Teatr A Gliwice
ul. Olchowa 48
telefon: (0-32) 4010441, 2326857
e-mail: biuro@teatr-a.art.pl
Internet: www.teatr-a.art.pl

KATOWICE

Teatr Śląski
Im. St. Wyspiańskiego Rynek 2
telefon: (0-32) 2587251 (centrala) 2588992 (sekretariat), 2588967 (Biuro Organizacji Widowni), 2599360 (kasa), 2598976 (fax)
e-mail: teatrslaski@teatrslaski.art.pl
Internet: www.teatrslaski.art.pl

Teatr Cogitatur
ul. Gliwicka 9
telefon: (0-32) 2068343
e-mail: teatr@cogitatur.art.pl

Internet: www.cogitatur.art.pl

Teatr Korez
pl. Sejmu Śląskiego 2
telefon: (0-32) 2090088
e-mail: biuro@korez.art.pl
Internet: www.korez.art.pl

Śląski Teatr Lalki i Aktora Ateneum
ul. Św. Jana 10
telefon: (0-32) 2538221 (sekretariat), 2537926 (fax, BOW), 2537779 (kasa), 2566132 (Scena Capitol)
e-mail: sekretariat@ateneum.az.pl
Internet: www.ateneum.art.pl

OPOLE

B. L. - Arte
ul. Sienkiewicza 27/6
telefon: (0-77) 4541042

Teatr Eko Studio
ul. Akcyjowa 12
telefon: (0-77) 4550865
e-mail: czernik@op.onet.pl

Teatr im. Jana Kochanowskiego
pl. Teatralny 12
telefon: (0-77) 4539082 (centrala), 4545942 (sekretariat, fax), 4545941 (BOW)
e-mail: biuro@teatrkochanowskiego.art.pl
Internet: www.teatrkochanowskiego.art.pl

Teatr Jednego Wiersza
ul. Targowa 12
telefon: (0-77) 4542714
e-mail: teatr@tjw.art.pl
Internet: www.tjw.art.pl

Teatr Lalki i Aktora. Im. Alojzego Smolki
pl. Kopernika 1
telefon: (0-77) 4537306
Biuro Organizacji Widowni ul. Końskiego 1a
tel. (0-77) 4543796 (BOW i kasa), 4542336
e-mail: teatr@teatr-lalek.opole.pl
Internet: www.teatr-lalek.opole.pl

Teatr Nie - Wielki Pompon z Bąblem
ul. Prószkowska 19/27
telefon: (0-77) 4745796

RYBNIK

Teatr Ziemi Rybnickiej
ul. Saint Vallier 1
telefon: (0-32) 4222132, 4223235
e-mail: tzz@kultura.rybnik.pl
Internet: www.kultura.rybnik.pl

SOSNOWIEC

Teatr BART
ul. Małachowskiego 12/10
telefon: (0-32) 2668139

Teatr Zagłębia
ul. Teatralna 4
telefon: (0-32) 2660694 (centrala), 2660791 (sekretariat, fax), 2661127 (BOW, kasa)
e-mail: bow@teatrzaglebia.pl
Internet: www.teatrzaglebia.pl

TYCHY

Teatr Mały
ul. Kardynała Hłonda 1
telefon: (0-32) 2272067, 2273611 (fax)
e-mail: teatrmaly@teatrmaly.tychy.pl
Internet: www.teatrmaly.tychy.pl

Teatr BELFegoR
ul. Kardynała Hłonda 1
telefon: (0-32) 2272067

Autorski Teatr Ruchu WAMPA
ul. Hłonda 1
telefon: (0-32) 2273059

Amatorski Teatr Ruchu i Pantomimy Migreska
ul. Kardynała Hłonda 1
telefon: (0-32) 2272067

ZABRZE

Scena Propozycji
ul. Wolności 410
telefon: (0-32) 375-04-95
e-mail: marzena.puchala@interia.pl

Teatr Nowy
pl. Teatralny 1
telefon: (0-32) 2713256 (centrala), 2715494 (sekretariat), 2712252, 2715493 (BOW)
e-mail: sekretariat@teatrnowywzabrze.art.pl
Internet: www.teatrnowywzabrze.art.pl

Dom Muzyki i Tańca
ul. de Gaulle'a
telefon: (0-32) 2715641, 2716622

Na „Twórców obrazów” zaprasza Teatr Śląski w Katowicach.

Co słychać w Warszawie

FOT. LUCJUSZ CYNARSKI

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

ul. Filtrowa 57
00-950 Warszawa
tel. (0-22) 825-44-81,
444-50-00
e-mail :
nik@nik.gov.pl
Internet:
www.nik.gov.pl

**Delegatura NIK
w Katowicach**
ul. Powstańców 29,
40-039 Katowice
tel. (0-32) 255-30-67,
fax 255-57-92

**Delegatura NIK
w Opolu**
ul. Krakowska 28,
45-075 Opole
tel. (0-77) 454-64-61,
fax 454-53-30

URZĘDY CENTRALNE

**Komisja Nadzoru Ubez-
pieczeń i Funduszy
Emerytalnych**
ul. Niedźwiedzia 6E
02-737 Warszawa
tel. (0-22) 548-72-40
fax: (04822) 548-72-45
www.knuife.gov.pl
knuife@knuife.gov.pl
**Urząd Patentowy
Rzeczypospolitej
Polskiej**
al. Niepodległości
188/192
00-950 Warszawa
tel. (0-22) 825-80-01
fax: (0-22) 875-06-80
www.uprp.pl
informacja@uprp.pl
**Urząd ds. Kombatantów
i Osób Represjonowa-
nych**
ul. Wspólna 2/4
00-926 Warszawa
tel. (0-22) 661-81-29
fax: (0-22) 661-90-73
www.udskior.gov.pl
poczta@udskior.gov.pl

**Główny Urząd Nadzoru
Budowlanego**
ul. Krucza 38/42
00-926 Warszawa
tel. (0-22) 661-81-11
fax: (0-22) 661-81-42
www.gunb.gov.pl
kancelaria@gunb.gov.pl
**Naczelna Dyrekcja Ar-
chiwów Państwowych**
ul. Długa 6
00-950 Warszawa
skrytka pocztowa 1006
tel. (0-22) 831-32-(06 -
08)
fax: (0-22) 831-75-63
www.archiwa.gov.pl
ndap@archiwa.gov.pl
**Kasa Rolniczego Ubez-
pieczenia Społecznego**
Al. Niepodległości 190
00-608 Warszawa
tel. (0-22) 825-99-41
fax: (0-22) 825-95-97
www.krus.gov.pl
rzecznik@krus.gov.pl
**Główny Inspektorat We-
ternarli**
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa
tel. (0-22) 623-20-88

fax: (0-22) 623-14-08
www.wetgiw.gov.pl
wet@wetgiw.gov.pl

**Główny Inspektorat
Ochrony Środowiska**
ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa
tel. (0-22) 579-29-00
fax: (0-22) 825-04-65
www.gios.gov.pl
gios@gios.gov.pl

**Główny Inspektorat Sa-
nitarny**
ul. Długa 38/40
00-238 Warszawa
tel. (0-22) 635-45-81
fax: (0-22) 635-61-94
www.gis.mz.gov.pl
inspektorat@gis.mz.gov.pl

**Agencja Restrukturyza-
cji i Modernizacji
Rolnictwa**
Al. Jan Pawła II 70
00-175 Warszawa
tel. (0-22) 860-05-50
fax: (0-22) 636-17-75
www.arimr.gov.pl
info@arimr.gov.pl

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

prof. Andrzej Zoll
zastępcy:
dr Jerzy Świątkiewicz
Stanisław Trocluk

**Biuro Rzecznika Praw
Obywatelskich**
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa
tel. centrala:
(0-22) 551-77-00
(0-22) 551-77-60,
551-78-11
fax: (0-22) 827-64-53
Godziny przyjęć
interesantów:
Poniedziałki: 9-17
Wtorki: 9-15
Środy: 9-15
Czwartki: 9-15
Piątki: 9-15

**Zespół Terenowy
we Wrocławiu (dla
województw:
dolnośląskiego,
lubuskiego, opolskiego)**
ul. Wierzbowa 5
50-056 Wrocław
tel. (0-71) 34-69-100
Godziny przyjęć
interesantów:
Poniedziałki: 9-15
Wtorki: 9-15
Środy: 10-17
Czwartki: 9-15
Piątki: brak przyjęć
Internet:
www.brpo.gov.pl

PREZYDENT

ALEKSANDER KWAŚNIEWSKI

Pałac Prezydencki
Krakowskie Przedmieście 48/50,
00-071 Warszawa
Tel. (0-22) 695-29-00

Kancelaria Prezydenta RP
ul. Wiejska 10, 00-902 Warszawa
Tel. (0-22) 695-29-00

Biuro Informacji i Komunikacji Społecznej
Tel. (0-22) 695-12-40, fax 695-12-53 i 54

Biuro Listów i Opinii Obywatelskich
Tel. (0-22) 695-20-29, fax 695-22-38

Do prezydenta można napisać, korzystając z formularza
na stronie internetowej: www.prezydent.pl

MINISTERSTWA

**Ministerstwo
Edukacji
Narodowej
i Sportu**
Al. Szucha 25
00-918 Warszawa
tel. (0-22) 629-72-41,
628-04-61
www.men.gov.pl
minister@men.gov.pl

Ministerstwo Finansów
ul. Świętokrzyska 12
00-916 Warszawa
tel. (0-22) 694-55-55
www.mf.gov.pl
biuro.prasowe@mofnet.gov.pl

**Ministerstwo Gospodarki
i Pracy**
pl. Trzech Krzyży 3/5
00-507 Warszawa
tel. (0-22) 693-50-00
www.mgip.gov.pl
bpi@mpips.gov.pl

**Ministerstwo Polityki
Społecznej**
ul. Nowogrodzka 1/3
00-513 Warszawa
tel. (0-22) 661-10-00
www.mps.gov.pl

Ministerstwo Infrastruktury
ul. Chałubińskiego 4/6
00-928 Warszawa
tel. (0-22) 630-10-00
www.mi.gov.pl
info@mi.gov.pl

Ministerstwo Kultury
Krakowskie Przedmieście
15/17
00-071 Warszawa
tel. (0-22) 422-01-00
www.mk.gov.pl
rzecznik@mk.gov.pl

**Ministerstwo Nauki
i Informatyzacji**

ul. Wspólna 1/3
00-529 Warszawa
tel. (0-22) 529-27-18
www.mnii.gov.pl
dip@mnii.gov.pl

**Ministerstwo Obrony
Narodowej**
ul. Klonowa 1
00-909 Warszawa
tel. (0-22) 628-00 (31 do 34)
www.wp.mil.pl
bpimon@wp.mil.pl

**Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi**
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa
tel. (0-22) 623-10-00
www.minrol.gov.pl
kancelaria@minrol.gov.pl

**Ministerstwo Skarbu
Państwa**
ul. Krucza 36 / Wspólna 6
00-522 Warszawa
tel. (0-22) 695-80-00,
695-90-00
www.msp.gov.pl
minister@mst.gov.pl

**Ministerstwo
Sprawiedliwości**
al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa
tel. (0-22) 521-28-88

www.ms.gov.pl
inagorska@ms.gov.pl
**Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji**
ul. Batorego 5
02-591 Warszawa
tel. (0-22) 621-20-20
www.mswia.gov.pl
wp@mswia.gov.pl

**Ministerstwo Spraw
Zagranicznych**
al. J. Ch. Szucha 23
00-580 Warszawa
tel. (0-22) 523-90-00
www.msz.gov.pl
dsi@msz.gov.pl

Ministerstwo Środowiska
ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa
tel. (0-22) 579-29-00
www.mos.gov.pl
info@mos.gov.pl

Ministerstwo Zdrowia
ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa
tel. (0-22) 63-49-600
www.mz.gov.pl
kancelaria@mz.gov.pl
■ OPRAC. IC

FOT. WŁADYSŁAW KOTOWSKI

**PREMIER
MAREK BELKA**
Kancelaria Prezesa Rady
Ministrów
00-583 Warszawa,
al. Ujazdowskie 1/3
telefon (0-22) 694-60-00

fax (0-22) 625-26-37
e-mail: cirinfo@kprm.gov.pl
Z kancelarią premiera można
się także skontaktować, ko-
rzystając z formularza na
stronie internetowej:
www.kprm.gov.pl

FOT. ARCH.

GENERALNY INSPEKTOR OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH

Ewa Kulesza

**Biuro Generalnego Inspektora
Ochrony Danych Osobowych**
00-193 Warszawa
ul. Stawki 2
tel. (0-22) 860-70-86
Informacje dotyczące ustawy
o ochronie danych osobowych:
(0-22) 860 70 92
Internet: www.giodo.gov.pl

w stolicy

SEJM

Kancelaria Sejmu
ul. Wiejska 4/6/8,
00-902 Warszawa
Szef Kancelarii Sejmu: Józef Mikosa
tel. (0-22) 694 16 00, 629 50 17

Do Kancelarii Sejmu można napisać list, korzystając z formularzy na stronie internetowej: www.sejm.gov.pl. Listy mogą dotyczyć m.in. działalności Sejmu i jego organów oraz projektów ustaw lub uchwał, które wpłynęły do Laski Marszałkowskiej.

SENAT

Kancelaria Senatu
ul. Wiejska 6,
00-902 Warszawa
Szef Kancelarii Senatu:
Adam Witalec
tel. (0-22) 694-24-10
fax 694-22-24
Dział Informacji Publicznej i Edukacji
tel. (0-22) 694-15-12,
fax 694-10-58
Listy dotyczące wszystkich zagadnień związanych z pracą Senatu można wysłać na adres e-mail: senat@nw.senat.gov.pl

RZECZNIICY PRAW KONSUMENTÓW

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
pl. Powstańców Warszawy 1
00-950 Warszawa
tel. (0-22) 55-60-800
e-mail: uokik@uokik.gov.pl
Internet: www.uokik.gov.pl
Powiatowi i miejscy rzecznicy konsumentów w województwie śląskim
Będzin
SP w Będzinie, Sączewskiego 6,
42-500 Będzin
(0-32) 2674224; fax 2677933

Bielsko-Biała
SP w Bielsku Białej, Piastowska 40,
43-300 Bielsko-Biała
(0-33) 8136400; fax 8220672

Bieruń
SP w Bieruniu, Jagiello 1,
48-155 Bieruń
(0-32) 2163820; fax 3269287

Bytom
UM w Bytomiu, Parkowa 2,
41-902 Bytom
(0-32) 2836138 w. 177;
fax 2815875

Chorzów
UM w Chorzowie, Rynek 1,
41-500 Chorzów
(0-32) 2411261 w. 438;
fax 2412459

Cieszyn
SP w Cieszynie, Bobrecka 29,
43-400 Cieszyn
(0-33) 8510444 w. 122;
fax 8510775

Częstochowa
UM w Częstochowie, Śląska 11/13,
42-200 Częstochowa
(0-34) 3656031 w. 350;
fax 3682449
SP w Częstochowie, Sobieskiego 9,
42-400 Częstochowa
(0-34) 3229111; fax 3229114

Dąbrowa Górnicza
UM w Dąbrowie Górniczej,
Graniczna 21,
41-300 Dąbrowa Górnicza
(0-32) 295 69 26

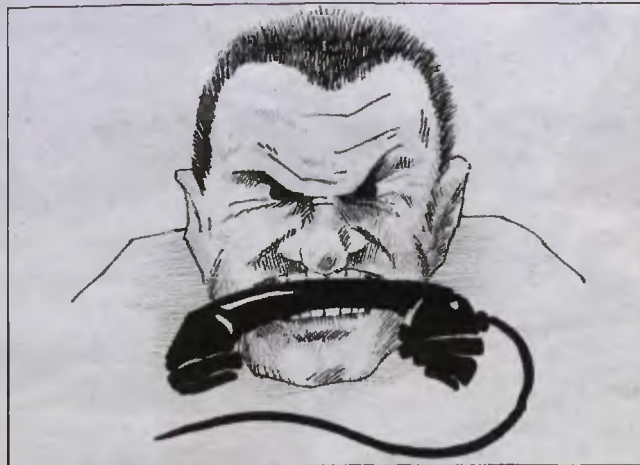
Gliwice
SP w Gliwicach, Zygmunta Starego 17,
44-100 Gliwice
(0-32) 3316926; fax 2310822
UM w Gliwicach, Zwycięstwa 21,
44-100 Gliwice
(0-32) 2391170; fax 2312725

Jastrzębie Zdrój, Rybnik, Woźniakowski, Żory
UM w Jastrzębiu Zdroju,
al. Piłsudskiego 60, 44-335
(0-32) 4785351; fax 4785373

Jaworzno
UM w Jaworznie, Północna 9b,
43-600 Jaworzno
(0-32) 6181500

Katowice
UM w Katowicach, św. Jana 5,
40-098 Katowice
(0-32) 2593275 w. 257;
fax 2537984

Kłobuck
SP w Kłobucku, Rynek 13,
42-100 Kłobuck
(0-34) 3109510; fax 3109507

Lubliniec
SP w Lublińcu, Paderewskiego 7,
42-700 Lubliniec
(0-34) 3562132; fax 3510511

Mikołów
SP w Mikołowie, Żwirki i Wigury 4a,
43-190 Mikołów
(0-32) 3248100 w. 142

Myszków
SP w Myszkowie, Pułaskiego 6,
42-300 Myszków
(0-34) 3159148; fax 3159160

Mysłowice
UM w Mysłowicach, Mikołowska 4a,
41-400 Mysłowice
(0-32) 2221678; fax 2222565

Piekary Śląskie
SP w Piekarach Śląskich, Bytomska 84,
41-940 Piekary Śląskie
(0-32) 3939314; fax 2872269

Pszczyna
SP w Pszczynie, 3 Maja 10,
43-200 Pszczyna
(0-32) 2103369 w. 119;
fax 2103540

Racibórz
SP w Racibórz, Klasztorna 6,
47-400 Racibórz
(0-32) 4154408 w. 317;
fax 4158736

Ruda Śląska
UM w Rudzie Śląskiej,
pl. Wolności 6,
41-709 Ruda Śląska
(0-32) 2486281;
fax 2487348

Siemianowice Śląskie
UM w Siemianowicach Śl.,
Jana Pawła II 10,
41-100 Siemianowice Śląskie
(0-32) 2283312 w. 340

Sosnowiec
UM w Sosnowcu, al. Zwycięstwa 20,

41-200 Sosnowiec
(0-32) 2960428; fax 2966956

Świętochłowice
UM w Świętochłowicach, Katowicka 54,
41-600 Świętochłowice
(0-32) 2453031; fax 2454976

Tarnowskie Góry
SP w Tarnowskich Górach,
Sienkiewicza 2,
42-600 Tarnowskie Góry
(0-32) 3813713; fax 3813727

Tychy
UM w Tychach, al. Niepodległości 49,
43-100 Tychy
(0-32) 2272041 w. 401;
fax 2274248

Zabrze
UM w Zabrzu, Powstańców Śląskich 5-7,
41-800 Zabrze
(0-32) 3733304; fax 2713934

Zawiercie
SP w Zawierciu, Sienkiewicza 34,
42-400 Zawiercie
(0-32) 6710710 w. 361;
fax 6721971

Żywiec
SP w Żywcu, Krasińskiego 13,
34-300 Żywiec
(0-33) 8612424; fax 8614623
w. 183

Powiatowi i miejscy rzecznicy konsumentów w województwie opolskim

Brzeg
SP w Brzegu, Robotnicza 12,
49-300 Brzeg
(0-77) 4163060; fax 4166945

Głubczyce
SP w Głubczycach, Kochanowskiego 15,
33-100 Głubczyce
(0-77) 4852078; fax 4856533

Kędzierzyn Koźle
SP w Kędzierzynie Koźlu,
pl. Wolności 13,
47-200 Kędzierzyn Koźle
(0-77) 4833116 wew. 41;
fax 4723295

Kluczbork
SP w Kluczborku, Jagiellońska 3,
46-200 Kluczbork
(0-77) 4185218 wew. 176;
fax 4186520

Krapkowice
SP w Krapkowicach, Kilińskiego 1,
47-303 Krapkowice
(0-77) 4664000; fax 4665998
w. 308

Namysłów
SP w Namysłowie, pl. Wolności 12a,
46-100 Namysłów
(0-77) 4103695; fax 4103922

Nysa
SP w Nysie, Moniuszki 9/10,
48-300 Nysa
(0-77) 4495500; fax 4495529

Olesno
SP w Oleśnie, Pieloka 21,
46-300 Olesno
(0-34) 3597833 w. 106;
fax 3597845

Opole
SP w Opolu, Ks. Opolskich 27,
45-006 Opole
(0-77) 5415100
UM w Opolu, Rynek-Ratusz,
45-015 Opole
(0-77) 4511970, fax 4542795

Prudnik
SP w Prudniku, Kościuszki 76,
48-200 Prudnik
(0-77) 4068180; fax 4068210

Strzelce Opolskie
SP w Strzelcach Opolskich,
pl. Żeromskiego 10,
47-100 Strzelce Opolskie
(0-77) 4639090 w. 220;
fax w. 209

JAK SZUKAĆ W INTERNECIE

Do pozyskiwania informacji z Internetu służą wyszukiwarki

Najpopularniejsze wyszukiwarki Internetowe w Polsce (ranking stworzony na podstawie badań Internetu)

- 1 www.google.pl 35.0 proc.
- 2 www.onet.pl 30.7 proc.
- 3 www.wp.pl 25.4 proc.
- 4 www.msn.com 2.9 proc.
- 5 www.interia.pl 1.9 proc.
- 6 www.yahoo.com 0.4 proc.
- 7 www.szukacz.pl 1.4 proc.
- 8 www.netsprint.pl 0.9 proc.
- 9 www.altavista.com 0.5 proc.
- 10 www.hoga.pl 0.2 proc.
- 11 www.emulti.pl 0.2 proc.
- 12 www.panoramafirm.com 0.1 proc.
- 13 www.hotbot.com 0.1 proc.
- 14 www.aol.com 0.0 proc.
- 15 www.lycos.com 0.0 proc.
- 16 www.alltheweb.com 0.1 proc.
- 17 www.gazeta.pl 0.1 proc.

Wyszukiwarki

Wyszukiwarka może podać nam w wyniku przeszukania swoich zasobów mnóstwo stron www, które nas wcale nie interesują... może też znaleźć wiele niezbyt wartościowych stron. Prawie zawsze jednak wynik pracy wyszukiwarki to wiele tysięcy stron www. Na pewno nie będziemy mieli czasu sprawdzić wszystkich.

Wśród wyszukiwarek zdecydowanie najbardziej popularną i mającą największą ilość zindeksowanych dokumentów jest: www.google.pl (google przeszukuje również polskie strony www)

Katalogi stron www

Oprócz wyszukiwarek, bardzo cennym narzędziem wyszukiwania stron www są katalogi stron www. Mają one w swoich zasobach tylko te strony, które ich edytorzy osobiście dodali do katalogu. Ma to olbrzymią zaletę: w katalogach nie ma stron-śmieci. Gdy wyszukuje-

my jakąś stronę, w katalogu, mamy większą szansę na pozytywny wynik, niż używając wyszukiwarki. Wadą katalogów jest natomiast to, że nie wszystkie cenne strony są w ich zasobach. W końcu codziennie powstaje mnóstwo nowych, dobrych stron i nikt nie jest w stanie nadążyć za utrzymywaniem bardzo aktualnych katalogów.

Wśród katalogów najbardziej znanym, największym i najpopularniejszym jest dmoz.org („Open Directory Project”).

Strony specjalistyczne

Oprócz wyszukiwarek i katalogów, bardzo cennymi adresami w zdobywaniu informacji są: sieciowe encyklopedie, strony z darmowymi książkami on-line, słownikami, tłumaczami. Użyteczność tych ostatnich jest jednak dosyć dyskusyjna. Tłumaczą bowiem słowo po słowie, co prowadzi zwykle do powstawania zupełnie niezrozumiałych tekstów. ■ PARA

 naszemiasto.pl
partner wp.pl

Jednym z popularniejszych serwisów miejskich jest sieć portali NaszeMiasto.pl. W naszym województwie obejmuje ona 25 największych miast regionu. Na stronach serwisu, oprócz codziennie aktualizowanych wydarzeń i imprez lokalnych, znajdziemy ponad osiem tysięcy danych adresowych. Pogrupowane w przejrzyste kategorie, oferują nie tylko adresy i telefony, lecz również zdjęcia oraz opisy najważniejszych z nich. Do naszej dyspozycji jest prosta i szybka wyszukiwarka. Baza serwisu wciąż się powiększa, ponieważ internauci mają możliwość dodawania nowych

obiektów. Najlepiej przygotowana jest część turystyczna serwisu, w której znajdziemy kilkadziesiąt hoteli, schronisk, zabytków i najciekawszych turystycznie miejsc. Szeroko prezentowane są wszelkie instytucje użyteczności publicznej: urzędy i biura. Warto również przyjrzeć się bliżej informatorom tematycznym serwisu NaszeMiasto.pl - znajdziemy w nim mnóstwo ciekawych informacji, od poradników rowerowych i narciarskich, po historię regionu i informator finansowy. ■ TAN

Adres serwisu:
www.naszemiasto.pl

w każdy PIĄTEK w „Dzienniku Zachodnim”

TYGODNIK POWIATOWY

- najlepsze źródło informacji o Twoim mieście i powiecie

55% mieszkańców naszego regionu w pierwszej kolejności
czyta informacje lokalne z najbliższej okolicy

**DZIENNIK
ZACHODNI**
DOBRZEWIEDZIEĆ

Domowe zwierzaki

Na zdjęciu Miroslawa Lewicka lekarz weterynarli z Mikołowa.

- **Jak zapobiegać chorobom domowych zwierząt**
- **Porady weterynarzy**
- **Zasady zdrowego żywienia – lepsze gotowe czy gotowane**
- **Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach**

Lukasz Ochala i rybki.

Kamil Matwiejew i legwan.

Dorotka Wdowiak z chomikiem.

Pacjent na czterech łapach

Zdrowy pies wygląda i zachowuje się normalnie, tzn. jest aktywny, ma dobry apetyt, błyszczącą sierść i wyraziste, czyste oczy. Tylko dokładna obserwacja swojego podopiecznego może zapobiec chorobie.

Jeśli zauważymy, że coś zmienia się w jego wyglądzie lub zachowaniu należy zwrócić się do lekarza weterynarii. Trzeba pamiętać, że łatwiej leczy się choroby w stadium początkowym (ostrym lub podostrym) niż wtedy gdy przejdą w stan przewlekły.

Oto niektóre symptomy chorób:

- Biegunka** – może być wywołana infekcją bakteryjną lub wirusową, inwazją pasożytów, niedowładem pokarmem (również jedzeniem śniegu czy pokarmów z lodówki), co powoduje zakłócenie równowagi biologicznej w jelitach, prowadząc do zapalenia błony śluzowej jelit. Stolec wtedy może być luźny, wodnisty, śluzowaty, podbarwiony krwią itd. Biegunka jest groźnym dla organizmu stanem prowadzącym do odwodnienia, którego nie należy bagatelizować, szczególnie, jeśli towarzyszą jej wymioty.
- Wymioty** – sporadyczne nie zawsze są objawem choroby, mogą zdarzyć się psu, który zbyt szybko i za dużo zjadł. Częste wymioty to stan bardzo poważny, który może być spowodowany chorobą zakaźną, zatruciem, poiknięciem ciała obcego.
- Gorączka** – sygnalizuje walkę organizmu z infekcją wirusową lub bakteryjną, albo stanem zapalnym. Jest groź-

nym dla organizmu stanem i koniecznie musi być leczona. Zewnętrznymi objawami gorączki są: osowienie, brak apetytu, osłabienie, czasem suchy i gorący nos, wyczuwalnie cieplejsze ciało niż normalnie. Normalna temperatura u psa waha się w granicach między 38 a 39 st. C. Stan podgorączkowy jest wtedy, gdy temperatura przekroczy 39 st. C do 39,30 st. C, powyżej 39,30 st. C to gorączka. Temperatura powyżej 41,70 st. C to stan agonalny. Temperatura poniżej 37,50 st. C – hypotermia – jest też szkodliwa i wymaga konsultacji lekarza.

„Saneczkarstwo” – oznacza bolesność lub świąd okolicy odbytu przy zatawardzeniu, zarobaczeniu, alergii, zapaleniu gruczołów przydobytych, utkwieniu w okolicy odbytu ciała obcego, np. dzidła trawy. Konieczna jest wizyta u lekarza weterynarii.

Potrząsanie głową – świadczy o zapaleniu ucha na tle alergicznym lub infekcyjnym (ropnym), przepełnieniu ucha patologiczną woskowiną, utkwieniu w przewodzie słuchowym ciała obcego, np. dzidła trawy lub zboża. Konieczna jest fachowa konsultacja i leczenie weterynaryjne.

Kulawizna – może być wywołana stłuczeniem, zwichnięciem, zapaleniem, zużyciem stawu, złamaniem kości,

zranieniem, zerwaniem ścięgna lub mięśnia, a nawet niewydolnością krążenia, takimi starymi niedomaganiem jak reumatyzm czy paraliż. Wymaga konsultacji lekarza.

Kaszel i kichanie – są objawami przeziębienia, zapalenia gardła i krtań, ale także utkwieniem ciała obcego w części nosowo-gardłowej lub też podrażnieniem czynnikami alergicznymi (pyłki kwiatów) i drażniącymi gazami (np. spaliny).

Nieprzyjemna woń z pyska – świadczyć może o zaawansowanym osadzie nazębnym, zepsutych zębach, zapaleniu przyzębia (paradentozie) i dziąseł, a

także o złym odżywianiu lub nieczyste żołądka czy przełyku. Należy zasięgnąć porady lekarza weterynarii.

Guzy, obrzęczenia podskórne lub śródskórne mogą być łagodnymi lub złośliwymi tworzącymi się nowotworami, lub też ropniami czy kaszakami. Konieczna wizyta u lekarza.

Drapanie się i wygryzanie może być wywołane alergią skórną (np. na ukąszenia owadów – pcheł), egzemą, która wymaga długotrwałego leczenia. ■

JAK ŻYWIĆ PSA?

- Pamiętaj, że psy to zwierzęta mięsożerne. W zależności od wieku i potrzeb związanych z fizjologią i sposobem utrzymania, psy potrzebują w żywieniu od kilkunastu do ponad trzydziestu procent białka zwierzęcego pochodzenia.
- Liczba posiłków w ciągu dnia powinna wynosić od pięciu u szczeniąt, do dwóch u psów dorosłych.

- Nie powinno pozostawiać się jedzenia w misce psa na dłużej niż 15–20 min. Dotyczy to zwłaszcza psów „marudzących” przy jedzeniu i podczas przyuczania psów do nowej karmy oraz psów z tendencją do tycia.
- Błędem jest spożywanie posiłków przez ludzi w obecności psa. Pies wydziela soki żołądkowe na widok jedzenia i zaczyna wtedy odczuwać głód.
- Stały dostęp do karmy powoduje u części psów brak odruchu wytwarzania soków żołądkowych i w konsekwencji

utrata apetytu, a nawet tak zwane „wymioty głodowe”.
 Stosowanie w żywieniu karm przemysłowych, powinno być poprzedzone zapoznaniem się z ich jakością, wartością odżywczą oraz dawkowaniem i sposobem podawania.
 Nie mieszaj karm różnych firm. Jeżeli nie będą służyły twojemu psu, nie będziesz wiedzieć, która.
 W specyficznych okresach życia psa (wzrost i rozwój, trening i ciężka praca, ciąża i karmienie) stosuj karmy przeznaczone do tego właśnie celu lub tradycyjne

jedzenie o odpowiednich proporcjach wzbogacone w składniki witaminowe, mineralne lub odżywki specjalistyczne. ■

- Sucha karma dla młodych psów – 21,70 zł za 1 kg.
- Sucha karma dla psów dorosłych, polecana dla alergików – 26 zł za 1 kg.
- Sucha karma specjalnie dla jamników – 14,55 zł za 0,5 kg.
- Konserwa dla dużych psów, z dziczyzną – 4,60 zł za 300 g.
- Pokarm w puszcze dla młodych pieszków z kurczakiem – 2,56 zł za 410 g. ■

CO MUSISZ WIEDZIEĆ, ZANIM NABĘDZIESZ PSA?

Aby uniknąć rozczarowań, związanych z otrzymaniem lub kupieniem psa, warto zastosować się do kilku rad.

- Na rynku jest wiele literatury na temat ras i ich wymagań. Ktoś, kto jeszcze nie miał psa, powinien najpierw

trochę poczytać, poprosić znajomych, także lekarza weterynarii. Dobrze się zastanowić, czy nasze chęci i ambicje dorównują naszym możliwościom bytowym, finansowym i społecznym (rodzina, sąsiedzi), a dopiero potem nabyć odpowiedniego dla siebie pieska.

- Pamiętaj, że posiadanie psa to nie tylko przyjemność, ale przede wszystkim obowiązki. Zastanów się, ile czasu przez następne kilkanaście lat będziesz mógł poświęcić twojemu psu?
- Jeden z najgorszych sposobów nabycia psa to kupno u handlarza, czy w tzw. pośrednictwie kynologicznym.

SZCZENIAK W DOMU

Radzi **Andrzej Alwell** – lekarz weterynarii:

W przeciągu kilku dni od nabycia szczeniaka, powinniśmy udać się z nim do lekarza weterynarii. Pierwsza wizyta powinna wyjaśnić, czy nabyty przez nas pies jest zdrowy, czy nie ma wrodzonych wad, jak mamy go żywić i kiedy poddać szczepieniom.

Szczepienie psa w pierwszych dniach po jego zakupie uważam za błąd, nawet jeżeli wiek psa nakazuje jego zaszczepienie. Często nieuczciwi sprzedawcy (najczęściej handlarze) nakazują natychmiastowe szczepienie, które przeprowadzone w okresie wylegania się choroby może zakończyć się tragicznie.

Także przystąpienie do szczepień szczeniaka nieodrobaczonego, lub odrobaczenie i szczepienie w tym samym dniu, uważam za poważny błąd w sztuce. Nieprawidłowe odrobaczenie to jeden z najczęściej spotykanych błędów hodowlanych popełnianych tak przez hodowców, jak i sprzedawców oraz świeżo upieczonych właścicieli. Wszystko powinno odbyć się w odpowiednim terminie. Pamiętajmy, że szczeniaki mogą zarażać się robakami jelitowymi, nie mając styczności ze światem zewnętrznym, będąc jeszcze w macicy swojej matki. Możliwość taka obciąża do odrobaczenia szceniąt, które w ogóle nie wychodziły z domu i nie ukończyły jeszcze trzeciego tygodnia życia.

Szczeniaki ze szczególnie zaniedbanych hodowli mogą posiadać pasożyty zewnętrzne, najczęściej pchły, ale także wszy, nużeńce, kleszcze i inne. Pamiętajmy, że na ogół najpierw należy pozbyć się pasożytów zewnętrznych, gdyż mogą one być żywicielami pośrednimi pasożytów wewnętrznych.

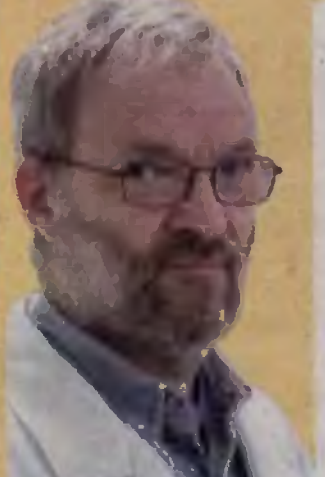
Uodpornianie psów na choroby zakaźne możemy przeprowadzić przy pomocy surowic, szczepionek lub preparatów podwyższających nieswoistą odporność organizmu. O tym, jaki preparat zastosować, w jakim wieku szczeniaka, ile razy, musi zdecydować lekarz weterynarii, biorąc pod uwagę zarówno stan zdrowotny psa, stan odporności jego matki, a także warunki, w jakich będzie przebywał szczeniak.

Jak żywić?

Nowoczesne żywienie psów może być prowadzone przy pomocy gotowych karm. Jestem zwolennikiem karm suchych, pamiętając jednak o tym, że na rynku znajduje się obecnie wiele karm, w tym też karmy słabej jakości. Zawsze starajmy się dowiedzieć o jakości karmy, którą chcemy podać naszemu psu. Gotowe karmy dobrej jakości mają także tę zaletę, że ich stosowanie nie wymaga dodatkowego przygotowania, ogranicza też stosowanie dodatków witaminowo-mineralnych. ■

UWAGA!

Uważam za zbędne, nie wskazane lub nawet szkodliwe podawanie psom takich pokarmów jak np. wleprzownia, wędlina, wyroby garmażeryjne (pasztety, krupniki, salcesony), słodkie mleko u psów powyżej trzeciego, czwartego miesiąca życia, serki, jogurty, kefir z dodatkami, słodycze, ziemniaki, sosy, potrawy z dużą ilością przypraw. ■

TYPOWY KANAPOWIEC

Muniek: wypatrzyłem w schronisku dla zwierząt, miał wtedy pół roku. Od razu wzbudził moją sympatię. Długo się nie zastanawiałem – wspomina Aleksander Janoska. – Teraz minęło już 2,5 roku. Choć początkowo było z nim dużo problemów, teraz Muniek jest pełnoprawnym członkiem rodziny, uwielbianym przez wszystkich domowników i gości – dodaje. Muniek to młodziutki rottweiler i doberman, ale jego charakter jest zupełnie sprzeczny z tymi rasami. To typowy kanapowiec, cały dzień leży i tylko czeka, by ktoś go podrapał. Jest strasznie płaczącym i przyjaźnielcem rodziny. Lubi dobrze zjeść i to w dużych ilościach. Damián nie ukrywa, że Muniek jest najlepiej odżywionym członkiem rodziny. ■

mniej sierści na dywanie i w samochodzie

GAMMOLEN na kłopoty z sierścią

Pytaj w sklepach zoologicznych i lecznicach weterynaryjnych lub zamów: tel. (22) 646 02 38 oraz przez Internet: sklep@tymofarm.pl

Więcej informacji: www.tymofarm.pl

Tymofarm, 00-790 Warszawa, ul. Wilkowa 8/10 lok. 41, tel. (0-22) 846 02 38

TYMOFARM

Nasze kleje są mrozoodporne

ATLAS

ATLAS KLEJE DO GLAZURY

Kleje ATLAS mają również wiele innych zalet, które sprawiają, że odkąd przejęliśmy rolę lidera na rynku zapraw budowlanych - to ATLAS jest najczęściej kupowanym klejem do glazury, bo... fachowcy wiedzą najlepiej.

www.atlas.com.pl
BEZPŁATNA INFOLINIA 0-800 168 083

Psia choroba

WŚCIEKLIZNA

Wścieklizna jest ostrą i zawsze śmiertelną chorobą zakaźną, atakującą osrodkowy układ nerwowy. Chorobę wywołuje wirus wścieklizny. Pamiętajmy o tym, że wścieklizna jest w dzisiejszych czasach jedną z nielicznych chorób, która ma stuprocentową śmiertelność osobników, które uległy zakażeniu. Dotyczy to zarówno ludzi jak i zwierząt. Do zakażenia wścieklizną dochodzi na ogół wskutek pogryzienia przez chore zwierzę. Zakażenie możliwe jest poprzez kontakt ze śliną chorego zwierzęcia i uszkodzonej skóry lub błon śluzowych zdrowego osobnika. Pamiętajmy, że każdy bezpośredni kontakt ze wściekłym zwierzęciem — choćby przenoszenie go z miejsca na miejsce gołymi rękami (np. podczas wypadku samochodowego) może powodować zakażenie się tą chorobą. Coroczne obowiązkowe szczepienia psów przeciwko wściekliznie zdecydowanie zmniejszyły liczbę zachorowań tego gatunku. Niestety, w naszym kraju nie ma tradycji szczepienia kotów przeciwko tej groźnej chorobie. Dlatego też w chwili obecnej odnotowuje się więcej zachorowań na wściekliznę właśnie wśród kotów.

PARWOWIROZA

W zależności od wieku zwierząt dotkniętych chorobą parwowiroza przebiegać może jako zapalenie mięśnia sercowego lub zapalenie żołądka i jelit. Zapalenie mięśnia sercowego występuje u młodych szczeniąt, tzn. 4-6 tygodniowych. Choroba przebiega w bardzo ostry sposób i cechuje się bardzo wysoką śmiertelnością, sięgającą 100 proc. U zwierząt starszych, tj. powyżej 8 tygodnia życia, parwowiroza przebiega jako zapalenie żołądka i jelit. Płeć, rasa, wielkość i waga nie mają żadnego wpływu na zachorowanie.

Do naturalnego zakażenia dochodzi głównie przez układ pokarmowy (głównie poprzez kontakt z kałem chorych zwierząt). Okres inkubacji choroby wynosi od 3 do 8 dni. Objawy pojawiają się nagle. Początkowo są to uporczywe, męczące wymioty. Po około 24 godz. dołącza do nich silna biegunka, początkowo szara, potem więcej niż u 50 proc. przypadków krwawa. Zwierzęta, u których nie wystąpiło krwawienie mają większe szanse na przeżycie. Uporczywe wymioty i biegunka w ciągu kilku godzin doprowadzają do krwawego odwodnienia. Chore psy wykazują silne osłabienie, leżą, nie reagują na otoczenie. Postępujące odwodnienie organizmu objawia się utratą elastyczności skóry, zmatowieniem i wypadaniem sierści. Galki oczne sprawiają wrażenie zapadniętych, a rysy pyska ulegają zaostreniu. Błony śluzowe są blade i bardziej suche. Bardzo istotnym punktem w pomyślnym rokowania choroby jest odpowiednio szybka reakcja

właściciela zwierzęcia. Trzeba pamiętać, że im szybciej zgłosimy się do lekarza, tym szanse na uratowanie psa są większe. Większość przypadków zachorowań psów na tę chorobę to zwierzęta, które nie były poddane szczepieniu ochronnemu. Dlatego też nie warto oszczędzać na szczepieniu przeciwko parwowirozie.

NOSÓWKA

Chorobę wywołuje paramyxovirus. Zapadają na nią głównie młode zwierzęta od 2 do 12 miesięcy. Psy starsze, o ile nie były uprzednio szczepione, również zapadają na tę chorobę, choć dużo rzadziej. Nasilenie występowania choroby notuje się w chłodnych i wilgotnych porach roku, od października do marca. Istnieje także wrażliwość gatunkowa na tę chorobę — psy ras długonosych, owczarki, charty — dużo częściej chorują na nosówkę niż psy krótkonose — pekińczyki, bokserzy itp. Powodem zakażenia bywa kontakt pośredni (miski, posłanie, kaganiec). Najbardziej zaraźliwa jest wydzielina z nosa i ślina chorego zwierzęcia. Nieco mniejszą rolę przypisuje się obecności wirusa w kale oraz w moczu. Okres inkubacji choroby wynosi zazwyczaj od 3 do 7 dni. Objawy i przebieg choroby zależą od zjadliwości wirusa, od odporności osobniczej zwierzęcia, a także od rodzaju wnikających wtórnych zakażeń bakteryjnych. Początkowym objawem choroby jest podwyższona temperatura dochodząca do 39,5 do 41 st. C. Temperatura po 1-3 dniach nieco spada, lecz w następnych dniach przybiera postać gorączki odwrotnej. Pojawia się zapalenie migdałków i gardła, brak apetytu, apatia, kaszel, zapalenie spojówek i nosa i ślina chorego zwierzęcia. Nieco mniejszą rolę przypisuje się obecności wirusa w kale oraz w moczu. Okres inkubacji choroby wynosi zazwyczaj od 3 do 7 dni. Objawy i przebieg choroby zależą od zjadliwości wirusa, od odporności osobniczej zwierzęcia, a także od rodzaju wnikających wtórnych zakażeń bakteryjnych. Początkowym objawem choroby jest podwyższona temperatura dochodząca do 39,5 do 41 st. C. Temperatura po 1-3 dniach nieco spada, lecz w następnych dniach przybiera postać gorączki odwrotnej. Pojawia się zapalenie migdałków i gardła, brak apetytu, apatia, kaszel, zapalenie spojówek i nosa i ślina chorego zwierzęcia. Nieco mniejszą rolę przypisuje się obecności wirusa w kale oraz w moczu. Okres inkubacji choroby wynosi zazwyczaj od 3 do 7 dni. Objawy i przebieg choroby zależą od zjadliwości wirusa, od odporności osobniczej zwierzęcia, a także od rodzaju wnikających wtórnych zakażeń bakteryjnych. Początkowym objawem choroby jest podwyższona temperatura dochodząca do 39,5 do 41 st. C. Temperatura po 1-3 dniach nieco spada, lecz w następnych dniach przybiera postać gorączki odwrotnej. Pojawia się zapalenie migdałków i gardła, brak apetytu, apatia, kaszel, zapalenie spojówek i nosa i ślina chorego zwierzęcia.

ROPOMACICZE

Ropomacicze (pyometra) u suk to jedno z najczęstszych schorzeń. Chorobę wywołują zaburzenia hormonalne, dokładnie zbyt długie działanie hormonu progesteronu, w wyniku tzw. przetrwałego ciała żółtego w jajniku. Błona śluzowa macicy ulega wyraźnemu pogrubieniu, zaczyna się proces zapalny, któremu często towarzyszą zakażenia bakteryjne. Na skutek tego wewnątrz macicy zbiera się ropa. Dochodzi do samozatrucia się organizmu, co

może prowadzić do upośledzenia czynności wątroby, śledziony a nawet uszkodzenia nerek.

Wśród pierwszych objawów choroby trzeba wymienić: wysoką temperaturę ciała, niekiedy dochodzącą do 40-41 st. C., wzmożone pragnienie, zwiększone wydalenie moczu, wymioty, czasami nawet uporczywe, biegunkę, przyspieszone krótkie oddechy (mogą przypominać zianie), apatię, brak apetytu, w badaniach morfologii krwi znaczny wzrost leukocytów, przyspieszone OB.

Jedyną skuteczną metodą leczenia i ratowania zwierzęcia jest usunięcie macicy i jajników. Zabieg jest poważny i wymaga znieczulenia ogólnego. Należy dodać, że schorzenie ropomacicza najczęściej dotyka samic, u których stosowano środki hormonalne, np. w celu zapobiegania niechcianej ciąży, czy też w celu zlikwidowania cieczki (rui). Schorzenie częściej dotyka też samic nie mających potomstwa, niż np. wieloródek.

ZAPALENIE UCHA

Jeśli pies staje się nadpobudliwy, zaniepokojony, mocno potrząsa głową, to być może cierpi na zapalenie zewnętrznego przewodu słuchowego. Najczęściej są to za-

palenia na tle bakteryjnym, drożdżakowym, bądź alergicznym. Zależnie od formy schorzenia i od temperamentu zwierzęcia, chore psy mogą się różnie zachowywać. Jedne są nadpobudliwe, zaniepokojone, chodzą z kontą w kąt, mocno potrząsając głową (tzw. „trzępanie uszami”), inne, szukają zacisznych miejsc, są smutne i apatyczne. Chore psy mają podwyższoną ciepłotę okolicy nasady małżowiny usznej. Miejsce to jest wrażliwe na dotyk, podczas badania zwierzę protestuje, broni się i trzępie uchem. W niektórych przypadkach psy przechylają głowę na stronę chorego ucha.

Niezbędne jest wykonanie badań klinicznych i diagnostycznych już na samym początku choroby. Stosunkowo często, szczególnie w okresie od wiosny do jesieni, zapalenie zewnętrznego przewodu słuchowego ma podłoże alergiczne. Powodem zapalenia może być także obecność ciała obcego, jak np. źdźbło trawy lub kamyczek tkwiący w świetle przewodu słuchowego, który stale go podrażniając wywołuje stan zapalny.

REKLAMA

0839550/A

Lecznica dla zwierząt

„VITA” S.C.

tel. (034) 322-63-80

**Profilaktyka, leczenie, zabiegi,
analiza, EKG, USG, RTG**

ul. Kisielewskiego 94a, Kiedrzyń

42-200 Częstochowa

e-mail: vitasc@poczta.onet.pl

czynne 7.00-22.30

PROBLEMY SKÓRNE

Wielu właścicieli psów i kotów ma problemy z chorobami skóry swoich ulubieńców. Choroby skóry objawiają się często swędzeniem, zaczerwienieniem, wykwitami, wypryskami, krostkami, strupkami, łuszczeniem się naskórka, wypadaniem włosów. Dla skutecznej terapii chorób skóry niezbędne jest postawienie trafnej diagnozy schorzenia, a dopiero później podjęcie leczenia. Dlatego też w każdym przypadku podejrzenia choroby skóry należy zasięgnąć porady lekarza weterynarii, który pokieruje terapią. W diagnostyce trzeba brać pod uwagę schorzenia tła alergicznego (zarówno pokarmowe jak i kontaktowe), zaburzenia hormonalne, choroby przemiany materii, niedobór makro- i mikroelementów, niedobory witaminowe, błędy dietetyczne, choroby pasożytnicze skóry (nużycza, świerzbowiec, pchły i wszy), choroby pasożytnicze (glistnica i tasiemczyca), grzybice i choroby wywołane przez drożdżaki, choroby tła bakteryjnego, oraz procesy nowotworowe. W zależności od rodzaju objawów klinicznych schorzenia, lekarz zwykle kieruje pacjenta do dalszych badań specjalistycznych tzn. internistycznych, zakaźnych, parazytologicznych czy mikrobiologicznych. Dopiero na podstawie wyników podejmujemy leczenie.

CIĄŻA UROJONA

Ciąża urojona jest schorzeniem o podłożu psycho-hormonalnym, dotykającym suki pomiędzy 58 a 63 dniem od zakończenia cieczki — tyle właśnie (ok. 2 miesiące) trwa psia ciąża. Jest to przypadłość znana zarówno właścicielom suk rasyowych jak i nierasowych. Schorzenie to występuje stosunkowo często i objawia się diametralną zmianą zachowania zwierzęcia. Zazwyczaj suka buduje gniazdo, jest podniecona, kapryśna, czasem wręcz płacziwa. Znosi na posłanie zabawki (domniemane dzieci), często ma powiększone sutki, z których może wydobywać się pokarm. Suka ma zmienny apetyt i podwyższone pragnienie. Temperatura ciała zazwyczaj nie odbiega od normy, jednak w niektórych przypadkach może być lekko podwyższona. W przypadku wystąpienia ciąży urojonej najlepiej zmniejszyć ilość podawanego suce pokarmu przy jednoczesnym utrzymywaniu diety niskobiałkowej i niskowęglowodanowej. Należy także ograniczyć płyny. Dobrze jest schować ulubione zabawki suki, a najlepiej na kilka dni zmienić jej otoczenie. Jeśli mimo to nie nastąpi złagodzenie objawów ciąży urojonej, należy rozważyć możliwość pokrycia suki, bądź zwrócić się do lekarza weterynarii, który zadecyduje o wyborze środka farmakologicznego, jego dawce i czasie leczenia. ■

REKLAMA

0834810/A

ACANA

KOMPLETNA
WYGODNA
TANIA

**KANADYJSKA KARMA
DLA PSÓW I KOTÓW**

- KOMPLETNA - NIE TRZEBA DODAWAĆ WITAMIN
 - WYGODNA - NIE TRZEBA GOTOWAĆ
 - TANIA - W SWOJEJ KLASIE
- BEZ GLUTENU KUKURYDZIANEGO, PSZENICY
I SOI - ŹRÓDŁEM BIAŁKA JEST MIĘSO - PSY I KOTY
TO NIE WEGETARIANIE

Dystrybutor Regionalny na Śląsk

☎ 501 199 299, (032) 229 84 07

www.nay.pl nay@wp.pl

Pan kotek był chory

czyli objawy kocich dolegliwości

Sucha skóra i łupież – nieodpowiednia, zbyt uboga dieta, zewnętrzne pasożyty,

Przypominające pleprz ziarnka na futrze – pchły

Łyse miejsca, rzadkie futro – stres wywołany zmianą otoczenia, uczulenie na pchły, brak równowagi hormonalnej, pasożyty w uszach (jeżeli utrata sierści występuje na głowie), uczulenie na podawane jedzenie.

Jasnoczerwone lub krwawiące dziąsła – infekcja pyszczka lub chore zęby, zapalenie błon śluzowych

Błede, prawie białe dziąsła – bardzo groźny objaw, może oznaczać silną anemię wywołaną przez wewnętrzne pasożyty lub leukemię, niewydolność serca.

Jedzenie wypadu zwierzęciu z pyszczka – bolące dziąsła, infekcja pyszczka, zepsute zęby.

Kot okazuje oznaki głodu, ale nie je – zatłakany nos, brudna miseczka lub zepsute jedzenie, choroba, infekcja.

Tycie – współzawodnictwo o jedzenie z innym kotem, wczesne stadium cukrzycy, objaw po kastracji.

Chudnięcie – zaawansowana cukrzyca, nadczynność tarczycy, pasożyty wewnętrzne.

Zwierzę bez powodu okazuje objawy zmęczenia, oddycha ciężko – choroba serca lub płuc.

Chowa się – kot może być ranny lub chory. Może to być trudność z oddawaniem moczu, światłowstręt.

Spuchnięte oczy, ropienie oczu – infekcja górnych dróg oddechowych, zwierzę jest ranne.

Swędzenie oczu, zaczerwienienie – alergja na coś, co znajduje się w otoczeniu zwierzęcia, np. pyłki, zapalenie spojówek.

Potrząsanie głową, w uszach coś, co przypomina fusy od kawy – pasożyty uszne, stan zapalny uszu.

Bardzo przykry zapach z uszu – infekcja.

Zwierzę załatwia potrzeby obok kuwетки – znaczenie terytorium, reakcja na jakieś zmiany, które zaszły w otoczeniu. Mogą to być także zatłakane przewody moczowe (szczególnie w przypadku kocurów), lub infekcja dróg moczowych.

Kot robi kupę poza kuwetą – coś mu się nie podoba w kuwecie (może brudna?) reakcja na zmiany w otoczeniu, pasożyty wewnętrzne, zapalenie odbytu, kamienie kałowe.

Zaparcie – odwodnienie (upewnij się, że twój kot ma pod dostatkiem wody do picia), w żołądku zebrało się dużo zliżwanego futerka, kamienie kałowe.

Biegunka – nagła zmiana kociej diety lub też czasu podawania jedzenia, pasożyty wewnętrzne, nadczynność tarczycy. Jeśli biegunka trwa dłużej niż dobę, zasięgnij porady weterynarza.

Kot zaraz po jedzeniu wymiotuje – przewód trawienny jest zatłakany przez sierść.

Wymiotuje częściowo strawione jedzenie – chora wątroba lub trzustka, zatłakane jelita, pasożyty w jelitach, kot gryzi jakąś trawę, która działa wymiotnie. ■

CO TO JEST TOKSOPLAZMOZA

wyjaśnia Mirosława Lewicka, lekarz weterynarii:

Toksoplazmoza jest chorobą groźną dla człowieka i przenoszona przez koty. Przeciwno tej chorobie nie ma szczepionki. W dzisiejszych

czasach nieuzasadniona jest jednak obawa, że mając kota możemy zarazić się tą chorobą. Koty bowiem przeszły na karmę przemysłową, przerwały tym samym cykl rozwojowy choroby. Nie podajemy już kotom domowym surowego mięsa wołowego czy wieprzowego, tym sa-

my kot stracił źródło zakażenia. Jeżeli kot nie ma gdzie się zarazić, to nie może być siewcą choroby. Dlatego namawiamy właścicieli kotów na przejście na karmę przemysłową, przede wszystkim dlatego, żeby koty były zdrowsze i nie stanowiły dla nas zagrożenia. ■

REKLAMA

06/44/7/8

Jeszcze są!

Ale czy będą jutro?

**ŁAP UCIEKAJĄCĄ OFERTĘ
NA WSZYSTKIE MODELE PEUGEOT Z 2004 ROKU**

www.peugeot.pl

TAKA OKAZJA ZDARZA SIĘ TYLKO RAZ W ROKU! Teraz wszystkie modele Peugeot z 2004 r. objęte są specjalną ofertą. Już dziś odwiedź salon Peugeot i wybierz swój nowy samochód. Pospiesz się, bo ktoś może Cię ubiec. Zapraszamy!

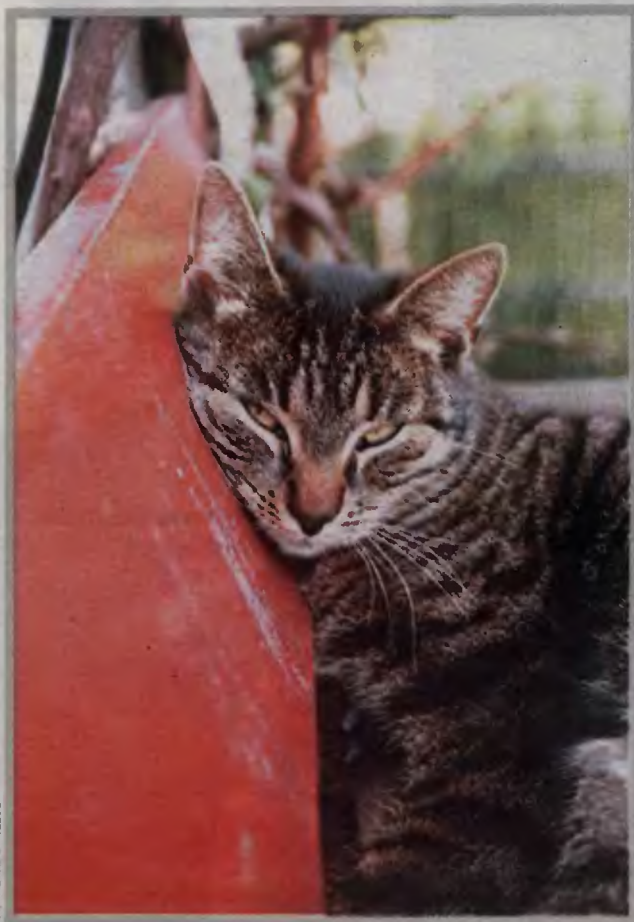
PEUGEOT WSPÓŁPRACUJE TOTAL

PEUGEOT. ZAPROJEKTOWANY, BY CIESZYĆ.

Liczba samochodów ograniczona. Szczegóły w salonach Peugeot.

Bielsko-Biała/Międzyrzecze, MAGURKA, Międzyrzecze Górne 380, tel. 0-33/810-04-06; **Bytom**, LUBOS, ul. Strzelców Bytomskich 82C, tel. 0-32/281-74-47; **Dąbrowa Górnicza**, L'EMIR, ul. Sobieskiego 16, tel. 0-32/262-61-47; **Gliwice**, MARIO CAR, ul. Młyńska 14, tel. 0-32/231-17-23; **Katowice**, AUTOCAN, ul. Kościuszki 215, tel. 0-32/252-50-70; **Olkusz**, L'EMIR, ul. Długa 2A, tel. 0-32/641-41-97; **Rybnik**, ULIARCZYK, ul. Wodzisławska/Zwirowa, tel. 0-32/432-95-30; **Tychy**, MARIO CAR, ul. Brzaskwiniowa 2, tel. 0-32/326-26-26; **Zawiercie/Poręba**, DORPOL, ul. Armii Krajowej 110, tel. 0-32/677-24-35; **Żywiec**, MARSZAŁEK, ul. Wesoła 27, tel. 0-33/861-02-80

Co ci jest koteczku

PANLEUKOPENIA (TYFUS KOCI)

Jest to typowa choroba wirusowa, objawia się bólem brzucha, gorączką i wymiotami. Wirusy są wydalane z kałem, moczem i śliną. Są one bardzo żywotne i zdolność zarażania zachowują przez ok. rok. Mogą one być wydalane przez organizm zwierzęcia dość długo po przebyciu choroby. Okres wylegania się choroby, wynosi od 3 do 9 dni. Kot cierpi z powodu odwodnienia i chociaż ma pragnienie, nie jest zdolny do picia.

Wirus panleukopenii kotów, powoduje w organizmie tych zwierząt spustoszenie. Jest bardzo zaraźliwy dla wszystkich wrażliwych osobników. Choroba jest poważna i około 90 proc. wszystkich nie szczepionych kotów poniżej szóstego miesiąca życia umiera. Niektóre dorosłe osobniki mogą nie wykazywać objawów choroby, ale śmiertelność u nieszczepionych dorosłych kotów wynosi ok. 50 proc.

WIRUSOWE ZAKAŻENIE GÓRNYCH DRÓG ODDECHOWYCH (KATAR KOCI)

Choroba przypomina przeziębienie u ludzi. Najczęstsze objawy to kichanie i wyciek z nosa. Mo-

że też dochodzić do zmienionego wypływu z worków spojówkowych, powodującego ropienie i sklekanie powiek. U większości kotów występuje gorączka. Szybka pomoc medyczna jest skuteczna dla zakażonego osobnika, lecz staje się on nosicielem. Dlatego trzeba szczepić własnego kota, aby chronić jego zdrowie.

FOT. KRZYSZTOF CZEGLIK

BIALACZKA KOTÓW

Wywołuje ją wirus rozprzestrzeniający się w ślinie, moczu i kale. Nie jest tak zaraźliwa jak wyżej opisane choroby. Wywołuje ją bliski i długi kontakt z zainfekowanym osobnikiem. Objawy kliniczne związane z zakażeniem mogą się różnić, ale zazwyczaj jest to długotrwała, wyniszczająca choroba. Zwierzę ma mniejszy apetyt, co powoduje spadek masy ciała, występuje nawrotowa gorączka, osowiałość, osłabienie i senność. Często są długotrwałe zakażenia jamy ustnej, zatok, oczu i płuc.

Dla kota jest to choroba śmiertelna, bezpowrotnie niszczy system obronny organizmu. Przejawia się zmianami skórными, rozregulowaniem pracy jelit i biegunkami. Do tej pory nie wymyślono lekarstwa na białaczkę, istnieje jednak szczepionka.

KALICIWIRUS KOTÓW

Kaliciwirus jest jednym z głównych przyczyn chorób dróg oddechowych u kotów.

Kaliciwirusy atakują drogi oddechowe kota, jamę ustną i płuca. Wnikają głęboko w drogi oddechowe i osiedlają się w tkance płuc. Wirus rozsiewa się przez powietrze i ślinę. Nie ma specyficznego leczenia chorób przez te kaliciwirusy. Aby zapobiec wtargnięciu bakterii do tkanek zaatakowanych przez kaliciwirusy, doustnie podaje się antybiotyki. Stosuje się też preparaty rozszerzające oskrzela, co umożliwia zwiększoną wentylację. Na szczęście dostępne są skuteczne i bezpieczne szczepionki.

ZAKAŻNE KOCIE ZAPALENIE OTRZEWNEJ (FIP)

Choroba najczęściej atakuje koty poniżej piątego roku życia. Przenoszona jest przez kontakt bezpośredni. Wirusy znajdują się w ślinie i wydzielinie nosa. Choroba często nie daje objawów. Mamy postać wysiękową i suchą. W postaci wysiękowej dochodzi do powiększenia powłok brzusznych na skutek rozwijającego się wodobrzucha. Płyn można też czasem stwierdzić wewnątrz klatki piersiowej. Niekiedy nie obserwuje się

gromadzenia płynu w jamach ciała, co jest określane jako sucha postać FIP. Niezależnie od tego, czy choroba występuje w postaci wysiękowej, czy w suchej, niemal zawsze kończy się śmiercią. Wirusy atakują liczne narządy organizmu. Jest to główny powód, sprawiający, że obecnie choroba ta jest nieuleczalna.

WŚCIEKLIZNA

W Polsce szczepienie kotów nie jest obowiązkowe, ale wyraźnie zalecane przez lekarzy weterynarii. Mimo, że jej przypadki są stosunkowo rzadkie, ale jeśli rozwinie się zawsze kończy się śmiercią. Wścieklizna u kotów przebiega stosunkowo często z napadami szału. Występują także takie symptomy, jak brak apetytu, wymioty, biegunki lub zaparcia. Później obserwuje się trudności w polykaniu, ślinotok i nagłą agresywność zwierzęcia. Objawami wścieklizny mogą być także: żalosne miauczenie, niedowład żuchwy oraz mięśni przelęku i kończyn, a także charakterystyczny objaw wścieklizny – zjadanie niejadalnych przedmiotów. Choroba kończy się zawsze śmiercią i rzadko trwa dłużej niż 2 do 6 dni. ■

bosch
TIERNÄHRUNG

KARMY DLA
PSÓW I KOTÓW

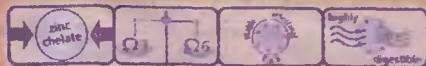
jakość high premium
profesjonalizm
w dobrej cenie

SPRÓBUJ !!!

do nabycia w dobrych
sklepach i lecznicach

PPHU EWENEMENT

Filia Katowice
tel. (032) 2523520
mobil 0697-590151

www.ewenement.pl

POLKARM

to kompletna karma dla psów
wyprodukowana wyłącznie
ze świeżych surowców
mięsnych. Jej skład został
opracowany we współpracy
z Akademią Rolniczą
w Krakowie na podstawie
najnowszej wiedzy
naukowej.

Zalety:

- 100% świeżego mięsa
- nie zawiera barwników i konserwantów
- karmy dopasowane do wieku psów (junior i uniwersalna)
- zawiera niezbędne witaminy i mikroelementy pochodzące z naturalnych składników

Więcej informacji można znaleźć:
www.duda.pl/polkarm.html
tel. (32) 293 44 14

radzi **Mirosława Lewicka**
lekarz weterynarii

Domowe zwierzaki

7

SZCZEPIENIA

- > Koty i kocięta podlegają szczepieniu przeciwko pięciu chorobom: białaczka kotów, panleukopenia, kaliciwiroza, katar kotów, chlamydia.
- > W zależności od tego, czy jest to kotek po matce szczepionej, czy z nieznanego źródła lub po matkach, które nie były szczepione, wchodzi się z programem szczepień albo przed ukończeniem 12 tygodnia albo po. Jeżeli kot jest przy mamie szczepionej, to szczepimy po ukończeniu 12 tygodnia życia. Trzeba wiedzieć, że szczepieniom powinny podlegać wszystkie koty, także te, które nie wychodzą z domu. To, że nie wychodzą, nie oznacza, że nie mogą się zrazić, kiedy przyniesiemy do domu na butach bakterie choroby.
- > Są też choroby, przeciwko którym nie ma szczepień, w tej chwili jest to wirusowe zapalenie otrzewnej i niedobór immunologiczny, odpowiednik ludzkiego AIDS.
- > Często właściciele, hodowcy czy nawet lekarze weterynarii są zniechęceni do szczepienia kotów, ponieważ szczepionka, zwłaszcza ta przeciwko białaczce, powoduje u zwierząt przejściowe objawy uboczne: gorączkę powyżej 39 – 40 st. C, zaburzenia słuchu, widzenia i zmniejszenie apetytu. Kot leży w kąci, pokłada się, nie ma ochoty na zabawę, niczym się nie interesuje, nie je, nie pije. Dlatego producenci szczepionek i lekarze ostrzegają, że takie objawy uboczne mogą wystąpić, i że samoistnie po dwóch dniach mijają. Nie może to być jednak przeciwwskazaniem do szczepienia. Staramy się koty szczepić w piątki lub soboty, kiedy ich właściciele, mając w perspektywie wolny weekend, mogą się kociakami swobodnie zająć. ■

STERYLIZOWAĆ CZY NIE?

- > Należy pamiętać, że sterylizacja chroni zwierzę przed wieloma chorobami, przede wszystkim nowotworami, zwłaszcza hormonozależnymi. W dobie nowotworów sterylizacja jest absolutnym hitem, zabiegiem, który polecamy nie tylko dlatego, żeby zwierzęta się nie rozmnażały, ale przede wszystkim dlatego, by były zdrowe. Wydłużenie życia kotów wynika właśnie z tego, że koty po sterylizacji nie zapadają na wiele niebezpiecznych chorób.
- > Nie ma jednej zasady wskazującej datę sterylizacji, są różne szkoły, w zależności od tego kiedy właściciel dostał kota, jakie są jego oczekiwania i jaka moda. Na przykład w Stanach Zjednoczonych uważa się, że koty powinny być sterylizowane jak najwcześniej, w 2-3 tygodniu życia. Najczęściej jednak lekarze zalecają sterylizację po wymianie zębów. Nie powinno się tego robić przed okresem dojrzewania.
- > Leki hormonalne służą do czasowego przesuwania rui. Żaden lekarz nie podejmie ryzyka podawania środków hormonalnych przez całe życie zwierzęcia. Trzeba wiedzieć, że stosowanie hormonów powoduje wiele działań ubocznych. Metody hormonalne mogą być stosowane czasowo, na przykład, gdy wyjeżdżamy z kotem na wakacje lub wybieramy się z nim na wystawę.
- > Sterylizacja to jednorazowy wydatek od 150 zł, (cena zależy od wagi zwierzęcia), hormony to wydatek ok. 50 zł – 80 zł co trzy miesiące. ■

TYLKO NIE MLEKO!!!

- Karmy przemysłowe są bardzo dobrym rozwiązaniem, jeżeli zależy nam przede wszystkim na zdrowiu podopiecznego. Przede wszystkim unikając domowych posiłków, przerywamy cykl rozwojowy chorób i kontakt kota z wszystkimi pasożytami.
- Jeżeli jednak jesteśmy zwolennikami samodzielnego robienia jedzenia dla kotów, to koniecznie musi ono być gotowane i odpowiednio skomponowane, by zaspokoić wszystkie potrzeby zwierzęcia.
- Z jadłospisu należy wykluczyć mleko, ponieważ u kotów jest bardzo niski poziom laktazy, czyli enzymu, który trawi laktozę, cukier mleczny. Współczesne koty po prostu nie trawią mleka, które może u nich powodować różne problemy zdrowotne. Jeżeli ktoś koniecznie chce podać mleko, to w sklepach znajdziemy preparaty zastępujące mleko, często zapakowane już w buteleczki, gotowe tylko do podgrzania, albo w postaci proszku, o składzie podobnym do mleka kotki. Oczywiście, jeżeli kot toleruje mleko, to jak najbardziej może je pić, nawet do końca życia.
- Jeżeli zaopatrujemy się w jakąś karmę, to musimy brać pod uwagę rasę, grupę wiekową, czy zwierzę było sterylizowane, czy nie, czy jest wychodzące, czy pozostaje w domu. Często właściciel kupi suchą karmę, ale nawet nie popatrzy, czy jest ona odpowiednio dobrana dla jego kota.
- Za każdym razem powinniśmy dobrać zwierzęciu dietę indywidualnie, nie popelnimy wtedy żadnych błędów dietetycznych, nie będziemy mieć też zdrowotnych problemów z kotem. ■

FOT. KRZYSZTOF CZEGLIK

KOCIA PARA

O tym, że najlepsze koty to dachowce, przekonał się Damian Mleek, który niedawno adoptował dwa koty. Pierwszego uratował przed utopieniem, bo na taki pomysł wpadł jego pierwszy właściciel. U Damiana jest już pół roku, wszyscy mówią na niego Mlnu. Przez ten czas spowaźniał, wyrósł i wypiękniał, teraz chodzi własnymi ścieżkami. Jego przeciwieństwem jest młodszy kumpel, który na razie ma pstro w głowie. Warluje, ucieka, zaczepia gości, ale ma dopiero 3 miesiące. – Obydwa kociaki karmię głównie suchą karmą, ale ponieważ nie są wybredne, czasami spróbują też mojej kuchni – mówi Damian. – Na początku były bardzo zaniedbane, zarobaczone, zastraszone, ale dobra opieka weterynarska i domowników bardzo im służy – dodaje. ■

FOT. LECH KUSZ

CERTECH

33-132 Niedomice
ul. Fabryczna 36
tel./fax. 014/ 645-87-03...06
www.certech.com.pl

OFERUJE:

- Żwirki higieniczne dla kotów
Super **DENEK**:
 - * Compact Naturalny
 - * Compact Zapachowy
 - * Naturalny
 - * Zapach Lawenda
 - * Zapach Zielony Las
 - * Pers Naturalny
 - * Pers Zapachowy
- Żwirek drzewny Super **PINIO**
- Zeolitowy żwirek niezbrylający
- Pyl kąpielowy dla szynszyli **PUCEK**
- Talk kosmetyczny dla zwierząt futerkowych
- Trawka szybkorosnąca dla kotów
- Wkłady do filtrów wodnych **FILITIX**
- Neutralizatory-odkażacze:
 - * o zapachu pussy
 - * o zapachu lawendy
- Suche szampony:
 - * dla psów **SUŁTAN**
 - * dla kotów **PIMPUŚ**

- butki
- płatki śniadaniowe
- Dziennik Zachodni
- sok

41% gospodarstw domowych w województwie śląskim
wybiera

**DZIENNIK
ZACHODNI**

Nie powiedzą, że boli...

Najczęściej spotykane choroby ryb, te które możemy rozpoznać w warunkach domowych:

ICHTIOFTIRIOZA (RYBIA OSPA)

Objawy: ocieranie się o dno i przedmioty w akwarium, brak apetytu, padnięcia młodych ryb i narybku, skóra i pletwy ryb pokryte są białymi plamkami. Zaatakowana ryba może szybciej poruszać pokrywami skrzelowymi.

Zwalczanie: znajdującego się w

stadium cysty lub pod skórą ryby pasożyta nie można zwalczyć. Aby go wyeliminować, dodajemy do wody specjalny preparat przed uformowaniem cyst lub po opuszczeniu cyst przez pływaki pasożyta. W temperaturze 32 st. C ginie w ciągu kilku godzin.

POSOCZNICA

Choroba bakteryjna, rozwija się u ryb osłabionych, przebywających w złych warunkach wodnych. Choroba bardzo groźna i zaraźliwa.

Objawy: Apatia, mała ruchliwość

ryb, brak apetytu, otwarte pokrywy skrzel, nastroszenie łusek, wytrzeszcz oczu, mogą też występować podskórne guzki.

Zwalczanie: konieczne należy się poradzić lekarza weterynarza

SAPROLEGNIOZA (PLEŚNIAWKA)

Objawy: Ryba szybko porusza pokrywami skrzelowymi, oddycha tuż przy powierzchni wody, może ocierać się o różne przedmioty, jej kolory blakną w związku z nadmiarem

śluzu, pletwy stają się postrzępione.

Zwalczanie: Dactylogyrus składa jaja, które opadają na dno zbiornika i są odporne na leki. Zwalczanie jest dwustopniowe: podajemy lek w zbiorniku leczniczym i przenosimy do niego wszystkie ryby. Robimy rybną krótką kąpiel formalinową lub stosujemy specjalne leki, np. Capifos. Kąpiele powtarzamy co tydzień, aż wszystkie larwy zginą. Czyścimy akwarium główne i przenosimy ryby z powrotem.

PUCHLINA WODNA

Jest to choroba zaraźliwa, czasem trudna do wyleczenia, spowodowana przez bakterie.

Objawy: Spuchnięty brzuch, poszarpane pletwy, nastroszone łuski w okolicy brzucha.

Zwalczanie: należy zastosować gotowe leki.

MYKOBakterioza (GRUŻLICA RYBIA)

Trudna do rozpoznania, ma podobne objawy do wielu innych chorób.

Objawy: Apatia, mała ruchliwość ryb, brak apetytu, nastroszenie łusek, spuchnięty brzuch, wytrzeszcz oczu, niewielkie owrzodzenia, wychudzenie, zblednięcie i brak wzrostu ryb.

Zwalczanie: nieuleczalna, chore ryby powinny się uśmiercić, aby nie cierpiały, a pozostałe obserwować i odizolować jako podejrzane osobniki.

FOT. ARCHIWUM

wać i odizolować jako podejrzane osobniki.

ZAPALENIE PRZEWODU POKARMOWEGO

Choroba jest związana ze złymżywieniem.

Objawy: Apatia, brak apetytu, pletwy są nienaturalnie ustawione, skóra wokół odbytu opuchnięta i zaczerwieniona, z odbytu może wydostawać się śluzowa wydzielina ułożona w nitkowe pasma.

Zwalczanie: chorą rybę należy odłowić i poddać głodówce oraz wykonać jej kąpiel w roztworze soli kuchennej (1 g na 1 wody) przez 3 do 5 dni lub 8 godzin w roztworze Detremycyny. ■

MAŁY HODOWCA

Łukasz Ochał, pierwszoklasista szkoły podstawowej od dwóch lat hoduje rybki akwariowe. To jego oczko w głowie. – Uwielbiam moje rybki. W akwarium mam ich już 12 – chwali się. – Kiedyś chciałem mieć psa i chomika, ale teraz molch rybek nie zamienilibym na żadne inne zwierzęta! Jak każdy poważny hodowca twierdzi, że hodowanie rybek to bardzo ważne i odpowiedzialne zajęcie. – Dwa razy dziennie, przed i po szkole daję im pokarm, ale muszę robić dużo więcej, żeby były zadowolone – twierdzi – Trzeba im zmieniać wodę, myć akwarium, sadzić nowe roślinki. Kiedy tylko Łukasz podchodzi do akwarium wypływają do niego ozdabiające kolekcje mleczki, welonki, skalary, gupiki, oraz jego ulubione głońjady.

A jakie jeszcze rybki chciałby mieć wielbiciel wodnych żyłatek? – Najbardziej podoba mi się pirania... – mówi. ■ 008RY

FOT. MACIEJ DOBROWOLSKI

GDZIE USTAWIĆ?

Akwarium powinno stać z boku okna lub minimum dwa metry od niego. Nigdy na parapecie lub bezpośrednio pod oknem. Należy jednak tak je ustawić, by zapewnić rybną naturalne światło. Szafka pod akwarium powinna znajdować się na wysokości od 50 do 100 cm. Od góry akwarium powinien być łatwy dostęp do jego wnętrza, tak by swobodnie wykonywać prace pielęgnacyjne przy rybach. ■

REKLAMA

0838602/A

INIEMAMOCNI
W KINACH OD 19.11

Opel. Twórcze myślenie – lepsze samochody.

NIECODZIENNIK

NA TAKĄ PROMOCJĘ INIEMAMOCNYCH!

SAMOCCHODY Z UPUSTAMI DO 7000 ZŁOTYCH* DLA TWOJEJ RODZINY!
DARMOWE PREZENTY DLA TWOJEGO DZIECKA! OPEL ASTRA CLASSIC II
I SETKI INNYCH NAGRÓD DLA CIEBIE!

* dotyczy wybranych modeli

Dostępne w Salonach OPEL:

Kanclerz

Ruda Śląska (Wirek) ul. Obr. Westerplatte 26
tel. 2420 883, Przyszowice ul. Gliwicka 9
tel. 301 99 99 fax 301 99 00
www.kanclerz.com.pl

Fijałkowski

Rybnik
ul. Żorska 75 tel. 423 97 00
Jastrzębie Zdrój
ul. Armii Krajowej 70, tel. 476 7000

DELTA Plus

Chorzów, Al. Wojska Polskiego 18
tel. 346 346 6
fax 346 346 7
www.deltaplus.pl

M&M Cars

Katowice, ul. Latnisko 81
tel. 209 16 60
abok C.H. GEANT
www.mmcars.pl

Asko

Tarnowskie Góry
ul. Gliwicka 65,
tel. 285 60 88, fax 285 63 11
www.opel-asko.com.pl

Mucha

Mikołów ul. Katowicka 59
tel. 226 28 10 Tychy ul. Beskidzka 51
tel. 325 00 00
www.opelmucha.com.pl

Rokicki

Dąbrowa Górnicza
Al. Piłsudskiego 17
tel. 268 72 00
www.opelrokicki.com.pl

Wawrosz

Bielsko-Biała ul. Warszawska 158,
tel. 811 02 49+50 www.wawrosz-opel.com.pl
Oświęcim ul. Krakowska 21, tel. 844 30 03
Strumięń ul. Główna 1a, tel. 857 14 00+3,

Środula

Sosnowiec ul. Zuzanny 24
tel. 294 08 30
abok C.H. AUCHAN
www.dealer.net.com.pl

Od poniedziałku książka kucharska dla Czytelników

Gotuj z nami

➤ Już od poniedziałku Czytelnicy „Trybuny Śląskiej” będą mogli skompletować prawdziwą książkę kucharską. „Kuchnia polska. Potrawy regionalne – Śląsk i Góry” Hanny Szymanderskiej to doskonały przewodnik po śląskiej i beskidzkiej kuchni.

➤ Kolejne części książki ukazywać się będą przez najbliższe dwa tygodnie, od poniedziałku 28 listopada do soboty 11 grudnia, z wyjątkiem piątków. Aby kolekcja była kompletna, musimy zebrać 9 części, po 16 stron, wraz z okładką i elementem łączącym. Pierwsze 5 części ukaze się w „Trybunie Śląskiej”, kolejne już w „Dzienniku Zachodnim”.

„Kuchnia polska” wydana będzie na dobrej jakości papierze, bogato zdobiona zdjęciami potraw. Opis wykonania każdej potrawy będzie przedstawiony prostym i jasnym językiem. Każda gospodyni, nawet początkująca, bez problemu poradzi sobie z wykonaniem dania.

Czytelnicy dostaną do ręki prawdziwy przewodnik po naszej regionalnej kuchni, jej głównym tematem są potrawy śląskie i góralskie. Być może niektórzy z nas pierwszy raz usłyszą takie nazwy jak stryki, kubusz, mulka czy galas, ale po lekturze okaże się, że wykonanie ich jest bardzo proste, a jak zapewnia autorka Hanna Szymanderska, ich smak zapamiętamy na bardzo długo. Wszystkie potrawy bardzo dobrze charakteryzują specyfikę śląskiej i beskidzkiej kuchni.

Przepisy będą podzielone na cztery działy: przekąski, zupy, dania główne i dodatki, przetwory i desery. Dokładny spis treści ułatwi poruszanie się po książce, a podział potraw pomoże skomponować niejedną wspaniałą obiad. Każdy znajdzie tu coś dla siebie. Są przepisy łatwe i szybkie w wykonaniu, doskonałe na niespodziewaną wizytę znajomych oraz dania złożone i wystawne, które możemy zarezerwować na specjalne okazje.

I jeszcze jedna niespodzianka, związana ze zbliżającymi się świętami Bożego Narodzenia. Książka pomoże nam przygotować wspaniałą, tradycyjną kolację wigilijną. Znajdziemy tu przepisy na słynną śląską moczka, smaczną zupę wigilijną czy cieszyńskie wigilijne ciasteczka orzechowe.

Naszej książki kucharskiej nie może zabraknąć na półce każdej prawdziwej gospodyni.

TEKSTY BEATA WOLAŃSKA

O AUTORCE

Hanna Szymanderska jest znaną i cenioną autorką książek kucharskich. Dziś ma na swoim koncie ponad 30 publikacji o tematyce kucharskiej. Autorka nie tylko podaje swoim czytelnikom gotowe przepisy, ale każdy z nich sprawdza i testuje, zmienia je tak, by wszystkie niezbędne produkty były dostępne na polskim rynku. Specjalnością pani Hanny są ryby zapiekane

I w galarecie. Nic dziwnego, skoro, jak sama wyznaje, ze słodczy najbardziej lubi śledzie.

Jej książki znajdują miejsce na półce niemal w każdym polskim domu. „Polska Wigilia”, „Polska Wielkanoc”, „Smakosz warszawski. Potrawy dawne i nowe”, „Sekret kucharski, czyli co jadano w Soplicowie” oraz seria „Biblioteczka Poradnika Domowego” i „100 potraw na różne sposoby” to tylko niektóre, najbardziej znane książki Szymanderskiej.

Z jej przepisów skorzystało już wiele pokoleń Polek. Dzięki „Trybunie Śląskiej” od poniedziałku będą mogły wypróbować je także śląskie gospodynie. ■

CO I KIEDY? – CZYLI JAK BĘDZIE WYGLĄDAĆ MENU KSIĄŻKI KUCHARSKIEJ

Kolejne części książki kucharskiej ukazywać się będą codziennie przez dwa tygodnie, od poniedziałku do soboty, z wyjątkiem piątku. Dziś podajemy szczegółowy harmonogram ukazywania się kolejnych części książki.

29.11, poniedziałek: PRZEKĄSKI:

raki po śląsku, napój sztygara, pszczyński lin w galarecie, pieprzowe harynki, szalot śląski, hekele I, hekele II, zimne szlapyki w galarecie, bachor (rodzaj kiszki), gęsia szyjka nadziewana, ziemniaczane krepki.

30.11, wtorek: ZUPY

chuda jewa, serula, biała zupa rybna, mulka, siemieniotka, kurzina, zupa z dyni, śląska zupa pomidorowa, kartoflanka, zupa fasolowa z bazylią, wigilijna zupa grochowa, zupa z oberiby, śląski półgęsek na kwaśnicy, zupa chlebowa, kozibroda z żeberkami, niedzielna zupa z wółowego ogona, grochówka z wieprzowymi uszami, garus śląski, zupa fasolowa z pieczkami, zupa z glogu, biernuska, zupa z maślonki ze śliwkami.

1.12, środa: ZUPY

kluska mysiata, bryjka skrupiona, czyr, kartoflanka góralska, kwasiora, kwaśnica po żywieku, kwaśnica na gęsinie, zupa wigilijna, barszcz z fasolą, borsc kiszony z rzezańką, zupa porobka, flaki z karpelami, zupa juhaska, flaki na kwaśnicy, galas.

DANIA GŁÓWNE I DODATKI

oberiba na gęsto, surówka ze szpinaku, pikantna surówka,

sałatka z modrej kapusty, kura w śniegu, gęś duszona ze śliwkami.

2.12, czwartek: DANIA GŁÓWNE I DODATKI

lyniwo kapusta, bigos śląski, kapusta z grzybami, błyskawiczny groch z kapustą, fasola w szarym sosie, szulmajster ry-

Pieczeń śląska z jajkiem.

chwałdzki, becok na sypko, kartoflak, pszczyńska babka ziemniaczana, stryki, kubusz, copa, krokiet ziemniaczano-orzechowe, pieczonka z boczkami.

4.12, sobota: Okładka wraz z elementem mocującym

6.12, poniedziałek: DANIA GŁÓWNE I DODATKI

czarne kluski, strzębate gałuszki, kluski gumowe, kluski śląskie, ziemianki faserowane wótróbka, przysmak łuzicki, śląskie purée, chłopska patelnia, kluski raciborskie, mączne gałuszki, śląska patelnia, zapiekanka z jajkami, cieszyńskie jajeczniki, kasza jagłana z cynamonem, knedle bułczane, knedle z kminkiem, śląskie buchy.

7.12, wtorek: DANIA GŁÓWNE I DODATKI

królik nadziewany, królik duszony ze śliwkami, boczek z suszonymi owocami, himmelreich, golonka po beskidzku, golonka w kapuście, pieczeń śląska z jajkiem, śląskie niebo, karminadla górnośląskie, jaskółcze gniazda z wieprzowiny, karbonatki z serem, wótróbka z jabłkami, rolada śląska, zapiekanka

z resztek pieczeni, mostek cielęcy duszony po śląsku, ptaszki śląskie (roladki), gniazda jaskółcze z cielęciny.

8.12, środa: DANIA GŁÓWNE I DODATKI

górnicy garnuszek, zrazy wołowe po świdnicku, zrazy piastowskie, surówka z kalarepki ze szpinakiem, duszone liście włoskiej kapusty, gołąbki górskie, placki wiejskie, babka ziemniaczana z pieczoną gęsią, zapiekane pulpeciki ziemniaczane, krokiet ziemniaczany z oscypkiem i szynką, placki zbójnicze, kotlety schabowe po góralsku.

9.12, czwartek: DANIA GŁÓWNE I DODATKI

kluski scykanie, kluski grulane, moskol, purée z miętem, drożdżowe placki ziemniaczane, góralska zapiekanka, pstragi smażone, pieczone pstragi z „sieckowej sopy”, lin po góralsku, ryba po góralsku, specjał podgórski, sztuka mięsa w ziemniakach.

11.12, sobota: PRZETWORY I DESERY

makówki cieszyńskie, makówki opolskie, makówki w mleku, moczka śliwkowa, moczka, mus z jabłek, cieszyńska strucla orzechowa, martinki albo podkowy, cieszyńskie wigilijne ciasteczka orzechowe, opolskie ciasteczka ze skwarek, śniegowe kulki, bytomskie kamyki, napój z owoców dzikiej róży, śląski kwas jałowcowy, likier jałowcowy, ajerkoniak, papryka na ostro, dynia marynowana po śląsku, kiszona główka czerwonej kapusty, kapusta czerwona po śląsku, pikle śląskie. ■

Śniegowe kulki.

Borsc kiszony.

10 Domowe zwierzaki

Ptaki – przede wszystkim papugi i kanarki to bardzo popularne zwierzęta w naszych domach i mieszkaniach. Jak zawsze, trzeba zwrócić szczególną uwagę na sposób nabycia nowego ptaka. Najlepiej kupować je w specjalistycznych sklepach lub hodowlach. Zanim ptak znajdzie się w naszym mieszkaniu warto sięgnąć po fachową literaturę lub poradę kogoś kto ma doświadczenie w utrzymywaniu danego gatunku ptaków.

Papugi łatwo nauczyć mówić, niektóre potrafią wymówić nawet do kilkuset wyrazów. Samce uczą się większej liczby wyrazów i przychodzi im to łatwiej niż samicom. Ale samice za to wymawiają wyrazy wyraźniej i głośniej.

NAUCZ SWOJĄ PAPUŻKĘ MÓWIC!

Papuzkę uczymy wieczorem, o tej porze – papużki łatwiej wtedy sobie przyswajają słowa i są bardziej skupione. Naukę mówienia najlepiej zacząć od wymawiania imienia papużki, w takim celu siadamy obok klatki papużkę, najlepiej na wysokości w jakiej jest postawiona klatka, tak aby papużka nie była wyżej od nas, ani żebyśmy my nie byli wyżej od niej. Nauka powinna trwać 15-20 minut dziennie, wyrazy wymawiamy łagodnym tonem, wyraźnie i nie zmieniając tonu. Jeżeli papużka nauczy się wymawiać już jakieś słowo to powtarzamy jej te słowo przez jakieś 6-7 dni, a później możemy zacząć uczyć już inne słowa. ■

Papugi i kanarki, czyli ładne ptaszki

Fruwający przyjaciele

JAK DOBRZE ODŻYWIAĆ PAPUŻĘ?

- Pokarmu nigdy nie może zabraknąć papużce. Gdy papuga nie ma przez jeden dzień pokarmu w klatce to już choruje, siedzi na żerdzi nastroszona tzn. piórka jej są nastroszone i wygląda jak kulka.
- Papuga jest ziarnojadem, ale to nie znaczy, że ma zabraknąć w jej klatce owoców i warzyw.
- Pokarm podajemy i zmieniamy papużce codziennie, podajemy w takich ilościach jakie papużce starczą na cały dzień. Papużki faliste najwięcej zjadają pokarmu rano i wieczorem.
- Papużka musi mieć w klatce m.in. prosa, kanar, owies. W sklepach zoologicznych znajdziemy duży wybór mieszanek wszystkich gatunków ziaren.

Kupując ziarna w paczkach zwracamy uwagę na datę końca ważności do spożycia i czy mieszanka nie są spleśniałe.

➤ Drugim dość ważnym składnikiem w diecie papug są owoce i warzywa. Z owoców mogą to być: jabłka, gruszkę, kiwi, pomarańcze, grapefruity, arbuzy (z pestkami), wiśnie i czereśnie (bez pestek), winogrona, a z orzechów tylko włoskie. Z owoców nie można podawać śliwek, awokado (powoduje śmierć papug), orzechów laskowych (po spożyciu ich bardzo dużo papug zachorowało na aspergię). Z warzyw można podawać papugom por, kapustę, seler, pomidory, brukselkę, brokuły, kukurydzę. Warzywa, których nie należy podawać to: rabarbar, szczaw, surowa fasola, większa ilość cebuli i szpinaku. Pamiętajmy, żeby wszystkie owoce i warzywa były dojrzałe i dobrze umyte. ■

CÓ MUSISZ WIEDZIEĆ O PTAKACH OZDOBNYCH, JEŚLI TRZYMASZ JE W DOMU

Radzi **Andrzej Alweil** – lekarz weterynarii

Najczęściej choroby ptaków dotyczą przewodu pokarmowego, skóry oraz urazów mechanicznych. Rzadziej zdarzają się zaburzenia w zachowaniu, w rozrodzie czy np. choroby nowotworowe. Dość powszechnie powtarzanym błędem jest gwałtowna zmiana karmy. Ptaki na wolności dość szybko reagują na zmiany, wydzielając ze środoziska to, co im jest potrzebne, ptaki „domowe” są skazane na to, co my

im dostarczamy, pamiętajmy więc, że organizm żywego nie da się przestroić w ciągu kilku sekund. W warunkach naturalnych ptaki oczyszczają powierzchnię swojego ciała przy pomocy dzioba, ale także dokonując kąpieli piaskowych. Są to skuteczne zabiegi kosmetyczne pozwalające oczyścić pióra i skórę z brudu i pasożytów. Niestety bardzo często, nasze domowe ptaszki pozbawione są tych możliwości, gdyż zamiast piasku na dnie klatki rozścielane są gazety, a nawet trociny. Nie dość, że takie ptaki nie kąpią

się, to jeszcze źle wysuszone trociny są powodem drażnienia spojówek i skóry. Należy bardzo pilnie obserwować kształt dzioba ptaka, gdyż jest to dla niego dodatkowa „ręka”, przy pomocy której nie tylko pobiera pokarm, ale także dokonuje zabiegów kosmetycznych. Wady w kształcie dzioba wymagają fachowej korekty, gdyż takie upośledzenie może doprowadzić do wychudzenia, a nawet śmierci ptaka. Ptaki hodowlane są obrączkowane, co w warunkach domowych może stanowić zagrożenie. Nie tak rzadko

KUPUJEMY KANARKĘ...

- Musisz wiedzieć, że śpiewać potrafi tylko samiec, a samiczki jedynie ćwierkają.
- Ponieważ młode kanarki zaczynają śpiewanie późnym latem, a stare dopiero – ponownie – po letnim pierzeniu, powinniśmy dokonać zakupu jesienią lub wczesną zimą.
- Trudno poznać wiek kanarka, gdyż już po pierwszym pierzeniu młode niewiele różnią się od swych rodziców. Pewnym dowodem jest obrączka hodowlana z datą wyklucia. Niestety, w Polsce obrączki są zakładane tylko przez najlepszych hodowców.
- Zdrowy kanarek siedzi na żerdce, a nie na podłodze klatki, ma gładkie, lśniąco, przylegające do ciała pióra oraz czyste i błyszczące oczy. Ptak napuszczony i pobrudzony kałem zwykle jest chory. Ponieważ kanarek jest aktywny w dzień, jego owłosienie, senność, siedzenie z opuszczoną głową jest, również objawem choroby.
- Na nóżkach nie powinno być narośli, odstających łusek. Ptak musi mieć 4 palce u nóg. ■

WŁAŚCIWE ŻYWIENIE KANARKA:

- Kanarek należy do ptaków zwanych ziarnojadami. Jego podstawowym pokarmem są wszelkiego rodzaju nasiona. Gotowe mieszanki sprzedawane w sklepach zoologicznych składają się z kanaru, rzepiku, muryzyny (gatunku prosa), siemienia lnianego, prosa, owsa i konopi. Dziennie kanarek zjada jedną łyżeczkę takiej mieszanki. Dodatkowo można mu podawać różnego rodzaju smakołyki, takie jak np. kolby kukurydzy. Możemy również skorzystać z oferowanych przez sklepy zoologiczne mikstur wspomagających pierzenie czy poprawiających śpiew.
- Nie zapominamy przede wszystkim o podawaniu kanarkowi pokarmu zielonego, tj. owoców i warzyw, pączków, listków i gałązek. Kanarki chętnie jedzą pokrojone jabłka, szpinak, sałatę, cykorię, listki i nasiona mniszka lekarskiego, czyli popularnego „mlecza”, oraz pokrzywę. Oczywiście zielonina nie powinna być przyskany, a przed podaniem należy ją dokładnie umyć.
- Wiosną pamiętajmy o dostarczeniu kanarkowi świeżych gałązek z liśćmi i pączkami. Jest to bowiem prawdziwy jego przysmak.
- Ponieważ kanarek lubi świeżą, młodą, ledwie wyrosłą trawę, można wstawić do jego klatki doniczkę ze wschodzącą trawą, którą będzie z uciechą skubał.

Niezbędny w żywieniu ptaków jest dodatek wapnia. Zapewnia on prawidłowy wzrost i odpowiednią budowę kości oraz właściwe upierzenie. Rolę źródła wapnia znakomicie odgrywa tzw. ossepiae – wewnętrzny szkielet młoty. Kanarki chętnie go skubią. Wzbogacając dzięki temu organizm w składniki mineralne, a także ściągając dziób.

Małus – piękny, kolorowy kanarek – jest u Zuzi Wdowik od kilku miesięcy, ale już zadowolony się na dobre.

Citroën – Mistrz Świata

drugi raz z rzędu w Rajdach Samochodowych WRC 2004 w klasyfikacji konstruktorów

Finalna klasyfikacja:

1. Citroën, 194 pkt
2. Ford, 143 pkt
3. Subaru, 122 pkt
4. Peugeot, 101 pkt

Mistrzowska oferta!

Model	Rabat
Citroën C2	nawet do 7 000 zł
Citroën C3	nawet do 6 000 zł
Citroën Xsara Picasso	nawet do 14 000 zł
Citroën Berlingo	nawet do 9 500 zł
Citroën Xsara	Teraz rabat nawet do 13 500 zł

Liczba samochodów ograniczona

• BIELSKO-BIAŁA, AUTO-GAZDA, ul. Cieszyńska 313, tel. 0 33 816 59 38/39 • CHORZÓW, AUTO-ATUT, al. Wojska Polskiego 20, tel./fax 0 32 241 90 49

• CZĘSTOCHOWA, KLIMCZAK, ul. Katowicka 75, tel. 0 34 326 51 51 • DĄBRÓWA GÓRNICZA, M.D. CENTRUM, ul. Katowicka 2a, tel. 0 32 261 61 61 • GLIWICE, MAKROCAR, ul. Toszecka 137a, tel. 0 32 239 96 00 • KATOWICE, AUTO-GAZDA, al. Różdzeńskiego 170, tel. 0 32 353 10 20/23 • PSZCZYNA, AUTO-GAZDA, ul. Bielska 31D, tel./fax 0 32 212 82 02/05 • RYBNIK, AUTO LUX, ul. Raciborska 191, tel./fax 0 32 42 48 517, 42 49 345 • TRZEBINIA, CLASSIC, ul. Krakowska 220, tel. 0 32 612 12 17, tel./fax 0 32 611 02 89

Oferta w autoryzowanych punktach sprzedaży biorących udział w promocji. Promocja dotyczy samochodów rok prod. 2004, zamówionych i odebranych od 19.11. do 31.12.2004. Ilość samochodów, modeli i wersji objętych ofertą ograniczona. Niniejsze ogłoszenie nie stanowi oferty w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego.

KONIEC KŁOPOTÓW ZE SZKOLENIEM PSÓW!!!

ELEKTRONICZNE OBROŻE TRENINGOWE:

CANIWAY
zasięg 250 m

CANICOM
zasięg 800 m

CANICALM
obroża ograniczająca szczekanie

CANIFLY
urządzenie do szkolenia stojki

CANIFUGUE niewidoczne ogrodzenie tzw. pastuch elektroniczny

Właściciel przedsiębiorstwa Inter System
HUBER & RUTOWSKI

41-200 Sosnowiec, ul. Teatralna 9
tel.: 032 / 293 37 29 (do 16.00), 0 502 26 27 66 (po 16.00)
fax: 032 / 293 37 42
e-mail: biuro@inter-system.pl • www.inter-system.pl

KUPUJEMY PAPUŻĘ FALISTĄ...

Na początek musisz wiedzieć, że papugi falisty nie wymagają wiele opieki, gdy jest ich kilka. Jeżeli chcesz kupić jedną będziesz musiał poświęcić jej przynajmniej jedną godzinę dziennie, by nie stała się smutna i osowiała.

Krok pierwszy: Pomieszczenie dla ptaka

➤ Przede wszystkim nie sugeruj się ceną, lepiej kupić większą i wygodniejszą klatkę z lepszego tworzywa niż złej jakości, w której papużka będzie się źle czuła.

➤ Jeżeli zdecydujemy się na jedną papużkę, to możemy kupić klatkę o rozmiarach minimalnych: 45cm x 31cm x 35 cm. Jeżeli będziemy chcieli kupić klatkę dla dwóch papug, to powinna mieć ona wymiary: 54cm x 35cm x 50cm.

➤ Jeżeli już chcemy kupić dobrą klatkę, najlepszym rozwiązaniem jest klatka ze stali nierdzewnej, taką klatkę kupimy w każdym dobrym sklepie zoologicznym.

➤ Żerdki dla papużek falistych powinny mieć średnicę 1cm,

najlepsze są zrobione z gałęzi drzewek owocowych lub innych drzew liściastych. Żerdzie powinny być umieszczone nad sobą tak, żeby papużka siedząca wyżej nie zanieczyszczała odchodami papużki siedzącej niżej.

Krok drugi: Gdzie postawić klatkę?

Na pewno nie na oknie, gdyż silne słońce latem, lub chłódno powiewy, mogą doprowadzić do zachorowania papugi lub do jej śmierci. Najlepszym rozwiązaniem jest postawienie klatki w kącie, co da papudze poczucie bezpieczeństwa. Tym sposobem jest wieszanie klatki na haczyku, bo klatka często się buja.

Krok trzeci: Jaką wybrać papużkę?

➤ Zdrowa papużka powinna mieć proste, nie powyginane łotki. Papużki falisty mogą być chore na francuskie pierzenie, jest to groźna choroba, która się szybko rozprzestrzenia i doprowadza do śmierci ptaka. Papużka nie może być poszarpana, spłoszona, powinna mieć stały

Jednolity wygląd.

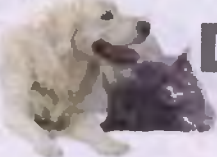
➤ Jeżeli mamy już papużkę w domu, a chcemy kupić drugą, to nową papużkę trzymamy w osobnej klatce przez dwa tygodnie, jest to kwarantanna, która zabezpieczy papużki przed chorobami zakaźnymi.

Jak rozpoznać płęć papużek?

Samce papużek falistych jak i samice mają taki sam kolor upierzenia, płęć papużki falistej poznajemy po włoskówce (jest to górna część dzioba, dośrodek gruba), samce papużki falistej mają tę część dzioba koloru ciemnego, najprawdopodobniej jest to kolor ciemnoniebieski, ciemnozielony lub granatowy. Samica zaś ma tę część dzioba koloru jasnego, może to być kolor jasnoniebieski, jasnozielony czy jasnobrązowy.

Płęć u papużki falistej poznamy dopiero wtedy kiedy ukończyła ona 6 miesiąc życia, dlatego kupując u nas w sklepach zoologicznych papużkę nie zawsze kupimy dorosłą, która ukończyła 6 miesiąc życia. Często wychodzi na to, że jesteśmy pewni, że kupiliśmy samca, a po paru miesiącach nasz samiec zamienia się w samicę. ■

CITROËN
POLUBISZ KAŻDĄ DROGĘ

CHOROBY CHOMIKÓW:

● **ZŁAMANIE** – chomik ma trudności w poruszaniu się lub utyka. Leczenie polega na umieszczeniu chomika w pojemniku o małej powierzchni i gładkich ścianach, pozbawionym sprzętów do zabawy. Po 7-10 dniach następuje zrośnięcie kości.

● **PRZEROST ZĘBÓW** – wielkość zębów przekracza normalne wymiary; zwierzę pomimo zachowanego apetytu nie może jeść, staje się nerwowe i agresywne. Powinniśmy skrócić zęby do pożądanej wielkości, a w przyszłości podawać kawałki gałązek, słynne kolby czy twarde dropsy.

● **ZAPALENIE DRÓG ODDECHOWYCH** – wyciek z nosa, przyspieszony oddech. Należy podać antybiotyk przepisany przez lekarza weterynarii.

● **GRUŻLICA** – rosnąca gorączka, pogarszająca się kondycja. Po potwierdzeniu diagnozy u lekarza, chomika należy uśpić. Leczenie nie daje rezultatów.

● **ZATWARDZENIE** – zwierzątko ma wzdęty brzusek, z trudem się wypróżnia, bobki są twarde i małe. Aby wyleczyć chomika należy zmienić mu dietę: wyeliminować kapustę jednocześnie zwiększając ilość jabłek i marchwi.

● **ROZWOLNIENIE** – kał jest konsystencji rozluźnionej, ale nie wydziela przykrego zapachu. Należy podawać chomikowi tarte jabłko i suchary, ewentualnie rozgotowany ryż.

CO GROZI ŚWINKOM MORSKIM...

Przy prawidłowej opiece i właściwym żywieniu świnka morska nie będzie często chorować. W chorobie najważniejsze jest rozpoznanie, dlatego świnkę powinniśmy bacznie obserwować. Zwróćmy wtedy uwagę na to, czy:

● często psika, nie cieknie jej z nosa płynna substancja, ● zwierzę nie ma ran na uszach, ● na nosie i pyszczku nie utworzyły się strupy, ● zęby nie są za długie, ● oddech nie jest przyspieszony lub zbyt ciężki, ● świnka nie ma kataru i nie kaszle, ● śluzówki nie są zaczerwienione lub bardzo blade (to może znaczyć, że świnka ma złe krążenie), ● nie występują żadne oznaki bólu. Czy zwierzę nie kurczy się, nie napręża grzbietu, nie pozostaje w jednej pozycji przez dłuższy czas, ● nie ma obstrukcji lub biegunki. Jeśli wystąpi któryś z niepokojących objawów, udajmy się do weterynarza. ■

...A CO MYSZOM I SZCZUROM

● **KOKCYDIOZA** – biegunka z domieszką krwi, często powoduje śmierć. Wywołwana jest przez pierwotniaki z rodziny Eimer, które powodują wrzody na jelitach.

● **ROBACZYCA** – biegunka, wychudzenie, kaszel, duszności. Powodują ją tasemce i nicienie. Gryzoń zaraża się, zjadając pokarm z jajami pasożytów. Choroba ta często kończy się śmiercią.

● **SALMONELLOZA** – kilkudniowa biegunka, wychudzenie, odwodnienie i śmierć. Przyczyną są bakterie z grupy Salmonella. Zwierzę zaraża się, zjadając nieświeżą, zepsutą paszę.

● **LISZAJ STRZYGĄCY** – choroba skóry, podczas której zwierzę ciągle się drapie. Jego skóra pokrywa się pęcherzykami, strupami i ropną wydzieliną. W miejscach chorobowo zmienionych powstają łysinki.

● **PCHŁY** – pasożyty zewnętrzne skóry, które przy masowym występowaniu mogą spowodować niedokrwienie organizmu

(szczególnie u myszy). Zapchłony gryzoń często się drapie. Pchły tępiemy środkami owadobójczymi, wymieniamy się ściółką i dezynfekujemy klatkę.

● **ŚWIERZB** – wywołwany przez świerzbowce, wywołujące silne swędzenie. Gryzoń drapie się tak często, że na jego ciele powstają strupy i rany. Zwierzę traci apetyt, chudnie i jest bardzo słabe.

PRZYCZYNY CHORÓB: brud w klatce, zanieczyszczony pokarm, kontakt z chorym zwierzęciem, pasożyty, przeciągi i skoki temperatur

OBJAWY: mysz (lub szczur) jest oswiała, siedzi w kącie, zamiast się bawić, brak apetytu, potargane futerko, widać tyse miejsca lub strupy, wydzielina z uszu, nosa lub oczu, ślinienie, drgawki, biegunka, częste drapanie się

JAK POSTĘPOWAĆ?

Chore zwierzę należy niezwłocznie odizolować od reszty stada i udać się z nim do lekarza weterynarii. ■

CHOMIK-ZDOBYWCA

Tuptuś to już drugi chomik Dorotki Wdowik, pierwszy – też Tuptuś – niestety ciężko zachorował i jego miejsce musiał zająć inny. Szybko zadowolony się w swojej klatce. – Najczęściej jest spokojny i grzeczny, lubi się bawić, ale z daleka omija karuzelę – mówi Dorotka. – Lubi się chować w swoim drewnianym domku. I jak prawdziwy chomik, wszystko w nim chomikuje – uśmiecha się. Dlatego Dorotka musi mu często robić w klatce porządek, wymieniać trociny i wyrzucać resztki schowanego jedzenia. W miseczce Tuptuś zawsze ma porcję mieszanki ziaren, a w rogu klatki wielką kolbę do obgryzania, na której szczyt bardzo lubi się wspinać. Pomimo, że jest już u Dorotki dwa miesiące, trudno przewidzieć jego zachowania. Czasami w nocy swoją zabawą potrafi obudzić cały dom. ■

JAK MYSZ Z MYSZĄ

Klemensik i Irminka to bardzo wesoła para, zwłaszcza że są to dwie myszki, które niedawno zamieszkały u Ewy Belcy. Jedna jest biała, druga czarna, jedna spokojna, druga szalona. Irminka najchętniej zakopuje się w trocinach i tam siedzi cały dzień i noc. Klemensik robi wszystko, by się nie nudzić, przewraca miseczki, wspina się po ściankach akwarium, biega od jednego do drugiego rogu pomieszczenia. – Codziennie dostają mieszankę ziarna, z których chyba najbardziej lubią słonecznik. Smakują im też wysuszone skórki chleba, które głośno chrupią – mówi Ewa. – Poza tym prowadzą nocny tryb życia, a ich ulubioną godziną jest 4 rano, kiedy to zaczynają się ganiać po akwarium i obgryzać wszystko, co się da – dodaje. ■

Zamiast grypy

GRIPOSAN

łagodzi objawy
grypy i przeziębienia

źródło naturalnej
witaminy C

działa napotnie

Bezpłatna infolinia

0 800 391 944

(pn.-pt. w godz. 9.00-18.00, sob. w godz. 9.00-14.00)

www.azmedica.pl

@lon C™

Zdrowe jelita

- ✓ reguluje pracę jelit
- ✓ zapobiega zaparciom
- ✓ dostarcza błonnika i przyjaznych bakterii

Colon C to preparat sporządzony z naturalnych składników ułatwiających perystaltykę jelit. Codzienna dawka Colon C zapewnia odpowiednią ilość błonnika i dostarcza jelitom przyjaznych bakterii. Zawarte w nim fruktooligosacharydy modyfikują florę jelitową i zwiększają populację bakterii *Lactobacillus*. Łupiny nasion babki płesznik dostarczają błonnika, który zwiększając objętość, pobudza ścianę jelit do pracy. Colon C jest bezpieczny w stosowaniu. Nie zawiera sennozydów, które mogą powodować atonię jelita grubego lub nadmierną utratę elektrolitów.

A-Z Medica Sp. z o.o.

Dział Handlowy, ul. Leszczyńskich 9, 80-464 Gdańsk

Bezpłatna infolinia: 0 800 391 944

(pn.-pt. w godz. 9.00-18.00, sob. w godz. 9.00-14.00)

www.azmedica.pl

od
1,53%
w CHF*

KREDYT MIESZKANIOWY „WŁASNY KĄT”

Właśnie wróciłam z Indii. Do własnego mieszkania. Bo chociaż mam je na kredyt, nie muszę z niczego rezygnować. Stać mnie i na to, żeby je po swojemu urządzić i na to, żeby sobie czasem gdzieś daleko wyjechać.

Własny Kąt to kredyt bez opłat za:

- rozpatrzenie wniosku
- podwyższenie kwoty
- przewalutowanie
- nadpłaty i wcześniejszą spłatę

Finansujemy 100% kosztów inwestycji. Raz w roku „wakacje kredytowe”.

* Oprocentowanie na dzień 25.09.2004

www.kredyt mieszkaniowy.pkobp.pl Infolinia: 0-801 302 302 (opłata jak za połączenie lokalne)

PKO BANK POLSKI

Blisko Ciebie

Jak dbać o żółwia

Żółwie coraz częściej goszczą w naszych domach.

Dziś radzimy, jak dobrze o nie dbać.

KARMIENIE

● żółwie lądowe — codziennie (w porze największej aktywności)

● żółwie wodne — 4-5 do 2 razy w tygodniu (w zależności od wieku)

Młode żółwki z obu grup pokarmowych karmimy nawet 2-3 razy dziennie

Co tydzień stosujemy jednodniową głodówkę (zapobiega to otluszczeniu narządów wewnętrznych)

Konieczne trzeba podawać witaminy, preparaty mineralne, preparaty fosforowo-wapniowe.

Czym karmimy żółwie roślinożerne:

● Owoce: np. jabłka, gruszki, śliwki, truskawki, arbuzy, morele, brzoskwinie, banany, jagody

● Warzywa: pomidory, ogórki, marchew,

● Liście: sałata, cykorja, szpinak

● Zioła: mlecz, babka, koniczyna, szczaw

● Pokarm z białkiem zwierzęcym: gotowane jajka (zwł. żółtko), surowe mięso ryb słodkowodnych, mięso wołowe, podroby wołowe i drobiowe, twaróg

● Inne: chleb moczony w mleku, owoce z kompotu, dżem, kielkująca pszenica, gotowany ryż

UWAGA: kapusta, fasola, groszek, kalafloory wywołują wzdęcia, a liście pietruszki i selera działają moczopędnie.

Czym karmimy żółwie mięsożerne?

● Młode — plankton, tubifeks, larwy owadów

● Dorosłe — ryby słodkowodne, mięso wołowe i końskie (także podroby), żaby kijanki, ślimaki, wątróbki drobiowe, dżdżownice, świerszcze

Uzupełnieniem diety jest pokarm roślinny — np. sałata, owoce

CHOROBY

● Grzybica

Zwana też „chorobą białych plam”. Atakuje płytki rogowy, umiejscawiając się pod wierzchnią warstwą rogu. Ogniska są dobrze widoczne w postaci białych

lub szarobiałych plamek, pokrywających skorupę żółwia. Fragmenty rogu stają się miękkie, porowate i czasem ulegają całkowitemu zniszczeniu. Nie dochodzi potem do ich regeneracji. Powstawaniu grzybicy u żółwi terraryjnych sprzyja brak kontaktu ze słońcem lub przynajmniej kwarcówką. W przypadku żółwi ziemnowodnych winna może być niezmienną, brudna woda w akwarium.

Leczenie rozpoczynamy od wyskrobania zniszczonego rogu w miejscach zaatakowanych przez grzyby. Następnie wcieramy w pancerz preparat przeciwgrzybiczy w maści lub płynie. Dobre rezultaty osiągniemy także stosując zwykłą jodynę. Przy smarowaniu żółwia uważamy, by środek nie dostał się do oczu.

● Pasożyty zewnętrzne

Na odsłoniętych częściach ciała żółwia umiejscawiają się kleszcze. Niektóre z nich przyczepiają się bardzo mocno, zakotwicząc w skórze na stałe. Inne formy ssą krew tylko przez krótki okres, ukrywając się w ciągu dnia w podłożu. Są najczęściej barwy czarnej lub ciemnobrązowej, zwykle nie przekraczają 2-3 mm średnicy, wyglądem przypominając okrągłe, gładkie brodawki.

Przed zabiegiem odkleszczania dobrze jest żółwia potrzymać w kąpielu, by zmiękczyć skórę i spróbować pasożyty najpierw utopić. Następnie usuwamy je pincetą, przy czym lepszy jest nawet dość drastyczny zabieg wydtubywania kleszcza, niż pozostawienie w skórze jego głowy, co doprowadzić może do infekcji. Rankę po pasożycie smarujemy maścią z antybiotykami.

● Choroby układu oddechowego

Do przeziębień i nieżytów górnych dróg oddechowych dochodzi najczęściej na skutek nieodpowiednich warunków klimatycznych w terrarium. Zbyt suche powietrze, przeciągi lub przegrzanie żółwia prowadzą do przewlekłych schorzeń z zapaleniem płuc właściwie. U żółwi wodnych dojść może do przeziębienia, gdy oddychają zbyt zimnym powietrzem, nawet jeśli pływają w ciepłej wodzie.

Objawami choroby są: głośny oddech, łapanie powietrza dziobem, śluz pokrywający nozdrza, kichanie. W cięższych przypadkach pysk żółwia pokryty jest pianą. Niezbędne jest wtedy szybkie zastosowanie antybiotyku i zmiana warunków w terrarium. W

FOT. KRZYSZTOF CZEGLUK

przypadku lekkich przeziębień wystarczają witaminy i podniesienie temperatury w terrarium.

Niedobór witaminy A

Charakterystyczny dla tej choroby jest silny obrzęk powiek i odkładanie się włókienka w gałce ocznej. Opuchlizna spowodowana jest degeneracją gruczołu Hardera, zwilżającego gałkę oczną. Przyczyną jest długotrwały brak witaminy A, co ma miejsce przy jednostronnym żywieniu pokarmem wyłącznie roślinnym lub zwierzęcym, ubogim w podstawowe witaminy. Kuracja polega na codziennym podawaniu witaminy A aż do ustąpienia objawów choroby. Zapobiegawczo podajemy witaminę A np. w postaci tranu. Hypowitaminoza A często występuje u małych żółwi wodnych, niewłaściwie żywionych.

Niedobór witaminy D i związków wapniowo-fosforowych (Krzywica)

Żółwie pozbawione promieniowania ultrafioletowego oraz minerałów budulcowych, wapnia i fosforu, mogą zapadać na krzywicę. Objawem choroby jest mięknienie pancerza. Przy nacisku palców na płaszczyznę i karapaks odczuwamy wyraźne ugięcie skorupy. W końcowym stadium pancerz może być tak miękki jak papier i na leczenie jest wtedy zbyt późno. Dochodzi również do samoistnych złamań kończyn, możliwe są także różnorodne deformacje pancerza.

PIELĘGNACJA

Poranne kąpiele

W dowolnym terrarium, przy małej wilgotności powietrza, żółw jest szczególnie narażony na odwodnienie, zwłaszcza jeśli nie dostaje soczystej karmy. Temperatura przymusowej kąpeli powinna wynosić 30°C – 35°C. Do kąpeli możemy użyć miski lub wanny, a poziom wody powinien sięgać wysokości płytek brzożnych pancerza. Czas trwania kąpeli jest dość dowolny (zwykle 10-15 minut), w zależności od upodobań żółwia. Kąpiele mają też znaczenie higieniczne — żółwie chętnie wypróżniają się w wodzie, co ułatwia utrzymanie czystości w terrarium. Kąpiele stosujemy przynajmniej raz w tygodniu, ale można żółwia również kąpać codziennie i tak rozpoczynać jego dzień.

Kąpiele słoneczne

Należy je stosować możliwie często, zapewniają żółwiom niezbędne dla nich promieniowanie ultrafioletowe. Spacer w pogodny dzień, przy temperaturze minimalnej 20°C przy powierzchni gruntu, dobrze wpłyną na kondycję naszych ulubieńców (mowa tu o żółwiach lądowych), pomogą im też uniknąć otluszczenia narządów wewnętrznych.

Ścieranie pazurków

Płaskie kamienie umieszczone w wystroju terrarium spełniają ważną rolę, bowiem ułatwiają ścieranie się pazurków, które u żółwi rosną całe życie.

Smarowanie pancerza

Smarowanie pancerza wazeliną lub kremem (może być do rąk) zwiększy jego elastyczność, eliminując mikropęknięcia i łuszczenie się w zbyt suchym terrarium. W pewnym stopniu uchroni go przed porysowaniem i matowieniem, poprawi też ogólny wygląd zwierzęcia. Zabieg wystarczy wykonać raz w miesiącu. ■

NA CO MOŻE ZACHOROWAĆ TWÓJ GAD?

Przed wszystkim pamiętaj, lepiej zapobiegać niż leczyć! Jeżeli zauważysz objawy choroby, koniecznie skontaktuj się z lekarzem weterynarii.

Aby zmniejszyć ryzyko chorób gadów:

● należy kupować wyłącznie zwierzęta wyglądające zdrowo i silnie.

● powinno się je hodować zgodnie z wymaganiami poszczególnych gatunków, tzn. w terrarium zapewniającym wszystkie niezbędne do życia warunki (wentylację, ciepło, światło, wilgotność itp.)

● należy zwracać uwagę na to, czy wyposażenie pojemnika jest racjonalne

Choroby u gadów ROPNIE

przyczyna: infekcje bakteryjne, za-infekowane rany.

objawy: wyniosłości skórne często otorbione z nieprzejrzystą zawartością.

leczenie: operacyjne usunięcie, z osłoną antybiotykową.

ZGNILEC PYSKA

przyczyna: infekcje bakteryjne i in-

ne, często w połączeniu ze złą kondycją i awitaminozą.

objawy: opuchlizna błony śluzowej pyska, szara kleista masa wokół zębów, wrzody w okolicy jamy gębowej.

leczenie: przecieranie wacikiem namoczonym wodą utlenioną; iniekcje z terramycyny (25-50 mg/kg) w ciągu kolejnych 3 dni.

ZAPALENIE SPOJÓWEK

przyczyna: zbyt niska temperatura, przeciąg

objawy: opuchlizna i obrzęk powiek, sklejenie powiek

leczenie: podwyższenie temperatury w terrarium, leczenie antybiotykami, maść do oczu, multivitamina.

KLESZCZE I ROZTOCZE

objawy: ocieranie się, drapanie, częstsze kąpiele; roztozce w ciągu

dnia kryją się w szczelinach ciała żywiciela, ssą nocą.

leczenie: dezynfekcja całego terrarium w przypadku roztozcy — spryskać 0,2% roztworem Neguvonu Iniane woreczki i umieścić w nich na kilkanaście minut zwierzęta lub nacierać Biodylemem.

PASOŻYTY WEWNĘTRZNE

(wiciowce, koksycie, nicienie)

przyczyna: zarażenie po kontakcie z chorym zwierzęciem.

objawy: badanie diagnostyczne kału

leczenie: koniecznie skonsultuj z lekarzem weterynarii

NIEDOBÓR WITAMINY A

przyczyna: niedobory witaminowe, niewłaściwe żywienie.

objawy: obrzęk powiek, zapalenie gruczołów Hardera

leczenie: skonsultuj z lekarzem weterynarii. ■

NIE TAKI PTASZNIK STRASZNY

Ptasznik, o dumnym imieniu Feliks, mieszka w Marka Sigmunda już 4 lata. Jak przypuszcza właściciel, pająk ma dopiero 8 lat, a przeżyć może nawet 20. — Kupiłem go w zoologicznym, to był właściwie impuls, ale bardzo jestem do niego przywiązany — opowiada Marek. — Nie brudzi, nie śmierdzi, zużywa natomiast dużo prądu, bo często musi być dogrzewany.

Feliks najbardziej lubi małe zwierzątka: myszki, świerszcze, muchy. Latem Marek wyrusza na łaki i zbiera dla niego różne przysmaki. Zimą jest trudniej, pająk z przymusu jest na diecie, musi zadowolić się tym, co oferuje sklep zoologiczny. ■

FOT. ZYGALINT WIECZOREK

LEGWAN TEODOR

Legwan mieszka z Kamilem Matwiejewem od lutego tego roku. Ma prawie rok. – Mówimy na niego Teodor albo Teda, bo nie wiadomo jeszcze, czy to jest chłopak, czy dziewczynka – wyjaśnia Kamil, 9-letni opiekun. Teodor najbardziej lubi wygrzewać się na korzeniu w swoim terrarium. Czasami sam chodzi po mieszkaniu. Wtedy najłatwiej go znaleźć na parapecie. Potrafi tam siedzieć bez ruchu nawet kilka godzin.

– Teodor je roślinki – tłumaczy Kamil. – Nie daję mu sałaty, bo legwanom jeść ich nie wolno. Raz w tygodniu dostaje witaminy. Codziennie wyciągam go z terrarium i biorę na ręce. Już nieraz mnie podrapał, bo ma ostre pazurki. Staram się go nie denerwować, bo gdy jest zły, to bije ogonem – uśmiecha się. ■ ANOK

Miłe, chociaż mało towarzyskie

Gady to mało kontaktowe i nietowarzyskie zwierzęta, dlatego aby poznać ich potrzeby trzeba je przez wiele miesięcy obserwować i koniecznie nabyć wiedzę o ich zwyczajach od kogoś doświadczonego.

- > Zanim zdecydujesz się na nabycie zwierzęcia, zasięgnij rady hodowcy, lekarza weterynarii lub kogoś o większym doświadczeniu w utrzymywaniu gadów w domu. Kup odpowiednią literaturę i poczytaj, co cię czeka.
- > Przede wszystkim pamiętaj, że gady w dużo mniejszym zakresie niż pies czy kot, sygnalizują swoje potrzeby, złe samopoczucie, głód czy ból. Od twojej spostrzegawczości zależy więc los żółwia, legwana czy węża.
- > Zapewnij gadowi pomieszczenie (terrarium) odpowiedniej wielkości – małe gady 35 do 70 litrów, większe muszą mieć możliwość swobodnego obracania się, a węże muszą mieć możliwość wyciągania się na ok. pół długości swojego ciała.
- > Do wyścielania terrarium nie należy używać piasku, żwirku

- czy wiorów drzewnych, a nawet kociego żwirku. Są to substancje, z których trudno oczyszcza się terrarium, a połknięte przez gada mogą powodować zaparcia czy zatrucia. Dobrą wyściółką do terrarium jest sztuczna trawa, papierowe ręczniki, granulaty z lucerny, a nawet zwykłe gazety.
- > Gady muszą mieć możliwość schowania się. Kryjówką mogą być kartonowe pudełka lub odpowiednio ułożone skały, rośliny doniczkowe.
- > Dobrze jest, gdy gady mają do bę podzieloną na dwa dwunastogodzinne okresy – zaciemnioną noc i oświetlony dzień.
- > Gady, jako zwierzęta zmienne, ciepłe muszą mieć źródło ciepła. W terrarium musi być różnica temperatur – od ok. 21-23 do 32-35 stopni C. Z tych powodów wskazane jest umieścić w pomieszczeniu dla gadów, dwa termometry.
- > Bardzo często spotyka się u gadów osteodystrofię pokarmową – jest to schorzenie z między innymi braku wit. D. Gady muszą mieć dostęp do światła słonecznego. Mogą być stosowane specjalne lampy emitujące promieniowanie UV.
- > Żółwie mogą przebywać poza domem, ale zawsze pod kontrolą właściciela. Gdy temperatura zewnętrzna spadnie poniżej 15 stopni, należy je schować. Żółwie łatwo podkopują miękkie terytorium, np. trawnik, mogą uciekać, ale także być celem polowania psów, kotów czy drapieżnych ptaków.
- > Nie eksperymentuj z leczeniem gadów. Zwierzęta zmienne, ciepłe musi leczyć fachowiec. W razie jakichkolwiek wątpliwości zwróć się do lekarza weterynarii. ■

TEKSTY BEATA WOLAŃSKA

Podziękowania za pomoc w przygotowaniu poradnika dla: Przychodni dla zwierząt „Wet-Serwis s. c” w Bytomiu, Zabrze i Katowicach Lecznicy dla zwierząt Mirosławy Lewickiej w Mikołowie Sklepu „Pies i kot” w Katowicach

W grudniowym numerze:

Jak opanować sylwestrowy lęk

Wywiad ze Stanleyem Corenem,
autorem książki „Jak rozmawiać z psem”

Trudne adopcje rottweilerów

Groźna rasa homo sapiens

Psie sporty

Budujemy tor agility

Parada ras

cane corso italiano
entlebucher
kot tajski

w kioskach od 1 grudnia

NAJLEPSZY W PRENUMERACIE!

Zamawiając roczną prenumeratę w cenie 48 zł, dostaniesz pleska, który da ci dużo ciepła w zimowe dni. Więcej informacji w numerze grudniowym i od 1 grudnia na stronach www.psy.pl

Co miesiąc w „Moim Psie” doradzą ci nasi fachowcy:

- kynologzy pomogą wybrać rasę
- szkoleniowiec pomoże go wychować
- weterynarz doradzi, jak dbać o psa
- prawnik uświadomi ci twoje prawa

Chcesz kupić psa? 500 ogłoszeń hodowców znajdziesz w każdym wydaniu miesięcznika „Mój Pies” i na stronie www.psy.pl

w każdy PIĄTEK w „Dzienniku Zachodnim”

TYGODNIK POWIATOWY

- najlepsze źródło informacji o Twoim mieście i powiecie

55% mieszkańców naszego regionu w pierwszej kolejności
czyta informacje lokalne z najbliższej okolicy

**DZIENNIK
ZACHODNI**
DOBRZEWIEDZIEĆ